

Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

1917

Ἀποστέλλεται
εἰσὺθρον
ταχυρ. τελῶν
ἀσφαλῶς
καὶ ἐπὶ συστάσει
εἰς πάντα
ἐμβάζοντα
τὸ ἀντίτιμον
Πρὸς
Τὸν Κύριον
ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΝ
Ἀραζώβης 8
Εἰς Ἀθήνας

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

[Ἐρασιτέχνης τῆς πέννας ὁ κ. Κώστας Καρκαβίτσας. Γράφει ἐνίοτε, χωρὶς ἀξιώσεις, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, καὶ μόνον πρὸς ἴδιαν τέχνην.

Ἀπὸ δεκαπενταετίας διαχειριστὴς τῆς ἐφημερίδος «Ἐστία», εἰς τὴν ὁποίαν, χειριστῆς οὐχ ἦττον δεξιὸς τοῦ καλάμου, ἔχει δημοσιεύσει ὑπὸ τὰ ἀκριτὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του Κ. Κ. πολλὰ διηγηματάκια καὶ χρονογραφήματα. Ἡ «Ἀνάσταση μὲ τοὺς πεθαμμένους» — Τὸ «Μνημόσυνο παληαδεραφοῦ» — Ἡ «Χαμένη κληρονομιά» — καὶ τὸ «Γρίμποβο» εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερά του, γραμμένα μὲ πολλὴν δύναμιν, ἀρκετὰ διὰ νὰ τοῦ παραχωρήσουν μίαν μικρὰν τιμητικὴν γωνίαν εἰς τὴν λογοτεχνικὴν πινακοθήκην τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου.]

Ο ΝΤΕΛΦΙΝΑΣ

— Ποιὸς ἔχει τὸ καλλίτερο ἄτι;

— Ὁ Ντέλφινας!

— Ποιὸς ἔχει τὰ ντουφέκια καὶ τὰ λαγωνικά τὰ ξακουσμένα;

Ποιὸς πολέμησε στοῦ Λάλα; Ποιὸς ἀφέντης; Ποιὸς λεβέντης;

Ποιὸς γιὰ ψύλλου πήδημα βάνει φωτιά στὰ τόπια;

— Ὁ Ντέλφινας! Ὁ Πέτρος ὁ Ντέλφινας!!

Τὸ καθαυτὸ ἐπίθετό του ἦταν Βελῆς. Πέτρος Βελῆς. Μὰ ἀπὸ δέκα χρόνων ἀγόρι, σὰν περνοῦσε τὴν ἀγορὰ μὲ τὰ πλούσια χρυσὰ μαλλιά του καὶ τὸ σβέροχο τὸν ἄσπρο καὶ παχουλό, περπατῶντας μὲ περηφάνεια καὶ κουνήματα ἀφύσικα γιὰ τὴν ἡλικία του, οἱ χωριανοὶ τοῦ κόλλησαν τὸ παρατσουκλι.

— Γιὰ ἰδὲς ἐκεῖ! ἔνα κοψίδι, καὶ καμώνεται σὰν Ντέλφινας!

Ἀπὸ τότε τοῦμεινε, καί, ὅσο μεγάλωνε, τόσο καλλίτερα τοῦ ταιρίαζε τὸ παρατσουκλι.

Ὅταν ἔκλεισε ὁ Ντέλφινας τὰ δεκάξη του χρόνια, εἶχε τόση ἀνάπτυξι ἢ κορμωστασιά του, ποῦ φαινότανε ἄνδρας σωστός! Σὰν ἀντίκουζε κανεὶς τὸ κεφάλι μὲ τὰ χρυσομάλλα καὶ τὸν λαμὸ τὸν παχουλό, κολλημένα σὲ στήθια χιονάτα καὶ μεστομένα, ν' ἀναταράζωνται ἀνήσυχα καὶ νευρικά, ἐνόμιζε πὼς βλέπει στὸ παιδί αὐτὸ φεροσίματα λεονταριοῦ.

Ἀπὸ τότε ὁ Ντέλφινας ἔδειξε, μαζὶ μὲ τὴ λεβεντιά του, τὴν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

λάχι τὴν ἀσημοπιστόλα, καὶ τρομερός, ἀληθινὸς Ὀλύμπιος ὑψι-
βρεμέτης, ἦτον ἔτοιμος νὰ τοὺς . . . κεραυνοβολήσῃ.

— Μπαγάσικα! Σᾶς ἔκαφα!!

Δυὸ ἡμερόνυχτα ὁ Ντέλφινας δὲν ἐζύγασε στὸ σπίτι του.
Ἐπὶ τὸ κουρεῖο στὸν καφενὲ ἐξεροστάλιζε ἄμερα-νύχτα μὲ γενε-
ψίματα κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο τῆς χήρας.

Τὴν τρίτη ἡμέρα εἶχανε τὸ μνημόσυνο τῆς Πετρούλας, καὶ
μιά ἀπὸ τῆς νυφάδες του ἐτόλμησε νὰ τὸν πλησιάσῃ.

— Ντέλφιννα, τοῦ εἶπε, σήμερα ἔχουμε τὰ τρίμερα τῆς Πετρού-
λας. Ἔλα καὶ σὺ στὸ μνημόσυνο!

Γύρισε καὶ τὴν τήραξε μὲ ἀπορία!

Ἡ κρίσις, ποῦ τόσες ὥρες κρατοῦσε τετωμένα τὰ γεροντικά
νεῦρά του, ἄρχισε νὰ ὑποχωρῇ, μὰ καὶ νὰ ἐξαντλῇ συγχρόνως
τὰς δυνάμεις του.

Ἀκούμπησε στὸ μπράτσο τῆς νύφης του καὶ τὴν ἀκολούθησε
ἀρογοπατώντας, σάφαλο σωστὸ ἀπὸ τῆ μία στιγμή στὴν ἄλλη.

Σὰν μπήκε στὴ σάλα καὶ ἀντίκρουσε τὸν παπᾶ καὶ τὸ δίσκο
μὲ τὰ κόλλυθα, στάθηκε σὰν τρομαγμένος, ἐπέταξε βιαστικὰ τὸ
φῆσι του, ἔπιασε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δυὸ του χέρια καί, πλέκοντας
τὰ δάχτυλά του στ' ἀσημόμαλλα, σωριάστηκε ξαφνικὰ δίπλα στὸ
δίσκο, ἀφίνοντας τὴν τελευταία του πνοὴ μὲ τόνομα ἐκείνης ποῦ
ζήσανε μαζὶ ἐβδομηντα χρόνια.

— Πετροῦλα, ἔρχομαι! — Πετροῦλά μ' ἴλεο!!

1916)

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἀμοιβαῖον ξυλοκόπημα

Ἡ Κώσταινα. — Καὶ τί γίνεται, στὴν πίστι σου, σὰν γυρίζῃ ὁ ἄνδρας
σοὺ τὰ μεσάνυχτα μεθυσμένος;

Ἡ Γιάνναινα. — Τὸν τσακίζω στὸ ξύλο . . .

Ἡ Κώσταινα. — Καὶ ὕστερα σὰν ξεμεθόσῃ;

Ἡ Γιάνναινα. — Ὕστερα μὲ τσακίζει ἐκεῖνος!

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΣΠΙΤΙ *

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΑΞΗ

[Εἰς τὸν παρόντα τόμον ἀποδησανρίζομεν τὸ «Πατρικὸ Σπίτι», τὸ περιλάλητον μονόπρακτον δραμᾶτιον τοῦ συνεργάτου μας κ. Στεφάνου

Δάφνη. Ὁ φιλολογικὸς κόσμος γνωρίζει ἤδη ὅτι ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο κρύπτεται γνωστότατος ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, ὁ κ. Θρασ. Ζωϊόπουλος, ἔργα τοῦ ὁποῦν πολλάκις ηὐτύχησε νὰ δημοσιεῖσθαι τὸ «Ἐθν. Ἡμερολόγιον». Ὁ κ. Στέφ. Δάφνης, ἐξελλισσόμενος μὲ καταπλήσσοσαν ὄντως γοργότητα εἰς πρώτης τάξεως λογοτέχνην, βραβευθεὶς ἐπτάκις εἰς διαφόρους διαγωνισμοὺς, προσθέτει ἀδράς σελίδας εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν. Τὸ «Πατρικὸ Σπίτι» εἶνε τὸ τελευταῖον τῶν ἔργων του. Ὑποβλήθην εἰς τὸν τελευταῖον

διαγωνισμὸν τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλλήνων Θεατρικῶν Συγγραφέων, ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἔργον σκηρικῶς ἀρτίον καὶ ἐπιτυχὲς ἠθογραφικῶς, Ἑλληνικώτατον τὴν μορφήν, εὐγενὲς καὶ πρωτότυπον κατὰ τὸ θέμα, δυνατόν, μὲ ἀληθεῖς καὶ ζωντανούς χαρακτήρας. Ὁ Εἰσηγητὴς, ἐχαρῆσθε τὸ «Πατρικὸ Σπίτι» ὡς «τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πρώτου εὐρόστου Ἑλληνικοῦ ἔργου». Ἡ δὲ κατ' ἐπανάληψιν παραστάσις του εἰς τὰ Θέατρα Ν. Φαλήρου καὶ Κυβέλης ὑπῆρξε πρώτης τάξεως σκηρικῆ ἐπιτυχία.]

Σ' ἐλέγχει ἡ πέτρα πὸν κρατεῖς καὶ
κλεῖ φωνὴ κα' αὐτήνη. ΣΟΛΩΜΟΣ.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ

ΣΜΑΡΑΓΔΗ, γυναῖκα του

ΑΣΗΜΙΝΑ, κόρη τους, 18 χρονῶν

ΤΑΣΗΣ, γυιὸς τους, 35 χρονῶν

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, ἓνα χωριατόπουλο

Π. ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

ANNA ΒΩΚΟΥ

KORIN. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Π. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

ΡΟΥΣΟΣ

Ἡ σκηνὴ σ' ἓνα Ἀγροικὸ χωριό. Στὴν ἐποχὴ μας.

(Τὸ σπίτι τοῦ Γιώργου τοῦ Πικραμένου. Σάλα χωριάτικου σπιτιοῦ, μεγάλη, νοικοκυρεμένη, πὸν χρησιμοποιεῖ καὶ γιὰ δωμάτιο ἐργασίας. Πάρα χάρμον. Στὸν τοῖχο τοῦ βᾶθους καθρέφτης, σκελασμένος μὲ τριανταφυλλὶ τοῦλμ. Στὰ πλάγια του δυὸ γήριμα κεφαλάκια ἐλαφίων.

* Ἐδραβεύθη στὸ Διαγωνισμὸ τῶν Μονοπρακτῶν τῆς Ἑταιρείας τῶν Δραματικῶν Συγγραφέων ἔτους 1915. Ἐπαίχθη γιὰ πρώτη φορὰ στὸ Θέατρο τοῦ Ν. Φαλήρου στίς 3 Ἀγούστου 1915. Ἐπαίχθη δυὸ φορές στὸ Ἐθνικὸν Θεάτρον Κυβέλης στίς 23 καὶ 24 Ἰουνίου 1916.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

2

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

Στὸ τραπεζάκι, πὸν ἀκουμπᾶ ὁ καθορέτης, δὴν γιὰ ἐνὰ βάζα μὲ ξερὰ ἀγκάθια μέσα κι' ἕνα ρολόγι τοῦ παλιοῦ καιροῦ σταματημένο. Στὸν τοίχου διάφορες παλιές εἰκονογραφίες: «Ὁ Κολοκοιτρώνης συντριβὼν τὰς σιρατίας τοῦ Δραμάλη» — «Ὁ Κονταλιανὸς καὶ ὁ Ἀράλης» — «Ὁ Χαρίλαος Τρικούτης» καὶ ἄλλες.

Μιά πόρτα δεξιὰ φέρνει στὸ δρόμο, μιὰ ἄλλη ἀριστερὰ στὶς ἄλλες κἀμαρες. Τρίτη πόρτα στὸ βάθος, ἀνοίγεται στὸν κήπο τοῦ σπιτοῦ. Ἡ πόρτα αὐτὴ εἶνε μισανοιγμένη. Φαίνεται τὸ περβόλι σ' ὄλη του τὴ χινοπορωιάτικη δόξα.

Οἱ ἐλιές στάζουν στὸ ἀπόβροχο. Μανρογναλίζει ὁ ἐνλογημένος καρπὸς τους. Χρυσολάμπουν τὰ πορτοκάλια στὰ δέντρα τους. Σειοῦνται ἀλαφρὰ οἱ κλάδοι τῶν βάτων, φράχτης γύρω στὸ περβόλι. Καὶ μακριὰ, φόντο, τὰ βουνὰ μαντεύνονται θαμπὰ στὴν ἀοιὰ καταχνιὰ τοῦ κάμπον.

Ἡ Ἀσημίνα ξαπλωμένη ἀναπνευστικὰ σ' ἕνα μεντέρι κονθεντιάζει μὲ τὴ μάνα της. Κάθε τόσο βήχει ξερὰ καὶ τότε φέρνει τὴν παλάμη της στὸ στήθος. Ἡ Σμαραγδὴ, καθισμένη πλάγι της, στανροποδὶ, καλαμιζει στὴν ἀνέμη).

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ ΣΜΑΡΑΓΔΗ, ΑΣΗΜΙΝΑ

Ἀσημ. (μελαγχολικά). Ὁ καημένος ὁ πατέρας... Κι' ἔφυγες λυπημένος, ἔ;

Σμαρ. Ναι, βαριά λυπημένος. Ὅλη τὴ νύχτα δὲν μπόρσες νὰ κλείσῃ μάτι. Ἀναστέναζε. Ἦτανε ἀπόξω κι' ἐκεῖνος ὁ ἀναθεματισμένος ὁ Μούργος κι' οὐρλιαζε δλοῦνα.

Ἀσημ. Τὸ παλιόσκυλο!.. τὸ κεφάλι του νὰ φάῃ...

Σμαρ. (Στανροκοπιέται). Ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγιά νὰ μᾶς κυττάξῃ, παιδάκι μου. Δυὸ χρόνια τώρα δὲ μποροῦμε νὰ δοῦμε προκοπή. Ξερὸ, χούρβαλο τ' ἀμπέλι, ἀναβροχιά, πόλεμος. Βουτήχτηκε στὰ χρέη ὁ καψερὸς ὁ πατέρας σου... Κι' ὁ κουμπάρος, σκυλλὸ μονάχο!

Ἀσημ. Τοῦγραψε πάλι χτέες, μάνα, ἔ;

Σμαρ. Τοῦγραψε. «Τὰ λεφτά μου, λέει, κουμπάρε Γιώργη. Ὅπως νὰ κάνῃς. Ἐχω ἀνάγκη. Θὰ βάλω κρασιά. Οἱ φιλιές μας, φιλιές μὴν ἀναγκαστῶ καὶ σοῦ κάνω κατάσχεση...»

Ἀσημ. (ἀνακάθεται τρομαγμένη. Σηροίξεται στοὺς ἀγκῶνες). Τί λές, μάνα!

Σμαρ. Νὰ σὲ χαρῶ, παιδάκι μου. Τὸ διάβασε ὁ παπᾶς τὸ γράμμα. «Τὶ νὰ κάνω, παπούλη;» Τράβα γιὰ τὴ χώρα, κύρ Γιώργη, παρκαλέσε τον, πάρε μιὰ ἀναβολή. Μὴ σοῦ κάνῃ κακό...» (μὲ θυμὸ) Ὁ θεομαχίχτης! Κουμπάρο πού πήγε καὶ βρήκε, ἀλήθεια κι' ἀπ' ἀλήθεια...

Ἀσημ. Νᾶβλεπες, μάνα, τίς προάλλες, πού ἦρθε νὰ μᾶς γυρέψῃ τὸ τόκο. Πῶς ἐκύτταζε τὸ περβόλι, πῶς ἐσεργιάνιζε στὸν ἐλαιῶνα! Σὰ νοικοκύρης. Καὶ τὸ μάτι του, νάααα! τεντωμένο ἀπάνω τους, ρουφιᾶς!..

Σμαρ. "Αμ, τί, κορίτσι μου. Έχουν αὐτοὶ Θεὸ μέσα τους; Λογαριάζουν τίποτα; Νὰ γδύσουν κόσμο, νὰ φάνε.

(*Διγύστημη σιωπή*).

'Απάνω στ' ἄλλα μᾶς ἤρθε κι' ἡ ἀρρώστεια σου. Τὸ καταραμένο τὸ ποτάμι! Στοιχειό! Σοῦ φώναξα ἢ κακομοίρα: «Μὴν μπαίνης μέσα, Ἀσημίνα, μὴν ξυπολιέσαι, μὴν τρέχης ἔξω μὲ τίς βροχές». Τίποτα ἐσύ. (*Γυρνᾷ τὴν ἀνέμη γρήγορα, θυμωμένα. Ἐπειτα σιγά, στὰ δόντια της*). Ξεροκέφαλα παιδιὰ, ἀρβανίτες!..

'**Ασημ.** Μὴν θυμώνης, μάνα. Τί σοῦ φταῖω γῶ, ἂν ὁ... ἄλλος...

Σμαρ. (*σταματᾷ τὸ καλάμισμα. Μὲ θυμὸ, ποὺ δείχνει πὼς ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της*). Ποιὸς ἄλλος; Δὲν εἶνε κανένας ἄλλος. Δὲν ξέρω κανέναν ἄλλο... Στὴν κατάρα!..

'**Ασημ.** Βαρυγκομιζεις, μάνα, κακομελετᾷς. (*γυρίζει τὸ κεφάλι κατὰ τὴν πόρτα τοῦ προβολιοῦ*) Στ' ἄγρια βουνά!.. Παιδί σου εἶνε κι' αὐτός...

Σμαρ. (*πεινιέται ὀρθή. Τὰ χέσια της τρέμουν*). "Οχι, δὲν εἶνε παιδί μου! Τὸ ξέγραφα. Τὸ ξερρίζωσ' ἀπὸ τὴν καρδιά μου. Λίγο καὶ νὰ καταραστῶ τὸ γάλα ποῦ τοῦθωσα... Μᾶς ἐπότισε φαρμάκι ὄλους κι' ἐσένα καὶ τὸν πατέρα σου. Τριάντα χρόνια δουλεύαμε γιὰ δαῦτον, στὰ χιόνια καὶ στὰ λιοπύρια. Κοφομεσιάστηκες ἀπάνου στ' ἄλετρι ὁ πατέρας σου... Καὶ ξενοδουλεύτρα γίνηκα γῶ. Νὰ ντύσουμε τὸν Τάση, νὰ θρέψουμε τὸν Τάση, νὰ στείλουμε στὴ χώρα τὸν Τάση... Νὰ μὴ γείνη χωριάτης καὶ ξωμάχος. "Ολα γιὰ τὸ παιδί. Φτωχοὶ ἀνθρώποι ἐμεῖς καὶ τὸν βγάλαμε δικηγόρο. Τρία χρόνια στὴν Ἀθήνα μᾶς ἐβούλιαξε. Πουλήσαμε τὸ χωραφάκι τῆς Ἀκοθας, ἀποθηκέψαμε τὸν ἐλαιῶνα, σκλαδώσαμε τ' ἀμπέλι, γονατίσαμε... (*Σιωπή*).

'**Ασημ.** Κουράγιο, μάνα...

Σμαρ. Νάι, κουράγιο. Ἔτσι τοῦλεγα καὶ τοῦ ὄλιου τοῦ πατέρα σου: «Κουράγιο, Γιῶργη, νὰ γίνῃ τὸ παιδί μας, νὰ μᾶς διαφεντέψῃ, νὰ σηκώσῃ τὴ γενιά...» (*κουνεῖ τὸ κεφάλι*) Κουράγιο, ὅσο νὰ μποῦμε στὴ μαύρη γῆς... (*σφουγγίζει τὰ μάτια της*).

'**Ασημ.** Μάνα μου, τί νὰ σοῦ πῶ κι' ἐγῶ. Μεγάλος ὁ πόνος σου. Σκύδω καὶ τὸν προσκυνῶ... Μά μὴν καταριέσαι τὸν Τάση. Μπορεῖ νὰ φταίῃ κι' ἡ γυναίκα του. Ποιὸς ξέρει...

Σμαρ. Ἡ γυναίκα του; Καὶ ποῦ τὴν εἶδες ἐσύ τὴν γυναίκα του; Ποῦ τὴν ἐγνωρίσαμε τὴ γυναίκα του; Ἐμεῖς ἔχουμε πέντε χρόνια νὰν τὸν δοῦμε. Τοῦ γράφουμε, τοῦ μνησοῦμε, ἀπάντησῃ καμμιὰ. Τράνεψε πιὰ, βλέπεις, ὁ ἀνθρώπος, καὶ δὲν μᾶς καταδέχεται ἐμᾶς τοὺς παλιοχωριάτες... Παντρεύτηκε καὶ τὸ μάθαμε ἀπὸ τοὺς ξένους.

'**Ασημ.** Ἀπὸ τὸ Δῆμαρχο.

Σμαρ. Νάι. (*ἀναστενάζει*) "Ε, ὁ καφερός ὁ γέρος, ντροπὴ ποῦ τὴν πῆρε. «Τὰ συχαρήκια μου, Γιῶργη» τοῦ λέει. «Γιὰ τί καλὸ, Δῆμαρχε;» «Γιὰ τὸ γάμο τοῦ Τάση, ἀδελφέ! Νόστιμη κοπέλλα» τὴν εἶδα στὸν Περαιά, στὸ λιμάνι. Φεύγανε γιὰ τὴν Εὐρώπη. Καὶ πλοῦζα, μεγάλο, σδῆ, ἐκατὸ χιλιάδες μμμμ... Ἐρχεται ζεματι-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

σμένος στό σπίτι. «Τί ἔχεις, Γιῶργη;» τοῦ λέω. «Τίποτα, γυναίκα. Στῶσε μου νά πέσω». Κι' ἔπεσε νησιτικός. Καί τή νύχτα τῶ μεσάνυχτα...

Ἄσημ. Τί, μητέρα;

Σμαρ. Ἐκλαιγε ὁ πατέρας σου, Ἄσημίνα.

(*Σιωπή. Ἡ Ἄσημίνα σταυροκοπιέται. Ἀπέξω φτάνει τὸ κουνούρι-νομα τῶν κοπαδιῶν πού περνοῦν καί οἱ φωνές τῶν βοσκῶν, ποί μαζεῖουν τὰ πρόβατα. Στό ζωποιορῳάτικον ἄερα τρέμει ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀργολικῶ κάμπου).*)

Ἄσημ. Ὁ Θεός νάν τόν συχωρέση, μάννα μου...

Σμαρ. Ὁ Θεός! ἐγώ, ποτέ μου!

(*Χτύποι στήν ἐξώπορτα*)

(*Ἡ Σμαραγδὴ σηκώνεται ἀνήσυχη, πηγαίνει στήν πόρτα*).

Σμαρ. Ποῶς εἶνε;

Βασίλ. (ἀπόξω). Ἐγώ, θεία Σμαραγδῆ. Ἄνοιξε.

Ἄσημ. (σηκώνεται). Ὁ Βασιλάκης, καλέ, τῆς θεία - Μαργαρίτς. Ἄνοιξε.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΗ, ἈΣΗΜΙΝΑ, ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

(*Μπαίνει ὁ Βασιλάκης. Εἶνε ἓνα χωριατόπουλο 10-12 χρονῶ, ζωηρό, ἀνάμαλλο, μέ τσαχπίνικα μάτια, ξυπόλυτο, μέ μιὰ φοῦντα καλαμιοῦ στό χέρι. Λαχαριάζει. Αἰγόστιγμη σιωπή*).

Βασίλ. Θειά - Σμαραγδῆ... Ἐνας κύριος!.. Ἐνας κύριος σᾶς ζιγ-ζίζει!.. Ἦρθε τώρα δᾶ μέ τό σιδερόδρομο...

Ἄσημ. (μέ ἐκπλήξη). Ἐνας κύριος;! Ἐμᾶς;

Βασίλ. Νάι. Ψηλός, λιγνός, καλοντυμένος, μέ χρυσῆ καθένα... Ἐκάθισε στόν καφενέ, στόν πλάτανο. Ἦπιε καφέ καί δέ μιλοῦσε κανενός. Ἐμεῖς τὰ παιδιά μαζευτήκαμε γύρω καί τόν κυττάγαμε. Στερνά μᾶς ρώτησε: «Ποῖός ξέρει τό σπίτι τοῦ Γιῶργη τοῦ Πικραμένου; Νά πάη νά δῆ, εἶνε κανεῖς αὐτοῦ ἢ μή λείπουν στά χωράφια;» «Ἐγώ!» τοῦ φώναξα, «ἐγώ πάω. Εἶνε θείτσα μου ἡ κυρά-Σμαραγδῆ, πού ἔχει τό Μούργο, καί τήν κατοικοῦλα τήν Κοκκίνου καί τήν ἄλλη τήν κατοικοῦλα τήν... (χαμογελῶντας πειραχτικά δείχνει) Ἄσημίνα...»

Ἄσημ. (χαμογελῶντας). Νά χαθῆς, παλιόπαιδο!

Βασίλ. ... καί τό περβόλι μέ τῆ μεγάλη συκιά στή μέση, καί τό ντουλάπι: πού εἶνε γεμάτο καρύδια καί σταφίδες...»

Ἄσημ. Ἐλ' ἀπό ἔω, ξυπολύ: ἀρη. Πάμε στό ντουλάπι. (Τόν πέρνει ἀπό τό χέρι καί βγαίνουν ἀπό τήν ἀριστερῆ πόρτα).

Σμαρ. (μόνη στοχαστικά). Ἐνας κύριος. Ψηλός, λιγνός, καλοντυμένος, μέ χρυσῆ καθένα... Ποῖός νᾶνε;... (ἀκουμπᾶ στό τραπέζι καί συλλογιέται). Ποῖός νᾶνε; (φρονεῖ τήν παλάμη στό μέτωπο, σά νά ζητήη νά διώξῃ μιάν ἐνοχλητικῆ σκέψη). Μήπως;... (Τήν πιάνει νευρική ἀνησυχία. Προχωρεῖ δυό βήματα). Μήπως;... (Σηκώνοντας τό κεφάλι ζοηρά). Ὅχι! Ὅχι! Δέν εἶν' αὐτός! Δέ μπορεῖ νᾶνε αὐτός!

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΤΑΣΙΣ. — (Έργον τοῦ Franz Hanstaengl)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

(*Ήουχώτερα, μὲ πικρὸ χαμόγελο*). Πῶς μπόρεσε νὰ πάη ὡς ἐκεῖ τὸ μυαλό μου... (*Κάθεται σιὸ μεντερί. Σκύβει, κρατεῖ τὸ κεφάλι. Σιωπὴ. Σὲ λίγο ὀρθώνεται ἀπότομα. Ἐνα τρομουῦλιασμα ταράζει τὸ γεροντικό της κορμί. Δυνατά:*) Ἀσημίνα! Ἀσημίνα!

Ἀσημ. (*μπαίνει γρήγορη, ξαφνισμένη*). Τί εἶνε; Τί ἔχεις, μάννα; Σὲ καλὸ σου!.. (*τῆς πιάνει τὰ χέρια*). Πάνιασε. Κρυώσανε τὰ δάχτυλά σου...

Σμαρ. Ποιὸς εἶν' αὐτός; Αὐτός ποὺ ἦρθε, ποὺ ζητάει νὰ μπῆ σπὶτι μας;

Ἀσημ. (*μὲ ἀπορία*). Ποῦ νὰ ξέρω, μάννα; Δὲ μοῦ εἶπε ὁ Βασιλάκης. Τοῦθῶσα λίγα καρῦδια κι' ἔφυγε. Πάει νὰν τὸν φέρῃ...

Σμαρ. (*ἀκολουθώντας τὴ σκέψη της*). Ἄν ἦταν ἐκεῖνος!..

Ἀσημ. (*σὰν ἀντίλαλος*). Ἐκεῖνος;!.. (*μὲ ξέσπασμα χαρᾶς, ὀρμιάει κι' ἀγκαλιάζει τὴ μητέρα της*). Ἄχ, μαννοῦλά μου! ἦ καρδιά σου θὰ μίλησε, ἦ καρδιά σου! Ἐκεῖνος θάεινε, ἐκεῖνος!

Σμαρ. (*σφίγγει μὲ τὶς παλάμες τὸ στήθος. Μὲ πικρὴ φωνή*). Ἐκεῖνος!..

(*Ἀκούγονται τρεῖς ξεροὶ χτύποι μπαστουνοῦ στὴν πόρτα τοῦ δρόμου. Ἀνατριχιάζουν οἱ δυνὸ γυναῖκες. Ἡ Ἀσημὶν' ἀνοίγει. Μπαίνει ὁ Τάσης*).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΗ, ΑΣΗΜΙΝΑ, ΤΑΣΗΣ

Τάσης (*εἶν' ἕνας ἄντρας 35 χρονῶ, μὲ ντύσιμο ποὺ δείχνει τὸν ἄνθρωπο τοῦ καλοῦ κόσμου. Κομπρός, γαυτοφορεμένος, μελαχροινός, μὲ ἀήσυχια μάτια, μὲ ἀδρὸ μουστάκι, μὲ κινήσεις γρήγορες καὶ νευρικές. Στέκεται γιὰ μιὰ στιγμή στὴ μπασιά*). Καλημέσα σας!.. (*στὴν Ἀσημίνα ποὺ στέκεται κοντὰ του*). Καλημέρ', Ἀσημίνα.

Ἀσημ. (*χύνεται, τὸν ἀγκαλιάζει, τὸν φιλεῖ, τὸν σφίγγει στὴν ἀγκαλιά της, τοῦ δίνει τὶς κινήσεις:*) Ἀδελφάκι μου! Ἀδελφάκι μου! Ἀδελφάκι μου!

Τάσης (*κατορθώνει ν' ἀπαλλαχθῇ. Προχωρεῖ στὴ Σμαραγδῆ, ποὺ ἀκουμπισμένη σιὸ τραπέζι, τὸν κυττάζει ἄφωνη, σαστισμένη, σὰν ἵπνοβάτισσα. Ἀπλώνει τὸ χέρι του*). Μητέρα...

Σμαρ. (*κρατάει ἀκόμα τὴν ἴδια στάση καὶ μόνο τὰ μάτια της πλατιοῦντα ἀκόμα ἐρωτηματικά ἀπὸ τὸν Τάση στὴν Ἀσημίνα*).

Ἀσημ. Μάννα, ὁ Τάσης! ὁ Τάσης μας... ἦρθε ὁ Τάσης!

Σμαρ. (*σὰν ἀντίλαλος*). Ναί... ἦρθε... (*Ξάφνου, σὰ νὰ ξύπνησε, τινάζεται ἀπότομα, κάνει ἕνα βῆμα ἔμπρός, ὀρμιάει καὶ τὸν ἀγκαλιάζει*). Ὁ παιδί μου! παιδί μου! (*τὸν ἀναγκάζει νὰ σκύψῃ τοῦ φιλεῖ τὸ μέτωπο, τὰ μάτια, τὰ μαλλιά, τὰ ροῦχα. Κλαίει*). Ἀγαπημένο μου!..

Τάσης (*ξερὰ*). Μητέρα...

Σμαρ. Ἐλα δῶ, κάθισε δῶ... ἐδῶ, κοντὰ μου. (*τὸν τραβᾷ σιὸ μεντερί, τὸν βάζει νὰ καθίσῃ πλάγι της, τοῦ κρατεῖ τὰ χέρια. Ἡ Ἀσημίνα πέρνει ἕνα ξύλινο σακινάκι, κάθεται σιὰ πόδια του, τοῦ κρατεῖ*

ἄκουμπισμένα τὰ χέρια του ἐπὶ τὸν γυμναστικὸν με λαιρεία).

Σμαρ. (λαχταριστά, γρήγορα). Παιδί μου! Πόσα χρόνια, πόσα χρόνια! Πώς μεγάλωσες, πώς άλλαξες, πώς ώμορφηνες! Τι παλληκάρη!.. Μᾶς ἤρθες λοιπόν; μᾶς ἤρθες ἀπὸ τὴν ξενιτειά; εἶσαι μαζί μας, εἶσαι κοντά μας, δικός μας, παιδάκι μας, γυιόκας μας, καρδιά μας. (κάνει νὰν τοῦ φιλήσῃ τὰ χέρια).

Τάσης (στενοχωρημένα). Μητέρα... (τραβᾷ τὰ χέρια. Λιγούτιμη σιωπή).

Ἀσημ. (δισταχτικά). Λέγαμε πὼς μᾶς ἐγράψες πιά, Τάση, πὼς μᾶς ἀρνήθηκες. Τόσα χρόνια...

Τάσης. Ἀσημίνα... ξέρεις... δουλειές... σκοτούρες... ἔπειτα.

Ἀσημ.... παντρεύτηκες.

Τάσης. Ναι... δηλαδή... ἔγινε ἔτσι γρήγορα, ξαφνικά σχεδόν... δὲν πρόφτασα νὰ σᾶς εἰδοποιήσω... θὰ σᾶς πῶ ὕστερα, θὰ σᾶς πῶ... (χιτυπᾷ ἑλαφρὰ τὸ μέτωπό του). Ἀλήθεια, κύτταξε! Τι κάνει ὁ πατέρας, καλέ; Ποῦν' ὁ πατέρας;

Σμαρ. (κουνάει τὸ κεφάλι της). Τι νὰ κάνῃ ὁ καφερός κι' αὐτός; Γεράματα, ἀρρώστειες, βάσανα... Εἶχαμε πολλὰ βάσανα, παιδί μου.

Τάσης Ποῦ εἶνε τώρα; Στὸ χωράφι;

Σμαρ. Ὁχι. Κατέβηκε στὴ χώρα. Πάει στὸν κουμπάρο τὸν Πετρίτη.

(Οἱ δύο γυναῖκες κοιτάζονται).

Ἀσημ. Τοῦ χρωστᾶμε, ξέρεις, καί...

Σμαρ.... μᾶς φοβέρισε...

Ἀσημ.... θὰν τὰ βγάλῃ στὸ σφυρί, λέει.

Σμαρ. Στενοχώριες, παιδί μου, στενοχώριες...

Τάσης (στοιφογονοῦν τὴν θέσιν τοῦ στενοχωρημένου, στοιφογονοῦν τὰ δάχτυλα. Γίνεται μιᾶς σιγμῆς σιωπή. Ἐπειτα, θέλοντας νὰ ρίξῃ σ' ἄλλο δρόμο τὴν κουβέντα.) Γιὰ κύτταξε τὴν Ἀσημίνα! Πὼς μεγάλωσε! Κοτζᾶμ κοπέλλα! Τῆς παντρεῖας...

(Ἡ Ἀσημίνα κατεβάζει τὸ κεφάλι ντροπαλά).

Σμαρ. Ἀσημίνα! τί κάθεται; Δὲ φέρνεις νὰ καλωσωρίσουμε τὸ παιδί; Φέρε γλυκό, κόψε ἓνα κυδῶνι...

Τάσης (ποῦ ὄλ' ἀντὰ τὸν στενοχωροῦν.) Ντε, Ντε, ἄφησε, μητέρα... Ἀσημίνα, ἓνα ποτῆρι νερὸ ἀπὸ τὸ πηγᾶδι, τίποτ' ἄλλο.

Σμαρ. Καί γλυκό, καί γλυκό!

(Ἡ Ἀσημίνα φεύγει)

Τάσης (σηκώνεται, κάνει ἓνα γῦρο στὸ δωμάτιο, κοιτάζει τὰ διάφορα παλιὰ πράγματα, μὲ ὕφος ἑλαφρὰ εἰρωνικό, ποῦ προσπαθεῖ νὰν τὸ δείξῃ ἐγκάρδιο). Βρέε, νά! τὸ σεντούκι μου! Νά! ὁ Κολοκοστῶνης καὶ ὁ Κουταλιανός!.. Νά, καὶ τὰ λαφάρια μου τὰ γύφυνα! Νά, καὶ τὸ ρολόι τοῦ παπποῦ!.. (τὸ κοιτάζει προσεχτικά). Μπᾶ! δὲ δουλεύει;

Σμαρ. (μελαγχολικά). Τώρα πιά; Δυὸ χρόνια. Σταμάτησε κι' αὐτό.

Τάσης (κοιτάζει τὰ βάζα). Ἀγκάθια;

Σμαρ. Ἰδὲ καὶ ὁ πατέρας σου, παιδί μου, πῶς εἶνε ἀπὸ τὸ χωράφι μας.

Authorized licensed use limited to: University of California. Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosis

Restrictions apply.

Τάσης (συλλογίζεται). "Α!..

Σμαρ. (χαμογελά). Γεράματα, παιδί μου, παραξενιές...

(*Ἡ Ἀσημίνα φέρνει τὸ δίσκο*)

Ἀσημ. Τάση, λίγο βύσσινο. Ἐγὼ τῶκαμα, μονάχη μου, ἄ!..

Τάσης (πέρνει λίγο στήν ἄκρη τοῦ κουταλιοῦ).

Ἀσημ. Καλέ, πάρε κι' ἄλλο!

Σμαρ. Πάρε, Τάση μου, πάρε!

Ἀσημ. Ἐένος εἶσαι, καλέ;

(*Ὁ Τάσης τραταρίζειται. Ἡ Ἀσημίνα φεύγει μὲ τὸ δίσκο.*)

Τάσης (ἐνῶ σφουγγίζεται μὲ τὸ μανιῆλι, ἀκολουθεῖ μὲ τὸ μῆτι τὴν Ἀσημίνα). Πῶς ψήλωσε!..

Σμαρ. (μελαγχολικά). Τὸ καῖμένο κι' αὐτό... (κουνεῖ τὸ κεφάλι. Ρίχνει μιὰ κροφῆ ματιά στήν ἀοριστερὴ πόρτα, ἔπειτα σκέβει στὸν Τάση ἐμπιστευτικά, χαμηλόφωνα τὴ φωνή. Τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ μπράτσο:) Τῶλαβες τὸ γράμμα πού σοῦστεῖλα, παιδί μου;

Τάσης (διοταχτικά). Ναι.

Σμαρ. "Ε, λοιπόν, ἔτσι εἶνε, ὅπως στᾶγραφα.

Τάσης Ἡ Ἀσημίνα;...

Σμαρ. ... ἄρρωστη, παιδάκι μου' χτυπημένη. Ἐξή μῆνες τώρα... Κρύωσε στὸ ποτάμι... Βήχε:... νᾶξερές τὸν καῖμό μας... "Ὅλο γκούχου γκούχου τὸ πάει.

Τάσης (ζαρώφοντος ἀ φροῖδια). Ἀλήθεια;

Σμαρ. Νά σέ χαρῶ, ματάκια μου. Τὴν ἔλυωσαν οἱ πυρετοὶ. Τὴ νύχτα καίει τὸ κορμάκι της, καὶ τὸ πρωὶ σηκώνεται μούσκεμα στὸν ἰδρωῖτα. Νᾶξερές τὸν καῖμό μας... Κοντὰ στ' ἄλλα μᾶς ἔτυχε κι' αὐτό. Κι' ἔχει μιὰν ἀδυναμία ὁ πατέρας σου στήν Ἀσημίνα' τρέμει. Τίς προάλλες τὴν πῆγε στή χώρα, νάν τὴ δοῦν οἱ γιατροί. Σέ δυὸ γιατροῦς τὴν πῆγε καὶ οἱ δυὸ τὸν φοβίσαν. Εἶνε ἄσκημα τὸ κορίτσι, Τάση μου...

Τάσης Καλέ, δὲ βαριέστε... τοὺς γιατροῦς ἀκοῦτε τώρα, πφ! τσαρλατάνοι...

Σμαρ. Θέλει διατήρηση τὸ κορίτσι, τοῦπανε, θέλει κύτταγμα. Νάν τὸ πάτε στήν Ἀθήνα, νά μπῆ στὸ ὄσοκομεῖο, τώρα, γρήγορα, ὅσο εἶνε καιρός.

Τάσης (κατσουφιάζει). Μμ...

Σμαρ. Μὰ πού λεφτὰ γιὰ τέτοια, παιδάκι μου. Ἐσκασε ὁ δόλιος ὁ γέρος. Ἐγὼ κρυφὰ κι' ἀντίκρυφα ἔβαλα τὸν παπᾶ καὶ στᾶγραφε. (Τοῦ πιάνει παρακαλοῦσά τὰ χέρια. Σιωπή.) Ἐτσι νά γίνῃ, Τάση μου: Νάν τὴ διαφεντέψουμε τὴν Ἀσημίνα μας. Νάν τὴν πάρῃς στήν Ἀθήνα, νά κάτῃ σπιτί σου λίγον καιρό, ν' ἀλλάξῃ τὸν ἄερα. Νά ἰδοῦμε τί θὰ ποῦνε κ' οἱ γιατροί, ἔ;

Τάσης (ἀναλετειαῖα ἀπότομα). Μὰ τί λές, μητέρα;! Μποροῦν νά γίνουν αὐτὰ;... Ἐγὼ ἔχω τὴ γυναῖκα μου, τὴν κουνιάδα μου σπιτί, τὰ πεθερικά μου. Εἶνε ἄλλοι ἄνθρωποι αὐτοί. (Βηματίζει νευρικό.) (Μόνος:) Νάν τὴν πάρῃς στήν Ἀθήνα! νόστιμο θάτανε. Μιὰ ἄλλο πῶς ἀπὸ τὸ χασί. Νέ τρεπτοῦ καὶ μὲ τσίτινη φούστα. Ὁραία

τριγούρα θάκανα στή Μαρή. Μμ! Θάδλεπες νεύρα. (συλλογίζεται).
Πρέπει νάν τὸ ἐμποδίσω μὲ κάθε τρόπο.

Σμαρ. Πῶς νά κάνωμε, Τάση μου;

Τάσης Πῶς νά κάνετε, πῶς νά κάνετε; Ξέρω γὼ πῶς νά κάνετε; (ἡσυχάζεται). Νάν τὴν κρατήσετε 'δῶ. 'Εδῶ εἶνε ὁ καθαρὸς ἀέρας, τὰ δέντρα, τὰ βουνά. Στὴν Ἀθήνα, πφ! Ἄλλοι λένε νά στεῖλουν τοὺς ἀρρώστους τῶν στὴν ἐξοχή, κι' ἐσεῖς... Τέλος πάντων ἐγὼ τάμαθα ὄλ' αὐτὰ καὶ ἦρθα νά σὰς βρηθῶσω, ὅσο μπορῶ... Νά! (βγάζει κάπως θυμωμένα τὸ ποτοφόλι του) δὲν κρατῶ πολλά χρήματ' ἀπάνω μου' πάρε αὐτό. (τῆς δίνει ἓνα χαρτονόμισμα).

Σμαρ. (μὲ χαρά). Ἐκατοστάρικο! Ἐκατὸ δραχμῆς! (κάνει νάν τοῦ φιλήσῃ τὰ χεῖρα, ἐκεῖνος τὴν ἐμποδίζει). Τάση μου, Τάση μου! Καλὸ μου παιδί. (μὲ καμάρι). Μωρὲ καλὰ τῶλεγα 'γὼ. Ὁ Τάσης μου εἶνε μάλαμα! (πηγαίνει στὴν ἀριστερὴ πόρτα). Ἀσημίνα, Ἀσημίνα! Τρέξε νά ἰθῆς. (μυλαίνει ἢ Ἀσημίνα. Τῆς δείχνει τὸ χαρτονόμισμα). Κύττα 'δῶ! Εἶνε γιὰ σένα. Νά σοῦ πάρουμε δυναμωτικά, νά σέ κυττάξουμε.

Ἀσημ. (μὲ ἐκπληξη). Ἐκατοστάρικο! Ἀδελφούλη μου! (ὁρμᾷ νάν τὸν ἀγκαλιώσῃ).

Τάσης (ἐμποδίζοντάς τιν). Καλὰ, καλὰ. Δέν εἶν' ἀνάγκη...

Ἀσημ. Κατοστάρικο! Θάν τὸ θειξῶ σ' ὄλο τὸ χωριό. Νά σκάσουν οἱ ὄχτροί μας!

Σμαρ. Ναι, ναι. Νάν τὸ ἰθῆ κι' ἐκεῖν' ἢ Στάθαινα, ἢ ποντικομαμμή, νά πλαντάξῃ.

Ἀσημ. Ἡ φαρμακομύτα!

Σμαρ. Τσεγκέλια τὰ λόγια τῆς, ἢ φαφούτα, ἢ παλιόγρηγα. (πέρνει τὴ φωνὴ τῆς Στάθαινας) Ἔ! χαμπάρια ἀπὸ τὸν Τάση, κυρά-Γιώργαινα; Μμ, μὰς ξέχασε πιά ὁ Τάσης. Κάνε παιδιὰ νά θῆς καλὸ. Μμ...

Ἀσημ. Ἀλήθεια, θά φῆς μαζί μας, Τάση, ἔ;

Σμαρ. Καλέ, θέλει καὶ ρώτημα; Θά σφάξουμε δυὸ κοκόρια.

Τάσης Ναι, ναι. Εἶχα σκοπὸ νά πάω στ' Ἀνάπλι' ἔχω μιὰ ὑπόθεσι στὸ Ἐφετεῖο. Μὰ δὲν πειράζει, φεύγω μετὰ τὸ φαί... Κι' ὅσο νά ἐτοιμάστε σεῖς, θά πάω νά δῶ τὸ περβόλι. (πέρνει τὸ καπέλλο του). (Βγαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάθους)

Ἀσημ. (χοροπηδῶντας). Τί χαρά, μαννοῦλα μου, τί χαρά! Ἡρθ' ὁ Τάσης μας, ἦρθε τὸ παιδί μας!

Σμαρ. Ὁ Θεὸς μὰς τῶστευε, κορίτσι μου, ὁ Θεός! Μὰς λυπήθηκε πιὰ.

Ἀσημ. Ἐπῶλαβε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ στείλαμε;

Σμαρ. Ἀμέ; Γιατ' ἦρθε λοιπόν;

Ἀσημ. Ξέρω κι' ἐγὼ... ἔλεγα... (δισταχτικά) μήπως εἶνε περαστικός... Ἐκεῖν' ἢ δουλειὰ ποῦχει στ' Ἀνάπλι...

Σμαρ. (μὲ πεποίθησι) Ὁχι, ὄχι. Γιὰ μὰς ἦρθε, γιὰ μὰς!

Ἀσημ. Δὲ στάλεγα 'γὼ, μάννα; Γράψτε τοῦ Τάση, γράψτε τοῦ Τάση. Ἐπιπὼτα...

Σμαρ. Ὁ πατέρας σου, παιδί μου. Οὔτε νὰν τ' ἀκούσῃ δὲν ἤθελε.
Ἀσημ. (μὲ θυμό). Γερωντίστικα πείσματα! Νὰ κόψουμε πιά τὴν κλωστή! Χαρά 'ς το!

Σμαρ. Σὰ νὰ μὴν εἶνε παιδί μας, αἶμα μας!

Ἀσημ. (χοροπηδῶ, χτυπᾷ τὶς παλάμες) Τί χαρά μας, τί χαρά μας! Θὰ βουίξῃ τὸ χωριό, μαννοῦλα μου!.. (ἀκούγεται ὁ θόρυβος σούστας πὸν ἔρχεται ἀπὸ μακριά, τὸ ποδοβολητὸ καὶ τὸ κουνδοῦνι τοῦ ἀλόγου. Οἱ δὺο γυναῖκες ἀυτιάξουνται).

Ἀσημ. Σοῦστα... Ὁ πατέρας θάρχεται.

Σμαρ. Λές νὰν' αὐτός;

(Ὁ κρότος παύει. Μία μικρὴ σιωπὴ. Ἀνοίγει ἡ πόρτα τοῦ δρομίου. Μπαίνει ὁ Γιώργης).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΗ, ΑΣΗΜΙΝΑ, ΓΙΩΡΓΗΣ, ἔπειτα ὁ ΤΑΣΗΣ

Γιώργης (ψηλός, λίγο σκνφτός, μὲ ὄρη ἀνθρώπου κακογερασμένου. Φορεῖ ἐλαφρὴ ἄσπρη κάπα, ἀπὸ τὸν ὄμο του κρέμεται ἐν' ἀσπροκόκκινο ταγάρι. Ἀκουμπᾷ σ' ἓνα χοντρὸ ραβδί. Συννεφιασμένος. Προχωρεῖ στὴ μέση τῆς κάμαρας. Βγάζει τὸ σκοῦφο του, ξεκρεμᾷ τὸ ταγάρι, καὶ τὰ ρίχνει στὸ μεντέρι. Οἱ δὺο γυναῖκες τὸν κυτιάζουν ἀμίλητες, χτυπημένες ἀπὸ τὸν βαρὺν ἦσκιό του).

Γιώργ. (κάθεται συλλογισμένος, σιωπηλός. Σὲ μιὰ στιγμή χτυπᾷ ἀξαφνα τὴν παλάμη στὸ γόνατο).

Σμαρ. (δειλά). Τί ἀπόκαμες, Γιώργη;

Γιώργ. (κουνάει τὸ κεφάλι). Χαμένος κόπος...

Σμαρ. Τὸ σκυλί!

Γιώργ. Τὰ λεφτά του. Καὶ ποῦ νὰν τᾶβρω; Πούλησα 'κείνο τὸ καλαμπόκι, πήρα κάτι λίγα. (βγάζει ἀπὸ τὸν κόρφο του ἓνα σακκουλάκι, τὸ δείχνει) Ἐβγαλα νὰν τοῦ δῶσω ἑκατὸ δραχμές. Πάρ' τα, κουμπάρε, τοῦ λέω, γιὰ τὸν τόκο, καὶ βλέπουμε.

Ἀσημ. Ἐ;...

Γιώργ. Γέλασε. Τί νὰν τὰ κάνω αὐτά, λέει' θέλω τὰ λεφτά μου, ἔλα. Ἐφτά χιλιάδες. Γιατί ἀλλοιῶς θὰ σοῦ στείλω τὸν κλητῆρα. Καὶ μοῦ γύρισε τὶς πλάτες.

(Οἱ δὺο γυναῖκες κροφφομιλοῦν καὶ κυτιάζουν κατὰ τὸν κῆπο).

Ἀσημ. (ἀτολμα). Πατέρα... ξέρεεις...

Γιώργ. Τί εἶνε;

Ἀσημ. Ἦρθε δ... (κομπιάζει).

Γιώργ. Μίλα λοιπόν!

Ἀσημ. (φοβισμένη). Ὁ σιδερόδρομος...

Γιώργ. Ἐ, καί;

Σμαρ. (ἀποφασιστικά). Ἦρθε ὁ Τάσης!

Γιώργ. (ὀρθώνεται, θυμωμένος). Ἐ; τί;!

Σμαρ. (παρακαλεσά). Τὸ παιδί μας, Γιώργη, ἦρθε τὸ παιδί μας.

Γιώργ. (ξανακάθεται. Ξερά). Καλά.

Σμαρ. (ἀκούει τὸν κρότον τοῦ ἀλόγου). Ἐ, καὶ ξεκαλά. Δὲ σταλῆσ'

γώ; «Νάν τοῦ γράφουμε τοῦ Τάση, νάν τοῦ τὰ ἱστορήσουμε ὅλα, νάν τοῦ στείλουμε τὴν Ἀσημίνα». Οὔτε νάν τ' ἀκούσης δὲν ἤθελες. «Μὴν τοῦ γράφετε πιά. Σὰς τῶκοφα τὸ κεφάλι!» Σικιᾶς!.. Ἄμ δὲ σ' ἀκουσα γώ. Ἐβαλα τὸν Παπᾶ-Ντίνο καὶ τοῦ τὰ ἱστορήσ' ὅλα μὲ τὸ νῆ καὶ μὲ τὸ σίμα... Νάν τὸν δῆς... ἄντρας!

Ἀσημ. Σωστός ἀφέντης, πατέρα! Δικεόρος! Μὲ τὸ σκληρό του, μὲ γάντια, μὲ χρυσὴ καδένα!..

Σμαρ. Ἀμὴ τί; Σωστός δικεόρος!

Γιώργ. (μὲς στὰ δόντια του). Ἐ, μωρὲ γυναῖκες!..

Ἀσημ. Ἐγὼ θὰ πάω νὰ ἐτοιμάσω. Θὰ φτιάσω ἓνα πιλάφι γιὰ Σουλτάνους! (φειδύει χοροπηδῶντας). Ἦρθε τ' ἀδερφάκι μου! Ἦρθε τ' ἀδερφάκι μου! Ἦρθε τ' ἀδερφάκι μου!..

Γιώργ. (πιάνει τὸ κεφάλι του στὶς παλάμες. Συλλογίζεται λίγο. Ἐπειτα σηκώνοντας τὸ κεφάλι:) Καὶ... τί σοῦ εἶπε;

Σμαρ. Γιατὶ πράμμα;

Γιώργ. Μά... γιὰ τὴν Ἀσημίνα πρῶτα.

Σμαρ. Πφ! Δὲν ἔχει τίποτα, λέει. Τί ξέρουν οἱ γιατροί, οἱ... νὰ δῆς πῶς τοὺς εἶπε... οἱ ταρλατάνοι.

Γιώργ. (κουνεῖ τὸ κεφάλι. Χαμογελᾷ πικρά). Καὶ ξέρει αὐτός, ἔ;

Σμαρ. (περῆφανα). Ἀμὴ;! Ὅλα τὰ ξέρει ὁ Τάσης μου. Ἐδῶ νὰ κάτση, λέει, ἐδῶ στὰ βουνά, στὸν καθαρόν ἀέρα. Δὲν ἔχει τίποτα. (χαμηλώνει τὴ φωνή, μυστηριώδικα). Καὶ... νὰ δῆς (ψιάχνει στὸν κόρφο της, βγάζει τὸ χαρτονόμισμα, τὸ τινάζει σηκώνοντάς το ψηλά). Κῦττα δῶ: Κατοσάρικο! «Πάρ' το, λέει, νὰ κυττάξετε τὴν Ἀσημίνα». Γάλα, κρέας, αὐγά, τὰ γιατρικά της. Ἀμὴ τί; (θριαμβευτικά). Δὲ στᾶλεγα γώ, γέρο;

(Ὁ Γιώργης σηκώνεται, κάνει λίγα βήματα ἀπάνου-κάτου, παραγμένος. Σὲ μιὰ στιγμὴ πέρνει τὸν κοῦκο του, κάνει νάν τὸν φορέση, μὰ πάλι τὸν πετᾷ μὲ θυμὸ, στὸ τραπέζι. Στὰ δόντια:) Σικιτρ! Φτοῦ!

Σμαρ. Κῦττα καλά, Γιώργη. Μὴν κάνης τίποτα φασαρίες, μὴν τὸν ἀποπάρης. Τώρα πιά, πᾶν' ἐκεῖνα. Περασμένα-ξεχασμένα. Τὸ παιδί μας ἦρθε, ν' ἀνοίξουμε τὸ σπίτι μας, νὰ χαροῦμε.

Γιώργ. (πικρά). Ναι, νὰ χαροῦμε.

Σμαρ. Ἐμένα ἢ καρδιά μου ἀναγάλλιασε. Μιὰ πλάκα μοῦφυγε ἀπὸ δῶ. (Δείχνει τὸ στήθος της). Δαμπρὴ σήμερα γιὰ τὸ φτωχικό μας. Χαριστῶ σε, Παναγιᾶ μου. (Σταυροκοπιέται).

Γιώργ. (ἡσυχώτερα). Καὶ... γιὰ νὰ σοῦ πῶ: τίποτ' ἄλλο δὲ σοῦπε;

Σμαρ. Τί ἄλλο; Ἀκόμα δὲν ἦρθε τὸ παιδί.

Γιώργ. Χμ... εἶσαι βέβαιη, πῶς ἦρθε γιὰ μᾶς, ἐπίτηδες;

Σμαρ. Μά, γιὰ ποιόν ἄλλο;...

Γιώργ. Καλά, θὰ μάθω. (Μέσα του). Ἄς ρωτήσουμε τὴν Ἀσημίνα.

Σμαρ. Ἀκούσε δῶ: Ὁ Τάσης εἶνε κάτου στὸ περβόλι. Σὲ περιμένει. (Μὲ τόνο). Κῦτταξε καλά, Γιώργη! σοῦ τὸ ξαναλέω: μὴ μὲ πικράνης σήμερα. Περασμένα-ξεχασμένα. Μὴν πῆς τίποτα τοῦ παιδιοῦ. Μὴν τὸν ἀποπάρης. Ἐγὼ θὰ πάω στὸν Ἀη-Βλάση ν' ἀνάψω ἓνα κερί, ἕνα κερί. (Ὁ Γιώργης βγαίνει ἡσυχώτερα).

Σμαρ. (ψάχνοντας στο συρτάρι του τραπέζιου). Πού τάχω τὰ κεφάκια μου, πού τάχω; (δὲ βροιάκει). Φύρανε πιά καὶ τοῦτο τὸ μυαλό καὶ δὲ θυμάται. (μετὰ λίγη σκέψη). "Α, στὸ σεντούκι. (ἀνοίγει τὸ σεντούκι, πέρνει ἓνα κεράκι. Βάζει μιὰ ματιήλα στὸ κεφάλι). "Αη-Βλάση καὶ θαματοουργέ, πού μου φερεις τὸν ἥλιο στὸ σπιτάκι μου. (Δένει τὸ ματιήλι). Καὶ τώρα πᾶμε. (Κάνει δυὸ βήματα κατὰ τὴν ἀξέωπορτα-Φιάνοντας ἐκεῖ σιαματῶ ὅαν κᾶτι τὰ ξέχασε. Σαναγουρίζει στὴν πόρτα τοῦ βάθους. Δυνατά.) Τάση, Τάση! Ὁ πατέρας σου! Ἔλα μέσα! Ἡ φωνή τοῦ Τάση (ἀπὸ τὸν κήπο). Ἔφτασα, μητέρα. (Ἡ Σμαραγδὴ φεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΑΣΗΣ, κ' ἔπειτ' ἀπὸ λίγες στιγμὲς ὁ ΓΙΩΡΓΗΣ

Τάσης (μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κήπου). Ὁ πατέρας μου! Πού 'ν' ἔτος; (ψάχνει μὲ τὸ μᾶτι. Φαίνεται συλλογισμένος. Ἀκουμπᾷ στὸ τραπέζι καὶ φέρνει τὸ χέρι στὸ μέτωπο. Κυττάζει γύρω. Χαμηλόφωνα). Τὸ πατρικό μου σπίτι... Πόσες ἐνθύμησες: μιὰ δλαῖ κερη ζωή. Καὶ... παράξενο πρᾶμμα: Νοιώθω κᾶτι σήμερα. (σὰ νὰ θέλλη νὰ διώξῃ τίς τέτοιες σκέψεις του, μὲ ἀνάλογη χειρονομία) Ἔ... (δυνατά). Πατέρα! (Μπαίνει ὁ Γιώργης ἀπ' ἀριστερά, κυττάζοντας μὲ σημαντικό βλέμμα τὸ γνιο του. Στὴν πρώτη στιγμή ὁ Τάσης ταραζέται καὶ μὲ μιὰν ἀτόματη κίνηση, βγάξει τὸ καπέλλο. Οἱ δυὸ ἄντρος κυττάζονται γιὰ λίγο σιωπηλοί).

Τάσης (ἀφίνει τὸ καπέλλο· δειλὰ) Πατέρα μου... Πατέρα... (κάνει τὰ τὸν ἀγκάλιαση).

Γιώργ. (ἤρεμα τὸν ἐμποδίζει). Καλὰ, καλὰ. (Διγόστιμη σιωπή).

Τάσης (κατεβάζει τὰ μᾶτια. Γιὰ νὰ βγῆ ἀπὸ τὴ δύσκολη θέση, πιάνει μιὰ κουβέντα.) Ἡμουνα κάτω... στὸν κήπο... Πῶς μεγάλωσαν τὰ δέντρα... ἡ μυγαλίτσα μου, οἱ ἐλιές... καὶ ἡ συκιά τοῦ πηγαδιοῦ, στοίχισαν!

Γιώργ. Ναι, ναι... ὅλα στοίχισαν...

Τάσης "Αμ' οἱ κωδωνιές! Μερῶσανε, βλέπω: κᾶτι κωδώνια!

Γιώργ. Τίς κέντρωσα...

Τάσης Πότε;

Γιώργ. Πρόπερσι.

Τάσης (πέρνοντας θάρος). Μὰ τὰ πορτοκάλια λιγιστά. Πού καὶ πού: φτωχά...

Γιώργ. Τὸ χαλάζι, βλέπεις. Τίς χτύπησε στ' ἄνθος. (ἤρεμα:) καὶ... νὰ σοῦ πῶ: πῶς μᾶς θυμήθηκες; Πῶς ἦταν αὐτό;

Τάσης ... Μου γράψε ἡ μητέρα καὶ...

Γιώργ. (σκόβοντας λίγο στὸν Τάση). Ἡρθε; ἐπίτηδες, ἔ; γιὰ μᾶς;

Τάσης Βέβαια.

Γιώργ. (Ὁρθώνει τὸ κορμί. Στὸν ἥλιο πού μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κήπου, ἡ σκιά του γιγαντώνεται). Ψεῦθη!

ΕΙΣ ΣΚΕΨΕΙΣ. — (Έργον τοῦ Μπονστέν)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio I
Restrictions apply.

Γιώργ. Ψεύτη, λέω! Σκληρὲ ἀνθρώπε, χωρίς καρδιά! Ἀχάριστο παιδί! Τούς γονιούς σου ἀρνήθηκες; τὰ σπλάχνα πού σ' ἔβγαλαν σὸ φῶς;! (κοννεῖ τὸ κεφάλι). Ἔ, κακὰ πού θάχης γεράματα!..

Τάσης (κάνει τὰ διαμαρτυρηθῆ).

Γιώργ. Σώπα! Θαμπώθηκες ἀπ' τὰ πλούτια κι' ἔδωκες τὴν ψυχὴ σου σὸ Σατανᾶ. Μάθε ὅμως ἀπὸ μένα τὸ χωριάτη τοῦτο: Μὰ τὴ γῆς πού τὴ σκάθω καὶ τὴν ποτίζω μὲ τὸν ἰδρωῖτα μου: κακὰ θάχης γεράματα! γιατί ἐκείνος πού καταφρονᾷ τοὺς γονιούς του, σὲ κάθε ἀτιμία μπορεῖ νὰ γλυστρήσῃ, μέσα στὴ λάσπη νὰ μπῆ. Καὶ σὺ, ποιὸς ξέρεῖ...

Τάσης (ὠργισμένα, σφίγγοντας τὶς γροθιές). Πατέρα, μὲ βρίζεις καὶ...

Γιώργ. Ἄ, μὲ φοβερίζεις τώρα; Σφίγγεις τὶς γροθιές; (κοννεῖ τὸ κεφάλι). Καλὰ. (βγαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κήπου).

Τάσης (ἀκουμπᾷ στὸ τραπέζι, γλωμῶς, σφουγγίζει τὸν ἰδρωῖτα μὲ τὸ μαντήλι του. Πιηχιά). Εἶνε φοβερό. (Κάθεται στὸ μενιέρι, κρατεῖ τὸ κεφάλι του μὲ τὸ χέρι, στηριγμένο στὸ γόνατο. Πέφτει σὲ βαθειὰ οὐλλογή).

(Ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κήπου φανερώνεται ὁ Γιώργης. Στὸν ὄμο του ἔχει ἓνα μεγάλο τσεκούρι. Στέκεται στὴ μπασιὰ καὶ οἶχνει μιὰ κοῦα ματιὰ στὸν Τάση. Αὐτὸς δὲν τὸν ἔχει ἀντιληφθῆ ἀκόμα· μὰ τὴ στιγμή πού ὁ γέρος, κατεβάζοντας τὸ τσεκούρι, τὸ ἀφήνει νὰ χτυπήσῃ στὴ γῆς, ὁ γνιὸς ἀνατρομάζει, πετιέται ὀρθὸς καὶ ἀντικρύζει τὸν ἀρματωμένον Ἐλεγχῶ).

Τάσης (Παρῆξηγῶντας τοὺς σκοποὺς τοῦ πατέρα του, κάνει δύο βήματα πίσω).

Γιώργ. (προχωρεῖ στὴν πόρτα τοῦ δρόμου).

Τάσης Φεύγεις, πατέρα;

Γιώργ. Ναί.

Τάσης Δὲ θὰ φᾶς μαζί μας;

Γιώργ. Ὅχι. Πάω στὸ λόγγο γιὰ ξύλα. (σημαντικὰ) Χειμῶνάς ἔρχεται, νὰ μὴ σδύσ' ἡ γωνιά μας... (κάνει τὰ ξεκινήση πάλι).

Τάσης (μὲ ταραχὴ). Πατέρα!

Γιώργ. (γυροῖοντας ἀπότομα, ψυχρά). Τί εἶνε;

Τάσης Θά... θά σὲ ξαναἰδῶ;

Γιώργ. (σηκώνει τοὺς ὄμους). Δὲν ξέρω. (Μιὰ στιγμή σιωπῆ) Ἐπειτα ὁ Γιώργης γυροῖει, κάνει δύο βήματα μπροστά, στέκεται ἀντικρὺ στὸ γνιὸ του, κατεβάζει ἀργὰ τὸ τσεκούρι καὶ ἀκουμπᾷ μὲ τὰ δύο του χέρια σὰν σὲ ραβδί. Ἐπειτα βάζει τὸ χέρι στὸν κόρφο καὶ ψάχνει. Βγάζει τὸ σακκουλάκι. Τὸ ἀνοίγει, τὰ δάχτυλά του τρέμουν. Βγάζει ἓνα χαροτόμοιο. Νά! ἓνα κατσοτάριχο. Πάρ' το!

Τάσης (πληδᾷ πίσω). Πατέρα! Τ' εἶν' αὐτὰ πάλι; Τί κάνεις;!

Γιώργ. Τὰ λεφτά σου.

Τάσης Μὰ δὲν...

Γιώργ. (προσσιαχτικά:) Πάρ' τα σοῦ λέω καὶ (βάζει τὸ δάχτυλό σὺν σπύμα) τα μουδιά! Μὴ μᾶς ἀκούσουν οἱ γυναῖκες. (Τὸν ἀναμειβεῖ)

μὲ τὸ μάτι). Κύτταξε τὸν ἀφέντη! "Ἰστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια, ἀφοῦ μᾶς τσακίσεις τὰ γόνατα καὶ μᾶς βούτηξες στὰ χρέη, θυμύθηκας νὰ κοπιᾷσῃς στὸ φτωχικό μας, ἐσύ, ὁ μέγας κύριος, νὰ μᾶς ἐλεήσῃς. Ἦρθες μ' ἕνα πλάνο χαμόγελο καὶ κατάφερες νὰ παίξῃς ὁμορφα καὶ μαστορικά τὸ μέρος σου...

Τάσης Μά, πατέρα... δὲν εἶν' ἔτσι, δὲν ξέρεις...

Γιώργ. Νὰ ξέρω τί; "Ο,τι ξέρω, μοῦ φτάνει. Ἦρθες ἐδῶ ἀπ' ἀνάγκη, φοβήθηκας μὴ σοῦ στείλωμε σπίτι σου τὴν Ἀσημίνα κ' ἦρθες νὰν τὸ ἔμποδίσῃς. Κι' ἔτσι καλόπιασες τὴ μάννα σου καὶ τὴν ἀδερφή σου· δυὸ γυναῖκες ἀπλῆς καὶ τίς γέλασες, δυὸ φαρμακωμένες καρδιές. Μὰ σήμερα ἢ ἐλπίδα μπήκε μὲς στὴν ψυχὴ τους: ἕνα ὄνειρο φώτισε τὴ σκοτεινὴ τους ζωὴ. Θέλω νὰ μείνουν μέσα στ' ὄνειρο αὐτό, ὅσο εἶνε βολετό. Μὰ ἐλεημοσύνη δὲν γυρεύω ἀπὸ κανένα: Τὴν περιμένω ἀπ' τὸ Θεό! (δείχνει ψηλά). Ἀφέντη, πᾶρ' τὰ λεφτά σου, νά!..

Τάσης (καῖως θυμωμένα). Πατέρα, μὲ βρίζεις, σοῦ λέω!..

Γιώργ. (βάζει τὸ δάχτυλο στὸ σιόμα· οἶχνει μιὰ ματιὰ στὴν ἀριστερὴ πόρτα). Σοῦτ! Μὴ φωνάζῃς. Καὶ (τὸν κινεῖ στὰ μάτια) πρόσεφε καλά: μὰ λέξι νὰ πῆς τῆς μάννας σου ἢ τῆς ἀδερφῆς σου, ἀν κἀνῆς πῶς τοὺς μαρτυρᾷς ὅ,τι ἔγεινε ὄθω, (ἀγορία) μὰ τὴν πίστη μου, τὸ βλέπεις αὐτό; (δείχνει τὸ τσεκοῦρι) Σοῦ σπάω τὸ κεφάλι στὴ μέση! Πάρε!

Τάσης (φοβισμένος, συντριμμένος, πέφτει μὲ μηχανικὴ κίνησι τὸ χαρτί καὶ τὸ ζαρώνει οἰγὰ-οἰγὰ στὴ φοῦχτα του).

Γιώργ. (προχωρεῖ πρὸς τὴν πόρτα τοῦ δρόμου. Στέκεται μιὰ στιγμὴ συλλογισμένος. Ἐπειτα γυρίζει. Ἀλλάζοντας τόνο. Μὲ βαθεῖα συγκίνηση.) Κι' ἐν' ἄλλο ἀκόμα: (ἀναστενάζει). Προτῆτερα σοῦ εἶπα κᾶτι ποῦ ἦτανε σὰν κατάρρα. "Οχι. Τὴν πέρνω πίσω. "Ἄς μὴ σὲ παιδέψῃ ὁ Θεός. Καλὰ γεράματα νᾶχῃς. Ἐσένα νὰ μὴ σ' ἀρνηθῇ ποτέ τὸ παιδί σου, μὴ σὲ καταφρονέσῃ. Καί... (ἕνας λυγμός) καὶ τίποτ' ἄλλο. (Φορτώνεται πάλι τὸ τσεκοῦρι καὶ φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ δρόμου, σκυφτός, ἀγορὰ-ἀγορὰ).

Τάσης (κινεῖται ὀλιβερὰ κατὰ τὴν πόρτα. Ἐπειτα, ἀφήνει τὸ χαρτί νὰ πέσῃ, σκεπάζει τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια καὶ ξεσπᾷ οὐ λυγμούς). "Ω, Πατέρα... Πατέρα...

[Ἀ ὁ λ α ῖ α]

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Εἰς ἱατρον αὐτονοσηλευθέντα

Τὸν βλάκα! ἀρρώστισε, κι' ἀντὶ ἄλλον γαιτρον νὰ πάω —
τὸν ἑαυτό του θέλησε μονάχος νὰ κουράω.

ΣΑΤΑΝΑΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimos
Restrictions apply.

ΛΟΓΙΟΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ
ΕΝ ΤΩ ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΩ

[Εἰς τὴν Πινακοθήκην τοῦ Ἑθν. Ἡμερολογίου αὐτοδικαίως ἀνήκει
μία μικρὰ τιμητικὴ θέσις εἰς τὸν ἐκ Κων/λεως νεαρὸν γελοιογράφον

κ. Φ. Δημητριάδην, ὅστις ἐκόσμηι μέχρῃς ἐσχάτων
τὰ αὐτῶν γελοιογραφικὰ φύλλα καὶ περιοδικὰ με
πλείστα ὅσα ἐπιτυχῆ σάτισα ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ
κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς τὸ ἔμμετρον σατυρικὸν «Ἐμ-
πρός», τὸ «Ἄνω Κάτω», τὰ εὐθυμογραφικὰ Ἡμε-
ρολόγια «Σατανᾶς» — «Περίδρομος», κλπ. συνεισέ-
φερεν ἐκλεκτὴν καὶ ἀφθονοὺν τὴν συνεργασίαν του.
Τὸν παρουσιάζομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμε-
ρολογίου ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν κάτωθι σατίσεων, τὰ ὅποια
ἐπίτηδες ἐφιλοτέχνησε διὰ τὸ παρατιθέμενον χα-
ριέστατον ἠθογράφημα ἀπειλούμενον εἰς τὴν κομψὴν γραφίδα τοῦ
ἐν Κων/λει ἐγκρίτου ποιητοῦ καὶ λογογράφου κ. Κ. Γ. Μακρίδου.]

ΤΟ ΠΡΟΙΚΟΧΑΛΕΣΜΑ

Κοκώνα Μαργίτσα, ἀπ' τὰ Ἐξη Μάρμαρα, στεφάνωνε τὴν
Κυριακὴν τὸν μονάκριβό της γυιὸ μετὴν τὴν κόρη τῆς Κοκώ-
νας Φρόσως ἀπ' τὸ Φανάρι . . . . .

Ὅλα ἦσαν ἔτοιμα: ὁ κουμπάρος στὸν τόπο, τὰ κουφέτα πα-
ραγγελμένα, ἡ δὲ προῖκα στὴν ἐντέλεια.

Ἡ προῖκα στὴν ἐντέλεια; Μὰ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ἐξακριβωθῆ
καὶ ἀπὸ τὸ *ταράφι* τοῦ γαμπροῦ.

Τὴν σκέψιν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ ἡ δυὸ κουνιάδες τῆς Μαργί-
τσας, αἱ ὅποια, μ' ὄλο τὸν ξετρελαμὸ ποῦ εἶχαν στὰ νειάτα
των, κατώρθωσαν νὰ μείνουν γεροντοκόριτσα. Καὶ τὰ γεροντο-
κόριτσα δὲν χωνεύουν τὰ νέα κορίτσια ποῦ παντρεύονται.

Ἔτσι λοιπὸν ἡ Μαργίτσα ὑπέδειξε στὴν οἰκογένεια τῆς νύφης
τὸ «προικοχάλεσμα». Ἡ πρότασις ἔγινεν ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν
συμπεθέραν καὶ ὠρίσθη ὡς ἡμέρα ἡ προπαραμονὴ τοῦ γάμου.

* *

Αὐστηρὰ ὡς ἀνακριτὴς, βλοσυρὰ ὡς τελωνοφύλαξ, ἐξεκίνησε
ἡ Κοκώνα Μαργίτσα διὰ τὸ Φανάρι, ἔχουσα ἐκ δεξιῶν τὴν μίαν
Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

κουνιάδα της και ἔξ εὐωνύμων τὴν ἄλλην — παρέδρους διζαστάς τῆς ἐντελείας τῆς προικός.

Ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε θερμῆ. Φιλιά βροχηδόν ἐκατέρωθεν καὶ κατόπιν ἐπίσημος παρουσίαισι Μαργίτσας καὶ Σίας εἰς τὰς προσκεκλημένας φίλας καὶ γειτονίσσας τῆς Κοκώνα Φρόσως καὶ τῆς κόρης τῆς.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸ ἄνθος τῆς Φαναριωτικῆς κοινωνίας: ἡ σύζυγος τοῦ ἀριστεροῦ δομειστίχου μετὰ τῆς ἑαυτῆς θυγατρὸς, ἡ ἀδελφὴ τοῦ μουχτάρη μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Σεβαστίτσας, ἡ ἀνεψιὴς τοῦ Ἁγίου Ξηροκαμπίας, ἡ χήρα τοῦ Ἀρχοντος Παρασιτιζομένου μετὰ τὴν ἀδελφὴν τῆς, δύο διδασκάλισσαι ἀπ' τὸ Μουχλιό, καὶ ἄλλαι πολλαί, αἱ ὅποιαί, πρὶν ἔλθουν τὰ συμπεθερικά, εἶδαν καὶ ἐξήτασαν καὶ ἐθαύμασαν τὰ προικιά καὶ τὰ ἤθρα ὅλα τακτικὰ χωρὶς κανένα «κουσουρί».

— «Ἐ! μὰ ἀφοῦ τὰ ἤθρατε σεῖς τακτικά, περὶ τὸ ἦταν καὶ νᾶρθουμε! εἶπεν ἡ Κοκώνα Μαργίτσα.

— Καλὲ πᾶ!.. Λόγος εἶν' αὐτὸς ποῦ λέγεται! εἶπεν ἡ Κοκώνα Φρόσω. Μπορεῖ ἔμεῖς νὰ τὰ νομίζουμε σωστά καὶ ἐκεῖνα νᾶχουνε ἕνα σωρὸ κουσουρία... Ἐλάτε, ἐλάτε, νὰ τὰ σεργιανίσετε.

Ἐξεκίνησε ἡ Κοκώνα Μαργίτσα ἀπὸ τὸ Φανάρι...

**

Ἡ προῖκα ἦταν ἐκτεθειμένη στὸ ἐπάνω πάτωμα. Ἐν πρώτοις μία στοίβα μεγάλη-μεγάλη καὶ φουσκωτῆ, ἀπὸ μαξιλάρια καὶ παπλώματα. Τὰ παπλώματα ἦσαν τέσσερα: τὰ δύο μπασπαδένια, τὸ τρίτον λαχουράκι, καὶ τὸ τέταρτο, τὸ «πιὸ καλό», ἀπὸ ἀτλάζι. Τὸ τελευταῖον, φυσικά, προσεῖλκυσε τὴν μεγαλειέτηραν προσοχὴν καὶ ἔγινεν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας ἐξετάσεως. Μαργίτσα καὶ κουνιάδες τὸ ἔβανσαν ἀλληλοδιαδόχως, δοκιμάζουσαι τὴν ποιότητα τοῦ ὑφάσματος, τὸ ἔτριψαν μετὰ τῶν δακτύλων, τὸ ἐχάιδευσαν.

— Καλὸ ἀτλάζι μοιάζει... ἄρά γε δουλεύτηκε καὶ καλά; παρετήρησε ἡ Μαργίτσα, θέλουσα νὰ τὸ ἰδῆ καὶ ἀνοιγμένο.

— Σωστὴ μιὰ βδομάδα ἔβαλε ὁ χαλάτης γιὰ νὰ τὸ κἀνῃ. Ἀλλὰ χαλάλι του! Ἐκανε ἕνα σχέδιο ποῦ εἶνε τρέλα!

Τὸ πάπλωμα κατεβιβάσθη μετὰ πάσης εὐλαβείας ἀπὸ τὴν στοίβα καὶ ἐξεδιπλώθη.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 07/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

— 'Ωραϊο!... ώραϊο!... με 'γεια νά τὸ χαλάσουνε! Εἶπαν ὅλες.
— Καλὸ εἶνε... εἶπε καὶ ἡ Μαργίτσα· μόνο ἓνα κουσου-
ράκι ἔχει.

— Ποιό, Μαργίτσα μου;

— 'Ἐχει ῥαφῆς στὴ μέση τ' ἀτλάζι του... καὶ ζαμμιά φορὰ
δὲν περνᾷ χρόνος κι' ἀρχίζουν τὰ τέτοια νά λυώνουν ἀπ' τὴ
ῥαφή. Τώρα ὅλες τὰ κάνουν μονόφυλλα. Δὲν τὸ ξέρατε αὐτό;

— 'Οχι, νά σὲ χαρῶ!... 'Ἀλλ' ἄς ἔχουν τὴν ὑγεία τους, κι' ἄς
τὰ λυώσουν καὶ προτιήτερα.

— Αὐτὸ εἶνε... ἄς ἔχουν τὴν ὑγεία τους.

Καὶ ἡ συνοδεία ἐξεκίνησε πρὸς τὰ τραπεζομάνδηλα καὶ τῆς
πετσέτες. Δυὸ λινὰ καὶ δυὸ ἄλλα μανδαπολένια· μιὰ ντουζίνα

λινές πετσέτες, καὶ μιὰ ἄλλη
ἀπὸ λευκὸ πανί γιὰ τὴν κα-
θημερινὴν χρῆσιν.

— Λεῖπουν μόνον ἡ πε-
τσέτες τῆς κουζίνας, παρε-
τήρησεν ἡ Φρόσω, προλαμ-
βάνουσα νέαν παρατήρησιν
τῆς Μαργίτσας. 'Ἀλλὰ κι' αὐ-
τὲς θὰ μᾶς ἔλθουν ἀπόψε
ἀπ' τὸ Τσαρσί.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ ὀλιγώτε-
ρον, ποῦ λείπει, Φρόσω μου.

— Καὶ τί ἄλλο λείπει.
Μαργίτσα μου;

— 'Ἡ μάρκες... ὅλα εἶνε
ἀμάρκωτα.

—... Λόγος εἶν' αὐτὸς ποῦ λέγεται!

— 'Ἐχεις δίκαιο. 'Ἀλλ' ἐκεῖνες γίνονται καὶ ὕστερα εὐλο-
γημένη.

— Ναι, ἅμα τὴν πατήσουν τὰ παιδιὰ, θαῦρον καιρὸ νά πιάσῃ
κέντημα. 'Ἐτσι τᾶπαθε καὶ μιὰ γειτόνισσά μας κι' ἀκόμα ὅλα
τὰ τραπεζιακά τῆς ἀμάρκωτα φυλάουν.

***

'Ἐν τῷ μεταξύ τὰ κορίτσια εἶχαν προχωρήσει καὶ ἄρχισαν νά
θαυμάζουν τὰ φουστάνια τῆς νέφης, καὶ ἰδίως τὸ ὀλόμανρο
«τῶν ἐπισκέψεων», ποῦ ἦταν ἀπὸ μεταξωτὸ καὶ ὅλο νταντέλλες
ἀπ' ἐπάνω του ῥιχμένες. 'Ἦλθαν καὶ ἡ κουνιάδες, ἦλθε καὶ ἡ
Μαργίτσα.

— Νά ἰδοῦμε σ' αὐτὸ τί θαῦρης νά πῆς, εἶπεν ἡ Φρόσω.

— Τὸ καλὸ-καλό. Αὐτό, ναι. 'Ωραϊο φουστάνι! Δὲν ἔχει νά
'πῆ κανεὶς τίποτε... Καὶ τί μεταξωτὸ εἶνε;

— Γκροεναντίνα... καὶ 60 γρόσια τὸ μέτρο ἂν ἀγαπᾷς.

— 'Ἡ τιμὴ δὲν ἔχει νά κἀνῃ. Υἱάχοι καὶ ἀκριβότερες γκρο-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

ναντίνες· ἀλλ' ὅλες εἶνε ἓνα πρᾶγμα· σπάνουν πολὺ γλήγορα. Ποῦ τ' ἀθάνατα ἐκεῖνα τὰ γκρά τῆς ἐποχῆς μας. Τώρα ὅλα τέτοια, φεύτικα, τὰ κάνουν.

Εἶπε τὸ στοργυλὸ τῆς καὶ σ' αὐτὸ ἡ πεθερά. Καὶ ἄρχισε νὰ ἐξετάξῃ τῆς ὀμπες καὶ τὰ ματινεδάκια.

— Αἰτῆ ἐδῶ ἡ ὀμπά θά εἶνε βέβαια ἡ καλὴ τῆς.

— Ναί, ποῦ θά τὴν φορέσῃ τῆ δευτέρῃ μέρᾳ τοῦ γάμου.

— Καλούτοιχη εἶνε... Μόνε... ἡ κορδέλλες τῆς δὲν μοιάζουν ὀλομέταξες...

— Ὀλομέταξες, νὰ σὲ χαρῶ.

— Ἔτσι δείχνουν, μὰ ἔχουν καὶ βαμβάκι μέσα... Γελαστήκατε.

— Κι' ὁ φιογγος ποῦ δένει μπροστά, μοῦ φαίνεται σὰν κομμάτι φτωχικός, παρατήρησεν ἡ μιὰ κουνιάδα.

— Καὶ ἡ νταντέλλες τοῦ λαιμοῦ δὲν πηγαίνουν στὸ χρώμα, παρατήρησε καὶ ἡ ἄλλη.

— Καὶ ἡ οὐρά ἀναλόγως μὲ τὸ μπῶι τῆς νύφης σὰν κοντὴ πέφτει, εἶπε καὶ πάλιν ἡ Μαργίτσα.

— ... Σωστὴ μιὰ ἑβδομάδα ἔβαλε ὁ χαλάτης...

Ἡ Φρόσω ἄρχισε νὰ φουρκίζεται μ' αὐτὲς τῆς παρατηρήσεις. Ἀλλὰ τὸ ἐπολιτεύετο. Τί νὰ κάνῃ; Γιὰ τὸ χατήρι τῆς κόρης τῆς ἔκανε τὰ πιζοῦ γλυὰ καὶ τὰ κατάνιβε.

Ἡ ποκαμίσης, καὶ ἰδίᾳ τὰ παντελόνια, ἐξητάσθησαν κατὰ μῆκος καὶ πλάτος κυριολεκτικῶς, τὰ κορίτσια περιορίσθησαν «ἀπὸ ἄντροπὴν» εἰς τὴν ἐξέτασιν μόνον τῶν νταντελλῶν καὶ τῶν κεντημάτων. Ἡ ὑπανδρες ὁμως ἐπεξέτεινον τὰς ἀνιχνεύσεις τῶν θαρραλέως καὶ εἰς ἄλλας λεπτομερείας... Ἡ γέροθι δὲ ζωηρὰ συζήτησις εἶνε τὰ δενόμενα εἶνε τὰ «βολικώτερα» ἢ τὰ κουμπωόμενα, ἢ τέλος τύπος μικτὸς κουμπωομένων καὶ δενομένων. Ἡ Κοζκώνα Φρόσω εἶχεν ἔλθει πιά «ὡς τὸν λαιμό». Ὅτε δὲ καὶ μιὰ ἀπ' τῆς κουνιάδες, ἀπ' τὰ γεροντοκόριτσα, ἠθέλησε νὰ ἀποφανθῇ γνώμη ἐπὶ τοῦ λεπτεπιλέπτου τούτου ζητήματος, δὲν ἐβάσταξε πλειά, ἀλλὰ τῆς τῶκοψε στοργυλά:

— Ἐσὺ εἶσαι κορίτσι ἀκόμη καὶ δὲν ξέρεις ἀπὸ τέτοια...

***

Ἦταν ἡ πρώτη ἀψιμαχία μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων τῶν συμπεθεοικῶν. Ἡ δυντέρα ἐπέρωτο νὰ συναφθῇ κρατερὰ ἐπὶ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimos

Restrictions apply.

τῶν καπελλίνων. Τρία εἶπαν πῶς θὰ ἔκαμναν καὶ δὲν εἶχαν ἐκεῖ παρὰ δύο μόνον, τὸ δὲ *καλὸ* — ὁ Θεὸς νὰ τὸ *κάνη καλὸ*! Κάτι κορδέλλες πρόστυχες! κάτι φτερὰ πτωχικά! Καὶ ἀντὶ πέντε, βάλανε μόνο τρία!

Ἡ γρίνια ὠξύνετο ὁλονέν. Ἡ καταγίγς ἤρχισε νὰ μυκάται. Καὶ ὡς νὰ μὴν ἤρχουν τὰ σχόλια ἐπὶ τῶν προικιῶν, ἐπέξετάθησαν καὶ ἐπὶ τῶν φορεμάτων τῆς Κοκώνας Φρόσως. Ἦτο ἐκεῖ καὶ τὸ φουστάνι ποῦ θὰ ἐφοροῦσε στὸ γάμο. Τὸ εἶδαν, τὸ ἐξήτασαν καὶ δὲν ἔλειπαν νὰ τὸ σχολιάσουν καὶ αὐτό. Πῆρε δὲ τ' αὐτὴ τῆς Φρόσως καὶ μίαν κατ' ἰδίαν κουβένταν τῶν κουνιαδῶν:

— Ἀντὶ νὰ εἶνε *γκρά*, τῶκανε *ντρά*. Καὶ νὰ ἦτανε τούλαχι-

«... Ἠγέρθη δὲ ζωηρὰ συζήτησις ἐὰν τὰ δενόμενα ἢ τὰ κομπωνόμενα εἶνε τὰ *βολικώτερα*...»

στον ντρά τῆς προκοπῆς, στὸ διάβολο. Τὸ ἔκανε ὁμως θαμπό, σὰν νὰ ἠθελε νὰ τὸ φορέσῃ σὲ κηδεῖα.

* * *

Αὐτὸ ἦταν ἡ τελευταία σταγὼν, διὰ νὰ ὑπερεκχειλίσῃ τὸ ποτήριον. Ἀλλὰ πάλιν ἡ Φρόσω, καλὴ καὶ ὑπομονητικὴ, συγκρατήθηκε. Κατὰ τὰ τραταμένα ὁμως, ἐκεῖ ποῦ ἡ Κοκώνα Μαργίτσα ἀνακάτεψε περίφροντις τὸ φλυτζάνι τοῦ καφέ τῆς διὰ νὰ ῥοφήσῃ καὶ τὸν τελφεῖ καὶ ἰδῆ στὸν πάτο τὴν τύχη τοῦ γιουῦ τῆς, ἔξαφνα θυμῆθηκε... τὰ λουτρικά.

— Καὶ τὰ λουτρικά; Καλέ, ξεγάσαμε, στὴν φούρια μας, νὰ ᾽δοῦμε τὰ λουτρικά;

— Ἄ! ἐξείνα πιά ἀπὸ σᾶς θὰ τὰ ἰδοῦμε, Μαργίτσα μου.

— Πῶς ἀπὸ μᾶς;

— Καὶ καλά, δὲν ἔξερεις πῶς τὰ λουτρικά εἶνε τοῦ γαμπροῦ;

— Τοῦ γαμπροῦ τὰ λουτρικά; Ἄς κάνω τὸ σταυρό μου.

— Καλ' ἔλα στὰ σύγκαλά σου, Μαργίτσα μου.

Ζήτημα σπουδαῖο, ζήτημα ἀρχῆς, ζήτημα ἀρμοδιότητος!

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

“Όλες ἡ Φαναριώτισσες συνετάχθησαν μὲ τὸ μέρος τῆς Φρόσως, πῶς τὰ λουτρικά εἶνε τοῦ γαμπροῦ.

— Καλέ, μὰ θέτε νά με πάρετε πῶς κατέβηκα ἀπ’ τῆς Λύτρης καὶ δὲν ξέρω τὸν κόσμο! ἀνεφώνησεν ἡ Μαργίτσα.

Καὶ ἡ συζήτησις, ἀνάψασα στὰ καλά, δὲν ἄργησε νά ἐκτραχυνθῇ. Εἶπαν αἱ μὲν, εἶπαν αἱ δέ, λόγια πικρὰ ἀντηλλάγησαν, καὶ ὅταν πιά ἡ γλῶσσοις κουράστηκαν, ἡ Κοκώνα Μαργίτσα εἶπεν ἐν ὅλῃ τῇ πενθερικῇ τῆς σοβαρότητι καὶ τελεσιγραφικῶς :

— Νὰ σοῦ πῶ, Φρόσω μου: ξέρεις πολὺ καλά πῶς στὰ ἴδικά μας τὰ μέρη ὅλα εἶνε τῆς νύφης κι’ ὁ γαμπρὸς δὲν σκοτίζεται

γιὰ τίποτε. Βγάζει τὰ παπούτσια του καὶ μπαίνει στὸ σπίτι τῆς νύφης χωρὶς νά ἔχη μαζί του οὔτε παντοῦφλες. Ὅτι λοιπὸν ἦθα ἀπ’ τοὺς γονεὺς μου, ἐκεῖνο θέλω νά γίνῃ καὶ στὸ παιδί μου. Παράβλεψα σὲ τόσα καὶ τόσα. Κάματε τὸ ἀτλαζέ-νιο πάπλωμα μὲ ῥαφή στῆ μέση καὶ δὲν εἶπα τίποτε.

Ἄφήκατε ἀμάρο-κωτα τὰ τραπεζο-μάνδηλα καὶ τῆς πετσέτες, χωρὶς νά καταδεχθῶ νά τὸ κάνω ζήτημα. Ἄντι τρία καπέλλα ποῦ ὑποσχεθήκατε, κάνατε δύο μόνον καὶ ὁ Θεὸς νά τὰ κάνῃ καπέλλα. Ἄπ’ ὅλες τῆς ῥόμπες σας καμμιὰ δὲν ἀξίζει, οὔτε μιὰ φτωχοπούλα θὰ κατεδέχετο νά τῆς φορέσῃ. Ὅλα λοιπὸν αὐτὰ τᾶφαγα καὶ τὰ κατάτια γιὰτ’ εἶμαι καλή. Ἄλλ’ ὡς ἐδῶ καὶ μὴ παρέκει! Ἄαα! Ἄμα εἶσαι πολὺ καλή, σὲ καβαλλικεύουν κι’ ὅλας. Τὸ νά λείψουν ἀπ’ τῆ προικα τῆς κόρης σου τὰ λουτρικά, αὐτὸ δὲν θὰ τὸ παραδεχθῶ ποτέ. Λουτρικά ἀπὸ μᾶς μὴ περιμένετε. Ἐχετε ἀκόμα δύο μέρες νά φροντίσετε. Ἐκτός ἂν θέλῃς νά παντρέψῃς τὴν κόρη σου ἄλουστη.

— ὁ γαμπρὸς βγάζει τὰ παπούτσια του καὶ μπαίνει στὸ σπίτι τῆς νύφης...

* * *

Καὶ λαβοῦσα ἡ Κοκώνα Μαργίτσα τὴ μιὰ κουνιάδα τῆς ἐκ δεξιῶν καὶ τὴν ἄλλην ἐξ εὐωνύμων εἶπε μὲ μισὸ στόμα ἓνα

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosis

Restrictions apply.

ἀντίο καὶ τὲς ἐπέστρεψε στὰ Ἑξὴ Μάρμαρα χολοσκασμένη
καὶ κατὰσυχυσμένη.

— Καλλίτερα νάσπανα τὸ πόδι μου παρὰ νὰ πήγαινα! εἶπεν

— ... Καλίτερα νάσπαζα τὸ πόδι μου παρὰ νὰ πήγαινα ...

«ἐμπιστευτικῶς» καὶ ἐν κοντολογία στῆς γειτόνισσες ποῦ τὴν
περιμένανε στὴν πόρτα.

Κ. Γ. ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ

* ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟΝ ΠΑΡΝΑΣΣΟΝ

ΤΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

Ἦλεγε τὸ Τριαντάφυλλο μὲ λόγια πικραμένα:

- * — Ἡ Μοῖρα τί τὴν ἔδωκε τὴν ὁμορφιά ὃ ἐμένα;
ἀφοῦ στὸν κόσμον μιὰν ἀγῆ γεννιέμαι καὶ πεθαίνομαι;
Μὲ βροῖσκει ἡ κόρη ποῦ περνᾷ ἔς τοὺς κήπους ἀνθισμένο,
καὶ μὲ καρφώνει ἀλύπητα ἔς τὴν ἄσπρη τραχηλιά της·
μὲ πλέξ' ἢ ἄλλη λεγούσ' στολίδι στὰ μαλλιά της ...
κι' ὅποιος περᾷσῃ καὶ μὲ ἰδῇ νὰ ζήσω δὲν μ' ἀγίνει! »
Καὶ τὸ Σκουλήκι τ' ἄκουσε κι' ἀπόκρισι τοῦ δίνει:
- * — Κι' ἂν ζήσης μόνον μιὰν ἀγῆ, τόση ζωὴ ποῦ φθάνει
τριαντάφυλλο ποῦ ζῆ πολὺ τὴν ὁμορφιά του χάσει».
Πικρὰ ἀλήθεια: ὅ,τι περνᾷ, χάσῃ διπλὴ σκορπίζει
νὰ ἦταν αἰώνια ἡ ὁμορφιά δὲν θ' ἄξιζε ὅ,τι ἄξιζει!

(Ἐκ τῶν τοῦ γάλλου
ποιητοῦ Abis)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Authorized licensed use limited to: 172.211.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia
Restrictions apply.

ΤΟ ΜΕΛΙ ΩΣ ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΩΣ ΦΑΡΜΑΚΟΝ

Τὸ μέλι γίνεται ἀπὸ τὸ νέκταρ, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ ἀρωματικὸς γλυκός, τὸ εὐώδες ἔλαιον, τὸ καλλίτερον μέρος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ ἄνθη. Τὸ νέκταρ τοῦτο μεθ' ὑπομονῆς συλλέγουσι αἱ μέλισσαι, τὸ κατεργάζονται καὶ τὸ μεταβάλλουν εἰς μέλι.

Τὸ μέλι ἀφομοιοῦται εὐκόλως, ἐπειδὴ ἀπεδείχθη ὅτι μεταβαίνει ἀμέσως ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων εἰς τὸ αἷμα καὶ μεταβάλλεται οὕτως ἀνευ κόπου εἰς δύναμιν, ἐνέργειαν καὶ ἐργασίαν. Μετρίως λαμβανόμενον εἶνε τροφή πολυτίμος, ὑγιεινὴ καὶ θρεπτικὴ. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τόσο ἐξετιμᾶτο, ὥστε ἐθεωρεῖτο ὡς βάλσαμον, ὡς τροφή θεῖα καὶ ὡς δυνάμενον νὰ διατηρῇ τὴν ρώμην τοῦ σώματος καὶ τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματος, διὸ καὶ κατεῖχε ἐξοχον θεσῖν εἰς τὰ ἐπίσημα συμπόσια.

Λαμβανόμενον ἐντὸς τοῦ γάλακτος ἢ κάλλιον ἐντὸς τοῦ καφέ καὶ γάλακτος εἶνε ἐξαιρετὸν καὶ προτιμότερον τῆς ξαρκάρεως καὶ εἶνε ἀνεκτὸν καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀσθενεστάτους στομάχους.

Κατὰ τὸ θέρος ἐν ποτὸν ἐξ ὕδατος καὶ μέλιτος μετὰ τὴν προσθήκην φλοιοῦ πορτοκαλλίου ἢ λεμονίου καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων ὄξους ἢ κιτρινοῦ ὄξεος, εἶνε ἐξαιρετὸν καὶ ὑγιεινὸν δροσιστικόν.

Εἰς τὸ Βέλγιον διανέμεται εἰς τοὺς στρατιώτας μίαν μερίδα μέλιτος.

Τεμάχιον ἄρτου μετὰ μέλιτος εἶνε καλὸν καὶ θρεπτικόν.

Τὸ μέλι καθ' ἑαυτὸ ἀποτελεῖ γλυκύσμα, ὅπερ πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τόσα γλυκύσματα καὶ σκευασίας δυσκέρτους καὶ βλαβεράς. Ἐπιηρεάζον τὴν ἐκκρίσιν τῶν γαστρικῶν ὑγρῶν βοηθεῖ τὴν πέψιν θαυμασίως.

Εἶνε πολὺ κατάλληλον διὰ τὰ ἐξησθημένα ἄτομα καὶ τὰ παῖδια. Διάσημοι ἰατροὶ Ἀμερικανοί, Ἀγγλοὶ καὶ Γερμανοὶ κατατάσσουν τὸ μέλι μετὰ τῶν καλλιτέρων καὶ θρεπτικωτέρων τροφῶν, τὸ θεωροῦν ἀνώτερον ὄλων, ὡς πρὸς τὴν εὐκολίαν τῆς πέψεως.

Ὁ ἰατρὸς Dubini ἐκφράζεται οὕτω: «Τὸ μέλι ἔχει ἐνέργειαν βραδείαν, ἀλλὰ διαρκῶς σωτήριον, ἥτις, ὑποστηρίζουσα τὴν καυ-

σιν ἐντός τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ διανεμούσα ρώμην εἰς ὅλους τοὺς μῦς καὶ συγχρόνως καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δίδει δύναμιν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐργάζεται ἀνυψοῦ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα εἰς τοὺς γέροντας καὶ διατηρεῖ τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματος εἰς τὸν πολυάσχολον ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν λόγιον».

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑγιεινῆς τὸ μέλι εἶνε ὠφελιμώτερον ἀπὸ τὴν ζάχαριν καὶ προτιμώτερον ἀπὸ αὐτὴν, ἔνεκα τῶν τονωτικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων. Τοῦτο εἶνε προῖον ἐντελῶς γνήσιον, ἐνῶ ἡ ζάχαρις τοῦναντίον. Ἐσχάτως μάλιστα ἀνεκαλύφθη ὅτι εἰς τὰ μεγάλα Γερμανικὰ ἐργοστάσια διὰ τὴν λεύκανσιν τῆς ζαχαρώσεως μεταχειρίζονται χλωριούχον ψευδάργυρον, οὐσίαν βλαβερωτάτην καὶ ἀνθρωποκτόνον διὰ τὰ βρέφη, τὰ ὁποῖα τοῦναντίον ἐνδυναμοῦνται μὲ τὸ μέλι!

Μετὰ πόσης εὐκολίας θὰ ἐλάμβανον τὰ βρέφη τὸ ὀρεκτικὸν μέλι ἀντὶ τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου, τοῦ τόσοσιν δυσαρέστου καὶ ἀηδοῦς!

Ἴδου διατὶ εἰς τὰ ἄλλα κράτη γίνεται μεγάλη κατανάλωσις τοῦ μέλιτος· δι' οἰκιακὴν χρῆσιν τὸ προτιμοῦν ἀπὸ τὴν ζάχαριν.

Τὸ μέλι εἶνε ὠφελιμώτατον ὡς φάρμακον εἰς τὴν βραχνάδα, τὸν βῆχα, τὸν κατάρρουν, τὴν βρογχίτιδα, τὴν δυσπεψίαν, τὰς ἀσθeneίας τοῦ στήθους καὶ τὸ ἄσθμα. Εἶνε κατ' ἐξοχὴν μαλακτικὸν καὶ βοηθεῖ τὴν ἀπόχρεμψιν καὶ προσέτι εἶνε καθαρτικὸν καὶ εἰδικὸν πρὸς καταπολέμησιν τῆς δυσκοιλιότητος, περιέχον μέρη μυρμηκικοῦ ὀξέος καὶ εἰσερχόμενον ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ αἷμα ζωογονεῖ τὴν κυκλοφορίαν του, δυναμώνει τὸν ἐγκέφαλον, ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ νικᾷ τὸ αἶσθημα τῆς κοπώσεως καὶ διὰ τοῦτο χρησιμεῖ ἐξόχως ὡς ἐπανορθωτικὸν τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ἔνεκα δὲ τοῦ γεγονότος τούτου θεωρεῖται ὡς φάρμακον κατὰ τῆς ἀπνίας.

Ἐχει καταπραῖντιζὴν ἐνέργειαν ἀπλούμενον ἐπὶ τῶν ἐγκαιμάτων. Εἶνε φάρμακον διὰ τὰ ξεραχιάσματα, καὶ ἂν ἀλειφθῇ ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τρεῖς ἑσπέρας, τὰ κόκκινα καὶ πρισιμένα μέρη καλλιτερεύουν εὐθὺς.

Συμπεραίνομεν λοιπὸν ὅτι τὸ μέλι εἶνε φαγητὸν ὑγιεινόν. Εἶνε βάλασμον, ἀλοιφή καὶ φάρμακον εἰς πολλὰς νόσους.

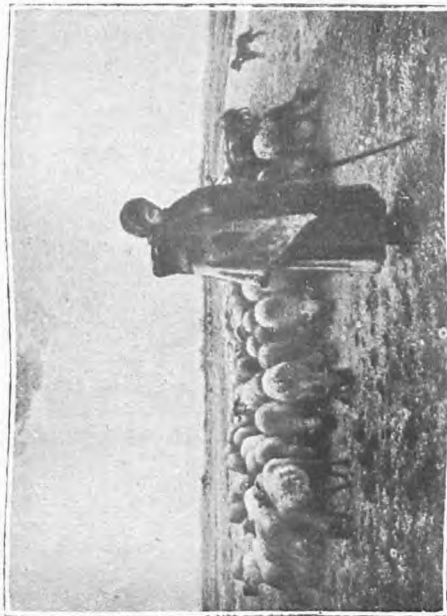
Ο ΓΑΜΟΣ ΑΔΥΝΑΤΟΣ

*Αἰτή, τῶν ἀδυνάτων νὰ τὸν παντρευθῇ,
ἂν δὲν πληρώσῃ πρῶτα οὐλα του τὰ χρεῆ·
κι' αὐτός, τῶν ἀδυνάτων νὰ ξεχρωθῇ,
ἂν πρῶτα δὲ τὴν πάρῃ σύζυγό του, λέει.*

(Σμύρνη)

ΛΑΙΑΙΟΣ ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ

Η ΠΟΙΜΕΝΙΣ. — (Έργον τοῦ Millet)

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΙ' ΟΠΟΙΟΝ ΕΥΡΗ, Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

...

ΞΗΜΕΡΩΝΕ τοῦ "Αἰ-Γεωργίου, κι' ὅλοι εἶχαμε χαρὰ καὶ πανηγύρι στό σπίτι, πρῶτα-πρῶτα γιατί εἶταν ἡ γιορτὴ τοῦ στρατιώτη καθαλλάρη μας "Αἰγίου, ποῦ σκέπαζε μέ τὰ φτερά του ἄλλη γιορτὴ πλεῖο γλυκεῖα ἀκόμα, τὴν ὀνομαστικὴ γιορτὴ τοῦ Βασιλεῖα μας· δεῦτερα, γιατί ὅλοι οἱ πιστικοὶ μας κι' ὅλοι οἱ ζευγίτες μας κι' οἱ βαλμάδες μας, κι' οἱ λοιποὶ ὑπηρετές μας εἶχαν δηλώσει ὅτι θὰ ἔμεναν στήν δουλειά μας καὶ δὲν θὰ εἶχαμε νὰ περάσωμε κάμμιά συγκίνηση, γιατί κάθε "Αἰ-Γεώργη καὶ κάθε "Αἰ-Δημήτρη ποῦ εἶταν νὰ ξερογριαστῆ κἀνένας πιστικός μας, ἢ νὰ ξεμιστωθῆ κἀνένας ζευγίτης μας ἢ κἀνένας ὑπηρετῆς μας, ὅλο τό Σπίτι εἶχε βαρεῖα λύπη, καὶ δάκρυζε ὁ πατέρας μου, καὶ δάκρυζε ἡ μάνα μου, κι' ἐγὼ ἔκλαιγα ποῦ ἔχαναμε ἀπ' ἀνάμεσά μας ἕναν δουλευτὴ μας· τρίτα, γιατί εἶταν πασκαλόγιορτα ἀκόμα, ζῦγωνα ἡ "Ανοίξη στήν ἀκμὴ της, φούντωναν τὰ δέντρα καὶ τὰ κλαριά, θάσσευαν καὶ ψήλωναν τὰ χόρτα, ἀνοίγαν τὰ χιλιοχαριτωμένα, ὀριόπλουμα καὶ πολύχρωμα λουλούδια καὶ φτερούγιζαν, τρελλὰ ἀπ' τὴν χαρὰ τους, πέρα-δῶθε κι' ἄνω-κάτω διάφορα πουλιά καὶ λαλοῦσαν ὁμορφα καὶ προπάντων τ' ἀηθόνια κι' οἱ κοῦκοι, τὰ πλεῖο χαριτωμένα σύμβολα τῆς πανώρηας ἐποχῆς· καὶ ἀκόμα, γιατί περιμέναμε νάρθουν κἀτι πατρικοὶ φίλοι, "Αρβανίτες, γιὰ ν' ἀνανεώσωμε τὴν παλιά φιλία μέ καινούργια βλαμιά, δηλαδή ἀδερφοποίηση.

Εἶταν νάρθουν οἱ βλάμηδες τοῦ πατέρα μου "Αγος Βασιάρης ἀπὸ Βασιάρη, μέ τό παιδί του, τόν Βεῖζη· ὁ Σουλεϊμάν Μαρῖνος ἀπὸ τό Λιμπόχοβο, μέ τό παιδί του, τόν Μοῦρτο· ὁ Γιάχος Μπούζης, ἀπὸ τό Μπούζι, μέ τό παιδί του, τό Ταφίλη· ὁ "Αμποῦλ-μπένης Σελίμης, ἀπὸ τό Δέλινο, μέ τό παιδί του τόν Μέμο· κι' ὁ "Αμποῦλ-Ντέμος, ἀπὸ τοὺς Φιλιᾶτες, μέ τό παιδί του, τόν Τζαφέρη, ὅλοι ἕνας κι' ἕνας στήν τιμὴ, στήν μπέσσα καὶ στήν γενιά—ἀφίνω πλεῖα τὴν

παλληκαριά και τὰ καλὰ φερσίματα. Ὁ λόγος θὲ ποῦ θάρχονταν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ξακουσμένοι μπέηδες κι' ἀγάδες μὲ τὰ παιδιὰ τους ἐκείνη τὴν ἡμέρα, εἶταν ὅτι ὅλοι αὐτοὶ εἶχαν ἀνταμωθῆ μὲ τὸν πατέρα μου στὰ Γιάννινα, πρὶν τὴν Πασκαλιά, κι' εἶχαν ρίξει λαχνὸ σὲ ποῖο σπῆτι νὰ μαζευτοῦν γιὰ τὴν καινούργια τὴν βλαμιά, κι' ὁ λαχνὸς ἔπεσε στὸ δικό μας.

Ὁ πατέρας μου, γυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, παράγγειλε στὸ κοπάδι νὰ τοῦ στείλουν δυὸ ἀρνιά και δυὸ κατσίκια, ἀπὸ τὰ πλειὸ διαλεχτά, ἄλλα γιὰ τὸ σουβλί, κι' ἄλλα γιὰ τὸ μαγεῖρεμα, χῶρια τὰ γάλατα, τὰ τυριά, και τὲς γαλατοτυρόπηττες, ποῦ θὰ ἔμπαιναν στὸ τραπέζι, γιατί, ἐξὸν τοῦς φίλους, ποῦ περιμέναμε, θὰ παρακά- θονταν στὸ τραπέζι ἐκείνη τὴν ἡμέρα, σὴν χροιάρα μέρα ποῦταν, κι' ὅλοι οἱ ξανασυμφωνημένοι πιστικοί, ζευγίτες, βαλμάδες κι' ὑπὴ- ρέτες τοῦ Σπιτιοῦ, κατὰ τὴν παλιά συνήθεια τῶν παπποῦδων μας.

Πρὶν σφάξῃ ὁ πατέρας μου τ' ἀρνιά και τὰ κατσίκια, και τὰ γδάρῃ, (εἶταν φοβερός ὁ μακαρίτης σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς δουλειᾶς: μπορούσε νὰ σφάξῃ δέκα κριάρια και νὰ τὰ γδάρῃ σὲ μιὰ ὥρα ὅλα!) εἶχαν φτάσει οἱ φίλοι οἱ Ἀρβανίτες, ποῦ περιμέναμε, ἄλλοι καθάλλα σ' ἄλογα περήφανα κι' ὠμορφοσελλωμένα, κι' ἄλλοι σ' ἄψυα χοντροκάπουλα μουλάρια, ποῦ ρέμπονταν κάνεις νὰ τὰ κυττάξῃ. Ἡ μάννα μου κι' ἐγὼ τοῦς ὑποδεχτήκαμε πρῶτοι μὲ τοῦς ὑπὴρέτες και τοῦς ὠδηγήσαμε μὲ μεγάλες φιλοφροσύνες και τιμὲς στὸ με- γάλιο τὸ δοξάτο. Τὸ εἶχαμε στρωμένο μὲ χαλιά, ποῦ τὰ εἶχε φερ- μένα ὁ πατέρας μου ἀπὸ τὰ βάθια τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐγὼ εἶμιον τότε δέκα ἑπτὰ χρονῶν παλληκαρι μὲ πρῶιμη σω- ματικὴ ἀνάπτυξη και πολὺ μεγάλη πνευματικὴ γιὰ τὰ μισοῦργια μέρη μας σ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ. Ἀλλὰ και τὰ παιδιὰ τῶν φίλων δὲν εἶταν μικρότερα μου στὴν ἡλικία, ἀλλ' εἶταν ἀγράμματα, παρα- βαλλόμενα μ' ἐμένα, γιατί μόνον ἀνάγνωση, γραφὴ κι' ὀλίγη ἀριθ- μητικὴ γνώριζαν, κι' αὐτὰ στὴν δικὴ μας τὴν γλῶσσα, τὴν Ἑλλη- νικὴ, ἐνῶ ἐγὼ εἶχα τελειωμένο, πῆς, τὸ γυμνάσιο, κι' ἐγνώριζαν, ἐξὸν ἀπὸ τὰ ἑλληνικά μου, και γαλλικά και ἀγγλικά και τούρ- κικα, πράγμα, ποῦ εἶταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ σπάνιο στὸν τόπο μας, τὸν λεγόμενον Καραμπεριά. Ἐκείνα φοροῦσαν κάτασπρες πολυ- λάγκιολες φουσανέλλες, ἄσπρες φλοκάτες, κι' ἄσπρες σκούφιες στὸ κεφάλι, κόκκινα τελατινένια τσαρούχια: στὰ ποδάρια, κόκκινο τελατινένιο σελάχι: στὴν μέση, ὅπου φώλιαζαν ἀπόηνα ζευγάρ: ἀση- μένια πιστόλια, και πλεῦρα τοῦ σελαχιοῦ, ἀπάνω στὰ νεφρά, κρέ- μονταν περίτεχνα δουλεμένες φλωροκαπνισμένες παλάσκες, κι' ὀλό- γυρα στὸ τελατινένιο ζωνάρι, ποῦ συγκρατοῦσε τὸ σελάχι: στὴν μέση, ἀσημένιες τοκαδες πολὺ ὠμορφες, ἐνῶ ἐγὼ φοροῦσα ἀπλᾶ φράγκικα και φαίνομου μπροστά τους ὡς τέλεια ἀντίθεσὶ τους.

Ὡς ποῦ νᾶρθῆ ὁ πατέρας μου, ποῦ καταγέγονταν ἀκόμα στὴν ἑτομιασία τῶν σφαγαριῶν οἱ φίλοι μ' ἐρωτοῦσαν διάφορα πράγματα, προπάντων πολιτικά, κι' ἔδειχναν κάποια ἐκπληξῆ γιὰ ὅσα τοῦς ἀπαντοῦσα ἐγὼ, τὸ ἀμοῦστακο παιδί. Ἐπιτέλους, ἦρθε κι' ὁ πατέ-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia

Restrictions apply.

ρας μου, τούς ἐχαιρέτησε μὲ σταυρωτὰ φιλήματα, φίλησε μὲ πατρικὴ ἀγάπη καὶ τὰ παιδιὰ τους στὰ μάτια καὶ κάθησε. Τότε ἐγὼ πῆρα τὰ πέντε παιδιὰ καὶ βγήκαμε πέρα στὴν ἐκκλησιά μὲ τὰ πολλὰ τὰ δέντρα καὶ τούς πλατυσοὺς τούς ἴσκιους. Ἐκεῖ γνωριστήκαμε καλύτερα, καὶ μιλήσαμε γι' ἄρματα καὶ γιὰ παλληκαριές. Ἔταν καὶ τὰ πέντε παιδιὰ ἡθικά, κι' ἀναθρεμμένα μέσα στ' ἄρματα καὶ στὲς ἔνδοξες οἰκογενειακὲς παραδόσεις καὶ στὴν παλληκαριά. "Ὅλες μας ἦ ἡμιλίες στρεφογύριζαν ἀπάνω-ἀπάνω σ' ἡρωϊκὰ κατορθώματά μας, κι' ἐνῶ ἐγὼ δὲν ἔδειχνα κάμμιὰ περιέργεια καὶ κάνένα θαυμασμό γιὰ ὅσα κατορθώματά τους μοῦ διηγῶνταν, ἐξεναντίας αὐτοὶ ἐθαύμαζαν γιὰ ὅ,τι τούς διηγόμουν ἐγὼ πῶς μιά νύχτα κυνήγησα κάμμιὰ δεκαριά κλέφτες, ποῦ ἦρθαν νὰ μᾶς πατήσουν τὰ κοπάδια· πῶς πέρασα τὸ ποτάμι θολὸ καὶ καταϊθασμένο ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη γιὰ νὰ γλυτώσω ἕναν, ποῦ κιντόνευε νὰ πνιγῇ· πῶς ἐσοκτώσα ἕναν λύκο λυσισασμένον, ποῦ εἶχε ριχτῆ ἀπάνω μου νὰ μὲ βροκίσῃ· καὶ πῶς πήγαῖνα στὰ Γιάννινα γιὰ δυό-μισὴ ὥρες ἀπὸ ἐκεῖ, ποῦ στεκόμαστε, ἐνῶ ἡ ἀπόσταση εἶναι ἕξῃ ὥρες ἀκέρειες. "Υστερα ρίξαμε στὸ «σημάδι», πηδήξαμε «τὲς τρεῖς», καὶ ρίξαμε «τὸ λιθάρι». Καὶ στὰ τρία τ' ἀγωνίσματα δὲν ἔπασα κάτω. Τότε γύρισε ἕνα παιδί ἀπὸ τὰ πέντε, ὁ Ταφίλης τοῦ Γιαχου Μπούζη, καὶ μοῦ εἶπε συγκινητικά:

— Νὰ χαρῆς ὅ,τι ἀγαπᾷς! Πέταξε ἀπὸ πάνω σου αὐτὰ τὰ διαλοφράγκικα, γιατί δὲν μπορῶ νὰ σὲ βλέπω μ' αὐτὰ, καὶ φόρεσε τὲς φουστανέλλες σου, σὰν κι' ἐμᾶς! Εἶν' ἁμαρτία νὰ μὴ φορᾷς φουστανέλλες!

Τὸ κατάλαβα κι' ἐγὼ ὅτι εἶμουν μιά μεγάλη ἀνορθογραφία ἀνάμεσα τους, καὶ γυρίζοντας στὸ σπῆτι, φόρεσα ἀμέσως τὲς φουστανέλλες μου, καὶ τούς ἔκανα νὰ εὐχαριστηθοῦν ὅσο δὲν μπορούσε νὰ γένη πλειότερο.

Σὲ λίγο στρώθηκε τὸ τραπέζι πλούσιο σὲ φαγητὰ, σὲ πιωτὰ καὶ σὲ καλὴ καρδιά κι' ἀγάπη, καὶ καθήσαμε νὰ φᾶμε, λέγοντας τὲς συνηθισμένες εὐχές.

"Υστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Ἅγιος Βασιάρης, ὡς γεροντότερος, κι' εἶπε:

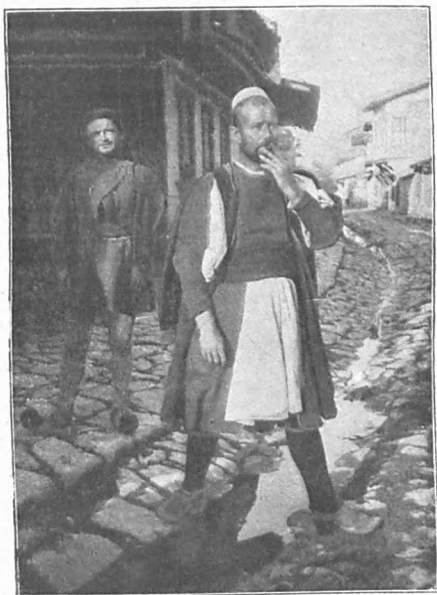
— Οἱ πατερᾶδες μας εἶταν φίλοι ὠρμισμένοι στὸ αἷμα τους, καὶ στὴν φιλία τους. Αὐτῆ τους τὴν φιλία τὴν ἔθωκαν σ' ἐμᾶς ὡς κληρονομία μας, κι' ἐμεῖς ὠρμιστήκαμαν μπροστὰ τους μὲ τὸ αἷμά μας καὶ ζήσαμεν τόσον καιρὸ ἀγαπημένοι, σὰν ἀδέρφια. Σήμερα ἀξιωνόμεστε νὰ βάλωμε καὶ τὰ παιδιὰ μας νὰ ὀρκιστοῦν μπροστὰ μας μὲ τὸ αἷμά τους, ὅτι θὰ διατηρήσουν ἀλέρωτη τὴν πατρικὴ φιλία ὡς ποῦ νὰ πεθάνουν...

Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ σηκωθήκαμε ἀμέσως ὀρθὰ καὶ σταυρώσαμε τὰ χέρια.

Μᾶς ἐρώτησε ὁ πατέρας μου:

— Ὁρκίζεστε;

— Ὁρκιζόμεστε!

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ. — ΧΩΡΙΚΟΙ ΚΟΖΑΝΗΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia
Restrictions apply.

Ἀπαντήσαμε καὶ οἱ ἔξη μ' ἓνα στόμα.

Ἀμέσως τότε ὁ Ἀβδούλ - Ντέμος ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σελάχι του ἓνα μικρὸ καὶ μυτερὸ κοφτερὸ μαχαίρι καὶ ἄνοιξε τοῦ καθενὸς μας τὴν φλέβα τοῦ δεξιοῦ χερσιοῦ, ἀκριβῶς ἐκεῖ ποῦ κλειεῖ ὁ ἀναγκώνιας ἀπὸ τὴν μέσα τὴν μεριά, καὶ ἐκίνησε τὸ αἷμά μας. Τότε ἐτεντώσαμε ὅλοι μας τὰ αἱματωμένα χέρια μας ἀπάνω σὲ μιὰ ἄσπρη λεκάνη, ὅπου ἔσταξε τὸ αἷμα τοῦ καθενὸς μας, καὶ ἀνακατεύτηκαν μαζί καὶ τὰ ἔξη τὰ αἵματα καὶ ἔγειναν ἓνα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐγενήκαμε ἀδερφοποιοί — βλάμηδες. Οἱ γονεῖς μας μᾶς ἐφίλησαν στὴν ἀράδα καὶ μᾶς εὐχήθηκαν τὸ «ἀσπροόσοιοι» (φακε - μπάρδα). Τέλος, φιλήθηκαμε καὶ ἔμεις συναμεταξὺ μας, φιλήσαμε τὰ χέρια τῶν γονεῶν μας καὶ ἀνταλλάξαμε ἄρματα γιὰ ἐνθύμιον τῆς ὀρκωμοσίας μας.

— Τὸ γαῖμα! Τὸ γαῖμα!

Φώναξε ἡ μάνα μου.

Ὁ Γιάχος Μπούζης τῆς ἔδωκε τὴν λεκάνη μὲ τὸ αἷμα, καὶ ἡ μάνα μου τὸ ἔχυσε πηχτὸ - πηχτό, ὅπως εἶταν, καὶ κόκκινο - κόκκινο σ' ἓνα μεταξένιο μαντήλι, τὸ κομπόδεσε, καὶ ἀφοῦ σταυροκοπήθηκε, ἀνέθηκε στὸ σκαμνί, γιὰ νὰ φτάσῃ, καὶ τ' ἀπόθεκε μέσα στὸ εἰκονοστάσι, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τ' Ἀῖ - Γεωργίου.

Ἦστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν τελετὴ τῆς βλαμιάς, πήραμε οἱ βλάμηδες τ' ἄρματα μας καὶ μεταβγήκαμε στὴν πλατεῖα τῆς ἐκκλησίας, καθήκαμε στ' ἀγνάτια καὶ ἀρχίσαμε νὰ λέμε διαφορὰς ὀμιλίες.

Ἀπ' ὀμιλία σ' ὀμιλία μᾶς λέγει ὁ Μοῦρτος:

— Ἔερετε πῶς γέγονταν βλάμηδες ἄλλον καιρὸ τὰ καλὰ παλλη-
κάρια;

— Ἔερω (τοῦ εἶπα). Γέγονταν μὲ τὸν θάνατον στὴν μέση.

Οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν.

— Πῶς μὲ τὸν θάνατον στὴν μέση;

— Πῶς γέγονταν ἄλλον καιρὸ; Ἐρώτησαν.

— Μὲ τὸν θάνατον στὸ τεψί, ἀπάνω στ' ἀναμμένα κάρβουνα, στὴν μέση στὸ τραπέζι, σὰν ἀρνὶ τοῦ φούρνου, καὶ οἱ βλάμηδες γύρα-γύρα τραγουδῶντας...

Τοὺς εἶπε ὁ Μοῦρτος, ἀλλ' αὐτοὶ καὶ πάλι δὲν κατάλαβαν.

Τότε τοὺς ξανάειπε ὁ Μοῦρτος:

— Ὅπως γενήκαμε ἔμεις σήμερα βλάμηδες, ὡρ' ἀδέρφια! γέγονται καὶ οἱ μυλωνάδες!... Γέγονται καὶ ἡ γυναῖκες!

Τότε πετιέται ἀπάνω ὁ Σελίμης τοῦ Ἀβντούλ - μπέη καὶ μᾶς λέγει:

— Ἄν εἶν' ἔτσι, τότε ἐγὼ βγαίνω ἀπὸ τὴν σημερινὴ βλαμιά!

— Κι' ἔμεις βγαίνομε!

Εἶπαν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τέσσερας.

— Θέλετε λοιπόν, (τοὺς εἶπα ἐγὼ) νὰ γένομε βλάμηδες μὲ τὸν θάνατον στὴν μέση; Πρέπει νὰ ξέρετε ὅτι ἓνας ἀπ' ὅλους μας θὰ σκοτωθῇ καὶ τὸ μόνο, ποῦ ἔχουν νὰ κάνουν οἱ ἄλλοι, εἶναι νὰ τὸν κλάψουν σὰν ἀδερφό, μὲ τὴν φλοκάτες κατσιούλα.

— "Οποιος φοβάται τόν παλιοθάνατο είναι γυναίκα!

— Πάρ' τόν λόγο σου πίσω! (του είπα) και μὴν προσβάλλης ἔτσι τὲς μάννες μας καὶ τὲς ἀδελφές μας, καὶ τὲς γυναῖκες, ποὺ θὰ πάρωμε ἀβρία. Βλέπεις ἔκεινο ἐκεῖ πέρα τὸ βουνό; Ἐκεῖ ἐπολέμησε στὰ 1854 ἡ γυναίκα ἡ μάννα μου, μαζί κι' ἄλλες γυναῖκες ἀπ' αὐτὰ τὰ χωριά μου, μὲ τόν Σουλεϊμάν Ταχίρη, δυὸ ἀκέριες ὥρες καὶ τόν τσάκισαν... Κι' ἡ μάννα σου, ἂν βρίσκονταν στὴν θέση τῆς δικῆς μου, τὸ ἴδιο θάκανε, εἶμαι βέβαιος...

— Ἐχεις δίκιο (μου εἶπε ὁ Βεῖζης). Συμπάθησέ με. Ἀλήθεια, ἡ παλληκαριά δὲν ξέρει ἄντρες καὶ γυναῖκες...

— Ἡ Τζαβέλλαινα κι' ἡ Λένη τοῦ Μπότσιαρη (εἶπε ὁ Τζαφέρης τοῦ Ἀθντούλ - μπέη Ντέμου) ὅπως λέν καὶ τ' ἀρβανίτικα τὰ τραγούδια, κι' ὅλες ἡ Σουλιώτισσες, δὲν πολέμησαν, σὰν ἄξια παλληκαρία, καὶ δὲν σκότωσαν τόσους δικούς μας Ἀρβανίτες τὸν καιρὸ, τὸν πολεμοῦσε τὸ Σούλι ὁ Ἀλῆ-πασιάς;

Τότε ὁ Μέμος τοῦ Ἀθντούλ - μπέη Σελίμη, γιὰ νὰ μᾶς κόψῃ τὴν παρέκδοση, μᾶς εἶπε:

— Γιατί χάνετε ἄδικα τὰ λόγια σας; Εἴπαμε ὅτι ἡ σημερινὴ βλαμιά μας είναι ἀνάξια γιὰ μᾶς... εἶναι πρόστουχη... Τὴν κάνουν ὅποιοι... θέλετε λοιπὸν ἀντρεωμένη βλαμιά, σὰν τούτη, ποὺ μᾶς λέει ὁ Μοῦρτος κι' ὁ φίλος μας ἐδῶ: (δείχνοντας ἐμένα) Ἐμπρός νὰ τὴν κάνουμε... Ὅποιος δὲν θέλει, μπορεῖ νὰ τραβηχτῇ...

— Νὰ τραβηχτῇ! εἶπε κι' ὁ Τζαφέρης.

— Ἀνάλαβε τώρα ἐσὺ τὰ χρειζοῦμενα (μου εἶπε ὁ Βεῖζης τοῦ Ἄγου Βασιάρη) γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ γληγορώτερο αὐτὴ ἡ δουλειά! Θέλω νὰ τὸν ἀντικρίσω μιὰ ὥρα γληγορώτερα αὐτὸν τὸν παλιοθάνατο καὶ νὰ τοῦ δεῖξω ὅτι δὲν ἀχνίζω μπροστά του!

— Μὴν βρίζῃς τὸν θάνατο! (του εἶπε ὁ Μέμος) Νὰ μὴ σὲ κάνῃ καὶ τὰ κλείσης σήμερα μιὰ γιὰ πάντα!

— Σταθῆτε ἐδῶ ἐσείς (τοὺς εἶπα) κι' ἐγὼ φροντίζω γιὰ ὅλα.

Πετᾶχτηκα στὸ σιμώτερο σπιτί τοῦ χωριοῦ κι' ἐφώνωξα ἀπὸ τὴν πλοκαριά τὴν νοικοκυρά:

— Χριστοδουλίνα! Χριστοδουλίνα!

— Ὅρασε!

Μου ἀπολογήθηκε μιὰ φωνὴ καὶ βγήκε ἔξω ἡ Χριστοδουλίνα.

— Φέρε μου (τῆς εἶπα) ἀμέσως στ' ἀγνάντια τὸ στρόγγυλο τὸ τραπέζι σας, κι' ἕνα τεψί γεμάτο ἀναμμένα κάρβουνα. Γλήγορα!

Γύρσα πίσω στοὺς φίλους μου, καὶ σὲ λίγο ἦρθε ἕνα κορίτσι τῆς Χριστοδουλίνας μὲ τὸ τραπέζι καὶ μὲ τὸ τεψί γεμάτο ἀναμμένα κάρβουνα ἀπάνω στὸ τραπέζι.

— Τί τὰ θέλετε αὐτὰ ὅλα; μ' ἐρώτησε τὸ κορίτσι.

— Τὰ κάρβουνα (τῆς εἶπα) τὰ θέλωμε ν' ἀνάψωμε φωτιά, τὸ τεψί νὰ βάλωμε τὰ σηκώτια τοῦ ἀρνιοῦ, ποὺ θὰ σφάξωμε σὲ λίγο, καὶ τὸ τραπέζι νὰ φάμε τὸ ἀρνί, ὅταν θὰ τὸ ψήσωμε.

Φεύγοντας τὸ κορίτσι, καθήσαμε κκὶ οἱ ἔξῃ γύρω στὸ τραπέζι, ἐδῶλε ὁ Μοῦρτος τὴν γεμισμένη πιτσάλα τῆς ἀπάνω στ' ἀναμμένα

Authorised licensed use limited to: 172.21.0.5.

κάρβουνα, κι' ἄρχισαμε νὰ στρέψωμε ζερβιά τὸ τεψὶ καὶ νὰ τραγουδοῦμε τὸ ἐπιθανάτιο τραγοῦδι:

« Χαιρέστε νὰ χαιρώμαι,	μωρὲ παιδιά!
« Κι' ὅποιον εὔρη ὁ θάνατος,	ντουλμπέρια μου!
« Ὅλοι νὰ τὸν κλάγωμε,	μωρὲ παιδιά!
« Σὰν γλυκό μας ἀδελφό,	ντουλμπέρια μου!
« Μὲ λαμπάδες, μὲ κηριά,	μωρὲ παιδιά!
« Καὶ μὲ μουσκοθυματιά,	ντουλμπέρια μου!
« Καὶ τὰ μυρολόγια μας,	μωρὲ παιδιά!
« Νὰ γενοῦν τραγοῦδια του,	ντουλμπέρια μου!
« Νὰ τὰ λένε στοὺς χορούς,	μωρὲ παιδιά!
« Τὴν Μεγάλῃ Πασκαλιά,	ντουλμπέρια μου!
« Μὲ τὰ κόκκινα τ' αὐγά,	μωρὲ παιδιά!
« Τὰ κορίτσια τὰ ὄμορφα,	ντουλμπέρια μου!

Τὸ τεψὶ ἔφερε γύρα σὰν μύλος, τὸ τραγοῦδι ἐξακολουθοῦσε θλιβερό - θλιβερό κι' ἄγριο - ἄγριο, κι' ἡ πιστόλα δὲν ἔπαιρνε φωτιά ἀκόμα. Γιὰ μιὰ στιγμή ὑποθέσαμε ὅτι εἶταν ἄδεια, ἀλλ' ὡς ποῦ νὰ μᾶς περάσῃ αὐτὴ ἡ ἰδέα, ἐνῶ βρισκόμαστε ἀγκαλιασμένοι μὲ τὸν θάνατο, ἀκούστηκε ἓνα τρομερό «μπάμμμ!» Ἡ πιστόλα πετάχτηκε ἔξω ἀπὸ τὸ τεψὶ, κι' ὁ θάνατος, μακροντυμένος, μ' δλόγυμνο σπαθὶ στό χέρι, καθάλα σ' ἀφράτο μαῦρο ἄλογο, παρουσιάστηκε ἄγριος καὶ φοβερός μπροστά μου, κι' ἡ μύτη τοῦ σπαθοῦ του μ' ἄγγιξε στό καλάμι τοῦ δεξιοῦ μου χεριοῦ. Τὸ αἷμά μου ἄρχισε νὰ τρέχῃ, σὰν βρῦση, ἀπάνω στὴν χιονάτη μου φουστανέλλα, κι' ἓνας φοβερός πόνος μοῦ γράπωσε τὸ κορμί.

Στὴν στιγμή ὁ Μοῦρτος ἔσπισε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν κατακάθαρη φουστανέλλα του καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι γιὰ νὰ σταματήσῃ τὸ αἷμα, κι' ὕστερα, ἀφοῦ ἀγκαλιαστήκαμε κι' ἐφιληθήκαμε ὅλοι γλυκά, ὠρμιστήκαμε αἰώνια φιλία ἀπάνω στό αἱματοστάλαχτο χέρι μου κι' ἔτσι γενήκαμε θανατικοὶ βλάμηδες!

(Σούλι, 5 Φλεβαριοῦ 1916)

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΡΩΣ ΓΕΩΡΓΟΣ

*Λαμπάδα καὶ τόξα ἄφησε καὶ τὸ βουκέντρι παίρνει
ὁ κακὸς Ἔρως καὶ σακκὶ σιὸν ὄμο του φορεῖ,
κι' ἀφοῦ δυὸ ταύρους ἔξευρε ἔς ἓνα ζυγὸ βαρὺ,
ἄρχισε μέσα στῆς βαθεῖες τῆς ἀνλακίης νὰ σπέρονῃ.
Κι' ἀνέβλεψε κ' εἶπε τοῦ Διός: «Γιὰ βρέξε δίχως ἄλλο,
μήπως ἐσένα ἔς τ' ἄλειτρο, βοῦ τῆς Εὐρώπης, βάλε!»*

(Ἐκ τῶν τοῦ Μόσχου)

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΟΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiaki Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

[¹ Η Διεύθυνσις τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου κατέχειται ἐξ αἰσθήματος εὐλόγου ὑπερηφανεΐας καὶ ἀγαλλιΐσεως περικυκλωθεὶς καὶ τὸν ἐφρετεινὸν αὐτοῦ τόμον δι' ἐνὸς τῶν ὀραιοτέρων καλλιτεχνημάτων, ἐξ ὧσον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Νεοελληνικὴ Διηγηματογραφία, καὶ τὸ ὅποιον ἐξεπόνησεν ἐπίτηδες ὁ μοναδικὸς μας ἀριστοτέχνης καὶ εἰσηγητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ Διηγήματος κ. Κ. Ν. Ράδος, ἀποτίων οἰονεὶ τὴν ἐτησίαν πνευματικὴν του ὀφειλὴν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον, ὅπερ ἀνεύρε καὶ ἐξέθερε καὶ ὑπεξέκασεν εἰς δημιουργίαν τὸ ὑπέρογον διηγηματικὸν του τάλαντον. Διότι εἶνε ἀναντίρροπον, ὅτι ἡ «Ναῦς τοῦ Φαύλου» καὶ ἡ Κόρη τοῦ Πρωτοκάραβου καὶ Ὁ πιλότος τοῦ Λάρ-Μπογάζ» καὶ Ὁ πειρατὴς τῆς Γραμβούσης καὶ Τὰ Κακαβούλια καὶ τὰ ἄλλα ἀριστοτεχνήματα, τὰ ὅποια κατέχουν ἐξαιρετικὴν θέσιν οὐ μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν Παγκόσμιον Διηγηματογραφίαν, δὲν θὰ προήρχοντο εἰς φῶς ἀνευ τῆς πειστικῆς ἡμῶν ἐπιμονῆς. Ὁ Ράδος θὰ ἔμενε πάντοτε ὁ ἥδὺς καὶ ἀκριβολόγος ἱστορικός. Ἄλλ' ἡ Φιλολογία θὰ τὸν ἠγγύσει. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Ράδος ἀναπαύσκειν ἡμῖν πολλαπλάσια τὰ τροφεία. Τὸ ἐφρετεινὸν του μάλιστα ἀριστοτέχνημα, ἀναφερόμενον εἰς μίαν ἀπὸ τὰς καλλιτέρας σελίδας τῆς Ἱστορίας τῆς Κύπρου, προσθέτει ἕνα ἀκόμα ἀδάμαντα ἐπίζηλον εἰς τὴν σειράν τῶν Διηγημάτων του. Ὑπὸ τὴν μάγον καὶ δημιουργικὴν του γραφίδα ὅλα πάλλουν, κινεῖνται, προσκίτνται κάλλος καὶ ζωὴν: πρόσωπα, πράγματα, ἦθη, ἔθιμα, σκιναὶ, χαρακτῆρες, ψυχολογία, πάθη, γλώσσα, διανοητικότης, πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς κυπριακῆς τραγωδίας, ἣν παραδίδομεν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Δέον δὲ νὰ ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν καὶ πρὸς τὸν ἀγαπητὸν μας συνεργάτην κ. Γ. Ἄγ. Κωνσταντινίδην, τὸν ἀριστοτεχνήσαντα τὰ ἐν τῷ κεμένῳ σκίτσα, τὰ ὅποια ζωντανεῖουν ἔτι μᾶλλον τὰς δραματικὰς ἐκείνας σελίδας τῆς Κύπρου] Κ. Φ. Σκ.

ΚΑΤΩ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, ΣΤΗΝ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ!

(ἀκουσιὰ ἀπὸ παλιὸ κοινοτέροσ)

ΣΤΑ χίλια πεντακόσια ἑβδομήντα καὶ τοῦ Ρηγανᾶ, μὰ νύχτα μὲ τ' ἀσημένιο τὸ φεγγάρι σὲ βελουδένιο οὐρανό, νύχτα ποῦ μὴνάχα στῆς θάλασσας μας θεὸ νὰ ὄῃς, καὶ στὰ νησιά μας τὰ περήφανα, ποῦ χιλιάδες τόρα χρόνια ἀθάνατο τὸ Γένος ζῆ, δυὸ παλληκάρια τῆς Φαμαγούστας, ὁ Κωστής τοῦ Μαρτίχα κι' ὁ Ἀνδρέας Γκομενάς, πῆραν τὰ λαούτα νὰ πᾶν νὰ βγάλουν στό δῶμα τὴν

¹ Ἐτήγησις ἐνεκῶν καὶ λησιμονημένων λέξεων εἰς τὸ τέλος.

κ. κ. ΣΚΟΡΟΥ ἙΘΝΙΚΟΝ ἩΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Authorized for use limited to: I72.21.0.5

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiaki Apothetirio Dimosias

Restrictions apply.

Βενετσάνα με τὰ χρυσὰ μαλλιά, τὴν κόρη τοῦ καπετάνιου τῶν ἀρκεμπουζιέρων, ποὺ τὴν ἀγάπαγε ὁ Ἀνδρέας καὶ τὸν ἀγάπαγε.

Ἡ Φαμαγούστα τότε κι' ὅλο τὸ νησί, τὸ *Fenio ni Toitro*, ὅπως ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς πεντάμορφης βασίλισσας, Κατερίνας Κορνάρο, τὸ λέγανε, ἦταν ἀκόμη στὰ χέρια τῶν Βενετσάνων. Ἀπὸ τὴ μαύρη μέρα, ποὺ οἱ σκυλόφραγκοὶ πῆραν τὴν Πόλι καὶ μοιράσανε τοὺς τόπους μας σὰ νάτανε βιὸ τῶν γονέων τους, μόνο οἱ Βενετσάνοι προκόψανε στὸ μερτικό τους· τὸ μεγαλῶσαν καὶ τὸ φυλάγαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τοὺχαν περάσει τὰ Μπουγάτζια καὶ ξεχυθῆ ἀδάσταχοι ὡς τὴ Μπόσνα καὶ πέρα στοὺς Νέμτσους. Ξέρανε οἱ Βενετσάνοι τί-ἀξίζαμε. Βάλλαν στὰ κατεργά τους τοὺς γεμιτζήδες μας, στὸ στρατὸ τοὺς Χειμαργιώταις καὶ τοὺς Μωραΐταις, καὶ παίρναν κοντοτιέρους τοὺς ἀρματωλοὺς μας. Ἡ Σινιορία ἔχτιζε παλάτια καὶ κάστρα νὰ δίνη μεροκάματα στὴ φτώχεια· τοὺς πλούσιους τοὺς τραβοῦσε μὲ τὰ ὄφιτσια καὶ τὸ λίμπρο ντ' ὄρο. Καὶ στὸ θρησκευτικό κρατοῦσε τὸ χέρι, τοὺχαν φλάρων καὶ τοῦ Βατικάνου. Ἀ!, «*Ποίμο Βενετσάνοι ε ποί Κοισιάνοι!*» Καὶ ἀλήθεια· τὸ χατήρι τῶν φλάρων δὲν ἦταν γιὰ νὰ γίνη. Τάχαμε χάσει ὅλα· μὰ ἴσα μ' ἐκεῖ! Νὰ βγάλωμε τὸ τέμπλο, νὰ λειτουργήσῃ στὴ μητρόπολι κόκκινος καρδινάλης καθὼς τὴ τελευταία ὥρα στὴν Ἀγιά - Σοφιά, ἀνατριχίλα μου! Καλλιτέρα ὁ θάνατος, καλλίτερα ὁ Τούρκος! Μὰ δόξα τῷ Ἁγίῳ Θεῷ ἢ Ρεπούμπλικα τὰ βόλεθε, ἴσα καὶ μὲ τὸ καλαντάρι μας. Μ' ὅλα ταῦτα ἢ γκρίνιες δὲ λείπανε ἀπ' τὴν Ἀμμόχωστο, ὅπως δὲ λείπανε ἀπὸ τὸν Χάνδακα, τὸ Τζάντε καὶ τοὺς Κορφοὺς. Ὅταν ὁ καπετάνιος τῶν ἀρκεμπουζιέρων ἔμαθε πῶς ἢ κόρη τοῦ ἀγάπαγε σχισματικό, γίνηκε σὰν τὸ ρόζι, καὶ πῆρε τὸ βούρδουλα.

— Φίλια ντὶ πούτα! τῆς λέει: μπροστὰ στὴ μάννα της καὶ τῆς συγυρίζει καὶ τῆς δυὸ, ποὺ ἢ φωναῖς τους ἀκούστηκαν στὸ παλάτι κι' ὁ προεδριτόρος ἔστειλε τὸν γκονφαλονιέρο καὶ τὸν φώναξε: «Μὰ κόζα τσέ, κάρο μίο; Ντραπήτε καὶ λίγο, δὲν εἴσατε στὸ Μπεργκαμάσκο!»

Προεδριτόρος ἦτανε ὁ Μπραγαδίνος, θεὸς σχωρῆσ' τον. Ὅσο γὰρ-δαρος ἦτανε ὁ γκοδερνατόρος στὴ Λευκωσία, — ἀπ' αὐτὸν μᾶς σκιάδωσε ὁ Παλᾶ - Μουσταφᾶς, — τόσο χρυσὸς καὶ λαμπρὸς ὁ Μπραγαδίνος, πάντα μὲ τὸν καλὸ τὸ λόγο, μὲ τὸ χαμόγελο, μὰ καὶ μ' ἓνα μάτι ποὺ πήγαινε στὰ φυλλοκάρδια σου. Ἄκουγε προσεχτικὰ τὸν πόνο σου· ξεχώριζε τοὺς ἀληθινοὺς ἀπὸ τοὺς ψεύτικους. Εἶχε βρῆ τὰ κάστρα σωροβαλιασμένα, ἑκατὸν πενήντα μονάχα φάντηδες, τὴν κλεψιά νὰ βασιλεύῃ στὴ ντογᾶνα, στὸ μουνιτάιπιο· τοὺς σμπίρους νὰ δέρνουν καὶ νὰ γδύνουν τὸν κόσμο, τοὺς φραγκαπαπάδες νὰ θέλουν νὰ μᾶς πάρουν μὲ τὸν Πάπα, τὸ λαὸ ψυχραμένο, σηκωμένο σ' ἓνα ποδᾶρι. Μπαρκάρισε τοὺς φλάρους, φώναξε πίσω τὸν δεσπότη μας στὴ Φαμαγούστα, ἔβαλε στὸν φάλαγγα τὸν τελώνη, τέλος πάντων ἔβαλε τάξι. Μάζεψε στὸ τέλος δικοὺς καὶ ντόπιους καὶ τοὺς εἶπε;

— Ὅμοινα, ἀδερρωσίην, παιδιά· ὁ Τούρκος εἶναι κοντά. Τὸν
 Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.
 Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiaki Apothetirio Dimosias
 Restrictions apply.

ξέρετε καλά τὸν Τούρκο; Κεφάλι δὲ θ' ἀφήσῃ ἀπάνω στῆς πλάταις σας, κι' ἄλλα χειρότερα. Κ' εἶναι κοντά. Ἡ Λατάκια εἶναι σ' ἐβδομήντα μίλια καὶ σὲ σαράντα ὁ κάθος Ἀνεμούρ.

Πῆρε μονάχος ἓνα καλάθι χῶμα στὸν ὤμο, μὲ τὴ μεγάλη στολή, μὲ τὴ χρυσῆ καθένα στὸ λαιμὸ καὶ μὲ τὸ κόκκινο μαντέλο. Αὐτὸς μπροστά, ἡ πρεβεδούραινα, οἱ δυὸ δεσποτάδες, ὁ δικὸς μας καὶ ὁ ἄλλος, ὅλος ὁ κόσμος ἀπὸ κοντά, ἀνεβῆκαν στὰ κάστρα, σηκῶσαν τὰ χαλάσματα, φιάξαν τὰ μπεντένια' τὰ κανόνια παστρεφτήκαν καὶ μπῆκαν στὴ θέσι τους, κι' ὁ Μπραγαδίνος ἔφερε καὶ ἄλλα καινούρια ἀπ' τὴ Βενετία. Ἔγραψε, ξανάγραψε, τοῦστειλαν ὀφικιάλους' ἀνοιξε τὸ στρατὸ στοὺς Ρωμηοὺς καὶ μπαῖναν φάντηδες καὶ καθαλλαραιῶι.

Αὐτὸς ἦταν ὁ Μπραγαδίνος. Ταπεινὰ στάθηνε μπροστὰ του ὁ καπετάνιος τῶν ἀρκεμπουζιέρων Πέπε Ματέο. Βατῶν στοῖς ἀκόμα τὸν βούρδουλα ποῦ εἶχε ἔσκασι τῆς πλάταις τῆς σινιόρας Τζινέβρας καὶ τῆς σινιορίνας Λόλας, κ' ἔλεγε, κ' ἔλεγε.

— Μά, σινιὸρ μίσο, τοῦ λέει κι' ὁ Προβεδιτόρος, δὲ βλέπω τὸ λόγο νὰ χολοσκῆς ἐπειδὴ ἡ σινιορίνα Ματέο ἀγαπάει ἓνα τζοβινότο τῆς Φαμαγούστας. Πέρ μπάκο! Βλέπω πῶς ἡ κόρη καταλαβαίνει καλλίτερα ἀπὸ τὸν πατέρα τὴν πολιτικὴ τῆς Σερενίσιας!

Ἄ Ματέο σκανταλιστήκε. Ὁ Μπραγαδίνος τούρριξε μιά ματιά. Ὁ Πέπε μαζεύτηκε, ἔσκυψε τὸ κεφάλι, μὰ στὸ τέλος κάτι ἤρε νὰ πῆ:

— Ἐτσελέντσα, εἶναι σωστὸ νὰρχωνται οἱ κανταδόροι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ μπαλκόνι μου, νὰ ντροπιάζουν τὸ σπίτι μου, νὰ γίνωμαι τὸ παραμῦθι τῆς γειτονιάς;

— Σ' αὐτὸ ἔχεις δίκαιο, καπιτάνο, χαμογέλασε ὁ προβεδιτόρος' καὶ φώναξε τὸν ἀρχηγὸ τῶν σμπίρων καὶ τῆς τρούπα - τζιβικας.

— Μὰ κόζα φά, τενέντε! Ὁ δρόμος βοῦζει κάθε βράδυ ἀπὸ τῆς καντάδαις στὸ Σάν - Νικολό. Κόζα φά, κόζα φά! Νὰ τοὺς πιάσῃ καὶ νὰ μοῦ τοὺς φέρῃς ἐδῶ.

Σάν νάχε ἐπιθυμία ὁ Μπραγαδίνος νὰ ἰδῆ τοὺς τζοβινότους, ποῦ κάνανε τόσο καλὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ Ἀϊ - Μάρκου.

— Ἐτσελέντσα, λέει ὁ αστυνόμος, εἶπα πολλαῖς φοραὶς νὰ τοὺς πιάσω' μὰ ξέρω κ' ἐγώ, εἶναι παιδιὰ συγκλητικῶν καὶ λίμπρο ντ' ὄρο.

— Τάντο μέλιο! Νὰ μοῦ τοὺς φέρῃς ἐδῶ.

Ἔτσι λοιπὸν τὸ βράδυ, ἔταν πρώτος ὁ Κωστής τοῦ Μαρτίχα ἔκανε νὰ βγῆ μὲ τὸ λαοῦτο, εἶδε στὸ τεσσάκι τέσσερις σμπίρους

Ἀνδρέας Γκομενᾶς καὶ Κωστής τοῦ Μαρτίχα

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

καρτέρι. Τραβήχτηκε στὸν ἴσκιο κ' ἔβλεπε ἀνάμεσα ἀπ' τὴν κο-
λόνα καὶ τὸ κασόνι τῆς πόρτας. Μὰ ὁ Ἀνδρέας ἐρχότανε τὸν
κατήφορο, κ' ἔλος ὁ νοῦς του στὴ Λόλα, δὲν τοὺς στοχάστηκε.
Φράπ! τὸν γράπωσαν.

— Ντόθε βά, τζοδινότο!

Ἄνδρέας τᾶχασε. Σήκωσαν τὸ μαντέλο του κ' ἤϊραν τὸ λαοῦτο.
Νά, εἶπαν, ὁ φίλος!

— Ἀρέστο, κανάγια!

Ἄνδρέας ἄφησε πίσω ἀπ' τὴν πόρτα τὸ λαοῦτο του καὶ βγῆκε,
μὰ πῶς νὰ βοηθήσῃ τὸ φίλο του ποῦ τραβοῦσαν οἱ σμπίροι.

— Βιέني κοά, τσιταδίνο, τοῦ ἴφωναξαν, ξέρεις τὸ νόμο; Θά συν-
τροφέψῃς μὲ τὸν καποράλο αὐτὸν τὸν μαλσκαλτσόνο στὸ φρέσκο.
Οἱ ἄλλοι τρεῖς θά περμιένωμε νὰ πιάσωμε καὶ τὸν ἄλλο κανταδόρο.

Καὶ ποῦ νὰ ξέρανε! Ξεκίνησαν λοιπὸν δεξιὰ ὁ σμπίρος, ἀριστερὰ
ὁ Κωστής, στὴ μέση ὁ Ἀνδρέας. Στὴ πρωτοφυλακὴ ἠῆρανε μονάχα
τ' ἄλογα τῶν σμπίρων σελωμένα στὴν αὐλή. Ὁ σμπίρος πῆρε μιὰ
βελέντζα καὶ τὴν ἔδωσε τοῦ Κωστή νὰ πᾶν νὰ βάλουν τὸν Ἀνδρέα
στὸ φρέσκο. Στὸ γύρο τῆς μάνδρας, ποῦ πηγαῖναν στὴ φυλακὴ, ὁ
δρόμος ἐρῆμος, κοντοστάθη ὁ Κωστής· δίνει μιὰ μὲ τὴ βελέντζα,
κουκουλώνει τὸν σμπίρο, τὸν ρίχνει κάτω καὶ τὸ βάζουν στὰ πόδια.
Πῆδησαν τὴ μάνδρα, κρύφτηκαν στῆς θειᾶς τοῦ Ἀνδρέα. Ἀπ' τῆ
σοφίτα εἶδανε τὸ σμπίρο νὰ τρέχῃ γιὰ νὰ φωνάξῃ τοὺς ἄλλους.

— Τοὺς φιάνομε μιὰ δουλειά, λέει ὁ Κωστής, τοὺς παίρνομε
τ' ἄλογα;

Πᾶνε στὸ κόρπο ντὶ γκονάρδια, παίρνουν σπαθιά, μουσκέτα, βάζουν
τὰ μοριόνια στὸ κεφάλι, καθαλλικεύουν καὶ τρέχουν στὰ τέσσερα
στὴ μπαριέρα. Φωνάζουν «ἔρδινο σουπεριόρε!» Οἱ φάντηδες — τὰ
κουφά — κατεβάξουν τὴ γέφυρα κ' ἐδῶ πᾶν οἱ ἄλλοι.

Γύριζαν ὄλη τὴ νύχτα στὸ λόγγο χωρὶς σχέδιο, καὶ σιγὰ σιγὰ
ξεχάσανε καὶ τὸ τί κάνανε καὶ τὸ τί τοὺς περίμενε. Ἀφήκαν τὰ
γκέμια στῆς χαίτες τῶν ἀλόγων καὶ τοὺς πῆγαῖναν ὅπου ἤθελαν.
Τὸ φεγγάρι ὄλο ψήλωνε· τὸ νερό, γαῖτάνι ἀσημένιο στὴ ρεμματιά,
μουρμούριζε γλυκά, γλυκά· ἀνάμεσα στῆς ροδοδάφναις, τ' ἀηδονία
τὸ λέγανε ἀπὸ πάνω μέσ' στὰ δένδρα, στὰ πόδια τοῦ Τροῖλου.
Μαγικιά βραδυά. Ἄχ, νὰ μὴν ἔχουν τὰ λαοῦτα! Μὰ ἔχουν πάντα
φωνὴ καὶ νειᾶτα! Πρῶτος τὸ λέει ὁ Ἀνδρέας:

Ὅλοι ἀγαπᾶνε τῆς Ρωμῆαις κ' ἐγὼ μιὰ Βενετοάνα!...

Ἐπειτα ὁ Κωστής γιὰ νὰ καλοκαρδίση τὸ φίλο του:

Τὰ φρύδια σου, τὰ μάτια σου, ἡ κόζα τζ' ὁ λαίμος σου,

Αὐτὰ ναι ποῦ μὲ κάμασι οκλάβο τζαὶ μισιαρκόν σου.

Ἄνοιξε τῆς ἀγκάλας σου, τζ' αἰ σφιξαγκαλιασέ με,

Μὲ τὸ δαχτυλιδένιο σου στόμα τζ' αἰ φιλησέ με.

Βασιλιζιάν τζ' αἰ λασμαρὶν τζ' ἀθθὸν τοῦ γλυκανίσου

Ὁ ἔρωτας τὰ μάζεψε τζ' ἔκαμε τὸ κορμί σου.

Τοὺς πῆρε τὸ ξημέρωμα· τραγουδοῦσαν ἀκόμα. Βαρέσαν τ' ἄλογα κατὰ τὸ βουνό, νὰ πᾶν — τοὺς ἦρθ' ἢ ἰδέα — στοῦ πατέρα Ἄκυλα. Ζοῦσε μόνος κεῖ πάνω στὰ βράχια τῆς Βίγλας, σὲ μιὰ κατασφαγὴ ποῦταν τρομάρα νὰν τὴ βλέπης. Ψηλά σὰν τὸν ἀητὸ εἶχε φιάξῃ τῆ φωλιά του. Κάτω στὴ χούνη σταλάζαν τὰ νερὰ κι' ἔτρεχαν ἀνάμεσα σὲ δυὸ σειραῖς πλατάνια' ἀπὸ τ' ἀνοιγμα τῆς κλεισοῦρας φαίνονταν πέρα ἢ μεγάλη θάλασσα. Κάθε πρωτὶ ὁ καλόγερος κατέβαινε νὰ πιῇ νερὸ στὴ χούφτα του καὶ νὰ μαζέψῃ χορτάρια.

— Καλῶς τὰ παιδιά, τοὺς εἶπε μὲ βαρῦ.

— Σοῦ φιλοῦμε τὸ χέρι.

Τοὺς κύτταξε καλά.

— Σμπήροι γενήκατε;

— Ὅχι, μὰ ἔτσι κ' ἔτσι.

— Βρὲ θεσοκτωμένοι! πῶς θὰν τὴ φιάξουμε αὐτὴ τὴ δουλειά!

Τὸ λιγώτερο, νὰ σὰς κρεμάσῃ ὁ Μπραγαδίνος.

Μὰ τὰ παιδιά ἦτανε τυχερά. Ὁ πατέρα Ἄκυλας, παλαιὸς πολεμιστῆς, κονδοτιέρος στὸν Πονέντε μὲ τὸν Κολσόνε, ἀσκήτευε τώρα γιὰ τῆς ἀμαρτίας του. Οἱ χωριάταις τὸν εἶχαν ἄγιο· ὁ λόγος του ἦταν ἀστροπελέκι. Μποροῦσε νὰ σηκώσῃ ὅλη τὴ Μεσαρὰ στὸ ποδάρι. Λιγάνι ψυχραμένος μὲ τοὺς Βενετσάνους ἀπ' τὸν καιρὸ τ' ἄλλουνοῦ προβεδιτόρου δὲν κατέβαινε πιά στὴν Ἀμμόχωστο. Ὁ Μπραγαδίνος εἶχε μάθει τί ἄξιζε, κ' εἶχε τρεῖς φοραῖς ξεποστειλῆ τὸν γκονφαλονιέρο νὰ τοῦ φωνάξῃ. Δὲν πῆγε. Τώρα ὅμως τ' ἀποφάσισε γιὰ τὰ παιδιά τοῦ Μαρτίχα καὶ τοῦ Γκομενά. Δὲ θέλω, εἶπε μέσα του, νὰ γίνῃ καμμιά ντροπὴ στὰ δυὸ τὰ καλλίτερα τὰ σπίτια μας.

— Βρὲ παληόπαιδα, τοὺς λέει, ἐλάτε κοντὰ· ὅ,τι σὰς λέω θὰ κάνετε. Θὰ μῶ μονάχος στὰ κάστρα' θὰ κρυφθῆτε στὸ λόγγο ὡς που νᾶρθω νὰ σὰς πάρω.

Πέσανε ξεροὶ στὸν ὕπνο· τὴν ἄλλη μέρα ξεκινήσανε ὅλοι μαζί γιὰ τὴ Φαμαγοῦστα.

Σεκλετισμένοι ἦτανε κείνη τὴν ἡμέρα ὁ Μπραγαδίνος. Ἦταν κακὰ μαντάτα. Ὁ Πιαλῆ-πασὰς μ' ὀγδόντα κάτεργα γύριζε στὸ πέλαγο· μιὰ κρητικιά γαλέρα μόλις τοῦ ἐξέφυγε κ' ἦρθε μὲ σπασμένη τὴν ἀντένα στὸ πόρτο. Βέρτζιζε Σαντίσιμα! Τί ἔχομε νὰ γινούμε!

Ὅταν ὁ Ἄκυλας ἔφτασε στὸ παλάτι, ὁ προβεδιτόρος εἶχε μαζέψει στὴν κονσόλτα τὸν στρατηγὸ, τὸν μηχανικό, τὸν φραγκοδεσπότη καὶ τὸ δικό μας τὸν σεδασμιώτατο.

— Δὲν ἔχω οὔτε δυὸ χιλιάδες Ἰταλοὺς· πῶς νὰ κρατήσω τὰ κάστρα; ἔλεγε ὁ στρατηγὸς· δόστε μου τοῦλάχιστον τέσσερες χιλιάδες ντόπιους καὶ τὸ διαφεντεύω.

Στρατηγὸς ἦτανε ὁ Ἀστὸρς Μπαλιόνε, λεοντάρι μονάχο.

Τὸν κύτταξε ὁ προβεδιτόρος κι' ἀναστέναξε:

— Ποῦ νὰν τοὺς βρῶ, τῆσνεράλε, τοῦ εἶπε· τὸ ξέρεις πῶς ἢ ἔσσε-λέντσα, ὁ γκοβερνατόρος, ἔκανε ὅ,τι χρειαζότανε γιὰ νὰ μᾶς φύγουν ὅλοι οἱ Ρωμηοί.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

— "Ένας άνθρωπος μονάχα μπορεί νά μᾶς τοὺς ξαναφέρει, εἰπ' ὁ φραγκοδεσπότης. Ὁ πάτερ Ἀκύλας τῆς Βίγλας!

Ὁ προβεδιτόρος ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ φώναξε στὴν ἀντικάμερα:

— Ὁ καπετὰν Σπηλιώτης νὰ στείλῃ καθ' ἑαυτοὺς νὰ μοῦ φέρουν τὸν πάτερ Ἀκύλα τῆς Βίγλας.

— Σούμπιτο! ἀποκρίθηκε ὁ γκονφαλονιέρος.

Ὁ καπετὰν Μανώλης Σπηλιώτης εἶχε ἑκατὸ Χειμαργιώταις, καβάλλα, στή δούλεψι τῆς Σινιορίας. Διάλεξε τρεῖς, μὰ δὲν εἶχαν

ἀκόμα σελῶσει κι' ὁ πάτερ Ἀκύλας ἔμπαινε στὸ παλάτι. Τρεῖς, τρεῖς, ἀνέβηκε τῆς σκάλας ὁ γκονφαλονιέρος νὰν τὸ πῆ στὴ κονσόλτα. "Ὅλοι τὸ πῆραν γιὰ καλὸ σημάδι κι' ὁ προβεδιτόρος πέρασε στὸ γραφεῖο του.

Ὁ καλόγερος περήφανος στὴ λεβέντικη κορμοστασιά του, ἴσα μὲ 'κει πάνω, περίμενε ἀκίνητος. Ὁ Μπραγαθῖνος, χωρὶς νὰ τὸν ρωτήσῃ τί θέλει, τοῦ εἶπε πῶς οἱ Τοῦρκοι εἶναι κοντά. Ὁ καλόγερος ἄνοιξε μὲ τὰ δυὸ χέρια του τὸ ράσο του καὶ φάνηκε ὁ παληός του σκουριασμένος θώρακας καὶ τὸ βαρὺ σπαθὶ τοῦ κονδοτιέρου. (Ὁ Ἀκύλας τῶξερε πιὸ μπροστά ἀπ' ὄλους, πῶς ἔρχεται ὁ Τοῦρκος). Ὁ προβεδιτόρος τὸν ἀγκάλιασε — Πᾶῆρε, τοῦ εἶπε, σὰς φταί-

Ὁ καπετὰν Σπηλιώτης (Στραθιωτής)

ξαμε καὶ μᾶς φταίξατε. Νὰ τὰ ξεχάσωμε τώρα ὅλα γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Νᾶβγης ἔξω, νὰ μιλήσῃς στὸν κόσμο, νὰ μαζέψῃς τὰ παλληκάρια. Ἐξῆ χιλιάδες φανταρία βαστάει δὲ βαστάει τὰ καστέλλια, ὡς που νὰ μᾶς στείλῃ βοήθεια ἢ Σινιορία. Ἄδάντι, Ἀκύλα, πὲρ λά κρότσε!

Ὁ καλόγερος ἔβαλε τὸ χέρι στὴν καρδιά.

— Θὰ κάνω ὅ,τι μπορέσω. Ὁ γκοβερνατόρος στὴ Λευκωσία καὶ ὁ δικός μας κόντε Ρόκας ὁ Ποδοκάτερος ἔκαναν τρόπο νὰ ψυχράνουν ὅλο τὸν κόσμο, κ' εἶναι χωριά σὰν τὸ Λεφτάρι, ποῦ δέχτηκαν τὸν τσαούση τοῦ Πιαλῆ.

τρης ὁ Λάσκαρης μὲ τὴν καθαλλαρία του. Λιθάρι σὲ λιθάρι δὲν ἀπόμεινε κι' οὐτ' ἕνας Λεφταριώτης γιὰ σπορά.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπε ὁ καλόγερος. Κι' ἐμεῖς θὰ κάνουμε τὸ χρέος μας.

Χαιρέτηος πῶς θὰ φύγη, μὰ ξαναγύρισε.

— Ἐτσελέντσα, τοῦ λέει, θέλω νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ συχωρέσης τὰ παιδιὰ τοῦ Γκομενᾶ καὶ τοῦ Μαρτίχα, τοὺς κανταδόρους, ξέρετε, καὶ νὰ τοὺς πάρωμε ἄρκεμπουζιέρους.

— Νὰ τοὺς συχωρέσω καὶ νὰ τοὺς πάρωμε. Μὰ νὰ τοὺς ἴδῳ.

Σὲ μισὴ ὥρα ὁ πάτερ Ἀκύλας ξανάρθε μὲ τὸν Ἀνδρέα καὶ μὲ τὸν Κωστή· φοροῦσαν τ' ἄρματα καὶ φαίνονταν δυὸ καλοὶ σολδάτοι.

Ἄ Μπραγαδίνος ἔπιασε τὸ πηγῶνι του. Τοὺς κῦτταζε ἀπ' τὴν κορφὴν στὰ νύχια.

— Βεργκιονιάτε - βι! Ἐπρεπε νὰ σᾶς στείλω δυὸ χρόνια, νὰ λάμνετε τὸ κουπί στὰ κότεργα. Σᾶς συχωρῶ γιὰ τὸ χατήρι τοῦ πάτερ Ἀκύλα. Πέστε μου μονάχα τί θὰ κάνετε, ὅταν ἔρθουν οἱ Τοῦρκοι!

Τὰ παιδιὰ καὶ τὰ δύο μαζί βάλαν στὸ σπαθὶ τὸ χέρι.

— Μπραβίσιομοι, εἶπε ὁ προβεδιτόρος χαρούμενος. Ἐστειλε καὶ φώναξε τὸν καπετάνιο τῶν Ἀρκεμπουζιέρων.

— Ματέο! νὰ σοῦ φιλήσουν τὸ χέρι καὶ νὰ τοὺς συχωρέσης. Ἀπὸ σήμερα εἶναι στή δουλέψι τῆς Ρεμπούπλικας. Θὰ τοὺς μάθης τὸ ἄρκεμποῦζι καὶ τὸ σπαθὶ. Στὸ χέρι τους εἶναι νὰ γίνουν σύντομα σερτζέντηδες καὶ παραπάνω. Ἐλα λοιπόν, μεταβολή, μάρς — καὶ στήν καζάρμα.

Ἄ Πέπε Ματέο ἔβαλε τὸν χέρι στὸν ὦμο τοῦ Κωστή, τὸ ἄλλο στοῦ Ἀνδρέα καὶ οἱ τρεῖς μαζί κατέθηκαν καμαρωτά, χτυπώντας τὰ σπαθιά καὶ τὰ σηηρούνια, τῆ μαρμαρένια σκιάλα τοῦ παλατιοῦ τῶν Λουζινιάν. Ὁ καλόγερος στὸ συναναμεταξὺ πῆγε καὶ πῆρε τὸ ραβδί του, πούχε ἀφήσει κάτω στοὺς βαρδιάνους, κ' ἔλεγε νὰ βγῆ τὸ ταχύ στῆς ρούγαις τῆς Φαμαγούστας καὶ στὰ χωριά τῆς Μεσαρᾶς καὶ τῆς Κάρπασο γιὰ τὴν Κύπρο καὶ τὴ Χριστιανωσύνη!

Ὡς τόσο ἡ σινιόρα Τζινέβρα Ματέο ἀφοῦ μεξόκλαψε μιὰ ὥρα κι' ἄλλη μιὰ πέρασε γενεαὶς δεκατέσσεραις τὸν ἄνδρα τῆς «κουέλ κρουδέλο εδῖνουμάνο τζενιτόρε» ποῦ τοῦ ἔπρεπε μιὰ ἀρκούδα κι' ὄχι γυναίκα ἀπὸ τὸ Ριάλτο, κλείστηκε μὲ τὴν κόρη τῆς στήν κάμαρά τῆς νὰ κάνουν τὴν τουαλέτα τους. Μιὰ Βενετσάνα ἤθελε τρεῖς ὥρας, τὰ ἐλάχιστο, νὰ συγυρισθῆ γιὰ τὸν περίπατο καὶ

Ἀρκεμπουζιέρως

πέντε γιά τόν μπάλo. Ἡ ἀλήθεια πῶς ἤ ντόναις τῆς Βενετιάς ἦταν ὠμορφες, καί ἀπ' τῆς πιά ὠμορφαις ἤ σινιόραις Ματέo. Ὅταν ἤ Δόλα, δεκοχτώ χρονῶν ἀκόμη κοπέλλα, ἀνασήκωνε γύρω στό κεφάλι τῆς γιρλάντα τῆς χρυσαίς πλεξίδαίς τῆς στά μαργαριτάρια καί κρεμοῦσε τό σειρήτι μέ τά μωζαϊκά στ' ἀφρόπλαστά τῆς στήθια, κ' ἔθαζε τόν χρυσοκέντητο κοντό κορσέ καί κύματα τῆς νταντέλλαις ἴσα μέ τά μυτερά γοθάκια τῆς καί πήγαινε στήν πόρτα τῆς Λεμησό, ὅλοι ρωτοῦσανε μήν ξαναγύρισε στήν Κύπρο ἤ Ἄφροδίτη. Στήν πόρτα τῆς Λεμησό τήν εἶδε μιά Κυριακή κ' ὁ Ἄνδρέας Γκομενάς καί τρελλάθηκε· μ' αὐτή τόν εἶδε, καί χωρίς νά τό καταλάβῃ κ' ἡ ἴδια, τοῦ χαμογέλασε σάν νάν τόν ἤξερε ἀπό καιρό τόν ἀσίκη μέ τά γλυκά μαῦρα μάτια, τά τριανταφυλλένια τά μάγουλα καί τῆ λεβέντικη κορμοστασιά.

Στή Βενετιά ἡ Δόλα ἦταν μικρή· μ' αὐτή τόν εἶδε, καί χωρίς νά τό καταλάβῃ κ' ἡ ἴδια, τοῦ χαμογέλασε σάν νάν τόν ἤξερε ἀπό καιρό τόν ἀσίκη μέ τά γλυκά μαῦρα μάτια, τά τριανταφυλλένια τά μάγουλα καί τῆ λεβέντικη κορμοστασιά.

Στή Βενετιά ἡ Δόλα ἦταν μικρή· μ' αὐτή τόν εἶδε, καί χωρίς νά τό καταλάβῃ κ' ἡ ἴδια, τοῦ χαμογέλασε σάν νάν τόν ἤξερε ἀπό καιρό τόν ἀσίκη μέ τά γλυκά μαῦρα μάτια, τά τριανταφυλλένια τά μάγουλα καί τῆ λεβέντικη κορμοστασιά.

— Νά, ἀργουζίνος μιά φορά! ἔλεγε ὁ Πέπε, κ' ὅταν βγῆκε ὅξω τό φουσαῖτο, τόν πῆρε τενέντε. Ἀκόμη δέν εἶχε παστρευτῆ ἀπό τῆς βρώμας τῆς σουρμας καί σήκωσε τά μάτια του στή σινιόρα Τζινέβρα. Τό καρναβάλι, πού στή Βενετιά γίνεται τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος, ἀπλωσε καί χέρι, καμώθηκε πῶς δέ γνώρισε τήν κυρά του ἀπό κάτω ἀπ' τῆ μάσκα, ἄν κ' εἶχε τῆς ἀρμαίς τοῦ Ματέo στά μανίκια τῆς, καί τήν ἀγκάλιασε μέσ' στήν πιατσέτα ὁ μπαντιέρος! Ἐφαγε μιά μέ τῆ βέντουλα στά μούτρα.

— Λάδρo, τραδιτόρε, μπιρμπάντε, μαλσκαλτσόνε, ἄζινε, μπαγιόκο, ἀσασίνο, ρουφιάνο ντί τσιγκαρέλλε! Τώρα θά ἰδῆς τί θά σοῦ κάνω!

Ἐτρεξε στόν ἄντρα τῆς. Ὁ Πέπε ἔγινε θηρίο, μ' ἔκανε τό λάθος νά μήν τόν σκοτώσῃ. Τούθωκε μιά μέ τό καμοτσίκι· στά μούτρα καί τόν ἔδγαλε ἀπό τήν κομπανία.

Ὁ Πασκουάλε πῆγε καί κρύφτηκε κ' εἶπε μέσα του: «θ' αἶς φάω». Τήν ἄλλη νύχτα βγῆκε στή ρίβα δέξ' Σκιαβόνι καί συμφώνησε τρεῖς μπράβους. Ἐκάμε ἓνα φοβερό σχέδιο. Ὁ Πασκουάλε εἶχε κάνει σκλάβος, τόν εἶχαν πάρει οἱ Μπαρμπάρεοι, κ' ἤξερε πῶς ὁ Χαῖρεδιν Μπαρμπάρεο, ὁ Οὐλοῦτς-Ἄλῆς Φαρτάς, ὁ Τζαφῆρ πασῆς, ὁ Μεχμέτ-Σιρόκος, ὅλοι ἦσαν μπροστά χριστιανοί σκλάβοι, κατεργαροί κ' αὐτοί, μούτησαν κ' ἔγιναν στήν Τουρκία μεγάλοι καί τρανοί. Ὁ Χαῖρεδιν, ἔλεγε, δέν μπόρεσε νά πάῃ τήν ὥραία Γονζάγα στό χαρέμι τοῦ σουλτάνου, θά πάω ἐγώ τό κορίτσι τοῦ Πέπε. Ἐνα σμπάρο δυό τρυγόνια. Νά βγάλῃ τό ἄχι· του μέ τόν Πέπε καί νάν τοῦ ἀνοίξουν τῆς πόρτας στό Σταμποῦλ. Ἐτσι κ' ἔτσι δέν μπο-

ροῦσε νὰ μείνη πιά στή Βενετιά. Μὰ δὲν τὰ κατάφερε καλά. Τὴν ὄρα ποὺ πολεμοῦσαν νὰ πατήσουν τὸ σπίτι τοῦ Ματέο καὶ νὰ πάρουν τὴ μικρὴ τῆ Λόλα, πέρασ' ἀπὸ κάτω ἢ γόνδολα τῶν κομπανιόνων ντε λά Σκάλτσα ποὺ γύριζαν ἀπ' τὸ γλέντι τῆς Τζουδέκας. Ἄκουσαν τὸ νταδατοῦρι, ἀνέβηκαν ἀπάνω, τράβηξαν τὰ σπαθιά καὶ σκότωσαν τοὺς μπράβους· μὰ ὁ Πασκουάλε ξεγλύστρησε. Τρέξαν στὸ Ἄρσενάλε, ρίξαν τὸ κανόνι. Ἀλέρτα! Ὅλοι οἱ σμπίροι πετάχτηκαν ὄξω, ὄλη ἡ Βενετιά στὸ ποδᾶρι. Πιάναν ὅποιον φτάναν, τὸν Πασκουάλε μόνο δὲν ἔπιασαν. Πῆδησε σὲ μιὰ καλγὸδαρκα στὸ σκοτάδι, πέρασε τὴ λαγούνα καὶ βγήκε στὴ στερηνά. Ἦτανε Φριουλάνος· τοῦ κᾶνε πλάταις στὸ Φριουλάνο, καὶ πέρασε στὸ Σεμπένικο, στὸ Σπαλάτο, καὶ ἔπειτα τὸν καθαλλίκεψε ὁ ὄξαποδῶ στὸ σβέρκο καὶ πήγε στὸ Μπόσνα-Σαράϊ καὶ ἔγινε Τούρκος. Μὲ καιρὸ ἦτανε στὴν Πόλι. Δὲν εἶχε τὸ κλειδί, ποῦθελε, στὰ χέρια του, τῆ Λόλα—γιαὶ νὰ τὴν χάριση ὄνταλίκισσα τοῦ Σουλτάνου· μὰ ἤξερε τὰ μυστικά τοῦ Ἄρσενάλε, τὸ πῶς καὶ τὸ τί τῶν γαλερῶν τῆς Βενετίας, τὸ ποῦ πο-νοῦσε τὴ Σινιορία. Ἔλεγε στοὺς Τούρκους:—Τί καθόσαστε! Δυὸ μηνῶν δουλειὰ εἶναι ἡ Χιὸς καὶ ἡ Κύπρος. Νομίζετε πῶς εἶναι Μάλτα;

Γνώρισε ὅλους στὴν Πόλι· φουμάριζε ναργιλὲ μὲ τοὺς τζορμπατζήδες τῶν Γενιτσαρῶν καὶ ἔγινε τσαούσης τοῦ Λαλά-Μουσταφᾶ. Εὔρισε τὸ μουστάκι του, ἄφησε τὸ γένι του καὶ μὲ ψεύτικο ὄνομα, Φρανκαβίλλας, ἔμπαινε στὸ παλάτι τοῦ Βαίλου.

Ἄκουγε τί λέγανε καὶ τᾶλεγε τοῦ Μουσταφᾶ. Τὸν κᾶνε ἀγᾶ, μπέη. Σφουντουρλοῦ-μπέης. Τότε ἔγινε φιλι-κλειδί μὲ τὸν Ἑβραῖο τὸν Μικέξ—Γιοζέφ Νάζη—ποῦ καὶ αὐτὸς ἦτανε φιλι-κλειδί μὲ τὸν Σουλτάν-Σελίμ καὶ λένε καὶ χειρότερα, — ὦ ντροπαίς, — καὶ τοῦθαλε τὴν ιδέα νὰ γίνῃ τῆς Κύπρου βασιλεῖας. Στοῦ Βαίλου, ἔμαθε πῶς πήγε Προβεσιτόρος στὴν Ἀμμόχωστο ὁ Μπραγαδίνος καὶ πήρε κοντὰ τὸν Πέπε. Πῆδησε ἴσα μὲ καὶ πάνω ἀπ' τὴ χαρὰ του.

— Καλὰ σ' ἔχω, σινιόρ-μίο! Αὐτὴ τὴ φορά θά ἰδοῦμε ἀν μοῦ γλυτώσουν ἢ ντόναις.

Τρελλάθηκε ὅταν ἔμαθε πῶς ὁ Σουλτάνος εἶπε τὸ ἔμπρός. Ὁ Πασκουάλε ἦταν ποῦθαλε στὸ ἰταλικὸ τὸ περίφημο φερμάνι τοῦ Σελίμ: «Ἐμεῖς, σουλτάν Σελίμ, Ὁσμανλῆς, Μέγας αὐτοκράτωρ τῶν Τουρκῶν, βασιλεὺς τῶν βασιλέων, κύριος τῶν κυρίων, βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀφέντης τοῦ ἐπιγείου παραδείσου, σικιὰ τοῦ Θεοῦ, ζητῶ ἀπὸ σένα, Βενετικὴ Ρεμπούπλικα, τὸ Βασίλειο τῆς Κύπρου. Νὰ μοῦ τὸ δώσης φιλικῶς, εἴτε μὴ, θά σοῦ τὸ πάρω»

Κομπανιόνι δε-λα-Σκάλτσα

« με τή βία. Κι' ἄς προσέβη τὸ Κράτος σου νὰ μὴν ἐρεθίσῃ τὸ τρο-
 » μερὸ σπαθί μου. Μὴ θαρρῆς στὸ πολὺ χρυσάφι σου. Θὰ σὰς κάνουν
 » στάχτη. Προσέξτε μὴν ἀνάψτε τὴν ὀργή μου! » Κίτρινοι ἀπ' τὸ
 θυμὸ τους στὸ Παλάτιο Δουκάλει οἱ Δέκα, τὸ σενάτο, οἱ νόμπιλοι,
 ἄκουσαν τὸ αὐθαδέστατο αὐτὸ γράμμα κι' ὁ τοαούσης τοῦ σουλτά-
 νου, ποῦ τῶφερε, παρ' ὀλίγο νὰ πάῃ ἀπὸ σπαθί, ἂν ὁ Δόγγης δὲν τὸν
 ἔβγαζε ἀπ' τὴν πίσω πόρτα. Ὡς τόσο ἡ θάλασσα ἀνάμεσα Μπου-
 δρούμι, Ρόδο καὶ Λεμνησό μαύρισε ἀπὸ τούρκικα καράδια. Τὸ πρῶτο
 ἄσκερι τοῦ Παλα - Μουσταφᾶ ἔκανε ντισμπάρκο στῆς Ἀλυκαῖς καὶ
 στὴ Λάρνακα καὶ πῆγε νὰ ζῶσῃ τὴ Λευκωσία. Καμμία βοήθεια δὲν
 ἐρχόταν ἀπ' τὴ Βενετιά. Τὸν δευτερο τράκο δῶσαν στὴ Κυρήνεια
 πέρα ἀπ' τὸ Δίκωμο καὶ τὸ Καζάφани, τὸν τρίτο καὶ τελευταῖο
 φυλάγαν γιὰ τὴν ὄμορη τὴν Ἀρμόχωστο.

Ἔνας χωριάτης πέρασε μέσ' στὰ κάστρα τῆς Φαμα-
 γούστας, πῆγε στοῦ Πέπε, κι' ἔβγαλ' ἀπ' τὸ ταγάρι του
 ἓνα γράμμα. Τὸ διαβάσανε. Ἦτανε τοῦ σατανᾶ τοῦ
 Πασκουάλε :

« Πέπε Ματέο, μοῦ γλυτώσατε στὴ Βενετιά, μὰ δὲ
 » θὰ μοῦ γλυτώσατε στὴ Φαμαγούστα. Θὰ σοῦ ἀργάσω
 » τὸ μοῦτρο μ' ἀναμμένο σίδηρο' θὰ ἔβῃ πῶς ἀξίζει
 » περισσότερο ἀπ' τὸ καμοταίκι σου. Τὴ σινιόρα Τζινέ-
 » βρα, ἀφοῦ δὲν μὲ θέλει ζιγκιομπέο, θὰ τὴν πάρω
 » σκλάβο νὰ μοῦ παστρέβῃ τὸν χαλέ, κ' ἡ Λόλα θὰ
 » πάῃ ὀνταλκίσινα μὲ τῆς χανοῦμ στὸ σαράι. Στὸ ὄρ-
 » κίζομαι. Αὐτὰ γιὰ τὸ παρόν, γκράν καρνοῦτο, καὶ
 » καλαῖς ἀντάμωσαις !

» Σφουρνιουροῦ - μπεις, ρεῖς τῆς βασιλικιῶς
 » πατρόνας, ποῖε Πασκουάλε ».

Πασκουάλε

Ὡς τόσο ἀκόμα Τούρκοι δὲν εἶχανε φανῆ μπροστά
 στὴν Ἀρμόχωστο. Ἐπεσε - δὲν ἔπεσε ἡ Λευκωσία, ὁ
 Μπραγαδίνος δὲν εἶχε εἶδῃσι' οἱ Τούρκοι τὴν εἶχαν
 μπλοκαρεῖ ἀπ' ὄλαις τῆς μεριαῖς. Ἄξαφνα, ἓνα πρωί, ἀκοῦνε
 ἀπ' ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς Λεμνησό, ταρα - τατά, ταρα - τατά !

— Σακραμέντο ντί ντιό ! Τούρκικη τρουμπέτα !

Ὅλοι πεταχτήκαν ἀπάνω στὰ καστέλλια' μαύρισαν τὰ μπεντένια
 ἀπ' τὸν κόσμο. Διακόσοι σπαχῆδες, ἓνας καλλίτερος ἀπ' τὸν ἄλλον
 φανόντουσαν κάτω στὸν κάμπο, μποροῦσε νὰ τοὺς μετρήσῃς.
 Ἔνας ἐμίρης μὲ τὸ σιδερένιο κράνος τυλιγμένο στὸ σαρίκι, τ' ἄσπρο
 μπουνοῦξι ἀναρριγμένο στὸ θώρακα, ποῦ λαμποκοποῦσε στὸν ἥλιο,
 ζύγωσε στὸ χαντάκι, πήδησε κάτω ἀπ' τ' ἀράπικο τὸ ἄτι, ἔμπηξε
 στὴ γῆ ἓνα κοντάρι μ' ἓνα ἀνθρωπινὸ κεφάλι ἀπάνω, ξαναπήδησε
 στ' ἄλογο, ἔκανε νόημα στὸν τρουμπιετιέρη καὶ 'κεῖνος βάρεσε
 « παραδοθῆτε ! » Κανένας δὲ μίλησε, δὲν ἐσίστηκε στὰ μπεντένια. Ὁ
 ἐμίρης τράβηξε τότε ἀπ' τὸ χέρι του τ' ἀτσάλينو λεπιδωτὸ γάντι.

στό μουράκι κ' ἔπεσε στό νερό στό χαντάκι. «Γκιαούρηδες! » μούγκρισε καί γύρισε σιγά σιγά καί περήφανα στούς καβαλλα-
ραύους του' σέ λίγο χάθηκαν ἔλοι μέσ' τὸ πουχό. Τότε ἄνοιξε
ἡ πόρτα τῆς Λεμησοῦ καί βγήκε ἀπ' τὴν Ἀμμόχωστο ὁ Τιέπο-
λος, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς, ζύγωσε τὸ κοντάρι πούχε τὸ χρι-
στιανικὸ κεφάλι ἀπάνω, τὸ πήρε μὲ σεβασμὸ μέσ' στό χρυσο-
κέντητο μαντέλο του καί γύρισε στὴν Ἀμμόχωστο. Ὁ κόσμος
ἄνοιξε νὰ περάσῃ, ἀμίλητοι, πνοὴ δὲν ἄκουγες. Ἦτανε τὸ κεφάλι
τοῦ Νικολοῦ Δάνδολο, τοῦ γκουβερνάτορα τῆς Κύπρου. Ἡ Λευ-
κωσία εἶχε πέσει.

Ὡς τόσο καθένας μέσ' στὴν Ἀμμόχωστο ἐτοιμάστηκε γιὰ τὸν
πόλεμο. Ὁ Πέπε φόρεσε τὰ καλλίτερα ἄρματα του κ' ἔβγαλε τοὺς
ἀρχεμπουζιέρους στὴ γραμμὴ, νὰν τοὺς ὄῃ ὁ Ἀστόρε Μπαλιόνε.
Ὁ στρατηγὸς πέρασε, ξαναπέρασε μπροστὰ τοὺς εὐχαριστημένους
κ' ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ Πέπε. Ὁ Κωστής κι' ὁ Ἀνδρέας ἦτανε στὴν
πρῶτη γραμμὴ. Ὁ Ἀνδρέας μὲ κόκκινο, κίτρινο, μαβί, τὰ χρώματα
τῆς Δόλας στό μπράτσο, ἀπὸ κάτω ἀπ' τὸ βραχιολέτο.

Τρεῖς χιλιάδες ἦτανε τότε οἱ Ἴταλοὶ, τέσσερις χιλιάδες οἱ Γραι-
κοὶ. Μὰ οἱ Τούρκοι ἦτανε δέκα φοραὶς τόσοὶ καὶ τὰ κάστρα ὅμως
τῆς Φαμαγούστας ἦταν ἀπάτητα, τὰ πιὸ τεχνικὰ καὶ τὰ πιὸ δυνατὰ
στὸν κόσμο.

Ὁ Μπραγαδίνος ἐμάζεψε ὅλο τὸ λαὸ μπροστὰ στό παλάτι, λαϊ-
κοὺς καὶ κληρικοὺς, ὀρθόδοξους καὶ λατίνους. Ἐκεῖ κάνανε μιὰ
μεγάλη λειτουργία, ὅλος ὁ κόσμος πεσμένος στὰ γόνατα, καὶ στό
τέλος ὁ Μπραγαδίνος ἄνοιξε τὰ χέρια καὶ γύρισε στό λαὸ καὶ
τοῦλεγε «μαζὶ σου ὡς τὸ τέλος! » Τότε ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀστόρε
Μπαλιόνε, πού δὲν εἶχε δεῦτερο στὴν παλληκαριά, πήγε κ' ἔπεσε
γονατιστὸς μπροστὰ στό θυσιαστήριον καὶ παρακαλοῦσε τὸ Χριστὸ
καὶ τὴν Παναγιά μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια κι' ὅλος ὁ κόσμος
ἐκλαιγε. Πήδησε ἔπειτα ἄλόβητος, ἔβγαλε τὸ σπαθὶ καὶ φώναξε ὅλους
νὰ ὀρκισθοῦνε. Ἀπ' τὴν πλατεῖα τότε, ἀπ' τὰ μπαλκόνια, ἀπὸ τὰ
παράθυρα σηκώθηκε μιὰ βοή, ὅλη ἡ Φαμαγούστα φώναζε, καθένας
στὴ γλώσσα του: «νίκη ἢ θάνατος», «βιτόρια ο λά μόρτε! » Ἄξα-
φνα ἔπαψε ἡ ὀχλαχονή, ὅλα τὰ μάτια γύρισαν κατὰ τὸ βασίλειμα
τοῦ ἡλίου στὴν ἄκρῃ τῆς πλατείας. Ἐρχότανε ὁ καλόγερος. Ὁ κό-
σμος ἄνοιγε στό πέρασμά του κι' ὁ πάτερ Ἀκύλας ἦρθε βιαστικὰ
στό στρατηγὸ καὶ τοῦεπε στ' αὐτὴ. Ἀμέσως ὁ Ἀστόρε καβαλλίκεψε,
πήρε χίλιους διακόσιους ἀρχεμπουζιέρους, τοὺς καλλίτεροους, μιὰ
Ρωμηούς, μιὰ Ἴταλιάνους καὶ τοὺς διακόσιους Ἀρβανίταις τοῦ
καπετὰν Σπηλιώτη καβάλλα καὶ βγήκε στό Σανοφέρρε ἕξη μίλια
ἀπ' τὰ κάστρα. Τρεῖς χιλιάδες διαλεχτοὶ Γενίσαροι καὶ Ἀκιντζή-
δες εἶχαν κάνει χωσιά, μὰ οἱ χωριάταις τοὺς ξεσκέπασαν καὶ τῶπαν
τοῦ πάτερ Ἀκύλα. Ἦταν τὸ πρῶτο τράκο κι' ὁ Ἀστόρε τοὺς τσά-
κισε πέφτοντας ἀνέλπιστα ἀπάνω τους. Ὁ Ἀκύλας ξαναθυμήθηκε
τὰ νειᾶτα του, ὁ Ἀνδρέας χτυποῦσε σὰν τρελλός, ἀληθινὸς ἦρωας.
Σὰν κατακάθησε ἡ ἀντάρα, ὁ καπετὰν Ματέο, πούταν ἀληθινὸς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

στρατιώτης, τὸν φίλησε στὸ κούτελο καὶ τράβηξε μονάχος τῆς κορδέλλαις ἀπ' τὸ βραχιολέτο νὰ φαίνωνται τὰ χρώματα τῆς Λόλας του στὸ μπράτσο τοῦ ἀγαπημένου της.

Τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα ἔλα τὰ τούρκικα στρατεύματα ζυγῶσαν τὴν Ἀμμόχωστο, ὁ Λαλᾱ - Μουσταφᾶς μπροστά, νύχτα καὶ μέρα πόλεμος. Ἡ φλόγαις κι' ὁ καπνὸς ἀνέβαιναν στὰ οὐράνια. Ὅλα τὰ περιβόλια τῆς Φαμαγούστας, ἀληθινὸς παράδεισος, καίγανε. Ἄλλοῦ βάζαν φωτιά οἱ Τούρκοι, κι' ἄλλοῦ οἱ ἴδιοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴν τ' ἀφήσουν στοὺς Τούρκους. Στὸ συναναμεταξὺ ὁ Λαλᾱ - Μουσταφᾶς ἔφερε ἔλο τὸ κουμάντο τῆς πολιτορκίας ἀπ' τὴ Λευκωσία, λουμπάρδες, κανόνια, κοφίνια καὶ τὰ μάζεψε στοῦ Ἀδὰμ τὸ Μῆλο. Πάλι ὁ Ἀκύλας τῶμαθε ἀπ' τοὺς χωριάταις. Ὁ Ἀστόρς Μπαλιόνε

Λαλᾱ - Μουσταφᾶς

μάζεψε ὅλη τὴν καθαλλαρία, ἠπειρώτικη καὶ ἰταλική, ἔπεσε ἀπάνω σὰν ἀστραπή, οἱ Τουρκαλάδες πάθανε τὴ νύλα τοῦ Μάμαλη. Ἀλλὰ μ' ἓνα μῆνα ἦρθαν κι' ἄλλοι Τούρκοι, ὅλη ἡ Ἀνατολή, καὶ κότεργα, φούσταις καὶ γαλιώταις στὰ Βαρῶσια καὶ χτίσανε μπαταρίας ἀντίκρυ στὸ Ἀρσενάλε, στὴ βρῦσι τοῦ Ἀϊ - Γιωργιοῦ, στὴν Ἁγία Βαρβάρα καὶ στὸ Κρεμμύδι καὶ πολιοῦσαν νὰ χαλάσουν καὶ τὸν πύργο τῆς πόρτας τῆς Λευκωσίας. Μὰ κι' οἱ Ἀμμοχωστῖανοι οἱ φουκαράδες εἶχαν ποῦ καὶ ποῦ καμμιά χαρά. Στὸ κακὸ τῆς Λευκωσίας ἡ ἀρθρική καθαλλαρία ξέκοψε σὲ καιρὸ κι' ἔφυγε στὸ βουνό. Τώρα ὁ καπετάνιος τῆς Πέτρος Ροντάκης μὲ τὸν Πλέσσα, τὸν Λυκούρη, τὸν Δημήτρη τὸ Λάσκαρη ποῦσαφε τὸ Λεφτάρι, κι' ὅλους τοὺς καθαλλαραίους πέρασαν ἀνάμεσα στὸ τούρκικο στρατόπεδο κι' ἦρθαν στὴ Φαμαγούστα. Χτύπησαν ἡ καμπάναις κι' ἔλος ὁ κόσμος βγήκε μὲ τὸ «καλῶς ὄρισες». Τὴν ἄλλη ξαναβγήκε ὁ Μπαλιόνε καὶ τοὺς ξαναάσπασε τοὺς Τούρκους. Σὲ κάμποσαις μέραις ἦρθε στὸ λιμάνι ὁ Κρητικὸς ὁ Φασαδὸνης μὲ μιά μεγάλη γαλέρα μὲ μπάλαις καὶ μπαρούτη, ἔπειτα ὁ Μάρκος ὁ Κυρίνης βύθισε πολλὰ τούρκικα κότεργα κι' ἔβγαλε θρόφιμα, κι' ὅλοι λέγανε πῶς θάρθη ἔλη ἡ χριστιανικὴ ἀρμάτα, ἡ γαλέραις τοῦ Πάπα, τῆς Βενετίας καὶ τῆς Σπάνιας, ἀλλὰ ποῦ! Βάστα, καὶ μὴν Ἀμμόχωστο!

Μιά ἀπὸ τῆς πολλαῖς στέλνει ὁ Μουσταφᾶς τοὺς πιὸ τρανοὺς, ποῦχε πιάσει στὴ Λευκωσία, τὸν ντόπιο κόντε Ποδοκάτερο καὶ τὸν Σουζομίνη, λασπωμένους, κουρελιασμένους, μὲ τῆς ἀλυσίδες στὰ ποδάρια, νὰ ποῖν στὴν Ἀμμόχωστο νὰ παραδοθῇ. Ὁ Μπραγαδίνος, ὁ Ἀστόρς, τοὺς πῆραν στὴν ἀγκαλιά τους καὶ θέλαν νὰ τοὺς κρατήσουν. Μὰ ὁ Ποδοκάτερος εἶχε τὴν φαμίλια του στὰ χέρια τοῦ Μουσταφᾶ. Γύρισε πίσω καὶ τοῦ εἶπε: «Πασᾶ, ὄχι, δὲν τὴν δίνουμ τὴ Φαμαγούστα». Τὸν ἔσφαξε ὁ ἀντίχριστος σὰν τὸ

τραγί μπροστά στή γυναίκα του και τὰ παιδιὰ του. Πῆρε ἔπειτα ὅλους τοὺς Γενίτσαρους και τοὺς Ἀτζεμῆ - Ὀγλάν με τὸ καρποσίκι στὸ χέρι κ' ἔπесе στὰ κάστρα νάν τὰ πάρη. Μὰ πάλι ὁ Ἀστόρς κ' ὁ Μπραγαδίνος τοὺς γύρισαν πίσω με σπασμένα τὰ κεφάλια.

Ἄλλὰ πάλι ἡ θάλασσα γέμισε πανιά. Εἶναι ὁ καινούριος καπουδάν - πασᾶς Ἀλῆς, παιδί εἰκοσιτέσσερο χρονῶν, ὄλο φούρια τοῦ πολέμου και παλληκαριά. Ἄλλα καράβια φέρνουν οἱ μπέηδες τῆς Ρόδου, τοῦ Νεγροπόντε, τοῦ Ἀλτζεριοῦ, βγάζουν ὄξω τὸν Περτέβ - πασᾶ με καινούρια πεζούρα. Ἀθάνατη Ἀμμόχωστο, στέκει περήφανη με τὸ μικρὸ σου ἀσκέρι σ' ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες πεζοῦς και καθαλλαραίους, σὲ διακόσια πενήντα καράβια με ὀγδόντα χιλιάδες γκαλιοντζῆδες, σὲ τόσα κανόνια!

Οἱ Τοῦρκοι τότε σκάβουν, σκάβουν νύχτα και μέρα, βουνά σηκώνουν τὸ χῶμα και σφίγγουν με μπαταριάς και χανδάκια τὰ κατακαῦμένα τὰ κάστρα μας. Εἶναι σὲ διακόσια μέτρα ἀπὸ τὰ μουράγια. Σαράντα χιλιάδες τσαπατόροι δουλεύουν. Μὰ ὁ Ἀστόρς εἶναι παντοῦ. Ἀνθρώπος ὅμως εἶναι κ' αὐτὸς, κουράστηκε, πέφτει ἄρρωστος. Μιά μπάλα τρυπάει τὸν τοῖχο, ἀπάνω ἀπ' τὸ κρεββάτι του δὲν παθαίνει τίποτα. Τὸν πᾶνε στὸ παληὸ καλάτι. Ἡ μπόμπαις τὸ βουλιάζουνε δὲ παθαίνει τίποτα. Τὸν πᾶνε στὸ Ἀρσενάλε ἢ μπόμπα σκάει στή μεγάλη λουνέτα ὁ Ἀστόρς χάνει μονάχα τὴ μπερέτα, ποὺ φοροῦσε στὸ κεφάλι. Μιά βοή σηκώνεται σ' ὄλο τὸ στρατόπεδο: «τὸ βόλι δὲν πιάνει τὸ στρατηγὸ!» Σηκώνεται ἀπ' τὸ κρεββάτι. Βγάζει τὸν Πέπε και τὸν Ροντάκη ἀπ' τὴν πόρτα τῆς Λεμησσό. Πέφτουν ἀπάνω στὸν Περτέβ, τὸν τσάκισανε, τὸν διώξανε, μὰ μονάχα ὁ Πέπε, ὁ Ἀκύλας, ὁ Ἀνδρέας και ὁ Κωστής γυρίσανε πίσω. Ὁ Μπραγαδίνος τοὺς ἔκανε γκονφαλονιέρους τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Οἱ πασάδες ὡς τόσο στήνουν ἑβδομήντα τέσσερα καινούρια κανόνια, τρυποῦν γαλαριάς ἴσα με τὸ μεγάλο χανδάκι τοῦ κάστρου, φιλάνουν φωληγαῖς ἀντίκρυ στὰ παραπέτα και βάζουν μέσα τοὺς πιὸ καλοὺς ἄρκεμπουζιέρους τους. Κανέννας πιὰ λουμπαρδιέρος τῆς Φαμαγούστας δὲν μπορεί νὰ σταθῆ στὰ μαογάλια νὰ κουμαντάρη τὰ κανόνια. Ἐτοι γεμιζουν χῶμα τὸ χαντάκι, σπᾶνε με τῆς μπάλαις τὰ μουράγια και μαζεύουν εἴκοσι χιλιάδες Γενίτσαρους, Ἀζάμπ και Ἀτζεμῆ - Ὀγλάν νὰ περάσουν. Ὁ Ἀστόρς προσθαίνει εἰν' ἔκει, τοὺς σπρώχνει πίσω ἔπειτα τραβιέται φέμματα και διακόσα κυπριωτάκια σπαίρνουν τὸν τόπο γρανάταις. Χίλιοι διακόσοι τουρκαλάδες ἔαπλώνονται νεκροί. Πίσω! φωνάζει ὁ Μουσταφᾶς. Ἡ τρουμπέταις βαροῦν «πίσω!» Τὸ βράδυ ἀκούεται κρότος φοβερός κατὰ τὴν Τραμουντάνα. Οἱ Τοῦρκοι τίναξαν στὸν ἀέρα τὸ μεγάλο μπαστιόνι. Ὁ Τιέπολος γελάστηκε νόμιζε πῶς τὰ νερὰ θὰ χυθοῦν μόνα τους στὸ μεγάλο χαντάκι εὐθὺς καθὼς θάσπαζε ἢ μίνα, κ' οἱ Τοῦρκοι δὲ θὰ μπορούσαν νὰ περάσουν μὰ λογάριαζε χωρὶς τὴν ἔξυπνάδα τοῦ μεγάλου μηχανικοῦ τοῦ σουλτάνου, ποῦδρε τὴ στεγνὴ γαλαρία, τοῦ Χαφιζ - μπη. Τὰ νερὰ δὲν μπήκαν οἱ Τοῦρκοι πέρα-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetrio Dimosia Restrictions apply.

σαν. Μά νά, πετάει, έρχεται ο 'Αστόρς. Διακόσοι Κυπριώταις, παι-
διὰ τῆς Μεσαρᾶς, μὲ κουλεβρίναις στὰ χέρια, γέμισαν τοὺς Τούρ-
κους σμιθράλια, τοὺς έσπρωξαν πέρα. Οἱ πύργοι τῶν χριστιανῶν
ὁμῶς πέφτουν, ἕνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλον· οἱ χριστιανοὶ ἀκούραστοι
σηκώνουν καινούρια μπασιόνια, καινούριαις τάμπαις. Τὴν ἄλλη
νύχτα ἢ πόρτα τῆς Λεμησσὸ πηδαίει στὸν ἀέρα, λάκκοι ἀνιόγουν,
σπίτια γκρεμιζοῦν, διακόσοι στρατιῶταις θάβονται κάτω ἀπ' τῆς
πέτραις. Ὁ 'Αστόρς τρέχει· οἱ Τούρκοι εἶναι ποταμός. Ζητάει βοή-
θεια τοῦ Μπραγαδίνου, μὰ καὶ κείνος παλεύει σ' ἄλλη πόρτα. Κεῖνη
τῆ στιγμῇ ὁ δεσπότης βγαίνει ἀπ' τὸν "Αἰ-Νικόλα μετὸ σταυρὸ
στό χέρι. "Ανδρες, γυναῖκες,

'Αστόρς : Μπαλιόνε

Τούρκους. Οἱ Ὁσμανλῆδες τσακίζου-
ν. Ὁ γέρο-Μουσταφᾶς ἄφρισε· χτυπάει
στὰ μούτρα μετὸ ραβδί ἴσα μετὰ πασά-
δες καὶ τζορμπατζῆδες. Κιοπέκια!
Βγάξει κι' ἄλλα κανόνια ἀπὸ τὰ κα-
ράδια. Βροχὴ πέφτουν ἢ μπόμπαις,
τὰ μουράγια γκρεμιζοῦν, τὰ σπίτια
καίονται, ἢ γλώσσαις τῆς φωτιάς γλύ-
φουν τὴν ἄτυχη Ἄμμόχωστο ἀπ' οὐ-
λαίς τῆς πάνταις. Τέσσερις μονάχα
ἐκκλησιαίς καὶ εἰκοστέσσερα σπίτια
στέκουν ἀκόμα ὄρθια. Οἱ στρατιῶτες
τοῦ Μπραγαδίνου λιγοστεύουν σὲ τέσ-
σερις χιλιάδες· ἄλλὰ εἰκοστέσσερις
χιλιάδες τοῦ Μουσταφᾶ εἶναι ἑαπλω-
μένοι νεκροί. Οἱ χριστιανοὶ δὲν μπο-
ροῦν πιά νὰ πολεμήσουν μετὰ κανό-
νια· φιάνουν ἕνα τετράδιπλο λαγοῦμι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ κάστρα καὶ
περμιένουν. Τῆς 30 τοῦ θεριστῆ ὁ 'Αστόρς μετᾶλαβε τ' ἄχραντα
μυστήρια κ' ἐπῆγε κ' ἐστάθηκε ἐκεῖ, ποῦ ἦταν πρὶν ἢ πόρτα τῆς
Λεμησσὸ. Τέσσερις κολώναις Τουρκῶν ἤρθαν κατ' ἀπάνω, Ἀρβανί-
ταις, Χαλντούπηδες, Γενίτσαροι, ὁ σερασκέρης ὁ ἴδιος καβάλλα.
Μπαίνουν μέσα, πολεμοῦν στοὺς δρόμους. Ὁ 'Αστόρς βγάξει τὸ
σπαθί: «Βενετσιᾶνοι, Γραικοί, μαζί μου γιὰ τὸ Σταυρὸ!» Πέφτει
σὸν τρελλὸς ἀπάνω· τοὺς ξανασπρώχνουν ὄξω. "Επειτα τοὺς γελᾶει
πάλι, χτυπάει ὑποχώρησι. Τραβηθοῦνται, οἱ Τούρκοι ξαναμπαίνουν.
'Ανάθει μονάχος τὸ φυτίλι, ἢ τετράδιπλη μίνα παίρνει φωτιά ἢ
γῆ ἀνασηκώνεται· σύννεφο ὁ μαῦρος καπνὸς τὰ κουκουλώνει ὄλα·
δὲν μπορεῖς νὰ πάρης ἀνάσα: βρέχει χῶμα, πέτραις, ξύλα, αἷμα·
τρεῖς χιλιάδες Τούρκοι μένουν νεκροί. Ἡ ὀπισθοφυλακὴ τους κόβε-
ται καὶ κλίνεται στὸ μαχαλᾶ τῆς Νισίκας. Κάτω οἱ φάντηδες τοὺς
περνοῦν στὸ σπαθί καὶ στὸ στυλέτο· ἀπὸ πάνω ἢ γυναῖκες τοὺς
τελειώνουν μετὰ πέτραις, μετὰ κεραμίδια, μετὰ γλάστραις, μετὰ πλάκαις,
μετὰ σιδερένια στρίπποδα τῶν κρεβδατιῶν. Ρουθοῦν δὲν ἔμεινε.

Ὁ Μουσταφᾶς γύρισε στὸ τραντήρι του. "Ετρίξε τὰ δόντια του,

δάγκανε τὰ χέρια του, ἔδωκε διαταγή νὰ θάψουν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους στὴ γῆ ὡς τὸ λαϊμό, καὶ τὸ ἄλλο μεσημέρι ξανάρχισε τὸν πόλεμο. Οἱ Γενίτσαροι παίρνουν τέσσερες μπαταρίας· ὁ Μπαλιόνε, ὁ Μπραγαζίνος, ὁ Τιεπόλος τοὺς ξαναρρίχνουν ἔξω· μὰ εἶναι τὸ τέλος, ἡ Ἀμμόχωστο γέρνει. Ὁ Ἀστόρε Μπαλιόνε γυρᾷ νὰ σκοτωθῆ. Βλέπει ἓνα Τοῦρκο νὰ κουνᾷ περγελαστά μιὰ σημαία παρμένη ἀπ' τὴ Λευκωσία. Πηδάει ἀπάνω του· μὲ μιὰ σπαθιά τοῦ παίρνει τὸ κεφάλι, τοῦ παίρνει τὴ σημαία. Τοῦρκοι καὶ Χριστιανοὶ στάθηκαν, κατεβῶσαν τ' ἄρματα, νὰ δοῦνε αὐτὸ τὸ λεοντάρι. Ἐφερε τὴ σημαία στὸν Μπραγαζίνο, «Ὁχι, στρατηγέ, τοῦ λέει ἐκεῖνος, ἐσένα σοῦ πρέπει, σὺ εἶσαι σήμερα ὁ σημαιοφόρος τοῦ Ἁγίου Μάρκου!» Κεῖνῃ τὴν ἡμέρα καὶ τὰ παιδιὰ ἤρθαν νὰ πολεμήσουν.

Στὸ σπίτι ὡς τόσο τοῦ Ματέο ἡ σινιόραις λυῶναν σὰν τὸ κερὶ. Ἡ μπόμπαις εἶχαν γκρεμίσῃ τὴ σκεπὴ κ' ἡ Τζινέβρα μὲ τὴ Λόλα, καθόντουσαν στὸ ὑπόγειο. Ἡ ἀφρόπλασταις Βενετσάναις τρώγανε τὸρα κριθαρένιο ψωμί καὶ πάλιν ἔταν τὸ εἶχαν. Τὰ τριαντάφυλλα εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ πρόσωπό τους, τὰ μάγουλά τους εἶχαν μπῆ μέσα καὶ τὰ μάτια τους φαίνονταν πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ ὠραῖα ἀκόμα. Πήγαιναν μονάχαις στὴ βρύση νὰ φέρουν νερό, ἡ ὀρθονάντσα ἦταν στὸ πόλεμο μὲ τὸν Πέπε καὶ ἡ ψυχοκόρη τους εἶχε σκοτωθῆ. Ἡ πρεβεδοῦραϊνα Μπραγαζίνου τῆς νοιαζώτανε, ἔστειλε κ' ἐρωτοῦσε· μὰ τί μπορούσε νὰν τοὺς κἀνῃ κ' αὐτῆ. Ἡ Λόλα συλλογιζότανε τὸν πάθῃ της καὶ τὸν Ἀνδρέα. Μπούμ! μπούμ! ἀκούγόντανε βλοῦνα τὸ κανόνι καὶ κάθε φορὰ ἀνατριχίλαζε τὸ κακόμοιρο τὸ κορίτσι. Τώρα εἶχε μάθει πῶς οἱ δικοὶ τῆς ἦτανε στὸ τρίτο μπασιτόνι Ὀστρια. Ἐκεῖ πραγματικῶς ἦτανε ὁ Ματέο, ὁ Κωστής, ὁ Ἀνδρέας, ὁ πάτερ Ἀκύλας, κ' ἐκεῖ εἶχαν τραβήξει πληγωμένο στὸν ὄμο καὶ στὸ ποδάρι τὸν στρατηγὸ Ἀστόρε. Τοῦδνε ὁ γιατρός κ' ὁ καλόγερος τῆς πληγαίς, ὅταν βλέπει ἀξάφνα τοὺς χριστιανοὺς ν' ἀφίνουν τόπο. Χιλιάδες πάλι ἔρχονταν οἱ ἀντίχριστοὶ μὲ τῆς φωναίς: «Γιὰ φαῖν, μιὰ σεδιδ!» Νίκη ἢ θάνατος! Μπροστά οἱ Δερβισηδες καθάλλα, ἀπὸ κοντὰ τρεῖς σειραῖς Γενίτσαροι μὲ τῆς πίκαις χαμηλά, ὁ Λαλᾶ - Μουσταφᾶς μὲ τὸ δαμασκί στὸ χέρι. Ὁ Ἀστόρε ξεφεύγει σὰν ἀστραπὴ ἀπ' τὰ χέρια τοῦ γιατροῦ, πέφτει ἀπάνω σ' ἓνα Δερβίση, τὸν γκρεμίζει ἀπ' τ' ἄλογο, πηδάει ἀπάνω, τρέχει στὸ κοντινὸ μπασιτόνι. Οἱ Τοῦρκοι στὸ συναναμεταξὺ μπῆκαν στὴ ντάπια τοῦ Ματέο, τοῦ σκοτώνουν τοὺς περισσότερους ἀρκεμπουζιέρους· ὁ Ἀνδρέας, ὁ Κωστής καὶ ὁ καλόγερος τοὺς κρατοῦν μὲ τὰ σπαθιά στὰ χέρια. Ὁ Ἀστόρε ὅμως βγάξει τὴ φρουρὰ ἀπ' τὸ ἄλλο μπασιτόνι, πέφτει στὴν οὐρὰ τῶν Τοῦρκων, τοὺς χτυπάει ἀπ' τὸ πλάι, τοὺς κἀνει σαλάτα. Πηδάει ἔπειτα ἀπάνω στὸ μπεντένι καὶ φωνάζει: «Προσοχὴ, παιδιὰ, στὴ μίνα!» Τρίτῃ φορὰ γελάστηκαν οἱ Τουρκαλάδες, σκορπίζουν, πέφτουν μπροῦμουτα μὲς τὸ χαντάκι, οἱ Χριστιανοὶ τοὺς κοπανᾶνε ἀπὸ πάνω.

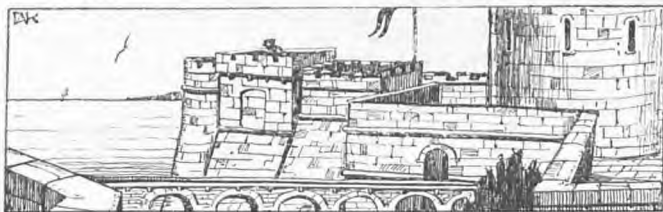
Ἄγρυπνοὶ ἀπάνω στὰ καστέλλια, χωρὶς βοήθεια, ὀχτανόσοι Ἴταλοὶ, δυὸ χιλιάδες Ἑλλήνες, νησιτικοὶ, διψασμένοι, αὐτοὶ εἶχαν ἀπο-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia
Restrictions apply.

μείνει μονάχα. Ὁ Μπράγαθινος, ὁ Τιέπολο, ὁ Μπαλιόνε, τέσσερες ἑβδομάδες ἔχουν νὰ βγάλουν τὰ ρούχα καὶ τῆς μπόταις τους. Ὁ Μουσταφᾶς δίνει λογαριασμό τοῦ Σουλτάνου. Εἰκοσιέξη γιουρούσια χωρὶς ἀποτέλεσμα, ἐξήντα χιλιάδες σκοτωμένοι. Ὁ Σελίμ τοῦ γράφει: «Σακίν, Λαλά, (γιατ' ἦταν λαλᾶς του), ἦ τὴν Ἀμμόχωστο ἦ τὸ κεφάλι σου!»

Ἐνδεκα μῆνες κρατῆσαν οἱ Χριστιανοί. Ὁ πάπας ὁ Πιος, πραγματικὸς χριστιανὸς καὶ πραγματικὸς πατριάρχης, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἔνωσε τοὺς χριστιανοὺς κ' ἔκανε τὴ Σάντα - Λίγκουα κ' ἡ χριστιανικὴ ἀρμάτα ἦρθε ὡς τὴν Κρήτη· μὰ μαλώσανε, ἦτανε πολλὰ κεφάλια, τοὺς πῆρε κ' ἡ πανούκλα καὶ σκορπίσανε. Ἡ Ἀμμόχωστο ἄρχισε νὰ ψυχομαχᾷ. Στὸ μπασιτόνι τοῦ Ματέο μὰ μπόμπα ἔσπασε τὴ δραγονέρα καὶ μείναν χωρὶς νερό, ἄρχισαν νὰ

Τὰ κάστρα τῆς Ἀμμοχώστου

καίωνται τὰ σωθικά τους, οἱ ἀρκεμπουζιέροι ὁ ἕνας βοηθοῦσε τὸν ἄλλο νὰ γεμίσουν τὰ τουφέκια καὶ τὰ χέρια τους ἔτρεμαν, μὰ κανένας δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὴ θέσι του. Ἐνα παιδί ποῦ κατέβαινε ἀπ' τὰ κάστρα, πέρασ' ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Ματέο, κ' ἔλεγε σ' ἕνα ἄλλο πιὸ μεγάλο: «τρία τσεκίνια νὰ πᾶς ἕνα γκουβᾶ νερό στὸ τρίτο μπασιτόνι· ἔσπασε ἡ δραγονέρα, ἔχουν δυὸ μέραις νὰ πιθῶνε!» Τ' ἄκουσε ἡ Λόλα, ἀρπάξει: ἕνα λαγίνι, βγαίνει ὀξω ξεμαλλιαστὴ σάν τρελλή. Ἡ μάννα τῆς τὴν κατάλαβε, βλέπει πῶς πάει: σὸ θάνατο, θέλει νὰ τὴν κρατήσῃ, κλαίει, τὴν παρακαλεῖ· κείνη σπρώχνει τὴ μάννα τῆς, τὴ ρίχνει κάτω καὶ φεύγει. Πάει στὴ μιά βρύση, στὴν ἄλλῃ· νερὸ δὲν ἔχει. Ἐνας ἔβρατος τῆς λέει: δός μου τὸ χρυσὸ σου σταυρὸ μὲ τὸ μπριλάντι νὰ σοῦ δώσω ἀπ' τὸ πηγάδι μου. Τὸν βγάζει ἀπ' τὸ λαϊμό τῆς, ἦταν ἀπ' τὸ νομό τῆς, καὶ τὸν δίνει· γεμίζει τὸ λαγίνι καὶ τρέχει μὲς' ἐτὰ χαλάσματα, ξεσχίζει τὰ πόδια τῆς, ματώνει τοὺς ἀγκῶνας τῆς, μὰ ὄλο τραβάει μπροστά. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀνέβῃ στὰ καστέλλια; Ἡ σκάλας εἶναι γκρεμισμέναις· πέφτει μέσα σ' ἕνα σωρὸ πέτρας καὶ πάτερα· κάνει ν' ἀνέβῃ, γλυστράει· ἕνα καρφί ξεσχίζει τὸ χέρι τῆς, μὰ δὲν ἀφίνει τὸ σταμνί. Ξαναρχίζει ν' ἀνεδαίνῃ, βγαίνει ἀπάνω, βρίσκει τὸ μονοπάτι ποῦ πάει σὸ κάστρο, τὴν κλειστὴ γαλαρία ποῦ πάει στὴν ντάπια τοῦ πατέρα τῆς·

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istito
Restrictions apply.

σέρνεται, περπατάει στά τέσσερα, μὰ δὲν ἀφίνει τὸ λαγίνι· προχω-
ρει, φθάνει, ἀλλὰ τ' αὐτιά της βουβίζουν, τὰ μάτια της θαμπώνουν.
Μὰ τοὺς βλέπει ἐπὶ τέλους, νὰ τοὺς ἔκει, αὐτοὶ εἶναι! Πέφτει λιγο-
θυμισμένη, τὸ σταμνὶ κυλάει ἀπ' τὰ χέρια της. Ὁ Ματέο παίρνει
στήν ἀγκαλιά τὸ κορίτσι του, ὁ καλόγερος ἀνοίγει τὴ στάμνα, μὰ
ποιὸς λογαριάζει νὰ πη; Κύνει στή χούφτα του καὶ ραντίζει τὸ
πρόσωπό της πούχε γίνει σάν τὸ φλουρί. Ὁ Ἀνδρέας γονατιστός
τρίβει τὰ χέρια της μισολιγοθυμισμένος κι' αὐτός. Ἡ Λόλα ἀνοίγει
τὰ μάτια της, τοὺς κυττάζει μὲ τὸ ἀγγελικὸ της χαμόγελο, τοὺς
δείχνει τὸ λαγίνι, τοὺς λέει νὰ πιουνε. Πραγματικῶς ἦτανε καιρός.
Ἄλλὰ ταμπούρλα, τρουμπέταις ἀκούονται, τὸ κανόνι ξαναρχίζει, οἱ
Τούρκοι εἶναι κοντά, μιά μπάλα
χτυπάει στὸ παραπέτο, ἡ πέ-
τραις ἤρθανε ἴσα μ' ἔκει, πούχαν
τὴ Λόλα ξαπλωμένη, στὸ μέσα
πεζούλι.

— Ντίο μίο, λέει ὁ Ματέο, τὸ
κορίτσι δὲν μπορεῖ νὰ μένη ἐδῶ.

Ὁ καλόγερος τὴν παίρνει: στὰ
χέρια σάν τὸ πούπουλο, πηδάει
ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὰ χαλάσματα,
κατεβαίνει στὴ Φαμαγούστα καὶ
τὴν πάει στὴ μάννα της. Σὲ μισή
ῥα ὁ καλόγερος ἦταν πίσω.
Μὲ μιά ματιά του ἠσυχάζει τὸν
Πέπε, τὸν δυστυχισμένο τὸν Ἀν-
δρέα καὶ ξαναπαίρνει τὴ θέσι του
στὸ μασγάλι. Οἱ Τούρκοι ὅμως
τόρα εἶναι ἀνεβασμένοι παντοῦ

Λόλα καὶ Τζινέθρα Ματέο

καὶ μονάχα τὸ μπασιόνι τοῦ Ματέο δὲν ἔχουν ἀκόμη πατήσει.
Ξαναχτυποῦν ἡ τρουμπέταις καὶ τὰ ταμπούρλα μ' αὐτὴ τὴ φορά:
«πάψτε τὴ φωτιά!» Ἀλλοίμονο! Ἡ Ἀμμόχωστα ἔβαλε κάτω
τ' ἄρματα! Ὁ Μπραγαδίνος εἶδε πῶς εἶχε χαθῆ κάθε ἐλπίδα, πῶς
σὲ λίγο θάμπαιναν οἱ Τούρκοι: νὰ περάσουν στὸ σπαθὶ χιλιάδες γυ-
ναϊκόπαιδα καὶ γέρονες. Σφίχτηκε ἡ καρδιά του. Θὰ υπογράφη.

— Ὅχι, φώναξε ὁ Ἀστόρε Μπαλιόνε, μὴν παραδίνης, πάλι θὰ
μᾶς σφάζουν. Ἄφηνε νὰ πεθάνωμε μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι!

Μὰ οἱ πρόκριτοι νομίζαν πῶς θὰ γλυτώσουν τὰ γυναικόπαιδα
κι' ὁ Μπραγαδίνος ὑπόγραψε. Ὁ Μουσταφᾶς ὀρκίζεται νὰ περάση
ὅλους τοὺς στρατιωτικὸς στὴν Κρήτη, ἐλεύθερους καὶ μὲ τοῦ πο-
λέμου τῆς τιμαῖς, ὅπως εἶναι οὗτε τρέχα χριστιανοῦ νὰ μὴν πάθη.
Ἐτοιμάζεται νὰ δεχθῆ μὲ παράτα τὸν γενναῖο Προβεδιτόρο, στήν
ἔνα τσαντήρι ὄλο λαχοῦρι, γιὰ νὰ οὐρβίρη τὸν καφέ. Τέσσερες
Αἰγούστου τὴν αὐγὴ ἄρχισε τὸ μπαρκάρισμα· στῆς πέντε ὁ Μπρα-
γαδίνος στὰ κόκκινα, ὁ Ἀστόρε μὲ τὴ περικεφαλαία μὲ τ' ἄσπρα
φτερά, ὁ Τίεπολος ὁ Σηλιώτης, ὁ Ραντάκας, εἶλε οἱ ἄρχηγοὶ κα-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 11/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias

Restrictions apply.

θάλλα, ἢ τρουμπέταις μπροστά, κίνησαν με σφιγμένη καρδιά νὰ χαιρετήσουν τὸν νικητὴ πρὶν μπαρκαρουν. Οἱ Γενίτσαροι στὴ γραμμὴ τοὺς χαιρετᾶνε καὶ τοὺς δοξάζουν γιὰ τὴν παλληκαριά τους. Ὁ Λαλᾶ - Μουσταφᾶς τοὺς δέχεται μὲ μεγάλας τιμαῖς, καθίζει κοντὰ του τὸν Μπραγαδῖνο, τοῦ χαϊδεύει τὰ χέρια, τοῦ μιλεῖ γιὰ τ' ἀνδραγαθήματά του. Τὸν δραγουμᾶνο τὸν ἔκανε ὁ Σφουντουρλοῦ - μπέης, ὁ ἀποστάτης Πασκουάλε. Ἄξαφνα γυρίζει καὶ λέει τοῦ Μπραγαδίνου:

— Ἐτσελέντσα, ὁ Βεζύρης ρωτᾶει: εἶναι σίγουρα τὰ καρᾶδια μας στὸν Κάνδακα, ποῦ θὰ βγάλουν τὸ στρατό σας ἢ θὰν τὰ πιάσῃ ἡ Σινιορία καὶ δὲ θὰ μᾶς τὰ δίνη πιά;

Ὁ Μπραγαδῖνος κιτρίνισε, κατάλαβε πῶς εἶχε νὰ κάνῃ μὲ ἀτίμους ἀνθρώπους. Ἀποκρίθηκε πῶς ἡ Σερεισίμα Ρεπούμπλικα δὲν εἶναι κουρσᾶρος, καὶ ἀπορεῖ ν' ἀκούῃ τέτοια λόγια. Ἀπὸ λόγο ὁμιως

Μπραγαδίνος

σὲ λόγο ὁ Μουσταφᾶς κάνει πῶς θυμῶναι, χτυπάει τὸ πόδι του, βάζει τὸ χέρι στὸ γιαταγάνι, ζητᾶει λόγο γιὰ τοὺς αἰχμάλωτους ποὺ τάχατε ἔσφαξε ὁ προβεδιτόρος, καὶ κάνει νόημα τοῦ Σφουντουρλοῦ, ποῦ ὁ ἀρνησίβησκος τὸ περίμενε. Μπαίνουν ἀπ' ὄλαις τῆς πόρτας οἱ ἀκιν-τῆθες στὸ τοαντήρι, πιάνουν τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς ἄλυσσοθένουν. Χτυποῦν τὸν Μπραγαδῖνο μὲ τῆς βέργαις, τοῦ παίρνουν τὸ κόκκινο μαντέλο κι' ὁ Μουσταφᾶς τὸ πατάει μὲ τὰ πόδια του. Τὸν ντύνουν μ' ἕνα τσουβάλι, τὸν βάζουν νὰ κουβαλᾷ λάσπη, τοῦ χώνουν καθαλλίναις στὸ στόμα, τὸν δένουν σ' ἕνα παλοῦκι

καὶ τοῦ χαράζουν τὸ τομάρι του μὲ τὸ ξυράφι, τοῦ γυμνώνουν τὰ πιασὰ καὶ τὸν δέρνουν μὲ τὸ καμοτοῖκι, τοῦ σπάζουν τὰ δόντια, τοῦ κόβουν τὴ μύτη, τοῦ κόβουν τ' αὐτιά, τοῦ ξεριζώνουν τὰ νύχια, χέρια καὶ ποδάρια. Ὁ Μουσταφᾶς τοῦ λέει:

— «Ἐφέντημ, δὲν ἔρχεται ὁ Χριστὸς σου νὰ σὲ γλυτώσῃ;»

Ἡ Φαμαγούστα τώρα εἶναι ἀνοιχτὴ τὰ παλληκάρια δὲν εἶναι πιά καὶ νὰ τὴν διαφεντέψουν. Κλεισμένους, προδομένους, μέσ' ἔστὰ καρᾶδια δὲν τοὺς πηγαίνουν στὴ Κρήτη, σύμφωνα καὶ τῆς συνθή-καις, ἀλλὰ στὴν Πόλι νὰ τοὺς ντροπιᾶσουν καὶ νὰ τοὺς βίξουν στὰ μπουντρούμια. Ὁ Μουσταφᾶς μπαίνει καθάλλα στὴ Μητρόπολι, κάθεται ἀπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα, φέρνουν τὸν Μπραγαδῖνο.

— «Σκύλε, τοῦ λέει, σὲ καταδικάζω νὰ σὲ γδάρουν ζωντανό, γιὰ τὸ τούρκικο αἷμα ποῦ ἔχυσες».

Τὸν πιάνουν τότε οἱ μπόγηδες καὶ σιγά, σιγά μὲ τὰ μαχαίρια τοῦ καταιδάζουν τὸ τομάρι. Ὁ Μαρκ - Ἀντώνιος Μπραγαδίνος δὲν κινεῖται καὶ κινεῖται: ἀπὸ τὸν φονιάδες του, μὰ οὔτε

τοὺς παρακαλεῖ. Παρακαλεῖ μονάχα μὲ χαμηλὴ φωνή, ψιθυριστά, τὸν Θεό:

— «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου!»

Ὅταν οἱ μπόγγηδες ἔφθασαν στὴ μέση του, ἀφησ' ἓνα βογγητό κ' ἔκλεισε τὰ μάτια του γιὰ πάντα. Τὸν ξέγδαρσαν νεκρὸ δλόδιληρο, μαλάκωσαν τὸ τομάρι του στὸ ξύδι, τὸ γέμισαν ἄχυρο, τὸν ἔστησαν στὸ καλτσέτο μιανῆς γαλέρας· οἱ γκαλιοντζήδες χόρευαν ἀπὸ κάτω καὶ τάχατε τὸν προσκυνοῦσαν σὲ κάθε γύρο. Ὁ Μουσταφᾶς τὸν ἔστειλε στὸ Σουλτάνο, κι' αὐτὸς τὸν ἔβαλε στὸ κλουβί καὶ τὸν ἔστησε στὸ μπάνιο, ποῦ κοιμότανε ἡ τσοῦρμα τῶν χριστιανῶν κατεργαρέων, ποῦ λάμινανε στὰ κάτεργά του γιὰ νὰν τοὺς τρομάξῃ. Μὰ ὅλη ἡ τσοῦρμα ἔπεσε καὶ τὸν προσκυνοῦσε σὰν ἅγιος ὡς καθὼς ἦταν. Εἶδε καὶ ἀπέσιδε καὶ μὲ τὴν δίψα ποῦχε γιὰ τὸ χρυσάφι, πούλγησε ἀκριβὰ ἀκριβὰ τὸ λείψανό του στὴ Βενετιά, ὁ σουλτάν Σελίμ ὁ Β', ἔλ - Μεσά, ὁ μεθύστακας, ὅπως τοῦμεινε τὸνομα.

Πιὸ τυχεροὶ τουλάχιστον ὁ Ἄστορς καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Τοὺς πῆραν τὸ κεφάλι τὴν ἴδια μέρα. Ἄλλὰ, Θάνατε, δὲν μπορούσες νὰ γίνῃς μπάλια ἢ σπαθί, νὰ πάρῃς μὲ τιμὴ τὴ ζωὴ ἑνὸς Ἄστορς, ὅταν ἔπεφτε σὰν λεοντάρι μέσα στῆς λόγχαις τοῦ ἔχθρου; Ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸν παραδώσῃς στοὺς μπόγγηδες; Ἄντε, γέρο Χάρο, δὲν μπόρσες ν' ἀνέθῃς παρὰ πάνω ἀπ' τὸ Καρᾶ - Μουσταφᾶ! Τέλος πάντων τάστειλαν καὶ τῶν στρατηγῶν τὰ κεφάλια πεσχέσι τοῦ Σελίμ, κι' ὁ στρατὸς χύμηξε τώρα ἀπάνω στοὺς δύστυχους Ἀρμωχωστιανούς. «Τὸ λόγος ποῦ δίνει ἓνας Μωσλίμ σ' ἓνα Καφίρ δὲν εἶναι ποτέ ὑποχρεωτικός», λέει τὸ κιτάπι καὶ τὸ θυμήθηκε ὁ Μουσταφᾶς. Χύθηκαν λοιπὸν σὰν τὰ λυσσασμένα τὰ σκυλιὰ στοὺς δρόμους, μπροστὰ ἓνας Μαμελοῦνιος ἔσερνε δεμένο μὲ μιὰ τριχιά ἀπ' τὸ ἄλογό του τὸν καπετάν Ἄνδρᾶ Σηλιώτη. Ὁ ἦρωας ξεψύχησε μπροστὰ στὸν Ἅγιο Νικόλα. Ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιωτῶναι ἀνακατωμένοι φώναζαν, τραγουδοῦσαν, χορεύανε, σκότωναν, ἀτίμαζαν κορίτσια καὶ παιδιὰ μπροστὰ στοὺς γονεοὺς τους. Οἱ ἀγάδες διάλεξαν τῆς καλλίτερας κοπέλλαις καὶ τῆς φόρτωσαν σὲ τέσσερα καράβια νὰ τῆς πᾶν στὰ χαρῆμα καὶ τὰ καράβια τ' ἀράξαν στῆς Ἀλυκαῖς.

Στὸ καταχρεμισμένο μπασιόνι τοῦ Ματέο, κομμένο καὶ ξεμόναχο, κανένας δὲν ἀνέθῃκε νὰν τοὺς πῇ πῶς ὁ Μπραγαδίνος ἔδωσε τὰ κλειδιά τοὺς νομιζαν καὶ σκοτωμένους. Παρίμεναν μιὰ, δυό, τρεῖς ἡμέρες· εἶδαν τούρκικα μπαϊράκια σ' ὅλα τὰ μπεντένια γύρω· ἔπειτα ἄκουσαν τὴν ἀντάρα, τῆς φωναῖς, κ' εἶδαν τῆς φωτιαῖς μέσα στὴν Ἀρμώχωστο κ' εἶπεν: «πάει, οἱ Τούρκοι μπήκαν μέσα!» Σὲ λίγο πραγματικῶς εἶδανε χιλιάδες στρατὸ νὰ πλημμυρήσῃ ὡς τὴ ρίζα τῶν κάστρων ἀπὸ μέσα καὶ πολλοὶ ἀνεβαῖναν στὸ μέρος τους.

— Μᾶς πῆραν τῆς πλάταις, εἶπε ὁ Ματέο, νίψου κι' ἀποφάγαμε!

— Ἐλάτε μαζί μου, λέει ὁ καλόγερος, στὸν κάμπο δὲν βλέπω πιὰ στρατεύματα· μπήκαν ὅλοι μέσ' στὴ Φαμαγούστα γιὰ τὸ πλιάτσικο. Νὰ κατέβωμε καὶ νὰ περᾶσωμε τὸν κάμπο, ν' ἀνέθωμε στὴ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiaso-Apothetrio Dimosias Istitou

Restrictions apply.

υ.ρ.
Γ. Παρρασίδου

Βιβλ. εισαγωγής
ἀριθ. 3600

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Anothetio Dimosias Ist
Restrictions apply.

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Σαγγαρίου

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1917

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ
[ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ]

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ," ΟΔΟΣ ΑΡΑΚΩΣΗΣ 6

1917

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Ist
Restrictions apply.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἑλλάδι

φρ. 5.50

Ἐν τῷ

Ἐξωτερικῷ

φρ. 6

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΔΗΛΩΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ
ΤΟΥ "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ."

Η Διεύθυνσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου» ἐπὶ πολὺ ἐδίστασε, ἂν ἔπρεπε νὰ ριψοκινδυνεύσῃ ἢ ὄχι τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνά χειρας τόμου τοῦ 1917. Ἡ καταπληκτικὴ ἀφ' ἐνὸς υπερτίμησις τῶν ἐκδοτικῶν εἰδῶν, καὶ μάλιστα τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου ἀνελθόντος εἰς τὸ τριπλάσιον καὶ τετραπλάσιον τῆς πρῆγην ἀγοραίας ἀξίας του· ἐξ ἄλλου δὲ ὁ παντελὴς ἀποκλεισμὸς τῆς ἐν Τουρκίᾳ καταναλώσεως καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς κυκλοφορίας εἰς τὰ λοιπὰ ἐμπόλεμα μέρη, οὐ μόνον ἐξήτημισαν τὰ ἄλλως τε γλίσχρο ὑλικά κέρδη τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ καὶ βεβαίως ἐπιφυλάσσουν ἐφέτος ζημίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἔκδοσις ἡμῶν, λόγῳ πολυτελείας, εἰκονογραφήσεως καὶ πρωτοτύπου λογοτεχνικῆς ὕλης, εἶνε ἡ δαπανηροτέρα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκάστοτε ἐμφανιζομένων φιλολογικῶν τοιούτων.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἡμερολογίου», φρονούσα ὅτι μία τοιαύτη διακοπή, ἔστω καὶ δι' ἓν μόνον ἔτος, θὰ ἦτο ἐν εἰδος λιποταξίας, οἶονεὶ ἄρνησις ἐνὸς ὑψηλοτέρου ἰδανικοῦ καὶ καθήκοντος πρὸς τε τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τὴν Ἐθνικὴν Φιλολογίαν, ἣν ἐπὶ 32 ἔως τώρα ἔτη ἐξυπηρετεῖ μετ' ἀφοσιώσεως — προβαίνει εἰς τὸ ἀχάριστον ὄντως ἔργον τῆς ἐφετεινῆς ἐκδόσεως **ἐν ἐπιγνώσει τῶν ζημιῶν, αἱ ὁποῖαι τὴν ἀναμένουν,** καὶ ἂν ἀκόμη ἐξαντληθῇ ὅλον αὐτῆς τὸ tirage.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Πρὸς μικρὰν μόνον ἀνακούφισιν ἔκρινεν ἀπαραίτητον νὰ ἐλαττώσῃ κατὰ τι τὸ ποσὸν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἐφετεινοῦ τόμου, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ μειωθῇ ἡ ποιτικὴ αὐτοῦ ἀξία. Ἀπόδειξις, ὅτι εἰς τὸν τόμον τοῦτον, καίτοι μικρότερον — μικρὸν δηλαδὴ κατ' ἔκτασιν, διότι ἡ πυκνότης τῶν στοιχείων τὸν καθιστᾷ διπλασίως περιεκτικὸν ἢ ἄλλα τοῦ ἰδίου σχήματος καὶ μεγέθους τεύχη — κατωρθώθη νὰ συγκεντρωθοῦν, πλὴν τῆς ἄλλης ἐπιλέκτου καὶ ἐπαγωγῆς ὕλης, ὑπὲρ τὰ 10 πρωτότυπα διηγήματα — ὅλη δηλαδὴ ἡ ἐπιδιωχθεῖσα συγκομιδὴ τοῦ ἔτους εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

Θὰ ἦτο δυνατὸν βέβαια, ἀντὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης, νὰ θυσιασθῇ εἰς τὸν ὄγκον ἢ πολυτέλεια καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία τοῦ βιβλίου. Πρόστιχος χάρτης, ὀλιγώτεροι εἰκόνες, πρόχειρον συνονθύλευμα ὕλης ἀντὶ τῆς ἀδρῶς συγκομιζομένης πρωτοτύπου, πρὸς δὲ βιβλιοδεσία ὑποδεεστέρα θὰ ἔλυον κἄπως τὸ ζήτημα. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεώρησεν ὡς αὐτόχρημα ἐμπαιγμὸν καὶ ὕδριν πρὸς τὴν νοημοσύνην καὶ τὴν καλαισθησίαν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀκραιφνῶν φίλων τοῦ **Ἡμερολογίου**.

Εἶθε νὰ λήξῃ ταχέως ἡ μεγάλη σπαρακτικὴ τραγωδία τοῦ πολέμου, νὰ εὐδοθῶσι δὲ κατ' εὐχὴν τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν πράγματα, ὥστε ὁ προσεχὴς τόμος τοῦ 1918 νὰ ἐμφανισθῇ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρας συνθήκας.

Ἀθῆναι, 10 Νοεμβρίου 1916

ΚΑΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 10 ἡ νύξ 14

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἡμέρ. 28. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 11 ἡ νύξ 13

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς

1	K	Περιοιτομή Βασιλείου τοῦ Μεγ.	1	T	Τρύφωνος μάρτυρος.
2	Δ	Προεδρία τῶν Θεοφαν. Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης.	2	Π	Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3	T	Μαλαχίου Προφ. καὶ Γορδίου μ.	3	Π	Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἀννης τῆς Προφητίδος.
4	T	Ἡ Συναξίς τῶν 70 Ἀποστόλων.	4	Σ	Ἰσιδώρου ὁσ. τοῦ Πηλουσιώτου.
5	Π	Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων καὶ Θεοπέμπτου (Νηστεία).	5	K	Τῆς Ἀπόκρῆω. Ἀγάθης μάρτυρος.
6	Π	Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια.	6	Δ	Βουκόλου ἐπ. Σμύρνης, Φωτίου Πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ Ἰσουλανῶν.
7	Σ	Ἡ Συναξίς τοῦ Προφ. Προδρ. καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.	7	T	Παρθενίου ἐπισκόπ. Λαμφάκου καὶ Κοσμᾶ ὁσίου.
8	K	Κύρου τοῦ Ἀττικῶν μάρτ., Δομνίκης τῆς ὁσίας.	8	T	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλ., Ζαχαρίου τοῦ προφ., Μάρθας καὶ Μαρίας μαρτύρων.
9	Δ	Πολυνεύκτου μάρτ. καὶ Εὐστρατίου τοῦ θαυματουργοῦ.	9	Π	Νικηφόρου μάρτυρος.
10	T	Γρηγορίου ἐπισκόπ. Νύσσης καὶ Δομετιανῶν.	10	Π	Χαραλάμπου ἱερομάρτυρος.
11	T	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου καὶ Ἀγαπίου.	11	Σ	Βλασίου ἱερομάρτ. καὶ Θεοδώρας τῆς βασιλείσης.
12	Π	Τατιανῆς μάρτυρος.	12	K	Τῆς Τυρινῆς. Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
13	Π	Ἐρμούλου καὶ Στρατονίκου μαρ.	13	Δ	Μαρτινιανῶν ὁσ. καὶ Εὐλογίου.
14	Σ	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραῖθῶ ἀναίρεθέντων Πατέρων.	14	T	Τοῦ ἀγ. μεγαλομάρτ. Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.
15	K	Παυλοῦ τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.	15	T	Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐσεβίου.
16	Δ	Προσκύνησις τῆς τιμ. Ἀλύσεως τοῦ Ἀποστ. Πέτρου.	16	Π	Παμφίλου μάρτυρος.
17	T	Τοῦ ὁσ. Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλ.	17	Π	Τῆς ἁγίας Μαρίας.
18	T	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριάρχων Ἀλεξανδρείας.	18	Σ	Λέοντος Πάπα Ρώμης καὶ Ἀγαπητοῦ τοῦ ὁσίου.
19	Π	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερνύρας.	19	K	Τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀρχιπλοῦ καὶ Φιλήμονος τῶν Ἀποστόλων.
20	Π	Τοῦ ὁσ. καὶ θεοφῶρ. Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.	20	Δ	Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης.
21	Σ	Μαξίμου ὁσίου, Νεοφύτου καὶ Ἀγγῆς μαρτύρων.	21	T	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις, Εὐσταθίου πατριάρχ. Ἀντιοχ.
22	K	Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρσαίου. Ἀρχῆ Τριωδίου. Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου ὁσιμαρτ.	22	T	Ἡ εὐρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίῳ μαρτ. καὶ τῆς ἁγίας Ἀνθούσης.
23	Δ	Κλήμεντος ἱερ., Ἀγαθαγγέλ. μ.	23	Π	Πολυκάρπου ἐπισκ. Σμύρνης.
24	T	Ξένης τῆς ὁσίας, Ἐρμογένους, Μάμαντος.	24	Π	Ἡ α' καὶ β' εὐρεσις τῆς Τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
25	T	Τοῦ ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγ.	25	Σ	Ταρασίου Κων/πόλεως καὶ τοῦ ἀγ. Ἀλεξάνδρου.
26	Π	Ξενοφώντος ὁσ. καὶ Ἀνανίου.	26	K	Β' τῶν Νηστείων. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης καὶ Φωτεινῆς μάρτ.
27	Π	Ἀνακομιδῆ Λειψ. Ἰω. Χρυσοστ.	27	Δ	Προκοπίου τοῦ ὁμολογητοῦ.
28	Σ	Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Παλλαδίου.	28	T	Βασιλείου ὁμολ. καὶ Νέστορος.
29	K	Τοῦ Ἀσώτου. Ἡ ἀνακομιδῆ τῶν λειψ. Γρηγορίου ἱερομ.			
30	Δ	Τῶν 3 ἱερ. Βασίλ. τοῦ Μεγάλ., Γρηγ. Θεολ., Ἰωάν. Χρυσοστ.			
31	T	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναγ.			

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

ΕΡΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΜΑΡΤΙΟΣ		ΑΠΡΙΛΙΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 12 ἡ νύξ 12 Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Κριόν		Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 13 ἡ νύξ 11 Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ταύρον	
1	T Εὐδοκίας ὁσίου. καὶ Δομνίκης.	1	Σ Μ. Σάββατον. Μαρίας ὁσ. τῆς Αἰγυπτίας.
2	Π Ἡσυχίου τοῦ Συγκλητικῆς καὶ Ἀνδρονίκου.	2	Κ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
3	Π Εὐτροπίου μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.	3	Δ Νικητα ἡγουμέν. Μηδικίου καὶ Ἰωσήφ ὁμνογράφου.
4	Σ Γερασίμου ὁσ. τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.	4	T Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλεῷ καὶ Πλάτωνος.
5	K Τῆς Σταυροπροσκυνησεως. Κόνωνος μάρτυρος.	5	T Κλαυδίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	Δ Τῶν ἐν Ἀμοριῷ 42 μαρτύρων.	6	Π Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως.
7	T Τῶν ἐν Χερσῶν ἱερομαρτύρων.	7	Π Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Καλλιόπης μάρτυρος καὶ Γεωργίου ἐπισκ. Μιτυλήνης.
8	T Θεοφυλάκτου ἐπ. Νικομηδείας.	8	Σ Ἡρωδῶνος τοῦ Ἀποστόλου.
9	Π Τῶν ἁγίων 40 Μαρτύρων.	9	K Τοῦ Θωμά. Εὐψυχίου μάρτ.
10	Π Κοδράτου μάρ. καὶ Ἀναστασίας τῆς Πατρικίας.	10	Δ Τερεντίου μάρτυρος.
11	Σ Σωφρονίου Πατριάρχ. Ἱεροσολ.	11	T Ἀντίπα ἐπισκ. Περγάμου.
12	K Δ' τῶν Νηστειῶν. Θεοφάνους τοῦ ὁσ. καὶ Γρηγορίου Πάπα Ρώμης.	12	T Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.
13	Δ Νικηφόρου Κων/λεως καὶ Κρηστίνης.	13	Π Μαρτίνου Πάπα Ρώμης.
14	T Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.	14	Π Ἀρσιτάρχου ἀποστόλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
15	T Ἀγαπίου μάρτυρος καὶ Ἀριστοβούλου.	15	Σ Κρησκεντος μάρτυρος καὶ Λεωνίδου.
16	Π Σαβίνου μάρ. καὶ Χριστοδοῦλου ἐν Πάτμῳ.	16	K Τῶν Μυροφόρων. Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μάρτ.
17	Π Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.	17	Δ Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι.
18	Σ Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμ.	18	T Ἰωάννου ὁσίου καὶ Ἰωάννου νεομάρτ. τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
19	K Ε' τῶν Νηστειῶν. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μάρτ.	19	T Παφνουτίου ἱερομάρτυρος καὶ Τρύφωνος.
20	Δ Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Σάββα ἀναιρεθέντων ὁσ. Πατέρων.	20	Π Θεοδώρου τοῦ Τριχινά.
21	T Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.	21	Π Ἰανουαρίου ἱερομ. καὶ Ἀλεξάνδρας τῆς βασιλείσεως.
22	T Βασιλείου ἱερομάρτυρος ἐπισκ. Ἀγκύρας.	22	Σ Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
23	Π Νίκωνος ὁσιομάρτ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.	23	K Τοῦ Παραλύτου. Τοῦ ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.
24	Π Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.	24	Δ Ἐλισάβετ τῆς θαυματουργοῦ καὶ Σάββα τοῦ στρατηλάτου.
25	Σ Τοῦ Λαζάρου. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (ἰχθύς κατάλυσις).	25	T Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.
26	K Τῶν Βατῶν. Ἡ Συναξίς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.	26	T Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Βασιλέως ἐπισκ. Ἀμασείας.
27	Δ Μ. Δευτέρα. Ματρώνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.	27	Π Συμεὼν ἱερομάρτ. συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.
28	T Μ. Τρίτη. Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου.	28	Π Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μάρτ., Μένωνος τοῦ θαυματουργοῦ.
29	T Μ. Τετάρτη. Μάρκου ἐπισκ. Ἀρεθουσίαν.	29	Σ Ἰωάννου καὶ Σωσιπάρχου τῶν Ἀποστόλων.
30	Π Μ. Πέμπτη. Ἰωάννου τοῦ Συγγραφ. τῆς Κλίμακος ὁσ.	30	K Ἰακώβου τοῦ ἀποστ. ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
31	Π Μ. Παρασκευή. Ὑπατίου ἱερ.		

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΜΑΪΟΣ		ΙΟΥΝΙΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 14 ἡ νύξ 10		Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 15 ἡ νύξ 9	
Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους		Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον	
1 Δ	Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.	1 Π	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ Φιλοσόφου.
2 Τ	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.	2 Π	Νικηφόρου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
3 Τ	Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτ.	3 Σ	Λουκιανὸς μάρτ.
4 Π	Πελαγίας τῆς ὁσιομάρτυρος.	4 Κ	Μητροφάνους ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως.
5 Π	Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτυρος.	5 Δ	Δωροθέου ἐπισκόπου.
6 Σ	Ἰὼβ τοῦ πολυἄθλου.	6 Τ	Ἰλαρίωνος τοῦ θαυματ.
7 Κ	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανοῖς φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις.	7 Τ	Θεοδότου ἱερομονάχου τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ.
8 Δ	Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου καὶ Ἐδωγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀρσενίου τοῦ Μεγ.	8 Π	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῆς ἁγίας Καλλιόπης.
9 Τ	Ἡσαίου τοῦ προφήτου, Χριστοφόρου μάρτυρος.	9 Π	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
10 Τ	Σίμωνος Ἀποστ. τοῦ Ζηλωτοῦ.	10 Σ	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης.
11 Π	Τῆς Ἀναλήψεως. Ἐγκαινία τῆς Κων/λεως καὶ Μωκίου ἱερομάρτυρος.	11 Κ	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
12 Π	Γερμανοῦ ἀρχιεπ. Κων/λεως καὶ Ἐπιφανίου ἐπ. Κύπρου.	12 Δ	Ὄνουφριου ἁγίου καὶ Πέτρου τοῦ ἁγίου.
13 Σ	Γλυκερίας μάρτ. καὶ Σεργίου.	13 Τ	Ἀκυλίνης μάρτ.
14 Κ	Τῶν ἁγίων Θεοφώρων Πατέρων τῆς ἐν Νίκαιᾳ Οἴκ. Συνόδου. Ἰσιδώρου μάρτ. τοῦ ἐν Χίφ.	14 Τ	Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπ. Κωνσταντινουπόλεως.
15 Δ	Παχωμίου ὁσ. τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀγίλλεως Λαρίσης.	15 Π	Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
16 Τ	Θεοδώρου ὁσ. τοῦ Ἠγασμένου.	16 Π	Τύχωνος ἐπισκ. Ἀμαθοῦντος.
17 Τ	Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουλίας ἀποστ.	17 Σ	Ἰσαύρου, Μανουήλ, Σεβέλ καὶ Ἰσμαήλ μάρτ.
18 Π	Πέτρου καὶ Διονυσίου μαρτ.	18 Κ	Λεοντίου μάρτ. καὶ Θεοδούλου.
19 Π	Πατρικίου Προύσης ἱερομάρτ.	19 Δ	Ἰουδα τοῦ Ἀποστόλου, Παΐσιου τοῦ Μεγάλου.
20 Σ	Υψηκοσάββατον. Θαλλελαίου μάρ.	20 Τ	Μεθοδίου ἐπισκ. Τατάρων.
21 Κ	Τῆς Πεντηκοστῆς. Τῶν ἁγ. Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἴκ. Συνόδου. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Ἰσαποστόλων.	21 Τ	Ἰουλιανὸς τοῦ Ταρσεῶς.
22 Δ	Τῆς Ἁγίας Τριάδος. Βασιλικῶν μάρτ.	22 Π	Εὐσεβίου ἱερομάρτ. ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
23 Τ	Μιχαὴλ ἐπισκ. Συνάδων.	23 Π	Ἀγριππίνης μάρτυρος καὶ Ἀριστοκλέους.
24 Τ	Συμεὼν τοῦ ἐν Θαυμαστῷ ὄρει.	24 Σ	Τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
25 Π	Ἡ γ' εἰρήσις τῆς τιμ. Κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.	25 Κ	Φεβρωνίας ὁσιομάρτ.
26 Π	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου.	26 Δ	Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ.
27 Σ	Ἐλλαδίου ἱερομάρτ.	27 Τ	Σαμφῶν τοῦ Ξενοδόχου.
28 Κ	Τῶν Ἁγίων Πάντων. Εὐτυχῶς ἐπισκ. Μελιτινῆς.	28 Τ	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων ἁγ. Αναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.
29 Δ	Θεοδοσίας μάρτυρος.	29 Π	Τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.
30 Τ	Ἰσαὰκ ἐκ τῆς Μον. Δαλμάτων.	30 Π	Ἡ Σύναξις τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων.
31 Τ	Ἐρμείου μάρτυρος.		

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΙΟΥΛΙΟΣ		ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 14 ἡ νύξ 10 Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα		Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 13 ἡ νύξ 11 Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον	
1 Σ	Τῶν ἁγ. καὶ θυματουρ. Ἀναργύρων Κοσμά καὶ Λαμψιανοῦ.	1 Τ	Ἡ προόδ. τοῦ Σταυροῦ. Μνήμη τῶν 7 Παίδων Μακαβαίων τῆς μητρὸς αὐτῶν καὶ διδασκάλου τῶν.
2 Κ	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμ. ἐσθ. τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις.	2 Τ	Ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. τοῦ πρωτομάρτ. Στεφάνου.
3 Δ	Ἐγκαινίων μάρτυρος καὶ Διομήδους.	3 Π	Ἰσαακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
4 Τ	Ἀνδρέου ἐπισκοπ. Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.	4 Π	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ἁγίων ἑπτὰ Παίδων.
5 Τ	Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ ὄσ. καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ θαυματουργ.	5 Σ	Εὐσαγγίης καὶ Νόνας μαρτ.
6 Π	Σισώῃ ὄσ. τοῦ Μεγάλου.	6 Κ	Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου Ἰησ. Χριστοῦ.
7 Π	Κυριακῆς μεγαλομ., Εὐαγγέλου.	7 Δ	Δομητίου ὁσιομάρτ. καὶ Ἀστερίου.
8 Σ	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.	8 Τ	Αἰμιλιανοῦ ἐπισκ. Κυζίκου τοῦ ὁμολογ. καὶ Μύρωνος.
9 Κ	Παγκρατίου ἐπ. Ταυρομενίας.	9 Τ	Ματθία τοῦ Ἀποστόλου.
10 Δ	Τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας 45 Μαρτύρων.	10 Π	Λαυρεντίου μ. καὶ Ἰπολύτου.
11 Τ	Εὐφημίας μεγαλομάρτ. ὅτε τὸν ὄρον ἐπεκύρωσε.	11 Π	Εὐπλοῦ μάρτ. τοῦ Διακόνου.
12 Τ	Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου μαρτ., Βερεινίης μαρτ.	12 Σ	Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μάρτ.
13 Π	Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.	13 Κ	Μαξίμου τοῦ ὁμολογ. Εὐδοκίας, Εἰρήνης.
14 Π	Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.	14 Δ	Μιχαίου τοῦ προφήτου.
15 Σ	Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης μαρτ.	15 Τ	Ἡ Κοίμησις τῆς Ἑπεραγίας Θεοτόκου.
16 Κ	Ἀθηνογένους ἱερομάρτ.	16 Τ	Τοῦ ἁγίου Μανδηλίου ἧτοι ἡ ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Διομήδους.
17 Δ	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτ.	17 Π	Μύρωνος καὶ Στρατόωνος μαρτ.
18 Τ	Αἰμιλιανοῦ καὶ Οὐλεντίνης μ.	18 Π	Φλώρου καὶ Λαύρου μαρτ.
19 Τ	Μακρίνης καὶ Δίου τῶν ὁσίων.	19 Σ	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου μ.
20 Π	Τοῦ ἁγ. ἐνδόξου προφ. Ἡλιοῦ τοῦ Θεοβίτου.	20 Κ	Σαμουὴλ τοῦ προφ. καὶ τῶν ἐν Βιζύῃ 37 μαρτύρων.
21 Π	Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.	21 Δ	Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μαρτ.
22 Σ	Μαρίας Μυροφόρου τῆς Μαγδαληνῆς.	22 Τ	Ἀγαθόνικου μ. καὶ Εἰρηναίου.
23 Κ	Φωκᾶ ἱερομάρτ., καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.	23 Τ	Λούπου μ. καὶ Καλλινίκου.
24 Δ	Χριστίνης μεγαλομάρτυρος.	24 Π	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτ.
25 Τ	Ἡ Κοίμησις τῆς ἁγ. Ἄννης.	25 Π	Τῶν ἀποστ. Βαρθολομαίου καὶ Τίτου ἐπισκ. Κρήτης.
26 Τ	Τῶν ἁγ. Παρασκευῆς καὶ Ἐρμολάου.	26 Σ	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτ.
27 Π	Τοῦ ἁγ. μεγαλομάρτ. καὶ ἱαματιοῦ Παντελεήμονος.	27 Κ	Ποιμένους τοῦ ὁσίου.
28 Π	Προχόρου καὶ Νικάνορος τῶν Ἀποστόλων.	28 Δ	Μωσῆος ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
29 Σ	Καλλινίκου καὶ Θεοδοῦς μαρτ.	29 Τ	Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμ. Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου (Ἰησταία).
30 Κ	Σύλα, Σίλουανοῦ, Κρήσκεντος καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.	30 Τ	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου ἀρχιεπ. Κων/πόλεως.
31 Δ	Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.	31 Π	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ		ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	
Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 12 ἡ νύξ 12		Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 11 ἡ νύξ 13	
Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγὸν		Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπιὸν	
1 Π	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου. Συμεῶν τοῦ Στυλίου καὶ Συναξ. τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασηγῶν.	1 Κ	Ἀνανίου τοῦ ἀποστ. καὶ Ρωμανοῦ τοῦ Μελφδοῦ.
2 Σ	Μάμαντος μάρτ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.	2 Δ	Κυριανοῦ ἱερομάρτ. καὶ Ἰουστίνης μάρτυρος.
3 Κ	Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομ.	3 Τ	Διονυσίου ἱερομάρτ. τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
4 Δ	Βαβύλα Ἀντιοχείας ἱερομ. καὶ Μωῦσέως τοῦ προφ.	4 Τ	Ἰεροθέου ἐπισκ. Ἀθηνῶν.
5 Τ	Ζαχαρίου τοῦ προφ.	5 Π	Χαριτίνης μάρτ.
6 Τ	Ἡ ἀνάμν. θαύμ. τοῦ Ταξιάρχ. Μιχαὴλ ἐν Χόνας.	6 Π	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
7 Π	Σώζοντος μάρτ.	7 Σ	Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτ. Πολυχρονίου.
8 Π	Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου.	8 Κ	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
9 Σ	Τῶν Θεοπατέρων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης.	9 Δ	Ἰακώβου Ἀλφαιού τοῦ ἀποστ.
10 Κ	Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μάρτ.	10 Τ	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἐνὸς τῶν ἐπτὰ διακόνων καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσίου.
11 Δ	Θεοδώρας τῆς ὁσίας, Εὐσταθίας μάρτ.	11 Τ	Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτ.
12 Τ	Αὐτονόμου ἱερομάρτ.	12 Π	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μαρτ.
13 Τ	Τὰ ἐγγ. τοῦ νοοῦ τῆς Ἀναστάς. Κορνηλίου Ἐκατ.	13 Π	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδόρου καὶ Ἀγαθονίκης μαρτ.
14 Π	Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμ. καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ.	14 Σ	Τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.
15 Π	Νικήτα μάρτ. Φιλοθέου ὁσ.	15 Κ	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
16 Σ	Εὐφημίας μεγαλομάρτ.	16 Δ	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου καὶ μάρτυρος.
17 Κ	Σοφίας μάρτ. καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.	17 Τ	Ῥωσῆ τοῦ προφ. καὶ Ἀνδρέου τοῦ ὁσιομάρτ.
18 Δ	Εὐμενίου Γορτύνης τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀγιάδνης μάρτ.	18 Τ	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
19 Τ	Τροφίμου μάρτυρος, Σαββατίου Δορυμέδοντος.	19 Π	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου. Οὐάρου μάρτυρος.
20 Τ	Εὐσταθίου μεγαλομάρτ.	20 Π	Ἀρτεμίου μεγαλομ. καὶ Γερασίου ὁσ. τοῦ νέου.
21 Π	Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφ.	21 Σ	Ἰλαρίωνος τοῦ Μεγάλου.
22 Π	Φωκᾶ ἱερομ. ἐπισκ. Σινώπης.	22 Κ	Ἀβερκίου τοῦ θαυματουργοῦ.
23 Σ	Ἡ Σύλληψις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Πολυξένης τῆς ὁσίας.	23 Δ	Ἰακώβου ἀποστόλ. τοῦ Ἀδελφοθέου ἀ' ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24 Κ	Θέκλης τῆς πρωτομάρτ.	24 Τ	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
25 Δ	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.	25 Τ	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου μαρτ.
26 Τ	Ἡ Μετάστασις Ἰωάν. τοῦ Θεολ. καὶ Εὐαγγελιστοῦ.	26 Π	Τοῦ ἁγ. μεγαλομάρτ. Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου.
27 Τ	Καλλιστράτου μάρτ.	27 Π	Νέστορος μάρτυρος.
28 Π	Χαριτωνος τοῦ ὁμολογ. Βαροῦχ τοῦ προφ.	28 Σ	Στεφάνου τοῦ Σαβαίτου.
29 Π	Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.	29 Κ	Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
30 Σ	Γρηγορίου ἱερομάρτ. ἐπισκ. τῆς μεγάλης Ἀρμενίας.	30 Δ	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας μαρτ.
		31 Τ	Στάχτος, Ἀπελλοῦ, Ἀριστοβούλου, Ἐπιμάχου, Ναρκίσσου.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ		ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	
Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 10 ἕως 14 Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην		Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 9 ἕως 15 Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερον	
1	Τ Ὦν ἁγ. καὶ θαυματ. Ἀναργύρ. Κοσμᾶ καὶ Λαμιανοῦ.	1	Π Ναοῦμ τοῦ προφήτου. Φιλαρέτου ὁσίου.
2	Π Ἀγιανδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.	2	Σ Ἀββακὺμ τοῦ προφήτου.
3	Π Ἀκεφιμᾶ μάρτ.	3	Κ Σοφρονίου τοῦ προφ. Ἀγγελικῆς Νεομάρτυρος.
4	Σ Ἰωαννικίου ὁσ. τοῦ Μεγάλου. Νικάνδρου.	4	Δ Βαρβάρας μεγαλομ. καὶ Ἰωάν. τοῦ Λαμασκηνοῦ.
5	Κ Γαλακτιῶνος καὶ Ἐπιστήμης μ.	5	Γ Σάββα τοῦ Ἁγίασμ. Λιογένους.
6	Δ Παύλου ἀρχ. Κων/πόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.	6	Τ Νικολάου ἐπισκόπ. Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ.
7	Τ Ὦν ἐν Μελυτινῇ 33 μαρ. Λαζάρου ὁσ. τοῦ θαυματ.	7	Π Ἀμβροσίου ἐπ. Μεδιολάνων.
8	Τ Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.	8	Π Πατακίου τοῦ ὁσ. Σωσθένους ἀποστόλου.
9	Π Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μ.	9	Σ Ἡ σὺλληψις τῆς Ἀγ. Ἄννης.
10	Π Ὦν ἐκ τῶν 70 ἀποστ. Ἀλυμπά, Ροδιῶνος, Ἐράστου.	10	Κ Μηνᾶ, Ἐρμογένους καὶ Εὐγράφου τῶν μαρτύρων.
11	Σ Μηνᾶ, Βικτώρος καὶ Βικεντίου μαρτ. Στεφανίδος μάρτ. καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.	11	Δ Δανιὴλ τοῦ Στυλίου.
12	Κ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νείλου τοῦ ὁσίου.	12	Τ Σπυρίδωνος ἐπ. Τριμυθούντος τοῦ θαυματουργοῦ.
13	Δ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.	13	Τ Εὐστρατίου καὶ Λουκίας μαρτ.
14	Τ Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου.	14	Π Θύρσου, Καλλινίκου, Φιλήμονος μαρτύρων.
15	Τ Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβιβίου μαρτύρων.	15	Π Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
16	Π Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.	16	Σ Ἀγγαίου προφῆτ., Θεοφανοῦς βασιλέως.
17	Π Γρηγορίου ἐπ. Νεοκαισαρείας.	17	Κ Δανιὴλ προφήτου καὶ τοῦ ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ζακυν. ἀρχιεπ. Αἰγίνης.
18	Σ Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ μαρτ.	18	Δ Σεβαστιανοῦ καὶ Ζωῆς μαρτ.
19	Κ Ἀβδίου τοῦ προφ. καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος.	19	Τ Βονυφρατίου μάρτυρος. Ἀγλαίας ὁσίας.
20	Δ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου Κων/λεως.	20	Τ Ἰγνατίου ἱερομάρτυρ. τοῦ Θεοφόρου.
21	Τ Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.	21	Π Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλέους μαρτύρων.
22	Τ Φιλήμονος τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀρχίππου.	22	Π Ἀναστασίας τῆς Φαρμακουλτε.
23	Π Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπ. Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπ. Ἰκονίου.	23	Σ Ὦν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων.
24	Π Κλήμεντος Πάπα Ρώμης.	24	Κ Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος.
25	Σ Αἰκατερίνης Μεγαλομάρτυρος, Μερκουρίου μάρτ.	25	Δ Ἡ κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησ. Χριστοῦ. (Ἀγία τριήμερος καὶ κατάλυσις).
26	Κ Ἀλυπίου καὶ Νίκωνος τῶν μάρ. καὶ μνήμ. τοῦ ὁσ. Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνης.	26	Τ Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου.
27	Δ Ἰακώβου μεγαλομ. τοῦ Πέρσου.	27	Τ Τοῦ ἁγ. Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος.
28	Τ Στεφάνου ὁσιομ. τοῦ νέου.	28	Π Ὦν Ἁγίων Δισμυρίων μαρτ.
29	Τ Παραμόνου καὶ Φιλομένου μαρ. Θήρβανου ἐπ. Μακεδονίας.	29	Π Ὦν ἐν Βηθλεὲμ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδ. ἀναιρεθ. 14,000 ἁγ. Νηπίων.
30	Π Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.	30	Σ Ἀνυσίας ὁσιομάρτυρος τῆς ἐν Θεσσαλονίῃ.
		31	Κ Μελάνης τῆς ὁσίας.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

ΒΡΟΧΗ ΑΝΘΕΩΝ
(Έργον τοῦ Rosensegen)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothefrio Dimosias Istor
Restrictions apply.

υ.ρ.
Γ. Παρρασίδου

Βιβλ. εισαγωγής
ἀριθ. 3600

DAPHOTIS FRÈRES
LIBRAIRIE
HELLÈNES "L'ÉPIQUE"
ALEXANDRIE
RUE MOSCOWE ATTARINE 1010

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetisio Dimosis
Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Σαγούρας
Restrictions apply.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psithako Apothetrio Dimosias

Εθνική Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζαγώρας
Restrictions apply.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1917

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ
[ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ]

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ", ΟΔΟΣ ΑΡΑΧΩΒΗΣ 8

1917

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimos
Restrictions apply.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Εν Ελλάδι

φρ. 5.50

Εν τῷ

Εξωτερικῷ

φρ. 6

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΔΗΛΩΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΑΚΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ
ΤΟΥ "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ..

Η Διεύθυνσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου» ἐπὶ πολὺ ἐδίστασε, ἂν ἔπρεπε νὰ ριψοκινδυνεύσῃ ἢ ὄχι τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνά χειρας τόμου τοῦ 1917. Ἡ καταπληκτικὴ ἀφ' ἐνός υπερτίμησις τῶν ἐκδοτικῶν εἰδῶν, καὶ μάλιστα τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου ἀνελθόντος εἰς τὸ τριπλάσιον καὶ τετραπλάσιον τῆς πρῶτῃν ἀγοραίας ἀξίας τοῦ· ἐξ ἄλλου δὲ ὁ παντελής ἀποκλεισμός τῆς ἐν Τουρκίᾳ καταναλώσεως καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς κυκλοφορίας εἰς τὰ λοιπὰ ἐμπόλεμα μέρη, οὐ μόνον ἐξήτμισαν τὰ ἄλλως τε γλίσχρα ὕλικά κέρδη τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ καὶ βεβαίως ἐπιφυλάσσουν ἐφέτος ζημίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἔκδοσις ἡμῶν, λόγῳ πολυτελείας, εἰκονογραφήσεως καὶ πρωτοτύπου λογοτεχνικῆς ὕλης, εἶνε ἢ δαπανηροτέρα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκαστοτε ἐμφανιζομένων φιλολογικῶν τοιούτων.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἡμερολογίου», φρονούσα ὅτι μία τοιαύτη διακοπὴ, ἔστω καὶ δι' ἐν μόνον ἔτος, θὰ ἦτο ἐν εἶδος λιποταξίας, οἰοεὶ ἄρνησις ἐνός ὑψηλοτέρου ἰδανικοῦ καὶ καθήκοντος πρὸς τε τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τὴν Ἐθνικὴν Φιλολογίαν, ἦν ἐπὶ 32 ἔως τώρα ἔτη ἐξυπηρετεῖ μετ' ἀφοσιώσεως — προβαίνει εἰς τὸ ἀχάριστον ὄντως ἔργον τῆς ἐφετεινῆς ἐκδόσεως, **ἐν ἐπιγνώσει τῶν ζημιῶν, αἱ ὁποῖαι τὴν ἀναμένουν,** καὶ ἂν ἀκόμη ἐξαντληθῇ, ὅλον αὐτῆς τὸ tirage.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia
Restrictions apply.

Πρὸς μικρὰν μόνον ἀνακούφισιν ἔκρινεν ἀπαραίτητον νὰ ἐλαττώσῃ κατὰ τι τὸ ποσὸν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἐφετεινοῦ τόμου, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ μειωθῇ ἡ ποιτικὴ αὐτοῦ ἀξία. Ἀπόδειξις, ὅτι εἰς τὸν τόμον τοῦτον, καίτοι μικρότερον — μικρὸν δηλαδὴ κατ' ἑκτασιν, διότι ἡ πυκνότης τῶν στοιχείων τὸν καθιστᾷ διπλασίως περιεκτικὸν ἢ ἄλλα τοῦ ἰδίου σχήματος καὶ μεγέθους τεύχη — κατωρθώθη νὰ συγκεντρωθοῦν, πλὴν τῆς ἄλλης ἐπιλέκτου καὶ ἐπαγωγῆς ὕλης, ὑπὲρ τὰ 10 πρωτότυπα διηγήματα — ἕλη δηλαδὴ ἡ ἐπιδιωχθεῖσα συγκομιδὴ τοῦ ἔτους εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

Θὰ ἦτο δυνατὸν βέβαια, ἀντὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης, νὰ θυσιασθῇ εἰς τὸν ὄγκον ἢ πολυτέλεια καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία τοῦ βιβλίου. Πρόστυχος χάρτης, ὀλιγώτεραι εἰκόνες, πρόχειρον συνονθύλευμα ὕλης ἀντὶ τῆς ἀδρῶς συγκομιζομένης πρωτοτύπου, πρὸς δὲ βιβλιοδεσία ὑποδεεστέρα θὰ ἔλυον κάπως τὸ ζήτημα. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεώρησεν ὡς αὐτόχρημα ἐμπαιγμὸν καὶ ὕδριν πρὸς τὴν νοημοσύνην καὶ τὴν καλαισθησίαν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀκραιφνῶν φίλων τοῦ **Ἡμερολογίου**.

Ἐἴθε νὰ λήξῃ ταχέως ἡ μεγάλη σπαρακτικὴ τραγωδία τοῦ πολέμου, νὰ εὐδοθῶσι δὲ κατ' εὐχὴν τὰ ἔθνικα ἡμῶν πράγματα, ὥστε ὁ προσεχὴς τόμος τοῦ 1918 νὰ ἐμφανισθῇ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρας συνθήκας.

Ἀθήναι, 10 Νοεμβρίου 1916

ΚΑΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 10 ἡ νῆξ 14 Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον		Ἡμέρ. 28. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 11 ἡ νῆξ 13 Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Ἰθῦς	
1 K	Περίτομή Βασιλείου τοῦ Μεγ.	1 T	Τρύφωνος μάρτυρος.
2 Δ	Προεόρτια τῶν Θεοφαν. Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης.	2 Π	Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 T	Μαλαχίου Προφ. καὶ Γορδίου μ.	3 Π	Συμεῶν τοῦ Θεοδοῦ καὶ Ἀννης τῆς Προφῆτιδος.
4 T	Ἡ Σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλων.	4 Σ	Ἰσιδώρου ὁσ. τοῦ Πηλουσιώτου.
5 Π	Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων καὶ Θεοπέμπτου (Νηστεία).	5 K	Τῆς Ἀπόκρυφ. Ἀγάθης μάρτυρος.
6 Π	Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια.	6 Δ	Βουκόλου ἐπ. Σμύρνης, Φωτίου Πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ Ἰουλιανοῦ.
7 Σ	Ἡ Σύναξις τοῦ Προφ. Προδρ. καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.	7 T	Παρθενίου ἐπισκόπ. Λαμφάκου καὶ Κοσμά ὁσίου.
8 K	Κύρου τοῦ Ἀττικοῦ μάρτ., Δομνίκης τῆς δσίας.	8 T	Θεοδώρου τοῦ Στρατηγ., Ζαχαρίου τοῦ προφ., Μάρθας καὶ Μαρίας μαρτύρων.
9 Δ	Πολυεύκτου μάρτ. καὶ Εὐστρατίου τοῦ θαυματουργοῦ.	9 Π	Νικηφόρου μάρτυρος.
10 T	Γρηγορίου ἐπισκόπ. Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ.	10 Π	Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος.
11 T	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου καὶ Ἀγαπίου.	11 Σ	Βλασίου ἱερομάρτ. καὶ Θεοδώρας τῆς βασιλείσης.
12 Π	Τατιανῆς μάρτυρος.	12 K	Τῆς Τυρινῆς. Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
13 Π	Ἐρμούλου καὶ Στατονίκου μαρ.	13 Δ	Μαρτινιανοῦ ὁσ. καὶ Εὐλογίου.
14 Σ	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ ἀναιρεθέντων Πατέρων.	14 T	Τοῦ ἁγ. μεγαλομάρτ. Θεοδώρου τοῦ Τύρwanos.
15 K	Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.	15 T	Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐσεβίου.
16 Δ	Προσκύνησις τῆς τιμ. Ἀλύσεως τοῦ Ἀποστ. Πέτρου	16 Π	Παμφίλου μάρτυρος.
17 T	Τοῦ ὁσ. Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλ.	17 Π	Τῆς ἁγίας Μαρίας.
18 T	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.	18 Σ	Λέοντος Πάπα Ρώμης καὶ Ἀγαπητοῦ τοῦ ὁσίου.
19 Π	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.	19 K	Τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀρχιπλου καὶ Φιλήμονος τῶν Ἀποστόλων.
20 Π	Τοῦ ὁσ. καὶ θεοφόρ. Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.	20 Δ	Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης.
21 Σ	Μαξίμου ὁσίου, Νεοφύτου καὶ Ἀγνῆς μαρτύρων.	21 T	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις, Εὐσταθίου πατριάρχ. Ἀντιοχ.
22 K	Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἀρχῆ Τριφιδίου. Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου ὁσιομαρτ.	22 T	Ἡ εὐρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου μαρτ. καὶ τῆς ἁγίας Ἀνθούσης.
23 Δ	Κλήμεντος ἱερ., Ἀγαθαγγέλ. μ.	23 Π	Πολυκάρπου ἐπισκ. Σμύρνης.
24 T	Ξένης τῆς δσίας, Ἐρμογένους, Μάμαντος.	24 Π	Ἡ α' καὶ β' εὐρεσις τῆς Τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
25 T	Τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγ.	25 Σ	Ταρασίου Κων/πόλεως καὶ τοῦ ἁγ. Ἀλεξάνδρου.
26 Π	Ξενοφῶντος ὁσ. καὶ Ἀνανίου.	26 K	Β' τῶν Νηστείων. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης καὶ Φωτεινῆς μάρτ.
27 Π	Ἀνακομιδῆ Λειψ. Ἰω. Χρυσοστ.	27 Δ	Προκοπίου τοῦ ὁμολογητοῦ.
28 Σ	Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Παλλαδίου.	28 T	Βασιλείου ὁμολ. καὶ Νέστορος.
29 K	Τοῦ Ἀσώτου. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψ. Γρηγορίου ἱερομ.		
30 Δ	Τῶν 3 ἱερ. Βασιλ. τοῦ Μεγάλ., Γρηγ. Θεολ., Ἰωάν. Χρυσοστ.		
31 T	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀγαγ.		

Authorized licensed use limited to:

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

ΕΡΘΟΛΩΦΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΜΑΡΤΙΟΣ		ΑΠΡΙΛΙΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 12 ἡ νύξ 12 Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Κριόν		Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 13 ἡ νύξ 11 Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον	
1	Τ Ἐδδοκίας ὀσιομ. καὶ Δομνίκης.	1	Σ Μ. Σάββατον. Μαρίας ὀσ. τῆς Αἰγυπτίας.
2	Π Ἑουχίου τοῦ Συγκλητικῆς καὶ Ἀνδρονίκου.	2	Κ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Τίτου ὀσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
3	Π Ἐυτροπίου μ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.	3	Δ Νικητα ἡγουμέν. Μηδικίου καὶ Ἰωσήφ ἕμνογράφου.
4	Σ Γερασίμου ὀσ. τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.	4	Τ Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλεῷ καὶ Πλάτωνος.
5	Κ Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Κόνωνος μάρτυρος.	5	Τ Κλαυδίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	Δ Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.	6	Π Ἐυτυχίου Κωνσταντινουπόλεως.
7	Τ Τῶν ἐν Χερσῶνι ἱερομαρτύρων.	7	Π Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Καλλιπίου μάρτυρος καὶ Γεωργίου ἐπισκ. Μιτυλήνης.
8	Τ Θεοφυλάκτου ἐπ. Νικομηδείας.	8	Σ Ἡρωδίωνος τοῦ Ἀποστόλου.
9	Π Τῶν ἁγίων 40 Μαρτύρων.	9	Κ Τοῦ Θωμά. Εὐφυσίου μάρτ.
10	Π Κοδράτου μάρ. καὶ Ἀναστασίας τῆς Πατρικίας.	10	Δ Τερεντίου μάρτυρος.
11	Σ Σωφρονίου Πατριάρχ. Ἱεροσολ.	11	Τ Ἀντίπα ἐπισκ. Περγάμου.
12	Κ Ἀτῶν Νηστειῶν. Θεοφάνους τοῦ ὀσ. καὶ Γρηγορίου Πάπα Ρώμης.	12	Τ Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.
13	Δ Νικηφόρου Κων/λεως καὶ Χρηστίνης.	13	Π Μαρτίνου Πάπα Ρώμης.
14	Τ Βενεδίκετο τοῦ ὀσίου.	14	Π Ἀριστάρχου ἀποστόλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
15	Τ Ἀγαπίου μάρτυρος καὶ Ἀριστοβούλου.	15	Σ Κρήσκεντος μάρτυρος καὶ Λεωνίδου.
16	Π Σαβίνου μάρ. καὶ Χριστοδούλου ἐν Πάτμῳ.	16	Κ Τῶν Μυροφόρων. Ἀγάθης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μάρτ.
17	Π Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.	17	Δ Συμεῶν τοῦ ἐν Περούσι.
18	Σ Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμ.	18	Τ Ἰωάννου ὀσίου καὶ Ἰωάννου νεομάρτ. τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
19	Κ Ετῶν Νηστειῶν. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μάρτ.	19	Τ Παφνουτίου ἱερομάρτυρος καὶ Τρύφωνος.
20	Δ Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Σάββα ἀναρεθέντων ὀσ. Πατέρων.	20	Π Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.
21	Τ Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.	21	Π Ἰανουαρίου ἱερομ. καὶ Ἀλεξάνδρας τῆς βασιλίσσης.
22	Τ Βασιλείου ἱερομάρτυρος ἐπισκ. Ἀγκύρας.	22	Σ Θεοδώρου τοῦ Συκεῶτου.
23	Π Νίκωνος ὀσιομάρτ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.	23	Κ Τοῦ Παραλύτου. Τοῦ ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.
24	Π Ζαχαρίου τοῦ ὀσίου.	24	Δ Ἐλισάβετ τῆς θαυματουργοῦ καὶ Σάββα τοῦ στρατηλάτου.
25	Σ Τοῦ Ἀλαζάρου. Ὁ Εὐαγγελιστὸς τῆς Θεοτόκου (Ἰγθύος κατάλυσις).	25	Τ Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.
26	Κ Τῶν Βατῶν. Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.	26	Τ Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Βασιλέως ἐπισκ. Ἀμασίας.
27	Δ Μ. Δευτέρου. Ματρώνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.	27	Π Συμεῶν ἱερομάρτυρ. συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.
28	Τ Μ. Τρίτη. Ἰλαρίωνος ὀσίου τοῦ νέου.	28	Π Τῶν ἐν Κυρίῳ 9 μαρτ., Μένωνος τοῦ θαυματουργοῦ.
29	Τ Μ. Τετάρτη. Μάρκου ἐπισκ. Ἀρεθουσίων.	29	Σ Ἰωάννου καὶ Σωσιπάρχου τῶν Ἀποστόλων.
30	Π Μ. Πέμπτη. Ἰωάννου τοῦ Συγγασφ. τῆς Κλίμακος ὀσ.	30	Κ Ἰακώβου τοῦ ἀποστ. ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
31	Π Μ. Παρασκευῆ. Ὑπατίου ἱερ. ἐπ. Γενναίου καὶ Ἀναγίου.		

ΕΡΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΜΑΪΟΣ		ΙΟΥΝΙΟΣ	
Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 14 ἡ νύξ 10		Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 15 ἡ νύξ 9	
Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους		Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκίνον	
1 Δ	Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.	1 Π	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ Φιλοσόφου.
2 Τ	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.	2 Π	Νικηφόρου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
3 Τ	Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτ.	3 Σ	Λουκιανουῦ μάρτ.
4 Π	Πελαγίας τῆς ὁσιομάρτυρος.	4 Κ	Μητροφάνους ἀρχιεπισκ. Κωνσταντινουπόλεως.
5 Π	Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτυρος.	5 Δ	Δωροθέου ἐπισκόπου.
6 Σ	Ἰῶβ τοῦ πολυθάλου.	6 Τ	Ἰλαρίωνος τοῦ θανατ.
7 Κ	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανοῖς φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις.	7 Τ	Θεοδότου ἱερομονάχου τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ.
8 Δ	Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀρσενίου τοῦ Μεγ.	8 Π	Ἀνακομιδῆ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῆς ἁγίας Καλλιόπης.
9 Τ	Ἡσαίου τοῦ προφήτου, Χριστοφόρου μάρτυρος.	9 Π	Κυριλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
10 Τ	Σίμωνος Ἀποστ. τοῦ Ζηλωτοῦ.	10 Σ	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης.
11 Π	Τῆς Ἀναλήψεως. Ἐγκαινία τῆς Κων/λεως καὶ Μωκίου ἱερομάρτυρος.	11 Κ	Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
12 Π	Γερμανοῦ ἀρχιεπ. Κων/λεως καὶ Ἐπιφανίου ἐπ. Κύπρου.	12 Δ	Ὀνουφρίου ἁγίου καὶ Πέτρου τοῦ ἁγίου.
13 Σ	Γλυκερίας μάρτ. καὶ Σεργίου.	13 Τ	Ἀκυλίνης μάρτ.
14 Κ	Τῶν ἁγίων Θεοφώρων Πατέρων τῆς ἐν Νίκαιᾳ Οἴκ. Συνόδου. Ἰσιδώρου μάρτ. τοῦ ἐν Χίφ.	14 Τ	Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπ. Κωνσταντινουπόλεως.
15 Δ	Παχωμίου ὁσ. τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀχιλλέως Λαρίσης.	15 Π	Ἀμῶς τοῦ προφήτου.
16 Τ	Θεοδώρου ὁσ. τοῦ Ἁγιασμένου.	16 Π	Τύχωνος ἐπισκ. Ἀμαθοῦντος.
17 Τ	Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουλίας ἄποστ.	17 Σ	Ἰσαύρου, Μανουήλ, Σεβέλ καὶ Ἰσμαήλ μάρτ.
18 Π	Πέτρου καὶ Διονυσίου μαρτ.	18 Κ	Λεοντίου μάρτ. καὶ Θεοδούλου.
19 Π	Πατρικίου Προύσης ἱερομάρτ.	19 Δ	Ἰουδα τοῦ Ἀποστόλου, Παισίου τοῦ Μεγάλου.
20 Σ	Ψυχασάββατον. Θαλλελαίου μάρτ.	20 Τ	Μεθοδίου ἐπισκ. Τατάρων.
21 Κ	Τῆς Πεντηκοστῆς. Τῶν ἁγ. Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἴκ. Συνόδου. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Ἰσαποστόλων.	21 Τ	Ἰουλιανου τοῦ Ταρσέως.
22 Δ	Τῆς Ἁγίας Τριάδος. Βασιλίσκου μάρτ.	22 Π	Εὐσεβίου ἱερομάρτ. ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
23 Τ	Μιχαήλ ἐπισκ. Συνάδων.	23 Π	Ἀγριππίνης μάρτυρος καὶ Ἀριστοκλέους.
24 Τ	Συμεῶν τοῦ ἐν Θαυμασῶ ὄρει.	24 Σ	Τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
25 Π	Ἡ γ' εὐρέσις τῆς τιμ. Κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.	25 Κ	Φεβρωνίας ὁσιομάρτ.
26 Π	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου.	26 Δ	Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ.
27 Σ	Ἐλλαδίου ἱερομάρτ.	27 Τ	Σαμψῶν τοῦ Ξενοδόχου.
28 Κ	Τῶν Ἁγίων Πάντων. Εὐτυχούς ἐπισκ. Μελιτινῆς.	28 Τ	Ἡ Ἀνακομιδῆ τῶν λειψάνων ἁγ. Ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.
29 Δ	Θεοδοσίας μάρτυρος.	29 Π	Τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.
30 Τ	Ἰσαὰκ ἐκ τῆς Μον. Δαλμάτων.	30 Π	Ἡ Σύναξις τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων.
31 Τ	Ἐρμείου μάρτυρος.		

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
 Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΙΟΥΛΙΟΣ Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 14 ἡ νύξ 10 Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὥρ. 13 ἡ νύξ 11 Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον
1 Σ Τῶν ἁγ. καὶ θρυματογ. Ἀναγύρων Κοσμά καὶ Λαμμανοῦ.	1 Τ Ἡ πρόοδ. τοῦ Σταυροῦ. Μνήμη τῶν 7 Παίδων Μακαρίων τῆς μητρὸς αὐτῶν καὶ διδασκάλου τῶν.
2 Κ Ἡ κατάθεσις τῆς τιμ. εἰσθ. τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαγγέραις.	2 Τ Ἀνακομιδὴ τοῦ λευφ. τοῦ πρωτομάρτ. Στεφάνου.
3 Δ Ὑακίνθου μάρτυρος καὶ Διομήδους.	3 Π Ἰσαακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
4 Τ Ἀνδρέου ἐπισκόπ. Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.	4 Π Τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ἁγίων ἑπτὰ Παίδων.
5 Τ Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ ὄσ. καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ θανατογ.	5 Σ Εὐσθίνου καὶ Νόνας μαρτ.
6 Π Σισώη ὄσ. τοῦ Μεγάλου.	6 Κ Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου Ἰησ. Χριστοῦ.
7 Π Κυριακῆς μεγαλ.μ., Εὐαγγέλου.	7 Δ Δομετίου ὁσιομάρτ. καὶ Ἀστερίου.
8 Σ Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.	8 Τ Αιμιλιανοῦ ἐπισκ. Κυζίκου τοῦ ὁμολογ. καὶ Μύρωνος.
9 Κ Παγκρατίου ἐπ. Ταυρομενίας.	9 Τ Μαθθία τοῦ Ἀποστόλου.
10 Δ Τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας 45 Μαρτύρων.	10 Π Λαυρεντίου μ. καὶ Ἰσπολύτου.
11 Τ Εὐφημίας μεγαλομάρτ. ὅτε τὸν ὄρον ἐπεκύρωσε.	11 Π Εὐπλου μάρτ. τοῦ Διακόνου.
12 Τ Προκλου καὶ Ἰλαρίου μαρτ., Βερεινίης μαρτ.	12 Σ Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μάρτ.
13 Π Ἡ Συναξίς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.	13 Κ Μαξίμου τοῦ ὁμολογ. Εὐδοκίας, Εἰρήνης.
14 Π Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.	14 Δ Μιχαίου τοῦ προφήτου.
15 Σ Κηρίκου καὶ Ἰουλίτης μαρτ.	15 Τ Ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.
16 Κ Ἀθηνογένους ἱερομάρτ.	16 Τ Τοῦ ἁγίου Μανθιλοῦ ἦτοι ἡ ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Διομήδους.
17 Δ Μαρτίνης τῆς μεγαλομάρτ.	17 Π Μύρωνος καὶ Στρατῶνος μαρτ.
18 Τ Αιμιλιανοῦ καὶ Οὐαλεντίνης μ.	18 Π Φλώρου καὶ Λαύρου μαρτ.
19 Τ Μακρίνης καὶ Δίου τῶν ὁσίων.	19 Σ Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου μ.
20 Π Τοῦ ἁγ. ἐνδόξου προφ. Ἡλίου τοῦ Θεοβίτου.	20 Κ Σαμουὴλ τοῦ προφ. καὶ τῶν ἐν Βιζύῃ 37 μαρτύρων.
21 Π Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.	21 Δ Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτ.
22 Σ Μαρίας Μυροφόρου τῆς Μαγδαληνῆς.	22 Τ Ἀγαθονίου μ. καὶ Εἰρηναίου.
23 Κ Φωκά ἱερομάρτ., καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.	23 Τ Λούπου μ. καὶ Καλλινίκου.
24 Δ Χριστίνης μεγαλομάρτυρος.	24 Π Εὐτυχίου ἱερομάρτ.
25 Τ Ἡ Κοίμησις τῆς ἁγ. Ἄννης.	25 Π Τῶν ἀποστ. Βαρδολομαίου καὶ Τίτου ἐπισκ. Κρήτης.
26 Τ Τῶν ἁγ. Παρασκευῆς καὶ Ἐρμολάου.	26 Σ Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτ.
27 Π Τοῦ ἁγ. μεγαλομάρτ. καὶ λαματικού Παντελεήμονος.	27 Κ Ποιμένους τοῦ ὁσίου.
28 Π Προχώρου καὶ Νικάνορος τῶν Ἀποστόλων.	28 Δ Μωσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
29 Σ Καλλινίκου καὶ Θεοδότῃς μαρτ.	29 Τ Ἡ ἀποτομή τῆς τιμ. Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου (Νηστεία).
30 Κ Σύλα, Σιλουανοῦ, Κρησκентος καὶ Ἀνδρονίκου τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν 70.	30 Τ Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου ἀρχιεπ. Κων/πόλεως.
31 Δ Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.	31 Π Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Istoriki
 Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ		ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	
Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 12 ἡ νύξ 12		Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 11 ἡ νύξ 13	
Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγὸν		Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπιὸν	
1 Π	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου. Συμεὼν τοῦ Στυλῖτου καὶ Σύναξ. τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασηγῶν.	1 Κ	Ἀνανίου τοῦ ἀποστ. καὶ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.
2 Σ	Μάμαντος μάρτ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.	2 Δ	Κυπριανοῦ ἱερομάρτ. καὶ Ἰουστίνης μάρτυρος.
3 Κ	Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομ.	3 Τ	Λιονουσίου ἱερομάρτ. τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
4 Δ	Βαβύλα Ἀντιοχείας ἱερομ. καὶ Μωϋσέως τοῦ προφ.	4 Τ	Ἰεροθέου ἐπισκ. Ἀθηνῶν.
5 Τ	Ζαχαρίου τοῦ προφ.	5 Π	Χαριτίνης μάρτ.
6 Τ	Ἡ ἀνάμν. θαύμ. τοῦ Ταξιάρχ. Μιχαὴλ ἐν Χώναις.	6 Π	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
7 Π	Σώζοντος μάρτ.	7 Σ	Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτ. Πολυχρονίου.
8 Π	Τὸ Γενεθλίον τῆς Θεοτόκου.	8 Κ	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
9 Σ	Τῶν Θεοπατέρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης.	9 Δ	Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ ἀποστ.
10 Κ	Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μάρτ.	10 Τ	Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου ἐνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων καὶ Θεοφάνους τοῦ ὁσίου.
11 Δ	Θεοδώρας τῆς ὁσίας, Εὐσταθίας μάρτ.	11 Τ	Προβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτ.
12 Τ	Αὐτονόμου ἱερομάρτ.	12 Π	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μαρ.
13 Τ	Τὰ ἐγκ. τοῦ νοοῦ τῆς Ἀναστάς. Κορνηλίου Ἐκατ.	13 Π	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης μάρτ.
14 Π	Ἡ Ὑψωσις τοῦ τιμ. καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ.	14 Σ	Τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ΄ Οἰκ. Συνόδου.
15 Π	Νικητὰ μάρτ. Φιλοθέου ὁσ.	15 Κ	Λουκιανοῦ μάρτυρος.
16 Σ	Εὐφημίας μεγαλομάρτ.	16 Δ	Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου καὶ μάρτυρος.
17 Κ	Σοφίας μάρτ. καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.	17 Τ	Ὠσῆ τοῦ προφ. καὶ Ἀνδρέου τοῦ ὁσιομάρτ.
18 Δ	Εὐμενίου Γορτύνης τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀριάνης μάρτ.	18 Τ	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
19 Τ	Τροφίμου μάρτυρος., Σαββατίου Δορυμέδοντος.	19 Π	Ἰωῆλ τοῦ προφήτου. Οὐάρου μάρτυρος.
20 Τ	Εὐσταθίου μεγαλομάρτ.	20 Π	Ἀρτεμίου μεγαλομ. καὶ Γερασίμου ὁσ. τοῦ νέου.
21 Π	Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφ.	21 Σ	Ἰλαρίωνος τοῦ Μεγάλου.
22 Π	Φωκᾶ ἱερομ. ἐπισκ. Σινώπης.	22 Κ	Ἀβερκίου τοῦ θαυματουργοῦ.
23 Σ	Ἡ Σύλληψις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Πολυξένης τῆς ὁσίας.	23 Δ	Ἰακώβου ἀποστόλ. τοῦ Ἀδελφοθέου ἀπισκόπου Ἰεροσολύμων.
24 Κ	Θέκλης τῆς πρωτομάρτ.	24 Τ	Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
25 Δ	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.	25 Τ	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου μαρ.
26 Τ	Ἡ Μετάστασις Ἰωάν. τοῦ Θεολ. καὶ Εὐαγγελιστοῦ.	26 Π	Τοῦ ἁγ. μεγαλομάρ. Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου.
27 Τ	Καλλιστράτου μάρτ.	27 Π	Νέστορος μάρτυρος.
28 Π	Χαριτωνος τοῦ ὁμολογ. Βαροῦχ τοῦ προφ.	28 Σ	Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου.
29 Π	Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.	29 Κ	Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
30 Σ	Γρηγορίου ἱερομάρτ. ἐπισκ. τῆς μεγάλης Ἀρμενίας.	30 Δ	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας μαρτ.
		31 Τ	Στάχως, Ἀπελλοῦ, Ἀριστοβούλου, Ἐπιμάχου, Ναρκίσσου.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias

Restrictions apply.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ		ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	
Ἡμέρ. 30. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 10 ἡ νύξ 14		Ἡμέρ. 31. Ἡ ἡμέρ. ὄρ. 9 ἡ νύξ 15	
Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην		Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόμερον	
1 Τ	Τῶν ἁγ. καὶ θαυματ. Ἀναργύρ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.	1 Π	Ναοῦμ τοῦ προφήτου. Φιλαρέτου ὁσίου.
2 Π	Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.	2 Σ	Ἀββακοῦμ τοῦ προφήτου.
3 Π	Ἀκεφιμᾶ μάρτ.	3 Κ	Σοφονίου τοῦ προφ. Ἀγγελικῆς Νσομάρτυρος.
4 Σ	Ἰωαννικίου ὁσ. τοῦ Μεγάλου. Νικάνδρου.	4 Δ	Βαρθάρα μεγαλομ. καὶ Ἰωάν. τοῦ Δαμασκηνοῦ.
5 Κ	Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης μ.	5 Γ	Σάββα τοῦ Ἦγιασμ. Διογένους.
6 Δ	Παύλου ἀρχ. Κων/πόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.	6 Τ	Νικολάου ἐπισκόπ. Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ.
7 Τ	Τῶν ἐν Μελυτιῇ 33 μαρ. Λαζάρου ὁσ. τοῦ θαυματ.	7 Π	Ἀμβροσίου ἐπ. Μεδιολάνων.
8 Τ	Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μιχαήλ.	8 Π	Παταλίου τοῦ ὁσ. Σωσθένους ἀποστόλου.
9 Π	Ὀνηφίφρου καὶ Πορφυρίου μ.	9 Σ	Ἡ σὺλληψις τῆς Ἁγ. Ἄννης.
10 Π	Τῶν ἐκ τῶν 70 ἀποστ. Ἄλυμπα, Ροδιάνος, Ἐράστου.	10 Κ	Μηνᾶ, Ἐρμογόνους καὶ Εὐδράφου τῶν μαρτύρων.
11 Σ	Μηνᾶ, Βικτωρος καὶ Βικεντίου μαρτ. Στεφανίδος μάρτ. καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.	11 Δ	Δαυιὴλ τοῦ Στυλίου.
12 Κ	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νείλου τοῦ ὁσίου.	12 Τ	Σπυριδῶνος ἐπ. Τριμυθούντος τοῦ θαυματουργοῦ.
13 Δ	Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.	13 Τ	Εὐστρατίου καὶ Λουκίας μαρτ.
14 Τ	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου.	14 Π	Θύρσου, Καλλινίκου, Φιλήμονος μαρτύρων.
15 Τ	Γουρία, Σαμονᾶ καὶ Ἀβιβίου μαρτύρων.	15 Π	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
16 Π	Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.	16 Σ	Ἀγγαίου προφήτ., Θεοφανοῦς βασιλίσσης.
17 Π	Γρηγορίου ἐπ. Νεοκαισαρείας.	17 Κ	Δαυιὴλ προφήτου καὶ τοῦ ἁγ. Διονυσίου τοῦ Ζακυν. ἀρχιεπ. Αἰγίνης.
18 Σ	Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ μαρτ.	18 Δ	Σεβαστιανῶ καὶ Ζωῆς μαρτ.
19 Κ	Ἀβδίου τοῦ προφ. καὶ Βαβλαᾶμ μάρτυρος.	19 Τ	Βονιφρατίου μάρτυρος. Ἀγλαίας ὁσίας.
20 Δ	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Προκόδιου Κων/λεως.	20 Τ	Ἰγνατίου ἱερομάρτυρ. τοῦ Θεοφφρου.
21 Τ	Τὰ Ἐισόδια τῆς Θεοτόκου.	21 Π	Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλέους μαρτύρων.
22 Τ	Φιλήμονος τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀρχιπλου.	22 Π	Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτῆ.
23 Π	Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπ. Ἀκραγαντινῶν καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπ. Ἰκονίου.	23 Σ	Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων.
24 Π	Κλήμεντος Πάπα Ρώμης.	24 Κ	Εὐγενίας δαιομάρτυρος.
25 Σ	Αἰκατερίνης Μεγαλομάρτυρος, Μερκουρίου μάρτ.	25 Δ	Ἡ κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησ. Χριστοῦ. (Ἁγία τριήμερος καὶ κατάλυσις).
26 Κ	Ἄλυπιου καὶ Νίκωνος τῶν μάρτ. καὶ μνήμη τοῦ ὁσ. Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνο.	26 Τ	Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου.
27 Δ	Ἰακώβου μεγαλομ. τοῦ Πέρσου.	27 Τ	Τοῦ ἁγ. Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος.
28 Τ	Στεφάνου ὁσίου. τοῦ νέου.	28 Π	Τῶν ἁγίων Δισμυρίων μαρτ.
29 Τ	Παραμόνου καὶ Φιλομένου μαρτ. Οὐθρανοῦ ἐπ. Μακεδονίας.	29 Π	Τῶν ἐν Βηθλέεμ ὅπ. τοῦ Ἡρωδ. ἀναρθεῖ. 14,000 ἁγ. Νηπίων.
30 Π	Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.	30 Σ	Ἀγυσίας δαιομάρτυρος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.
		31 Κ	Μελανίης τῆς ὁσίας.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Istorikis Restrictions apply.

ΒΡΟΧΗ ΑΝΘΕΩΝ
(Έργον τοῦ Rosensegen)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

σπιρτάδα και την νοικοκυρωσύνη του, την τόλμη και την παλληκαριά του.

"Αρπαξε, με τό ετσι θέλω, τὰ γκέμια τοῦ νοικοκυριοῦ ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἕνα φτωχονοικοκύρη, και σὲ λίγα χρόνια ἔγεινε μέγας και πολὺς! Σταφίδες και ἀμπέλια, λιβάδια και πρόβατα, τὰ ἐδημιούργησε και τὰ ἐπολλαπλασίασε με ἀπίστευτη ὀρμη και τόλμη, με τὸν κόπο του και τὸ γιαταγάνι του.

Ὁ «Ντολμᾶς», τὸ καλλίτερο γηϊμά του, ἦταν ὀνομαστὸς σὲ πολλὲς ἐπαρχίες. Ἀπόσταινε τὸ μάτι τοῦ ξένου νὰ βλέπη τὴν ἀρχή και τὸ τέλος του. Ἐκεῖ ἀμπέλια, ἐκεῖ ληροστάσια, ἐκεῖ βαλμαδιά και βοροί, ἐκεῖ λιβάδια ἀπέραντα, ἐκεῖ ὁ βροντὸς με τὰ κρύα νερά, ἐκεῖ τὸ λαγκάδι με τὰ ὀνομαστὰ ψάρια του, ἐκεῖ και τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα.

**

"Ὅσο μεγάλωνε ὁ Ντέλφινας, τόσο ἐπιδειχτικὰ γινότανε και τὰ χαρίσματα, με τὰ ὀποῖα ἡ φύσις πλούσια και ἀφθονα τὸν προίκισε.

Τὰ κατορθώματά του, ἡ ὀμορφιά του, τὸ κορμί του τὸ λεβέντικο, ἡ παλληκαριά και ἡ καλωσύνη του, τὰ πλούτη και τὰ στολίδια του, ἔκαναν τοὺς χωρικοὺς νὰ τὸν παρομοιάζουν, ὅταν περνοῦσε καθάλλωρης στοῦ ἄι του τὸ περὶφανο, με τὸν "Αἶ Γιώργη τὸ στρατηλάτη ἢ τὸν Ἀκριτά τὸ Διγενῆ.

Ὁ γάμος τοῦ Ντέλφινα με τὴν κόρη τοῦ Δοιμάλα ἔχει μείνη ἀκόμη μὴ ὀλογο στήν ἐπαρχία. Εἴκοσι δύο χρόνων αὐτὸς, δέκα ἐφτά ἡ Πετροῦλα, ἔκαναν τόσο ταιριαστὸ και χαριτωμένο ζευγάρι, ποῦ στόμα δὲν βρέθηκε νὰ εἰπῆ λόγο φθονερό.

Ἀπὸ βδομάδα ὁ Ντέλφινας εἶχε στεῖλη στὰ γειτονοχώρια κάρρα με ἀλέσματα, με σφαγτὰ και με κρασιά ἀφθονα γιὰ νὰ γλεντήσουν οἱ χωρικοὶ στοὺς γάμους του.

Και ἐγλέντησαν και τὸν εὐχίθησαν ὀλοι με τὴν καρδιά τους.

"Εἶσι τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ντέλφινα ἔγεινε ἀληθινὸ σπιτί Ἀβραάμ.

"Ἐκανε παιδιά, ἀγγόνια, διγγόνια, και αὐτὸς, πατριάρχης, ἀκμαϊότατος ὡς τὰ ὀδονταπέντε του χρόνια, κρατοῦσε πάντα ὁ ἴδιος τὰ γκέμια τοῦ νοικοκυριοῦ. Εἶτε ἀπὸ συνήθεια, εἶτε ἀπὸ ματαιοδοξία, δὲν ἄφινε κανένα ν' ἀνακατευθῆ σὲ τίποτε.

"Ἐφθασε στὰ ἐνενηντα και, σὰν νὰ μὴν πέρασε κοντὰ του και τὸν ἀγγίξε καθὸλον ὁ χρόνος, διατηροῦσε ἀκόμη τὸ ἀνάστημά του τὸ ἀλύγιστο και τὸ ντύσιμο τὸ λεβέντικο, με τὸ φέσι στοῦ κεφάλι λίγο ἀνάξερβα, ὀπως στὰ τρελλά, τὰ παιδιάστικά του τὰ χρόνια.

"Ἐνα πρωτὸ ὀμως, ξαφνικά, ἦρθε τὸ μεγάλο τὸ κακό.

Πέθανε ἡ Πετροῦλα!

Στὸ τρομερὸ ἀντίκρουσμα τῆς πεθαμμένης με τὴν κερένια ὀψη, ποῦ και τότε εἰδεινε τὸ ἀγγελικὸ χαμόγελο τῆς καλωσύνης τῆς, ὁ Ντέλφινας ἔπεσε στὰ γόνατα και κᾶθησε δίπλα τῆς σταυροπόδι.

Με τὰ μάτια ἀνήσυχα, ἀγκάλιαζε βιαστικά τὸ φέρετρο κ' ἐπα-
χούλευε τῆς λαμπάδες ποῦ καίγανε δίπλα τῆς, τὰ μαλλιά τῆς τὰ
ἀσημένια καὶ τὸ πρόσωπό τῆς τὸ ἀχνό, γιὰ νὰ σταματήσῃ περισ-
σότερο στὰ χέρια τῆς τὰ σταυρωμένα, ποῦ στὰ λιπόσαρκα δά-
χτυλά τῆς ἐγυάλιζαν ἢ ἀρραβώνα καὶ τὸ ματοστάσι, τὸ προγο-
νικό του κειμήλιο. Καὶ τότε, τὸ στήθος του ἀνάφερνε βιαστικά,
σὺν νὰ κόντενε νὰ τιναχθῆ στὸν ἀέρα, ἐνῶ σιγά-σιγά ἀνάδευε
τὰ χεῖλη του κ' ἐμουρμούριζε παρακαλεστικά :

— Σήκω, Πετροῦλα ! — Πετροῦλα μ' λέω !

Καὶ ρίχνοντας, σὲ λίγο, γύρω τῆ ματιά του στοὺς ἄλλους ποῦ
σιγόλαιγαν, ἔλεγε χτυπώντας τὸ στήθος του :

— Ἐβδομήντα χρόνια μαζί ! Ἐβδομήντα χρόνια !!

* *

Στὴν κατάστασι ὅμως αὐτὴ ἔμεινε ὁ Ντέλφινας, ὡς ποῦ θά-
ψανε τὴν Πετροῦλα.

Ἄμα γυρίσανε ἀπὸ τὴν ζηδεῖα, ἔγινε ἀγνώριστος. Ἡ κυπα-
ρισσένια κορμοστασιά του, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμή φάνηκε πῶς γερα-
νίζει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, ἀναστηλώθηκε πάλι, σὺν
τίποτε νὰ μὴν εἶχε συμβῆ. Ὅπως τὸ ἀστραπόβολο καίει τὴν
τοῖμα τοῦ πλάτανου τοῦ ἀγέραστου καί, περνώντας τὸν κορμό,
ἀφίνει ἀπείραχτα τὰ κλαδιά καὶ τὰ φύλλα του, ἔτσι καὶ ὁ θάνα-
τος ἀφησε ἀνέγγιαχτο τὸ κορμὶ τοῦ Ντέλφινου, μὰ τοῦ κουρζού-
τιασε τὸ μυαλό.

Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Ντέλφινας ἔφαγε καὶ ἤπια καὶ κουβέντιασε
ὅπως πάντα, χωρὶς λέξι νὰ βγάλῃ γιὰ τὴν Πετροῦλα. Τὰ λόγια
του ὅμως καὶ τὰ φερσίματά του ἔδειχναν πῶς κάτι εἶχε σαλευτῆ
μέσα του.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα πρῶτ' ἔσκασε ἡ σφεντόνα !

Ἄμα ξύπνησε ὁ Ντέλφινας, ἔβαλε τὰ καλλίτερά του ροῦχα,
τὰ μεϊντανογέλεκα καὶ τῆς φέρμελες τῆς χρυσοκέντητες, τὰ κόκ-
κινα τουζλούκια του, τὴ χιονάτη καὶ τσακιστὴ φουστάνελλα του
καὶ τὸ σιλάχι μὲ τὴν ἀσημοπιστόλα. Ὑστερα κατέβηκε στὸ
περιβόλι, ἔκοψε βασιλικό, κρέμασε τὸ μεταξωτὸ μαντήλι φαρδύ
πλατύ, ὅπως τὰ παλληκαράκια, στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς μέσης
του, καὶ τράβηξε ἴσα στὸ κουρεῖο. Ἐκεῖ ὁμορφοσυγύρισε τὰ
μαλλιά καὶ τὰ γένεια του, ἔστριψε ἀγκίστρι τὸ μουστάκι του,
τῶθαψε μὲ μαύρη μαντέκα, καὶ κάθησε ἔξω στὸν καφενέ, κί-
νοντας γνεψίματα ἐρωτικά στὸ ἀντικρινὸ παράθυρο τῆς χήρας
τῆς Κουφοπέτρανας.

Τὰ παιδιά του, ποῦ τὸν παράστεζαν ἀπόμερα, φοβισμένα γιὰ
τὴν κατάστασί του, ἐζύγωσαν κάποτε νὰ τὸν πάρουν.

— Τί ντροπὲς εἶν' αὐτές, πατέρα ; Πάμε σπιτί !

Ὁ Ντέλφινας ὅμως ἐσκύλιασε στὸ ἄκουσμα !

Σηκώθηκε ἄγριος, ἀφηνιασμένος, ἄρπαξε δυὸ καρέκλες καὶ
τοὺς τῆς ἔφερε κατακέφαλα, ἐνῶ συγχρόνως ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σι-
Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Βίγλα τή δική μου κι' ἀπό κει στήν Κάρπασο, νά μπαρκάρωμε. Πάει πιά ἡ Κύπρο! Πάμε στήν Κρήτη πούναι ἡ ἀρμάτα νά πολεμήσωμε ἀκόμη τόν ἀντίχριστο ὅσο ἔχομε πνοή.

Ἐβγάλε τὸ χαϊμαλί του καὶ μοιράστηκε τὸ Ἴμιμο ξύλο, πούχε μέσα, μὲ τὸν Ματέο, τὸν Κωστή καὶ τὸν Ἀνδρέα. Κάναν τὸ σταυροῦ τους, κατεβήκαν τὸ χαντάκι, σκαρφαλώσαν ἀντίκρου κι' ἀφίχαν γιὰ πάντα τὴν Ἀρμόχωστο. Ὅταν φθάσανε στὴ Βίγλα, ὁ καλόγερος

Ὁ καλόγερος

ἔστειλε δυὸ μπιστικούς του νά ἴδουν πῶς μποροῦν νά βγάλουν τῆς γυναῖκες ἀπ' τὴν Ἀρμόχωστο κι' ἂν γλυτώσανε. Οἱ χωριάταις γύρισαν τὴν ἄλλη μέρα καὶ τοῦπαν πῶς εἶναι σίγουρο πῶς τῆς σινιόραις Ματέο τῆς πῆραν τῆς δύστυχαις στὰ καρὰδια στῆς Ἀλυκαῖς, πούχουν ὄλαις τῆς κυράδες γιὰ τὰ χαρέμια κι' ὅτι γλήγορα τὰ καρὰδια θὰ σαλπάρουν γιὰ τὴν Πόλι. Κατεβήκαν λοιπὸν στῆς Ἀλυκαῖς μαζί μὲ τοὺς χωριάταις νά ἴδουν τί θὰ κάνουν. Τὰ καρὰδια ἦταν δεμμένα πλευρὸ μὲ πλευρὸ, τὰ τέσσερα στὴ γραμμὴ, ἀραγμένα ἀρόθο κ' ἕνα γύρω βαρδαφελοῦκαῖς. Ἀξαφνα σείστηκε τὸ στερέωμα, μαύρισε καὶ κοκκίνισε ὁ οὐρανὸς κι' ὁ καπνὸς σκέπασε γῆς καὶ πέλαγος, τὰ τέσσερα γαλιόνια εἶχαν πηδήσει στὸν ἀέρα.

«Μνήσθητί μου, Κύριε» τ' ἦταν ἐκεῖνο! Τρία λεπτά ἔβρεχε κορμιὰ καὶ μαδέρια. Μαθεύτηκε ἀργότερα πῶς ἦταν ἡ κόρη τοῦ Συγκλητικοῦ, ἡ πιὸ ὡμορφη καὶ πιὸ καλὴ Ἑλληνοπούλα τῆς Λευκωσίας, πούβαλε τὴ φωτιά. «Ἡ πατρίδα μας κομμάτια, ἡ ἐλευθερίᾳ χαμένη, ἡ ἀτιμία μᾶς περιμένει στό σαράϊ, τί νὰν τὴ κάνωμε τὴ ζωή!» εἶπε. Εἶδε ἕνα Τοῦρκο τοπτοῦ νά μπαίνει στῆς μπαρούταις, κι' αὐτὴ ἀπὸ πίσω. «Βοήθη, Ἀγία Βαρβάρὰ μου», λέει, καὶ ρίχνει τὸ φυτίλι σ' ἕνα βαρέλι. Τὰ τέσσερα καρὰδια σαλτάραν μαζί, χίλιας χριστιανῆς, Ρωμηαῖς καὶ Βενετσάναις, καὶ δυὸ χιλιάδες Τοῦρκοι χαθῆκανε στὴ φωτιά καὶ στὰ κύματα. Οἱ δικοὶ μας γύρισαν στὴ Βίγλα· ὁ καλόγερος στό δρόμο ἔψελνε τὰ νεκρώσιμα· ὁ Ματέο καὶ ὁ Ἀνδρέας κλαίγανε καὶ σταυροκοπιόντουσαν, κι' ὁ Κωστής τοὺς φευτοπαρηγοροῦσε:

— Μὰ εἶδαν οἱ χωριάταις μὲ τὰ μάτια τους, πῶς ἡ σινιόραις ἦταν μέσα;

***

Ἡ καταστροφὴ τῆς Φαμαγούστας ἀνατάραξε τὴ χριστιανώσθη. Εἶδαν πιὰ τὸ σπαθὶ ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τους· τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων φώναζε ἐκδίκηση! Τὰ καρὰδια, οἱ στρατιώτες, μαζωμένοι στὴ Μεσαῖνα, βγῆκαν αὐτῆ τῆς ἡσυχίας μὲ ἄλλαις ἐλπίδες, γιὰτι

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

είχε βρεθῆ ὁ ἀρχηγός. Δὸν Χουάν δὲ Ἀούστρια, ὁ πρίντζιπας τῆς Σπάνιας, τοῦ βασιλεῖα Φίλιππα ὁ ἀδελφός. Ὁ πάπα - Πίος τότεπε ἑλληνικά στὸν Ἅγιο Πέτρο, μπροστὰ σὲ χιλιάδες κόσμο, ποῦταν συναγμένοι: «Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης!» Δύοι κι' Ἀνατολή οἱ Χριστιανοὶ τινάχτηκαν ἀπάνω κι' αὐτὴ ἡ κατακαυμένη ἢ Ρωμηοσύνη, σκλαβωμένη, ρη-μαγμένη, βγήκε ἀπ' τὴ σκοτεινία τῆς. Οἱ ἀρματωλοὶ πιάσαν πάλι τὰ δερβένια, ὁ Μωρηῆς ἔτοιμος καθὼς πάντα. Στὴ Κρήτη, στοὺς Κορφοῦς, στὸ Τζάντε, στὴ Κεφαλλονιά οἱ Ἕλληνες ἀρματώσαν ἑθελοντικά, γαλέραις σ' ὄλα τὰ πόρτα μας τραγουδοῦσαν:

*Φανῶσι θέλω νὰ γενῶ στὸ στεῖτο τῆς Μεσοῖας,
Νὰ φέγγω ὅτινας διαβῆ ὁ πρίντζιπας τῆς Σπάνιας!*

Ὁξω τὰ μικρά, διακόσιαις ἑννηγὰ γαλέραις φουντάραν τὴν ἀγκυρα στοὺς Κορφοῦς κ' ἔπειτα στοὺς Ναυαρίνους. Ἐκεῖ ἔσμιξε τὴν ἀρμάτα καὶ ἡ «*Ιουδέθ*», ζακουθινὰ γαλέρα, καπετάνιος Μαρίνος Σιγοῦρος, σόπρα - κόμιτος. Ἐλαμπ' ἀπ' τὰ πίοπλα καὶ τὸ καλτσέτο ὡς τὴ μπαταρία τῆς· εἶχε στὰ κουπιὰ τοὺς καλλιτέρους τρατολόγους, μὰ ἡ ραμπάτα τῆς ἦταν ἄδεια, δὲν εἶχε φανταρία. Ὁ Τζενεράλε δὰ μάρ τῆς Βενετιᾶς, Σεμπαστιᾶν Βενιέρου, διάταξε νὰ πάρη ἀπ' τὸ γκαλιόνι, πούφερε τοὺς ἀρκεμπουζιέρους ἀπ' τὸν Κάνθακα. Σ' αὐτὸ τὸ γκαλιόνι ἦταν κι' ὁ Ἀκύλας, ὁ Ματέο, ὁ Γκομενάς κι' ὁ Μαρτίνας, πούχαν περάσει στὴ Κρήτη ἔπειτα ἀπ' τῆς Φαμαγούστας καὶ τῶν Ἀλυκῶν τὸ κακό. Ὁ καπετάν Σιγοῦρος ἔκανε τὸ Ματέο ἀρχηγὸ τοῦ φουσαῦτου καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἔκανε τενέντηδες. Ὁλαις τῆς ἡμέραις ξανοίγανε, κόδαν βόλταις, ρίχναν στὸ σημάδι, κι' ὄλαις τῆς ἡμέραις ἡ ρεῖλε τοὺς ἔβαζε σινιάλο «μπράβο Τζάντε!» Μὲ τὴν πρώτη μπουνάτσα σαλπάρησαν ὄλοι μαζί, ἡ μὰ τσοῦρμα παράδωγαν τὴν ἄλλη, ἡ γαλέραις πηγαῖναν σάν τῆς σαῖταις. Ἀνέβηκαν ὡς τὴ Κεφαλλονιά, πῆραν βόλτα τὰ Κουρτσολάρι, πέρασαν τὸ κάβο - Σκρόφαις καὶ ὄδωκαν στὸν κόρφο. Ἀξαφνὰ ἡ βάρδαις φωνάζουν: «ἀλέρτα!» Ὁ Τοῦρκος εἶχε φανῆ ἔρχοταν ἀπὸ τὸν Ἐπαχτο. Ἡ ρεῖλε σήκωσε σινιάλο «τ' ἀρματα στὴν κουδέρτα!» Ἀρχισαν νὰ κουβαλοῦν τῆς μπάλαις, νὰ φιάνουν τὰ μπασιτιόνια. Οἱ μοῦτσοι θηλυκόνουνε τὸ θώρακα τῶν ὀφικκιῶλων. Ὁ καλόγερος τράβηξε ἀπ' τὸ ταγάρι του ἕνα ζευγάρι ποδήματα ἀπὸ

Μαρίνος Σιγοῦρος

κεῖνα ποδήματα ἀπὸ τὸν ταγάρι του ἕνα ζευγάρι ποδήματα ἀπὸ

νά μὴ γλυστράνε στήε καμπουριασταίε καί ἀλειμμέναιε κουβέρταιε τῶν κατέργων, ξετύλιξε ἀπό τό πετοί ἕνα εσπαδόν, μεγάλο δικοπο οπαθί, ποῦ τό κρατοῦνε καί μέ τά δυό χέρια καί πῆγε στήν πλώρη νά περιμένῃ τὸν τράκο. Ὁ Πέπε Ματέο ἔκανε νόημα στόν Μαρτίνα καί στόν Γκομενά, νά περάσουν στόν τροχό τά σπαθιά τους, κι ἀνέθηκε στή ραμπάτα. Ἦρθε κοντά του κι' ὁ σποπρακόμιτοε ὁ Σιγοῦροε καί τά μιλοῦσαν. Νά κι' ἡ παντιέρα τῆε Σάντα-Λίγουασ, ποῦ ἀνέθηκε στή ρεάλε, ὄλο ἄσπρο μετάξι, καί χρυσοῦ κρόσι γύρωφ φαίνεται ζωγραφισμένοε ἀπ' τὴν καλή ὁ Χριστόε σταυρωμένοε, κι' ἀπ' τὴν ἄλλη ἡ ἄρμαιε τοῦ Πάπα, τῆε Σπάνιαε, τῆε Μάλταε καί τῆε Βενετιάε. Ὅλοε ξεσκουφωτοε κάνουν τό σταυρό τους, φωνάζουν ζήτη ἀπ' ὄλα τά κάτεργα. Ὁ ἔχθροε ὄλοένα ζύγωνε. Ἄρχισε νά ρίχνῃ οἱ χριστιανοί εἶχαν διαταγή νά μὴ ρίξουν ἀκόμα.

Κατεργάρεε

Ἐνα γροῦπο, τέσσερα τούρκιε, μιὰ μεγάλη γαλέρα καί τρείε γαλιώταιε ἀρμένιζαν κατὰ τό μέρος τῆε Ἰουδεῖθ.

— Εἶναι ἡ πατρόνα, λέει ὁ Σιγοῦροε χαρούμενοε ἔχομε καλό μερτικό.

Στή λέξι πατρόνα φτερούγιε ἡ καρδιά τοῦ Ματέο, σάν νάτανε περιστέρι νά πετάξῃ.

— Εἶναι ἡ γαλέρα τοῦ Σφουντουρλοῦ, εἶπε μέσα του, τοῦ τρισκατάρατοῦ τοῦ Πασκουάλε!

Ἡ λίνια ἦταν τόρα μονάχα τετρακόσα μέτρα ἀπό τοῦε Τούρκοε, ὄλοε οἱ ἀρκεμπουζιέροε γεμίσανε κι' ἀνάψαν τά φυτίλια. Ἡ τρουμπέταιε χτυπήσανε στή ρεάλε καί στήε καπιτάνιαε, μιὰ λάμφι στεφάνωσε τῆε γραμμαίε τῶν Χριστιανῶν. Χίλια διακόσα κανόνια πέσανε μέ μιὰε περάσανε ἀκόμη λίγαιε σιγμιαίε, τά κουπιὰ ἀφροκοποῦσαν, εἴκοσι χιλιάδεε ἀρκεμπούζια βροντήσανε καί τά κάτεργα τρακάρανε Ἡ Ἰουδεῖθ δίνει τῆε πατρόναε, ἀλλ' αὐτή τῆε ξεφεύγει, τό ζακυθινό κάτεργο πέφτει ἀπάνω σέ μιὰ

γαλιώτα καί τὴν βουλιάζει. Ξαναγουρίζε καί δίνει πάλι τοῦ Σφουντουρλοῦ, τοῦ χώνει τὴν πλώρη ἴσα μέ τό τέταρτο πάγκο, κουπιὰ καί κορμιὰ σαλτάρανε ὡε τά μισὰ τῆε κολόμπαε. Οἱ Γραικοί ρίχνουν τ' ἀγκουρέτα καί κρατάνε τὴν τούρκικη γαλέρα. Ἀθάντι! φωνάζει στό φουσατο ὁ Ματέο. Πρώτοε πηδάε ὁ καλόγεροε οἱ ἀρκεμπουζιέροε τοῦ κάνουν πλάτη κι' ἀνεβαίνει στή ραμπάτα. Σηλώνεται στή μέση στόεε Γενίτσαροε, τοῦε περνοῦσ' ἕνα κεφάλι. Στριφογουρίζε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τὸ εσπαδόν, θερίζει γύρω κεφάλια, λέε κι' ἦταν θρέπανοε ὄσοι μείναν ζωντανοί, πῆδησαν στή κουρσία, ἡ ραμπάτα πάστρεψε. Ἀνεβαίνουν οἱ ἀρκεμπουζιέροε κι' ἔχουν μιὰ σπαλιόρα στοῦε Γενίτσαροε, ποῦ τραβῶντοσαν στή πρύμη. Οἱ κατεργαρέοε τῆε τούρκικηε γαλέραε παρατάνε τά κουπιὰ, σηκώνον

Χριστιάνοι!» οί πιό δυνατοί σπάνε τής άλυσίδαις τους και πέφτουν μέ τά δόντια άπάνω στούς Τούρκους. 'Ο Ματέο κι' ο Γκομενάς φτάνουν στή πρύμη, κι' ανεβαίνουν στό ταμπερνάκουλο. 'Ο Πασκουάλε πάγωσε νά 'δῆ τόν παλγῶ του άρχηγῶ ν' άρχεται σάν τόν άητό άπάνω του' τοῦρριξε μέ τό μουσκέτο, μά δέν τόν πήρε· ἔβαλε τό χαντζάρι στό χέρι, μά τό σπαθί είναι μακρύτερο. 'Ο Ματέο τόν χτυπάει στό κεφάλι και τοῦ ρίχνει τό κράνος μέ τό τουρμπάνι. Φάνηκε ἡ κοτσίδα και τό ξυρισμένο κεφάλι τοῦ άποστάτη.

— 'Ινφάμε ρενεγκάτο! τοῦ λέει ὁ Ματέο. Κρούει μέ τό σπαθί και τοῦ παίρνει τό κεφάλι. Πλάφ! ἔπεσε στή θάλασσα. Πριν βυθισῆ, φάνηκε νά κυττάζῃ τόν οὐρανό μέ τοῦ Σατανά τό χαμόγελο. 'Ο 'Ανδρέας ανέβηκε στό σαντάρδο, κατέβασε τήν τουρκική σημαία, τήν ἔδεσε σ' ἕνα σχοινί και τήν ἔρριξε στή θάλασσα άπ' τή πρύμη. 'Ετσι τό κάναν σ' ὅλα τά κάτεργα ποῦ παίρναν τῶν Τουρκῶν. 'Η Χριστιανικαίς γαλέραις τραβοῦσαν τής τουρκικαίς, κ' ἡ τουρκικαίς τής παντιέραις των μέσ' 'στό νερό. 'Ο καλόγερος ὡς τόσο άφου ρήμαξε τούς Γενίτσαρους, ἔπεσε κι' αὐτός βαρυά πληγωμένος στό χέρι αὐτοῦ Κωστή. Τόν κατεβάσανε κάτω και φέραν τό γιατρό. Οί φάντηδες σκοτώσανε τόν τουρκο τόν 'Αργουζίνο, τοῦ πήραν τά κλειδιά, ξεκλειδώσανε τά λουκέτα, βγάζανε τής άλυσίδες άπό τά ποδάρια τῶν κατεργαρέων και τούς ξεκολνούσανε άπό τούς μπάγκους. 'Ενας ἔσπαλιέρος Βενετσάνος, σάν ἔλευθερώθηκε, πλησιάζει τόν Ματέο, σάν άρχηγῶ τοῦ φουσατό, και τοῦ λέει:

— Καπετάνο, είναι μιá κοπέλλα βενετσάνα μέσα. 'Ο ρεῖς, ποῦ σκότωσε, τήν ἔχει κλειδωμένη κάτω, ζῆ δέ ζῆ, ἔγω τής πήγαινα φαῖ, μά και ὁ Τούρκος μπροστά.

Τάκ ἔκανε ἡ καρδιά τοῦ Ματέο. Κατεβαίνουν μέ τόν 'Ανδρέα και μέ τόν ἔσπαλιέρο, σπάνε τήν πόρτα τής διαπέντσας, ψάχνουν στό σκοτάδια, πιάνουν ἕνα φουσανί, κορμί, τήν τραβάνε στό φῶς. 'Η Λόλα Ματέο! Μόλις ἔπαιρνε τήν αναπνοή της. 'Ο καθαρός άέρας τή συνέφερε. 'Ανακάθησε και τούς ἔγνώρισε.

— Μίο πάδρε... 'Ανδρέα... εἶπε μέ άσθενική φωνή και τά δάκρυα τρέχαν άπ' τά μάτια της...

'Ο Σφροντουρλοῦ εἶχε κρατήσει τό λόγο του. 'Επεσε στό πόδια τοῦ Μουσταφά σάν τοῦ δόση τής δυῶ Ματέο, ποῦ τής εἶχαν μέ τής άλλαις κυράδαις νά τέσσερα καράδια γιά τή Σταμποῦλ στή 'Αλυκαίς και τής ἔδγαλ' ὄξω λίγαις ὠραις, πριν τά τινάξῃ στόν άέρα ἡ κόρη τοῦ Συγκλητικῶ. Τῆς πήρε στήν πατρόνα κ' ἔβαλε τή Τζινέβρα νά σκουπίζῃ τόν χαλέ' τῆ Λόλα τήν ἔκλεισε στή διαπέντσα, νά τήν πάῃ νά τήν χαρίσῃ στό σαράϊ, ἄν δέν τήν τρώγαν τά ποντίκια. Εἶχε καιρό στήν Πόλι· νάν τήν πλύνῃ και νά τήν συγυρίσῃ. 'Επειτα γύρισε τό νοῦ του στή Τζινέβρα. 'Α, τόρα περήφανη σινιόρα εἰσαι-στά χέρια τοῦ ποπολάρου τοῦ Πασκουάλε!.. Τήν γύρε άκουμπησμένη στό παραπέτο κ' ἔκλαιε. Προχώρησε κι' άνοιξε τά χέρια του νά τήν άγκαλιάσῃ. Τοῦ ξέφυγε, ανέβηκε στό φιλαρέτο, τόν κύτταξε περιφρονητικά κι' ἔπεσε στή θάλασσα...

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

σπιρτάδα και την νοικοκυρωσύνη του, την τόλμη και την παλληκαριά του.

"Αρπαξε, με το ἔτσι θέλω, τὰ γκέμια τοῦ νοικοκυριοῦ ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἕνα φτωχονοικοῦρη, και σὲ λίγα χρόνια ἔγεινε μέγας και πολὺς! Σταφίδες και ἀμπέλια, λιβάδια και πρόβατα, τὰ ἔδημιούργησε και τὰ ἐπολλαπλασίασε με ἀπίστευτη ὀρμή και τόλμη, με τὸν κόπο του και τὸ γιαταγάνι του.

Ὁ «Ντολμᾶς», τὸ καλλίτερο χτήμά του, ἦταν ὀνομαστός σὲ πολλὲς ἐπαρχίες. Ἀπόσταινε τὸ μάτι τοῦ ξένου νὰ βλέπη τὴν ἀρχή και τὸ τέλος του. Ἐκεῖ ἀμπέλια, ἐκεῖ ληοστάσια, ἐκεῖ βαλμαδιά και βοροῖ, ἐκεῖ λιβάδια ἀπέραντα, ἐκεῖ ὁ βροντός με τὰ κρύα νερά, ἐκεῖ τὸ λαγκάδι με τὰ ὀνομαστά ψάρια του, ἐκεῖ και τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα.

* * *

"Ὅσο μεγάλωνε ὁ Ντέλφινας, τόσο ἐπιδειχτικά γινόντανε και τὰ χαρίσματα, με τὰ ὀποῖα ἡ φύσις πλούσια και ἄφθονα τὸν προίκισε.

Τὰ κατορθώματά του, ἡ ὀμορφιά του, τὸ κορμί του τὸ λεβέντικο, ἡ παλληκαριά και ἡ καλωσύνη του, τὰ πλοῦτή και τὰ στολίδια του, ἔκαναν τοὺς χωρικοὺς νὰ τὸν παρομοιάζουνη, ὀταν περνοῦσε καβαλλάρης στὸ ἄτι του τὸ περήφανο, με τὸν "Αἰ Γιώργη τὸ στρατηλάτη ἢ τὸν Ἄκροῖτα τὸ Διγενῆ.

Ὁ γάμος τοῦ Ντέλφινου με τὴν κόρη τοῦ Δριμάλα ἔχει μείνη ἀκόμη μὸλογο στὴν ἐπαρχία. Εἴκοσι δύο χρόνων αὐτός, δέκα ἔφτά ἡ Πετροῦλα, ἔκαναν τόσο ταιριαστό και χαριτωμένο ζευγάρι, ποῦ στόμα δὲν βρέθηκε νὰ εἰπῆ λόγο φθονερό.

Ἀπὸ βδομάδα ὁ Ντέλφινας εἶχε στεῖλῃ στὰ γειτονοχώρια κάρρα με ἀλέσματα, με σφαγτὰ και με κρασιά ἄφθονα γιὰ νὰ γλεντήσουνη οἱ χωρικοὶ στοὺς γάμους του.

Καὶ ἐγλένθησαν και τὸν εὐχῆθησαν ὀλοι με τὴν καρδιά τους.

"Εἶσι τὸ ὀροζοντικό τοῦ Ντέλφινου ἔγεινε ἀληθινὸ σῆτι Ἀβραάμ. Ἐκανε παιδιά, ἀγγόνια, διγγόνια, και αὐτός, πατριάρχης, ἀκμαϊότατος ὡς τὰ ὀγδονταπέντε του χρόνια, κρατοῦσε πάντα ὁ ἴδιος τὰ γκέμια τοῦ νοικοκυριοῦ. Εἶτε ἀπὸ συνήθεια, εἶτε ἀπὸ ματαιοδοξία, δὲν ἄφινε κανένα ν' ἀνακατευθῆ σὲ τίποτε.

Ἐφθασε στὰ ἐνενηντα και, ὀαν νὰ μὴν πέρασε κοντά του και τὸν ἄγγιξε καθόλου ὁ χρόνος, διατηροῦσε ἀκόμη τὸ ἀνάστημά του τὸ ἀλύγιστο και τὸ ντύσιμο τὸ λεβέντικο, με τὸ φέσι στὸ κεφάλι λίγο ἀνάξερβα, ὀπως στὰ τρελλά, τὰ παιδιάστικά του τὰ χρόνια.

"Ἐνα προῦ ὀμως, ξαφνικά, ἤρθε τὸ μεγάλο τὸ κακό.

Πέθανε ἡ Πετροῦλα!

Στὸ τρομερὸ ἀντίκρουσμα τῆς πεθαμμένης με τὴν κερένια ὀφι, ποῦ και τότε ἔδειχνε τὸ ἀγγελικό χαμόγελο τῆς καλωσύνης τῆς, ὁ Ντέλφινας ἔπεσε στὰ γόνατα και κάθησε δίπλα τῆς σταυροπόδι.

Μὲ τὰ μάτια ἀνήσυχα, ἀγκάλιαζε βιαστικά τὸ φέρετρο καὶ ἐπα-
χούλευε τῆς λαμπάδες ποῦ καίγανε δίπλα τῆς, τὰ μαλλιά τῆς τὰ
ἀσημένια καὶ τὸ πρόσωπό τῆς τὸ ἀχνό, γιὰ νὰ σταματήσῃ περισ-
σότερο στὰ χέρια τῆς τὰ σταυρωμένα, ποῦ στὰ λιπόσαρκα δά-
χτυλά τῆς ἐγυάλιζαν ἢ ἀρραβώνα καὶ τὸ ματοστάσι, τὸ προγο-
νικό του κειμήλιο. Καὶ τότε, τὸ στήθος του ἀνάφερνε βιαστικά,
ὄσον νὰ κόντευε νὰ τιναχθῆ στὸν ἀέρα, ἐνῶ σιγά-σιγά ἀνάδευε
τὰ χεῖλη του καὶ ἐμουρμούριζε παρακαλεστικά:

— Σήκω, Πετροῦλα! — Πετροῦλα μ' λέω!

Καὶ ρίχνοντας, σὲ λίγο, γύρω τὴ ματιά του στοὺς ἄλλους ποῦ
σιγόκλαιγαν, ἔλεγε χτυπώντας τὸ στήθος του:

— Ἐβδομηντα χρόνια μαζί! Ἐβδομηντα χρόνια!!

* *

Στὴν κατάστασι ὅμως αὐτὴ ἔμεινε ὁ Ντέλφινας, ὡς ποῦ θά-
ψανε τὴν Πετροῦλα.

Ἄμα γυρίσανε ἀπὸ τὴν κηδεῖα, ἔγεινε ἀγνώριστος. Ἡ κυπα-
ρισσένια κορμωστασιά του, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμή φάνηκε πῶς γερα-
νίζει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, ἀναστηλώθηκε πάλι, ὄσον
τίποτε νὰ μὴν εἶχε συμβῆ. Ὅπως τὸ ἀστραπόβολο καιεὶ τὴν
τοῖμα τοῦ πλάτανου τοῦ ἀγέραςτου καί, περνώοντας τὸν κορμό,
ἀφίνει ἀπείραχτα τὰ κλαδιὰ καὶ τὰ φύλλα του, ἔτσι καὶ ὁ θάνα-
τος ἀφῆσε ἀνεγγιαχτο τὸ κορμὶ τοῦ Ντέλφινου, μὰ τοῦ κουρκοῦ-
τιασε τὸ μυαλό.

Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Ντέλφινας ἔφαγε καὶ ἤπια καὶ κουβέντιασε
ὅπως πάντα, χωρὶς λέξι νὰ βγάλη γιὰ τὴν Πετροῦλα. Τὰ λόγια
του ὅμως καὶ τὰ φερσίματά του ἔδειχναν πῶς κατὶ εἶχε σαλευτῆ
μέσα του.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα πρωὶ ἔσκασε ἡ σφεντόνα!

Ἄμα ξύπνησε ὁ Ντέλφινας, ἔβαλε τὰ καλλίτερά του ροῦχα,
τὰ μεϊντανογέλεκα καὶ τῆς φέμελες τῆς χρυσοκέντητες, τὰ κόκ-
κινα τουζλούκια του, τὴ χιονάτη καὶ τσακιστὴ φουστανέλλα του
καὶ τὸ σιλάχι μὲ τὴν ἀσημοπιστόλα. Ὑστερα κατέθηκε στὸ
περιβόλι, ἔκοψε βασιλικό, κρέμασε τὸ μεταξωτὸ μαντήλι φαρδύ
πλατύ, ὅπως τὰ παλληκαράκια, στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς μέσης
του, καὶ τραβήξε ἴσα στὸ κουρεῖο. Ἐκεῖ ὁμορφοσυγύρισε τὰ
μαλλιά καὶ τὰ γένεια του, ἔστριψε ἀγκίστρι τὸ μουστάκι του,
τῶθαψε μὲ μαύρη ἀντοκέα, καὶ κάθησε ἔξω στὸν καφενέ, κί-
νοντας γενεψίματα ἐρωτικά στὸ ἀντικρυνὸ παρὰθυρο τῆς χήρας
τῆς Κουφοπέτρανας.

Τὰ παιδιά του, ποῦ τὸν παράστεκαν ἀπόμερα, φοβισμένα γιὰ
τὴν κατάστασί του, ἐξύγωσαν κάποτε νὰ τὸν πάρουν.

— Τί ντροπὲς εἶν' αὐτές, πατέρα; Πᾶμε σίτι!

Ὁ Ντέλφινας ὅμως ἐσκύλιασε στὸ ἄκουσμα!

Σηκώθηκε ἄγριος, ἀφηνιασμένος, ἀρπαξε δυὸ καρέκλες καὶ
τοὺς τῆς ἔφερε κατακέφαλα, ἐνῶ συγχρόνως ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σι-
-

Authorized reference use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia
Restrictions apply.

Ὁ Ματέο καὶ ὁ Γκομενᾶς γονατιστοὶ εὐχαρίστησαν τὸ Θεό, ὅτι τοὺς χάρισε τοῦλάχιστο τὴ Λόλα. Ἐπειτα ὁ Πέπε σηκώθηκε, πήρε τὴ Λόλα καὶ τὴν ἔρριξε στὴν ἀγκαλιά τοῦ Ἀνδρέα.

— Μὲ τὴν εὐχή μου! τοὺς εἶπε :

Ἄνεθῆκανε ὅλοι μαζὶ στὸ ταμπερνάκουλο, ποῦ ψυχομάχαγε ὁ Ἀκύλας. Ὁ καλόγερος ἀνοίξε τὰ μάτια του, κατὰλαβε, χαμογέλασε, σήκωσε μὲ κόπο τὸ χέρι του καὶ βλόγησε τὸν Ἀνδρέα καὶ τὴ Λόλα. Κεῖνη τὴ στιγμὴ ὁ Σιγοῦρος, ἀνεδασμένος στὸ καλτσέτο τῆς «Ἰουδεῖθ», νὰ βλέπη μονάχος του τὰ σινιάλα τῆς ρεάλε, φώναξε δυνατὰ μὲ τὴν τρόμπα μαρίνα «Νίκη τοῦ Σταυροῦ!» Ἀπ' ὅλα τὰ κάτεργα ἀνέθηκαν σὲ λίγο χιλιάδες φωναὶς «Νίκη! νίκη! Ἐβίθα δὸν Χουάν ντὶ Σπάνια, ἐβίθα λά Σάντα Λίγουα!» Ὁ καλόγερος ἀνασηκώθηκε, ἔκανε τὸ σταυρὸ του καὶ εἶπε: «ἦ δεξιὰ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ!» ἔπειτα φώναξε κοντὰ του τὸν Μαρτίχα καὶ τὸν Γκομενᾶ, τοὺς ἔπιασε τὰ χέρια καὶ τοὺς εἶπε «σᾶς ἀφίνω τὴν καλὴν υἰειά!..» Ἐγερσε στὸ προσκέφαλο, μὰ σὲ λίγο ἄρχισε τὰ παραμιλητὰ κ' ἔκει ποῦ δὲν τὸ περιμένανε, τινάχτηκε ὀλόρθος.

Πέπε Ματέο

— Μαρτίχα, Γκομενᾶ, φώναξε, τὸ σπαθὶ μου, παιδιὰ! Ἐμπρός! Κάτω στὴν Κύπρο, στὴν Ἀμμόχωστο! νὰ ξαναπάρωμε τὰ κάστρα!

Ἐκανε ἔτσι: σὰ νὰ τραβοῦσε τὸ σπαθὶ καὶ μπούι! βρόντησε κάτω ἀνάσκελα, πρὶν προ-

φθάσουνε νὰν τὸν πιάσουν καὶ ξεψύχησε.

Δώδεκα ἄρκεμπουζιέροι σήκωσαν στὸ φορεῖο τὸ βαρὺ κορμί του καὶ τὸ περάσανε στὴ ζακωθινὰ γαλέρα. Ὁ Σιγοῦρος χαμήλωσε τῆς ἀντέναις του, πήρε κάτω τῆς φιάμολαις κ' ἔρριξε πέντε φοραὶς μὲ τὸ κανόνι τῆς κουρσίας.

(Μύκονος, Ἰούλιος 1916)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΡΑΔΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Δὲν μ' ἀρέσουν αἱ ὑποσημειώσεις· διασκοπὴν τὴν συνέχειαν τῆς ἀναγνώσεως, παραλύουν τὴν ἐνότητα τῆς ἐντυπώσεως. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ὅταν τὸ διήγημα ἀνάγεται εἰς μίαν μακροῦνιν ἐποχὴν, ἔχει ληροσημνημένην γλῶσσαν, ὅρουσ καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀφῆκαν χρόνους, ὁ ἀναγνώστης δὲν τὰ ἤξευρε καὶ δύσκολον καὶ μακρὸν ἔσται τ' ἀναζητῆ εἰς παλαιὰς βιβλίους. Οἰκονομῶ τὸ πρῶμα εἰςτὸν ἐδῶ μαζὶ τὰ δυσκολώτερα τῶν ὁσων περιέχουν αἱ ἀνωτέρω σελίδες καὶ θὰ ἐξήγουν αἱ ὑποσημειώσεις: Κοντοτιέροι εἶναι οἱ μισθῶτοι πολεμισταὶ ἀπὸ τὸν μεσαιῶνα κ' ἐδῶ στὴν Ἰταλίαν. Γεμιτζήδες, οἱ ναῦται, ἰδίως ἄρμενισταὶ καὶ οἰακισταὶ εἰς τὰ τουρκικὰ σκάφη. Σινιορία, ἡ κωβέρησις τῆς Ἐνείας. Τὸ λίμπρο ντ' ὄρο τὸ ζεύγος. Ἡ Ἀμμόχωστος εἶναι ἡ Φαμαγούστα κ' ἡ Φαμαγούστα ἡ Ἀμμόχωστος. Ἄρκεμπουζιέροι ἀπ' τὸ ἄρκεμπουζι, τὸ βαρὺ τουφεκί τους, τὸ πρῶτο τουφεκί μὲ θρυαλλίδα! Προσθεδιδιό-

Φάντης, ὁ πεζός, φανταρία τὸ λέμε ἀκόμα. Ντογάνα τὸ τελεω-
νεῖον. Μουνιτισπίο δημαρχεῖον. Σμπίροι, οἱ ἀστυνομικοὶ. Μπεν-
τένια, ἐπάλξεις. Τροῦπα-Τζιβίκα, πολιτοφυλακὴ. Σερενίσια, Γαληνοτάτη, ἡ Ἑνετικὴ Δημοκρατία. Τενέντες, ὑπαρχηγός. Τσιταδί-
νος, ἀστός. Μαλσακατσόνε, παστρικό ὑποκείμενο. Κόρο πο ντί γκου-
άρδια, ἡ πρωτοφυλακὴ. Μοριόνι, κρᾶνος, ἓνα εἶδος. Μίσταρκος, ὁ
μισθοφόρος, ὑπηρέτης. Κάτεργο ἢ γαλέρα καὶ γαλέρα τὸ κάτεργο. Κα-
τεργαροί, οἱ κοπιλάται, ἀλασσοδεμένοι στους μπάγκους, ὅλοι μαζί
τσούρμα. Κρότσε ὁ σταυρός. Οἱ κομπανιόννοι δε-λα Σιάλτσα, ἡ
χρυσὴ νεολαία τῆς Ἑνετίας φορούσαν τῆς κάλτσας ὡς ἀπάνω, τὴ μᾶ
διαφορετικὸ χροῖμα ἀπ' τὴν ἄλλη, τρεῖς χειρότεροι ἀπ' τοὺς μουλεβαρ-
διέρους τοῦ Παρισίου. Ἄργουζίνος, δεσμοφύλαξ, ἀρχηγός τῆς τσοῦρ-
μας στὸ κάτεργο. Σιγισμπέο, ὁ ἀγαπητικὸς τῆς παντρεμένης στὴν
Ἑνετία. Πατρόνα, ἡ ὑποναρχὴ τῶν γαλερῶν σὲ Χριστιανούς καὶ
Τούρκους. Μπαστιόνε, ὁ προμαχών. Γκαλιοντζήδες, τὰ πληρώματα
τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Λουμπαρδιέρος, μομπαρδιέρος. Τοπτσής,
προβολητής. Κουλεθρίνα, χονδρὸ τουφέκι, περιπού τὸ τρομπόνι. Μπά-
νιο, ἡ φυλακὴ. Ταμπερνάκουλο, τὸ ἐπίστεγο, τὸ πίσω τῆς γαλέρας.
Ἑσπαλιέροι, οἱ πρῶτοι ἀπὸ τὴν πρῶμην κοπιλάται. Βάιλος, ὁ πρέ-
σβυς τῆς Σινιορίας στὴν Πόλι. Ρεάλε, ἡ ἀρχιναρχὴς. Κουρσία, ὁ διά-
δρομος ποῦ χωρίζει εἰς δύο τοὺς μπάγκους τῶν κατεργαρέων. Ἦ ἄλλα
τὰ ξεύρετε.

Ἡ ἀπίστευτὴ παλλημαριά τοῦ Ἄστορε Μπαλιόνε δὲν εἶναι τῆς φαντασίας
τοῦ συγγραφέως, οὔτε τὸ μαρτύριο τοῦ Μπραγαδίνου, οὔτε ὁ ἠρωτισμὸς
τῆς Ἄμμοχόστου.

K. N. P.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ

ΟΙ ΑΔΙΑΚΡΙΤΟΙ

Ἐἰς τὸ Παρίσι εἶχε μεταβῆ ἓνας Ἕλληνας, πολὺ γνωστὸς εἰς
τὰς Ἀθήνας — ὅπου καὶ ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος εἶνε γνω-
στός. "Όταν ἐφευγεν, ἀπεχαιρέτησεν ἓνα συμπατριώτην του :

— Φεύγω, ἀδερφέ, πηγαίνω νὰ ξαναγίνω ἄνθρωπος. Ἐδῶ
μέσα δὲν εἶμαι οὔτε μυῖγα. Μὲ περιφρονοῦν καὶ τὰ γκαρσόνια
πισ! στὸ διάβολο. Στάς Ἀθήνας τοῦλάχιστον σὲ χαιρετοῦν πε-
νήντα ἄνθρωποι. Ἐδῶ βυθίζεσαι ἐντελῶς...

— "Όταν πᾶς καὶ ἀρχίσουν νὰ σὲ χαιρετοῦν, θὰ μετανοήσης,
εἶπεν ὁ ἄλλος. Εἰς τοὺς τόπους, ὅπου σὲ γνωρίζουν, εἶσαι αἰχμᾶ-
λωτος. Δὲν μπορείς νὰ κινηθῆς οὔτε δεξιῶ οὔτε ἀριστερᾶ, ἂν δὲν
ὑπολογίσῃς καὶ τὴν ἐντύπωσιν ποῦ θὰ κάμῃ τὸ κίνημα σου εἰς
τοὺς ἄλλους. Ἀδύνατον νὰ φορέσῃς τὸ πάλῃ σου τὸ καπέλλο
καὶ νὰ βγῆς ἔξω. Πρέπει νὰ εἶνε καινούριο. Ὅλοκληρος δὲ πρέ-
πει νὰ εἶσαι καινούριος, σκηνοθετημένος, παρασκευασμένος,
συγγεγραμμένος ἐπίτηδες πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν θεατῶν. Τέλος
ν' ἀκολουθῆς καὶ τὸν δεκάλογον τοῦ Μωϋσέως. Ἐδῶ ἀπεναντίας
εἶσαι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰ δεινὰ ταῦτα.

Δὲν σὲ ξέρει κανεὶς, ἀλλὰ καὶ δὲν σὲ ἐνοχλεῖ κανεὶς. Εἶτε τὴν
εἰθεῖαν εἶτε τὴν σχολιάν θέλεις νὰ βαδίσης, ἐλεύθερος εἶσαι νὰ
τὸ κάμῃς. "Όλοι οἱ διαβάται πηγαίνουν τὸν δρόμον των οὐδεὶς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

σὲ βλέπει, οὐδεὶς σὲ ἀκούει· εἶνε ὅλοι τυφλοὶ «τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα» καὶ διὰ τὰ προτερήματά σου καὶ διὰ τὰ ἐλαττώματά σου. Ἐν Ἀθήναις γνωρίζουν ποῦ ράβδουσαι, τί μισθὸν ἔχεις, ποίαν δυσάρεστον λέξιν ἀντήλλαξες χθὲς μὲ τὴν γυναῖκα σου, ἔάν οἱ κωλικοὶ τοῦ τέκνου σου προήλθον ἀπὸ τὸ νερὸ ἢ ἀπὸ τὰ φροῦτα, τί ἐνοίκιον πληρώνεις, ποῦ πηγαίνεις. Ἐδῶ καὶ ἂν τὰ δημοσιεύσης ὅλα ταῦτα εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ «Χρόνου», θὰ τὰ ἀγνοοῦν. Σ' ἐρώτησε κανεὶς ποία ἦτο ἡ ὡραία κυρία μὲ τὴν ὁποίαν τὸ αὐτοκίνητον σ' ἐπήγαγεν εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης; Ἐν Ἑλλάδι τοῦτο θὰ εἶχε τηλεγραφηθῆ εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ θὰ συνεκαλεῖτο ἡ Βουλὴ. Τί παραπονεῖσαι λοιπὸν; Ἐδῶ εἶσαι σκνίπα, ἀλλὰ σκνίπα ἐλευθέρᾳ. Ἐν Ἀθήναις εἶσαι ἐλέφας, ἀλλ' ἐντὸς κλωβοῦ, ἔξωθεν τοῦ ὁποίου περνοῦν ὅλοι καὶ σοῦ πειράζουσι τὴν προβοσκίδα.

— Ἔχεις δίκαιον... εἶπεν ὁ ἄλλος ἀφοῦ ἐσκέφθη ὀλίγον. Καὶ ὁμως, τί τὰ θέλεις, ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀδύνατος. Πηγαίνω νὰ ξαναγίνω ἐλέφας.

Καὶ ἀνεχώρησε. Ἄλλ' ἔχω τὴν ιδέαν ὅτι, μόλις προσπαθήσῃ ἐν Ἀθήναις νὰ βῆξῃ καὶ παρουσιασθοῦν ἐνώπιόν του οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐφημεριδίων, ὅπως τὸν ἐρωτήσουν διὰ τὰ αἷτια τοῦ διαβήματος, θὰ νοσταλγήσῃ αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν ἐδῶ τὸν ἀπαισιον καὶ ὑπέροχον διὰ τὴν ἀδιαφορίαν του.

Αἱ μεγάλαί κοινωνίαι ἀγνοοῦν τὸ ἄτομον. Αἱ μικραὶ κοινωνίαι τοῦ κάμνονυ καθημερινῶς ἀνατομίαν. Αἱ μεγάλαί κοινωνίαι εἶνε ἀδιάφοροι κατ' ἀνάγκην, αἱ μικραὶ ἀδιάκριτοι κατ' ἀνάγκην.

Εἶπομεν κατ' ἀνάγκην, διὰ νὰ μὴ κάμωμεν λάθος. Πραγματικῶς ὁ πολιτισμὸς ἀπαιτεῖ νὰ κυττάζῃς τὸν πλησίον σου μόνον ὅταν πρόκειται νὰ τοῦ κάμῃς καλόν, καὶ νὰ μὴ τὸν κυττάζῃς ἀπλῶς διότι εἶσαι περὶεργος. Τοῦτο εἶνε τὸ γνώρισμα μιᾶς πολιτισμένης κοινωνίας. Ἀλλὰ εἶνε καὶ τὸ γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει; Ὁ ἄνθρωπος εἶνε διακριτικὸς ἢ ἀδιάκριτος; Κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα ὁ ἄνθρωπος, λαμβανόμενος ὡς μονάς, εἶνε ἀδιάκριτος. Ἀπόδειξις δὲ εἶνε, ὅτι καὶ εἰς τὰς μεγάλας κοινωνίας ἂν ψάξῃς, ἀλιεῦσις ἐνκόλως ἀδιακριτοῦς.

Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται τέλειον ζῷον. Ἀλλὰ τελειότερον εἶνε τὸ μουλάρι, ὡς ἐφωδιασμένον μὲ δύο πετσίᾳ, τὰ ὁποία τὸν ἐμποδίζουν νὰ κυττάζῃ ἐκεῖ ποῦ δὲν πρέπει.

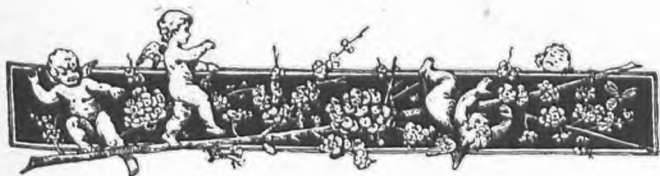
[Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν τοῦ]

Z. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Εἰς πτωχικὴν κηδεῖαν ἱατροῦ

ΣΑΝ πέθανε, δὲν βρέθησαν νὰ τὸν ξεβγάλουν φίλοι·
ἔλους, ὁ ἀθεόφοβος, τοὺς εἶχεν ἀποστελεῖ!...

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΝ-ΑΡΜΕ

...

ΕΙΝΕ προφανές ότι από τινων ἐτῶν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν κοσμεῖται ὀλονέν καὶ ἐξωραϊζεται διὰ πλείστων μεγαλοπρεπῶν κτιρίων,

Πάνος Καπερώνης

δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, εὐλόγως διεκδικούσα τὰ σκήπτρα τῆς ὑπεροχῆς ἀνά τὴν Ἀνατολήν. Ἡ ἐσχάτως δὲ ἐφαρμοζομένη θαυμασιὰ μέθοδος τῆς ἐκ Μπετόν-Αρμὲ οικοδομικῆς, ἡ ἐπιτρέπουσα πολυώροφα στερεὰ καὶ πολυτελῆ μέγαρα, μέλλει ὁσονούπω νὰ τῆ προσδώσῃ ὄψιν εὐρωπαϊκῆς ὄντως μεγαλουπέλειως. Εἰς τὴν πρόσδον αὐτὴν συντελεῖ βεβαίως, πλὴν τῶν πλουτολογικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων, καὶ ἡ ἐπιλεκτός τάξις μορφωμένων ἀρχιτεκτόνων, μηχανικῶν καὶ ἐργοληπτῶν, ἐν οἷς — κατὰ χρονογραφικὸν καθήκον — θέον νὰ ἐξάραμεν καὶ τὸ Μηχανικὸν καὶ Ἐργοληπτικὸν Γραφεῖον τοῦ κ. Πάνου Καπερώνη, τὸ ἐκτελέσων πλείστα μέχρι τοῦδε οἰκοδομικὰ καὶ τεχνικὰ ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα δικαιούται νὰ σεμνύνεται. Ὁ κ. Καπερώνης, διπλωματούχος πολιτικός μηχανικός τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς Σχολῆς τῶν Ponts et Chaussées,

ἐργασθεὶς κατ' ἀρχάς, μετὰ τὴν ἐκείθεν ἐπάνοδόν του, ἐπὶ τετραετίαν ὡς τμηματάρχης μηχανικός τῆς ὁδοποιίας παρὰ τῆ Διήμῳ Ἀθηναίων, ἀφ' οὔτου ὑστερον, τῷ 1900, ἱδρυσεν τὸ εὐφήμεως γνωστὸν Γραφεῖον του κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σεῖράν ἐπιτυχῶν ἐκτελέσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Πάγκειον, τὸ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakō Apothetirio Dimōsias Is
Restrictions apply.

Ἄρσακιον, τὸ Ἔθν. Τυπογραφίον, τὰ μέγαρα Θεολόγη, Ρετσίνα, Μαραγκοῦ, Δεμερτζή, καὶ πλείστα ἄλλα.

Ἄλλ' ὁ κ. Καπερώνης, μόλις ἤρχισε νὰ εἰσάγεται καὶ ἐν Ἀθῆναις ἢ ἐν Εὐρώπῃ εὐρύτατα διαδιδόμενη *Νεοοικοδομική*, ἦτοι ἢ ἐκ Μπετόν - Ἀρμέ κατασκευὴ οἰκοδομικῶν καὶ τεχνικῶν ἔργων, προσέδε ὅτι τὸ ὑπέροχον τοῦτο σύστημα θὰ ἀντικαταστήσῃ βαθμηδὸν τὰς τέως μεθόδους τῆς συνήθους οἰκοδομικῆς, ὡς συνδυάζον ἀσυναγώνιστα πλεονεκτήματα οἰκονομίας, ἀντοχῆς καὶ ταχύτητος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἦτοι τὸ ἀφλεκτον ἀπὸ τοῦ πυρός, τὸ ἀντισεισμικόν, τὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν βιαίων κλονισμῶν, τὸ ὑγιεινόν διὰ τὸ ἀνεπίδεκτον ὑγρασίας καὶ δὴ συνοικισμῶν ἐξ ἐντόμων, τὴν μεγάλην οἰκονομίαν χώρου διὰ τὰ θραπανηρὰ μάλιστα οἰκόπεδα, τὸ ἀδιapάραστον ὑπὸ τοῦ ὕδατος, τὸ δυσθερμαγωγόν καὶ ἐπομένως ἀνεπηρέαστον ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ πλείστα ἄλλα προτερήματα. Οὕτως, ὁ κ. Καπερώνης ἐσπευσεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἑλβετίαν, ὅπως σπουδάσῃ τὸ σύστημα τοῦτο, εἶτα δὲ ἀπέστειλε καὶ ἕνα τῶν ἐργοδηγῶν του εἰς Λωζάνην καὶ Τεργέστην, ὅστις εἰργάσθη ἐπίτηδες εἰς μεγάλα ἔργατα Καθηγητῶν Μηχανικῶν. Μεθ' ὃ ἔδρυσεν ἐν τῇ Γραφείῳ του Νέον Τμήμα «Μελετῶν καὶ Ἐκτελέσεων Ἔργων ἐκ Μπετόν - Ἀρμέ», τὸ ὅποτον, ἐντὸς διατίας καὶ μόνον, ἐξετέλεσεν ἔργα ἀξίας πλεόν τοῦ ἑκατομμυρίου, ἐν οἷς τὸ Ἐθνικὸν Χημεῖον, τὸ μέγα Θέατρον «Ἀττικόν», τὴν μεγάλην οἰκίαν Καλλιμασιῶτη, κλπ.

Μὲ τοιαῦτα ἐφόδια καὶ ἐγγυήσεις τὸ Γραφεῖον τοῦ κ. Καπερώνης κατέστη ἀπαράμιλλος εἰδικότης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἐκ Μπετόν - Ἀρμέ. Κεκτημένον δὲ μεγάλην παρακαταθήκην ὑλικῶν καὶ συντηροῦν ἐπίλεκτον προσωπικόν ἐκ βοηθῶν, δικαίως διαπρέπει διὰ τὴν ταχύτητα, τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἄμμεπτον καὶ εὐσυνείδητον ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων του, συνιστῶμενον καὶ παρὰ ξένων ἀκόμα μηχανικῶν, ὡς συνέβη διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Θεάτρου «Ὀλύμπια», διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων τοῦ ὁποίου — μὴ πραγματοποιηθέντων δι' ἄλλους ἀνεξαρτήτους λόγους — τὸ ἐκπονῆσαν αὐτὰ Μέγα Τεχνικὸν Γραφεῖον τῆς Γενεῆς εἶχε συστήσει πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτας νὰ ἐμπιστευθοῦν εἰς τὴν εἰδικότητα τοῦ κ. Καπερώνη.

ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ

— Εἶνε καλὴ ἡ γυναῖκα σου ;

— Εἶνε κακίᾳ ἡ γυναῖκα σου ;

— Ἄχ! ὄχι!

— Ἄχ! ὄχι!

Εἶν' ὄχεντρα' μά, πῶς νὰ σοῦ τὸ 'πῶ; Εἶν' ἄγγελος' μά, πῶς νὰ σοῦ τὸ 'πῶ;
μ' ὄλο τὸ φοβερὸ φαρμάκι πῶχει, μ' ὄλα τὰ κάλλη καὶ τῆς χάρες πῶχει,
δυστυχησμένος! ἄχ, τὴν ἀγαπῶ. δυστυχησμένος! δὲν τὴν ἀγαπῶ.

ΙΩ. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟΝ

Η ΦΡΟΣΥΝΗ

— Σ' αὐτὴν τὴν κάμαρα μπορεῖτε νὰ κοιμηθῆτε καὶ οἱ ἐπτά, μᾶς εἶπεν ὁ ἰδιοκτῆτης ἐνὸς σπιτιοῦ τῆς Φιλιππιάδος μιὰ νύχτα ποῦ ἐπτά ἀκριβῶς στρατιῶται καὶ πολῖται ἐγυρίζαμε γιὰ δωμάτιο.

— Μὰ θὰ σκάσωμε!... διεμαρτυρήθη κάποιος.

— Δὲν ὑπάρχει φόβος, ἐτόνισεν ὁ νοικοκύρης. Τὸ δωμάτιον ἀερρίζεται λαμπρά...

Καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶχε δίκιο.

Ὅταν ἐστρωθήκαμε ἐκεῖ, ἐπάνω σέ φορεῖα, σέ ροεββάτια ἢ καὶ χάμω στὸ πάτωμα, ἀντελήφθημεν ὅτι ὁ ἀέρας εὗρισκε τρόπον νὰ μπαίνει ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ τὴν πόρτα, ἀπὸ τὰ παράθυρα, ἀπὸ τὸ ταβάνι. Τὸ πρῶτ' ἐσυμφωνήσαμεν ὅλοι, ὅτι ὁ καταυλισμὸς μας ἦτον ἀξιοζήλευτος.

— Ἄρκει νὰ βροῦμε κάποιον γιὰ νὰ συγυρίζῃ, εἶπεν ὁ ἰδιοτροπότερος ὄλων μας.

— Ψάξε, ἂν δὲν βαρύνεσαι, ἀπήντησεν ἄλλος.

Καὶ ἡ ἰστοχουμβία ἐσταμάτησεν ἐκεῖ.

Ὁ ἰδιοτροπος δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του. Ἐβγήκεν, ἐμάζευσεν ὅσες πληροφορίες τοῦ ἐχρειάζοντο, ἐκτύπησε πόρτες, ἐπρότεινε χρήματα καὶ ὕστερ' ἀπὸ μίαν ὥρα κατέφθασεν ἀκολουθούμενος

ἀκολουθούμενος ἀπὸ ἓνα ὄν τ' ὄνομα Φροσύνη

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakó Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

ἀπὸ ἓνα ὄν, τὸ ὁποῖον ἤκουεν εἰς τὸ ὄνομα Φροσύνη. Τὸ ἴον ἐκρατοῦσε μίαν σκούπα καὶ ἤρχετο προφανῶς νὰ βάλῃ σὲ τάξιν τὸν πρόχειρον αὐτὸν ἰθάλαμον, τὸν ὁποῖον, λόγῳ τοῦ λαμπροῦ

ἀρισμῶ του, εἴχαμε προφθάσει νὰ ἐπονομάσωμεν Ναὸν τοῦ Αἰόλου.

* *

Ἐμιά νύχτα ἰσπὺ ἐγνρίζαμε γιὰ δωμάτιο

Ἄλλὰ Ἐκεῖνος — συγκεκριμένως «ὁ Θανά'κς» — εἶχε θεωρήσει, φαίνεται, ὅτι τὸ νὰ βαρεθῇ κανεῖς μίαν γυναῖκα, ἔστω καὶ τὴν ἰδικήν του, εἶνε σπουδαῖος λόγος διὰ νὰ πάρῃ τὸ καπέλλο του — τὸ καλπάκι του ἐπὶ τοῦ προκειμένου — καὶ νὰ μὴ γυρίσῃ πειά.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἡ Φροσύνη μᾶς εἶπεν, ὅτι εἶχε ξεχάσει τὸν Θανάση ὀριστικῶς. Τὴν τρίτην, ὅτι σκέπτεται νὰ ξαναπαντρευθῇ. Τὴν τετάρτην, ὅτι προτιμοῦσε νὰ μὴ πάρῃ πλέον ἀνθρω-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

πον τοῦ τόπου. Τὴν πέμπτην, ὅτι «τώρα βέβαι' εἶν' πόλεμος καὶ ποιὸς ἔχει τ' νοῦ τ' γιὰ γάμου», ἀλλὰ ὅτι θὰ ἐδέχετο νὰ μνηστευθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ νὰ στεφανωθῆ ἀργότερα.

Τὰς ἡμιεπισήμους αὐτὰς προτάσεις δὲν διηύθυνεν ἐναντίον ἐνὸς καὶ μόνου. Ἡ Φροσύνη ἀπέβλεπεν εἰς ὅλους μας, ἢ ἀκριβέστερον εἰς ἓνα ὁποιοδήποτε ἀπὸ ἡμᾶς. Τέλος πάντων ἀπεφάσισε νὰ μᾶς βολιδοσκοπήσῃ μὲ τὴν σειράν. Καὶ ἀφοῦ οἱ προηγούμενοι ἠρνήθησαν, διὰ τὸν ἓνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον, ἓνα πρωτὶ, τὴν ὥρα ποῦ εἰσιγούριζε, ἀφήσε τὴν σκούπα κατὰ γῆς, εἰσαῖξε τὴν ποδιά της, ἐφήρμοσε καλὰ τὸ τσεμπερί της καὶ μ' ἐρώτησε :

— Μὴ παίρν'ς ;

— Τί θές νὰ πῆς, Φροσύνη ;

— "Ἄν μὴ παίρν'ς γ'ναικ'ς λιέω. "Ἐχου κί προῖκα κί εἶμι κί ἀπὸ σπὶτ'. Τριάντα πρόβατα κί δέκα κόττες θὰ πάρ' ὅποιος μὲ πάρ'... Μὲ παίρν'ς ;...

— "Ἄν εἶχες τριάντα ἓνα πρόβατα καὶ ἔντεκα κόττες, κάτι μποροῦσε νὰ γείνη.

"Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ ἐβδομάδες ἡ Φροσύνη μ' ἐπληροφοροῦσε γελαστή :

— "Ἡ προβατίνα μας εἶν' ἐτοιμόγεννη, ἀφέντη, κί' ἀγόρασα μιά κόττ'...

"Ἄλλ' ἕως ὅτου τὰ τριάντα πρόβατα γείνουσιν τριάντα ἓνα, εἶχα μετασταθμεύσει εἰς τῆς Μοῦλες καὶ τὸ συνοικέσιον... ἐνανάγησε διὰ λόγους καθαρῶς κτηνοτροφικούς.

Μ' ἐπληροφοροῦσε γελαστή...

A. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

Ε Π Ι Τ Υ Μ Β Ι Ο

— ΠΑΡΘΕΝΑ ἀγνή, στὸν τάφο μου τὸν ἔρμο ἂν σταματήσης,
ὁ λογισμὸς σου χαρωπὸς στή μνήμη μου ἄς πετάξῃ,
μὲ τῆς Ἀγάπης τὸ κρασί τὴν πλάκα νὰ ραντίσης,
δάκρυ ἀπ' τὰ μάτια σου γιὰ μὲ δὲν θέλω νὰ σταλάξῃ.
Τὸ μαῦρο χῶμα στόλισε μὲ τ' ἀνθὴ τῆς ζωῆς,
ἐγὼ ἤμουν φάλτης τοῦ Ἔρωτα, τῆς ζωῆς τραγουδιστής.

(Ἀθήνα, 1910)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Ο ΚΟΨΟΠΟΔΑΡΟΣ

(Δ Ι Η Γ Η Μ Α)

Στὴν ἀγαθὴ καὶ πολυ-
γατημένη μου ἀδελφοῦνα,
Βασίλειῃ Σ. Μανιαζίη.

ΣΤΟΝ τόπο μας εἶχαμε δυὸ δασκάλους, τὸν δάσκαλο τὸν Πήττα
καὶ τὸ δάσκαλο τὸν Κοψοπόδαρο.

Ἄλλα βέβαια ἦτανε τὰ πραγματικά τους ὀνόματα, ἂν ὅμως δὲν
τοὺς ἔλεγε με ἀυτὰ τὰ παρανόμια, ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς εἴρηξ.

Ὁ Πήττας, ποῦ ἦταν ἐντόπιος, ἐλέγονταν Ἀριστείδης Παπαση-
μάκης· τοῦ Κοψοπόδαρου, ποῦ ἦταν ξένος, ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔμαθα
ποτέ τὸ ὄνομα· ὅπωςδὴποτε αὐτὴ τῇ στιγμῇ δὲν τὸ θυμοῦμαι! ἴσως
ἀργότερα νὰ τὸ θυμηθῶ.

Ὁ δάσκαλος ὁ Πήττας, ὁ καὶ διευθυντὴς τοῦ σχολείου μας, ἦτανε
σωστός ἀφεντάνθρωπος· μεσόκοπος, εὐπορος πολὺ, κοντόχονδρος,
κοιλαρᾶς, καλοθερμμένος καὶ καλονδυμένος, κρατοῦσε πάντα ἕνα
χονδρόκοκκο κεχριμπαρένιο κομπολόγι, καὶ μιλοῦσε ἀργά-ἀργά
καὶ ἐπιβλητικά. Ἦτανε ὅμως πολὺ τεμπέλης καὶ ἀπὸ γράμματα,
ὅπως ἔλεγαν, δὲν ἤξερε πολλὰ· τοῦλάχιστον ἀκούγα τὸ μακαρίτη
τὸν πατέρα μου νὰ λέγῃ συχνά:

— Μπορεῖ νάσαι θεός ὁ Πήττας, μὰ τὰ γράμματα τὰ ξέρομε ὅμοια.

Πήττα τὸν εἶχαν βγάλῃ, γιατί καὶ στὰ ἄλλα του ἦτανε καλοφα-
γᾶς, πρὸ πάντων ὅμως ἀγαποῦσε τίς πῆττες· καὶ ὄχι μόνον νὰ τίς
τρώῃ τοῦ ἄρρεσε, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιστατῇ ὁ ἴδιος στὸ φκιασίμιο, καὶ
νὰ τίς περιγράψῃ ἔπειτα μὲ τόση σοβαρότητα, κάνοντας καὶ διά-
φορες χειρονομίες, σὰν νὰ μιλοῦσε γιὰ τὸ νόμο τῆς παγκοσμίου
ἔλξεως, καὶ μὲ τόση λιχουδιά, ὥστε ἔλεγεσ πῶς τίς γεύεται ἄλλη
μιὰ φορά.

Ὁ δεῦτερος δάσκαλος, ὁ Κοψοπόδαρος, κατάγονταν ἀπὸ κάποιον
χωριὸ τῆς Ἠπειροῦ· γι' αὐτό, ἂν καὶ εἶχε χρόνια πολλὰ στὸν τόπο
μας, διατηροῦσε ἀκόμα τὴν ἠπειρωτικὴν προφορὰ του «σ'λιέου»
«χαλιασιὰ μου» κ.τ.τ.

Ἦτανε υπερβολικὰ ψηλός καὶ ἀδύνατος σὰν βέγγα, ἀξούριστος
πάντα καὶ κακοντυμένος σὰν ζητιάνος, ὁ τελειότερος δὲ τύπος τοῦ
φιλαργύρου, «ἀφωρισμένος», «ἐξήνταβελόνης», ὅπως τὸν ἐλέγαμε με-

ταξή μας, όταν μᾶς ἔδερνε' γιατί και ἔδερνε ἀλύπητα. Καί τὸ παρανομά του δὲ «Κοφοπόδαρος» στή φιλαργυρία του τὸ χρεωστοῦσε.

Μιά φορά, καθὼς λέγανε, γελάστηκε κι' ἀγόρασε ἕνα ζευγάρι ἀκριθὰ στιβάλια' ἀλλὰ ὕστερα τὸ μετάνοισε και τὰ πήγε πίσω, ὁ τσαγκάρης ὅμως δὲν τὰ δέχθηκε' αὐτὸς τότε, ὁ ἀφιλότιμος, τί σοφίσθηκε, γιὰ νὰ τοῦ βαστάξουν περισσότερο! Ἔκαμε τάχα πῶς πάτησε κάποιον γυαλί και τοῦκοψε τὸ ποδᾶρι' ἐτύλιξε μὲ κουρέλια τὸ ἕνα του ποδᾶρι και περιπατοῦσε ἔτσι, ὅσο ποῦ χάλασε τὸ ἕνα στιβάλι' τότε τύλιξε τὸ ἄλλο ποδᾶρι μὲ τὰ κουρέλια, και φόρεσε τὸ ἄλλο στιβάλι. Ἦτανε ὅμως ὁ Κοφοπόδαρος ἐργατικώτατος, και στὰ γράμματα δὲν τῶθγαιναν οὔτε οἱ καθηγηταί.

Καί πάντα διαβάζε' βιβλία δὲν ἀγόραζε, ἀλλὰ ὅταν ἐμάθαινε πῶς εἶχε κάνει βιβλία, τὸν ἐπλησίαζε, τὸν ἐκολάρευε, τὰ θανείζονταν και τὰ διαβάζε' τὰ φύλαγε δὲ μὴ στάξῃ και μὴ βρέξῃ και τὰ ξανάδινε. Πρὸ πάντων ἐθανείζονταν ἀπὸ τὸν Πήττα, ποῦ εἶχε κληρονομήσῃ μιὰ μεγάλη βιβλιοθήκη ἀπὸ ἕνα θεῖο τῆς γυναικὸς του, ἰατροφιλόσοφον' ὁ Πήττας ὅμως δὲν ἀδεύαζε ἀπὸ τὰ γλέντια και τὴν πρέφα νὰ τανοίξῃ, και ὅλα τὰ ξεκοκάλιασε ὁ Κοφοπόδαρος. Γι' αὐτὸ και ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου ἔλεγε :

— Μπορεῖ νάχῃ ὅλα τὰ κακὰ τοῦ κόσμου ὁ Κοφοπόδαρος, ἀπὸ γράμματα ὅμως εἶναι τσίτα τὸ τομᾶρι του.

Αὐτὸ δὲ τὸ καταλαβαίναμε ὡς και μεις, ποῦ ἤμαστε παιδιὰ' και τὸ καταλάβαμε ἀκόμα καλύτερα, ὅταν εἶδαμ τὸν Πήττα νὰ πάρῃ τὸν Κοφοπόδαρο δάσκαλο στὸ κορίτσι του, τὴν Κοῦλα.

Ἡ Κοῦλα αὐτὴ ἦτανε τὸ μοναχὸ παιδί τοῦ δασκάλου τοῦ Πήττα, ἕνα ξανθὸ και ἀσθενικὸ πλάσματάκι, μὲ κάτι ματάκια βαθυγάλαζα σὰν μενεξέδες, γεμάτα ἀπὸ καλωσύνη και γλύκα, και κάτι ματόκλαδα μακρὰ και σὰν μεταξωτά.

Ὁ πατέρας της, δὲν ξεῦρω γιὰ ποιὸ λόγο, δὲν τὴν ἔβανε στὸ σχολεῖο τῶν κοριτσιῶν, ἀλλὰ τὴν ἔφερεν στὸ δικὸ μας. Κ' ἦτανε στὸ σχολεῖο μας ἀληθινὴ χαρὰ κ' εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἢ μικρὴ Κοῦλα.

Ἄν και βλέπαμε τὴν προτίμησι ποῦ τῆς ἔκανε κι' ὁ πατέρας της και ὁ Κοφοπόδαρος, κανεὶς μας δὲν ἐξήλευε' τὸ βρῖσκαμε πολὺ φυσικὸ νὰ τὴν ἀγαπήῃ ὡς κι' αὐτὸς ὁ ἀφωρισμένος, ἀφοῦ κανεὶς δὲν ἐγνώρισε τὴν Κοῦλα χωρὶς νὰ τὴν ἀγαπήσῃ, οὔτε γέρος οὔτε νέος οὔτε ἀρσενικὸς οὔτε θηλυκός.

Πόσες ἀταξίες και πόσα μικροκακουργήματα συνηθισμένα στὰ παιδιὰ θὰ κάναμε, ἂν δὲν φοβώμαστε μὴν κάμωμε τὴν Κοῦλα νὰ κλάψῃ! γιατί και ἔκλαιε τὸ σκασμένο μὲ τὸ τίποτε.

Τὸ Χοῦνιγ νὰ σταυρώναμε : αὐτὴ ἔκλαιε' οὐ κανένα σκυλί νὰ θέλαμε νὰ δέσωμε τενεκὲ «γιὰ νὰ πάῃ στὸ δήμαρχό του;» κλάῦματα ἢ Κοῦλα : «μὴ, μὴ τὸ καυμένο!» Γιὰ κανένα κονδύλι ἢ γραμματόσημο νὰ μαλώνουμε, στὴ μέση ἢ Κοῦλα μὲ τὰ δάκρυα.

— Νὰ! πάρτε τὰ δικά μου και μὴ μαλώνετε.

Ἡ Κοῦλα σκόρπιζε τριγύρω της, σὰν ἀχτίδες, τὴν ἡμερότητα και τὸν ἱπποτισμὸ ἀκόμα και στὰ χειρότερα ἀγκάμια τοῦ σχολεῖοῦ

μας, ὡς καὶ στὸν Κώστα τὸν Παρέολα, ποῦ ἄλλοτε δὲν ἄφηνε γάτα νὰ μὴν γδάρῃ γιὰ νὰ κάμῃ τὸ τομάρι τῆς ντέλφι.

Ἀπὸ τὴν τρίτη ὁμῶς τάξι' ἡ Κοῦλα ἔφυγε ἀπὸ τὸ σχολεῖο μας' ἄλλοι λέγανε πῶς ἀρρώστησε καὶ γι' αὐτό, καὶ ἄλλοι πῶς μεγάλωσε καὶ θὰ τὴν παντρεύανε' ἀλλὰ καὶ ποῦ ἔφυγε, τί; ἅμα ἔδλεπε συμ-μαθητὴ τῆς ἀπὸ μακρυὰ, ἄφηνε κάθε συντροφιά κι' ἔτρεχε νὰ τὸν κράξῃ μὲ τὸνομά του, νὰ τὸν φιλέψῃ ὅ,τι εἶχε, νὰ τὸν ῥωτήσῃ γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα παιδιὰ, νὰ κλάψῃ ἂν μάθαινε πῶς κάνενα ἀρρώστησε ἢ πῶς τῶδεῖρε σκληρὰ ὁ Κοφοπόδαρος.

Αὐτὸς ὁμῶς ὁ σκληρὸς θαρμὸς ὁ τόσο ἄλλοτε συνηθισμένος, ὅσο πῆγαινε καὶ γίνονταν ἀραιότερος' τὸ εἶχαμε παρατηρήσῃ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἡ Κοῦλα ἦλθε στὸ σχολεῖο μας, ὅτι ὁ ἀφρωσιμένος ὁ Κοφοπόδαρος ποτὲ δὲν ἔδερνε παιδι μπροστά τῆς' ἐμάνιαζε, ἐσκύλιαζε, δάγκανε τὰ δάχτυλά του, μὰ χέρι ἀπάνω σὲ παιδι δὲν ἄπλωνε μπροστά στὴν Κοῦλα. Μὰ καὶ βστερα, ποῦ ὁ πατέρας τῆς τὸν πῆρε δάσκαλο τῆς Κοῦλας στὸ σπίτι, τὸ ξύλο στὸ σχολεῖο μας ἔπεφτε πολὺ ἀραιότερα' ὅταν μάλιστα ὁ θαρμένος μαθητῆς τύχαινε νὰ εὔρῃ τὴν Κοῦλα στὸ δρόμο καὶ νὰ τῆς τὸ πῆ, δύσκολο ἦτανε νὰ τῆς ξαναφάῃ ἀπὸ τὸν Κοφοπόδαρο.

Ἐννοεῖται ὅτι ἅμα τὸ καταλάδαμε αὐτό, λίγοι ἦτανε τόσο δειλοὶ ἢ τόσο ἄτυχοι ὥστε νὰ μὴν κάμουν στὴν Κοῦλα τὰ παράπονά τους.

Ἀλλὰ δὲν εἶχε ἀλλάξῃ μοναχὰ 'ς αὐτὸ ὁ τρόπος τοῦ Κοφοπόδαρου. Αὐτὸς, παιδι μου, ἀπὸ τὴν καιρὸ ποῦ γίνηκε ἰδιαιτέρος δάσκαλος τῆς Κοῦλας καὶ τὴν ἔβγανε κάποτε καὶ περιπάτο, γίνηκε ἄλλος ἄνθρωπος. Θαῦμα θαυμάτων! μετρίασε καὶ τὴ φιλαργυρία του καὶ τὴν κακοπέρασί του' ντύνονταν, ποδένονταν, ἐπιασε ἕνα σπίτι ὑποφερτό, ἔτρωγε, πλύνονταν, ξυρίζονταν, κάθονταν ἀκόμα καὶ στὸ μεγάλο καφφενεῖο ποῦ ἦταν ἀπέναντι στὸ σπίτι τοῦ Πήττα. Ὅλοι κάνανε τὸ σταυρὸ τους γιὰ τὴ μεταβολή. Αὐτὸς, ὅταν τοῦβκαναν καμμιὰ σχετικὴ ἐρώτησι, ἀπαντοῦσε:

— Αἱ! παιδι μου, γήρασα, θέλω λίγη καλοπόρεψι, χαλασιά μου' δόξα σοι ὁ Θεὸς ἔβαλα καὶ δυὸ παραδάκια στὴν πάντα γιὰ τὰ τελευταῖα μου' λέω, ἄς ζήσω κ' ἐγὼ σὰν ἄνθρωπος.

Ἀπὸ κάθε ἄλλη ὁμῶς μεταβολὴ περισσότερο ἐθαυμάζαμε τὴ μεταβολὴ στὴν ἔκφρασι τοῦ προσώπου του.

Θυμοῦμαι μιὰ μέρα — ἐγὼ τότε ἦμουνα στὸ γυμνάσιο — ποῦ τὸ εἶχαμε σκάσι κανόνι καὶ πῆγαμε στὰ Ἡρῶνα νὰ παίξωμε τὸ κλέφτικο' κάνομε ἔτσι καὶ βλέπομε τὸν Κοφοπόδαρο μὲ τὴν Κοῦλα' ἦτανε τώρα ἡ Κοῦλα γυναικοῦλα σωστή' ἀδύνατη πάντα, ἀλλὰ σχηματισμένη μὲ μακρύτερα φουστανάκια, μὲ σηκωμένα τὰ ξανθὰ τῆς μαλλιά καὶ μ' ἕνα καπέλλο ψάθινο μὲ ἕνα μεγάλο στάχυ ποῦ τῆς πῆγαινε πολὺ ὀμορφα.

Στέκονταν ἐμπρὸς στὸ ἀγαλμα τοῦ Βύρωνος καὶ ὁ Κοφοπόδαρος κρατοῦσε ἕνα βιβλίο στὸ χέρι καὶ κάτι τῆς ἔλεγε μὲ ζωηρότητα.

— «Μωρέ! ὁ Κοφοπόδαρος μὲ τὴν Κοῦλα» εἶπαμε ὅλοι. «πᾶμε

Ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἓνας μεγάλος συμμαθητὴς μας, που εἶχε ἔλθῃ ἀπὸ τὸ γυμνάσιο τῶν Πατρῶν, προχωρημένος πολὺ στὴν κακία, εἶπε:

— Ἐγὼ, μωρὲ παιδιά, στοιχηματίζω πῶς ὁ Κοφοπόδαρος τᾶχει: φικασμένα μὲ τὴν Κούλα.

Ἐπήγαμε νὰ τὸν πνίξουμε ὅλοι, ὅσοι τὴ γνωρίζαμε τὴν Κούλα ἀπὸ μικρῆ· ἓνας μάλιστα, ποῦ ἦτανε καὶ λίγο συγγενῆς της, ἠθέλησε νὰ τὸν βαρέσει, ἀλλὰ ἡμεῖς τὸν ἐμποδίσσαμε.

Ὡς τόσο πλησιάσαμε μὲ διάθεσι νὰ πειράξουμε τὸν Κοφοπόδαρο.

Ὅταν ὁμως σταθήκαμε τριγύρω, ἡ Κούλα σήκωσε τὰ μενεξεδένια ματάκια της, καὶ μὲ τὴ γλυκειὰ της φωνίτσα καὶ τὸ ἀγγελικὸ της χαμόγελο, μᾶς εἶπε:

— Καλημέρα, παιδιά· καθήστε νὰκούσετε καὶ σεῖς*· καὶ ῥώτησε τὸ δάσκαλό της:

— Νὰ μείνουν;

— Γιατί νὰ μὴ μείνουν! εἶπε ὁ Κοφοπόδαρος· ἀφοῦ θέλης ἐσύ!

— Ἐγὼ νὰ μὴ θέλω! — εἶπε ἡ Κούλα — γιὰ τοὺς συμμαθητάς μου, ποῦ μάγαπούσαν τόσο!

— Κι' ἀλήθεια σ' ἀγαπούσαμε, Κούλα· εἶπαν οἱ μεγαλύτεροι.

— Τὸ ξέρω· εἶπε ἡ Κούλα.

Κάθε διάθεσι γιὰ πείραγμα μᾶς ἔφυγε τότε, καὶ σταθήκαμε νὰκούσωμε. Τῆς διηγούνταν τὸ βλο τοῦ Βύρωνος, ὅσα δηλ: ἔπρπε νὰ τῆς διηγηθῆ· γιὰτι ἔπειτα ποῦ κ' ἐγὼ τὰ ἐδιάβασα, εἶδα πῶς πολλὰ ὁ Κοφοπόδαρος εἶχε παραλείψῃ τότε.

Τῆς εἶπε γιὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν του καταγωγὴν, τὴν ὁμορφίαν του, τὸ ἐλάττωμα τῆς κουσαμάρας ποῦ εἶχε, γιὰ τὴν ἐξυπνάδα του, τὴ μεγαλοφυχία του, τὰ ὠραία του αἰσθήματα πρὸς τοὺς ἀδυνατούς, πρὸ πάντων γιὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀπόφασιν ποῦ ἔλαβε νὰ ἔλθῃ νὰ πολεμήσῃ στὸν ἀγῶνα της, καὶ ἀφήνοντας τὰ καλὰ τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶχε στὴν Ἀγγλία, νὰ κακοπαθήσῃ στὴν πατρίδα μας, ποῦ ἀκόμα τότε εὐρίσκονταν σχεδὸν στὴ βαρβαρότητα.

Τῆς ἀνάφερε καὶ κάποιον στίχον τοῦ Σολωμοῦ, νομίζω, ποῦ λέει:

*Ποῦ θὰ πάῃ; βουνὰ καὶ λόγγοι
καὶ λαγκάδια ἠχολογοῦν·
ποῦ θὰ πάῃ; στὸ Μεσολόγγι,
κι' ἄλλοι ἄς μὴ ζηλοφθονοῦν·*

καὶ τέλος τῆς ἔκαμε μιὰ συγκινητικὴ περιγραφή τῶν τελευταίων στιγμῶν του καὶ οὐ πεθαίνοντας ἔκραξεν· «Ἄδα μου, κόρη μου, Ἑλλάς μου». Τότε ἄνοιξε τὸ βιβλίον καὶ τῆς ἐδιάβασε μερικὲς στροφὰς ἀπὸ τὸ Μαζέππα, τὴ Νύμφη τῆς Ἀδύδου, τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου, καὶ ἀπὸ τὸ δεῦτερον ἄσμα τοῦ Τσίλ-Ἀρόλδου.

Τὰ μάτια τῆς Κούλας ἔπρσαν σὰ βρῦσι· ἡμεῖς τὸν ἀκούγαμε ἔκστατικοί. Τόσο ὁμορφα πράγματα καὶ τόσο ὁμορφα εἰπωμένα, ἔβγαναν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κοφοπόδαρου!

Ἄλλοι μὲ τὴν ἐπέσευσιν ἐκινῶν ἐπὶ τὸ ἴδιον ποῦ εἶχαμε

γνωρίσῃ σὸ δημοτικὸ σχολεῖο, ρυπαρό, στρυφνὸ, ταπεινὸ, ἀνθρωπομίσητο! Τώρα τὸ βλέπαμε ὄχι μοναχὰ καθαρό, ἀλλὰ καὶ ἐξευγενισμένον καὶ ἐξυψωμένον, μὲ μάτια ἀστραφτερά, γεμᾶτα ἀπὸ ἀγάπῃ καὶ ἐνθουσιασμοῦ, σὰν κἀτι θαῦμα νὰ τὸ εἶχε μεταμορφώσῃ.

Καὶ θυμῆθηκα τὰ πονηρὰ λόγια τοῦ Ἀνδρέα καὶ εἶπα μέσα μου :

— Μωρέ, μὴν τύχῃ κι' ὁ Κοφοπόδαρος ἀγαπᾷ πράγματι τὴν Κοῦλα! Ἄλλὰ ἀμέσως ἐσεκέφθηκα :

— Ὁ Κοφοπόδαρος δὲν εἶναι τρελλός.

Γιατὶ ἤξευρα τότε μόνον τὴ μία μορφή τῆς ἀγάπης, ἐκείνη ποῦ μόνῃ ξεύρει ὁ νέος, τὴν ταπεινότερη.

Ἄνταν ἐτελείωσας, χαιρετήσαμε μὲ σεβασμὸ καὶ φύγαμε.

— Στὸ καλὸ παιδιὰ — μᾶς εἶπε ὁ Κοφοπόδαρος — μὰ ἄλλῃ φορὰ νὰ μὴ τὸ σκάτε κανόνι.

— Τί; κανόνι τὸ σκάσατε; ἐρώτησε μὲ ἐκπληξί: καὶ αὐστηρότητα ἡ Κοῦλα.

Ἡμεῖς ἐσκύψαμε τὰ κεφάλια μας.

— Ἄ! ἄλλῃ φορὰ νὰ μὴν τὸ κάμετε, παιδιὰ, γιατί δὲν θὰ σὰς ἀγαπᾷ.

Ἐφύγαμε βιαστικοί, χωρὶς νὰ μιλήσωμε. Καμμιά συμβουλή, καμμιά τιμωρία τῶν καθηγητῶν μας δὲν θάπιανε τόσον τόπο, ὅσον ἡ μαλακὴ ἐκείνη φοδέρα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ κοριτσιοῦ.

* *

Ὡς τόσο ἡ Κοῦλα μεγάλωνε καὶ ἤρθε ὥρα ποῦ ἔγινε τῆς πανδρεῖας καὶ ἦτανε, κατὰ τὴ γενικὴ ὁμολογία, ἡ καλύτερη νύφη τοῦ τόπου μας. Καμμιά δὲν εἶχε τὴ χάρι: τῆς, τὴ μόρφωσί: τῆς, τὴν καλωσύνη: τῆς. Γιά τὴν προίκα: τῆς, ἄλλοι ἔλεγαν πῶς ἦταν μεγάλη, γιατί εἶχε κι' ἀπὸ τὴ μάννα: τῆς κι' ἀπὸ τὸν ἱατροφιλόσοφο: ἄλλοι ὁμως ἔλεγαν πῶς ὁ Πήττας τὰ εἶχε φάῃ στὰ γλέντια καὶ τῆς ἔδινε μικρὰ πράγματα.

Μολοντοῦτο γίνονταν λόγος: πότε πῶς παίρνει τὸ δεῖνα γιατρό, πότε τὸ δεῖνα δικηγόρο ἢ δικαστὴ: ἔλεγαν καὶ πῶς θάπαιρνε τὸ γυιὸ τοῦ δημάρχου μας, ποῦ ἦτανε πλούσιος καὶ λεβέντης καὶ προωρίζονταν γιά βουλευτὴ: τοῦ τόπου μας. Καὶ κάνέννας δὲν εὑρίσκει πῶς αὐτὸ πῆγαινε πολὺ γιά τὴν κόρη: τοῦ δασκάλου τοῦ Πήττα.

Ἄλλο ὁμως ἦτανε τὸ τυχερὸ: τῆς. Τὸν καιρὸ ἐκείνον ἔγινε μιά μεγάλη μεταβολὴ στὸν τόπο μας καὶ 'ς ὅλη: τὴν Ἑλλάδα. Καταργήθηκε ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία καὶ γίνηκε ἡ στρατιωτικὴ.

Σὲ μᾶς ἔστειλαν γιά ἀστυνόμο ἕναν ὑπολοχαγὸ, Θρασύβουλο τὸν ἔλεγαν, ἦτανε ἕνας νέος ψηλός, μαυροδέματος, μὲ ὁμορφομυστάκι, ποῦ ἀμέσως τὸν ἐσυμπάθησαν ὅλοι γιά τὴ λεβεντιά: του καὶ τοὺς καλοὺς: του τρόπου:ς. Ἀργότερα, μαζί: μὲ τὴ συμπάθεια: ἦλθε καὶ ἡ ἐκτίμησι:ς καὶ σχεδὸν ὁ θαυμασμὸς γιά τὰς πράξεις: του.

Ἐίχαμε τὸν καιρὸ ἐκείνον στὸν τόπο μας μιά μεγάλη πληγὴ — τοὺς νιαῖδες, τοὺς κουτσαθάκηδες, ὅπως τοὺς ἔλεγαν εἰς τὰς Ἀθή:

διεφθαρμένα και άεργα, που δέν άφηναν σέ ήσυχία τούς νοικοκυ-
 ραίους· κόττες έκλεφταν, μαγαζεία άνοιγαν, καυγάδες έκαναν με-
 ταξύ τους και με τήν έξουσία, πολίτες φιλησούχους έδερναν, γυναί-
 κες πειραζαν, στόν επιτάφιο τρομοκρατούσαν τόν κόσμο με τά
 χαλκούνια και με τά μαχαίρια άκόμα — και τί δέν έκαναν!

Και κάνεις δέν ειμπορούσε νά τούς βάλη χέρι· ό κοσμάκης ό φι-
 λήσυχος τούς άπόφευγε και τούς κολάκευε· ή άστυνομία ή τούς
 φοβοδύνταν ή τά μοιράζονταν μαζί τους.

Ό Θρασύβουλος, μόλις ήρθε, κατάλαβε τήν κατάστασι και με
 γενναιότητα και με δραστηριότητα που δέν τήν ειχαμε ιδή ποτέ,
 έβάλθηκε με τούς βήμαξή. Μόνος του έτρεχε μέρα - νύχτα, άφοβα
 έμπαινε στούς καυγάδες τους, με τό χέρι του τούς ξαριμάτωνε,
 τούς έπαιρνε στή φυλακή και τούς έδερνε άλύπητα.

Σέ λίγο ειθε ό κόσμος τούς λύκους αύτούς νά γίνουν άρνιά· ειθε
 νταϊθδες νά γυρίζουν στούς δρόμους με κατσίκες και νά πωλούν
 γάλα, άλλους νά πήςουν άλάτι, άλλους νάμπουνε σέ μαγαζεία ή
 νά γίνουν ειρηνικοί ψαράδες.

Δύο όμως, τά κεφάλια, έμεναν άκόμα άκαταδάμαστοι· ήτανε κα-
 λυτέρων κάπως οικογενειών παιδιά, ήτανε και παλληκάρια, δέν
 ήτανε και κλέφτες συστηματικοί και δέν έδιναν άφορμή στόν άστυ-
 νόμο νά τούς βάλη στό χέρι του. Περιφέρονταν ως τόσο στήν άγορά
 με τό νταϊθικο ύφος των, τίς λερές των φουστάνελλες και τά κα-
 θαρά φαρδομάνικα ποικάμισα, με τό άριστερό χέρι στό μανικοκόπι,
 τό σελάχι στή μέση, τίς κεντητές σκούφεις τους και με μιá βερ-
 γούλα στό χέρι.

Ό ένας ειχε παρανόμι *Κλήτορας*, γιατί μιá φορά ειχε κάμη κλη-
 τήρας τής άστυνομίας· ό άλλος έλέγονταν *Κώστας τής Μάνθαινας*
 και ήτανε σάν πρωτοπαλλήκαρο του *Κλήτορα*.

Ειθε έβρη όμως, ως φαίνεται, και αύτών ή ώρα· και άφορμή
 γίνηκε μιá πήττα του δασκάλου, του Πήττα.

Ήτανε τυρινές και ό δάσκαλος μετά τή λειτουργία κατέβηκε
 στό καφενείο τών ναυτικών νά καπνίση τό ναργιλέ του.

Έκει ειρε τή συνηθισμένη παρέα του και άρχισε νά περιγράφη
 τά φαγητά, που ειχε γιά σήμερα· τά περιέγραφε με τή συνήθη του
 ζωηρότητα, ή όποια έφθασε στό κατακόρυφο, όταν άρχισε τήν
 περιγραφή τής πήττας.

— Πάω, που λές, καπετάν-Χαράλαμπε, στό Βαλαχά και του λέω·
 «θέλω σιμιγδάλι πρώτης ποιότητας»· τό πάω στή δασάλα και τής
 λέω· νά «πλάσση τά φύλλα φιλά, νά γίνουν σάν τσιγαρόχαρο»·
 πάρε και άπό κεινή τήν τσαντίλα, που μάς έστειλε ό κουμπάρος
 μας ό *Σαρρής*· βάλε και δυό ντουζίνες αύγά». «Δυό ντουζίνες!»
 λέει· «κειό θά γίνη σάν παντεσπάνι!» «Έκεινο που σου λέω έγώ».

Έλεγε και δέν άπόσωνε ό δάσκαλος ό Πήττας. Έστερα έκύτ-
 ταξε τό ρολόγι του και ειπε στόν Κοφοπόδαρο που κάθονταν κοντά
 του σωπώντας, ίσως γευόμενος με τή φαντασία τήν περιφημη
 πήττα, ίσως σκεπτόμενος και τίποτε ειρωνικώτερα.

— Αἱ! πᾶμε, δάσκαλε, νὰ ρίξουμε καὶ στὸ φοῦρνο μιὰ ματιά; γιὰτὶ αὐτὸς ἔχει κατάρρα νὰ τὶς καίη.

— Πᾶμε.

— Αἱ, μαστρο - Κολιέ, ψήθηκε;

— Τώρα! δασκαλέ μου! εἶναι μισὴ ὥρα ποῦ τὴν πήρε τὸ παιδί.

— Μπᾶ! ἔκαμε ὁ Πήττας ποῖο παιδί;

— Ἐνα παιδί ποῦ ἔστειλες ἢ ἀφεντιά σου! μάλιστα ἤθελε νὰ μοῦ πληρώσῃ καὶ τὰ ψηστικά! ἀλλὰ δὲν τὰ πήρα, γιὰτὶ ξέρω πῶς ἢ ἀφεντιά σου πληρώνεις μὲ τὸ μῆνα.

— Ἄλτάνη, Ἄλτάνη! ἐφώνηξε ἀπὸ τῆ σκάλα ὁ Πήττας πηγαίνοντας στὸ σπίτι του! Ἄλτάνη, ποιὸν ἔστειλες γιὰ τὴν πῆττα;

— Ἐγὼ, δάσκαλέ μου; κἀνένανε! δὲν εἶπες πῶς θὰ φροντίσῃς ἢ ἀφεντιά σου;

— Ὡ! κακὸ πῶπαθα! εἶπε ὁ Πήττας — χτυπώντας τὰ γόνατά του — οὔτε τὴν ὁσμὴν τῆς δὲν θὰ αἰσθανθῶ! κατεπειγόντως στὸν ἀστυνόμο.

Ἡ κύρ - Ἄλτάνη ἐβγήκε στὸ παράθυρο καὶ φώναξε:

— Τζαμθες, κυρὰ Στέλαινα, τὰ τρομερὰ μαντάτα, καθὼς ἀναφορὰ τὴν πῆττα μας; κάποιος μαῦρο - νταῆς τὴν ἀπήγαγε καὶ οὔτε τὴν ὁσφύν τῆς δὲν αἰστανθήκαμε! τώρα πάει ὁ δάσκαλος καταπιῆγον στὸν ἀστυνόμο γιὰ νὰ τὸν συλλήψῃ!

Γιὰτὶ ἡ κύρ - Ἄλτάνη ἢ Πήτταινα, ἐνῶ ἦτανε σὲ ὅλα τῆς σωστὴ γυναικία, εἶχε τὴν ἀδυναμία νὰ τὰ λέῃ ἑλληνικά.

— Ἐννοια σας, φίλε μου, εἶπε ὁ ἀστυνόμος ὁ Θρασύδουλος, ὅταν ἄκουσε τὴν ἱστορία τῆς πῆττας! Ἐννοια σας! πηγαίνετε στὸ σπίτι σας νὰ φάτε, καὶ ὅσο νὰ ἔλθῃ ἢ σειρά τῆς πῆττας, θὰ τὴν ἔχετε.

Ἄλτάνη ἔτρωγε καὶ τὸν ἔτρωγε. Ἄδικα ἢ ψαρὸσουπα εἶχε ἕνα δάχτυλο πάχος καὶ οἱ τσιποῦρες εἶχανε κάτασπρα τάντερά τους ἀπὸ τὸ ξύγκι. Ἄδικα ἢ κύρ - Ἄλτάνη ἔλεγε: «αὐτὸ νᾶναι ὅλο τὸ κακὸ, δάσκαλέ μου! μὴ σεκλετίξῃσαι κἐγὼ θὰ σοῦ φικιάσω τὸ βράδυ καλύτερη». Ἄδικα ἢ Κοῦλα, μὲ τὴν ἀδιόρθωτη καλωσύνη τῆς καὶ μὲ λίγη εἰρωνεία γιὰ τὴ λιχουδιά τοῦ πατέρα τῆς, ἔλεγε:

— Αἱ! πατέρα μου! κάποιος, ποῦ θὰ πεινοῦσε, θὰ τὴν ἐπῆρε.

Ἄλτάνη ἔλεγε: Ὁ δάσκαλος παρηγοροῦνταν μόνον μὲ τὴν ἐλπίδα νὰκούσῃ βήματα στὴ σκάλα, καὶ τέντωνε ταῦτιά του καὶ φύσαγε καὶ μᾶσσαγε ἀργὰ - ἀργὰ.

Τὰ βήματα τέλος ἀκούσθηκαν βαρειά, καὶ ἡ πῆττα ἢ ἐρατεινὴ παρουσιάσθηκε στὴ ἀγκαλιὰ ἑνὸς ἀγριοχωροφύλακα, ἐλαττωμένη μόνον κατὰ ἕνα φελλί. Ὁ Πήττας πετάχθηκε ἀμέσως καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐφάνηκε πῶς ἔμελλε νὰ φιλήσῃ τὴν πῆττα καὶ νὰ φάῃ τὸ χωροφύλακα.

— Εἶπε ὁ κύριος ἀστυνόμος, ἂν θὰ υποβάλετε μῆνυσιν κατὰ τοῦ κλέπτου, εἶναι ὁ Κώστας τῆς Μάνθαινας ἢ Μανθόπουλος, ἐρώτησε ὁ χωροφύλακας.

— Μά, ἀφοῦ μᾶς τὴν ἔδωκε, τί μῆνυσιν θὰ υποβάλλῃ! εἶπε ἡ Κοῦλα.

— Κομμάτια νὰ γένη ὁ παλῆάνθρωπος! εἶπε ὁ Πήττας. Ὁ κύριος

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΑΚΤΗΝ
(Ἐργὸν τῆς Virginie Demont-Breton)

άστυνόμος είναι κάτω; πές του πώς τόν παρακαλώ νά ἔλθῃ νά πάρῃ ἓνα μεζέ.

— Δέν καταιδθαίνεις μόνος σου, χριστιανέ;

Παρατήρησε σωστά ἡ κύρ - Ἀλτάνη καί ὁ δάσκαλος τὴν ἄκουσε. Ὅταν ἀνέβηκαν ἀπάνω, ὁ άστυνόμος χαιρέτησε μὲ εὐγένεια, ἀλλὰ καί ἀφέλεια πολλή, καί χαμογελῶντας διηγῆθηκε πῶς ἔπιασε τόν κλέφτη, τὴν ὥρα ποῦ ἔτρωγε τὸ πρῶτο φελλί.

Ἐ κύρ - Πήττας καί ἡ κύρ - Ἀλτάνη τόν ἐγέμισαν ἀπὸ εὐχαριστήσεις, ἐνῶ ἡ Κοῦλα τοῦ προσέφερε πῆττα καί κρασί.

Ἐ Ἰθρασύδουλος ἀνοίξε τὰ μάτια του καί τὴν ἐκύτταξε καλά.

Τὴν εἶχε ἰδῆ βέβαια καί στό δρόμο καί στό παράθυρο καί στήν ἐκκλησία· ἀλλὰ ἡ Κοῦλα δέν ἦταν ἀπὸ κείνες τίς ὁμορφιές ποῦ χτυποῦν ἀμέσως στὰ μάτια· ἦταν κομποτήχνημα, ποῦ ὅσο τὸ σπούδαζες, τόσο τοῦ ἀνακάλυπτες ὁμορφιές.

— Νά φυλάξῃς καί τοῦ δασκάλου σου κἀνένα φελλί, Κοῦλα, εἶπε ὁ Πήττας. Ὁ ἀνόητος! εἰπαῖδῃ μὲ εἶδε συγχυσμένον, δέν ἤλθε νά φᾶμε.

— Καί χωρὶς νά μοῦ τῶλεγες, πατέρα, θά τοῦ φύλαγα.

— Τὸ ξέρω δὰ πῶς τοῦ ἔχεις ἀδυναμία, εἶπε ὁ Πήττας καλοκαρδισμένος καί μασσῶντας μὲ τὰ δυὸ του μάγουλα.

— Αἱ! ἀσθοντᾶς εἶν' αὐτός· νέρων πῶς τὸ λέτε σεῖς οἱ γραμματισμένοι· ἐπρόσθεσε γυρίζοντας πρὸς τόν άστυνόμο ἡ κύρ - Ἀλτάνη.

— Ποιός εἶναι ὁ δάσκαλός σας, δεσποινίς; ἠρώτησε ὁ Ἰθρασύδουλος.

— Ἐ! μάτια! πρόλαβε νάπαντήσῃ ἡ κύρ - Ἀλτάνη· ἐκεῖνος ὁ γέρος, ὁ Κοφοπόδαρος ποῦ λένε· ἔτο: γελᾶμε μὲ τὴν Κοῦλα· ἐστία τὸ λέμε.

* *

Ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἐκείνη ἡμέρα τῆς πῆττας ὁ Ἰθρασύδουλος συνδέθηκε μὲ τὸ σπίτι τοῦ δασκάλου τοῦ Πήττα.

Κάθε Κυριακὴ μετὰ τὴν ἐκκλησία ἀφῆνε κάθε ὑπηρεσία καί κάθε συντροφιά, γιὰ νά κάμῃ τὴν ἐπίσκεψί του. Τῆς πρῶτες ἡμέρες ἐφάνερον καί τὸ θαυμασμό του γιὰ τὴν Κοῦλα καί ζητοῦσε καί πληροφορίες· ὕστερα ἔπαυσε καί τὰ δυὸ, ἀλλ' ὄχι καί τὰς ἐπισκέψεις.

Ἡ κοινωνία ἄρχισε νά τὸ παρατηρῆ καί νά λέῃ τὸ κοντό της καί τὸ μακρὸ της, γιὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνον στὸν τόπο μας, ὁποῖος εἶχε μεγάλο κορτίσι, δέν ἔμπαζε εὐκολα ξένον ἄνθρωπο στό σπίτι του· τώρα μαθαίνω, πῶς γίνεται τὸ ἐναντίον.

— Μοῦ φαίνεται, ἔλεγαν, πῶς ὁ Κώστας τῆς Μάνθυνας πῆγε νά κάμῃ κλεψιά καί ἔκαμε προξενιά.

Ἐ ὁ Κώστας τῆς Μάνθυνας ὡς τόσο δέν ἐφάνηκε πειά· «τὸν εἶχε κάμῃ σιγογούρι» ὁ άστυνόμος· ὁ ἀχάριστος.

Τώρα ἀπὸ τοὺς νταλῆδες δέν ἔμεινε παρὰ ὁ Κλήτορας· ὁ Ἰθρασύδουλος τόν εἶχε στό μάτι, ἀλλὰ σπουδαία ἀφορμὴ δέν εἶρρισε νά τόν βάλῃ καί στό χέρι. Ἦλθε ὁμιωξ καί αὐτοῦ ἡ ὥρα.

Ἦταν μεγαλοβόμαδο. Μία ἀόστηρά διαταγὴ τοῦ άστυνόμου εἶχε ἀπαγορεύσῃ γιὰ τὸν ἐπιτήχειο τὰ χαλκούνια, τίς σαλιόρες,

ἀκόμα και τις τρακατροδικες μέσα στον κόσμο. Μόνον τὰ βεγγαλικά φῶτα ἐπιτρέπονταν. Ἡ διαταγή ἔγινε σεβαστή, γιατί ἤξευραν ὅλοι πῶς ὁ Θερασύβουλος δὲν ἐχωράτευσ.

Τὸ ξημέρωμα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου οἱ ἐπιτάφιοι τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος και τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ὠρατα στολισμένοι με λουλούδια και με χρωματιστὰ φαναράκια, ξεκίνησαν ἀπὸ τις ἐκκλησίες των, ὁ ἕνας κοντὰ τὸν ἄλλον, γιὰ τὰ Ἑρῆα. Οἱ γυναῖκες, ἀσφαλισμένες τῶρα, ἀκολούθησαν με τὸ σωρὸ. Ὁ κύρ - Πήττας και ἡ κύρ - Ἀλτάνη ἀκολούθησαν τὸν ἐπιτάφιο τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῆς ἐνορίας των, ἔχοντας στή μέση τὴν Κοῦλα.

Ἀδυνατισμένη λιγάκι ἡ ὠραία νέα ἀπὸ τὴ νηστεία και τὴν κακο-νύχτια τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, με τὸ ξανθὸ κεφαλάκι της τυλιγμένο σὲ μιὰ μεταξωτὴ σάρπα, με τὸ πρόσωπό της κάπως ὠχρὸ, ἐφαίνονταν στὸ φῶς τῆς λαμπάδας της σὰν κάτι αἰθέριο, σὰν ἕνα ἀπὸ τὰ ἄσπρα λουλούδια, με τὰ ὁποῖα ἡ ἴδια εἶχε στολίσει τὸν ἐπιτάφιο τῆς ἐνορίας της. Κρίμα ποῦ ὁ Θερασύβουλος ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ ἀκολουθῆ με μεγάλη στολή τὸν ἐπιτάφιο τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, τῆς μητροπόλεως, και δὲν ἔμπορούσε νὰ τὴν ἰδῆ.

Βαθειὰ κατανουχτική ἦταν ἡ ψαλμωδία και τὰ «Κύριε ἐλέησον» στὴν ἡσυχία ἐκείνη. Ὁ οὐρανὸς ἐγαλάκτωνε, και τὰστέρια οὐ-νονταν ἕνα ἕνα, ἐνῶ οἱ ἐπιτάφιοι περνοῦσαν ἀπὸ τὴν ἁγία Παρασκευή, τῆς ὁποίας ὁ ἐπιτάφιος ἀκολούθησε τὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, προσθέτοντας τὸν καλλίφωνο χορὸ του.

Ἄχ! τί γαλήνη, τί τρυφερότης ἐπικρατοῦσε τὸ ἀνοιξιάτικο ἐκείνο ξημέρωμα μέσα σὲ κείνη τὴν ὑψηλὴ λιτανεία!

Ἀξαφνα ἀκούσθηκε ἕνας τρομερὸς συριγμὸς και ἕνα φεῖδι ἀπὸ φωτιά ἐφάνηκε νὰ γυρίζῃ ἀπειλητικὸ τρίγυρῳ ἀπὸ τὸν ἐπιτάφιο τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Οἱ ψάλτες ἐσώπασαν, οἱ γυναῖκες ἐδγαλαν τὶς φωνές και σκορπισθήκανε.

Τὸ φλογερὸ φεῖδι ἐστένευσε τοὺς κύκλους του, τοὺς ἐστένευσε περισσότερο γύρω ἀπὸ τὸ ξανθὸ κεφαλάκι της Κούλας.

Ὁ Κλήτορας ὁ ἀπαίσιος, μ' ἕνα τρομερὸ χαλκοῦνι στὸ χέρι, ποῦ συγκλόνιζε ὅλο τὸ σῶμα του, ἐδικοῦνταν ἔτσι τὸν ἀστυνόμο, τὸ διώκτη τῆς ράτσας της, και τὸν ἐταπείνωνε στὸ πρόσωπο ἐκείνης, ποῦ ὅλος ὁ κόσμος ἤξευρε γι' ἀγαπημένη του.

Ἡ σάρπα της ἔπιασε φωτιά· ὁ κύρ - Πήττας ἐκραξε βοήθεια· ἡ κύρ - Ἀλτάνη ἐφώναξε σὰν δαιμονισμένη· ἡ νέα ἐλιγοθύμησε στὴν ἀγκαλιά τοῦ πατέρα της, και ὁ Κλήτορας ἐγύρισε νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ δυὸ αἰδερῆνια χέρια τὸν ἐσφιξαν ἀπὸ πίσω και τὸν παρέλυσαν. Τὸ φλογερὸ φεῖδι ἐφυγε ἀπὸ τὸ χέρι του και σέρνονταν κατὰ γῆς, ξερνώντας τὴ φλόγα του. Ὅταν ἡ Κοῦλα, ἀπάνω στὸ γυναι-κωνίτη τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἀνοιξε τὰ ματάκια της, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ποῦ εἶδε μπροστὰ της ἦταν ὁ Θερασύβουλος.

— Ἐπαθες τίποτε; ἐπαθες τίποτε; τὴ ῥωτοῦσε με ἀγωνία.

— Ὅχι, τίποτε· σ' εὐχαριστῶ· εἶπε ἡ νέα και ἀπλωσε τὰ δυὸ της χεράκια, τὰ ὁποῖα ἐκείνος ἐσφιξε στίς ἀνδρικές του παλάμες.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

— Μή τόν δειρῆς' εἶπε ἡ Κοῦλα.

Μιλοῦσαν καί οἱ δυοὶ σέ ἐνικό, χωρὶς καλὰ νά τὸ ἐννοοῦν.

— Δὲν τὸν δέρνω, ἀφοῦ τὸ θέλῃς' ἄλλωστε... ἄλλωστε — ἐπρόσθεσε μὲ δισταγμὸ — καί... τοῦ εἶμαι εὐγνώμων.

Ἐσώπασαν.

Τὰ μαῦρα μάτια καὶ τὰ μενεξεθεῖνια συναντήθηκαν γιὰ μιὰ στιγμή, καὶ αὐτὴ τῆ στιγμή τὰ εἶπαν ὅλα ὅσα εἶχαν νά ποῦν' τὰ εἶπαν ἐκεῖ μέσα στὴν ἐκκλησιά, μπροστά στὸν κόσμο, ὁ ὁποῖος ὡς τόσο εἶχε αὐτιά γιὰ ἀκούῃ καὶ μάτια γιὰ νά βλέπῃ. Ἀλλὰ εἶχε καὶ στόμα γιὰ νά μιλῇ.

Καὶ μίλησε πράγματι πολὺ καὶ ἐξακολούθησε τόσο νά μιλῇ καὶ νά λέγῃ, πῶς ὁ Θρασύβουλος καὶ ἡ Κοῦλα ἀγαπιώτανε, ὥστε κανεῖς δὲν παραξευθεύθηκε, ὅταν ἓνα πρωὶ Κυριακάτικο εἶδαμε στὴν «Αἰτωλία» τὰ δυο ὀνόματα ἐνωμένα καὶ μιὰ στήλη δλόκληρη νά λέγῃ ἐπαίνους γιὰ τὸ μνηστῆρα, ἐγκώμια γιὰ τὴ μνηστὴ ἀτελείωτα.

Καὶ κάνεις μας δὲν εἶχε ἀντίρρηση σὲ ὅλα αὐτὰ μόνον κἀτι γεροντοκόριτσα, ὅταν ἐβεβαιώθηκαν, εἶπαν :

— Ἀκοῦς μαρή; ἡ Κοῦλα ἀπὸ τώρα πανθρεῖ! τί, γιὰ ἐμοί, κουτσονόπανα τοὺς κάμανε τοὺς γάμους! μπᾶ-μπᾶ-μπᾶ!

Οἱ ἐπίσημοι ἀρραβῶνες ἔγιναν λίγες μέρες ἀργότερα, σὲ στενὸ κύκλο, γιατί ὁ γαμβρὸς εἶχε κάποιον μακρυνὸ πένθος.

Ὅσοι παρευρέθησαν στοὺς ἀρραβῶνας, μᾶς εἶπαν πῶς ὁ Θρασύβουλος δὲν πατοῦσε στὴ γῆ, ἀλλὰ ἡ Κοῦλα ἔδειχνε περισσότερη συγχίνηση παρὰ χαρὰ.

Ἡ Κοψοπόδαρος ἦτανε παράξενος' τότε χαίρονταν σὰν τρελλός καὶ τότε μαζεύονταν σὲ μιὰ γωνιά, ἔγερνε τὸ κεφάλι στὸ στήθος καὶ φαίνονταν ἀπορροφημένος σὲ κάποιον σκέψι' ὀδυνηρὰ.

Ἡ Κοῦλα ἄφηνε τότε ὄλους καὶ πήγαινε νά τοῦ μιλήσῃ' κι' αὐτὸς ἐφαίνονταν σὰν νά ξυπνοῦσε ἀπὸ κακὸ ὄνειρο.

— Αἱ! δάσκαλε — τοῦ εἶπε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τίς φορές ὁ Θρασύβουλος — γέλα λιγάκι, γιατί ἡ μαθητριά σου δὲ μπορεῖ νά χαρῆ χωρὶς ἐσέ. Ὁ πρῶτος της ἔρωτας, βλέπεις!

Ἡ Κοῦλα τοῦ ἔρριξε ἓνα βλέμμα παραπονιάρικο, ὁ δὲ Κοψοπόδαρος ἀπὸ κεινὴ τὴν ὥρα τὰ ἔκαμε θάλασσα. Ἐπι: τόσο πολὺ, ποῦ στὸ τέλος τὸν ἐπῆραν ἀνασχηκτὰ καὶ τὸν ἐπῆγαν σὲ μιὰ κάμαρη νά κοιμηθῇ.

Τὴν ἐπομένη Κυριακὴ τὸ ζευγάρι πρωτοβγήκε μαζί περίπατο' μπροστά ὁ Θρασύβουλος καὶ ἡ Κοῦλα, πίσω ἡ κύρ- Ἀλτάνη καὶ ὁ Κοψοπόδαρος. Ὁ κύρ- Πήττας δὲν ἄφησε τὴν πρέφα του. «Ἐχει τὸν ψυχοπατέρα της», ἔλεγε. Ὁ κόσμος ἔβγαίνε νά τοὺς καμαρῶσῃ' οἱ ἄνδρες ἔλεγαν στοὺς νέους:

— Νά, μέσ' στὰ στραβά σας, πᾶφήσατε τέτοιο κορίτσι νά σᾶς τὸ πάρουν ἀπὸ τὰ χέρια σας.

Οἱ γρηῆς ἔλεγαν:

— Ὁ αὐγερινὸς καὶ ἡ πούλια, γιὰ ἐμοί! κακὸ μάτι νά μὴ τοὺς ἰδῇ.

Τὰ γεροντοκόριτσα ἔλεγαν:

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakō Apothetirio Dimosias Ist
Restrictions apply.

— Μαρή! πῶς ἦτανε ἔτοι ἡ Κοῦλα; πεθαμμένη κι' ἄθαφτη' μπᾶς και δὲν τὸν ἤθελε τὸν ἀστυνόμο;

— Ἀές, καὶ μὲν, νάγάπαγε τὸν Κοφοπόδαρο;

— Ὁ Θεός νά σέ φυλάῃ ἀπὸ τέτοιες μούμες!

Ἐκείνιο ὡς τόσο ζοῦσαν στάστέρια.

Τὶ χάρι ποῦ εἶχαν οἱ παπαροῦνες και τὰ χαμόμηλα στὰ χωράφια! Πῶς μοσχοβολοῦσαν τᾶγρια κρίνα στή βρεμματιά! Τὶ δμμορφη ποῦ ἦταν ἡ λίμνη, ἀσημωμένη ἀπὸ τὸ φεγγάρι! Πῶς καθρεφτίζονταν στὰ νερά της ὁ οὐρανός και διπλασίαζε τᾶστέρια του γιὰ νὰ τοὺς βλέπη μὲ περισσότερα μάτια!

Ἦστερα στὸν περίπατο τοὺς συνώδευε μόνος ὁ Κοφοπόδαρος, γιὰτὶ ἡ κύρ - Ἀλτάνη ἐπιστατοῦσε τίς βράφτρες τῶν προικιδῶν.

— Προχωρήστε, παιδιὰ μου, τοὺς ἔλεγε, ὅταν ἔφθαναν στὸν Ἄνεμόμυλο· προχωρήστε και σᾶς περιμένω τὸν κόσμο ὅλον τὸν ἔχετε μαζί σας.

— Καὶ σὺ εἶσαι μέσα στὸν κόσμο μας· τοῦ ἔλεγεν ἡ Κοῦλα.

— Μὴ βιασθῆτε, σᾶς περιμένω ἀπαντοῦσεν ὁ γέροντας και κουρασμένος κάθονταν στὸν Ἄνεμόμυλο, και τὸ βλέμμα του τοὺς ἀκολουθοῦσε ὡσότου ἔπαυαν νὰ φαίνωνται.

Τότε ἔκανε δυὸ - τρεῖς φορές ἓνα κίνημα μὲ τὴν πλάτη του σὰν νὰ ἔλεγε.

— Καὶ τότε, ποιὸν τάχα νάχη σκοπὸ ἡ ζωὴ μου!

* *

Ὅταν ἔγιναν αἱ ἐξετάσεις τοῦ σχολείου του, ὁ Κοφοπόδαρος ἐδῆλωσε στοὺς φίλους του ὅτι εἶχε σκοπὸ νὰ ταξιδεύσῃ στήν Ἠπειρο, στὸ χωριὸ του, νὰ ἰδῆ ποιὸς ζῆ και ποιὸς πέθανε ἀπὸ τοὺς δικούς του.

Σαραντα χρόνια σχεδὸν εἶχε στὸν τόπο μας, και ὄχι μόνον ποτὲ δὲν εἶχε ταξιδεύσῃ, ἀλλὰ και ποτὲ δὲν εἶχεν ἀναφέρῃ γιὰ τὴν οἰκογένειά του και ἴσως ποτὲ δὲν εἶχε λάβῃ γράμμα τους· τῶρα ὅμως τὸ εἶχε ἀποφασισμένο και χαμένες ἐπῆγαν ὅλες αἱ παρακλήσεις τῶν Πητταίων και τῆς Κούλας ἀκόμα, νὰ μείνῃ — νὰ μείνῃ, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ γάμος και ἔπειτα ἔφευγε. Ὁ Κοφοπόδαρος δὲν ἄλλαξε γνώμη.

— Εἶμαι — ἔλεγε — μὲ τῶνα ποδᾶρι στὸ λάκκο· θέλω, πρὶν πεθάνω, νὰ ξαναἰδῶ τὸν τόπο ὅπου γεννήθηκα.

Ὅσοι ἔτυχε νὰ παρευρεθοῦν στὸ σταθμὸ τὴν ὥρα ποῦ ἔφευγε και τὸν ξεπροβόδαιναν οἱ φίλοι του, εἶπαν πῶς τῆς Κούλας τὰ μάτια ἔτρεχαν σὰν ποτάμι και τοῦ γέρου δασκάλου της ἡ φωνὴ εἶχε κοπῆ στὸ λάρυγγα.

Κατὰ τὸν Αὐγουστο ἔγινε και ὁ γάμος τῆς Κούλας μὲ τὸ Θρασύδουλο, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ μεταξῇ εἶχε προβιασθῆ σὲ λοχαγὸ και εἶχε εἰδῆσι πῶς τοποθετεῖται στὰς Πάτρας.

Ἡ κύρ - Ἀλτάνη τὸ πῆρε κατάκαρδα πῶς θάποχωρίζονταν τὴν κόρη της, τὴ μόνη χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ της· ὁ Πήττας ὅμως τὴν παρηγοροῦσε μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς θά πῆγαιναν συχνά, συχνά θάρχονταν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

και η Κοῦλα και πῶς στο τέλος, ἄμα ἔπαιρνε τή σύνταξι του, μπορούσαν και νά κατοικήσουν στάς Πάτρας.

Ἐπί γάμος ἔγινε βασιλικός· ἤλθαν και οἱ συμπεθέροι ἀπό τήν Ἀνδραβίδα, ὁ πεθερός ἕνας ἀφεντάνθρωπος μωραίτης μέ κοντή φουσανέλλα και μέ χρυσή φέρμελη, ἡ πεθερά μέ τετραπέρατη μωραίτισσα πλατύστηθη, λουσάτη, γλεντζοῦ πρώτης τάξεως· και οἱ δυο ἐρωτεύθηκαν ἀμέσως τή νύφη τους και δέν ἐχόρταιναν νά τήν βλέπουν και νά τήν χαϊδεύουν. Βιολιά και νταούλια στο γάμο· χοροὶ ἑλληνικοὶ και εὐρωπαϊκοὶ γιά τοὺς νέους. Ὁ Πήττας ἔβαλε ἕνα ζουρνᾶ στο ἕνα αὐτί και ἕναν στο ἄλλο και ἔκανε σάν εἰκοσι χρονῶν παιδί.

Ἡ Κοῦλα εἶχε γίνῃ ὁμορφῆ νύφη μέ τό ἄσπρο πέπλο και τὰ ἀνθη τῆς λεϊμονιάς, ἀλλά ἦταν ὠχρή ἀπό τή συγκίνησι.

— Ἀγγί — φώναξε ὁ Πήττας — ποῦ εἶσαι, καὶ μένε Κοφοπόδαρε, νά χορτάσης φαί και γλέντι γιά ὅλη σου τή ζωή!

— Ἀχ! εἶπε ἡ Κοῦλα, μισή μου φαίνεται ἡ χαρά μου, Θρασύβουλε, ποῦ λείπει ὁ ἄμοιρος αὐτός. Ἄν εἶμαι σήμερα ἄνθρωπος και ἄν σᾶρέσω λιγάκι, σαυτόν τό χρεωστῶ.

— Μοῦ φαίνεται ὅμως, εἶπεν ὁ Θρασύβουλος, πῶς κι' αὐτός, ἄν ἔγινεν ἄνθρωπος, σέ σένα τό χρεωστῆ.

— Ἀλήθεια εἶναι και αὐτό, εἶπε ἡ Κοῦλα· ὅλοι γίνονται καλύτεροι κοντά μου.

— Γιατί ὅλοι σ' ἐρωτεύονται, γυναικοῦλα μου· εἶπε ὁ Θρασύβουλος· και τῆς ἔσφιξε τό χέρι ἐκεῖ ποῦ κάθονταν στόν καναπέ τόσο ὀποῦ πόνεσε και φώναξε λιγάκι.

— Κάγγι — φώναξε ὁ Πήττας — παληόπαιδα, ἀπό τώρα ἀρχίσατε ἔλα κοντά, μωρ' Ἀλτάνη, νά σοῦ πῶ ἔς τ' αὐτί.

— Μπα, μπα — ἔλεγε ἡ κύρ - Ἀλτάνη — ὄξω φωνῶν ἔγινε ὁ σύζυγός μου· μήν πίνης ἄλλο, χριστιανέ.

Ὅταν τοὺς κατευῶδωσαν και τό καρᾶνι σήκωσε ἄγκυρα, ἡ Κοῦλα δέ μπορούσε νά ξεκολλήσῃ ἀπό τήν ἀγκαλιά τῆς μάνας τῆς.

— Μαννοῦλα μου, μαννοῦλα μου — ἔλεγε — νά μοῦ γράψης κάθε μέρα, νά βάνης τόν πατέρα μου νά μοῦ γράψῃ· και νᾶρθῆς, νᾶρθῆς, μαννοῦλα μου, νά μέ ἰδῆς· μήν ἀργήσης νᾶρθῆς· και τό δάσκαλό μου τόν ἄμοιρο μήν τόν ἀφήσετε ἔρημον· στόν κόσμο δέν ἔχει ἄλλον ἀπό μένα κι' αὐτός· μοῦ τό ὑπόσχεσαι, μαννοῦλα μου;

— Ναι, παιδί μου, ναι, Κοῦλα μου, ναι νά σέ χαρῶ, καμάρι μου, μοναχοκόρη μου· ἔλεγε ἡ κύρ - Ἀλτάνη τόσο συγκινημένη, ποῦ δέν εἶπε κἀνένα ἑλληνικό.

* * *

— Ἡ Κοῦλα, φίλε μου, θριαμβεύει στάς Πάτρας· μάς ἔλεγε στο καφφενεῖο, ὕστερα ἀπό λίγον καιρό, ἕνας ἀπό τήν παρέα μας, ποῦ εἶχε γυρίσῃ ἀπό τās Πάτρας.

— Πολύ φυσικό· εἶπε ἄλλος· οὐρανιά μάτια σάν χάνδρες δέν θά εἶχαν ἰδῆ ποτέ.

— Όχι μόνον γιά τὰ μάτια της, φίλε μου, καί γιά τήν ὁμορφιά της, ἀλλά καί γιά τή σεμνότητά της, τήν ἀγαθότητα, τή νοικοκυρωσύνη, ἀκόμα καί γιά τή μόρφωσί της· «μωρέ πού στήν ἀργή, μού ἔλεγε ἕνας Πατρινός πού τήν εἶχε γνωρίσει, πού ἔμαθε αὐτή τόσα ὁμορφα πράγματα μέσα στό χωριό σας, χωρίς νά θέλω νά σάς προσβάλω»· τοῦ εἶπα γιά τόν Κοφοπόδαρο...

— Μωρέ ἀλήθεια, εἶπε ὁ ἄλλος· εἶδατε τόν Κοφοπόδαρο; ᾧ! χάλια! ἔμαθα πῶς τόν ἔπαισαν· κι' ἀπό τή θέσι του, ἀν καί δέν ἔχει ἀνάγκη τὸ παληόσκυλο· ποιός ξέρει τί μετοχές ἔχει στήν Ἐθνική!

Πράγματι ὁ Κοφοπόδαρος εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ χωριό του ἢ ἀπὸ ἔπου εἶχε πάη! γιὰτί κάνεις δέν εἶτανε βέβαιος γι' αὐτό. Ἀλλά ἐγύρισε σωστό ἐρεπίπυ· καμپουριασμένος, κουρελιασμένος, σάν σκελετός καί σάν μουσπόλαβος· γύριζε σάν τήν ἀδικη κατάρτα τριγύρω ἀπὸ τὸ σχολεῖο, στά ἀπόκεντρα, στήν ἐξοχή, καί σπανιῶτατα στά κέντρα. Δέν τοῦ ἔκανε πειά ὄραξι· οὔτε νά καθήση πουθενά οὔτε νά διαβάση.

Εἶχε γίνῃ νευρικός, ἰδιοτρόπος, γκρινιαρής μέ τόν κόσμον ὅλον.

Οἱ νταῖδες, πού μέ τήν ἀναχώρησι τοῦ φοβεροῦ ἀστυνόμου μας εἶχαν ξαναμαζευθῆ, καί κοντά στοῦς νταῖδες καί οἱ ἄλλοι πού δέν εἶχαν μέσον νά περνοῦν τήν ὥρα τους, τοῦδγαναν ζάντζες· τοῦ φώναζαν «δάσκαλε, δάσκαλε», κι' ὅταν αὐτός γύριζε, ἔκαναν τόν ἀδιάφορο. Αὐτός ἔβριζε, βλασφημοῦσε, κυνηγοῦσε τὰ παιδιὰ μέ τὸ βράδι του, ἔπεφτε, σηκώνονταν κ' ἔφευγε στίς ἐρημιές.

Μιά μέρα κάποιος τόν ἐρώτησε ἔτσι γιά κουδέντα:

— Εἶχες κανένα γράμμα ἀπὸ τήν Κοῦλα, δάσκαλε;

— Ναι, εἶχα· ἀπάντησε μέ κάποια στενοχώρια.

— Τί σοῦ γράφει; εἶναι καλά;

— Καλά, εὐχαριστῶ· εἶπε ὁ Κοφοπόδαρος καί ἔφυγε.

Κατὰ σατανική σύμπτωσι ἄλλος παρέκει τοῦ ἔκαμε τήν ἴδια ἐρώτησι· ὁ γέροντας ἀπάντησε μέ κάποια ἀπότομη νευρικότητα· κάποιος ἀπὸ τοῦς παρόντας ἐγέλασε καί τόν ξαναρώτησε:

— Εἶχες κανένα γράμμα ἀπὸ τήν Κοῦλα, δάσκαλε;

Ὁ δάσκαλος ἔφυγε βλασφημῶντας. Αὐτὸ ἐφθασε γιά νά τόν βγάλουν τή ζάντζα, καί ἐπειδή ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τήν οικογένεια τοῦ Πήττα δέν ἤθελαν νά ἀναφέρουν ὄνομα, τοῦλεγαν μόνον:

— Εἶχες κανένα γράμμα, δάσκαλε; καί αὐτός ἔφευγε σάν νά τόν κυνηγοῦσαν. Τόσο ἐφθασε γιά νά περάση γιά παλαβός.

Ἀπὸ τότε κάνεις δέν τόν ξανάειδε στά κέντρα· στήν ἀρχὴ πήγαινε στά Ἡρῶα καί καθόνταν ὀλημερίς· ἐπειδή ὅμως δέν ἔπαιρνε τίποτε ἀπὸ τὸ καφενεῖο, ὁ καφετζής, γιά νά τόν ξεφορτωθῆ, τόν ῥώτησε δυό-τρεις φορές:

— Εἶχες κανένα γράμμα, δάσκαλε; καί τόν ξενόμησε.

Τὸ ἴδιο τοῦκαμαν καί στό Βελοῦχι καί στόν Ἀνεμόμυλο· τὸ μόνο του καταφύγιον ἔμεινε ἡ Μάννα καί ὁ Ἀϊ-Λάζαρος, ἔπου δέν ἐπῆγαινε κόσμος.

Ὡς τόσο μιὰ μέρα ξαφιοθῆκαμε πού τόν εἶδαμε σχετικῶς κα-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifitako Apothetirio Dimosias I

Restrictions apply.

λονδυμένον νάρθη μέσα ἔνα φαρμακεῖο ποῦ συχνάξαμε. Εἶχε τόση σοδαρότητα, ποῦ δὲν τὸν ἐπειράξαμε. Πήγε κατ' εὐθεῖαν σὲ μιὰ γωνία, ὅπου κάθονταν ὁ συμβολαιογράφος μας, ἕνας γέρος φημισμένος γιὰ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν τιμιότητά του, ποῦ ὅλοι τὸν ἐκραζαν «μπάρμπα - Γιαννακό» γιὰτι καὶ οἱ γεροντότεροι γέροντα τὸν θυμοῦναν.

— Πότε θὰ εἶσαι στὸ γραφεῖο σου, μπάρμπα - Γιαννακό; ἐρώτησε ὁ Κοφοπόδαρος.

— Στῆς δύο, δάσκαλε.

— Θέλω νὰ σ' εὔρω μόνον.

— Μὲ βρίσκεις.

— Χαίρετε.

Ἔνας τὸν ἠρώτησε τότε:

— Διαθήκη θὰ κάμης, δάσκαλε; Ἐκεῖνος ἐθύμωσε καὶ τὸν ἔβρισε. Ἐγελάσαμε καὶ τὸν ἐρώτησε καὶ δεῦτερος τὸ ἴδιο. Καὶ ὅταν τὸ βραδάκι τὸν εἶδαν νὰ καταδαίνη ἀπὸ τὴν σαραβαλιασμένη σκάλα τοῦ μπάρμπα - Γιαννακοῦ, τὸν ῥώτησαν πάλι:

— Ἐκαμες τὴ διαθήκη σου, δάσκαλε;

Αὐτὸς ἀπάντησε μὲ μιὰ αἰσχρολογία καὶ ἔφυγε.

Καὶ χάθηκε πειὰ ὀριστικῶς ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ κόσμου.

Λησμονήθηκε σιγὰ σιγὰ καὶ τότε μόνον τὸν ξαναθυμηθήκαμε, ὅταν ἀκούσαμε τὴν καμπάνα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος νὰ χτυπάη λυπητερά καὶ ῥωτήσαμε καὶ μάθαμε πῶς πέθανε ὁ δάσκαλος ὁ Κοφοπόδαρος. Τότε γίνηκε πολλὴ κουβέντα γι' αὐτόν, παρὰ πολλή· ξανάλεγε ὁ καθένας ὅσα ἤξερε καὶ μάθαινε καὶ ἄλλα.

Τότε μάθαμε καὶ τὰ τελευταῖα του. Ὁ δάσκαλος ὁ Πήττας στὴν ἀρχὴ τὸν εἶχε παραμελήσει μὲ ὅλη τὴν ὑπόσχεσι, ποῦ εἶχε δώση στὴν κόρη τῆς ἡ κύρ - Ἀλτάνη: εἶτε ποῦ εἶχε βαρεθῆ· εἶτε γιὰτι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἔφυγε ἡ Κοῦλα τὰ εἶχε ρίξει λιγάκι· εἶτε καὶ ἀπὸ προφύλαξι, γιὰτι ἀνακάτωναν τὸ ὄνομα τῆς κόρης του τόσο ἀνόητα· εἶτε ἀκόμα καὶ γιὰτι ὑπῆρχε γνώμη, πῶς μὲ ὅλη του τὴ φιλαργυρία ὁ Κοφοπόδαρος δὲν εἶχε καὶ πολὺν παρὰ γιὰτι καὶ δὲν φαίνονταν νάχη ποθενὰ τοκισμένα, οὔτε καὶ νὰ ἐξαργυρώνη ποτὲ τοκομερίδιο φάνηκε.

Γιὰ ἕνα ἢ γιὰ ἄλλο λόγο τέλος πάντων ὁ κύρ - Πήττας καὶ ἡ κύρ - Ἀλτάνη εἶχαν ἀρνηθῆ τὸ δάσκαλο τῆς κόρης των.

Ὅταν ὁμως ἔπεσε ἀρρωστος, φαίνεται ὅτι τῷγραφαν στὴν Κοῦλα, ἡ ὁποία ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε πάη στὴν Τρίπολι, ὅπου ὁ ἄνδρας τῆς ἔγινε διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας.

Ἡ Κοῦλα ποιὸς ξέρει τί ἔγραψε, καὶ τότε ἡ κύρ - Ἀλτάνη ἀποφάσις καὶ πήγε μιὰ μέρα στὴν τρώγλη του. Τὸν ἤυρε πεταμένον σὰν σκυλὶ σὲ μιὰ ψάθα καὶ σχεδὸν ἀνάσθητον· μιὰ γρηά ποῦ ἔμπαινε κάποτε καὶ τὸν ἐψυχοπονιόντανε, τὸν ἐκούνησε καὶ ἀνοιξε τὰ μάτια του· ἀλλ' ἄμα εἶδε τὴν κύρ - Ἀλτάνη, τὰ ξανάκλεισε.

— Δάσκαλε, δάσκαλε· τοῦ εἶπε ἡ κύρ - Ἀλτάνη· ἀκουσε ἐδῶ, δάσκαλέ μου· ἡ Κοῦλα μας μᾶς γράφει: ἄλλοιως νὰ μὴν κάμωμε

παρά νά σέ πάρωμε στό σπίτι νά σέ περιποιηθούμε, σάν νάσουνα πατέρας της· θάρχοντανε, λέει, χωρίς άλλο ἢ ἴδια, ἀλλά εἶναι ὀλίγον ἔγκυος, ἐτοιμόγεννη ὁποῦ λέμε· καί οἱ γιατροί μέ κἀνένα τρόπο δέν τήν ἀφήνουν νά μπῆ στό σιδηρόδρομο· ἔλα, δάσκαλέ μου, ἐτοιμάσου νά σέ πάρωμε στό σπίτι μέ μίαν ἄμαξα· πῆγε ὁ Ἄριστειδης νά τή φέρῃ· ἔλα, ἀφοῦ τὸ λέει ἡ Κούλα.

Ὁ ἄρρωστος ἀνοίξε πλατεῖα τὰ μάτια του καί τήν ἐκύτταξε, σάν νά μὴν ἀκουγε, σάν νά μὴν καταλάβαινε, σάν νά μὴν ἐπίστευε.

— Ἐλα, δάσκαλέ μου, ἐξακολούθησε ἡ κύρ - Ἄλτάνη· νά! κύτταξε καί τὸ γράμμα τῆς Κούλας τῆς ἀγαπημένης σου· νά, διάδασέ το.

Ὁ ἄθλιος ἀνασηκώθηκε καί φάνηκε τὸ κουρελιασμένο σακκάκι του καί τὸ ρυπαρὸ πουκάμισό του, καί μιὰ βρῶμα ἀναδόθηκε ποῦ ἔκαμε τὴν κύρ - Ἄλτάνη νά τραβηχθῆ λιγάκι. Ἐζήτησε ψηλαφητὰ τὰ γυαλιά του, τὰ φόρεσε μέ τρεμάμενα χέρια, γύρισε τὸ γράμμα δεξιὰ ἀριστερὰ καί ὑστερα ἄρχισε νά τὸ διαβάζῃ λέξι πρὸς λέξι.

Τὰ θαμπὰ καί ξηρὰ μάτια του ἐλαμψαν γιὰ μιὰ στιγμή καί τὰ δάκρυά του ἀφθονα ἄρχισαν νά ποτίζουν τὰ ζαρωμένα μάγουλά του καί τὰ ρυπαρὰ γένηια του.

Στάθηκε λίγο, καί ὑστερα τρέμοντας ἀνασηκώθηκε, γύρισε πρὸς ἓνα εἰκονισματάκι ποῦ εἶχε, τὸ Χριστὸ μέ τὸν ἀκάνθινον στέφανον, γονάτισε τρέμοντας πάντα, καί κἀνοντας τὸ σταυρὸ του, εἶπε μέ φωνὴ οὐραμένη:

— Θεέ μου, σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δίνεις καί καλὰ καί κακὰ· σέ μένα ἔδωκες περισσότερα καλὰ παρά κακὰ· τὸ βλέπω αὐτὴ τὴ στιγμή. Σέ παρακαλῶ, Χριστέ μου, ὅσα κακὰ ἔχεις νά δώσης ἔς αὐτή, ρίξε τα στό κεφάλι μου, Χριστέ μου, στό κεφάλι μου.

Καί σωριάστηκε. Ἡ ἄμαξα ποῦ ἔφερε ὁ κύρ - Πήττας, τὸν ἐπῆρε σχεδὸν ἀναίσθητον καί μόνον ποῦ ἡ κηδεῖα του ἔγινεν ἀπὸ τὸ σπίτι του· κηδεῖα πράγματι καλή.

Ἀργότερα ὁ Πήττας τοῦ ἔφκιασε καί ἓνα μνήμα σεμνὸ, ἀλλὰ στερεὸ, καί ἐχάραξαν στήν πλάκα τὸ ὄνομά του καί τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του. (Κύτταξε· οὔτε αὐτὴ τὴ στιγμή δέν θυμοῦμαι τὸ δόλιο του τὸ ἐπώνυμο· τὸ βαπτιστικὸ του ἦτανε Σωτήρης). Τέσσαρες ρίζες δενδρόλιθινα φυτεμένες στίς γωνίες τοῦ τάφου, φούντωσαν καί σχεδὸν ἐσκέπασαν τὴν πλάκα.

Δυὸ - τρεῖς ἡμέρες ὑστερα ἀπὸ τὴν κηδεῖα του ἀνοίχθηκε ἡ διαθήκη του στό πρωτοδικεῖο, καί κάμποσος κόσμος ἐπῆγε ἀπὸ περιέργεια. Ἄφηνε κἀτι στὸν ἅγιον - Παντελεήμονα, κἀτι στὴ γειτόνισσα ποῦ τὸν περιποιούνταν, μικρὰ ποσὰ σέ κἀτι μακρυνούς συγγενεῖς του ἀπὸ τὸ Καπέσσοβο, νομίζω, τῆς Ἡπείρου, καί τέλος ἔλεγε:

«... Εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας μου, ἀνερχόμενον εἰς τριακοντὰ (ἀριθ. 30) μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἐγκαθιστῶ γενικήν καί ἀνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ κληρονόμον τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ συναδέλφου μου κ. Ἄριστειδου Παπασημάκη, (μεθ' οὗ ἐπὶ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη συνυπηρέτησα ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καί ἔμνησίᾳ) κυρίαν Βασιλικὴν Θερασουλίου Β***· λοχαγοῦ, τὴν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

μόνην στοργήν, τὴν μόνην χαράν, τὸ μόνον φῶς εἰς τὸν θλιβερόν
ζόφον τῆς ζωῆς μου...»

Ὁ κόσμος εἶπε «θεὸς χωρέστονε», ἂν καὶ εὗρισκε πῶς ἔπρεπε
νάφησῃ περισσότερα στὸν ἅγιο Παντελεήμονα.

Ὁ κύρ - Πήττας ἐδάκρυζε μὲ τὰ μάτια καὶ γελοῦσε μὲ τὸ ὑπό-
λοιπο πρόσωπό του.

Ἄλλὰ πόσα τάχα αἰσθήματα στὴν ἀγγελία αὐτῆ, νὰ ἐτρικύμισαν
τὴ λεπτή, τὴν εὐγενική, τὴν τρυφερή καὶ στοργικὴ καρδιά τῆς
Κούλας, καὶ πόσα δάκρυα νὰ πλημμύρησαν τὰ μάτια τὰ μενεξε-
δένια μὲ τὰ μεταξωτὰ ματόκλαδα!

* * *

Τώρα ἔχει πεθάνῃ καὶ ὁ δάσκαλος ὁ Πήττας καὶ ἡ κύρ - Ἀλτάνη,
καὶ στὸ σπίτι τοὺς κατοικεῖ μιὰ μακρυνὴ συγγένισσά των. Ὁ Θρα-
σύδουλος εἶναι συνταγματάρχης ἢ ἀντισυνταγματάρχης. Ἡ Κοῦλα
ἔχει μισὴ ντουζίνα παιδιά καὶ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὸ λέει Σωτήρη.

Κάθε καλοκαίρι ἔρχεται μὲ κάποια ἀπὸ τὰ παιδιά τῆς καὶ σπα-
νιώτερα μὲ τὸν ἄνδρα τῆς στὴν πατρίδα τῆς καὶ κάνει μνημόσυνο
στὸν Ἀϊ - Λάζαρο γιὰ τοὺς νεκροὺς τῆς.

Καὶ πάντα περνᾷ ἀπὸ ἓνα ἄσημο μνῆμα, σκεπασμένο μὲ δένδρο-
λίβανο, στέκεται λίγη ὥρα κυττάζοντας τὴ χορταριασμένη πλάκα,
καὶ ὕστερα λέει στὰ παιδάκια τῆς :

— Ἐδῶ, παιδιά μου, εἶναι θαμμένος ἓνας ἄμοιρος, ποῦ ἀγωνί-
σ'ηκε καὶ στερήθηκε ἔς ὅλην του τὴ ζωὴ γιὰ σὰς' πέστε «θεὸς
χωρέστονε».

— Θεὸς χωρέστονε' λένε τὰ παιδιά καὶ κέθουν ἀπὸ ἓνα κλω-
νάρι δενδρολίβανο.

Ἡ Κοῦλα σφογγίζει δυὸ χονδρὰ δάκρυα ποῦ ἀναβλύζουν στὰ μά-
τια τῆς, τὰ γηρασμένα κάπως τώρα, ἀλλὰ πάντα ἡμερα καὶ γλυκὰ.
Δὲν ἔζησε ἄδικα κι' ὁ Κοψοπόδαρος.

(Ἐν Μακρῆς τῆς Νυγίτας 26-31 Μαρτίου 1916)

A. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ

ΤΟ ΑΦΘΑΣΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΜΗΟΙΑΖΟΥΝΕ κάποιοι στοχασμοὶ σὰν κύματα ἀφρισμένα,
ποῦ ἄθλια ναυάγια φέρουνε σὲ μιὰν ἀκρογιαλιά...

Καίμοι καὶ πόθοι τῆς ζωῆς καὶ μίση ἀγριεμένα
σβένουν πρὶν φτάσουν στῆς ψυχῆς τὴν ἡρεμὴ ἀμμουδιά.
Καὶ μὲ λιχνίζει Ὀλιβεροὶ ἁρμονία. — ὦ! μὴ νομίσης
τέτοιο τραγοῦδι πῶς μορεῖς σὲ στίχους νὰ τὸ κλείσης.

(Ἀθήνα, 1914)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ*

Τῷ φίλῳ κ. Γεωργ. Δομεστίνῃ

ΕΙΧΕ μεγάλην κτηματικήν περιουσίαν ἐκεῖνον τὸν καιρὸ δ κύρ Γιάννης Βαλωνίτης, ἀμπέλια, χωράφια, περιβόλια, μάνδρες καὶ ἦταν ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ νησιοῦ, ἄρχοντας τοῦ τόπου. Ἐκτός ἀπὸ τοὺς δουλευταδες, ποὺ εἶχε χρονιάρικους, ὅταν ἦταν καιρὸς νὰ ζευγαρίσῃ, νὰ σπείρῃ καὶ νὰ θερίσῃ τὰ χωράφια του, νὰ σκάψῃ, νὰ σκαλίσῃ, νὰ κλαδέψῃ καὶ νὰ τρυγήσῃ τ' ἀμπέλια του, ἐμίσθωνε ἀργάτες πολλοὺς, παραπολλοὺς καὶ γυναῖκες καὶ κορίτσια γιὰ τὸ θερίσμα. Ἄν ἤθελε νὰ κάμῃ ἴσοδειά ἀπὸ καυσόξυλα ἔκαμνε καλεστικούς καὶ καθένας ποὺ εἶχε μουλάρι ἢ γαϊθούρι, τὴν ὀρισμένη μέρα, αὐγὴ-αὐγὴ, ἤθελε ἔρθει στ' ἀρχοντικό τοῦ κύρ Γιάννη καὶ ὅλοι μαζί οἱ καλεστικοὶ ἐξεκινούσαν γιὰ τὸ δάσος καὶ τὸ βράδυ ποὺ ἤθελε ἐπιστρέφουν νὰ ξεφορτώσουν τὰ ζῶα καὶ στοιδιάξουν τὰ ξύλα στὸ παράσιτο, ἤθελε καθήσουν σὲ πλοῦσιο τραπέζι, νὰ φάγουν καὶ νὰ πιοῦν στὴν ὑγιειὰ τῶν νοικοκυραίων. Αὐτὴ ἦταν ἡ πληρωμὴ. Δὲν ἤξεύρω ἂν αὐτὴ ἦ συνήθεια τῶν καλεστικῶν ἐπικρατεῖ; ἴσαμε σήμερα στὸ νησί μου, γιατί λείπω χρόνια, ἀλλὰ ἦταν ὦραία ἡ συνήθεια αὐτή. Ἡμποροῦσε κάθε κτηματίας νὰ παίρνῃ

* ΣΗΜ. — Ἡ ἱστορία ποὺ περιγράφω ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σωτηρίου ἔτους 1800, ἴσως ὅμως καὶ προηγουμένως. Μοῦ τὴν εἶχε διηγήθῃ ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἡ γυνὴ μου καὶ τὴν ἐθυμόμουν αὖν παραμυθί. Πέρσι ὅμως ἔτυχε νὰ γνωρισθῶ μὲ ἕνα ψαριανὸν πλοίαρχον, τὸν κ. Καλ., ὁ ὁποῖος, ὅταν τοῦ εἶπα πῶς εἶμαι σωριανός, μοῦ διηγήθη ὡς συμβῶν αὐτὴν τὴν ἱστορίαν, ἣ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει πλέον νὰ σβένεται εἰς τὴν μνήμην μου καὶ ἀπεφάσισα νὰ τὴν γράψω, διότι μοῦ ἐφάνη ὅτι ἀξίζει τὸν κόπον, ἂν ὄχι δι' ἄλλο, ἀλλὰ διὰ τὸ περιεργεῖν αὐτῆς. Ὑπάρχει ὅμως καὶ συνέγεια (καὶ λυποῦμαι ποὺ δὲν ἔχω πρόχειρα τὰ ἐπίσημα δοκουμενὰ νὰ τὰ ἐπαληθεύσω) ἡ ἐξῆς:

Ὅλιγα χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴν μερικὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν, οἱ ψαριανοὶ, ποὺ δὲν ἠμποροῦσαν πλέον νὰ παραμένουν εἰς τὸ κατεστραμμένον ἡρωϊκὸ νησάκι τῶν καὶ ἤθελαν ν' ἀναπνεύουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀσπρὰν τῆς Ἐλευθερίας, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας τόσον ἠγωνίσθησαν, ἐξητούσαν ἄστυλον κανένα λιμένα τῆς ἐλευθέρως πατρίδος, διὰ νὰ μεταναστεύσουν

καλεστικούς: και στο φύτευμα και στο σκάψιμο των κτημάτων και στη 'σοδειά των ξύλων και εις άλλας γεωργικές εργασίας με μόνην αμοιβήν τον καλόν λόγον του νοικοκύρη και πλουσιοπάροχον γεύμα.

Ήτο 'Ιούλιος μήνας. 'Ο κύρ Γιάννης Βαλωνίτης είχε κάλεσμα στο θέρος. Καμμιά τριανταριά κορίτσια από 16 έως 25 χρονών,

... ο Γιάννης του Γιαλού έβαλε τα κλάμματα...

ξύπνησαν αυγή-αυγή και με τα κοφτερά τους δρεπάνια στον ώμο ξεκίνησαν για τα χωράφια του κύρ Γιάννη να θερίσουν τα σπαρτά

και πρωτίστως απέταθήσαν προς τας 'Αρχάς της Σκύρου, με το θάρρος της συμπεθεριάς βέβαια, κ' έζήτησαν να τους παραχωρηθή ο προς το δυτικόν μέρος της νήσου εύρους και ασφαλής λιμνή της Καλαμίτσας, προς συνοικισμόν. Καίτοι δέν ήμπορώ να παραδεχθώ, ότι οι συμπατριώται μου εμνησκιάκουν κατά των ψαριανών διά την άρπαγήν των κοριτσιών των, έν τούτοις δικαίως ή άδίκως ήννήθησαν διαρρηδην να δεχθούν τους ψαριανούς εις τό νησί τον.

Σημειωτέον ακόμη και τό έξής: ότι ή άφιξις των σκυριανών κοριτσιών εις τά Ψαρά έγεινεν άφορμή να παραλάβουν αι ψαριαναι τό σκυριανόν ένδυμα και τό σκούφωμά των, τά όποια και διατηρούν και μέχρι σήμερα, έξ ου και πιστοποιείται τό γεγονός της άρπαγής.

A. Γ. Κ.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

του. Οι άνδρες που συνώδευαν τις γυναίκες: γονεΐς, σύζυγοι, αδέρφια και συγγενείς των απέμειναν στο μεγαλύτερο κτήμα, που ήταν τρία-τέσσερα αλώνια και μία μεγάλη αποθήκη για τόν καρπό και τὰ άχυρα, μισή ώρα πιο μακρυνά από δυο άλλα χωράφια που έπρεπε νά θερίσουν τὰ κορίτσια, και έστειλαν μαζί τους, τάχα για νά τις φυλάγη, τὸ Γιάννη του Γιαλού, ένα ήλιθιο παλληκάρι, ένα κρεμανταλά, ως εκεί άπάνω, που ήταν τὸ παίγνιο και ἡ διασκέδασις δλου του νησιού. Μπρός δ Γιάννης του Γιαλού, μ' ένα καλάμι στὸν ὄμο για τουφέκι, και πίσω τὰ κορίτσια φθάσανε στὸ πρώτο χωράφι κ' έκατσαν νά ξεκουρασθουν από τὸ δρόμο και νά κολατίσουν. Έδωσαν και του Γιάννη του Γιαλού ένα ξεροκάματο από κριθινο ψωμί και του ειπαν νά κάτση από κάτω από μιαν άγριαχλαδιά και νά τις φυλάγη. Άλλά δ Γιάννης του Γιαλού έδειξε διάθεσι πως ἤθελε νά φύγη και τότε ἡ ζωηρότερη από τὰ κορίτσια, ἡ Καλή του Κώστα, έκοψε μιὰ βαμβακερή κλωστή και τὸν έδεσε από τήν άχλαδιά.

— «Στάσου νά σε δέσω εγὼ νά μή μπορῆς νά φύγης!» του ειπε.

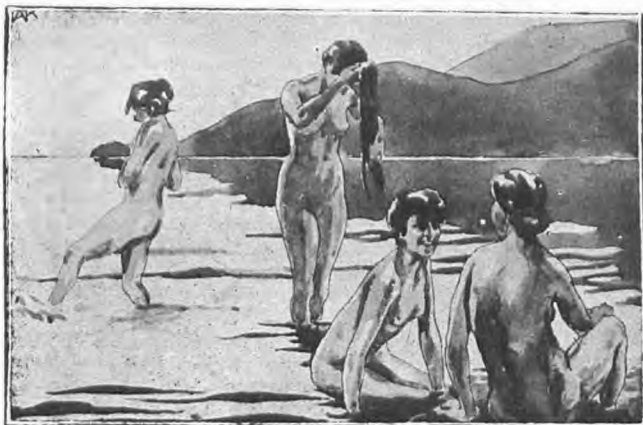
Και δ Γιάννης του Γιαλού έβαλε τὰ κλάμματα προς μεγάλη θυμηδιαν των κοριτσιών. Άφου έπρογευμάτισαν, έφόρεσαν τ' άσπρο-μάντιλα στὸ κεφάλι των κ' έμπήκαν τὰ κορίτσια ζωηρά και ευθυμα στὸ χωράφι με τὰ πλούσια σπαρτά και άρχισαν νά θερίζουν με τραγούδια, που άντηχοῦσαν στὰ γύρω βουνά. Κοντά τὸ μεσημέρι οὔτε στάχυ δέν ειχε απομείνει δλόρθο' τὸ ξανθὸ χωράφι έμοιαζε τώρα σάν κουρεμένη κεφαλή. Άφηκαν τὰ δρεπάνια τους κάτω από τήν άχλαδιά και ροδοκόκκινες από τὸ λιπύρι, εκάθησαν στὸν άραιὸ του δένδρου ἤσκιο νά ξεκουρασθουν και νά γευματίσουν, όταν ἡ Καλή του Κώστα έπρότεινε νά μή φάγουν εκεί, παρά μιὰ και καλή νά πάνε στὸ άλλο χωράφι, που ήταν κοντά στη θάλασσα, νά κολυπήσουν, νά θροισθουν στὸ γιαλὸ και άφου γευματίσουν, νά καθήσουν κάτω από τή μεγάλη βαλανιδιά, που έχει ἤσκιο πυκνὸ και ν' άναπαυθουν. Ἡ πρότασις έγινε δεκτὴ με χαρά και λέγοντας και κάνοντας, έλυσαν τὸ Γιάννη του Γιαλού από τὸ δένδρο, έπήραν τὰ δρεπάνια και τὰ καλαθία με τὸ φαγι των κ' έπροχώρησαν νά πάνε στὸ χωράφι, που ήταν κοντά στην άκρογιαλιά. Στη μέση του χωραφιου ήταν μιὰ μεγάλη βαλανιδιά, που στὸν ἤσκιο της αποκάτω μπορούσαν νά χωρέσουν περισσότεροι από εκατὸ άνομάτοι. Άπόθεσαν τὰ καλαθία και τὰ δρεπάνια των κοντά στη ρίζα της βαλανιδιάς, έδεσαν πάλι τὸ Γιάννη του Γιαλού με μιὰ κλωστή από ένα χαμόκλαδο για νά μή φύγη και πάη στὸ γιαλὸ που θά πήγαιναν αὐταίς, με χοροπηδήματα έφθασαν στην έρημη άκρογιαλιά και άφου εκύτταξαν δεξιὰ και άριστερά μήν παραφυλάγη κανένα αδιάντροπο μάτι, έγδύθηκαν γλήγορα-γλήγορα και σάν νεράιδες, με βήματα γοργά και φοβισμένα έπεσαν στὰ κρυσταλλένα νερά του γιαλού.

Ἡ θάλασσα του κόλπου, άστραφτερή σάν καθρέπτis, άκίνητη σάν από λάδι, δέν άφινε οὔτε ένα κυματάκι νά ξεπλωθῆ στην πλα-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

τειά ἀμμουδιά. Καί μόνο ἀπό τόν ἀριστερό κάθο μιὰ βαθυγάλαξη λουριδα ἄρχιζε νά ἀπλώνεται καί νά μακραίνει ἕως τὰ μισά τοῦ κόρφου γιά νά σβύσει κ' αὐτή παρέκει στήν ἀπανεμιά, πού ἔκανε τό ἀντικρυ τοῦ κόρφου ξερονήσι. Τό λεπτό καί θροσερό ἀεράκι, πού ἐφυσούσε ἔξω στό πέλαγο, ἔφθανε κάπου μέ ἐλαφρές σπιλάδες ἕως τήν ἀμμουδιά, ἐρρυτιζῶνε τότε καί τότε τήν ἤρεμη ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ καί ἀνέμιζεν ἐλαφρά τὰ δλόξανθα καί τὰ μαῦρα, χυμένα στίς πλάτες μαλλιᾶ τῶν κοριτσιῶν. Μιά-μιὰ πού ἐγδύνετο, ἐτύλιγε τὰ ρούχα της, τ' ἀπόθετε στήν ἄμμο καί δειλά-δειλά ἐπροχωροῦσε στήν ἀκτὴ δλόγυμνη σάν νεράϊδα· κ' ἔπειτα, ὅταν ἔφθανε στήν ὄχθη,

«... ἔβλεπες σώματα λευκά σάν ἀγάλματα ἀπό ἀρχαία μάρμαρα...»

μέ παιγνιδιάρικα κινήματα, σκυμμένη λίγο ἀπό ντροπὴ γιά τὴ γυμνότητά της, ἔκανε γλήγορα-γλήγορα τὸ σταυρὸ της, ἔπαιρνε ἕστερα νερό μέ τὸ χέρι κ' ἔβρεχε τίς ἀμασχάλαις της, καί μέ δυὸ τολμηρὰ πηδήματα ἔπεφτε στό διάφανο νερό. Ἐβλεπες σώματα μελαχρινά, ἔβλεπες λευκά σάν ἀγάλματα ἀπό ἀρχαία μάρμαρα σώματα, ἔβλεπες κορμοστασιᾶς χωρὶς ψεγάδι κ' ἔλεγες: πού ἦσαν κρυμμέναις τόσαις καλλοναίς;... Ὅταν ἔπεσαν ὄλαις στὴ θάλασσα κ' ἐσκορπίσθησαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἄρχισαν νά παίξουν: ἔδιναν γροθιᾶς στό νερό, ἔβρεχεν ἢ μιὰ τήν ἄλλη, ἐσηκίωνοντο δλόρθες καί ξαναβουτούσαν πάλι, ἐφώναζαν, ἐγελοῦσαν, ἐκτυποῦσαν τὰ χέρια τους, ἔχασαν κάθε φόβο μὴν τίς ἰδῆ κανεῖς καί δὲν ἐφρόντιζαν παρὰ πῶς νά γελάσουν, πῶς νά διασκεδάσουν περισσότερο. Ἡ διασκέδασις αὐτὴ τίς ἔκαμε νά ξεγᾶσουν καί φαγὶ καί ἀνάπαυσι καί μισὴ ὥρα

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

πλέον εξακολουθοῦσε τὸ γλέντι, ὅταν ἡ μεγαλειτέρη ἀπ' ὅλαις τῆς ἐνθῆμις πῶς ἦταν πιά καιρὸς νὰ βγοῦνε' τὰ κορίτσια ὁμῶς εἶχαν ξετρελαθῆ καὶ μετ' ἑστέλλαις φωναίς τῆς Καλῆς τοῦ Κώστα ἀπεφάσαν τέλος ν' ἀφήσουν τὸ νερὸ. Ἐν τούτοις ἡ πρῶταις τοῦ βγῆκαν, ἄρχισαν νὰ ρίχνουν ἄμμο ἀπάνω σ' ἐκεῖναις τοῦ εἰσθαιναν κατόπιν καὶ τῆς ἀνάγκαζαν νὰ ξαναβουτοῦν στὴ θάλασσα, γιὰ νὰ φύγῃ ἀπ' ἐπάνω των ἡ ἄμμος. Ἄλλαις φωναίς, ἄλλα γέλια, ὡς τοῦ ἡ Καλῆ τῆς εἶπε πῶς δὲν θὰ ἔμνε καιρὸς νὰ φᾶνε καὶ ν' ἀναπαυθοῦν' κ' ἔτσι μία-μία ἄρχισε νὰ βγαίη, ἐνῶ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὰ ἀγαλματένια σώματά των ἔπεφταν ἡ σταλαματιές σάν χονδρὰ διαμάντια. Τέλος ἐντύθησαν καὶ ὅλαις μαζί, χεροπιασμένας, εὐθυμῆς καὶ τραγουδῶντας ξεκίνησαν πρὸς τὴ βαλανιδιά. Ὅστερα ἀπὸ τὸν κόπο τοῦ θερσμοῦ καὶ τὰ τρελὰ παιγνίδια των στὴ θάλασσα, μετὰ μὲν ἔβρι: ἔφαγαν τὸ φτωχικὸ τους γεῦμα καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ, κάθε μιά ἐκεῖ τοῦ βρέθηκε ἔγειρε καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἐνα λεπτό ἀεράκι τώρα ἐφυσοῦσε ἐπάνωθι τους καὶ ἀνέμιξε ἐλαφρὰ τῆς ἄκρες τῶν λευκῶν μαντηλιῶν τους κ' ἐδρόσαιε τὰ ροδόκινα πρόσωπά τους.

Ὁ Γιάννης τοῦ Γιαλοῦ, τοῦ παραμόνευε παραπέρα, δεμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸ χαμόκλαδο μετ' τὴν κλωστή, ἅμα ἀντελήφθη πῶς τὰ κορίτσια κοιμοῦνται, ἐσηκώθη νὰ βεβαιωθῆ καὶ μετ' τὸ σήκωμα ἐκόπη ἡ κλωστή τοῦ ἦταν δεμένος! Ἐστράφη κ' ἐκύτταξε, ἔσυρε τὸ πόδι του, τὸ εἶδε ἐλεύθερο καὶ ἔμνε κατάπληκτος. Ὁ ἐλαφρὸς κρότος ἀπὸ τὸ σπάσιμο τῆς κλωστῆς καὶ τὸ ἀνατίναγμα τοῦ ξηροῦ θάμου τοῦ ἐφάνησαν σάν βροντὴ μετ' κεραυνό, ἐνόμισε πῶς εἶχε κάμει ἔγκλημα κ' ἐσηκώθη στὰ νύχια τῶν ποδαριῶν του, κατατρομαγμένος καὶ μετ' γουρλωμένα μάτια, νὰ ἰδῆ ἂν δὲν ἐπῆρε εἶδῃσι κανεὶς' καὶ ἀφοῦ ἐπέσθη, πῶς ὅλαις ἡ γυναῖκες κοιμῶνταν, στὴν ἀρχὴ μετ' σιγανὰ βήματα, ἔπειτα μετ' πηδημάτα σάν τῆς ἀρκούδας, ἄρχισε νὰ τρέχῃ πρὸς τὴν ἀρογιαλιά. Προτοῦ φθάσῃ ἀκόμη στὴν ἀμμουδιά, τρέχοντας ἐζήτησε νὰ βγάλῃ τὴ βράκα του, ἀλλὰ τὸ πόδι του ἐμπερθεύθηκε στὸ πουζοῦνι τοῦ βρακιοῦ, καὶ σκουνοφυλᾷ καὶ πέφτει φαρδύς πλατὺς ἀπάνω σὲ κάτι ξεράγκαθα. Τοῦ ἦρθε νὰ βάλῃ τῆς φωνῆς, ἀλλὰ ὁ φόβος μὴ τὸν νοιώσουν τὰ κορίτσια καὶ τὸν ξαναδέσουν, τὸν ἔκαμε νὰ μὴ βγάλῃ μιλιὰ καὶ ἄρχισε νὰ βγαίη τ' ἀγκάθια τοῦ τοῦ εἶχαν μπηχθῆ στὰ γυμνά του κανιά. Σκυμμένος καθὼς ἦτον δὲν εἶδε μιά σκαμπαθία, τοῦ εἶχε πλησιάσει στὸ γιαλό, παρά ὅταν ἐσηκώθηκε ἀπὸ χάμω κ' ἐξεκίνησε τρέχοντας, ἀντίκρισε ἀνθρώπους ξένους καὶ ἀγνώστους καὶ ἀπὸ τὴν τρομὰ του ἐσήκωσε ψηλὰ τὰ χέρια κ' ἐστάθη μονομιᾶς καὶ τοὺς ἔβλεπε μετ' γουρλωμένα μάτια σάν νὰ ἔβλεπε τοὺς ἐξαπεδῶ. Οἱ ἄνδρες τῆς σκαμπαθίας, ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἐπήδησαν στὴν ἄμμο καὶ ὁ ἀρχηγός των, ἅμα εἶδε τὸν Γιάννη τοῦ Γιαλοῦ, τοῦ ἐστέκετο σὲ κείνην τὴν κατάστασι, μισόγυμνος καὶ τρεμουλιασμένος, ἔβαλε τὰ γέλια:

— Ἐλα δῶ, μαρέ, τοῦ φωνάζει, ἔλα δῶ!

Ὁ Γιάννης τοῦ Γιαλοῦ, τρέμοντας σάν τὸ φύλλο, ἐπλησίασε τὸν ἀρχηγό.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istos
Restrictions apply.

— Πού εἶνε, μωρέ, τὰ κορίτσια, ποὺ κολυμποῦσαν ἐδῶ και λίγη ὥρα; ἐρώτησεν ὁ ἀρχηγός με θυμό.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Γιάννη εἶχε θεθῆ και δὲ μποροῦσε νὰ βγάλη λέξι ἀπὸ τὸν τρόμο του.

— Μίλιε, μωρέ, μὴ φοβᾶσαι, δὲ σοῦ κάνω τίποτε, — εἶπεν ὁ ἀρχηγός των με μαλακώτερη φωνή; — Πῶς σὲ λένε;

«Τρέχοντας ἐζήτησε νὰ βγάλη τὴ βράκα του...»

Ἄλλη ἔπαυσε τὸν καπετάνιου και κατώρθωσε νὰ μιλήσῃ μέσα στὰ δόντια του.

— Γιάννη...

— Πές μου, λοιπόν, Γιάννη μας, τί γενῆκαν τὰ κορίτσια ποὺ ἦταν ἐδῶ κ' ἐκολυμποῦσαν; ἐρώτησε ἄλλη μιὰ φορά ὁ ἀρχηγός.

— Ἀπὸ κάτω ἀπὸ κείνη δὰ τὴν βαλανιδιά εἶνε ξαπλωμέναις... εἶπε ὁ Γιάννης τοῦ Γιαλοῦ με πολὺ κόπον.

* * *

* Ἄλλη ξαπλωμένη, ἄλλη με τὸ πλάγι και κάθε μιὰ με ἰδιαίτερη στάσι, ἀνεμίζόμεναις ἀπὸ τὸ ζεσερό ἀεράκι τοῦ πελάγους και

νανουριζόμεναις ἀπὸ τὸν ἐλαφρὸ ψίθυρο τῶν φύλλων τῆς βαλανιδιάς, ροδοκόκκινες δλαῖς, ἐκοιμῶντο στὸν ἥσυχιο ξένοιαστες.

Πρώτη ἐξύπνησε ἡ Καλή τοῦ Κώστα ἀπὸ ἓνα θόρυβο, ποῦ ἄκουσε γύρω. Ἐπροσηκώθη καὶ ἀκούμπησε τὸν ἀγκῶνα τῆς ἐπάνω στὴν πέτρα, ποῦ εἶχε γιὰ προσκεφάλι τῆς, καὶ μὲ τρομαγμένα μάτια ἐκύτταξε ὀλόγυρά τῆς. Δώδεκα ἄνδρες ἀρματωμένοι μὲ γιαταγάνια

« Παναγία μου ! ἐφώναξεν ἡ Καλή τοῦ Κώστα κ' ἐπετάχθη ἐπάνω . . . »

καὶ τρομπόνια εἶχαν πιάσει δλα τὰ πόστα κ' ἐπρόβαλλαν τὰ κεφάλια τῶν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ γύρω στάχυα ἄγριοι καὶ φοβεροί.

— Παναγία μου ! — ἔβαλε μιὰ κραυγὴ ἡ Καλή τοῦ Κώστα κ' ἐπετάχθη ἐπάνω. Στὴν κραυγὴ τῆς δλα τὰ κορίτσια ἐξύπνησαν ἔντρομα καὶ στὴ στιγμὴ εὐρέθησαν ὀλόρθα' ἀλλὰ, στὸν ἴδιο καιρὸ, καὶ οἱ ἐπιδρομεῖς ὤρμησαν ἀπὸ τὰ κρησφύγετά τῶν καὶ τὰ ἐπερικύκλωσαν.

— Μὴ φοβάσθε, κορίτσια ! εἶπε μὲ σοβαρότητα ὁ ἀρχηγός, ἓνας ἄνδρας ἡλικιωμένος μὲ ψαρὰ χονδρὰ μουστάκια, ἡ θέα τοῦ ὁποῦο ἐνέπνεεν ἐμπιστοσύνη. — Μὴν τρομάζετε, δὲν θὰ σὰς πειράξῃ κανεὶς.

Μὲ δση ὁμως γλυκύτητα καὶ ἂν ἐπροσάθησε νὰ τὰ εἰπῇ αὐτὰ ὁ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako-Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

ἄρχηγός, τὰ κορίτσια εἶχαν βάλει πιά τῖς φωναῖς καὶ τὰ κλάμματα καὶ δὲ μποροῦσαν νὰ κρατηθοῦν. Μερικὰ ἐδοκίμασαν νὰ ὀρμήσουν διὰ νὰ διασπάσουν τὴν κύκλωσιν, ἀλλὰ ἀμείλικτοι οἱ ἄνδρες τ' ἀνεχαίτισαν, χωρὶς νὰ βάλουν ὄμως καὶ χέρι ἀπάνω των. Καί, σάν τ' ἄγγιγμα στὸ δάσος, ποῦ πιάνει πυρκαϊά, καὶ προσπαθοῦν νὰ εὑρουν διέξοδο γιὰ νὰ σωθοῦν, ἔτσι καὶ τὰ κορίτσια ἔτρεχαν ἀλλόφρονα, πότε σὲ μιὰ διεύθυνσι, πότε στὴν ἄλλη πασχίζοντα νὰ ξεφύγουν. Ἡ

Μέσα δὲ δυὸ στίχους ποῦ ἐσημάτισαν τὰ ἔνοπλα παλληκάρια . . .

ἀνθρωπίνῃ ὄμως ἀλυσίδα σιγά-σιγά τὰ περιέσφιξε μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἐμαζεύθησαν ὄλα γύρω-γύρω στὸν κορμὸ τῆς βαλανιδιάς καὶ χωρὶς ἀντίστασι πλέον, ἔπεσαν στὰ γόνατα καὶ ἄρχισαν μὲ δάκρυα στὰ μάτια νὰ ἱκετεύουν τοὺς ἐπιδρομεῖς νὰ τὰ λυπηθοῦν καὶ νὰ μὴ τὰ βλάψουν. Ἄφου καὶ πάλιν ὁ ἀρχηγός τὰ ἐβεβαίωσε, πῶς δὲν ἔχουν νὰ πάθουν τίποτε, καὶ τῖς ἐμέτρησε μὲ τὸ βλέμμα του, ἐστράφη πρὸς τὴν μεγαλυτέραν, τὴν Καλὴν τοῦ Κώστα, καὶ τῆς εἶπε μὲ ἐπίσημον καὶ προφητικὸν τόνον:

— Ἄκουσε, σὺ κοπέλλα μου, καὶ βάλε το καλὰ στὸ νοῦ σου:

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Τὰ κορίτσια ἀπ' ἐδῶ μᾶς χρειάζονται, γιατί ἔχουμε μεγάλη ἔλλειψη ἀπὸ γυναίκες στὰ Ψαρά, καὶ θὰ τὰ πάρουμε θέλουν δὲ θέλουν... Νά, τὰ καράβια μας στὸ λιμάνι, ποῦ στέκονται στὰ πανιά καὶ μᾶς περιμένουν νὰ τοὺς τὰ πᾶμε. Κανείς δὲν θ' ἀγγίξῃ χέρι ἀπάνω τους, καὶ ὅταν φθάσωμε στὰ Ψαρά θὰ τὰ παντρέψωμ' ἐκεῖ καὶ θὰ πάρουν τοὺς καλύτερους νηοῦς ποῦ ἔχει ὁ τόπος μας καὶ θὰ γείνουν ἢ καλύτεραις νοικοκυράδες τοῦ νησιοῦ μας. "Ἄνοιξε τ' αὐτιά σου κι' ἄκουσε αὐτὰ ποῦ θὰ σοῦ πῶ: ἅμα ἰδῆς τὰ καράβια καὶ σηκωθοῦν στὰ πανιά, θὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ καὶ θὰ πᾶς νὰ εἰδοποιήσῃς τοὺς γονεῖους καὶ τοὺς συγγενεῖς τῶν κοριτσιῶν καὶ νὰ τοὺς πῆς νὰ μὴν ἀνησυχῶν διόλου, πῶς τὰ παιδιὰ των δὲν θὰ πάθουν κακό, πῶς δὲν θὰ τὰ χάσουν, καὶ ὅποτε θελήσουν, μποροῦν νὰ ἔρχωνται στὰ Ψαρά — μακριὰ δὲν εἶνε — νὰ τὰ βλέπουν καὶ θὰ εὐχαριστηθοῦν ποῦ θὰ ταῦρουν ἀποκαταστημένα καὶ εὐτυχισμένα!

Καὶ ἀποταθεῖς στὰ κορίτσια:

— Καμμιά ἀντίστασις σας, κορίτσια, δὲν θὰ σας ὠφελήσῃ, γιατί ἔχομε ἀπόφασι καὶ στὰ χέρια, ἂν γείνῃ ἀνάγκη, νὰ σᾶς σηκώσωμε. Λοιπόν, καιρὸ δὲν ἔχομε νὰ χάνωμε, γιατί ἂν πάρουν εἰδησι οἱ δικοὶ σας καὶ θελήσουν νὰ μᾶς ἐμποδίσουν, εἶνε φόδος μὴ χυθῇ αἷμα, κι' αὐτὸ δὲν τὸ θέμε μεις.

Τὰ κορίτσια ἄρχισαν τοὺς λυγμούς καὶ τὰ κλάματα καὶ δὲν ἔκουνοῦσαν ἀπὸ τῆ θέσῃ τους. Βλέποντας αὐτὰ ὁ ἀρχηγός, ἔκαμε στοὺς ἄνδρες ἓνα ἀπότομο κίνημα μὲ τὴν κεφαλὴ του πρὸς τὸ μέρος τῶν καραβιῶν καὶ μὲ φωνὴ πιὸ δυνατὴ καὶ πιὸ αὐστηρά εἶπε στὰ κορίτσια ν' ἀφήσουν τὲς κλάψαις, γιατί δὲν ἔχει καιρὸ νὰ χάνῃ ἄδικα καὶ τότε ἀπὸ τὸν ὄμιλο τῶν κοριτσιῶν μιὰ ὄρφανὴ ἀπὸ πατέρα καὶ μάννα, ἔκαμε τὴν ἀρχὴ καὶ ἀπεσπάσθη, καὶ μὲ τρεμουλιαστὸ βῆμα ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀκρογιαλιᾶς. Δειλὰ-δειλὰ ἔπειτα καὶ, σκουπίζοντας μὲ τίς ποδιές των τὰ μάτια, ἀκολούθησαν σάν ἀρνάκια καὶ ἢ ἄλλαις, μέσα σὲ δυὸ στίχους ποῦ ἐσχημάτισαν τὰ ἔνοπλα παλληκάρια, καὶ ὅλοι μαζὶ ἐξεκίνησαν...

***

"Ὅταν μετὰ μία ὥρα οἱ θηριστάδες ἐφθασαν λαχανιασμένοι στὴν ἀκρογιαλιά, ἀπὸ τὴν ὅποιαν εἶχαν φτερουγίσει διὰ παντὸς τὰ ὠραία κορίτσια τοῦ νησιοῦ των, τὰ τρία ψαριανὰ καραβάκια ἦσαν πλέον ἀνοιγμένα στὸ πέλαγος μακριὰ, μακριὰ...

(1916)

ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Εἰς ἀνυπόφορον ψεύστην

*Τόσες ψεντιές μᾶς πούλησες καὶ τόσα παραμύθια
ποῦ γέμμα μοιάζει ἂν γελασθῆς νὰ πῆς καὶ κάποια ἀλήθεια!*

ΣΑΤΑΝΑΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ “ΕΞΗΝΤΑΔΥΩΤΟΥ,,

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΚΥΡΑ - ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ἦτο ἡ 11^η ἢ 12^η Ὀκτωβρίου 1862, ἀκριβῶς δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω, διότι γράφω ἀπὸ μνήμης, ἣτις ἤδη ἐγήρασε καὶ αὐτὴ ἄγουσα ἔκτοτε τὸ 54 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς. Τότε εὐρισκόμην εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ 21^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας μου, δηλαδὴ τὰ πρόθυρα τῆς παραδείσου. Εὐρισκόμην εἰς Κόρινθον μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καὶ θαυμασίου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ Μιλτιάδου Κανελλοπούλου, ἀδελφοῦ τοῦ ἄλλου θαυμαστοῦ ἀνδρός Ἡλία Κανελλοπούλου καὶ τοῦ νῦν ζῶντος, ἰσαδέλφου φίλου μου Ἀλεξίου Κανελλοπούλου, εὐρισκόμην, λέγω, εἰς Κόρινθον, ὅπου ἀπεστάλημεν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τότε τῆς Ἐπαναστάσεως ἀοιδίμου Δημ. Βούλγαρη ὅπως ἐπαναστήσωμεν τὴν Κόρινθον. Ἐν τινὶ φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «τῶν Ἀθηνῶν τοῦ ἔτους 1912 ἀφηγήθην τὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης τῆς Κορίνθου. Συντελεσθείσης καὶ ἐκεῖ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανήλθομεν εἰς Ἀθήνας τὴν 12 νομίζω Ὀκτωβρίου.

Ἡ πρωτεύουσα ἦτο πλήρης ζωῆς καὶ χαρᾶς καὶ κινήσεως· παρεκτροπαὶ ἐλάχισται ἐγένοντο καὶ αὐταὶ παρὰ ἐνθουσιωδῶν στρατιωτικῶν, ὁρμώντων νὰ δεῖξωσι τὴν ἐλευθερίαν των ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, τῆς ὁποσδήποτε πειστικῆς καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν των δῆθεν, καὶ τοῦτο ὅμως διὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας μόνον. Ἐν τούτοις εἰς τὰ στόματα τῆς νεολαίας τοῦ 62 ἐφέρετο τὸ ὄνομα τῆς Κυρά - Καλλιόπης καὶ ὄχι *Κυρίας* Καλλιόπης, ὅπως τὴν ὠνόμασε κάποτε ὁ φίλιτός μου Θεοδ. Βιλλιανίτης. Εἶνε γνωστὸν ὁποῖον γόητρον ἤσκει ἡ μοναδικὴ διὰ τὴν εὐφρίαν τῆς, τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἐκείνῃ δέσποινα, ἣν ἐστόλιζε εὐρεῖα μάθησις, ἐκφραστικὴ φυσιογνωμία καὶ θέλγουσα ὁμιλία, δύναμαι εἰπεῖν εὐγλωττία. Ὁμοφώνως τότε ἡ ἐπαναστατικὴ, στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ νεολαία, ἡ παντοδύναμος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐζήτησε ἀπὸ τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀποστείλῃ εἰς Ναύπλιον τὸν ἀτμοδρομόνα διὰ νὰ μεταφέρῃ εἰς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Ἀθήνας τὴν ἔξοχον γυναῖκα καὶ ἐπαναστάτριαν· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἤδη, νομίζω, προλάβει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νεολαίας. Τέλος τὴν 12 ἢ τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1862 ἠγγέλθη ἐκ Πειραιῶς ὅτι ἡ Κυρὰ - Καλλιόπη ἔφθασεν εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ὅλοι αἱ ἄμαξαὶ τῶν Ἀθηνῶν κατέβησαν πλήρεις κόσμου πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἐξόχου δεσποίνης. Ἡ νεολαία ἀπεφάσισε ὅπως τὸ μὲν ἐν μέρος αὐτῆς κατέβη εἰς Πειραιᾶ πρὸς ὑποδοχὴν τῆς, τὸ δ' ἄλλο νὰ τὴν ἀναμείνῃ καὶ ὑποδεχθῇ ἐν Ἀθήναις, ὡς κατάλληλον δὲ μέρος εὔρε τὸ ἔξωθεν τοῦ Καφενείου τῆς Ὠραίας Ἑλλάδος, τοῦ περιφήμου διὰ τὴν ἱστορίαν του καφενείου ἐκεῖνου. Παρετάχθησαν λοιπὸν ἀναμένοντες ἔξωθεν τοῦ καφενείου εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Αἰόλου καὶ Ἐρμού οἱ ταχθέντες πρὸς ὑποδοχὴν ἐπαναστάται νεοί: Ἀναστάσιος Γεννάδιος, Ἀριστείδης Γλαράκης, Ὀδυσσεὺς Ἰάλεμος, Ἀριστείδης Δόσιος ἀπολυθεὶς τῶν φυλακῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὴν 10 - 11 Ὀκτωβρίου, ἀδελφοὶ Κανελλόπουλοι, Ἄγγελος Παράσχος, Ἅγιος Κλεομένης, Δημοσθένης Μητσάκης, Νικόλ. Γεννάδης, Ἄλκιβ. Σεραφεῖμ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι νεοί, ἡ στρατιωτικὴ νεολαία, ἥς τὰ ὀλίγα ἐπιζῶντα μέλη τιμῶσιν ἤδη τὸν στρατὸν μας ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ ὑποστρατήγου μεταξὺ τούτων παριστάμεν καὶ ἐγὼ, ὁ νεώτατος πάντων, ἐξ ἀρχῆς μὲν μετασχὼν τῶν συνωμοσιῶν, ἀλλὰ κερδίσας τοὺς χρυσοῦς ἐπαναστατικούς περνετιστήρας μου ἐν τῇ ἐπαναστάσει τῆς Χαλκίδος τοῦ Φεβρουαρίου 1862, περὶ ἧς οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἔγραψέ τι, ἀγνώστου ἐπομένως διατελούσης, καὶ περὶ ἧς κάμμίαν ἡμέραν θά ἀφηγηθῶ πῶς ἐτελέσθη καὶ πῶς ἀπέτυχε.

Τὴν ἀφιχθεῖσαν λοιπὸν ἄμαξαν τὴν φέρουσαν τὴν Κυρὰ - Καλλιόπην, ἡ ἔξωθεν τῆς Ὠραίας Ἑλλάδος ἀναμένουσα νεολαία ἐκράτησεν, ἵνα προσφωνήσῃ τις ἐξ ἡμῶν τὴν ἀφιχθεῖσαν μεγάλην ἐπαναστάτριαν.

Ἄλλ' ὁ Γλαράκης καὶ ὁ Ἰάλεμος, καὶ οἱ ἄλλοι οἵτινες ἐτέρποντο νὰ μὲ *στανδρώνουν*, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ διὰ νὰ διασκεδάσουν, φαίνεται, μαζί μου, μὲ ἐβίασαν νὰ προσφωνήσω ἐγὼ τὴν ἔκτακτον δέσποιναν. Μὴ δυνάμενος νὰ ἀρηνηθῶ, καθόσον ἡ ὥρα μάλιστα ἐπέειγεν, ἀνέβην τὸ σκαλοπάτι τῆς ἀμάξης, βλέπων θολὰ καὶ μὴ ἐννοῶν ποῦ εὐρίσκομαι, πότε ὄχι καὶ πότε κοκκινίζων, ἰδρώων καὶ ξειδρώων, καίτοι ἐν ἀσυνειδησίᾳ σχεδὸν διατελὼν τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἤρχισα λαλῶν. Τί εἶπον, ποίας ἀνοησίας ἐγέννησε τὸ νεαρῶτατο κεφάλι μου δὲν ἐνθυμοῦμαι καθόλου· τοῦτο μόνον ἐνθυμοῦμαι, ὅτι μὲ στόμφορ καὶ ὕφος καλλιτέρας τύχης κατέληξα νὰ τὴν ἀποκαλέσω Madame Roland! Ὀμηρικὸς γέλωσ μετὰ συγκεραστικῶν χειροκροτημάτων διεδέχθησαν τὸν Δημοσθέθειον λόγον μου, ἡ δ' ἀγαθὴ δέσποινα, εὐχαριστηθεῖσα καὶ θαυμάσασα τὴν ἀναιδῆ τὸλμην μου, ἔκνην ἀπὸ τῆς ἀμάξης, ἀπὸ τῆς θύρας τῆς ὁποίας τῇ προσεφώνουν, καὶ μὲ ἐφίλησε.

Ἐκτοτε δὲν ἐδίσταζε ἡ ἀγαθὴ γυνὴ νὰ ἀλληλογραφῇ μετ' ἐμοῦ,

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

μάλιστα ὅταν ὑπερέτουν ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Δικαιοσύνης, ἐξαιτουμένη τὴν συνδρομὴν μου ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν πράξεων, πρὸ πάντων ὑπὲρ τῶν καταδίκων, οὓς ἐλυπεῖτο, καὶ ὧν ἠγωνίζετο νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν θέσιν.

Μοὶ σώζονται ἀκόμη ὀλίγαι ἐπιστολαὶ τῆς ἀγαθῆς, ἀλλὰ καὶ ἐξόχου δεσποίνης, ἅς ὡς θησαυρὸν πολύτιμον διαφυλάττω.

Ἐν Κιάτῳ (Κορινθίας) κατὰ μῆνα Ἰούλιον 1916

A. N. ΠΕΤΣΑΛΗΣ

ΤΑ ΕΡΗΜΟΚΛΗΣΙΑ

Ἐἶνε στὰ ἐρημοκλήσια, ποῦ γκρεμίζουνε,
θλιμμένες Παναγιές, χλωμές εἰκόνας,
καὶ μοναχὰ ἀγαποῦνε τ' ἀγριολούλουδα :
κρινάκια, κυκλαμιές, σπάρατα, ἀνεμῶνες.

Θυματηράκια ἀγροτικά κ' ἐφήμερα,
ὡς που ἡ θερμὴ ἐνθάβεια τὰ μαράνη,
τὴν ἀνθινὴ τοὺς τὴν ψυχὴ σκορπίζουνε,
ψυχομαχῶντας, 'ς αἴλλο λιβάδι.

Τὰ δάκρυα του, ὅποιοι πάει μ' ἀγριολούλουδα,
στὸ πρῶτο ἄγγυμά του, ἀνοίγει ἡ πόρτα,
ποῦ ὀλόγυρα ἢ φωληγὲς τὴν ἐπλουμίσανε,
τῆς λησμονιᾶς τὴν κέντησαν τὰ χόρτα.

Ἄνοίγει ἡ πόρτα εἶσι, ποῦ συνείθισε
νὰ τὴν ἀνοίγῃ μόνον ὁ ἀγέρας,
σάμπως νὰ τὴν ἀνοίγῃ ἡ Παναγιὰ
μὲ τὴν ἀνησυχία γλυκειᾶς μητέρας.

Χαροκαμένης γρηᾶς, ποῦ τὴ λησιμόνησαν
στὸ ἔρμο φτωχικὸ τῆς, καὶ προσμένει
κἄποιους, νὰρθοῦνε πέρα ἀπὸ μιὰ θάλασσα
αἰώνια, σκοτεινὴ, φουρτουνιασμένη . . .

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟ τινων ἡμερῶν εἶχαμεν κηδεύσει τὴν νεαρὰν καὶ ὠραίαν σύζυγον τοῦ γέροντος διευθυντοῦ τοῦ ταχυδρομείου μας Γλυκοπιτέρη. Ἀφοῦ τὴν παρεχώσαμεν, διηυθύνθημεν εἰς τὸ ταχυδρομικὸν παράρτημα νὰ τὴν «μνημονεύσωμεν», κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προγόνων καὶ πατέρων μας.

Ὅταν ἔφεραν τῆς τηγανίτης, ὁ γέρω - χηριὸς εἶπε μὲ πικρὰ δάκρυα :

— Ἡ τηγανίτης εἶνε ἔτσι ῥοδοκόκκινες, σὰν τὴ μακαρίτισσα. Εὐμορφες σὰν ἐκείνην! Θαρρεῖς πῶς βλέπεις τὰ μάγουλά της!

— Ἀλήθεια, εἶπαμεν ὅλοι ἐκ συμφώνου, ἡ γυναῖκα σὰς ἦτο πραγματικῶς ὠραία... Γυναῖκα πρώτης ποιότητος!

— Ναὶ... ὅποιος τὴν ἔβλεπε, τὴν ἐθαύμαζε... Ἀλλά, κύριοι, τί τὰ θέλετε, ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα ὄχι διὰ τὴν καλλονὴν της καὶ τὸν καλὸν της χαρακτήρα. Αὐτὰ εἶνε ιδιότητες ἔμφυτοι εἰς ὅλην τὴν γυναικίαν φύσιν καὶ τὰ ἀπαντᾷ κανεὶς ἀρκετὰ συχνὰ εἰς τὸν κόσμον. Τὴν ἀγαποῦσα γιὰ ἄλλην ιδιότητα τῆς ψυχῆς. Παραδείγματος χάριν, ἀγαποῦσα τὴν μακαρίτισσα, ποῦ ὁ θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν της, διότι ἦτο πιστὴ σύζυγος. Πιστὴ εἰς ἑμένα τὸν ἐξηντάρη, ἂν καὶ ἐκείνη μόλις ἦτο εἴκοσι χρόνων. Πιστὴ σ' ἑμένα τὸ γέρο!

Ὁ διάκος, ὅστις συνέτρωγε μαζί μας, μὲ εὐγλωττον μούγκρισμα καὶ ξηρόβηχα ἐξέφρασε τὴν ἀμφιβολίαν του.

— Δὲν τὸ πιστεύετε λοιπόν; τὸν ἠρώτησεν ὁ χηριὸς.

— Ὅχι πῶς δὲν τὸ πιστεύω, εἶπε ταραγμένως ὁ διάκος, — μὰ ἔτσι... Σήμερὰ ἀρέσουν κάπως στὴς νέες γυναῖκες... τὰ ὑαντεβοῦ, τὰ ξυνά...

— Ἀμφιβάλλετε, καὶ ὅμως ἐγὼ θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω! Τὴν πίστιν της κρατοῦσα μὲ διάφορα μέσα, σὰν νὰ εἰποῦμεν, στρατηγικῆς φύσεως, ἓνα εἶδος ὀχρωματικῆς. Μὲ τὴ συμπεριφορὰ μου καὶ τὸν πονηρὸν χαρακτήρα μου, ἡ γυναῖκα μου δὲν μποροῦσε

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

νά με ἀπατήσῃ σέ καμμιὰ περίστασι. Μεταχειριζόμενον τὴν πονηριὰ πρὸς διαφύλαξιν τῆς συζυγικῆς μου κοίτης. Ξεύρω κάτι λόγια συνθηματικά, καὶ μόλις τὰ εἰπῶ — πάει, τελείωσε, μπορῶ νὰ κοιμῶμαι ἤσυχος...

— Καὶ τί λόγια εἶνε αὐτά;

— Ἀπλούστατα. Διέδοσα εἰς ὅλη τὴν πόλιν μιὰ κακὴ φήμη, ἡ ὁποία σᾶς εἶνε ἀρκετὰ γνωστή. Εἰς τὸν καθένα ἔλεγα: «Ἡ γυναῖκα μου Ἑλενίτσα ἔχει ἀθεμίτους σχέσεις μὲ τὸν ἀστυνόμον μας Νταῆ». Αὐτὸ ἔφθανε. Ποιὸς νὰ τολμήσῃ νὰ τῆς κάμῃ κόρτε ποῦ ἔτρεμε τὸ θυμὸ τοῦ ἀστυνόμου. Μόλις τὴν ἔβλεπαν ἀπὸ μακρυνά, ἐπαιρναν δρόμον καὶ τραβοῦσαν ἀπ' ἄλλου, γιὰ νὰ μὴ περῶσῃ τίποτε ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ Νταῆ. Χε-χε-χέ. Καὶ πραγματικῶς, ὅποιος θὰ τᾶβαζε μὲ αὐτόν, δὲν θᾶμενε διόλου εὐχαριστημένους· πέντε πρωτόκολλα θὰ τοῦκαμε ἐπὶ παραβάσει τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων. Ἐάν ἔβλεπε ἔξαφνα τὴ γάτα σου νὰ περπατῆ ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλή, στὸ δρόμον, θὰ σοῦκαμε πρωτόκολλο, σάν νὰ ἦτο κανένα γουροῦνι.

— Λοιπὸν ἡ γυναῖκα σας δὲ ζοῦσε μὲ τὸν ἀστυνόμον; ἠρωτήσαμεν μὲ ἔκπληξιν, παρατείνοντες κάθε λέξιν.

— Ὅχι, ἦτο πονηριὰ μου... χε-χέ... Αἶ, λοιπὸν, καλὰ τὴν ἔφκιασα σέ σᾶς τὴ νεολαία; Αὐτὸ δὲ ἴσα-ἴσα...

Παρήλθον τρία λεπτὰ σιωπῆς. Ἐκαθήμεθα σιωπῶντες καὶ συλλογισόμενοι μὲ πικρῶν καὶ ἐντροπῆν ὅτι μὲ τόσην πονηριὰ μᾶς ἠπάτησε αὐτός, ὁ χονδρός, κοκκινομύτης γέρος. Αἶφνης ὁ διάκος ἐμουρμούρισε:

— Ἄχ! ἔννοια σου! δὲ θὰ τὸ φέρῃ ὁ διάβολος νὰ ξαναπαντρευθῆς!

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἄντ. Τζέχοφ)

ΚΩΝ. Σ. ΚΟΚΟΛΗΣ

Σ Ε Π Ε Ρ Β Ο Λ Ι

*Μέσα σὲ περβόλι κίτρολεμονιές,
καὶ τὰ κίτρα κόβουν τρεῖς ὁμορφονῆς.*

Καὶ τραγοῦδι ἡ πρώτη ἀρχινάει γλυκό.

— «Σιάσου, κάνει ἡ ἄλλη, σάλπιγγα ἀγροικῶ».

— «Ὁ καλὸς μου φεύγει, ἡ σιερνὴ λαλεῖ,
πάει νὰ πολεμήσῃ σὴν Ἀνατολή.

*«Τὴν καρδιά μου θᾶχῃ, πίσω ἂν ξαναρθῆ,
τὰ πικρὰ μου δάκρυα ἂν μου σκοτωθῆ.*

(Κατὰ τὸ γαλλικόν)

ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΟΙ ΔΑΚΤΥΛΙΟΙ

Ἡ χρῆσις τῶν δακτυλίων, ἔχουσα τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους, φαίνεται ὅτι μετεδόθη ἐξ Ἀσίας εἰς τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πρῶτοι τοὺς μετεχειρίσθησαν ἐν Εὐρώπῃ.

Κατὰ τὰς ἀγιογραφικὰς παραδόσεις ὁ Φαραώ, περιβαλὼν τὸν Ἰωσήφ μετὰ πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν Αἰγύπτῳ, ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὸν δακτύλιόν του. Ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως οἱ δακτύλιοι φέρονται ὡς ἐν τῶν κοσμημάτων τοῦ Ἀαρὼν καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ.

Ἡ Ἰουδίθ, πορευομένη ὅπως φονεύσῃ τὸν Ὀλοφέρνην, εἶχε πλήρεις δακτυλίων τοὺς δακτύλους αὐτῆς.

Ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ ὡς ἀρραβῶνες χρησιμεύοντες δακτύλιοι ἦσαν σιδηροῖ. Οἱ πρεσβευταὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὡς σημείον τῆς ἀρχῆς τῶν ἐφόρων χρυσοῦν δακτύλιον εἰς τὸν μέσον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρός.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἵππεις ἐφόρου χρυσοῦν δακτύλιον, οἱ δὲ θριαμβεύοντες στρατηγοὶ, εἰσερχόμενοι εἰς Ῥώμην, ἔφερον, πλὴν χρυσοῦ στεφάνου περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ σιδηροῦν εἰς τὴν χεῖρα δακτύλιον. Κατὰ τὸν Πλίνιον, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ἀνδραγαθήσαντες ἐδικαιούντο νὰ κοσμήσῃ τὰς χεῖρας τῶν μετὰ χρυσοῦν δακτυλίου. Οἱ Καρχηδόνιοι, μετ' ἐκάστην μάχην, ἧς ἤθελον μετασχεῖν, προσέθετον καὶ ἀνά ἓνα δακτύλιον.

Ἰσχυρίζονται τινὲς ὅτι ὁ κύριος σκοπός, δι' ὃν τὸ πρῶτον οἱ ἄνθρωποι μετεχειρίσθησαν δακτυλίου, ἦτο νὰ σφραγίσωσι τὰ διάφορα αὐτῶν ἔγγραφα, καὶ μάλιστα τὰς ἐπιστολάς τῶν. Τοῦτο φαίνεται ἀληθές, διότι ἡ συνήθεια τοῦ νὰ ἔῃ ἐκάστη οἰκογένεια τὰ οἰκόσημά της γεγλυμμένα ἐπὶ δακτυλιολίθου εἶνε ἀρχαιοτάτη.

Ὀνομαστὸς ὑπῆρξεν ὁ δακτυλιολίθος τοῦ Σαμίου Πολυκράτους. Ἦτο τόσο ἐντυγχῆς ὁ Πολυκράτης, ὥστε φοβούμενος τὸν φθόνον τῶν Θεῶν ἐπὶ τούτῳ, ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν τὸν πολύτιμον δακτύλιόν του. Ἀλλ' ἄλιεύς τις, ἀγρεύσας μέγαν ἰχθύν, ἐπώλησε τοῦτον εἰς τὸν μάγειρον τοῦ τυράννου, οὗτος δὲ εὗρεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἰχθύος τὸν δακτυλιολίθον.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

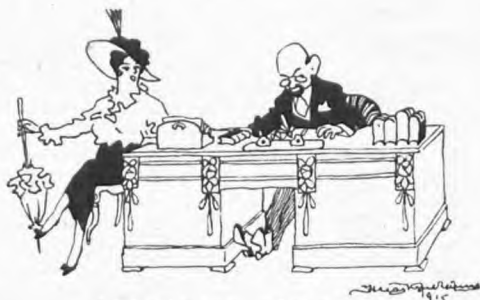
Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐχάραττον εἰς τοὺς δακτυλίους τῶν ἰχθῦν, διότι, ὡς γνωστόν, ὁ ἰχθύς ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Σωτῆρος, ἔνεκα τῶν γραμμάτων ΙΧΘΥΣ, ἅτινα εἶνε τὰ ἀρχικά τῶν λέξεων **ΙΗΣΟΥΣ, ΧΡΙΣΤΟΣ, ΘΕΟΣ, ΥΙΟΣ, ΣΩΤΗΡ.**

Διασημωτάτος δακτύλιος ἦτο ὁ τοῦ Γύγου, περὶ οὗ ὁ Πλάτων λέγει ὅτι ἦτο ποιμὴν τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας, γενομένης δέ ποτε βροχῆς καὶ σεισμοῦ συνέβη νὰ σχισθῇ ἡ γῆ καὶ νὰ γίνῃ χάσμα εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἴστατο. Ἴδὼν τοῦτο ὁ Γύγης καὶ θαυμάσας κατέβη καὶ εἶδε πολλὰ ἀξιοθαύμαστα καὶ νεκρὸν ὑπερμεγέθη ἐντὸς μεγίστου χαλκοῦ ἵππου. Εἶχε δὲ ὁ νεκρὸς χρυσοῦν δακτύλιον. Ὁ Γύγης παραλαβὼν αὐτὸν καὶ θέσας εἰς τὸν δάκτυλον καὶ στρέψας τὴν σφενδόνην (πέτραν) εἰς τὰ ἔσω τῆς χειρός, ἐξῆλθεν. Ἐπανελθὼν ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ποιμένων παρατήρησεν ὅτι οὗτοι ὠμίλουν περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ ἀπόντος, ἕως οὗ οὗτος, ἐπιπηλαφῶν τὸν δακτύλιον, ἔστρεψεν ἔξω τὴν σφενδόνην αὐτοῦ, ὁπότε ἐνόησε τὴν μαγικὴν δύναμιν τοῦ δακτυλίου. "Ὅταν ἔστρεψε πρὸς τὰ ἔσω τὴν σφενδόνην αὐτοῦ, ἐγένετο ἀφανής.

Ὁ χρυσοῦς δακτύλιος ἦτο ἐν πολλῇ χρήσει εἰς τὰς μαγείας τῶν μέσων αἰώνων.

Ἐνίοτε μεταχειρίζονται μαγνητισμένους δακτυλίους, οἵτινες λέγεται ὅτι προφυλάττουσιν ἀπὸ τῆς κεφαλαλγίας, ἢ σιδηροῦς εἰς τινὰ μέρη, ὡς ἀλεξιτήριον κατὰ τῆς λύσσης. Ὑπάρχουν δὲ κατὰ χώρας καὶ παντοῖαι ἄλλαι συνήθειαι καὶ δεισιδαιμονίαι ἀποβλέπουσαι εἰς τὸ περιεργότατον, ἀρχαιότατον καὶ ἱστορικώτατον τοῦτο κόσμημα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀδράνεια γλώσσης

Ἡ πελάτις. — Μοῦ εἶπατε, γιαιτρέ, νὰ βγάλω τὴ γλώσσα μου νὰ τὴν ἴδῃτε, καὶ ἔως τώρα δὲν τὴν ἐκυττάξατε...

Ὁ ἰατρός. — Βέβαια, σὰς εἶπα νὰ τὴν ἔχετε ἔξω ἕως ὅτου προφθάσω καὶ σὰς γράψω τὴν συνταγὴν μὲ ἥσυχία...

“ΑΜΙΑΝΤΟΣ,”

(ΕΛΛΗΝ. ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ)

ΜΕΓΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΠΑΤΩΜΑΤΩΝ ΞΥΛΟΛΙΘΟΥ ΚΛΠ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΡΙΣ. ΞΥΔΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΧΙΛΛΕΩΣ (ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟΝ)

Τὸ μόνον ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ εἰδικῶς διὰ τὰ πατώματα Ἀμιαντοξυλίνης (Ξυλολίθου) ἰδρυθέν Ἐργοστάσιον μὲ ἐγκαταστάσεις πλήρεις καὶ μηχανήματα τοῦ τελειοτέρου τύπου

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 1000 ΤΕΤΡ. ΜΕΤΡΑ

ΔΥΝΑΜΙΣ ΑΕΡΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ 150 ΙΠΠΩΝ. ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ 250 ΤΕΧΝΙΤΑΣ

Τὰ πατώματα τῆς Ἀμιαντοξυλίνης εἶναι ἡ τελευταία λέξις τῆς οἰκοδομικῆς ἐπιστήμης κατασκευάζονται ἐξ Ἀμιάντου, ρηνισμάτων φελλοῦ καὶ ξυλαλεύρου· εἶναι ἀνευ ἀρμών, δυσθερμαγωγὰ, ἀνθυγροσκοπικὰ, ἀπολύτως ἄκανστα, ἐλαφρὰ, στερεὰ· καθαρίζονται εὐκόλως, καὶ ἀποκλείουν τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν μικροβίων.

Ὅμοίως κατασκευῆ **ΓΥΨΟΥ** καλλιτεχνίας, οἰκοδομῶν, ὀδοντοῦντων καὶ οἰνοποιίας

ΣΤΟΚΟΥ, ΑΜΙΑΝΤΟΥ & ΣΤΕΑΤΟΚΟΝΕΩΣ (ΣΑΠΟΥΝΟΧΩΜΑ)

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἡμερολογίου» ἐξ οἰκείας πείρας καὶ δοκιμῆς πιστοποιεῖ καὶ συνιστᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ἀληθῶς ὑπέροχα πλεονεκτήματα τῶν ἐκ ξυλολίθου πατωμάτων

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΑΥΤΗΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟ 38 ΜΑΡΤΙΟΥ 1841 ΝΟΜΟΥ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΟΝ ΔΡ. 20,000,000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΔΡ. 18,500,000
ΜΕΤΟΧΑΙ 20,000 ΠΡΟΣ ΔΡ. 1000 ΕΚΑΣΤΗ

ΕΔΡΑ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛ. ΖΑΪΜΗΣ, ΣΥΝΔΙΟΙΚ.: Γ. ΧΡ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΑΙ: Δ. ΜΑΞΙΜΟΣ, ΙΩ. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΚΑΙ Π. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Προνόμιον εκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων. — Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων. — Δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ. — Χορηγήσεις ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων. — Πιστώσεις δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ. — Καταθέσεις ἄτοκοι. — Καταθέσεις ἐντοκοὶ ὑπὸ προθεσμίαν κατὰ κλίμακα τούτων. — Ἐκδόσεις δανείων δι' ἔμολογιῶν. — Παρακαταθήκαι. — Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλαγμάτων Ἐξωτερικῶν. — Συμμετοχὴ εἰς ἐγχωρίους Ἑταιρείας. — Χορηγήσεις εἰς γεωργούς καὶ κτηματίας. — Δάνεια εἰς Δήμους, εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα. — Ὑπηρεσία Δημοσίων καὶ ἄλλων δανείων. — Κίνησις κεφαλαίων δι' ἐπιταγῶν ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ. — Ταμείον τίτλων πρὸς φύλαξιν. — Ταμειυτήριον (caisse d'épargne).

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Εἰς Ἀργεῖον, Αἴγιον, Ἀλιανόν, Ἀμαλιάδα, Ἀμφίσοαν, Ἀσταν, Ἀταλάντην, Βόλον, Γύθειον, Δημοτσάναν, Ζάκυνθον, Θεσσαλονίκην, Θήβας, Θήραν, Ίθάκην, Ἰωάννινα, Καβάλλαν, Καλάβρυτα, Καλάμας, Καρδίτσαν, Κέδρυραν, Κεφαλληνίαν, Κόρινθον, Κύμην, Κύθηρα, Κυπαρισσίαν, Λαμίαν, Λάριссαν, Λεβαδείαν, Λευκάδα, Μεγαλόπολιν, Μεσολόγγιον, Μεσσήνην, Ναύπαιον, Ναύπλιον, Παζοῦς, Πάτρας, Πειραιᾶ, Πύλον, Πύργον, Πόρον, Σπάρτην, Σύρον, Τρίκαλα, Τρίπολιν, Χαλκίδα. — Πρακτορεῖον: εἰς Σκόπελον.

CHAMPAGNES
POMMERY & GRENO
 (CACHET-SEC)
 "DRAPEAU AMÉRICAIN,,

Ὁ ἀρχαιότερος καὶ μεγαλείτερος Οἶκος τῆς *Reims*.
 Ἡ μόνη μεγάλη Μάρκα τῆς Καμπανίας, παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένη καὶ γενικῶς ζητουμένη ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν Ἐπισήμων καὶ τῆς Ἀριστοκρατίας.

Εὐρίσκεται καὶ πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ καλλίτερα Ἐδωδιμοπωλεῖα, τὰ μεγάλα Ξενοδοχεῖα καὶ τὰ ἀριστοκρατικὰ Κέντρα τῶν Ἀθηνῶν.

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΧΟΙΡΟΜΗΡΙΑ
 "ΛΕΟΠΑΡΔΑΛΕΩΣ,,
 ΟΙΚΟΥ **FITCH & SON, EXPORT LTD**

Ζητεῖτε πάντοτε ἀπὸ τοὺς Ἐδωδιμοπώλας σας τὰ παγκοσμίου φήμης Βασιλικά Ἀγγλικά Χοιρομήρια «Λεοπαρδάλεως» Οἴκου *Fitch*, προμηθευτοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τῆς Ἀγγλίας.

Ἐξόχως τρυφερὰ καὶ εὐγευστα πάντοτε τὰ Χοιρομήρια *Fitch*, διακρίνονται καὶ προτιμῶνται διὰ τοῦτο γενικῶς ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα τοιαῦτα, Ἀμερικῆς, Ἰταλίας καὶ λοιπῶν Χωρῶν.

GEN. ANTIΠΡΟΣΩΠΟΣ: ΓΕΩΡΓ. Α. ΚΟΛΑΣ (ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΑΙ)

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

I. Γ. ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΗ ΙΑΤΡΟΥ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΥ

Υφηγητοῦ τῆς Χειρουργικῆς Ὀρθοπαιδικῆς καὶ Χειρουργικῆς τῶν Παιδῶν,
Συνεκδότου τοῦ Centralblatt für chir. und mech. Orthopaedie, τοῦ Cen-
tralblatt für Röntgenstrahlen καὶ τοῦ Orthopédie et tuberculose chir.

Ὁ κ. Χρυσospάθης ἐκ τῶν κρατίστων νεωτέρων ἐπιστημόνων,
γνωστός καὶ εἰς τοὺς ἰατρικοὺς κύκλους τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν
σοφῶν του πρωτοτύπων πραγματειῶν, ἐσπούδασεν ἐπὶ 12ετιῶν ἄλλην
ἐν Εὐρώπῃ, κέκτηται δὲ καὶ τὴν πρακτικὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Γερ-
μανικῆς Κυβερνήσεως, διατελέσας ἐπὶ 5ετιῶν βοηθὸς τῶν ἐπιφανῶν
καθηγητῶν τῆς Ὀρθοπαιδικῆς Hoffa καὶ Lorenz κλ.

Ἡ «ΚΛΙΝΙΚΗ ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΗ», μοναδικὴ ἀνά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν
Ἀνατολήν, ἀμιλλᾶται πρὸς τὰς καλλιτέρας τῶν Εὐρωπαϊκῶν κέντρων.

ἔχει τέλειον Χειρουργεῖον μετὰ τὰ τελειότερα ἐργαλεῖα καὶ
τὰς νεωτέρας ἀσθητικὰς μεθόδους.

Ἐργαστήρια Ἀκτίνων Ραϊντγκεν συστήματος «Ideal» στιγ-
μιφίου καὶ μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι, Ἡλεκτρισμῶν, Μαλάξεων, Θερ-
μοσερολοῦτων, Μεθόδου Bier Δονησιοθεραπείας κλ. κλ.

Τμήμα Θεραπείας Καταγμάτων καὶ Ἐξάρθρωμάτων διὰ
τῆς νέας καὶ ταχείας μεθόδου τοῦ Γερμανοῦ Bardenheuer.

Γυμναστήριον Ὀρθοπαιδικὸν τέλειον κατὰ τῶν Στρεβλώσεων,
Σκολιώσεων καὶ πρὸς Πρόληψιν τῶν τοιούτων.

Αἰθουσαν Μηχανοθεραπείας μετ' ἀπάντων τῶν νεωτάτων
μηχανημάτων τοῦ κλάδου τούτου κατὰ τῶν Δυσκινήσιων τῶν ἀρθρώ-
σεων, τῶν Ἀγκυλώσεων, Σκολιώσεων, Κυφώσεων, Παραλύσεων κλ.

Δωμάτια ἐσωτερικῶν ἀσθενῶν εὐήλια καὶ εὐάερα ὑπὸ τὴν περι-
θαλψιν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέου.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ, Κορσέων Τε-
χνητῶν Ποδῶν, Χειρῶν, τελειοτάτων, ἡγγυημένων, ὑπὸ τὴν ἐπιστη-
μονικὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἰδίου.

Ἡ «ΚΛΙΝΙΚΗ ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΗ», ἔχουσα νὰ παρουσιάσῃ πλείστας
ἄσας καὶ συνεχεῖς ἐπιτυχίας, θεραπεύει τὴν Χωλότητα, Ραχίτιδα,
Φυματίωσιν Ὄστων, Παραλύσεις, Στρεβλώσεις, Ἐξάρθρωματα, Κα-
τάγματα, Ἀρθριτίδας, Ρευματισμούς, Ἀγκυλώσεις κλ. Χειρουργικὰ
Ὀρθοπαιδικὰ ὄλων τῶν ἡλικιῶν ὡς καὶ Χειρουργικὰς παθήσεις τῶν
Παιδῶν: Κήλας, Σκολιοειδίτιδας, Περιτονίτιδας, Αἰθους κύστεως,
Πυώδεις Πλευριτίδας, Χοιράδας, Πολύποδας, Ὀγκους, Λαγόχειλος κλ.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου» ἰδιαιτέρως καὶ
ἐν πεποιθῆσει συνιστᾷ τὴν ἀληθῶς μοναδικὴν καὶ τελείαν εἰς τὸ
ὀρθοπαιδικὸν εἶδος τῆς ΚΛΙΝΙΚΗΣ τοῦ κ. Χρυσospάθης.

Ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Πανεπιστημίου καὶ Θεμιστοκλέους 1,
παρὰ τὴν πλατεῖαν Ὀμονοίας (Χανια).

— ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 1419 —

ΡΟΒΕΡΤΟΥ ΜΠΡΑΚΟ

ΕΤΕΡΩ, ΜΗ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΤΡΑΚΤΟΣ *

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, Ο ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΗΣ ΜΑΛΑΜΟΝΕ,
Ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΞ ΦΑΣΑΝΙΝΙ, ΟΣΚΑΡ ΤΖΕΝΤΙΛΕΤΤΙ, Η ΚΥΡΙΑ ΒΕΤΤΑ

Σὲ μὴν ἐπαρχιακῆ κομῶπολι.

[Εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀστυνόμου. Τραπεζί, καρέκλες κλπ.]

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, Ο ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΗΣ, Ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΞ

(Ὁ ἀστυνόμος κάθεται ἰσὶὸ γραφεῖό του, βαρὺς καὶ ἀταρξικός.)

Ἐμπρὸς του, ὄρθιος, ὁ ἐνωμοτάρχης Μαλαμόνε καὶ ὁ ἀστυφύλαξ Φασανίни, ὁ πρῶτος παχὺς πολὺ, μὲ μεγάλα μονοτάκια καὶ πυκνὰ φρούδια, ὁ ἄλλος ἀδύνατος, κοκκαλιάρης, σπανός).

Ἄστυν. (πρὸς ἀμφοτέρους) Ἐξαικολοθηστε, λοιπόν, σὰς ἀκοῦω...

Ἐνωμ. Κατὰ τὰς ἑνδεκα, ἔτυχε νὰ περνῶ ἀπ' τὸν δρόμον ἐκεῖνο.

Ἄστυν. Τάκουσ' αὐτό παρακάτω!

Ἐνωμ. Κι' εὐρισκόμουι καμμιά σαρανταριά βήματα ἀπ' τὸν τόπο τοῦ δυστυχήματος.

Ἄστυν. Τί δυστυχήματος;

Ἐνωμ. Ποῦ ἔπεσ' αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ψηλά, ἀπ' τὸν τοῖχο!

* ΣΗΜ. Τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ἀποβλέπον πρωτίστως εἰς τὴν ὕσων οἶόν τε πιστοτέραν ἐξεκρίνισιν τῆς ἐν Ἑλλάδι φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς, σπανίως διαθέτει τὸν ὀλίγον ἄλλως τε χώρον αὐτοῦ εἰς μεταφράσεις ἐκ τῆς ξένης φιλολογίας καὶ μόνον ὅταν πρόκηται περὶ ἔργων ἀναμφισβητήτως ὠραίων. Ἐκ τῆς καθιερωθείσης ἀρχῆς ταύτης, παραθέτομεν τὸ ὑπ' ὄψιν δραματίον, ἐν ἀπὸ τὰ ἀριστουργηματάκια τοῦ διεθνούς δραματολογίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀριστοτεχνικὴ μετάφρασις, ὀφειλομένη εἰς τὸν γνωστὸν λογοτέχνην κ. Ριχ. Σ. Παρίσην, ἀποδίδει πλήρη τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πρωτοτύπου.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Ist
Restrictions apply.

- Ἄστυν.** Ἐτρεξες ἀμέσως, μόλις ἄκουσες τὸν γδοῦπο;
- Ἐνωμ.** «Γδοῦπο»; (καθ' ἑαυτὸν) Τί θέλει νὰ εἰπῆ; (πρὸς τὸν ἀστυνόμου) Δὲν ἔννοῶ!
- Ἄστυν.** Τί δὲν ἔννοεῖς;
- Ἐνωμ.** (μὲ κομμικὴν σπουδαιοφάνειαν) Τὸν... πῶς τὸν εἶπατε;... τὸν «γδοῦπο»...
- Ἄστυν.** Τὸν κρότο, βλαῖκα, τὸ πέσιμο... δὲν ἄκουσες νὰ πέφτη ἄνθρωπος;
- Ἐνωμ.** Καὶ καίτι παραπάνω, κύρ-ἀστυνόμ' ἄκουσα καὶ εἶδα! μὰ ὅσο γιὰ «γδοῦπο» δὲν ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ τίποτα...
- Ἄστυν.** Ζῆσο!
- Ἐνωμ.** «Ζῆσο εἶσαι!» ἔτο: εἶπα κι' ἐγὼ, ἀκριβῶς, τοῦ ἀστυφύλακος Φασανίνι, ποῦ δὲν εὑρέθηκεν, ὀλίγον ἐνωρίτερα, εἰς τὸ σημεῖον ἀκριβῶς, ὅπου ἔπεσεν ὁ ἄνθρωπος. Ὁ καλὸς σκοπὸς προβλέπει μερικά πράγματα κι' ὁ Φασανίνι: ἦτον, ἀκριβῶς, χθὲς τὸ βράδυ, σκοπὸς 'στό δρόμο, ποῦ περνᾷ ἀπ' τὸν κηπό σας.
- Ἄστυν.** Ἐτρεξε κι' αὐτὸς μαζί σου;
- Ἄστυν.** Ἐτρεξα, προτῆτερ' ἀπ' αὐτόν!
- Ἄστυν.** Ἐξακολούθησ' ἐνωμοτάρχα!
- Ἐνωμ.** Μάλιστα, κύρ-ἀστυνόμ'.
- Ἄστυν.** Τί σκέφθηκες, ἄμα εἶδες ἕναν ἄνθρωπο νὰ πέφτη ἀπ' τὸν τοῖχο, ποῦ χωρίζει τὸν δρόμον ἀπ' τὸν κηπο τοῦ σπιτιοῦ μου;
- Ἐνωμ.** Σκέφθηκ' ἀμέσως, πῶς ἦτον ἄνθρωπος, ποῦ ἔπεφτ' ἀπὸ τὸν κηπο τοῦ κύρ-ἀστυνόμου.
- Ἄστυν.** Δὲν ἦτον φανερό πῶς γιὰ νὰ πέφτη ἀπ' τὸν τοῖχο, ἤθελε νὰ φύγη κρυφά;
- Ἐνωμ.** Ἄ, βέβαια! Ἐτρεξα, λοιπόν, χωρὶς νὰ χάσω καιρό, καὶ τὸν ἐρώτησα τί ἤθελε, ποῦ ἔβγαινε, τέτοιαν ὥραν ἀπὸ τὸν κηπο τοῦ κύρ-ἀστυνόμου...
- Ἄστυν.** Κι' αὐτὸς τᾶχασε;
- Ἐνωμ.** (μετὰ σκέψην) Δὲν ξέρω' ἦτον ἀκόμη πεσμένος χάμω...
- Ἄστυν.** Τί σοῦ ἀπάντησε;
- Ἐνωμ.** (μετὰ σκέψην) «Ὦχ! ἔσπασα ἕνα πλευρό!» Τότε τοῦ εἶπα «εἶσαι κλέφτης!» κι' αὐτὸς μοῦ εἶπε «ναί! εἶμαι!» καὶ τοῦ εἶπα: «Σὲ συλλαμβάνω» καὶ μοῦ εἶπε «Δικαίωμά σου!»
- Ἄστυν.** Δὲν ἀντιστάθηκε;
- Ἐνωμ.** Ὦ, κύρ-ἀστυνόμ'ε, ἄφησε καὶ τὸν πιάσαμε, σὺν τζέντιεμαν. Ἄλλως τ' ἐγὼ καὶ ὁ Φασανίνι τοῦ φερθήκαμ' εὐγενικά: τὸν ἀρπάξαμ' ἀπ' τὸ σέρκο καὶ τὸν ἰτήγαμε 'στό φρέσκο!
- Ἄστυν.** Καὶ στό δρόμο, πῶς ἐφαινόταν';
- Ἐνωμ.** Τί ἔννοεῖτε;
- Ἄστυν.** Θεέ μου, ἔννοῶ, πῶς ἐπήγαμε;
- Ἐνωμ.** Ἐξέρω κι' ἐγὼ;
- Ἄστυν.** Βλαῖκα! σ' ἐρωτῶ γιὰ τὸ ὕφος του (εἰρωνικά) Τὴν πρώτη φορά, δὲν τὸ ἀντελήφθης' γιατί ἦτον ἀκόμα, πεσμένος χάμω' μή-

Ἐνωμ. "Α! ὄσω γι' αὐτό, νά σὰς πῶ: 'στό δρόμο, πήγαινε...
κουτσαίνοντας!

Ἄστυν. Οὐφ! τί ζῆφο! Κ' ἐσύ, Φασανίνι, ἔχεις τίποτ' ἄλλο νά
προσθέσης;

Ἄστυνφ. Ἐγὼ ἔτρεξα προτῆτερ' ἀπ' τὸν κύριον ἐνωμοτάρχη!

Ἐνωμ. Ψέμματα!

Ἄστυνφ. (δυνατώτερα) Ἐγὼ ἔτρεξα προτῆτερα!

Ἄστυν. Ἄρχει' ὁ ἐνωμοτάρχης ἔχει δίκιο, γιὰτι εἶν'... ἀνώ-
τερός σου! Δὲν ἔχεις τίποτ' ἄλλο νά προσθέσης;

Ἄστυνφ. Αὐτὸ μόνον. (Καθ' ἑαυτὸν) Κι' ὅμως ἐγὼ ἔτρεξα προ-
τῆτερα!

Ἄστυν. Εἰν' ἀνάγκη (γράφει, βιαστικά, ἓνα μιλλιέτο) νά μάθω
τί μοῦ ἔκλεψ' αὐτός ὁ παληάνθρωπος. Φασανίνι, τὸ μιλλιέτ' αὐτὸ
(τοῦ τὸ δίνει) νά τὸ πᾶς 'στό σπίτι μου, ἀμέσως.

Ἄστυνφ. (φεύγει, μουρμουρίζων ἀκόμη). Ἐγὼ ἔτρεξα, προτῆτερα!

Ἄστυν. Διάβολε! Δωποδύτης, ποῦ πηγαίνει νά κλέψῃ 'στό σπίτι
τ' ἀστυνόμου, πρέπει, χωρὶς ἄλλο, νά ἴγνε πολὺ κουτός! Τί λές,
καὶ σύ, Μαλαμόνε;

Ἐνωμ. Μιά φορά, συνέδη καὶ 'σέ μένα κάτι παρόμοιο, κύρ-ἀστυ-
νόμ'ε' κάποιος, χωρὶς νά φοβηθῆ, ποῦ ἴμουν ἐνωμοτάρχης, μοῦ-
κλεψ' ἓνα μαντῆλι ἀπ' τήν τσέπη!

Ἄστυν. Τί βλάκας!

Ἐνωμ. Αὐτός;

Ἄστυν. Ὅχι, σύ.

Ἐνωμ. (εἰς προσοχήν). Σωστά' ὁποιος ἀφήνει νά τὸν κλέβουν
εἶναι... βλάκας!

Ἄστυν. (στενοχωρημένος). Μαλαμόνε, εἰσάγαγε τὸν κρατούμε-
νον! (Ἀνασκοπεῖ τὰ γεγονότα). Βέβαια, κατὰ τὰς ἑνδεκα, τὸ βράδυ,
γυρίζω πάντα 'στό σπίτι' ὁ κλέφτης φοβάται καὶ φεύγει ἀπὸ τὸν
τοίχο' ἀφήνει νά τὸν συλλάβουν γιὰτι ἔχει ἓνα πλευρὸ σπασμένο
καὶ 'στό δρόμο πηγαίνει κουτσαίνοντας, σωστά' μαζί μου κανεῖς
δὲν ἴμπορεῖ νά τὰ βάλῃ!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, Ο ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΗΣ καὶ ΟΣΚΑΡ

Ἐνωμ. (Εἰσέρχεται, τραβῶν ἀπὸ τὸ χέρι τὸν Ὅσκαρ Τζεντιέτι,
ὄραιοιον νέον, ὡς 30 ἐτῶν, ντυμένον πολὺ σίκ). Ὅριστε, ὁ κλέφτης!

Ὅσκαρ. Δὲν εἶν' ἀνάγκη νά με τραβᾶς, ἔτσι.

Ἄστυν. (μ' εὐγένεια). Προχωρῆστε...

Ὅσκαρ (ἐλαφρὰ κουτσαίνων, προχωρεῖ καὶ ὑποκλίνεται). Δουλός
σας, ἱππότη!

Ἄστυν. (αὐταρέσκως, ἱκανοποιημένος). Πῶς γνωρίζετε ὅτι εἶμαι

*ἱππότης;

Ὅσκαρ. Τὸ διαβάζω εἰς τὸ μέτωπόν σας!

Ἄστυνφ. (ἐκπνεύσει τὸ πνεῦμα καὶ ἀποδοκίμα, ἀπ' τὴν κορφή

ὡς τὰ νύχια καὶ φρονιάζει τὸν ἐνωμοτάροχον). Μαλαμόνε, ἔλα ἄω (ὁ ἐνωμοτάροχος πλησιάζει) ἄκουσε... (στ' αὐτή). Εἰσαι βέβαιος, ὅτι μοῦφερες, ἐδῶ, τὸν κλέφτη, ποῦ συνέλαβες, χθές τὸ βράδυ;

Ἔνωμ. Μ' ἐνομιζατε ἱκανὸ νὰ σὰς φέρω ἄλλον ἄντ' ἄλλου;

Ἀστυν. Ὅχι· ἀλλὰ μ' αὐτὰ τὰ ρούχα... μ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο... μ' αὐτό...

Ἔνωμ. Φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐγκληματίας, κύρ-ἄστυνόμε!

Ἀστυν. Νομίζεις πῶς φαίνεται, ἔτσι εὐκόλα; Ἄν εἶν' ἔτσι, (ἔτοιμάζεται νὰ γράψῃ) ἄς προχωρήσωμε στὴν ἐξέτασι. (Πρὸς τὸν Ὅσκάρ, ἀποτόμως). Τ' ὄνομά σου!

Ὅσκάρ. Ὅσκάρ Τζεντιλέττι!

Ἀστυν. Πόσων ἐτῶν;

Ὅσκάρ. Τριάντα!

Ἀστυν. (σιγὰ πρὸς τὸν ἐνωμοτάροχον). Μαλαμόνε, δὲν φαίνεται γιὰ λωποδύτης!

Ἔνωμ. (μὲ λεπιδίῳ). Ἀπεναντίας, κύρ-ἄστυνόμε, δλοφάνερα!

Ἀστυν. Ἡ κατοικία σου;

Ὅσκάρ. 7, ὁδὸς Σάν-Πετρόνιο, πρῶτο πάτωμα, θύρα δεξιᾶ.

Ἀστυν. Ἐπάγγελμα;

Ὅσκάρ. Λωποδύτης!

Ἀστυν. (καθ' ἑαυτὸν). Μπράβο εἰλικρίνεια! (μ' ἀηδία). Ὡστε ἀφιέρωσες τὴ ζωὴ σου...

Ὅσκάρ. Στή... λωποδυτικὴ!

Ἀστυν. (ἀποτόμως). Ντροπὴ!

Ὅσκάρ (μ' ἄκραν λεπιδίον). Συγγνώμη, ἱππότα! λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μὴν ἐκτιθεσθε σὲ κρίσεις. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ καθενὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κλίσι, ποῦ θὰ δεῖξη. Σεῖς εἶχατε κλίσι γι' ἄστυνόμες κι' ἐγὼ γιὰ λωποδύτης· κι' αὐτὴ τὴ στιγμή εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος, ποῦ βρισκομαι τέτοιος!

Ἀστυν. (ἐν ἀμνησίᾳ). Πολὺ καλὰ... κάθησε, κάθησε, σὲ παρακαλῶ, ἄφησ' τὸ καπέλλο σου!

Ὅσκάρ (ζάθεται, ἀφήνων τὸ καπέλλο του). Γιὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσω!

Ἀστυν. Ὡστε... ὁμολογεῖς... ὁμολογεῖς ὅτι, χθές τὸ βράδυ, ἐμπήγες στὸν κήπο τοῦ σπιτιοῦ μου, γιὰ...

Ὅσκάρ (βιαστικά)... γιὰ νὰ κλέψω!

Ἀστυν. Ἀλλὰ...

Ὅσκάρ. Θέτετε ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ὁμολογίαν μου;

Ἀστυν. Κάθε ἄλλο! Ἀλλὰ, νὰ τί ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ: πῶς σοῦ κατέβηκε ἴστό νοῦ νὰ κλέψης ἴστό σπίτι μου, ἴστό σπίτι τοῦ ἀστυνόμου...

Ὅσκάρ (μὲ μειοφροσύνην). Ἐχω, βλέπετε, εἰδικότητα ἴστους δημοσίους ὑπαλλήλους!

Ἀστυν. Σὲ συγχαίρω! μὲ συγχωρεῖς, ποῦ σ' ἐνοχλῶ μὲ τέτοιες ἐρωτήσεις· ἀλλὰ, ἔφερες, ἂν ἐγὼ δὲν σ' ἐρωτοῦσα, οὐ... δὲν θὰ κλέψατε, ἀλλὰ ἐπινοήσατε πῶς κλέψατε καὶ μὴγες στὸν κήπο!

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
ΕΠΙΘΕΤΑ ΕΣΤΙΝ ΕΝΔΕΙΧΝΕΙΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Restrictions apply.

Ὁσκάρ. Ἀπλούστατα κατώρθωσα νὰ μὴ μὲ προσέξῃ ὁ σκοπός, γιατί 'κοιμῶταν' ἐπήδησα τὸν τοῖχο 'στό χαμηλότερο μέρος καί...

Ἄστυν. Ἀκούς, Μαλαμόνε;

Ἐνωμ. Ἀκούω, κύρ-ἄστυνόμε!

Ἄστυν. Ὁ σκοπός ἐκοιμῶταν!

Ἐνωμ. Κύριε, ἄστυνόμε, ὁ σκοπός, ποῦ ἐκοιμῶταν, ἦτον ὁ ἄστυν-φύλαξ Φασανίνι!

Ἄστυν. Τὸ ξέρω σιωπῇ τώρα. (Πρὸς τὸν Ὁσκάρ). Κι' ἂν δὲν ἦμαι πολὺ ἀδιάκριτος, πές μου γιατί, ὅταν ἐφευγες, ἐπήδησες ἀπ' τὸ ψηλότερο μέρος τοῦ τοίχου;

Ὁσκάρ. Δὲν ἐσκόπευα, βέβαια, νὰ πέσω' ἀλλὰ δὲν ἤξευρα καλὰ τὸν κῆπο' πρώτη φορά, βλέπετε, ποῦ ἔμπαινα καί σκοτάδι. Ἐκεῖ, ποῦ ἔτρεχα, ἔκανα λάθος στό δρόμο' (ἀκουσίως του) ἄλλη φορά, θά ἦμαι προσεκτικώτερος... ὄχι, συγγνώμην' ὁ λόγος τὸ λέει!

Ἄστυν. (σηκώνεται καὶ πλησιάζει τὸν Ὁσκάρ). Ἐῆρεις, πῶς μ' ὄλον τὸν ὀφειλόμενον σ' ἔναν εὐγενῆ λωποδύτη σεβασμό, ἔχω καθήκον νὰ σέ εἰδοποιήσω, ὅτι ἡ Δικαιοσύνη θά λάβῃ ὄλα τὰ μέτρα της, γιὰ νὰ μὴν σοῦ δοθῇ ἄλλη τέτοια εὐκαιρία!

Ὁσκάρ. Σύμφωνος, κύριε ἄστυνόμε. Λοιπόν, 'στὸν κῆπον ἔμπῆκα γιὰ νὰ κλέψω!

Ἄστυν. Λαμπρά! (μὲ οἰκειότητα κάθεται κοντά του). Κι' ἀπὸ τὸν κῆπο, θά πέρασες 'στὴ σάλα μου!

Ὁσκάρ. Ἀκριθῶς, σ' ἐκεῖνο τὸ θαυμάσιο τούρκικο σαλονάκι, μὲ τὰ πλούσια χαλιά, τὰ ὄρατα ντιθανάκια καὶ τὸ μικροσκοπικὸν ἐκεῖνο χρηματοκιβώτιο!

Ἄστυν. Εἶδες τί κομψὸ ποῦ εἶναι; τ' ἀγόρασα 'στὴν Ἐκθεσι τῶν Παρισίων.

Ὁσκάρ. Ἀμ! ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια μιμιπελό! Ἐκτακτο σαλονάκι!

Ἄστυν. (μειτριφρόνως). Αἱ, δὲν εἶναι κι' ἄσχημο' θέλει ὅμως ἀκόμη μερικά πράγματα εἶν' ἀνάγκη νὰ ξοδέψω ἀκόμη γι' αὐτό. Κι' ἂν μὲ τιμήσης, ἀργότερα... ὄχι, ἦθελα νὰ εἰπῶ, ἂν δὲν μὲ κλέψῃς ἄλλη φορά...

Ὁσκάρ (ζωηρῶς). Ἐγὼ ἔκλεψ' αὐτὴ τὴ φορά, ἱππότα, ἔκλεψα!

Ἄστυν. Τ' ὁμολογεῖς λοιπόν;

Ὁσκάρ. Ἀκριθῶς!

Ἄστυν. (μετὰ νεῦμα πρὸς τὸν ἐνωμοτάρχη). Τόσω τὸ καλλίτερο! Πές μου, τώρα, καὶ τί ἔκλεψες; Χρήματα;

Ὁσκάρ. Ὅχι!

Ἄστυν. Κοσμήματα;

Ὁσκάρ. Οὔτε!

Ἄστυν. Χαλιά, καρέκλες, τί;

Ὁσκάρ. Ὅχι, ὄχι!

Ἄστυν. (μὲ θυμό). Τότε, τί διάβολο, ἔκλεψες;

Ὁσκάρ. Ἀλήθεια! τί διάβολο, ἔκλεψα;

Ἄστυν. Ἴσως ἐπεχείρησες νὰ κλέψῃς καὶ δὲν τὸ κατώρθωσες.

Όσκάρ. "Έτσι θά ἦνε !

Άστυν. (μὲ οἰκειότητα). Καί ξέρεις γιατί δὲν τὸ κατώρθωσες ;

Όσκάρ. "Όχι !

Άστυν. Δὲν τὸ κατώρθωσες, διότι, κατὰ τῆς ἔνδεκα !..

Ένωμ. ... ἔτυχε νὰ περνῶ ἀπ' τὸ δρόμον ἐκεῖνο !..

Άστυν. Σιωπή, Μαλαμόνε' δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ λόγος. Δὲν τὸ κατώρθωσες, διότι, κατὰ τὰς ἔνδεκα, ἄκουσες κάποιον κρότο !

Όσκάρ (τιναζόμενος). "Έχετε δίκην !

Άστυν. (ὕπερηφάνως). "Ήμουν ἐγώ !

Όσκάρ. "Ίππὸτα, σὰς ὀρκίζομαι, 'στὴ τιμὴ μου, ὅτι ἦρθατ' ἀπάνω 'στὴν ὥρα !

Άστυν. "Ὡστε ἀνακαλεῖς τὴν ὁμολογία σου ;

Όσκάρ. Τὴν ἀνακαλῶ !

Άστυν. (θριαμβευτικῶς, ἐπιστρέφει 'σὶὸ γραφεῖο του). Καί, τώρα, Μαλαμόνε, τὸ καθήκόν μας. "Έρευνῆσε τὸν κρατούμενον !

Όσκάρ. Μ' ἔψαξαν χθές !

Άστυν. Μαλαμόνε, γῆρατε μαχαίρι 'πάνω του ;

Ένωμ. "Όχι, κύριε ἀστυνόμει !

Άστυν. "Άλλα σπλα ;

Ένωμ. Μόνον ἓνα... κουτί σπέρτα !

Άστυν. Τοῦ φάξαι' ὅλες τῆς τσέπης ; Κατασχέσατε τίποτα χαρτιά ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ;

Ένωμ. Δὲν κατέσχον τίποτε, κύρ-ἀστυνόμει, διότι δὲν τῆς ἔψαξα ὅλες !

Άστυν. "Ὡστε πρέπει νὰ γίνῃ δευτέρα, λεπτομερῆς, ἔρευνα...

Ένωμ. (πλησιάζει τὸν Όσκάρ).

Όσκάρ (μὲ θυμὸ). Σὰς βεβαιῶ, ἰππὸτα, πῶς ἂν εἶχα τίποτα ποῦ νὰ ἐνδιέφερε τὴ δικαιοσύνη, θὰ τὸ κατέθετα. Μοῦ φαίνεται περιττὴ αὐτὴ ἢ ἔρευνα !

Άστυν. "Ἡ ἔρευνα γίνεται, πάντοτε, γιὰ νὰ μὴ βρῖσκειται τίποτα. Μαλαμόνε, φάξε τον ! (Ὁ ἐνωμοτάρχης ἀρχίζει νὰ τὸν ψάχνῃ).

Όσκάρ (ἀνθιστάμενος). Μὰ ὄχι, δὲν θά γίν' αὐτὸ (προσπαθεῖ νὰ ξεφύγῃ).

Άστυν. (αὐστηρῶς). "Αφήστε νὰ σὰς ψάξῃ. "Ἡ ἐξουσία πρέπει ν' ἀσκήσῃ ὅλα τὰ δικαιώματά της.

Όσκάρ (ἐναντιούμενος). Μά... γαργαλιέμαι !

Ένωμ. (χώνει τὰ χέρια του στῆς τσέπες, παρτοῦ). Σιωπή, παλῆάνθρωπε !

Όσκάρ. "ὦ, ὦ ! γαργαλιέμαι !

Ένωμ. (βγάζει ἓνα-ἓνα τὰ διάφορα πράγματα). Κύριε ἀστυνόμει, ἓνα ὀρολόγι ρεμοντουάρ, ἢ καθένα του, ἢ σπιρτοθήκη, ἢ ταμπάκ-κέρα χωρὶς τσιγάρα... ἓνα μαντῆλι, ποῦ μυρίζει μύσχο (τὸ τείνει πρὸς τὸν ἀστυνόμον, ὁ ὁποῖος τὸ μυρίζει).

Όσκάρ. Φθάνει ! Φθάνει !

Ένωμ. Πάψε ! (Ψάχνει ἀκόμη). "Ένα πορτοφόλι παραφουσκωμένο (τὸ ἐγχειρίζει εἰς τὸν ἀστυνόμον).

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakó Apothetirio Dimósias Is
Restrictions apply.

Ὁσκάρ (ὠχρότατος καθ' ἑαυτόν). Πάει, ἔγινε τὸ κακό!

Ἄστυν. Τίποτ' ἄλλο;

Ἐνωμ. Τίποτα!

Ἄστυν. Ἄς τὰ ἐξετάσωμε. (Παρατηρεῖ τ' ὠρολόγι, τὴν καθένα, τὴ σπιροθήκη, τὸ μαντήλι, τὴ ταμπακέρα καὶ ψιθυρίζει). Ρωλοῦ ρεμμοντουάρ, καθένα... (Ἐπει' ἀνοίγει τὸ πορτοφόλι καὶ προσέχει 'στὸ περιχόμενον, ἐνῶ ὁ Ὁσκάρ ἀρχίζει νὰ τὰ χάνῃ. Βγάζει ἀπὸ τὸ φάκελλο μιὰ φωτογραφία, τὴν κυττάζει καὶ φωνάζει χειρονομῶν ταυτοχρόνως). Ἡ φωτογραφία τῆς γυναίκα μου!

Ἐνωμ. (βλέπων τὴν συγκίνησίν του). Ὁ κύριος ἀστυνόμος ἤρπεν ἴσως τὰ πειστήρια τοῦ ἐγκλήματος;

Ἄστυν. (μανιώδης, κρατῶν τὸ κεφάλι του μὲ τὰ χέρια). Ναί, ναί!

Ἐνωμ. Κύριε ἀστυνόμε!

Ἄστυν. (ἀνακτῶν τὴν ψυχραιμίαν του). Πήγαιν', ἐνωμοστάρχα· δὲν σὲ χρειάζομαι!

Ἐνωμ. (φρεῖνον). Φαίνεται θὰ ἦνε κόσμημα μεγάλης ἀξίας.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, ΟΣΚΑΡ

Ὁσκάρ (ἀκίνητος, κυττάζων τὸ πάτωμα)...

Ἄστυν. (κατεβάζει τὰ χέρια ἀπὸ τὸ κεφάλι του, μετὰ μικρὰν σιγὴν, ἀξιοπρεπῶς καὶ ἀποφασιστικῶς). Κύριε, αὐτὴ εἶναι ἡ φωτογραφία τῆς γυναίκα μου!

Ὁσκάρ. Ὁχι! δὲν εἶναι!

Ἄστυν. Δὲν θὰ μοῦ μάθῃς ἐσὺ τῇ γυναϊκά μου!

Ὁσκάρ. Τότε, αὐτὴ θὰ ἦνε! Τὴν ἐκλεψα! δὲν σὰς τὸ εἶπα καὶ πρὶν; καὶ πάλιν, σὰς παρακαλῶ, νὰ πιστέψετε πῶς εἶμαι λωποδύτης!

Ἄστυν. Ἄς τελειώσωμεν. Ἔχει καὶ ἀφιέρωσι, ποῦ σὲ διαψεύδει: «Εἰς τὸν ἀγαπητόν μου Ὁσκάρ. — Βέττα» καί, παρακάτω, «Ὁρα 10¹/₂ μ. μ. 25 Ὀκτωβρίου 1913» ἢ χθεσινὴ δηλαδὴ ἡμερομηνία! (ἐξασκοῦνθεὶ νὰ διαβάσῃ). Προελόντιο τοῦ ἔρωτός μας! Φρίκη! (πιάνει τὰ μαλλιά του!)

Ὁσκάρ. Μά, μὴν ἀπελπίζεσθ' ἔτσι. Ἐνας μικρὸς πρόλογος!

Ἄστυν. Βλέπετε λοιπόν, κύριε, πῶς δὲν εἶσθε λωποδύτης (περιφρονητικῶς), ἀλλὰ κοινός, κοινότατος ἄνθρωπος, ὅπως τόσοι ἄλλοι.

Ὁσκάρ (ἀπαρηγόρητος). Δυστυχία μου!

Ἄστυν. Κι' ἐγὼ, δὲν εἶμαι ὁ ἀστυνόμος (περιφρονητικῶς) εἰμ' ἕνας σύζυγος, ὅπως τόσοι ἄλλοι! (μετὰ σιγὴν) Πάρτε τὰ πράγματά σας, κύριε! (Τοῦ τὰ δίνει). Αὐτὴ ἡ φωτογραφία θὰ μ' ἀρκέσῃ μόνο γιὰ νὰ κάμω τῇ γυναϊκά μου νὰ κοκκινίσῃ (τὴν βάζει 'στὸ φάκελλο κι' ἔπειτα 'στὴν τσέπη τοῦ σακακιοῦ του). Θὰ φανῶ ἀμελικτός.

Ὁσκάρ. Κύριε, εἶσθε μάρτυς ὅτι ἐπροσπάθησα, μὲ κάθε τρόπο, νὰ τὴν σώσω. Πέστε τῆς το. Μὴ θελήσετε νὰ φανῶ ἀνανδρὸς!

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istos
Restrictions apply.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑΝ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝ. — (Έργον τοῦ R. Rousseau Decelle)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifitiko Apothetirio Dimosias I.
Restrictions apply.

Ἄστυν. (εὐγενῶς). "ὦ! μὴν ἀμφιβάλλετε, ἐφερθήκατε σὰν τέλειος ἰππότης.

Ὅσκάρ. Εὐχαριστῶ, ἰππότη!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, ΟΣΚΑΡ, Η κ. ΒΕΤΤΑ, ΑΣΤΥΦΥΛΑΞ

Ἄστυφ. (ἀπ' ἔξω) Ἐπιτρέπεται;

Ἄστυν. Ἐμπρός.

Ἄστυφ. Ἔδοσα, κύριε ἀστυνόμω, τὸ μιλλιέτο ἑστὰ χέρια τῆς κυρίας σας καὶ ἦλθ' ἐδῶ, μόνη τῆς!

Ὅσκάρ. Αὐτή;

Ἄστυν. Πές τῆς νᾶρθη μέσα. (Ὁ ἀστυφύλαξ φεύγει).

Βέττα (εἰσέρχεται, φροικώτατα). Ἦλθα μόνη μου, γιὰ νά... (ἐκπλήττειται καὶ ἀποθαροῦνται καθ' ἑαυτήν). Ὁ Ὅσκάρ... (πρὸς τὸν ἀστυνόμον, προσπαθοῦσα νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐπιτύπωσίν τῆς). Ἦρθα ἀμέσως μόνη μου, γιὰ νά...

Ἄστυν. (συγκρατῶν τὸν θυμὸν του)... γιὰ νά μοῦ δώσης τὰς ἐξηγήσεις, ποῦ ζητοῦσα...

Βέττα... γιὰ τὴν κλοπὴ τοῦ σπιτιοῦ μας, μοῦ φαίνεται πῶς ἔτσι μοῦγραφες... μὰ πότε, πῶς; δὲν ἐννοῶ. Τὸ σπίτι τὸ ἔφερα ἄνω-κάτω, δὲν λείπει τίποτ', ἀπολύτως.

Ἄστυν. Ἀπολύτως τίποτα; Μοναδικό! Κλέφτης μῆξε ἑστὸ σπίτι μας, πρὸ τῶν 10^{1/2} καὶ ἐνῶ ἔφευγ' ἔπεσ' ἀπ' τὸν τοῖχο καὶ ἔσπασε...

Βέττα (ἀγωνιῶσα). Ἔσπασε; Τί ἔσπασε;

Ἄστυν. Τίποτα, καὶ συνελήφθη, ἤθελα νά πῶ!

Βέττα. Ὡστε στ' ἀλήθεια μῆξε κλέφτης;

Ἄστυν. Δὲν εἶν' ἔτσι, Ὅσκάρ Τζεντιλέττι; Δὲν ὠμολόγησες πῶς εἶσαι κλέφτης;

Ὅσκάρ. Μάλιστα, ἰππότη. (Ἡ Βέττα χαμογεῖ, ἐγγνωμότως).

Ἄστυν. Κ' ἐν τούτοις, ἀπὸ τὸ σπίτι μας δὲν λείπει τίποτ' ἀπολύτως. Ἀπ' ἐναντίας, ποιὸς ξέρει! ἂν ἔψαχνες, καλλίτερα, ἴσως νὰ εὔρισκες καὶ τίποτα περισσότερο!

Βέττα. Περιέργο.

Ἄστυν. Περιεργότατο! μ' ἄκουσε, γυναίκα, καὶ καὶ ἄλλο, ἀκόμη πιεὸ παράξενο: Ἐψαξα τὸν κλέφτη... καὶ γύρα, στὴν τσέπη του, τὴ φωτογραφία σου. (Βιαστικά, βγάξει ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ φωτογραφία καὶ τὴν πετᾷ).

Βέττα (μαζεύει τὴ φωτογραφία καὶ μὸλις τὴ βλέπει, ἐμψυχώνεται ἀμέσως): Ἡ φωτογραφία τῆς ὑπηρετριάς μας!

Ἄστυν. (ματωμένος καὶ ζαλισμένος καθ' ἑαυτόν). Κατάρ' ἔκανα λάθος, καὶ τί λάθος!

Βέττα (ἀνακλιῶσα τὸ θάρος τῆς). Μ' ἀφιέρωσι, μάλιστα... καὶ τί ἀφιέρωσι! (διαβάζει) «Τοῦ ἀγαπητοῦ μου Κου-κού. — Τρεξίνα».

Ἄστυν. (προσποιοῦμενος ἔκκληξιν). «Κου-κού!»

Βέττα. Κουκού.

Όσκάρ. Κού-κού.

Βέττα. Αί! τώρα έννοῶ. (Με κακεντρέχειαν). 'Ο κύριος... πῶς ονομάζεται; ἄς εἶναι, ὁ κύριος Κού-κού εἶναι κλέφτης, ἀλλά καρδιοκλέφτης... παίρνει μόνο τὰ μυαλά τῶν δουλικῶν!

Όσκάρ (εὐχαριστημένος καθ' ἑαυτόν). Θαυμάσια!

Άστυν. (μανιώδης, πρὸς τὴν Βέτταν). Ἀφήστε τ' αὐτά, κυρία! Ἡ φωτογραφία, ποῦ εὗρέθη ἀπάνω του εἶναι (ψάχνει τῆς τσέπης του)...

Βέττα (σοβαρά). Παρακαλῶ, ἂν ἔχῃς τὴ φωτογραφία τῆς ὑπηρετρίας μας, χωρὶς νὰ τὴν ἠῦρες 'στὴν τσέπη τοῦ ἀγαπητικοῦ τῆς, τότε ὁ ἀγαπητὸς τῆς «Κού-κού» δὲν θὰ εἶν' ὁ κύριος (δείχνει τὸν Όσκάρ), ἀλλὰ σύ. Καί τότε δὲν μένει παρὰ ν' ἀφήσης σὺ ἐλεύθερο τὸν κύριο κι' ἐγὼ νὰ διώξω τὴν ὑπηρετρία!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ, ΟΣΚΑΡ, ΒΕΤΤΑ, Ο ΕΝΩΜΟΤΑΡΧΗΣ

κι' ἔπειτα Ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΞ

Άστυν. (δαγκώνει τὰ χεῖλη του, χτυπᾷ τὸ κοιλιοῦνι. Ὁ ἐνωμοτοίχης παρουσιάζεται). Μαλαμόνε, ἄφησ' ἐλεύθερο τὸν κύριο!

Ένωμ. Τὸν λωποδύτη;

Άστυν. Ναι' εἰν' ἀθῶος!

Ένωμ. (πλησιάζει τὸν Όσκάρ καὶ τοῦ σφίγγει τὸ χέρι)! Τὰ συγχαρητήριά μου.

Όσκάρ (πρὸς τὸν Μαλαμόνε). Εὐχαριστῶ καλλίτερα ὁμως θὰ ἦτον νὰ κυτᾷς τὴ δουλειά σου, ὅταν, κατὰ τῆς ἔνδεκα τὸ βράδυ, ἔχῃς ἐρωτικὴ συνέντευξη μὲ κάποιον Ἐρεζίνα, κοντὰ 'στὸν κήπο τοῦ ἀστυνόμου!

Ένωμ. (σιγανά, πολὺ συγκινημένος). Μήπως εἶπατε 'στὸν κύριο ἀστυνόμο, πῶς μὲ εἶδατε;

Όσκάρ. Φυσικά. (Καθ' ἑαυτόν) Τώρα, σὰς διορθάνω καὶ τοὺς δυό. (Πρὸς τὸν Μαλαμόνε). Περίμενε ν' ἀπολογηθῆς!

Ένωμ. (μὲ θάρρος). Κύριε ἀστυνόμε...

Άστυν. (ἀφηρημένος σηκώνεται ἀπ' τὴ καρέκλα του). Τί τρέχει;

Ένωμ. Κατὰ τῆς ἔνδεκα ἡ ὥρα, δὲν ἔπερνοῦσ' ἀπ' ἐκεῖνον τὸν δρόμο!

Άστυν. (ἐνοχληθεὶς). Δὲν μ' ἐνδιαφέρει πειὰ αὐτὴ ἡ ἱστορία!

Ένωμ. Μά, ἐγὼ ὀφείλω ν' ἀπολογηθῶ!

Άστυν. Οὐφ! ἀπολογήσου λοιπόν, ἀλλὰ σύντομα!

Ένωμ. Μιλοῦσαμ' οἱ δυό μας, εἰν' ἀλήθεια. Αὐτὴ ὁμως ἦτον ἀπὸ μέσα κι' ἐγὼ ἀπ' ἔξω!

Άστυν. Ποιά;

Ένωμ. Ἡ Ἐρεζίνα!

Άστυν. (ἀναιριχιάζων). Ἡ Ἐρεζίνα;

Ένωμ. (εἰς προσοχὴν, μὲ τὸ χέρι εἰς τὸ γέισον τοῦ πιληκίου).

Κύριε αστυνόμε, ἡ ἀγάπη εἶναι πρᾶγμα φυσικό· εἶμαι νέος, εἶναι νέα: κι' οἱ δυὸ νέοι, ἴβλεπόμεσθε, ἄρσεν ὁ ἕνας τῆς ἄλλης, ἐκουθεντιάσαμ', ἀγαπηθήκαμε!

Βέττα. Τί ὠραῖα! Ὁ ἐνωμοτάρχης ἀντεραστής τοῦ κ. «Κοῦ-κού».

Ἄστυν. Ἔτσι, λοιπόν, Μαλαμόνε, ἐκτελεῖς τὴν ὑπηρεσίαν σου, τὸ βράδου; Ψεύδῃσαι εἰς τὸν αστυνόμον, ψευδομαρτυρεῖς, ἀτιμάζεις τὴ στολὴν τοῦ ἐνωμοτάρχου. Ἡ διαγωγὴ σου εἶναι σκανδαλώδης. (Χτυπᾷ τὸ κουδοῦνι. Εἰσέρχεται ὁ αστυφύλαξ). Φασανίνι, βάλε φυλακὴν τὸν ἐνωμοτάρχη.

Ἄστυφ. Μαζὶ μὲ τὸν λωποδύτη;

Ἄστυν. Ὅχι (καθ' ἑαυτόν). Δὲν ξέρω τί νὰ τὸν κάνω αὐτόν!

Ἄστυφ. (πρὸς τὸν Μαλαμόνε). Ἐνωμοτάρχα Μαλαμόνε, ἐν ὄνοματι τοῦ νόμου, ἀκολούθησέ με!

Ἐνωμ. (ἐγχειρίζων, τραγικά, τὸ σπαθί του). Τερεζίνα, τὰ πάντα διὰ σέ. (Εἰς νεῦμα τοῦ Φασανίνι, ἀποχωρεῖ, μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ χεῖρα στανρωμένα).

Ἄστυφ. (συνοδεύων, πομπωδῶς). Ἐγὼ ἔτρεξα προτῆτερ' ἀπ' αὐτόν!

Ὅσκαρ (εὐγενέστατα, σφίγγει τὸ χεῖρι τοῦ αστυνόμου). Ἰππότα, συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν.

Ἄστυν. (χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τὸν συνοδεύει μέχρι τῆς θύρας). ὦ, τίποτα, τίποτα!

Ὅσκαρ. Πολὺ εὐτυχῆς, ποῦ σὰς ἐγνώρισα!

Ἄστυν. Κι' ἐγὼ ἐπίσης.

Ὅσκαρ. Ὁρβουάρ.

Ἄστυν. Ὁρβουάρ. (Ὁ Ὅσκαρ ἐξέρχεται).

[**Ἀ ὕ λ α ῖ α**]

(Διασκευὴ)

ΡΙΧΑΡΔΟΣ Σ. ΠΑΡΙΣΗΣ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΛΥΡΑ

A M O R D E I . . . .

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ νὰ χτίσουν μιὰ Ἐκκλησίαν
Μαζὶ μὲ τόσες ἄλλες μέσ' στὴ πόλιν·
Γιὰ τὸν Καλὸ Θεὸ μὲ προθυμία
Τὸ χοῦμα τους στοὺς δίσκους ῥίξαν ὅλοι.

Τοῦ Ἀγνώστου μεγαλόπρεπο παλάτι,
Ἡ Ἐκκλησία χτίστηκε μεγάλη·
Μά, στὸ μαρμαρίνὸ της σκαλοπάτι,
Ζητάει τοῦ κάκου ἢ Φτώχεια μιὰν ἀγκάλην!..

Φεβρουάριος 1915)

A. M. N. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΙ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ

...

ΣΤΑ τὸν 2ον καὶ 3ον μ. Χ. αἰῶνα ἤκμασεν ἡ ἐκ Λήμνου καταγομένη οἰκογένεια τῶν Φιλοστράτων, ἡ ὁποία παρέσχε τὸ μοναδικὸν ἀληθῶς φαινόμενον τῆς ἐμφανίσεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τεσσάρων μελῶν αὐτῆς, πάντων διατρεπῶν φιλοσόφων καὶ συγγραφέων.

Ὁ *πρῶτος Φιλόστρατος* ἦτο υἱὸς Βήρου καὶ ἔζησε κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα, πιθανώτατα ἐπὶ τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος Νέρβα. Δυστυχῶς πολλὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν ἔχομεν, τοῦτο μόνον γινώσκοντες ὅτι ὑπῆρξε σοφιστὴς διάσημος, ἐξασκήσας τὸ ἔργον τοῦτο ἐν Ἀθήναις, ἐνθα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἡ ἀναγεννηθεῖσα σοφιστικὴ ἐπιστήμη διετέλει ἐν πλήρει ἀκμῇ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ διεσώθη μέχρις ἡμῶν ὁ διάλογος «Νέρων», θεωρούμενος μέχρι τινὸς ὡς ἔργον τοῦ Λουκιανοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ, ἅπερ ἀποδίδονται εἰς αὐτόν, ἄλλα μὲν ἀπωλέσθησαν, ἄλλα δὲ πιθανῶς ἀνήκουσιν εἰς τὸν τρίτον Φιλοστράτον. Τὸ διασωθὲν συγγραμμάτιον μετὰ περισσῆς καλλιτεχνίας καὶ εὐφυΐας γεγραμμένον περιέχει διάλογον τοῦ Λημνίου Μενεκράτους πρὸς τὸν στωϊκὸν φιλόσοφον Μουσώνιον Ρούφον περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος μελετηθείσης τομῆς τοῦ Ἴσμου τῆς Κορίνθου.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Φλάβιος Φιλόστρατος* ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ὑπέρτερος τοῦ πατρὸς καὶ ἐγένετο ἐκ τῶν διατρεπεσιτέρων σοφιστῶν τῶν χρόνων ἐκείνων. Σπουδάσας κατ' ἀρχάς παρὰ τῇ ἰδίῳ πατρὶ, ἤκουσεν ἔπειτα μαθήματα καὶ παρ' ἄλλων διασημῶν σοφιστῶν: τοῦ Πρόκλου, Ἀντιπάτρου καὶ Ἴπποδρόμου διελθὼν δὲ πάντα τὰ στάδια τῆς ἐπιστήμης, ἐδίδαξε πρῶτον ἐν Ἀθήναις, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου τῇ συστάσει τοῦ φίλου καὶ διδασκάλου του Ἀντιπάτρου, παιδαγωγῶν τῶν τέκνων τοῦ τότε Αὐτοκράτορος Σεπτίμιου Σεβήρου ἐνώρτισε τοῦτον καὶ συνεδέθη στενῶς πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτῆν, καταταχθεὶς εἰς τὴν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

χορείαν τῶν ρητόρων, σοφιστῶν καὶ λοιπῶν διαπρεπῶν ἀνδρῶν, ἧτις ἐκόσμηε τὴν αὐλήν τῆς αὐτοκρατείας Ἰουλίας Δόμνης.

Συγγράμματα τοῦ Φιλοστράτου τούτου ἀναμφισβητήτως ἀνήκοντα αὐτῷ εἶναι οἱ «Βίοι Σοφιστῶν» καὶ «Τὰ εἰς τὸν Τυανέα Ἀπολλώνιον» ὅπερ συνέγραψεν ἐντολῇ τῆς Αὐτοκρατείας, ἧτις ἔτρεφε μεγίστην ὑπόληψιν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, τῆς ὁποίας, ὅπως καὶ τῆς Ἰνδικῆς, ἔνθερμος ὁπαδὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἀπολλώνιος. Οὗτος ἠκμασεν ἕνα περίπου αἰῶνα πρὸ τοῦ Φιλοστράτου καὶ περιηγήθη τὴν Ἄνω Ἀνατολὴν καὶ ἔλαβε γνῶσιν τῆς θεοσοφίας τῶν Μάγων καὶ Βραχμάνων, ἀπέλαυε δὲ φήμην ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ καὶ ἠξιοῦτο θείας τιμῆς, περὶ τούτου δὲ μαρτυρεῖ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Σεβῆρος ἔστησε μετὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ Ὁρφῆος ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Λατῆρων.

Τὸ ἔτερον τῶν ἔργων τοῦ Φιλοστράτου οἱ «Βίοι Σοφιστῶν» εἶναι ἀσυγκρίτως μείζονος σημασίας, καθόσον ἐν τούτῳ ἀφιηγεῖται τὸν βίον τῶν ἀρχαιότερων καὶ συγχρόνων αὐτῷ σοφιστῶν, εἶναι δὲ πράγματι ἡ μόνη καὶ σπουδαιότατη πηγὴ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς σοφιστικῆς τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης.

Ἐκ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων τοῦ Λημνίου φιλοσόφου, τοῦ «Ἡρωϊκοῦ», ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνδιατρίβει περὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων, τοῦ «Γυμναστικοῦ», δι' οὗ θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἔνεκα τῆς ἀκολασίας ἀποχαινωθέντας τότε νέους τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν γυμναστικὴν, καὶ τῶν «Ἐπιστολῶν», αἵτινες εἶναι 73 τὸν ἀριθμὸν, τὰ μὲν δύο πρῶτα πιθανώτατα ἀνήκουσιν εἰς τὸν Φιλόστρατον, ἐκ δὲ τοῦ τρίτου μόνον ἐπιστολαὶ τινες φαίνεται ὅτι εἶναι ἔργον αὐτοῦ, προσιδιάζουσαι εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ὕφος του. Ὁ Φώτιος ἐξαίρει τὰ συγγράμματα τοῦ Φιλοστράτου λέγων ὅτι εἶναι «τὴν φράσιν ἐπίχαρις τε καὶ ἀφοριστικὸς καὶ βριῶν γλυκύτητος καὶ τῷ ἀρχαϊσμῷ καὶ ταῖς καινοπρεπεστέραις τῶν συντάξεων ἐμφιλοτιμούμενος».

Γαμβρός τούτου κατὰ τὸν Σουΐδαν ἐγένετο ὁ **τρίτος Φιλόστρατος**, υἱὸς τοῦ Νερβιανοῦ καὶ ἀνεπιὸς τοῦ Φλ. Φιλοστράτου, γεννηθεὶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 2ου αἰῶνος μ. Χ. καὶ ἀκολουθήσας τὸ ἐπάγγελμα τῶν προγόνων, εἰς τὸ ὁποῖον διεκρίθη διδάσκων ἐν Ἀθήναις. Πόσον ἐξετιμᾶτο ὁ ἀνὴρ δεικνύει ἡ εἰδησις ὅτι ἐν ἡλικίᾳ 24 ἐτῶν ἔτυχε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Καρακάλλα (211-217) **ἀτέλειαν λειτουργειῶν** ἤτοι ἀσυδοσίας καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ παντὸς φόρου. Οὐδὲν ἄλλο περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ γινώσκουμεν, εἰμὴ ὅτι τὰ τελευταῖα του ἔτη διήγαγεν ἐν Λήμνῳ, ὅπου ἀπέθανε καὶ ἐτάφη.

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τὸ μόνον περισωθὲν εἶναι αἱ «Εἰκόνες», παρουσιάζουσαι ὅλως ἰδιαίτερον εἶδος τῆς σοφιστικῆς, ἧτις μεταξὺ τῶν ἄλλων μέσων ἀσκήσεως ὡς ἔσοχον προγύμνασμα ἐθεώρει καὶ τὴν περιγραφὴν εἰκόνων καὶ ἔργων τέχνης καθόλου, περιέχει δὲ τὸ ἔργον τοῦτο θαυμασίαν περιγραφὴν 64 εἰκόνων καὶ ἔργων ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἀνατολικῆς καὶ ἰταλικῆς ἀσκήσεως.

Τοῦ Φιλοστράτου τούτου ἔγγονος καὶ τελευταῖος ἐκ τῶν διαπρεφάντων ἐν τῇ φιλοσοφικῇ ταύτῃ οἰκογενεΐᾳ εἶναι *Φιλόστρατος δ' ἑτάρτος*, τοῦ ὁποίου διεσώθη συγγραμμάτιον, ἐπιγραφόμενον ἐπίσης «*Εἰκόνες*», ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ τὸν Πάππον, ἀλλ' ὑπολείπεται αὐτοῦ οὐ μόνον διότι ἡ περιγραφὴ δὲν χωρεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς δεξιότητος, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν παρῆχει τὴν ἀληθινὴν ἐντύπωσιν πιστῆς καὶ ἀκριβοῦς περιγραφῆς· ὅπωςδὴποτε ὅμως καὶ τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητον καὶ καταδεικνύει ὅτι καὶ οὗτος εἶχε τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τοὺς Φιλοστράτους συγγραφικὴν ἰδιοφυΐαν.

Τοσαῦτα εἶναι ὅσα γινώσκομεν περὶ τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης οἰκογενείας τῶν Λημνίων Φιλοστράτων, τῶν ὁποίων αἱ συγγραφαὶ δὲν περιέχουσι σοφιστικὸν κόμπον καὶ κενότητα φράσεων, ὡς συνήθως συνέβαινε παρὰ τοῖς σοφισταῖς, ἀλλ' ἐγκλείουσι σπουδαίας καὶ πολυτίμους εἰδήσεις, ἐνδιαφερούσας πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ νοήσῃ ἐπακριβῶς τὸν βίον τῶν χρόνων ἐκείνων. Δυστυχῶς τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν κατεστράφησαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ μόνων τῶν περισωθέντων κρίνων τις, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ θαυμάσῃ τὸ μακρὸν καὶ περισπούδαστον φιλολογικὸν ἔργον τῆς οἰκογενείας τῶν Φιλοστράτων, συντελεσθὲν καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν ἡ Ἑλλάς εὕρισκετο ἐν πλήρει παρακμῇ καὶ καταπτώσει.

Ἐν Ἀθήναις, Ἰουνίος 1916

ἸΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Σ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

Κοπλιμέντο εἰς γεροντοκόρην

Διοποινίς Πηλαγία. — Εἰς τοὺς χοροὺς ἤμπορῶ νὰ πηγαίνω ἰατροῦ ;
Ἰατρός. — Νὰ σᾶς πῶ, σεῖς ἔχετε ἀνάγκη νὰ κινήσθε, γιατί ἡ ἀκνησία σᾶς βλάπτει. Καλλίτερα νὰ τοὺς ἀποφεύγετε.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
 Restrictions apply.

ΞΕΝΑΙΣ ΕΝΝΟΙΑΙΣ *

Ἐὐρος καὶ ὁ Νότος μάλωσαν. Τὸς ἔβαλε ὁ Ζεὺς, θαρρῶ, νῆ
μαλώσουν, γιὰ νὰ διασκεδάξῃ, ὅταν ἦταν εἰρήνη κάτω στὴ γῆ.
Μάλωσαν, ἀγρίεψαν, δοκίμασαν ἀκόμα μιὰ φορά τὴ δύναμὶ
τους τὴ θεϊκὴ, καὶ ὅταν εἶδαν πῶς κ' οἱ δυὸ εἶνε παντοδύναμοι,
χαμογέλασαν — ἐνοιῶσαν οἱ ναῦται τὸ χαμόγελό τους — καὶ
πέρασαν ὁ καθένας τὸν δρόμο του.

* *

Στὸ δάσος τὸ παρθένο, τὰ δένδρα ἦσυχά ἔγερναν μὲ ἀγάπη
τὰ βαρεῖα κλαδιὰ τους τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο καὶ ἔπλεκαν
πλεμάτι ποῦ δὲν τὸ διαπεροῦσε τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα. Ἀδέλφια
τὰ δένδρα, στὴν ἐρημιὰ καὶ τὴν ξενητεία, κάθε κλαδάκι τους
φιλοξενοῦσε καὶ μιὰ φωλίτσα ἀγάπης, καὶ τὰ πουλάκια γλυκο-
κελαδοῦσαν πρωτὶ-βράδν. Μὰ ἔξαφνα ἐξέσπασε στὸ δάσος τοῦ
Εὐρου καὶ τοῦ Νότου ὁ πόλεμος.

Τὰ ἦσυχά κλαδιὰ, τὰ φιλικὰ γερμένα ποῦ τὰ θαρροῦσες σὲ
λήθαργο, ζωντάνεψαν, ἀγρίεψαν, θέριεψαν, καὶ ἑκατόγχερο τὸ
κάθε δένδρο, ἔπεφτε ἐπάνω στὸ πλαγινό του, τὸ ἀγκάλιαζε γιὰ
νὰ τὸ ξερριζώσῃ, ἔσπταν τὰ κλαδιὰ, γκρεμοῦσαν ἢ φωληγές
τῆς ἀγάπης, ἔκλειαν τὰ πουλάκια παραπονεμένα γιὰ τὴ φωλήγᾶ
καὶ τ' ἀνήλικά τους τ' ἄφτερα.

Ἡ γῆ κάτω γέμισε ἀπὸ φύλλα, ἢ ἔμμορφες κορφές φαλά-
κρῶσαν, ἄγρια μουγκρίσματα ἀγρίεψαν τὸ δάσος.

Τὰ θεριὰ ἔφρευγαν τρομαγμένα, καὶ τὰ δέντρα τὰ θεριεμένα,
πιὸ θεριὰ ἀπ' τὰ θεριὰ, ἔπεφταν μὲ πιὸ πολλὴ λύσσα ἐπάνω
στους προαιώνιους γείτονας καὶ ξεσποῦσαν καὶ ἔσπταν καὶ
ξέγδερναν ἀλύπητα. Δύο τριῶν δένδρων σείσθησαν ἢ ῥίζες
κ' ἔπταν κατάχαμα, μὲ ἄγρια βροντή.

* *

Καὶ ἔξαφνα, στὸ χαμόγελο τῶν ἀνέμων, ἡσυχία... Τὰ κλαδιὰ
σταμάτησαν τὸ καταστρεπτικὸ τους ἔργο, τὰ δένδρα τεντώθη-
καν φαλακρὰ καὶ ἄσχημα, μόνον ἕνας ἐλαφρὸς τρόμος τὰ κλό-

* Τὸ διηγηματικὸ αὐτὸ τῆς ἀληθομονήτου Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου,
ἠτοῦ ἔκδοσις ἐστὶν ἡμετέρας ἐπιμέλειας καὶ δοθέντων πρὸς δημοσίευσιν.
Authorized license use limited to: 472.21.0.9.
Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΞΕΝΟΥ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ "Ο ΕΡΜΗΣ,"
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΟΔΟΣ ΑΒΕΡΩΦ 5

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΞΕΝΟΥ επιδιώκει την έπιστημονικήν
καί πρακτικήν μόρφωσιν των διδασκομένων εις τὰ
Έμπορικά, Τραπεζιτικά, Λογιστικήν, Διπλογραφίαν,
Έμπορικόν Δίκαιον, Πολιτικήν Οικονομίαν, Έμπο-
ριολογίαν, Στενογραφίαν, Μηχανογραφίαν, Έμπορι-
κήν Γεωγραφίαν, Χημείαν κτλ. κτλ.

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΞΕΝΟΥ καταρτίζει τους μαθητάς εις
την πλήρη εκμάθησιν της *Γαλλικής* και *Άγγλικής*.

ΕΝ ΤΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΞΕΝΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΠΡΟΣΕΤΙ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ

συνδυάζον την αιδιτηράν καθαριότητα με τὸ ὑγιεινὸν τῆς τροφῆς
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ ΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΑΝΤΙ Τῷ ΑΙΤΟΥΝΤΙ

ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΝΙΚ. Κ. ΕΥΜΟΡΦΟΥΛΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 23

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 1307

Έκτελεῖται καθ' ὅλους τοὺς έπιστημονικοὺς καὶ τεχνικοὺς
κανόνας, πᾶσα ἠλεκτρικὴ ἔργασία.

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΙ καταστημάτων, οἰκιῶν, πόλεων

ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝΤΑΙ

ἠλεκτρικοὶ κώδωνες, Τηλέφωνα, Ἀλεξικέραυνα κλπ. κλπ.

Εἰς τὸ Κατάστημα ὑπάρχει διαρκῆς παρακαταθήκη

ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΛΑΜΠΤΗΡΩΝ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἡμερολογίου» ἐξ οὐκείας πεποιθήσεως
συνιστᾷ ἐκθύμως τὴν ἔργασίαν τοῦ κ. Ν. Εὐμορφοῦλη διακρινομένην ὡς

ΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΗΝ, ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΤΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifitiko Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

PIPPERMINT "GET,,

Τὸ ἀνώτερον καὶ ἀριστοκρατικώτερον ἐξ ὄλων τῶν liqueurs.
Λαμβάνεται εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἀποτελεῖ πάν-
τοτε τὸ λαμπρότερον καὶ ὑγιεινότερον ἀναψυκτικόν.

Οἱ διασημότεροι Ἴατροὶ τῆς Εὐρώπης τὸ συνιστοῦν ὡς τὸ
τονωτικώτερον, τὸ πλέον χωνευτικόν καὶ τὸ μόνον ἀντιχο-
λερικόν ποτόν.

Εἰς τὴν γνησιότητα τῆς Μάρκας GET FRÈRES δέον ὁ
ἀγοραστὴς ν' ἀποβλέπῃ πάντοτε μετὰ προσοχῆς πρὸς ἀπο-
φυγὴν παραποιήσεων.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ: ΓΕΩΡΓ. Α. ΚΟΛΑΣ (ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ)

ΤΕΪΑ "ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ,,

Εἶνε τὰ ἀνώτερα, ἀρωματικώτερα καὶ εὐγενεστότερα ὄλων
ἐφ' ᾧ καὶ προτιμῶνται γενικῶς πάσης ἄλλης Μάρκας.

Ἡ συσκευὴ των εἰς πακέτα καὶ κυτία γίνεται ἐν Λονδίῳ
μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον
αὐτοῦ τοῦ Ἀγγλικοῦ Κράτους.

Ἐν Ἑλλάδι τὰ Τεΐα «Κυανοῦ Σταυροῦ» εὔρηται καὶ
πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ καλλίτερα Ἐδωδιμοπωλεῖα καὶ Παν-
τοπωλεῖα.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ: ΓΕΩΡΓ. Α. ΚΟΛΑΣ (ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakio Apothetirio Dimos
Restrictions apply.

ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟΝ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΟΥ «ΚΟΜΨΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,,

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΔΗΜ. Ε. ΜΠΟΤΣΑΡΑΚΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΩΝΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Τὰ ἀριστοκρατικώτερα, τὰ λεπτότερα, τὰ ἡδυπαθέστερα *ἀρώματα*, ξένα καὶ ἰδίας κατασκευῆς. Ἄλλ' ἰδιαιτέρως συνιστῶμεν τὰς κατωτέρω-καλλυντικὰς καὶ ἐξωφραϊστικὰς σκευασίας, αἵτινες κατέκτησαν — δίχως ὑπερβολὴν — διεθνή πλεονφήμην καὶ ζήτησιν.

Η ΒΑΦΗ ΤΡΙΧΩΝ. — Εἶνε τὸ ἐντελέστερον σύστημα διὰ τὴν στιγμιαίαν βαφὴν τῆς κόμης, τοῦ γενείου, τοῦ μύστακος.
Ἐκαστον κυτίον δρ. 5.50. — Διὰ τὰς Ἐπαρχ. φρ. 6.50.

ΤΟ ΣΩΣΙΤΡΙΧΟΝ. — Τὸ ἀληθῶς παγκοσμίου φήμης ἀντισηπτικὸν ὑγρὸν, τὸ παρασιτοκτόνον, τὸ ἐξαιλεῖφον τὴν πιτυρίδα καὶ προλαμβάνον ἀσφαλῶς τὴν πτώσιν τῶν τριχῶν.
Ἐκαστον φιαλίδιον: ἀρωματικὸν δρ. 4. — Ἀπλοῦν δρ. 3.

Η ΤΡΙΧΟΘΡΕΨΙΝΗ. — Εἰδικὴ σκευασία ἀλάνθαστος καὶ ἀκαταγώνιστος πρὸς αὔξησιν τοῦ μύστακος καὶ ἐν γένει τῶν τριχῶν. Θεραπεύει τὴν ψαλίδα, ἣτις καταστρέφει τοὺς ὠραίους γυναικίους πλοκάμους καὶ τοὺς πλεόν ἀρειμιανίους τοῦ ἀνδρὸς μύστακας.

Ἐκαστον σωληνάριον δρ. 150. — Διὰ τὰς Ἐπαρχ. δρ. 2.

ΒΕΡΑ ΒΙΟΛΕΤΑ. — Ἐξοχὸν ἄρωμα διὰ τὴν τουαλέττα σας καὶ τὰ μανδήλια σας.

Πωλεῖται εἰς φιαλίδια καὶ κατ' ὄγκῳ πρὸς δρ. 8.

ΚΟΛΩΝΙΑ. — Ἀπαραιρέου λεπτότητος διὰ τὴν τουαλέττα σας.

Πρὸς δρ. 4. — Ἐκλεκτῆς ποιότητος πρὸς δρ. 6.

ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟΝ

Ἡ αἴθουσα τοῦ «ΚΟΜΨΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,, περιλαμβάνει 6 πολυθρόνας, ἔχει τιμὰς προσιτὰς (δρχ. 4 τρις τῆς ἐβδομάδος, δρχ. 6 τετράκις καὶ δρχ. 8 καθ' ἐκάστην) διακρίνεται διὰ τὴν λάμπουσάν *καθαριότητα*, τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπολύμανσιν τῶν ἐργαλείων, τὴν τάξιν, τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ ἀβροτάτην ἐργασίαν.

ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΑΛΕΥΡΟΝ
"ΝΕΣΤΛΕ,"

Ἡ καλύτερα τροφή διὰ παιδιά
γέροντας καὶ ἀναρρωνύοντας

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Εἰς ὅλα τὰ καλά φαρμακεία καὶ ἐλεοδιμοπωλεία

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

νιζε ἄκόμα. Ἄν ἡ γῆ δὲν ἦταν σκεπασμένη ἀπὸ φύλλα καὶ φωλιῆς καὶ κλαδιά καὶ δένδρα μεγάλα, κανεῖς δὲν θὰ ἔλεγε πῶς ἔγινε τόσο μεγάλο κακό... Τόσον ἀδελφωμένα ἔγερναν τὰ δένδρα, τὸ ἓνα ἐπάνω στ' ἄλλο, τῆς πληγωμένες κορφαῖς τους.

* *

Τὰ θεριά ξαναἤλθαν πάλι, καὶ ῥώτησαν ἓνα λιοντάρι:

— Μαλώνουμε, ἀδέλφια, καὶ μεῖς... μὰ... τοῦλάχιστον γιὰ τὴν τροφή... γιὰ τὸ νερό... γιὰ τὴ ζωὴ μας... Τὰ δέντρα γιὰτὶ μαλώνουνε καὶ σκοτώνονται;... Κρίμα ἔς αὐτὰ τὰ καταπράσινα σκιερὰ στολιδία τοῦ δάσους!.. Λύπη μὲ πιάνει νὰ τὰ βλέπω πεθαμμένα...

Καὶ μιὰ ἀλεπού εἶπε στὸ βασιλέα σεμνά-σεμνά:

— Βασιλέα μου, κάθεσαι στὸ δάσος πάντα μὰ ἐγὼ ἢ σκλάβασου ἢ ταπεινὴ κατεβαίνω καὶ κάτω στὸν κόσμο, καὶ ξέρω... Ξέρω... ἀπ' τῆς συνήθειας τῶν ἀνθρώπων, πῶς ἡ λύσσα εἶνε πιό ἄσβεστη, καὶ ἡ ὄρμη πιό μεγάλη, ὅταν πολεμῆς γιὰ αἰτία ποῦ δὲν ξέρεις... ὅταν ἄλλοι σὲ βάλουν νὰ πολεμήσης... Τώρα στ' ἀψηλά μάλωσαν ὁ Εὐρος καὶ ὁ Νότος καὶ κανένα κακό δὲν ἔπαθαν... Μὰ τὸ δάσος τὸ παρθένο, τὸ καταρῆγὸ μας, παρ' ὀλίγον νὰ ξεροζωθῆ σύσσωμο γιὰ ξένες ἔννοιες...

— Ἀλήθεια, γιὰ ξένες ἔννοιες, εἶπαν τὰ θεριά μὲ ἀπορία.

† ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

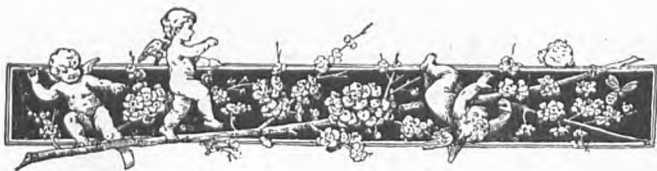
ΖΩΓΡΑΦΙΕΣ

ΞΕΡΕΙΣ κάποιες ζωγραφιῆς
—δειλινὰ καὶ ξημερώματα—
ποῦρθαν πρώϊμες βροχῆς
καὶ τοὺς σδύσανε τὰ χρώματα;

Ὁ μικρούτσικος θεός,
τὸ παιδί τοῦ Ἀπριλομάη,
μέσ' στὰ λούλουδα γυρτὸς
τῆς ζωγράφισε καὶ πάει.

Καὶ σὰν ἦρθε νὰ τῆς βρῆ
Στὸ βουνὸ καὶ στ' ἀκρογιάλι,
ὁ καϋμός μου τοῦ μιλεῖ:
Γιὰ ζωγράφισέ τες πάλι.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΣΩΤΗΡ

ΣΤΑ ΑΠΟΤΕ, κατά τόν Ἑλληνοτουρκικόν πόλεμον, μέρος τοῦ στρα-
τοῦ μας εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὀπισθοχωρήσῃ μερικά χι-
λιόμετρα, ὅπως δυνηθῆ τὴν ἐπαύριον καὶ θώσῃ τὸ κτύπημα εὐστο-
χώτερον. Καὶ εὐρέθη ἐπίσης εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ ἀφίσῃ
ἐκτεθειμένον εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ ἐχθροῦ τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ
φυλακεῖον. Ἐὰν μέχρι τῆς ἐπιούσης δὲν παρετρηεῖτο, ὅπερ ἀδύ-
νατον, θὰ ἐσώζετο, διότι ἐθεωρεῖτο βεβαία ἡ ἀνακατάληψις τοῦ
ἐγκαταλειφθέντος ἐδάφους ἄλλως, ἦτο χαμένον!

Εἰς τὸν πόλεμον, ἄλλως τε ἡ θυσία ὀλίγων ἀνδρῶν ὅταν ἡ ἀνάγκη
τὸ ἀπαιτεῖ, δὲν ἔχει καὶ πολλήν σημασίαν.

Εἰς τὸ φυλακεῖον τοῦτο εὐρίσκοντο δύοδεκα ἐν ὄλῳ ἄνδρες, καὶ
ἓνα παιδάκι ὀκταετῆς περίπου.

Τὸν μικρὸν εἶχεν ἀνεύρει μίαν ἡμέραν εἰς τὰ περίξ ἓνας ἐκ τῶν
στρατιωτῶν, ἡμιθανὲς ἐκ τῆς κοπώσεως, ἡμίγυμνον καὶ κλαῖον.

— Γιατί κλαῖς, μικρέ; τὸν ἠρώτησε· τί ἔπαθες καὶ εἶσαι σ' αὐτὰ
τὰ χάλια;

— Θέλω τὴ μάνα μου, ἀπήντησε μὲ δυνατώτερα κλάμματα τὸ
δυστυχές. Ἀπόστασα πὰ νὰ τρέχω καὶ νὰ τοὺς φωνάζω. Δὲν βρί-
σκω κανένα! Δὲν μ' ἀκούει κανένας!

Καὶ ἐκάθησε κάτω ὀλολύζον, ἐνῶ τὰ γυμνὰ μέλη του ἔτρεμον
ἐκ τοῦ φύχους.

Συγκινηθεῖς ὁ στρατιώτης, τὸ ἐσῆκωσεν εἰς τὴν ἀγκαλιά του
καὶ τὸ ἔφερε στὸ φυλακεῖον, ὅπου τὸ ἐπεριποιήθησαν μὲ μητρι-
κὴν ἀγάπην. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ μικρὸς Φῶτος ἔγινε τὸ
χαῖδεμμένο παιδί τοῦ μικροῦ ἀποσπάσματος. Ὅλοι τὸ ἀγαποῦσαν
καὶ ὅλοι προσεπάθουν νὰ τὸ παρηγορήσουν.

Τὸ ἄμοιρον. Ἦταν καὶ αὐτὸ ἓνα ἀπὸ τὰ ἄπειρα θύματα τῆς
τουρκικῆς θηριωδίας.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

ΤΟ ΘΗΛΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

Μίαν νύκτα σκοτεινήν, ἀντάρται τουρκαλθανοί, εἰσέβαλον εἰς τὸ ἥσυχον χωριὸν διψασμένοι δι' αἷμα χριστιανικόν. Ἐσφαξαν, ἔλεηλάτησαν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἔβαλαν φωτιὰ παντοῦ. Καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὠραίου μικροῦ χωριοῦ, δὲν ἀπέμειναν παρά ἐρείπια καπνίζοντα.

Τὸ δυστυχισμένον μικρὸν, ποῦ ὡς ἐκ θαύματος εἶχε διασωθῆ ἀπὸ τὴν τρομερὰν ἐκείνην καταστροφὴν, διηγεῖτο μὲ φρίκην, πῶς ἐξῆ-πνησε τρομαγμένον ἀπὸ τὰ ἄγρια ἔσφονητά, πῶς ἐπετάχθη ἔξω τῆς καλύβης γυμνὸν καὶ παραζαλισμένον, καὶ πῶς ἄρχισε νὰ τρέχῃ μὲ ὄλην τὴν δύναμιν ποῦ τοῦ ἔδιδεν ὁ τρόμος, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτὸ ποῦ πηγαίνει. Ὅταν ἐβγήκεν ἀρκετὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, ἐστάθη μίαν στιγμὴν λαχανιασμένο καὶ ἐκύτταξε πίσω του. Φλόγες τεράστιες ἐνοκκινίζαν ἀπαισία τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ἔκαμαν νὰ ξαναρχίσῃ πάλι τὸ ἀπελπισμένο τρέξιμό του τρελὸν ἀπὸ φόβον. Ἐνίοτε ἐστέκετο ὀλίγον καὶ ἐφώναζε τοὺς δικούς του, ἀλλὰ κανεῖς δὲν ἀπήντα εἰς τὰς σπαρακτικὰς φωνὰς του.

Δύο μερόνυχτα περιεπλανᾶτο μέσα στὸ δάσος μὲ καταξοχισμένα τὰ πόδια του, τὰ χέρια του, τὸ πρόσωπό του, ἕως ὅτου τὸ εὔρε ὁ ἀγαθὸς στρατιώτης καὶ τὸ ἐσυμμάζευσε στὸ φυλακεῖο.

Τὸ ἔσωσε τότε διὰ ν' ἀποθάνῃ τώρα, τίς οἶδε μὲ ποῖον θάνατον!

Μήπως οἱ στρατιῶται τοῦ τακτικοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ εἶνε εὐσπλαχνικώτεροι ἀπὸ τοὺς τουρκαλθανοὺς;

* * *

— Παιδιά, εἶπεν ὁ δεκανεὺς ἀποσπασματάρχης, τύπος παλληκαριοῦ βουνίσσιου, πρὸς τοὺς στρατιώτας του ὅπου κι' ἂν εἶνε, θὰ ἔλθῃ ὁ ἐχθρὸς καὶ θὰ μᾶς διατάξῃ νὰ παραδοθῶμε. Ἀλλὰ οἱ Ἕλλη-νες δὲν παραδίδονται ἔτσι εὐκόλῃ! θὰ προτιμήσουμε ν' ἀποθάνωμε ὅλοι μας, ἀφοῦ πρῶτα πουλήσουμε ἀκριθὰ τὴ ζωὴ μας! Κρυμμέ-νοι πίσω ἀπ' τὰ παράθυρα θὰ ξεκάνουμε ὅσους μπορέσουμε καὶ θὰ πέσουμε τουλάχιστον σὰν λεβέντες! Αἶ; τί λέτε; Σύμφωνοι;

— Ζήτω! ἐφώναζαν μαζί καὶ οἱ ἑνδεκα γενναῖοι.

— Ναι! ἀλλὰ πρέπει πρῶτα, σὰν καλοὶ χριστιανοὶ, νὰ ξομολογη-θῶμε καὶ νὰ μεταλάβωμε, γιὰ νὰ παραδώσουμε καθαρὴν τὴν ψυχὴν μας στὸ Θεό. . . Πάνο! σὺ ποῦ ἔχεις φτερά στὰ πόδια, τρέξε γρήγορα, σὰν ἀστραπὴ, νὰ μᾶς φέρῃς τὸν παπᾶ ἀπὸ τὸ χωριό, ἐδῶθε κοντά.

Ὁ διαταχθεὶς στρατιώτης ἔφυγε θρομαῖος, καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἐπέστρεψε μὲ ἕνα σεβάσιμον ἱερέα, ποῦ ἔφερεν τὸ Ἅγιο Δισκο-πότηρο.

Ὁ παπᾶς ἔψαλε κατανυκτικὴν δέησιν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν κινδυνεύοντων ἀνθρώπων, κατόπιν ἐξωμολόγησεν ἕνα ἕκαστον χωρι-στά, καὶ ἐπρόφερε μὲ συγκίνησιν τό: «Μετὰ φόβου θεοῦ πιστεῶς καὶ ἀγάπης προσέλθετε!»

Ἦτο βαθεῖα κατανυκτικὸν τὸ θέαμα τῶν ρωμαίων ἐκείνων παλληκαριῶν ποῦ ἐτοιμάζοντο μὲ τόσην γαλήνην διὰ τὸν ὠραῖον θάνατον. Ἄλλ' ὅσον ἤμεροι καὶ ἂν ἦσαν, κατὰ τὴν ἱερὰν στιγμὴν

τῆς θείας μεταλήψεως δὲν ἠμποροῦσαν νὰ συγκρατήσουν ἐντελῶς τὴν συγκίνησιν των.

Τελευταίος ἐκοιμώνησε καὶ ὁ μικρὸς ὁ Φῶτος ποῦ ἔδλεπε σα-
στισμένος ὄλην αὐτὴν τὴν κατανουκτικὴ σκηνή, κ' ἐρωτοῦσε: «ἂν
εἶνε ταχεῖα Λαμπρή πυὺ μεταλαβαίνουνε!» Ποῦ νὰ φαντασθῆ τὸν
τρομερὸν κίνδυνον ποῦ ἐπτερυγίζε γύρω των!

Ὁ ἱερεὺς ἐτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὅταν ἔξαφνα ἀπὸ τὸ ἀντι-
κρυνὸ ὕψωμα ἐφάνη ἀνιχνευτικὸν ἀπόσπασμα τούρκων ἰππέων.

Ἴδού ὅτι ἐφθασεν ἡ μοιραία ὥρα!

— Γρήγορα, παπᾶ μου, νὰ φεύγῃς, εἶπεν ὁ δεκανεὺς. Μὴ χάνῃς
οὔτε στιγμή. Πάρε κι' αὐτὸ τὸ μικρὸ μαζὶ σου, γιατί' εἶνε ἄδικο νὰ
χαθῆ κοντὰ σ' ἐμᾶς; Ὁ ἱερεὺς ὁμως ἐδίσταζε νὰ φύγῃ.

Νὰ φύγῃ! Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς ἐπήρχετο δραμαίως καὶ ἂν τὸν κατέ-
φθανε, ὄχι μόνον διέτρεχε αὐτὸς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ τὰ
ἱερά σκευή, τὰ ὅποια μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερε, θὰ ὑβρίζοντο κατὰ τὸν
αἰσχρότερον τρόπον.

— Ἀφῆσέ τα ἐδῶ, τοῦ εἶπαν οἱ στρατιῶται, καὶ μετὰ τὰ κρύ-
θουμε ἀπὸ τοὺς ἀντίχριστους!

Δὲν ὑπῆρχε ἄλλη λύσις. Καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπέισθη ν' ἀφίσῃ ἐκεῖ τὰ
σκευὴ τῆς θείας μεταλήψεως καὶ νὰ φύγῃ μετὰ τοῦ Φώτου. Ἄλλ' ὁ
μικρὸς μὲ κανένα τρόπον δὲν ἤθελε ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τοὺς σω-
τήρας του καὶ ὁ ἱερεὺς ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ μόνος του.

Ὅλα αὐτὰ συνέβησαν εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων δευτερολέπτων.

Φεύγων ὁ ἱερεὺς τοὺς ἠλόγησε ψιθυρίζων μὲ δάκρυα:

— Ὁ Θεὸς μαζὶ σας! Ὁ Θεὸς εἶνε μεγάλος, τέκνα μου. Ἐχετε
εἰς Αὐτὸν τὰς ἐλπίδας σας!

* * *

Κατάκλειστοι ἔντοcs τοῦ φυλακείου οἱ ὀλίγοι ἥρωές μας περιμέ-
νουν τὸν θάνατον, ἀποφασισμένοι νὰ μετρηθοῦν μαζὶ του γενναίως.

Οἱ τούρκοι ἰππεὶς ἐπιτίπτουν μὲ ὀρμὴν.

Ἐφαίνοντο βιαζόμενοι νὰ τελειώσουν μὲ τὸ φυλακεῖον, ἀπὸ τὸ
ὅποτον τῶρα μόλις ἀπέχουν περὶ τὰ τριακόσια βήματα.

Ἄλλὰ τότε συνέβη κάτι ἀπροσδόκητον, κάτι ἐκπληκτικόν!

Εἶδαν τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικὸν νὰ σταματήσῃ ἐπὶ τινα δευ-
τερόλεπτα καὶ κατόπιν νὰ διβῆ διαταγὴν νὰ στραφοῦν δεξιᾶ.

Καὶ οἱ ἀνιχνευταὶ ἰππεῖς, ἀφοῦ ἔκαμαν στραφήν, ἐρρίφθησαν πλα-
γίως, ἐπὸθεν μετ' ὀλίγον ἐξηφανίσθησαν!

Τί συνέβη λοιπόν; Διὰ ποίου θαύματος ἐσώθη τὸ μικρὸν ἀπό-
σπασμα ἐκ τοῦ βεβαίου ὀλέθρου;

Οἱ ἄνδρες ἐκύτταζαν μὲ ἀπορίαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἐσταυρο-
κοποῦντο, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσουν τὸ μυστήριον.

Αἴφνης ἤκουσαν θόρυβον ἐπὶ τῆς στέγης.

— Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ ἐπάνω λοιπόν;

Ὁ Φῶτος! Ὁ Φῶτος, ποῦ μὲ τὴν παιδικὴν του ξεινοασιά, ὅταν
εἶδε τὸν ἱερέα νὰ φεύγῃ καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ ταμπουρῶνων-
Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

ται, τοῦ ἤλθε ἡ ὄρεξις νὰ παίξῃ. Καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ἡτοιμάζοντο νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν θάνατον, αὐτὸς ἐσκέπτετο νὰ εὕρῃ μέσον διασκεδάσεως.

Καὶ τὸ εὗρε εἰς τὸ κόκκινον ὕφασμα, ποῦ ἦτο σκεπασμένον τὸ ἄγιον Δισκοπότηρον! Τί ὠραίαν σημαίαν θὰ ἔκανε μ' αὐτό! Ἀπαράλλακτη σὰν ἐκείνη ποῦ εἶχε ἡ Δημαρχία στὸ χωριό του!

Καὶ διαφυγὼν τὴν προσοχὴν τῶν μεγάλων, κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ κρυφίως διὰ τινος ὀπισθίας θύρας καὶ νὰ σκαρφαλῶσῃ εἰς τὴν στέγην.

Ἐκεῖ στερεώσας τὸ κόκκινον ὕφασμα ἐπὶ τινος πασσάλου, τὸ ἐστύλωσε εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ στεγάσματος.

Καὶ ὅταν εἶδε τὴν σημαίαν νὰ κυματίζῃ ὑπερήφανα ἐκεῖ ἐπάνω, ἔβγαλε τὸ φεσάκι του, καὶ τὸ κουνούσε μὲ ἐνθουσιασμόν εἰς τὸν ἀέρα.

Ἴδού λοιπὸν πῶς ἐξηγεῖτο τὸ ἀνεξήγητον!

Ὁ τοῦρκος ἀξωματικός θὰ ἐξέλαβε ἀναμφιβόλως τὸ ἀνεμίζον ἐρυθρὸν ὕφασμα ὡς σημαίαν τουρκικὴν, τὸν δὲ φεσοφοροῦντα μικρόν, ὡς ἕκ τῆς ἀποστάσεως ἴσως, ἀντὶ Τούρκου στρατιώτου, καὶ νομίσας ὅτι τὸ φυλακεῖον εἶχεν ἤδη παραδοθῆ εἰς ἄλλο τμήμα στρατοῦ, ἐθεώρησε περιττὴν τὴν περαιτέρω ἀργοπορίαν καὶ ἔδωσε τὴν περίφημον διαταγὴν τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ στροφῆς!

Εἶχε δίκαιον ὁ ἱερεὺς! Τῷ ἔντι μεγάλος, πολὺ μεγάλος ὁ Θεός!

(Ἀθήναι, 10 Ἰουνίου 1916)

ΜΑΡΙΑ Π. ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΥ

Ἵπνωτικὸν . . . πρὸ τοῦ ὕπνου!

Ἡ ἄορωστη. — Καὶ ποιά ὥρα, γιατί μου, πρέπει νὰ παίρνω τὸ Ἵπνωτικό;

Ὁ ἱατρός. — Μά . . . γὰ πλιὸ σίγουρα, καλλίτερα νὰ τὸ παίρνετε ἕνα τέταρτο πρὶν . . . ἀποκοιμηθῆτε . . .

ΛΟΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1917 — ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ ΕΞ

ΔΡΑΧΜΑΙ 1.200,000 ΚΕΡΔΗ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν { Ἐκδίδονται 100,000 γραμμᾶτια ἀξίας δραχ. 400,000
Παρέχονται κέρδη εἰς 2,000 γραμ. ἀξ. » 200,000

Ἐκαστον ἀκέραιον γραμμᾶτιον τιμᾶται δραχ. 4, δυνάμενον νὰ διαιρεθῇ εἰς τέσσαρα τέταρτα γραμματίου τιμώμενα 1 δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΩΣΕΩΝ

Κέρδη	Δραχμαὶ	Ἐν ὧρω
1 . . . . . ἑκατ.	80,000	80,000
1 . . . . . πεντακ.	20,000	20,000
2 . . . . . ἀπό	2,500	5,000
6 . . . . . ἀπό	1,000	6,000
15 . . . . . ἀπό	400	6,000
25 . . . . . ἀπό	200	5,000
1950 . . . . . ἀπό	40	78,000
<u>2,000</u>		<u>200,000</u>

Ἡ πρώτη κλήρωσις γενήσεται τῇ τελευταίᾳ Κυριακῇ 26 Φεβρουαρίου (11 Μαρτίου) 1916, ἡ δευτέρα τῇ 30 Ἀπριλίου (13 Μαΐου) 1916, ἡ τρίτη τῇ 25 Ἰουνίου (8 Ἰουλίου) 1916, ἡ τετάρτη τῇ 24 Σεπτεμβρίου (7 Ὀκτωβρίου) 1916, ἡ πέμπτη τῇ 26 Νοεμβρίου (9 Δεκεμβρίου) 1916, καὶ ἡ ἕκτη τῇ 31 Δεκεμβρίου 1916 (13 Ἰανουαρίου 1917).

Δι' ἐκάστην τῶν κληρώσεων ἐκδίδονται ἴδια ἀκέραια γραμμᾶτια, πωλούμενα ἀντὶ τεσσάρων δραχμῶν, ἰσχύοντα δι' ὀλόκληρον τὸ κέρδος, καὶ δυνάμενα νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τέταρτα γραμματίου, τιμώμενα ἀντὶ μίας δραχμῆς ἕκαστον καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Ἄμοιβαί, ὧν δὲν ἐξητήθη ἡ πληρωμὴ ἐντός τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κληρώσεως, παραγράφονται ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου.

Εἰς τοὺς ἀγοράζοντας πρὸς μεταπώλησιν διὰ μίας ἐπὶ προκαταβολῆς τοῦ τιμήματος, κατόπιν εἰδικῆς μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν συμφωνίας, γραμμᾶτια ἢ τμήματα γραμματίου ἀξίας δέκα χιλιάδων δραχμῶν, παρέχεται ἔκπτωσης ἐπὶ τοῦ τιμήματος αὐτῶν 15 τοῖς 0/0, εἰς δὲ τοὺς ἀγοράζοντας διὰ μίας ἐπὶ προκαταβολῆς τοῦ τιμήματος γραμμᾶτια ἢ τμήματα γραμματίου ἀξίας χιλίων δραχμῶν τοὐλάχιστον, παρέχεται ἔκπτωσης 10 τοῖς 0/0, καὶ εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, τοὺς ἐπιτετραμένους τὴν πώλησιν γραμματίων καὶ τμημάτων γραμματίου, παρέχεται ἔκπτωσης 5 τοῖς 0/0.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15/28 Νοεμβρίου 1916.

Ὁ Διευθυντής

Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ

Η ΑΤΟΚΟΙΜΙΣΜΕΝΗ ΤΟΙΜΕΝΙΣ. — (Έργον τοῦ Fr. Boucher)

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΤΑΝ ὁ Σόλων, ὁ σοφὸς νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων, ἠρωτήθη κάποτε ἂν ὄντως ἔγραψε τοὺς ἀρίστους νόμους διὰ τοὺς Ἀθηναίους, ἀπήντησεν :

— Ἐγραψα τοὺς ἀρίστους ἐξ ὅσων ἠδύνατο νὰ δεχθῶσιν.

* * *

Λέγεται ὅτι βασιλεὺς τις τοῦ Πόντου τῆς Μικρασίας ἐν τῷ Εὐξεινῷ, ἀκούσας τόσα πολλὰ διὰ τὸν περιλάλητον μέλανα ζωμόν τῶν Σπαρτιατῶν, ὃν ἐπροτίμων καὶ τοῦ κρέατος, ἠθέλησε νὰ τὸν δοκιμάσῃ, πρὸς τοῦτο δὲ ἐκάλεσε μάγειρον ἐκ Λακωνίας πρὸς παρασκευὴν. Ὅταν ὅμως ἔφαγεν ἐξ αὐτοῦ, ἐμόρφασε ζωηρῶς ἐξ ἀπαρεσκειᾶς. Ἄλλ' ὁ μάγειρος τῷ εἶπεν :

— ὦ βασιλεῦ, τὸν ζωμόν τοῦτον πρέπει νὰ τρώγῃ τις, ἀφοῦ λουσθῇ εἰς τὸν Εὐρώταν.

* * *

Ἡρώτα ξένος τις τὸν Σπαρτιάτην Γεράδα νὰ πῶς τιμωροῦσι τοὺς μοιχοὺς οἱ νόμοι τῆς Σπάρτης.

— Ἄλλ' ἐν Σπάρτῃ οὐδεὶς γίνεται μοιχός, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ἄλλ' ἂν γίνῃ; ἐπέμενεν ἐρωτῶν ὁ ξένος.

— Πληρώνει ταῦρον μέγαν, ὅστις, κύπτων ἀπὸ τοῦ Ταυγέτου πίπει εἰς τὸν Εὐρώταν, εἶπεν ὁ Γεράδας. Καὶ ὁ ξένος θαυμάσας :

— Καὶ πῶς γίνεται βοῦς τόσον μέγας; ἠρώτησεν.

— Καὶ πῶς γίνεται μοιχός εἰς τὴν Σπάρτην; ἀπήντησεν ὁ Γεράδας γελῶν.

* * *

Κάτοικός τις τῆς Ἀττικῆς περιπαίζων τὰς Λακωνικὰς μαχαίρας διὰ τὴν μικρότητά των, ἔλεγεν ὅτι τόσον εἶνε μικραί, ὥστε οἱ θαυμαστοὶ εὐκόλως καταπίνουσιν αὐτὰς εἰς τὸ θέατρον.

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἅγις, δι' αὐτῶν ἄριστα φθάνομεν τοὺς ἐχθρούς.

* * *

Ἡρώτησαν ποτὲ τὸν Λυκοῦργον διατὶ καθιέρωσε τόσον λιτὰς, μικροὺς καὶ εὐτελεῖς τὰς θυσίας.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

— Διὰ νὰ μὴ παύωμεν ποτὲ τιμῶντες τοὺς Θεοῦς! ἀπήντησε.

* *

Ρήτωρ τις Ἀθηναῖος κατηγορεῖ τοὺς Λακεδαιμονίους ὡς ἀμαθεῖς.

— Ὅρθῶς λέγεις, τῷ ἀπεκρίθη, ὁ Πλειστῶναξ, διότι μόνον ἡμεῖς ἐκ τῶν Ἑλλήνων οὐδὲν κακὸν ἐμάθομεν ἀπὸ σᾶς.

* *

Ἄσθενήσαντος ποτὲ τοῦ Πομπηίου ὁ ἰατρὸς αὐτοῦ διέταξε νὰ φάγη κίχλην. Ἄλλ' οἱ οἰκέται τοῦ ἀσθενοῦς παρετήρησαν ὅτι ἐν ὥρᾳ θέρους ἦτο ἀδύνατον νὰ εὑρουν κίχλην ἄλλου, παρά μόνον εἰς τοὺς πλουσίους ὄρνιθῶνας τοῦ Λουκούλλου. Ἄλλ' ὁ Πομπήϊος ἀπηγόρευσε ὑπεροπτικῶς νὰ τὴν λάβωσιν ἐκεῖθεν:

— Τί λοιπόν; εἶπεν εἰς τὸν ἰατρόν· Ἄν ὁ Λούκουλλος δὲν ἐτρόφα, ὁ Πομπήϊος δὲν θὰ ἔζη;

* *

Κάποτε ὁ Ἀλέξανδρος ἔγραψεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ τῷ πέμψωσι ναυτικὴν βοήθειαν ἐκ τριήρων. Οἱ ῥήτορες ἦσαν-τιοῦντο, ἡ δὲ Βουλὴ προσεκάλει τὸν Φωκίωνα νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ἡ γνώμη μου εἶνε, ἀπεφάνθη ὁ συνετὸς Φωκίων, ὅτι ὀφείλετε ἢ νὰ νικᾶτε διὰ τῶν ὄπλων ἢ νὰ εἴσθε φίλοι τῶν νικητῶν.

* *

Ὁ Ἀντίπατρος, κυριαρχῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἔλεγεν ὅτι, δύο φίλους ἔχων ἐν Ἀθήναις, τὸν Φωκίωνα καὶ τὸν Δημάδη, τὸν μὲν Δημάδην δὲν κατώρθωσε νὰ κορέσῃ δίδων δῶρα καὶ χρήματα ἀφθογα, τὸν δὲ Φωκίωνα νὰ πείσῃ νὰ δεχθῇ τὴν ἐλαχίστην δωρεάν. Ὅταν δὲ ἐζήτησε ποτὲ ἀπὸ τὸν Φωκίωνα νὰ συντελέσῃ διὰ τῆς προσωπικῆς του ἐπιρροῆς εἰς τὸ νὰ γίνῃ τι ἐκ τῶν μὴ προεπόντων:

— Δὲν εἶνε δυνατὸν ὁ Ἀντίπατρος νὰ μὲ ἔχη φίλον συγχρόνως καὶ κόλακα, ἀπήντησεν ὁ Φωκίων.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς φιλάργυρον αὐτοκληρονόμον

*Τὸν κατεργάσῃ! σκάρωσε διαθήκη πρὶν πεθάνῃ,
κ' ἔχει γιὰ κληρονόμο του τὸν ἑαυτοῦ του κἀνε.*

ΣΑΤΑΝΑΣ

Ο ΠΟΝΟΣ ΕΝΩΝΕΙ*

ΕΙΣ ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΑΣ

...

ΕΛΕΝΗ ἔτων 32. — ΜΑΡΙΑ ἔτων 14. — ΠΑΥΛΟΣ ἔτων 35.

*Ἐποχὴ σύγχρονος. Μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας εἰκότος
πίπτει ἡ ἀνταία διὰ μερικὰς στιγμὰς.*

ΕΙΚΩΝ ΠΡΩΤΗ

[Τραπεζαρία στὸ σπίτι τοῦ Παύλου, στὴν Σιβίλη. Ἀριστερᾷ τοῦ θεατοῦ τραπεζοπέδον. Δεξιᾷ κούφωμα πόρτας σκεπασμένον μὲ κουρτίνα. Στὸ βάθος παράθυρον μὲ σιδερένιον κιγκλίδωμα, ποῦ βλέπει πρὸς τὸ δρόμον. Πολλὰ ἄνθη σὲ βάζα. Τὸ τραπέζιον εἶνε στρωμένον στὴ μέσῃ. Μία κιδάρα καὶ ἓνα τελάρο ἐργασίον εἶνε πάνω σὲ δύο καρέκλες. Ἡμέρα καλοκαιρινή, ἀπόγευμα.]

...

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΛΕΝΗ, ΜΑΡΙΑ, ΠΑΥΛΟΣ

(Ἐτελείωσαν τὸ δεῖπνον. Ὁ Παῦλος καθισμένος ἀριστερᾷ κεντρίζει καὶ πίνει ἓνα κοινὰκ χωρὶς νὰ κοιτάξῃ τὴν Ἐλένην καὶ χωρὶς νὰ προσέχῃ στὴν πολυλογία τῆς Μαρίας. Ἡ Ἐλένη καθισμένη δεξιᾷ, ληληθῆνη καὶ κατσομφιασμένη, γυρίζει σχεδὸν τῆς πλάτης στὸν ἄνδρα τῆς. Ἡ Μαρία ἀπέναντι τῶν θεατῶν, διασκεδάζει καθαρίζουσα φροῦτια καὶ γυροῦει μὲ τὴν πολυλογία τῆς νὰ δώσῃ ζωηρότητα στὴ σκηρὴν καὶ ἀπομακρύνῃ τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα ἀπειλοῦν καταγίδια σιὸ ἀνδρόγυνον.)

Μαρία. Ἐξοχα τὰ πορτοκάλια... Ἐσφλουδιζονται μὲ τὸ τίποτε!.. θές μιὰ φέτα, μαμὰ ; (*Ἡ Ἐλένη δὲν ἀπαντᾷ*). Καὶ σύ, μπαμπά ; ... (*ὡς ἄνω*) Καλά. Θὰ φάω μονάχη μου ὅλο τὸ πορτοκάλι. Μοῦ κακοφαίνεται πῶς ἦταν τὸ χονδρότερο. (*Σιωπὴ μιὰ στιγμὴ κοιτάζοντίας τοὺς γοῦσῆς τῆς*). Ποῦ εἶν' ὁ γάτος ; θέλω νὰ τοῦ δώσω αὐτὲς τῆς

Φίλιπτε κίρνε Σκόζο,

* ΣΗΜ. — Σοῦ διάλεξα ἓνα ἀληθινὸν διαμαντᾶκι ἐφέτος. Σύντομον, ἀπλό, κλεῖ μέσα του ὅλη τὴ δύναμι τοῦ Ἰσπανικοῦ ἡλίου κα' ὅλο τὸ πάθος τῆς Ἀνδαλουσίας ψυχῆς. Οἱ ἀδελφοὶ Κουίντερο ποῦ τὸ ἔγραψαν εἶνε γνωστοὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον. Ἄκου τὰ ἔργα τοῦ Ἰσπανικοῦ ἡλίου παίζοντα. Καὶ στὴν

Authorized licensed use limited to: 192.214.0.57

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakó Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

ἄκρες τοῦ τυριοῦ!.. "Ἄς ἰδοῦμε ἂν ἀκούσῃ τοῦλάχιστο ἐκεῖνος... (κράζει τὸν γάτο) Ψίτ! Ψίτ! Ζοζό!.. Τίποτε!.. Οὐτ' ὁ γάτος! Ἐἶνε μέρες κακομοιριασμένες!.. Θάναι στὰ κεραμίδια... (Νέα διακοπή) Μπαμπᾶ, ἄκουσες τὸ γυιὸ τοῦ Γρηγόρη νὰ τραγουδάῃ; Στὶς γιορτές χθές τῆ νύχτα δὲν μιλοῦσαν παρά γι' αὐτόν... Κανένας δὲν πρόσεχε σ' ἐκείνους ποῦ τραγουδοῦσαν πρὶν ἀπ' αὐτόν... Κι' ὅταν τέλος παρουσιάστηκε ἐκεῖνος... σὲ βεβαιῶνω, μπαμπᾶ, πῶς ἐγὼ καὶ ἡ Καρμενσίτα ἐσπάσαμε στὰ γέλια... "Ἄμα γύρευε τῆς ψηλῆς νότες ἐκοκκίνιζε σὰν γάλος... "Ἐμοιαζε σὰν ἐκεῖνες τῆς φοῦσκες ποῦ παίζουσι τὰ παιδιὰ... Μοῦρχόταν διαθέσις νὰ τὸν τοιμπήσω μὲ μιὰ βελόνα... γιὰ νὰ ἰδῶ ἂν σπάξῃ... "Ἦταν ἡ καλύτερη διασκευάσις τῆς βραδείας. (Σηκώνεται καὶ πληγαίνει ἀπὸ τὸν ἕναν σιὸν ἄλλον). Ἐγὼ ἐχόρεψα μὲ τὴν Ἐλδώρα ποῦ ἔχει τὴν ἡλικία μου... ὄχι... εἶνε ἕνα χρόνο μεγαλειότερη... Ἄλλως τε, ἐχόρεψαν ὅλοι... ἀκόμη καὶ ἡ Μικαέλα... ἀγκαλιὰ καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ἀπέθανε μόλις ποῦ μῆγός... Ἴσως νὰ χορεύῃ ἀπὸ τὴν λύπην τῆς... Ἄλλὰ στὴν ταράτσα ὅμως ὅλοι τὴν κατηγοροῦσαν... "Ἐλεγαν πῶς τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας, ἀναγκάστηκε νὰ βάλῃ στὸ σάκκο τῆς ἕνα κρεμμύδι... γιὰ νὰ μπορῇ νὰ κλαίῃ κάπου-κάπου... Τὴν κιθάρα τὴν ἔπαιξε ὁ Μπαρτολίτο, ὁ τυφλὸς ποῦ εἶνε πάντα ἐδῶ κάτω στὴ γωνιά τοῦ θρόμου... Ὁ κακόμοιρος! Εὐχαριστήθηκα γι' αὐτό! Κι' ἐκεῖνος ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος ποῦ μὲ βρῆκε ἐκεῖ... Δὲν ἔχεις ἰδέα, μαμᾶ, πόσο μ' ἀγαπᾷ! "Ὅταν ἐσίμωσα σ' αὐτόν, μοῦ εἶπε: «Μαρίκα μου, ἂν δὲν ἦμιον τυφλός... καὶ ἂν μ' ἀγαποῦσες... θὰ σ' ἔπαιρνα γυναῖκα μου». Κι' ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα: «Μ' ἂν δὲν ἦσόν τυφλός... δὲν θὰ σοῦ ἄρσα... γιατί εἶμαι ἄσχημη!» Ἄλλὰ κείνος μοῦπε πῶς δὲν τὸ πιστεύει... γιατί φαίνεται ἀπὸ τὴ φωνή... Λιγάκι ἔπειτα ἐθύμωσα μ' ἕνα χονδρὸν ποῦ ἤθελε νὰ τὸν μεθύσῃ... Ἦταν ἕνας ἀπὸ κείνους τοὺς ἡλίθιους τύπους ποῦ πιστεύουν πῶς ἔχουν πολὺ πνεῦμα... ἐνῶ ἀπεναντίας δὲν ἔχουν κουκοῦτσι... Ὅλοι ὅσοι ἦσαν μπροστὰ ἐδῶσαν δίκιο σ' ἐμένα κι' ἐπήραν στὸ μεζεῖ ἐκεῖνον τὸν ἡλίθιο μοχθηρόν: Ὁ ἕνας τὸν φτοῦσε: «Ἐἶνε ἀλήθεια πῶς σὲ πουλοῦν μὲ τὴν οὐκᾶ»; Ὁ ἄλλος: «Παρντόν, πόσες θέσεις πληρώνεις στὸ τράμ»; Ἐνας τρίτος: «Πόσο χωράει τὸ βαρέλι σου»; Καὶ πάει λέοντας... Ἐκεῖνος, χαμένος, τώκοψε λάσπη! Κι' ἕνας, σὰν τὸν εἶδε νὰ τρέχῃ, τοῦ φώναξε: «Μοῦ δανεῖζεις τὸ παντελόνι σου γιὰ νὰ κουκουλώσω τῆς γκαζομηχανῆς τῆς χώρας;...» (Καθ' ἑαυτὴν ἀπελισμένη) Δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τοὺς κάμω νὰ γελάσουν σήμερα... οὔτε κι' ἂν ἰδοῦν τὸν καμπόρη τὸ νεκροθάφτη μὲ τὴ μεγάλη μύτη! (Ὁ Παῦλος

Ἑλλάδα ἐπαίχθησαν ἢ Εὐθύμης ψυχῆς τῶν μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Ἐκεῖνο ἴδιον ποῦ χαρακτῆριζε τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν Κοιντέρο εἶνε ἡ ψυχολογία τῶν ἡρώων τῶν καὶ ἡ φόρμα. Ἐνῶ κατ' ἐπιφάνειαν φαίνονται ἀπλὰ καὶ τὰ δύο αὐτὰ, ἐν τούτοις κατορθώνουν νὰ προξενοῦν μιὰν ἀναταραχίαν ποῦ μόνη ἢ ἀληθινὴ ἀναπαράστασις τῆς ζωῆς εἶνε δυνατὴ νὰ δώσῃ.

Ἰστορία, Ἰούλιος 1916

Κώστας Καιοφύλας

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

σηκώνεται και χωρίς νά κυττάξῃ οὔτε τήν Μαρία οὔτε τήν Ἐλένη φεύγει ἀπό τήν ἀριστεράν θύραν).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗ

(Ἀκολουθεῖ μὲ τὸ βλέμμα τὸν Παῦλον. Μόλις ἐξαφανισθῆ, παίρνει τὴν κόρη της καὶ τῆς σκεπάζει τὸ πρόσωπο μὲ φιλιά). Ἔλα δῶ, παιδί μου, ἀγαπημένη μου, ποῦ εἶσαι γεμάτη ὁμορφιές καὶ πνεῦμα!

Μαρία. Μαμᾶ!

Ἐλένη. Παιδί τῆς καρδιάς μου! Ἄφησέ με νά σέ χορτάσω!.. Ἄφησε νά σοῦ φάω τὸ πρόσωπο!

Μαρία. Φάτο, καλέ, δικό σου εἶνε!

Ἐλένη (τὴν φιλεῖ μὲ παραφοράν). Πάρε! Πάρε! Πάρε!.. Πόσο εἶσαι ὠραία!.. Πάρε κι' ἄλλα!.. Ἀναγκαζόμουν νά κρατηθῶ ὅσο ἦταν ἐδῶ ὁ πατέρας σου!

Μαρία. Γιατί;

Ἐλένη. Δὲν εἶδες τί μούτρα εἶχε σήμερα;

Μαρία. Μὰ πότε λοιπόν θὰ τελειώσουν αὐτὰ τὰ μαλώματα;

Ἐλένη. Ποτέ πειά, δυστυχῶς! Ἐχάσαμε τὴν ἀμοιβαία ἀγάπη!

Μαρία. Ἐγὼ ὅμως ὄχι!

Ἐλένη. Ἐγὼ ναί! Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἄνοιξε αὐτὸ τὸ μαγαζί, ἐτελείωσε γιὰ μένα... Εἶνε θαῦμα ποῦ ἔρχεται ἀκόμη γιὰ γεῦμα καὶ δεῖπνο!.. Περνάει μέρα νύχτα ἐκεῖ κάτω! Ἡ δουλειές, λέει ἐκεῖνος!.. Ἀλλὰ ξέρω ἐγὼ τί συμβαίνει!.. Ἄν δὲν ἦσουν ἐσύ, Μαρία μου, ὁ πατέρας σου δὲν θὰ πατοῦσε πιά τὸ πόδι του ἐδῶ μέσα... νά ἦσαι βέβαιη!.. Εἶνε ἀλήθεια πῶς ἂν δὲν ἦσουν ἐσύ, οὔτε καὶ ἐγὼ δὲν θάμεινα στιγμὴ ἐδῶ μέσα!.. Στὸ ὀρκίζομαι στὴν ἀγάπη ποῦ σοῦχω!

Μαρία. Μὴν τὸ λές, μαμᾶ! Ἐγὼ βασανίζομαι τόσο νά σὰς ἐνώσω...

Ἐλένη. Περισσότερο ἐνωμένοι ἀπ' ὅ,τι εἴμαστε ἄλλη φορά... Ἀλλὰ ἔπειτα... Δὲν μπορῶ νά καταλάβω ποιά μεταβολὴ ἐγένηκε στὴν καρδιά τοῦ πατέρα σου... Ἡ μᾶλλον τὸ ξέρω, δυστυχῶς... Τὸν εἰσάκνανα... καὶ ἐδαρέθηκε νά μὲ βλέπη. Ἀλλὰ κανένας δὲν κουράζεται νά βλέπη τὰ πρόσωπα ποῦ ἀγαπᾷ... Κουράζεσαι ἐσύ, Μαρία μου, νά μὲ βλέπη; Κουράζομαι τάχα ἐγὼ νά σέ κυττάζω, φῶς τῶν ματιῶν μου; Ὅχι!.. ὄχι!.. ὄχι!.. (φιλιῶντας τὴν).

Μαρία. Φαίνεται πῶς ὄχι!

Ἐλένη. Ἐσύ, ὅταν εἶσαι στὸ σχολεῖο, τί ἐπιθυμεῖς;

Μαρία. Νά φύγω ἀπὸ κεῖ μέσα!

Ἐλένη. Τὸ καταλαβαίνω αὐτό. Ἀλλὰ γιατί;

Μαρία. Γιὰ νά μὴ βλέπω τὴ δασκάλα ποῦ μοιάζει σὰν χαλκομανία!

Ἐλένη (φιλιῶντας τὴν πάλι). Τί χαριτωμένη ποῦ σ' ἔκαμε ὁ Θεός!

Κι' ὄχι νὰ μὲ ἰδῆς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Μαρία. Ώρατα! Αυτό εἶνε ἄλλο πρᾶγμα! Αυτό δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῇ!.. Μεταξὺ ἐσὲ καὶ τῆς δασκάλας!.. "Ἄν ἦσουν ἐσὺ ἡ δασκάλα, μαμάκα μου, γιὰ νὰ σὲ βλέπω θὰ περνοῦσα ὅλη τὴ ζωὴ μου στὸ σχολεῖο... "Ὅταν βγῶ, τρέχω, τρέχω! Καὶ σὰν φθάσω στὴ γωνιά, ἐδῶ κάτω, φωνάζω στὸ Μπαρτολέτο νὰ παίξῃ τὴν κιθάρα, γιὰ νὰ σὲ κάμῃ νὰ προσβάλλῃς στὸ παράθυρο καὶ σὲ ἰδῶ μερικὲς στιγμὲς προτῆτερα καὶ σοῦ στείλω ἕνα φιλὶ ἀπὸ μακρὰ!

Ἐλένη. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μ' ἐμένα. "Ὅσο βρίσκεσαι σιμὰ μου, αἰσθάνομαι μιὰ μεγάλη γαλήνη, μιὰ δυνατὴ ἀνακούφισι. Ἄλλὰ μόλις φύγῃς, δὲν ζῶ παρά μονάχα περιμένοντάς σε! Προβαίνω στὸ παράθυρο γιὰ νὰ ἰδῶ ποῦ φεύγεις. Καὶ κάθε φορὰ ποῦ γυρίζεις τὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὲ κυττάξῃς, μοῦ φαίνεται ὅτι ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς μὲ κυττάζει! Κι' ὅταν τὰ μάτια μου δὲν σὲ διακρίνουν πειὰ, τότε σ' ἀκολουθῶ μὲ τὸ νοῦ: «Νά την, λέω, ἔστρηψε τὴ γωνιά... Θὰ ἔφθασε τώρα στὸ σχολεῖο... Τώρα εἶνε τὸ μάθημα τῆς Γαλλικῆς... Τώρα παίξει... Ἐἶνε τέσσαρες ἡ ὥρα... σὲ λίγο θὰ εἶνε ἐδῶ... Ὁ Μπαρτολέτο παίξει τὴν κιθάρα... εἶνε ἡ προειδοποίησι!... Νά την!..» Καὶ τρέχω στὸ παράθυρο, νὰ... ἔρχομαι σὲ προϋπάντησι σου στὸν ἐξώστη... σὰν νὰ μοῦ ἔλειπε ἀπὸ χρόνια!..

Μαρία. Λοιπόν, ἀκου, μαμά! Σοῦ προτείνω ἕνα πρᾶγμα.

Ἐλένη. Ἄς ἀκούσωμε!

Μαρία. Γιὰ νὰ μὴ βασανίζεσαι ἔτσι, δὲν θὰ ἦταν καλλίτερα νὰ μὴν ξαναπάω στὸ σχολεῖο; Τώρα πειὰ εἶμαι μεγάλη!

Ἐλένη. Ἄ! Κατεργάρα!.. Κι' ὅμως δέχομαι. Ἄλλ' ὑπὸ ἕνα ὄρον... Δὲν θὰ μ' ἀποχωρισθῆς ποτέ... ποτέ!

Μαρία. Σύμφωνας... Ἄν θές μάλιστα, ραφτόμαστε κι' ἀπὸ τὰ φουστάνια.

Ἐλένη. Νὰ ραφτοῦμε ὄχι!.. γιατί ἔτσι θὰ εἶταν μιὰ ἔνωσι διὰ τῆς βίας... Πρέπει νὰ μείνωμε πάντα ἐνωμένες... ἀλλὰ χωρὶς ράψιμο... (μένει σκεπτικὴ μερικὲς στιγμὲς) Ἄκου, Μαρίκα μου. Ἄν πάω νὰ ζήσω στὸ σπίτι τῆς μητέρας μου... τῆς νόννας σου... θάρθῃς μαζί μου;

Μαρία. Κι' ὁ μπαμπᾶς ὄχι;

Ἐλένη. Ὁ μπαμπᾶς ὄχι... Ὁ θάρχουσιν; (Ἡ Μαρία δὲν ἀπαντᾷ)
Ἄγαπᾶς περισσότερο τὸ μπαμπᾶ σου ἀπὸ μένα;

Μαρία. Ὅχι.

Ἐλένη. Λοιπόν... θάρθῃς; (Ἡ Μαρία ἀρνεῖται μὲ κίνησι τοῦ κεφαλιοῦ) Ὅχι;... Θὰ μείνῃς μὲ τὸ μπαμπᾶ σου;

Μαρία (ἀρνούμενη πάλι). Καὶ μὲ τοὺς δυὸ μαζί... πάντοτε!
(Τὴν ἀγκαλιάζει).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Αἱ ἀνὴ καὶ παῖδες

Παῦλος (φορεῖ τὸ καπέλο του. Ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν θύραν). Μαρία,

Authorized edition available until 17/05/2024 10:5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothefirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

Μαρία (χωρίς ν' απομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν μητέρα της). Ἄπο τώρα;
Παῦλος. Ναί!

Ἐλένη. Βέβαια! Ἐδῶ φοβάται μήπως τοῦ πέσῃ τὸ σπῆτι στό κεφάλι!

Παῦλος. Δέν μιλῶ μαζί σου, ἐκατάλαβες; ... Κάμε μου τὴ χάρι νὰ σωπάσῃς ... γιατί ἡ φωνή σου μ' ἐνοχλεῖ σὰν κουνουπί... .

Μαρία (πληγαίνει τὰ τὸν φιλήσῃ). Εἶσαι κακὸς μὲ τὴ μαμά!

Ἐλένη. Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν κανεῖς στενοχωρεῖται σ' ἓνα μέρος.

Παῦλος. Οὔτε ν' ἀναπνεύσω δέν μπορῶ ἐδῶ!

Ἐλένη. Πήγαινε τότες ἔξω, στό δρόμο, ἐκεῖ θὰ βρῆς πολὺν ἄερα... Φύλαξε τὴν ὄρεξι σου γιὰ κείνη τὴν ἄλλη!..

Παῦλος (συγκρατούμενος). Πάλι καυγᾶ γυρεύεις; Μὰ δέν θὰ σοῦ κάνω αὐτὴ τὴ χάρι!

Ἐλένη. Ἐσὺ νὰ κάνῃς σ' ἐμένα χάρι; Αὐτὸ θὰ ἦταν θαῦμα!

Παῦλος. Καὶ ὁ καιρὸς τῶν θαυμάτων πέρασε... Δὸς μου ἓνα φιλι, Μαρία... (ἡ Μαρία μένει ἀκίνητη καὶ ὁ Παῦλος σιγᾶ γιὰ νὰ τῆς δόσῃ ἐκεῖνος ἓνα φιλι).

Ἐλένη. Καθάρισε πρώτα τὸ στόμα σου!

Παῦλος. Γιατί;

Ἐλένη. Γιὰ νὰ φιλήσῃς τὴν κόρη μου!

Παῦλος. Τὴν κόρη σου; Τὴ δική μου, ἂν ἀγαπᾷς!

Μαρία. Τὴν κόρη καὶ τῶν δυὸ σας. Θὰ μαλῶστε καὶ γι' αὐτὸ ἀκόμη;

Παῦλος (ἀφοῦ τὴν φιλήσῃ). Συνόδευσέ-με εἰς τὴν ἐξώπορτα, Μαρία. Τοῦλάχιστο γιὰ λίγες στιγμὲς θὰ μείνῃς μαζί μου κι' ὄχι μὲ τὴ μητέρα σου!

Ἐλένη. Νομίζεις, ἀνόητε! Ἄλλὰ μ' ἐμέ ἡ Μαρία μένει πάντα.

Παῦλος. Εἶνε δυσάρεστο, ξέρεις! Γιατί ὄλα κολλοῦν ἐκτός ἀπὸ τὴν ἔμμορφιά!

Ἐλένη. Γι' αὐτὸ προτῆτερα σοῦ ἔλεγα νὰ μὴ τὴν φιλήσῃς!

Παῦλος. Ἐλένη!

Μαρία. Πᾶμε, μπαμπᾶ, πᾶμε! (σύρουσα αὐτὸν) Ἄφησέ την!

Παῦλος. Ἐχεις δίκιο, κόρη μου! Ἡ καλλίτερη δουλειὰ εἶνε νὰ τὴν ἀφήσωμε! (διευθυνόμενος στὴν θύραν μαζί μὲ τὴν Μαρίαν, τὴν ὁποῖαν κρατεῖ ἀγκαλιασμένην). Τώρα παιὰ εἶνε ἡ μόνη δυνατὴ λύσις! Κάθε καταργάριξ στὸν μπάγκο του!

Ἐλένη. Ὁραῖα! Καθένας στὴ δουλειὰ του.

Παῦλος. Ἄν δέν ἦταν αὐτὸ τὸ πλάσμα στὴ μέση!

Μαρία. Πᾶμε, μπαμπᾶ, πᾶμε!

Παῦλος. Πᾶμε, ἀγαπητὴ μου Μαρία! Ἄν δέν ἦσουν ἐσὺ!..

Μαρία. (μὲ Ὀλίμπιν) Δέν θὰ κατορθώσω λοιπὸν νὰ σὰς ἐνώσω; Κι' ἂν δέν τὸ καταφέρω ἐγὼ, ποιὸς ποτὲ θὰ μπορέσῃ; (ἄξερ-ζοντιαι).

Ἐλένη. (ὅταν ἐξέλθουν) Κάθε μέρα γίνεται χειρότερος! Κάθε μέρα μακραίνει περισσότερο ἀπὸ μέ... καὶ ἐγὼ ἀπὸ κείνον... Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ στραβωθῆ ἡ κακὴ γυναῖκα ποῦ μᾶς ἐχώρισε!..

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakō Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

(Πίπτει ἡ αὐλαία. Μετά τινάς στιγμᾶς — ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπέσει ποτὲ ἀμέσως — ἀκούεται ὁ Μπαρτολέτο νὰ τραγουδᾷ συνοδενόμενος μὲ τὴν κιθάρα ἕνα θλιβερότατο τραγούδι ποῦ μιλεῖ γιὰ πόνο καὶ δάκρυα. Ὁ ἠθοποιὸς μπορεῖ νὰ διαλέξῃ ἕνα οἰοδήποτε γνωσιῶ οἰοδήποτε σχετικῶ τραγουδάκι. Ὅταν τελειώσῃ τὸ τραγούδι, ἐξακολουθεῖ γιὰ λίγο ἀκόμη τὸ ἀκομπανιάρισμα τῆς κιθάρας. Ἐπειτα ξανασηκώνεται ἡ αὐλαία).

ΕΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ

[Ἡ ἴδια σκηνὴ μ' ἐλαφρῶς τροποποιήσεις. Τὰ βάζα χωρὶς λουλουδία. Τὸ τραπέζι στρωμένο μὲ δυὸ μονάχα σερβίτσια. Ἡ κιθάρα καὶ τὸ τελάρο τοῦ κεντήματος ἐξηφανίσθησαν. Εἶνε ἡμέρα.]

ΣΚΗΝΗ ΜΟΝΑΔΙΚΗ

ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΣ

(Ἀφοῦ παύσει ἡ μουσικὴ, σηκώνεται ἡ αὐλαία. Ἡ σκηνὴ ὅμως μένει ἀδειανὴ μερικῆς στιγμῆς. Ἐπειτα μπαίνουν καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν θύραν, ντυμένοι μὲ βαρὺ πένθος καὶ κρατούμενοι ἀπὸ τὴ μῆση. Ἐκείνη γέρνει ἐπάνω στὸν ὄμο του. Σταματοῦν κυττάζοντας τὸ τραπέζι μὲ βαθεῖα κατήφεια. Ἐπειτα προχωροῦν καὶ κάθονται οἰωπηλοί, καθένας στὴ θέσι ποῦ κατεῖχε στὴν προηγουμένη εἰκόνα. Κάθονται καὶ ξεσποῦν σὲ κλάματα).

Ἐλένη. Δὲν μπορῶ νὰ συνειθίσω, Παῦλο! Δὲν μπορῶ νὰ συνειθίσω τὴν ἔλλειψί! τῆς!

Παῦλος. Τί τρομερὴ τιμωρία, Ἐλένη! Ποιὸς μᾶς τὴν ἄρπαξε; **Ἐλένη.** Μαρία μου!

Παῦλος. Νὰ καθώμαστε στὸ τραπέζι, χωρὶς νὰ τὴ βλέπουμε!

Ἐλένη. Καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἀκούμε νὰ πολυλογῇ διηγῶντας τὰ συμβάντα τοῦ σχολείου τῆς... Ἔλα σιμά μου, Παῦλο. Ἐγὼ δὲν τρώω!

Παῦλος. Οὔτε κι' ἐγώ!

Ἐλένη. Ἔλα δῶ. Ὡστε ἂν ὁ ἄγγελός μας μπορεῖ νὰ μᾶς διακρίνῃ, νὰ μᾶς βλέπῃ ἐνωμένους ὅπως τὸ ἐπιθυμοῦσε.

Παῦλος (ὕπακούων). Ναι, ναι... νὰ μᾶς βλέπῃ ἐνωμένους. Θυμᾶσαι πόσες φορὲς εἶπαμε: « Ἄν δὲν ἦταν ἡ Μαρία... θὰ εἴχαμε χωρίσει; »

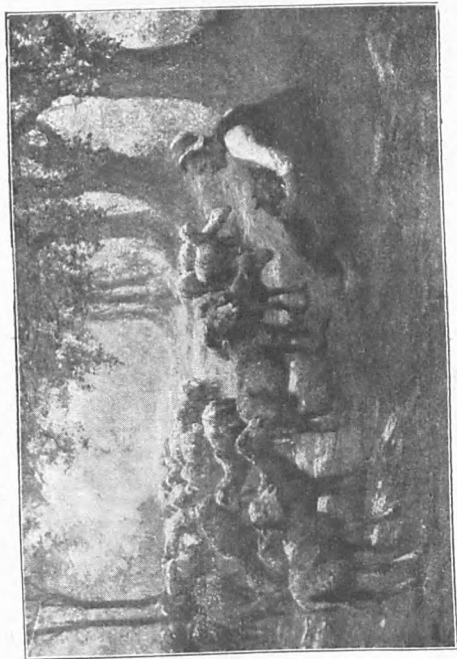
Ἐλένη. Μὴ μοῦ τὸ θυμίζῃς, σὲ παρακαλῶ...

Παῦλος. Κι' ἡ Μαρία δὲν ὑπάρχει, πειά... μᾶς ἔφυγε γιὰ πάντα. Καὶ βλέπετε πῶς εἶμαστε ἐνωμένοι; Ἔλα σιμά μου... σιμώτερα... ἀκόμη...

Ἐλένη (πλησιάζουσα σ' αὐτὸν μ' ἀγάπην). Ὁ πόνος ἐνώνει σφιχτά, Παῦλο! Ὅλο αὐτὸ μοῦ φαίνεται ὡς ὄνειρο!..

Παῦλος. Μακάρι νάταν ὄνειρο... καὶ νὰ ξυπνοῦσαμε μ' ἐκείνην σιμά μας...

ΑΤΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ

Η ΕΚΠΛΗΞΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ. — (Ἔργον τοῦ Th. Τεγρολλίτζι)

Ἐλένη. Ἡ ἰδέα πῶς δὲν θὰ τὴν ἰδῶ πειὰ μὲ κάνει νὰ τρελαθῶ!.. Κι' αὐτὲς εἶνε ἡ τρομερώτερες ὥρες, ὅταν ἐγύριζε ἀπὸ τὸ σχολεῖο κι' ὁ Μπαρτολέτο μοῦ τὴν ἀνήγγελλε μὲ τὴν κιθάρα του... καὶ τὸ πρῶτο φιλὶ τὸ δίναμε ἀπ' αὐτὸ τὸ παράθυρο... Παιδάκι μου!

Παῦλος. Καὶ τὸ πρῶτ; Ξυπνοῦσα πάντοτε μὲ τὸ τραγοῦδι της... μὲ τὸ τρέξιμό της ἐδῶ κι' ἐκεῖ στό σπίτι... Τώρα κανεὶς δὲν μὲ ξυπνᾷ... Εἶνε ἀλήθεια πῶς δὲν ἔχω πειὰ ἀνάγκη, γιατί τὰ δάκρυα δὲν μὲ ἀφήνουν νὰ κοιμηθῶ... (Μένουν ἀφανοὶ μιά στιγμή).

Ἐλένη (παρηγοουμένη μὲ ἄλγος ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τῆς κόρης της). Θυμᾶσαι, Παῦλο, ὅταν τῆς πέφταν τὰ μαλλιά πάνω στό πρόσωπο κι' ἔκανε ἔτσι (μιμεῖται τὴν κίνησι) κουνώντας τὸ κεφάλι γιὰ νὰ τὰ ρίξῃ πίσω, χωρὶς νὰ τὰ ἐγγίσῃ.

Παῦλος. Ἦταν τόσο δική της ἡ κίνησι αὐτή... τόσο χαρακτηριστική!.. Κι' ὅμως, περὶεργο, ἐγὼ τὴ θυμοῦμαι συχνότερα μὲ δυὸ μεγάλες βελόνες στό στόμα, ὅπως μιά φορά ποῦ ἦλθε σ' ἐσένα γιὰ νὰ τῆς σκαλώσῃς μιά κορδέλα... κι' ἐγὼ τὴν μάλωσα γιατί φοβήθηκα μήπως τῆς καταπιῇ...

Ἐλένη. Ἐγὼ τὴν βλέπω κάθε στιγμή σὲ διάφορους τρόπους; ἀλλὰ κυρίως ὅταν περνοῦσε ἀπ' τὴ βεράντα, μόνη, μὲ τὸ ποτιστήρι στό χέρι γιὰ νὰ θροσίῃ τὰ λουλούδια της... Ἄχ! πόσο θὰ τὴν κλαίν' κι' αὐτά!

Παῦλος. Ἄκου! Μιά μέρα μ' ἔκαμε νὰ θυμῶσω καὶ τὴν κτύπησα... ἐλαφρά... σχεδὸν σὰν χᾶδι. Κι' ὅμως ὅταν συλλογίζομαι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τώρα ποῦ μᾶς πέθανε, μοῦ φαίνεται ὅτι τὰ χτυπήματα ἐκεῖνα βαροῦν σὰν σφυρὶ στὴν καρδιά μου!

Ἐλένη. Ἐνα παρόμοιο μαρᾶζι ἔχω κι' ἐγὼ μὲς τὴν ψυχὴ μου!.. Μιά μέρα... μοῦ φαίνεται πῶς ἦταν ἡ γιορτὴ τῆς νόννας... μοῦ ζήτησε κάτι... κι' ἐγὼ δὲν τῆς τὸ ἔκανα... Ἄρχισε νὰ κλαίῃ... κι' ἔκλαψε ὅλη νύχτα... Καὶ τώρα δὲν μπορῶ νὰ θυμηθῶ τί μοῦ ζητοῦσε τότε... Καὶ βασανίζομαι καὶ παρακαλῶ τὸ θεὸ νὰ μὲ κάμῃ νὰ θυμηθῶ τί ἤθελε τὸ παιδάκι μου... γιὰ νὰ τρέξω νὰ τ' ἀγοράσω... ἔστω κι' ἂν δαπανήσω ὅλη τὴν περιουσία μου!..

Παῦλος. Καὶ γιατί νὰ τ' ἀγοράσῃς τώρα; Γιὰ ποῖο σκοπὸ;

Ἐλένη. Ἀλήθεια! Γιὰ ποῖο σκοπὸ; (Κλαίουν ἐν σιωπῇ ἀγναλισμένοι). Χθὲς τὸ πρῶτ — ἔκλειε ἓνας μῆνας ἀπὸ τὴν συμφόρα μας — ἀποκοιμήθηκα γιὰ μιά στιγμή ἐδῶ σιμά σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι, γιατί δὲν εἶχα κλείσει μάτι ὅλη νύχτα... Κι' ὠνειρεύθηκα ἐκείνην... Ἐάφνου μοῦ παρουσιάσθηκε εὐθυμῆ, γελώντας πολὺ, μ' ἐκεῖνο τὸ γέλιο της ποῦ φαινόταν σὰν ἀνατολὴ ἡλίου, καὶ μοῦ εἶπε: «Μὴν κλαῖς, μαμά, δὲν βλέπεις πῶς γελῶ ἐγὼ; Δὲν καταλαβαίνεις ὅτι αὐτὸ ἦταν ἓνα στρατήγημα γιὰ νὰ σᾶς ἐνώσω; Δὲν εἶμαι πεθαμμένη! Θάρρω πάλι! Θὰ ξαναγυρίσω!..» Φτωχέ μου ἄγγελε!.. Αὐτὴ ἦταν ἡ μονομανία της... τὸ ἰθαγικὸ της... νὰ μᾶς ἐνώσῃ πάλι..

Παῦλος. Καὶ τὸ κατάφερε!

Ἐλένη. Τὴν ἔβλεπα μπροστά μου, ὅπως τὴν ἡμέρα ποῦ τὴν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakó Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

ἐπήγαμε νὰ φωτογραφηθῆ! Μὲ τὸ γαλάζιο φορεματάκι, τὰ κόκκινα βόθα, τὰ χτενάκια στὰ δλόμαυρα μαλλιά της, τ' ἀνοιχτά γοβάκια της, τὴν πολύχρωμη μαντίλα της...

Παῦλος. Ποῦ τὴν ἔχεις ἀλήθεια αὐτὴ τὴ μαντίλα;

Ἐλένη. Στ' ἀρμάρι, μ' ἔλα τὰ βουχαλάκια της!

Παῦλος. Τρεῖς φορές μονάχα τὴ μεταχειρίσθηκες...

Ἐλένη. Τρεῖς φορές μονάχα!

Παῦλος. Ἦταν ἡ χαρὰ μου ὅταν τὴ φοροῦσε! Ἐμοιαζε μὲ διαλεχτὸ μπουκέτο ποῦ περπατοῦσε!

Ἐλένη. Ἦταν πραγματικῶς ἓνα λουλουδι ἡ Μαρία μας!.. Τί χρῶμα! Τί μάτια! Τί μαλλιά! Δὲν εἶνε ἄλλα κορίτσια στὸν κόσμον ὅμορφα σὰν αὐτὴν!..

Παῦλος. Πῶς νὰ συνειθίσω... πῶς;... Ὅλα ἐδῶ μέσα εἶνε γεμάτα ἀπὸ ἐκείνην, ὅλα μιλοῦν γι' αὐτήν... Τὸ πιστεύεις ὅτι σήμερα τὸ πρωτὶ, ἐνῆ ντυνόμουν, τῆς φώναξα μὲ τ' ὄνομά της; Μαρία!

Ἐλένη. Ἐγὼ τὴν ἔχω φωνάξῃ πολλές φορές!

Παῦλος. Καὶ μοῦ φάνηκε πῶς μ' ἀποκρίθη ἀπ' τὴ βεράντα!

Ἐλένη. Κι' ἐγὼ ἐδοκίμασα πολλές φορές αὐτὴ τὴν ἀπάτη!.. Κι' ἔμεινα σὰν ἀπολιθωμένη... τὸ αἷμα πάγωσε στὴς φλέδες μου... κι' ἡ καρδιά μου μὲ δρμὴ χτυποῦσε!

Παῦλος. Καὶ νὰ γελᾷ; Δὲν σοῦ συνέβη ποτὲ ν' ἀκούσης τὸ γέλιο της;

Ἐλένη. Τὴν ἀκούω καὶ τὴ βλέπω! Θυμᾶσαι ποῦ δὲν μποροῦσε πλειά νὰ κρατηθῆ σὰν τὴν ἐπιαναν τὰ γέλια;... Μιὰ μέρα... τὴ Μεγάλῃ βδομάδᾳ... πόσο γελᾶσαμε μαζί!.. (κλαίοντας καὶ γελῶντας στὸν ἴδιον καιρὸ, ὅσο ἐξακολουθεῖ αὐτὴ ἡ διήγησι) «— Μαρία, τὴν ἐρώτησα, εἶδες τὸ χτενάκι μου;» Κι' ἐκείνη ἄρχισε νὰ γελᾷ: «Μὰ γιατί γελᾷς, παιδί; Μήπως τὸκρυψες;» Κι' ἐκείνη ἐσκουλουριάζετο ἀπὸ τὰ γέλια. Κι' ἐγὼ δὲν μποροῦσα νὰ κρατηθῶ... ἦταν κολλητικὸ... κι' ἐγελοῦσα μὲ τὴν καρδιά μου, χωρὶς ὅμως νὰ πάψω νὰ τὴν ρωτῶ: «Καὶ τὸ χτενάκι μου, παιδί, τὸ χτενάκι μου;» Ἐάφνου κατάλαβα πῶς τῶχα στὸ κεφάλι μου!.. Καὶ τότε γελᾶσαμε σὰν τρελλές κι' ἡ δυὸ... (Παραδίνεται οὐ δυνατὸ κλάμμα. Ὁ Παῦλος τῆς χαϊδεῖναι τὰ μαλλιά κλαίοντας σιωπηλὰ κι' αὐτὸς. Ἐάφνου ἀκούεται εὐθυμὸς ἦχος ἀπὸ τὴν κιθάρα τοῦ Μπαρτολέτο. Κι' οἱ δυὸ ἀναπηδοῦν ὀλόρθοι μὲ τρομαχικὴν χαρὰ, νομίζοντας πῶς ἡ Μαρία ἐγγύριζε ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Ἡ φορεματάτη διαρκεῖ μονάχα μιὰ στιγμὴ, ἐνῶ τρέχουν πρὸς τὸ παράθυρον γιὰ νὰ ἴδουν τὴν κόρη των).

Ἐλένη. Νὰ τὴν!

Παῦλος. Ἐκείνη εἶνε!

(Ἡ τρομαχικὴ συναισθησι τῆς πραγματικότητος τοῦς σταματᾷ. Ἡ κιθάρα ἐξακολουθεῖ νὰ παίζῃ ἕως τὸ τέλος).

Ἐλένη. Ποῦ τρέχουμε;

Παῦλος. Θέ μου! Τί εἶν' αὐτό;

Ἐλένη. Πάψε τὴν κιθάρα, Μπαρτολέτο! Μὴν παίζῃς ἄλλο! Ἡ Μαρία δὲν ξαναγυρίζει πειά!

Παῦλος. Ποτέ πειά... ποτέ!.. Κι' ὅμως ἤμαστε ἐνωμένοι!
Ἐλένη. "Ὅπως ἐκείνη μᾶς ἤθελε!.. (κλαίει στήν ἀγκαλιά ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου).

[Πέφτει ἡ αὐλαία]

(Μετάφρασις)

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

ΚΥ Π Α Ρ Ι Σ Σ Ι

Ἔτσι μεγάλο, ἀρχοντικό, κατάμαυρο, βαρύ,
 πίσω ἀπ' τὸν τοίχο, πὸν ὄργωσε κάποιον κισσοῦ ἢ λατρεία,
 τὴν ὥρα πὸν τὸ σήμαντρο βαρεῖ,
 σιὰ δειλινὰ μοῦ ὀρθώνουσαι τοῦ Γενταριοῦ τὰ κρῦα
 εἶσι μεγάλο, ἀρχοντικό, κατάμαυρο, βαρύ.

Κι' ὁ πόνος μου σιὰ μάτια μου σὲ πλάθει πειὸ τρανό,
 ὃ τῶν πικρῶν συλλογισμῶν γιγάντιο κυπαρίσσι.

Τὴ σκέψη μου σιὰ κλόνια σου πλανῶ,
 πῶχρον πουλιὰ πικρολάλα τῆς συμφορᾶς θρηνήση,
 κι' ὁ πόνος μου σιὰ μάτια μου σὲ πλάθει πειὸ τρανό.

Γυρτὸ σιὸ κάθε φίλημα πὸν στέλνει σου ὁ βορηᾶς,
 ἀναμετρῶς σιὸν ἴσκιο σου ζωὲς πὸν ἔχουν περᾶση.

Δὲν εἶνε μιὰ σταλιὰ παρηγοιάς,
 τάχα σὰν γέλασμα κι' αὐτὸ στὴ νεκρωμένη πλάση,
 σὰν σκύβης μὲ τὸ φίλημα πὸν στέλνει σου ὁ βορηᾶς;

Γιὰ μένα ὅμως, πὸν πάντοτε τῆς νύχτες μὲ θεωρεῖς,
 γὰ μὲ κρατοῦνε ξάγροντιο δίπλα στὴ λάμπα οἱ πόνοι,
 εἶν' ὁ θλιμμένος ἴσκιος σου βαρὺς
 καὶ στὴν καρδιά μου πειὸ βαθειὰ τὴν πίκρα μου οἰζώνει
 τῆς νύχτες, πὸν σὰ φάντασμα πελώριο μὲ θεωρεῖς.

Μ' ἀπόψε — ὃ νύχτα διάφανη μὲ χάρδια γαλανά! —
 ἀπόψε, πὸν θ' ἀναλυθοῦν τάσημια ἀπ' τὸ φεγγάρι
 καὶ — πέπλοι μιᾶς Νεραΐδας — σιὰ βοννά
 τὰ χιόνια ὀνειρῶν δλόγλυκη χλωμάδα θάχουν πάση
 καὶ τὰστροφῶς θὰ ξεψυχᾶ σὲ χάρδια γαλανά.

Ἦ, ἀπόψε, κυπαρίσσι μου, κι' ὁ πόνος μου θὰ βγῆ,
 γὰ τυλιχθῆ καὶ ν' ἀνεβῆ ὡς στὴν κορφὴ σου ἀπάνω,
 κι' ὡς γὰ ἄδοσι ἀνάλαφρα ἢ ἀγγή,
 σιὸν ἀπειρον τὸ μυστήριο θὰ ξεχυθῆ τὸ πλάνο
 σὰν ἕνα μύρο ὁ πόνος μου, πὸν ἀπάνω σου θὰ βγῆ.

(Ἄδῃναι)

ΣΤΕΛΙΟΣ Γ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΤΡΑΒΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΝΑ, τὸ παπόρι, ἀντίκρου ἀπὸ τῆ χώρα. Ἡλιος καλοκαιριάτικος· ἀστραφτερά νερά, ἴδια λυωμένα ἀσήμια ὀλόγυρα, κι' ἀλαφροσέγγουν τὸ παπόρι. Κ' ἦρθε αὐτό, χωρὶς νά ρίξη ἄγκυρα, καὶ μ' ἓναν κρατημένο δρόμο, ποῦ λές εἶν' ἀπ' τοῦ νεροῦ τὸ ρέμα καὶ τὸ χάδι, κι' ὄχι ἀπὸ δική του ὀρμή, κ' ἦρθε μαλακά καὶ σιγαστάθηκε στοῦ λιμανιοῦ τῆ μπούκα. Ἀντίκρου ἡ χώρα ἀνοίγεται, δεξιὰ κι' ἀριστερὰ ἀπ' τὸ ἔρημο λιμάνι· τὸ μακρουλό της τ' ἀπλωμα, λευκόσκουρο, μοιάζει σὰ δυὸ φτεροῦγες θαλασσοπουλιοῦ, ποῦ ἰσοζυγιάζονται, καὶ ποῦ δὲν τρέμουν. Καὶ μοιάζει ἡ χώρα σὰ νεκρὴ σ' ἐκεῖνον ποῦ θωρεῖ μαζί τῆ φτώχεια καὶ τὴν ἐρημίᾳ της.

Στοῦ λιμανιοῦ τὴν τάπια μοναχὰ λίγες ψυχές, στὸν καφφενὲ καὶ γύρω, ξεχωρίζονται· ἀγναντεύουν τοῦ παποριοῦ τὸν ἐρχομό, τὸ μόνο ποῦ τοὺς χαλάει κάθε βδομάδα τῆ βάρυπνη γαλήνη. Στὸ παπόρι μιὰ βάρκα μοναχὴ ἔχει πιάση, κ' ἐνῶ ἀπὸ τὸ κατάστρωμα χαίρονται πολλοὶ τὴν ὁμορφὴ τῆς χώρας ὄψη, μὲ τῆς πενκόςτρωτες πλαγιές ἀπάνου, μὲ τὰ μεγάλα σπίτια, τὰ κλειστά, καὶ τ' ἀνηφορικὰ σοκάκια τ' ἀδεια, κανεὶς ὅμως δὲν ἀντικρῦζεται στοῦ παποριοῦ τῆ σκάλα νὰ προβαῖνη.

Τὸ παπόρι ἔφερε τὸ κατάμαυρο πλευρό του κ' ἔκλεισε τοῦ λιμανιοῦ τῆ μπούκα, τὴν ὀλόστενη. Ἀκούγονται ἤσυγες μιλιές τῶν ταξειδιώτων, καὶ τοῦ βαρκάρη ἢ βαρετῆ φωνή, μονότονη ἀντηχεῖ μὲς τὴν πλατεῖᾳ γαλήνη.

— Ἄλλος γιὰ ὄξω, εἶπα! Εἶναι κανένας ἄλλος γιὰ τὴ χώρα; Κάνει κι' ἀστεῖα ὁ ἀνθρωπος. Μὰ νά, προβαίνουνε στὴ σκάλα δυὸ γυναῖκες· καὶ σιγά, ἡ μιὰ κρατούμενη ἀπ' τὴν ἄλλη, κατεβαίνουν, καὶ δίνει χέρι ἀργὸ ὁ βαρκάρης, καὶ βοηθάει, κ' ὕστερα πιάνει τὰ κουπιὰ.

Καὶ νά, σὲ λίγο διπλαρώσανε στὴν ἀποβάθρα τὴν παλιά. Μὰ τώρα, κι' ἀπὸ πρὶν, οἱ ἀνθρώποι ποῦ ἀγναντεύουν ἀπὸ πάνου, παλιοὶ ναυτικοί, καπεταναῖοι τοῦ Πολέμου μὲ σύνταξη ὅσο γιὰ τὸ ξερὸ ψωμί, ἔχουν ἀνησυχίση.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

— Ποιές νάν' αὐτές; ρωτᾶνε.

Κι' ὅσο ἡ βάρκα ζύγωνε, κι' ὡς ποῦ ἦρθε κι' ἀκούμπησε στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἀγκαλιά, τὰ κοιμισμένα τους μυαλὰ ξυπνᾶνε, καὶ κάτω σὰ θυμοῦ κέντημα τὰ κυριεύει. Κατεβαίνουν, ἦσανοι σὸ φανερό, μὲ τὴ θαλασσινὴ βαρειὰν ἐπιβολὴ τους, ποῦ τους κάνει νὰ μὴ δείχνουν ἄκαιρη περιέργεια.

Ἡ μαντήλα τῆς γριᾶς γυναίκας, σφιχτὰ δεμένη σὰ στεφάνι γύρω σὸ πρόσωπο μὲ τὴν αὐστηρὴν εἰδὴ, κρύβοντας τ' ἀφτιά καὶ τὸ σαγόνι, θᾶκανε νὰ γνωρίσουν τὴ γυναῖκα, ποῦ θᾶτανε γνωστὴ καὶ ντόπια τοῦ νησιοῦ, ὅπως τὸδειχνε ὁ κεφαλόδεσμός της· μὰ ἡ ἄλλη, ποῦ μοιαζε γιὰ δούλα, καὶ φοροῦσε τὴ μαντήλα ξενικά, σκέπαζε τὴ γριὰ μὲ τὸ κορμί της.

Ἄξαφνα κάποιο ψιθυρο ἔτρεξε ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς περιέρους, καὶ τὸν ἴδιο λόγο σιγαλλάζον ἕνας μὲ τὸν ἄλλο.

— Βρέ, εἶν' ἡ Καπετάνισσα, ἡ κυρὰ Κοντύλω!

— Βρέ, τί ξαφνικό! Καὶ πῶς αὐτό;

— Τριάντα χρόνια ἔχει νὰ πατήση σὸ νησι.

Ἡ προεστὴ γυναῖκα, ὀρθὴ στὴν ἀποβάθρα, κι' ἀκουμπῶντας σὸ ραβδί γερά, μὲ μάτια λαμπερὰ κι' ὀλόμαυρα, μὲ φρούδια κάτασπρα δασιά, βλέπει γοργὰ τριγύρω. Λίγο περὶ πίσω, ντροπαλή, βαστῶντας κάποια πράματα, στέκεται ἡ δούλα, γυναῖκα καὶ τούτῃ σὸ ἴδιο ψηλὸ ἀνάστημα μὲ τὴν κυρὰ της, κάπου τριαντάρα, ἀδέξια κόρη ἀσκημοντυμένη.

— Ποῦ εἶσαι, Δεσποινιῶ; βαριά ρωτᾶει ἡ προεστὴ γυναῖκα. Πῆρες ὅλα τὰ πράματα;

— Τὰ πῆρα, κυρὰ! ἀπαντᾶει ἡ δούλα μὲ τὴ ρουμελιώτικὴ της προφορὰ.

— Πᾶμε, ἔλα!

— Κυρὰ Καπετάνισσα, καλῶς μᾶς ἦρθες!

Πρόβαλε ἔμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἕνας ὁ περὶ γέρος, σοβαρός, μὰ καὶ χαρούμενος. Μὲ γνωρίζεις ἐμένα;

— Τί κάνεις, καπτὰ-Λάμπρο-Θοδωρῆ; ... Τοῦ λόγου του δὲν εἶν' ὁ Κολαντρέας — τί κάνεις, Νικολό; Δὲ μὲ γνωρίζεις;

— Προσκυνῶ τὴν ἀφεντειά σας, καὶ καλῶς ὠρίσατε! Τὸ νησι δὲ θὰ σᾶς γνωρίσῃ πειά!

— Ναί, μὰ ἔγω ὅλους σᾶς θυμοῦμαι! .. νὰ αὐτὸς εἶν' ὁ Μητρογιάννης τοῦ Κολαούζου ὁ σύγαμπρος. Τί κάνεις;

Ταραχὴ τρανὴ πέφτει σ' ὅλους τοὺς γέρους. Ὅλοι ξεσκούφωτοι σκύβουν καὶ τὴ χαιρετοῦν· ἄλλοι δακρῦζουν, ἄλλοι σαστισμένοι μένουν, καὶ δὲν ξέρουν ἂν πρέπει κι' αὐτοὶ νὰ δώσουν χερὶ στὴ σεβαστὴ γυναῖκα.

— Νὰ κοπιάστε σπιτι, κυρὰ συμπεθερά! λέει ὁ Θοδωρῆς μὲ βιά — τρέχτε, βρὲ σεῖς παιδιὰ, νὰ πῆτε στὴ γυναῖκα μου· ἦρθε ἡ κυρὰ Κοντύλω, ἡ Καπετάνισσά μας!

Ἐξέει ὁ Λάμπρο-Θοδωρῆς πῶς σὸ νησι δὲν ἔχει πιά στενὴ συγγενολογιά ἢ κυρὰ Κοντύλω· συμπεθεριὲς ὅμως πολλές, καὶ

θέλει πρώτος νά λάβη τή χαρά νά τή φιλοξενήσῃ, γιατί σέ λίγο θά τοῦ τή φιλονικήσῃ ὅλη ἡ χώρα, ὅση μένει ἀκόμα ζωντανή... Πάλι, διακριτικός, μήτε καί συλλογιέται νά ρωτήσῃ τὸ γιατί καί πῶς θυμήθηκε τὸν τόπο τῆς ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια ἢ σεβαστῆ γυναῖκα.

Ἡ συνοδιά ἀνηφόρισε, κ' ἔστηρεψε ἓνα σοκάκι λίγος λαὸς τρέχει ἀπὸ κοντά. Τὰ σπίτια γύρω εἶναι κλειστά. Κάπου ἀνοίγει καμμιὰ πόρτα χαμηλή, καί καμμιὰ δειλὴ γυναῖκα ξεπροβάλλει καί κυτᾶζει, ἀκούοντας βήματα βαριά στὰ γλιστερά τὰ καλντιρίμια. Τὰ σπίτια τὰ περισσότερα εἶναι δίπατα, ψηλά, μὲ κήπους, μὲ κορακοσυκιές τριγύρω. Ὅσα κατοικημένα, ἔχουνε μοναχὰ τὸ κάτω πάτωμα ἀσβεστόχριστο ἴσαμε ὄξω τοῦ δρόμου τὰ λιθάρια καί πολλά χαροκαμένα, μαύρους ἔχουν τοὺς τοίχους καί τ' αὐλόστρωτα ἴσα μὲ τὸ δρόμο πάλι. Μὰ τὰ πειὸ πολλά εἶναι κατάκλειστα, μὲ ξεφλουδισμένους τοίχους, μὲ παράθυρα χωρὶς φύλλα, καρφωμένα.

Χλωμή, ἀμίλητη μένει ἡ γριά, κ' ὄλοι τριγύρω. Κ' ἔτσι ἡ συνοδιά προβαίνει.

* * *

Τὸ πρωὶ κρυφά, καί πρὶν τὸ νοιώσῃ ἡ φαμιλιά τοῦ Λάμπρο-Θοδωρῆ, κατέβηκε ἀπ' τὸν κῆπο ἡ Καπετάνισσα ἡ Κοντύλω, τοῦ περιφημοῦ θαλασσομάχου κόρη μοναχῆ, στρατηγοῦ Ρουμελιώτη ἀναδεχτή, χήρα ναυάρχου μὲ φτωχικὴ σύνταξη.

— Πάμε γλήγορα, μωρὴ Δέσπω, θά πλακώσῃ κόσμος σήμερα τοῦ Θοδωρῆ, κ' ἀπ' αὐριο θ' ἀρχίσουν τὰ τραπέζια σ' ἄλλα σπίτια γιατί μὴν κυτᾶς, ἂν εἶναι ὄλοι φτωχοί, μ' ἀγαπᾶνε, μωρὴ, μ' ἀγαπᾶνε!

Πῆραν τὸ δρομὶ τοῦ κήπου καί βγήκαν ἀπὸ τὴν πισώπορτα. Ἦξερε ἡ γριά καλὰ τὰ σπίτια, μάλιστα τὰ γύρω στὸ δικό της, τὸ κλειστὸ καί τὸ ρημαδιακό της. Μὲ τὴ Δέσπω τὴ Ρουμελιωτοπούλα ἀπὸ κοντά, καί μὲ τὸ ραβδί της, τραβοῦσε γιὰ τὸ σπίτι της.

— Ἐλα, μωρὴ, κάμε πειὸ γλήγορα! ἔλεγε ἐνῶ φουσοῦσε· ἔλα, δῶσε μου τὸ χέρι σου· δὲν ξέρω γιατί δὲ μπορῶ νά περπατήσω σήμερα· θάναι ἀπὸ τὸ ταξεῖδι... Μπά! πόσο μοῦ φαίνονται μικρά τὰ σπίτια — νά, τὸ Μεγαπαναῖτιο... νά τοῦ... αὐτὸς ἦταν ὄχτρος μας, θιὸς χωρὲς τον! ἰὶ ἀνήφορος· πόσο κουράστηκα, ἄχ, ἐγὼ ποῦ μιὰ φορὰ ἐδῶ ἔτρεχα καί πετοῦσα... Κῦτα, χάλασε τὸ καλντιρίμι· τόχανε στρωμένο οἱ δικοί μου. Νά, καί τοῦ Γιάννη-Λάζαρου ἔπεσε τὸ σπίτι... μὰ ποιὰ νᾶν' αὐτὴ ποῦ φάνηκε στὴν πόρτα; Ὅλοι ξεκληρίστηκαν — ποιὰ νᾶναι τάχα; Καμμιὰ παλιά τους δούλα... καλὴ μέρα. κυρά, πῶς σὲ λένε:

— Βενετιά, κυρά μου...

— Τίνος γυναῖκα εἶσαι σύ;

— Τοῦ Μήτρου Κουτσοδόντη.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

— Νύφη τοῦ Μήτρο-Λάζαρου; Τί κάνει αὐτός;
 — Πέθανε ὁ μακαρίτης· τονὲ γνώρισες, κυρά μου;
 — Ἄν τονὲ γνώρισα — εἶχε μερδικὸ στὸ καράβι μας· συμπέ-
 θερός μας...

— Ποιὰ εἶσαι, κυρά μου, ἡ ἀφεντειά σου;
 — Ποιὰ εἶμαι... ἄχ... Νά, φτάσαμε, μωρὴ Δέσπω, βλέπεις
 αὐτὴ τὴν πόρτα τὴν τρανή;

— Χριστὸς καὶ Παναγιά! Θάναι ἡ κυρά Κοντύλω, ἡ Ναυαρ-
 χίνα θάναι, ἡ Καπετάνισσα! ἔκανε ἡ φτωχὴ γυναῖκα μοναχὴ της.

Στὸ ψήλωμα τοῦ δρόμου, ποῦ σωνότανε κεῖ, μι' αὐλόθυρα
 τετράγωνη, μ' ἕναν τρανὸ χάλκινο χαλκᾶ, μισανοιχτὴ καρτε-
 ροῦσε. Μὲ γερὸ χέρι ἐσπρωξε ἡ Δέσπω, μὰ ἡ πόρτα δὲν ἐσκουξε,
 δὲν ἀντιστάθηκε, σὰ σκουριασμένη ποῦπρεπε.

— Κῦταξε, εἶπε ἡ γριά, ἐδῶ συχνομπαινουν ἀγθρωῶποι, θὰ
 τῶχονε ρημάξη τὸ καψόσπιτο... κ' ἐγὼ θαρροῦσα κάτι θάμενε...
 κι' ὁ δρόμος μέσα πατημένος!

Ἔκαμε πρῶτα τὸ σταυρὸ της, σὰ νᾶμπαινε σ' ἐκκλησιά,
 κ' ὕστερα ποοχώρεσε. Ἀπὸ τὰ δυὸ πλευρὰ πεζοῦλι βαστοῦσε,
 κι' ἀπάνου σ' αὐτὸ ἀπὸ μιὰ σειρὰ πέτρινες κολῶνες, ποῦ θὰ
 κραιτοῦσαν κάποιαν ἰσκιωσιά. Τώρα οὔτε τὰ ξύλα τῆς σκάρας
 ἀπομεινάν. Κι' ὁ κῆπος πίσω ἀπ' τῆς κολῶνες, ἀπ' τῆς δυὸ με-
 ριές, ὅλος ἦταν ἄδειος· τὰ κούτσουρα μονάχα ἀπ' τῆς ἀμυγδα-
 λιῆς φυλάγανε σκοπὸ κεῖ πέρα.

Στὸ βάθος αὐτοῦ τοῦ διάδρομου ἄρχιζε πλατειὰ σκάλα, ἀπὸ
 ποῦρι κι' αὐτῆ, ὅλο χνουδάτο πράσινο, μὲ κάγκελα βαριά στὰ
 πλάγια, κ' ἔφερεν στὸ σπῆτι. Ἡ Καπετάνισσα ἄλαλη, μὲ βρῦσες
 ἀνοιχτές τὰ μάτια, εἰν' ἔτοιμη νὰ βάλῃ πόδι καὶ τὴ σκάλα
 ν' ἀνεβῆ. Μά, νά, μιὰ γυναῖκα βαστώντας ἕνα χάλκινο σιννὶ
 κ' ἕνα σταμνὶ στὸ χέρι, εἶχε προβάλλῃ ἀπ' τὴν αὐλόθυρα καὶ
 προχωροῦσε ἄπορη γιὰ κεῖνο ποῦ θωροῦσε.

— Ποῦ πᾶς τοῦ λόγου σου; Τί θες ἐδῶ; κ' ἔκαμε κατ' αὐτὴν
 ἡ Καπετάνισσα μὲ τὸ ραβδί της.

— Γιὰ νερό! εἶπε, πάω στὴ στέρνα.

Ἀλήθεια... θυμήθηκε τὴ στέρνα τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ δροσιζό-
 τανε κόσμος καὶ κοσμάκης ἕναν καιρὸ. Ἀναστενάζει λοιπὸν
 ἀκόμα τὸ καψόσπιτο κάνει αὐτὸ τὸ καλὸ στὸ φτωχόκοσμο! Πρὶν
 ἀφήσῃ τὴ γυναῖκα νὰ περάσῃ κατὰ τὴν πιασουλῆ, προχώρεσε
 αὐτὴ πρῶτη.

— Ἔλα, Δεσποινιά! εἶπε· θέλω νὰ ἴδῶ τὴ στέρνα!

Ἀπ' τὴν αὐτὴ περάσανε στὸ σκοτεινὸ ἰσόγειο, γερὸ σὰν κά-
 στορο ἀκόμα, καὶ χωρὶς σοβᾶ βρεθήκανε σὲ χώρισμα ἄδειο,
 ταρτωσιμένον καταγῆς. Ἀπ' τὰ γυμνά παράθυρα τὸ φῶς περ-
 νοῦσε, κι' ἀπὸ ἕνα σ' ἄλλο χώρισμα ἔφτανε θαμπό, κ' ἔπεφτε
 στῆς στέρνας τ' ἀνοιγμα, ἀνοιχτὸ σὰ στόμα πηγαδιοῦ στὴ μέση.

— Ρίξε τὸ σιννὶ σου! εἶπε ἡ γριά προσταχτικὰ στὴ γυναῖκα·
 πᾶρε νερό!

Πίσω ἀπ' αὐτὴ ἔκαμε ἢ γιὰ σημάδι στὴ Δέσπω νὰ σωπαίνῃ, σὰ νάτανε ν' ἀκούσῃ κάτι σημαντικό. Χτύπησε κάτω τὸ συννί, κι' ἀντήχησαν οἱ θόλοι ἀπ' τὸ νερὸ ποῦ ξίπνησε καὶ θορυβοῦσε.

— Ἀκούς; εἶπε στὴ Δέσπω μ' ἕναν τόνο μυστικό, καὶ βλέπανε τὰ μάτια της μέσ' τὸ σκοτάδι· χρόνια καὶ χρόνια ἔχει συναχτῆ ἔδω πέρα τὸ νερὸ, καὶ μένει ἀστερευτο. Πᾶμε τώρα, ἔλα! Ἐδῶ ἐρχόμαστε κορίτσια καὶ τὰ λέγαμε, γύρω στὴ στέρα. Ἐλα νὰ ἴδῃς καὶ τὸν παλιὸ μας φουῖρο. Πόσες ψυχές, καὶ πόσα τσοῦρμα φάγανε ψωμί ἀπ' αὐτόν... ἄχ, ἀλοίμονο!

Εἶχε πέσει ὅλος ὁ φουῖρος, καὶ τὰ τοῦβλα του ὅλα κάτω εἶχανε σκορπιστῆ. Κανεὶς δὲν εἶχε βρεθῆ νὰ τὰ πάρῃ... τί νὰ τὰ κάμῃ γιόλα; Ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια σπῆτι καινούργιο δὲν εἶχε σηκωθῆ ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τὰ ἔρημα. Ἐτσι ἀπόνα σ' ἄλλο χωρισμα βγήκανε στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ περιβολιοῦ, καὶ σὲ λίγο βρεθήκανε πάλι στὴ μεγάλη σκάλα.

Κι' ἀρχίζανε νὰ τὴν ἀνεβαίνουν.

* * *

Τὸ κεφαλόσκαλο ψηλά, ὅλο στρωμένο μὲ μεγάλες πλάκες πώρινες, εἶχε στῆς σκιμαῖδες του ἀγριολουλούδα καὶ χόρτα φουτρωμένα, σὰν κηπάρι ποῦ ξαγρίεψε ἀπὸ χρόνια· κ' ἦταν αὐτὸ τόσο πλατὺ, ποῦ θὰ μπορούσε χορὸς ἐκεῖ πέρα νὰ στηθῆ· κ' ἔπιανε τὸ πλάτος τοῦ μεσανοῦ σπιτιοῦ, κ' ὕστερ' ἀκολουθοῦσε, σὰ μπαλκόνι ἀτέλειωτο, τῆς δυὸ πλευρῆς του, κ' ἔτσι ὅλο ἔκανε ἕνα λιακωτὸ μακρὸ ὅση κ' ἡ πρόσοψη αὐτοῦ τοῦ πύργου, παλατιοῦ σωστότερα.

Σταθίκανε στὴ θύρα ἔμπρὸς τὴν τοξωτή. Μὲ μιὰ ματιὰ ἀλαλή τὴ μέτρησε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἢ Καπετάνισσα· φούσκωνε τὸ στήθος της ἀπ' τὴ λαχτιάρα καὶ τὸ κουραστικὸ τ' ἀνέβασμα. Ἦτανε καρυδένια ἡ θύρα, ἀπλὴ βαρειά, χωρὶς στολισματα, καὶ μοναχὰ μ' ἕνα παράξενο κεφάλι Ἀράπη μπρούτζινο γιὰ χτυπητῆρι.

— Ποῦ εἶναι τὸ κλειδί; εἶπε μὲ φωνὴ πνιγμένη, κ' ἔφαχνε στὴν τσέπη της βαθιά.

Τὸ κλειδί ἦτανε βαρὺ, κι' αὐτὸ μπρούτζινο, καὶ σκουριασμένο. Πολλὴν ὥρα οἱ δυὸ τους πάλαιψαν ἐκεῖ ὡς ποῦ ν' ἀνοίξουν. Κάτου στὴν αὐλὴ, στὸν πάτο τῆς σκαλας, γυναῖκες εἶχανε μαζευτῆ μὲ τ' ἀγγεῖά τους, κ' ἡ ἀπορία τους ἦτανε στὰ μάτια τους ζωγραφιστή. Τέλος ἀνοίξε ἡ θύρα.

— Σῶπα, καὶ κανεὶς δὲν ἔχει μπῆ! εἶπε ἡ Καπετάνισσα· θὰ τὸ βροῦμε ὅπως τ' ἀφήσαμε ἀπὸ τότε... Ἀγκαλιά, καὶ τί θὰ βροῦμε — ἄχ, ἀλοίμονο!

Μπήκανε σ' ἕνα πλατὺ τετράγωνο δωμάτιο· γωνιά τρανὴ στὸ βάθος μὲ τὸ σκέπασμά της χτισμένο μέσ' τὸν τοῖχο, ὅλη ξεφτι-

σμένη· οὔτε στάχτης σημάδι πειὰ δὲν ἔδειχνε. Τὸ πάτωμα ὄλο καρυδένιο ἀπὸ χοντρὸ σανίδι· χαραμάδες ἀνάμεσα πλατείες, κ' ἀνέβαινε ἀπὸ κάτω, βαθὺ κ' ἀπόκουφο, τῆς στέρνας τὸ μουγκρὸ ἀνατάραμα σὰ θεριοῦ ἄλυσοδεμένου. Ζωγραφισμένοι οἱ τοῦχοι, καὶ τὸ ταβάνι σκαλιστό, καὶ χουσωμένο ἀνάμεσα στὰ βυσισιὰ σκαλισμάτα. Ἐπιπλο κανένα· μούχλα μύριξε· καὶ τὸ πάτωμα γεμᾶτο γῶμα ἀπ' τὰ χαλάσματα τοῦ ταβανιοῦ ποῦ χάσκανε πυκνά. Παράπλευρα τέσσερες πόρτες φέρναν ἀπὸ 'κεῖ σ' ἄλλα δωμάτια.

Τράβηξε ἡ γριά ἴσα στὴ μιὰ ἀπ' αὐτές, κ' ἀπὸ 'κεῖ περνωῶντας σ' ἄλλη, βρέθηκε τέλος πρὸς τὴν πίσω τοῦ σπιτιοῦ πλευρὰ, τὴν ἀνατολική. Ὀλάνυχτα ἦταν ἐκεῖ πέρα τὰ παράθυρα, τζάμι κανένα, καὶ τὸ φῶς τῆς θάμπωσε τῆς δυὸ γυναῖκες. Ἐνα κομιὸ βενετζιάνικο βαρὺ, ἄδειο βέβαια, καὶ καναδιὸ παλιὲς καρέκλες. Ἔσυρε τὴ μιὰ μὲ τὸ στανιὸ ἡ Καπετανίσινα καὶ κάθισε στὴ μέση· ὄξω, ἀντίφρουζαν ἄλλα σπίτια ἀπανωτά, κατάκλειστα τὰ περισσότερα.

— Νά, ἐδῶ ἦταν τοῦ παποῦ ἡ κάμαρη! ψιθύρισε· κ' ἄξαφνα τινάχτηκε: Κύτα, μωρὴ Δέσπω, εἶπε μὲ φωνὴ σὰ νάτανε χαρούμενη· κύτα ἐκεῖ, βλέπεις τὸ σπίτι στὴν κορφὴ τῆς ράχης, τὸ πειὸ ψηλὸ, μὲ τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα καὶ τὴ γαρουφαλία στὴ γλάστρα... νά, καὶ μιὰ γυναῖκα! Βλέπεις; Εἶναι τὸ πατρογονικό, τὸ πρῶτο μας τὸ σπίτι· καθόνταν οἱ δικοὶ μου ἐδῶ κ' ἕκατόν πενήντα χρόνια. Ἔτσι τᾶχτιζαν τὰ σπίτια τότε, μακρυνὰ ἀπ' τὴ θάλασσα, γιὰ τοὺς πειράτες. Ἦταν οἱ δικοὶ μου πρῶτοι ποῦ ἤρθαν καὶ κατοίκησαν ἐδῶ. Ὑστερα ἡ χώρα πύκνωσε, καὶ κατέβηκε ὁ παλποὺς στὴ χώρα — ἔχουμε κ' ἄλλο ἓνα σπίτι πειὸ μακρυνὰ ἀποδῶ. — Κ' ἔκαμε ὁ πατέρας χρήματα πολλὰ ὕστερα, κ' ἔχτισε αὐτὸ ποῦ βλέπεις. Ὅλα, ξυλική, σίδερα, κεραμίδια, χρώματα, καὶ τοὺς τεχνίτες τὰ κουβάλησε ἀπ' τὴ Βενετιά... Ἄχ, ἀλοίμονο!

Εἶχε ἀνασηκωθῆ, καὶ ξανακάθισε. Σώπαινε τώρα τὸ φῶς κατάματα τὴ χτυποῦσε. Θαμπώθηκε, ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ γιὰ κάμποσο ἔδειξε ν' ἀποκοιμήθηκε. Τὴν ἄφησε τότε ἡ Δέσπω ἤσυχη, κ' ἄρχισε νὰ γυρίζῃ τ' ἄλλα τὰ δωμάτια· κ' ἐκεῖ, ἄξαφνα, ἄκουσε μιὰ τρομερὴ φωνή.

— Δέσπω!

Ἔτρεξε στὴν κυρά της καὶ τὴ βρῆκε ὀρθή, μὲ πρόσωπο ἀλλαγμένο, κάνοντας σὰν τρελλή.

— Πῶς μ' ἄφησες ὀλομόναχη, μωρὴ κουρούνα; Ἐύπησα, καὶ καθὼς βρέθηκα ἔδω μέσα, μοῦ φάνηκε πῶς ἤμουνα σ' ἐκεῖνα τὰ χρόνια... ἄκουσα καὶ τὰ βήματά σου, κ' εἶπα ἦτανε κανεὶς ἀπ' τοὺς δικούς μου...

— Κ' ἐγώ, κυρά, ἄκουσα τὴ φωνὴ σου νὰ μὲ κρᾶζης, καὶ πῆγα νὰ πεθάνω ἀπ' τὴν τρομάρα μου. Πῶς λαβάτωσα ἡ ζουρλή!

Τὴν ἔβαλε ἡ Δέσπω τὴ γριά καὶ ξανακάθισε, καὶ τὴν ἄκουγε

ΦΥΓΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ. — (Εικόνη ἐκ τῆς Κατῆς Διαθήκης)

νά σιγομιλή ἐκεῖ σὰ νά νειρευόταν. Ἔδειξε αὐτὴ μὲ τὸ χέρι πάλι τὸ σπίτι τὸ ψηλό, χωρὶς καὶ νά τὸ βλέπη. Κ' εἶπε·

— Τώρα αὐτὸ τὸ χαίρονται οἱ παλιοὶ μας δούλοι, τῷαμα δώση προῖκα στὴ μακαρίτισσα τὴ Μαρουσῶ ἅμα τὴν παντρέψαμε μὲ τὸ λουτρόμο τοῦ καραβιοῦ μας. Ἐγὼ ἤμουν ἀκόμα ἀνύπαντρη· θυμοῦμαι τὸ γάμο σὰ νάναί χτεσινός. Τώρα αὐτοὶ κάμαν ἀγγόνια πλήθος, ὅλοι ναυτικοί, καὶ πορευόονται καλά, μαθαίνω. Ἐρχονται καμμιὰ φορὰ στὴν Ἀθήνα μὲ κανένα χάρισμα· δὲ μὲ λησμονοῦν, ἄς εἶναι καλά. Θὰ χαροῦνε πολὺ ποῦρθα, ἂν μείνω ἔδω μάλιστα...

— Τοὺς ξέρω, δὲν τοὺς ξέρω ἄγώ, κυρά;

— Πῶς δὲν τοὺς ξέρεις, εἰν' ἐκεῖνος ὁ κρεμανταλᾶς...

— Ὁ Ραφαλιᾶς, ποῦ γύρευε νά μὲ πάρῃ!

Κ' ἡ Δέσπω ἀναστέναξε.

— Ναί, ἦσον ἄτυχη κ' ἐσὺ, καϊμένη... γύρευε προῖκα αὐτός· εἶχε δίκιο, χωρὶς προῖκα...

Ἡ φωνὴ της ἔγινε πιεὶ βραθεῖα τώρα.

— Μὰ ἔχει ὁ Θεός... αὐτός θὰ σὲ προικίσῃ, Δεσποινιά μου...

— Ἐχει ὁ Θεός, μὰ γιὰ μένα, τὴ δόλια, δὲν ἔχει!

— Μὴν τὸ λές αὐτό, Δέσπω! Ἐχε ὑπομονή...

— Μὰ ὡς ποτε, τόσα χρόνια μὲ τὸ λές, κυρά...

— Ναί, ἡ ἀλήθεια εἶναι, σ' ἀδίκησα κ' ἐγὼ μικρὴ σὲ πῆρα, δώδεκα χρονῶ, νά σὲ παντρέψω, κ' εἶσαι τώρα, πόσο—εἰκοσιοχτῶ; Ἐκαμε νά μιλήσῃ ἡ Δέσπω, μὰ ἀντικόπηκε.

— Ἄφησε κ' ἐμένα ὁ μακαρίτης ὅπως ξέρεις· ἀνοιχοχέρης ὅσο ζοῦσε, πάει κ' ἡ προῖκα μου, κ' αὐτὸ τὸ ρημαδί, ἦθελε κ' αὐτὸ νά τὸ πουλήσῃ, μὰ ποιός τόπαιρνε...

— Τί, δὲν ἀξίζει τίποτα, κυρά; Τέτοιο παλάτι!

— Πῶς δὲν ἀξίζει! Αὐτὸ εἰν' ὁ θησαυρός μας τώρα, κακομοῖρα! Ἐδῶ θ' ἀφήσω ἄγώ τὰ κόκκαλα, ἅμα κ' ἐσὺ μὲ παρατήσῃς...

— Ὅχι, κυρά, ἐγὼ θὰ μείνω ἀντάμα σου, ἂν ἀγαπᾶς κ' ἡ ἀφεντεῖά σου... μὰ τί σπίτι! Καὶ πόσες κάμαρες! Δὲν ἦρθες μέσα νά τὸ ἰδῆς, κυρά!

— Τὸ δικό μου σπίτι, μωρὴ κουτή, θὰ μοῦ δείξῃς ἐσὺ; Δὲν τὸ ξέρω; Δὲ γεννήθηκα, ἀνατράφηκα, παντρεύθηκα σ' αὐτό; εἶπε ἡ γοῖα μὲ νευρικό γέλιο μαζὶ καὶ παράπονο.

— Ἐγὼ, τί νά σοῦ πῶ, κυρά, σκιάχτικα κ'εἶ μέσα. Ἡῦρα καὶ μιὰ παράξενη κάμαρη μὲ λίγα σκαλάκια, μπῆκα μέσα, εἶναι σὰν κάμαρη μέσα σ' ἄλλη κάμαρη, κ' ἄλλη πιεὶ μικρὴ παραμέσα, κ' ἄλλη, κ' ὕστερα ντουλάπια, ντουλαπάκια ἀπὸ τῆς δυὸ μεριεῖς— μὰ τ' εἰν' αὐτό, κυρά;

— Εἰν' ἡ μεσάντρα! εἶπε ξαφνισμένη ἡ Κατετάνισσα· πᾶμε νά τὴ δοῦμε γλήγορα— ὄχι, στάσου! Ἐλα ν' ἀκούσῃς πρῶτα!

Εἶχ' ἕνα κέφι, κ' ἔκανε σὰ νά ξανάνειωσε. Κάθισε πάλι κ' ἔβαλε καὶ τὴ Δέσπω κοντά της νά καθίσῃ. Κι' ἀκουγε τούτῃ ἡ δόλια.

Τί τὴν ὠφελούσαν ὄλ' αὐτά; Εἶχε αὐτὴ νὰ λαβαῖν ἅπ' τὴ γριά-
τόσουε μιστούς, τὴν προῖκα τῆς. Καὶ τώρα θ' ἄκουγε γιὰ περα-
σιμένα· μὰ κάθισε, ἀποφασισμένη κι' ἄκαρδη, ν' ἀκούσῃ.

— Στραβοὶ χρόνοι! ἔλεγε ἡ γριά Κοντύλω· νά, βλέπεις, σ' αὐτὴ
τὴν κάμαρη κοιμῶταν ὁ παπούς· ἀπὸ κάτου ἅπ' τὸ κρεβάτι του
εἶν' ὁ κρυψῶνας, βλέπεις τὴν κλειδαριά στὸ πάτωμα, τὸν καταρ-
ράχτη, πῶς τὸ λέτε σεῖς;

— Ἔτσι τὸ λέμε, κυρά.

— Ἦτανε φιλάργυρος πολὺ, κι' ἅμα εἶχε ἀνάγκη, ἀνοίγε τὸν
καταρράχτη σιγὰ (κλειδωνότανε μέσα πρῶτα), καὶ κατέβαινε·
ἀπὸ κάτου εἶν' ὁ κρυψῶνας· ἐκεῖ φύλαγε τὰ τάλλαρα — πολλὰ!
Κατέβαινε...

— Κ' ἐπαιρνε ὅσα ἠθελε; Νὰ κυτᾶξουμε κ' ἐμεῖς, κυρά!

— Σώπα, μὴ λές κουτὲς κουβέντες! Ὁ κρυψῶνας ἄδειασε ἀπὸ
χρόνια, καὶ δὲν ξαναγιόμισε — μὴ λές κουτὲς κουβέντες... ἄχ,
ἀλοῖμονο!

Σοβαρεύτηκε. Μὰ ἄξαφνα γλυκάθηκε πάλι ἡ ὄψη τῆς· γέλασε,
κι' ἀντήχησε στεγνὸ τὸ γέλιο τῆς στὸ κούφιο σπιτί.

— Μιά μέρα ἐγὼ καὶ κάποιες ἄλλες ξαδερφοῦλες προκομμέ-
νες, ἡ Μεροσίνη κ' ἡ Μεταξωτή, κλέψαμε τὸ κλειδί ἅπ' τὸ γέρο,
καὶ τοῦ πήραμε πενήντα τάλλαρα, θυμοῦμαι — ναί, πενήντα
ἦτανε... Θέλαμε νὰ βάλουμε κ' ἐμεῖς μερδικὸ στὴ σερμαγιά·
ὑστερα, εἶδαμε, ἦτανε γρουσουζιά γιὰ τὸ ταξεῖδι, καὶ τὰ ξαναβά-
λαμε στὸν τόπο τους.

— Τ' εἶναι *σερμαγιά*, κερά;

— Δὲν ξέρεις τ' εἶναι *σερμαγιά*; — στραβοὶ χρόνοι, στραβοὶ,
μὰ ποῦν' τοι πάλι; Τὸ καράβι μας — εἶχαμε τρία — ἦταν ἔτοιμο
γιὰ τὸ ταξεῖδι· τρακόσα κομμάτια εἶχε τὸ νησί μας. Νάβλεπε
τὴν ἀνοιξη, ἄστραφτε κάθε μέρα ἡ θάλασσα, μπροστά στὴ χώρα,
ἅπ' τὰ καράβια ποῦ ἀρμένιζαν περιμένοντας τοὺς καπετάνιους
νὰ κινήσουνε. Λοιπὸν τὸ βράδυ, θυμοῦμαι, στὸ τραπέζι εἶπε ὁ
πατέρας· «Ἐσύ, γυναῖκα, τί θὰ βάλῃς σερμαγιά; — Ὅγδόντα
τάλλαρα. — Ἐσύ, Κοντύλω, βάλε κ' ἐσύ! — Δὲν ἔχω γ' ἄω, πα-
τέρα (εἶπα γ' ἄω). — Βάλε κ' ἐσύ, σὲ κρεντιτάρω γ' ἄω, βάλε πεν-
τακόσα τάλλαρα, ἄλλα τόσα ἡ μάννα σου, ἄς βάλουμε καὶ τῆς
Μαρουσοῦς (τῆς δούλας μας) ἄλλα κατό». Ἔβαλε καὶ γιὰ τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ.

Ἔτσι τὸ κάνανε, γιὰ γοῦρι, τότε· βάναν οἱ ἄντρες ἀπὸ χιλιά-
δες τάλλαρα, βάνανε κ' οἱ γυναῖκες.

Τὸ πρῶτ', θυμοῦμαι, σηκωθήκαμε νωρίς· ἔφρασε ὁ λοστρόμος
μὲ τοὺς ναῦτες· μπῆκε ἡ μάννα στὴ μεσάντρα μὲ τῆς δούλες,
ἔβγαλε ἅπ' τὸ πεῖο βαθὺ ντουλάπι τῆς σακκούλες μὲ τὰ τάλλαρα,
εἴκοσι χιλιάδες — ὅλη ἡ σερμαγιά. Τάβαλε ὁ λοστρόμος στὰ
ξεμπύλια, οἱ ναῦτες τὰ περάσανε στῆς μαναβέλες, καὶ τὰ φορτω-
θήκαν καὶ κινήσανε· καὶ μπροστά ὁ λοστρόμος, ἀρματωμένος,
κι' ἀπὸ πίσω κείνοι στὴ γραμμὴ, τραβήξανε γιὰ τὸ καράβι.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothefirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

Τὸ ταξεῖδι βαστοῦσε μῆνες· ἀγοράζανε σιτάρι στὴ Μαύρη θάλασσα, περνοῦσαν ἀπὸ τὸ νησί, ἀφίναν ὅσο χρειαζότανε γιὰ τὸ σπίτι — κ' ἴσα γιὰ τὴ Μαροῦλια! Καὶ γυρίζανε μὲ διπλὰ τάλλαρα· τὰ βάνανε μέσ' τὰ ζεμπίλια πάλι μὲ τῆς μαναβέλες φορτωμένον, καὶ μπροστὰ ὁ λοστρόμος ἀρματωμένος — καὶ τᾶπαιρνε ἢ μητέρα καὶ τὰκρυβε μέσ' τῆ μεσάντρα.

Καὶ τί δὲν εἶχε μέσα αὐτή! Ἐκεῖ φυλάγαμε τὰ ροῦχα, τὰ διαμαντικά, καὶ τὰ προικιά μου. Ἐκεῖ τῆς σάρκας καὶ τῆς ντυμασιᾶς τὰ ροῦχα, καὶ τὸ καθετὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ σπιτιοῦ μας. Μὰ εἶχαμε καὶ τὸ κελλάρι κάτου... ἄχ, στραβοὶ χρόνοι — μακαρισμένοι! Δὲ θὰ ξαναρθῆτε! Τοῦ κάκου πειά!.. Πᾶμε τώρα στὴ μεσάντρα, γλήγορα!

Μπαίνοντας, ἔκλαιγε ἢ γιὰ Κοντύλω μ' ἓναν τρόπο, χωρὶς ἀναφυλλητά, ποῦ τὴν ξαλάφρωνε ἀπὸ τὰ πικρὰ τὰ περασμένα. Τί τῆς θύμιζε αὐτὴ ἢ κάμαρη· ἐκεῖ εἶχε γεννηθῆ· ἐκεῖ εἶδε τὸν πατέρα τῆς νὰ ξεψυχήη... Νά, κ' ἢ μεσάντρα· δυὸ σκαλάκια ξύλινα, κ' ἄλλα δυὸ ἀπὸ μέσα κατεβάζανε στὸ βάθος τῆς. Γύρω ὅλο χωρίσματα, μικρὰ μεγάλα, ντουλάπια ἀπὸ καρῦδι καὶ συρτάρια, μαῦρα, σκονισμένα, ὅλα ἀνοιχτά, ξεκλειδωτά.

— Νά μῶ μέσα, κυρά; ρωτάει ἢ Δέσπω.

— Ἐμπα, μὰ τί νὰ κάμης — ναί, ἔμπα, κ' ἐγὼ θὰ κάθωμαι ἔδω στὸ σκαλοπάτι, καὶ θὰ σοῦ δείχνω· νά, αὐτοῦ δεξιά εἶχαμε τὰ λινά μας, ποῖο πέρα εἶχαμε τὰ χοντρικὰ σκεπάσματα· ὕστερα εἶχα γὼ τὰ δικά μου... ἀνοιξε πειὸ μέσα, δὲν εἶν' ἓνα συρτάρι; Αὐτοῦ ἐγὼ φύλαγα τὰ χρυσαφικά μου. Πειὸ κάτου ἦτανε τῆς μάννας τὰ χωρίσματα, κ' ἄριστερὰ τοῦ πατέρα τὰ ροῦχα, τ' ἀρματα... κῦτα πειὸ κάτου...

— Ἐνα βαθὺ ντουλάπι...

— Ὑστερα;

— Ἄλλο πειὸ μικρὸ, κ' ἄλλο, κ' ἄλλο... νὰ κ' ἓνα κρυφὸ συρτάρι...

— Κῦτα πειὸ χαμηλά, σπρῶξε μὲ τὸ γόνα σου, ἀκοῦς καμμιὰ βουή; Γράβα μὲ τὰ δυὸ σου χέρια... αὐτοῦ φυλάγαμε...

— Παναγιὰ μου, τ' εἶν' αὐτό;

Βγῆκε ἢ Δέσπω βαστώντας μιὰ βαρεῖα σακκούλα.

— Στάσου, μωρὴ σκύλα, τ' εἶν' αὐτό; — τάλλαρα! Εἶν' ἀπὸ τῆ σερμαγιὰ λησμονημένα. Ἄχ, ἀλοίμονο! Τότε ποῦ φύγαμε γιὰ τὴν Ἀθήνα, οὔτε κιντάξαμε... Χίλια τάλλαρα, τὰ γνωρίζω γὼ ἀπὸ τὴ σακκούλα!

— Τί παράξενο, κυρά!

— Θᾶμα θεοῦ εἶναι!

— Γιὰ μένα, κυρά, τὴ δόλια· καλὰ τῶλεγε, ἔχει ὁ Θεός...

— Βλέπεις, κυρούνα, ποῦ σοῦ τῶλεγα; Δὲ σοῦλεγα ἔχει ὁ θεός; Αὐτὸς μᾶς φώτισε νάρθοῦμε. Ἄχ, κ' ἔδω πειὰ θ' ἀφήσουμε τὰ κόκκαλα· δὲ θὰ μεταποπίσω γὼ ἀπὸ ἔδω ὅσο νὰ πεθάνω!

— Κ' ἐγώ, κυρά, ἐδῶ θὰ μείνω;
 — Κ' ἐσύ, μωρή, τί, δὲ σ' ἀρέσει τὸ νησί μας, τὸ βλοημένο;
 Βλέπεις αὐτὸ τί φύλαγε γιὰ μᾶς;
 — Ἦτανε γιὰ τὴν προῖκα μου, κυρά...
 — Ἄ, ὄχι! Ἡ προῖκα σου — κἀτί πολὺ βιάζεσαι!

— Τί, κυρά, δὲ θὰ μοῦ δώσης...
 — Ὅσα σοῦ χρωστάω, τρελλή; Τόσα καὶ περισσότερα... μὰ ὄχι! Αὐτὰ εἰν' ἅγια χρήματα, κανεῖς δὲ θὰ τὰ γγίξῃ... εἰν' ἀπὸ τῆ σερμαγιά! Ὅχι... στάσου νὰ τὰ μετρήσω πρῶτα... τρέξε κλείσε καλὰ τὴν πόρτα... τί παλαβὴ εἶμαι! Ποιόνε φοβώμαστε, μωρή, στὸ σπίτι μας; Αὐτὸ μᾶς καρτεροῦσε τόσα χρόνια, καὶ τὰ φύλαξε. Στάσου ἐνὶ αὐτοῦ στὸ σκαλοπάτι, κι' ἀνοίξε τὴν ποδιά σου· μέτρα, ἓνα, δυὸ, τρία... κύτα, κύτα· εἶναι τὰ ἴδια *σάν ἐκεῖνα*, ὅλα τάλλαρα· σπαθᾶτα, κολωνᾶτα, καὶ σκουφᾶτα· Μεξικάνικα, Μαρία-Τερέζες καὶ Σπανιόλικα, κύτα, μωρή, κύτα...

— Κυτάω, κυρά, μὰ δὲ μ' ἀφίνεις νὰ τ' ἀγγίξω.

— Σώπα, εἰν' ἅγια πράματα, εἰν' ἀπὸ τῆ σερμαγιά... τώρα νὰ μὴ μιλήσης, νὰ τὰ βάλῃς πάλι ἐκεῖ ποῦ τᾶβρες, καὶ νὰ κλείσης. Καὶ νὰ πιάσης νὰ σκουπίσης ὕστερα! Θὰ παραγγείλουμε νάρθουνε τὰ πράματά μας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα! Τώρα κάπου θὰ βροῦμε κάνα παλιοκρέβατο, κάνα πιᾶτο καὶ μαχαιροπήρουνο. Θὰ πάρουμε δανεϊκὰ ὅσο νάρθουνε τὰ δικὰ μας. Καὶ θὰ γράψουμε νάρθουνε γρήγορα! Καὶ θ' ἀρχίσουμε ἔδῳ ἄλλη ζωὴ νὰ ζοῦμε. Ἄχ, θὰ ἴδῃς, μωρή, τί ὄραια θὰ περάσουμε! Θὰ σὲ παντρέψω κιόλα — θὰ σοῦ δώσω τὸ Ραφαλιᾶ, μωρή τρελλή, καὶ πεντακόσα τάλλαρα — σοῦ φτάνουνε; Θέλεις πειὸ πολλὰ; Καλὰ — ὄχι ὅμως ἀπὸ τοῦτα· εἰν' ἅγια πράματα, θὰ τὰ στείλω ἔγω στὴν τράπεζα ἀμανέτι καὶ θὰ πάρω ἄλλα καινούρια νὰ σοῦ δώσω... Ἐγὼ τ' ἄλλα πάλι τί νὰ τὰ κάμω, δὲ μοῦ χρειάζονται· μοῦ φτάνει ἡ σύνταξί μου. Θὰ τὰ φυλάξω ὅμως... ἄκου, μωρή κουτή, καὶ θὰ διορθώσω καὶ τὸ σπίτι, καὶ τὸν κῆπο καὶ θὰ ζήσω ἔδῳ... ὅσο νὰ πεθάνω... Ὑστερα πειὰ κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τί θὰ γίνουν...

Ἐκλαιγε καὶ γελούσε. Κ' ἡ Δέσπω ἀνησυχούσε μὴν τρελλάθηκε. Μὰ ἔβλεπε τὸ σπίτι γύρω σὰ δικό της τώρα.

Ἀθήνα, 31 Γεναριοῦ 1916

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Εἰς ἀξιωματικὸν κουραμπιέην

*Εὐδαίμων! τὸν σκοπὸν τοῦ ζῆν κατώρθωσες νὰ μάθῃς·
 βάρος δὲν φέρεις στὴν ζωὴν κανέν, ἐκτός... τῆς σπάθης!*

ΕΓΧΕΦΟΡΟΣ

ΝΕΟΝ ΜΕΓΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟΥ ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΟΥ
ΣΠΗΛΙΟΥ ΧΑΡΑΜΗ

27 — ΟΔΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ — 27

(Ἐναντι τῆς παλαιᾶς Κλινικῆς του : Ὀδὸς Πειραιῶς 20)

Ἄ! τὸ φῶς ποῦ σὲ στολίζει
Σὰν Ἥλιου φεγγοβολή
Καὶ μακρόθεν σπινθηρίζει
Δὲν εἶναι ὄχι, ἀπὸ τῆ γῆ.
Κι' ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.

Σολωμός.

ΜΟΝΟΝ οἱ ἐκ τοῦ « Ἵμνου τῆς ἐλευθερίας » ὑπέροχοι αὐτοὶ στίχοι τοῦ μεγάλου μας Ἑθνικοῦ ποιητοῦ θὰ ἠδύναντο νὰ ζωγραφίσουν ἀκριβῶς τὴν ἐκ τῆς θέας τῆς Νέας Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς τοῦ διαπρεποῦς μας Ὀφθαλμολόγου κ. Σπήλιου Χαράμη ἐντύπωσιν.

Ἡ χειρουργικὴ τε καὶ θεραπευτικὴ δεξιότης τοῦ κ. Χαράμη εἶναι ἤδη γνωστὴ ἀπὸ 20ετίας, ὥστε νὰ μὴν ἔχῃ πλέον ἀνάγκην νέων διὰ τοῦ Τύπου ἐγκωμίων. Ὅ,τι ὅμως εἶναι ἤδη καινοφανὲς καὶ ἔξοχον, χρῆζον ἀνάγκην παρουσιάσεως ἐνώπιον ἐλοκλήρου τοῦ Πανελληνίου, εἶναι ἡ ἐπὶ ἔτος καὶ πλέον παρασκευαζομένη καὶ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ οὕσα ἔκλαμπρος εἰς φῶς καὶ εἰς εὐμάρειαν Νέα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μενάνδρου 27 Ὀφθαλμολογικὴ Κλινικὴ αὐτοῦ.

Κατάλευκος εἶναι ἰσωτερικῶς καὶ ἑξωτερικῶς. Μὲ στολὴν διάκοσμον, δλόκληρος. Μὲ εὐμάρειαν ἐπιστημονικὴν μέχρη τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, ὑπερτέραν οἰουδήποτε ἄλλοιου κλάδου ἰδρύματος καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Μὲ τέσσαρας ὀρίζοντας καὶ μὲ φῶς ἐξ ὄλων τῶν πλευρῶν τῆς, ὥστε νὰ ἦναι: πανταχόθεν ἠλιόλουστος, ὑπενθυμιζούσα εἰς ἀκέραιον τοὺς ὡς ἄνω στίχους τοῦ Σολωμοῦ,

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Iστο
Restrictions apply.

είδος - και ἡ Κλινική αὐτῆ - λαμπροφόρου ἐν μικρογραφίᾳ Ἐλευθερίας. Ἐλευθερίας δράσεως και φωτός και οἴστρου.

* *

Ἐκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν — παρ' ὅλην τὴν φοβερὰν ἔλλειψιν τῶν μέσων και τὴν φοβερωτέραν ἀκρίβειαν αὐτῶν — διέθεσεν ὁ κ. Χαράμη πρὸς σύμπηξιν αὐτῆς. Καί ἡ ἐπιτυχία ἐπεβράβευσε καθὲ του προσπάθειαν. Καί ἡ θέλγησις κατενίκησε καθὲ ἐμπόδιον. Ὅλα ἐν αὐτῇ ἀστράπτουν. Οἱ τοίχοί της — λακὲ ὄλοι — ἀπαστράπτουν πανταχόθεν ὡς καθρέπται. Τὰ δάπεδά της ὄλα ἀπὸ ξυλόλιθον. Αἱ ὀροφαί της, ἀπὸ λακὲ ἐπίσης, κατὰστιλπνοι, ὡς ἐξωτικοὶ φαντάζουσι κρύσταλλοι παραμυθένιου παλατιοῦ. Μὲ λουτήρας, μὲ ἀποχωρητήρια ἀναπαυτικώτατα, μὲ μαγειρεῖα εὐμαρέστατα, μὲ ἀνεμιστήρας, μὲ ἠλεκτρικοὺς κώδωνας και ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς ὄλα τὰ πατώματα, μὲ ἀφθονίαν ὑδάτων ἐξασφαλισθέντων δι' ὄλως ἰδιαιτέρων ὑδραυλικῶν ἐργασιῶν.

Βεράνται και ἐξῶσται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν κοσμοῦν τὸ ἴδρυμα πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ἀσθενῶν. Αἱ θύραι του ὄλοι εἶναι μὲ κρυστάλλους βαρυτίμους, διασκορπιζουσαι ἐπαλλήλως, ὡς τόσοι χεῖμαρροι, τὸ φῶς. Εἰς τὸ χειρουργεῖόν του τρεῖς κλίβανοι διατίθενται ἀνετώτατα διὰ θερμὴν και ξηρὴν θερμοκρασίαν και ἀσηψίαν και διὰ τὰς σχετικὰς κατὰ πᾶσαν ἐγχείρησιν ἀπολυμάνσεις. Κρυστάλλινα θῆκαι προβάλλονται πανταχοῦ πρὸς προφύλαξιν τῶν ἐργαλείων. Νιπτήρες ἀφθονοὶ διὰ πλύσεις τῶν χειρῶν. Καί ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἐνα ὀφθαλμολογικὸν χειρουργεῖον θὰ ἴδύνατο γὰ ἀναδειξῆ τελειότατον και εἰς ὄλον τὸ ὕψος τῶν μέχρι τοῦδε προόδων τῆς Ἐπιστήμης.

Θάλαμος ἰδιαιτέρος διὰ τὰς ὀφθαλμοσκοπήσεις ὤρισθη, ἰδιαιτέρως κεχωματισμένος. Οἱ δὲ διὰ τοὺς νοσηλευομένους θάλαμοι εἶνε ὄλοι ἄνετοι, εὐάεροι, εὐήλιοι και δι' ὄλα τὰ βαλάντια, ἀπὸ τῶν πλουσιωτέρων μέχρι τῶν ἀπορωτέρων. Τούτων δὲ ἄλλος μὲν εἶναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καθωσιωμένος. Ἄλλος δὲ εἰς τὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Ἄλλος στολισμένος μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐνδόξου Βασιλέως μας Κωνσταντίνου τοῦ Β'. Ἄλλος μὲ τὸ τοῦ μεγάλου Ἑλληνοσ ὀφθαλμολόγου και διδασκάλου τοῦ κ. Χαράμη Φωτεινοῦ Πανᾶ. Τὸ ὄλον δὲ ἴδρυμα, ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρόν.

* *

Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας συγκεκριμένη ἢ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μενάνδρου ἀριθ. 27 Νέα Ὀφθαλμολ. Κλινική τοῦ κ. Χαράμη, και ὑπὸ τὴν στιβαρὰν αὐτοῦ διεύθυνσιν, δὲν ἀμφισβᾶλλομεν ὅτι θ' ἀποδώσῃ ἐν τε τῇ Ἐπιστήμῃ και τῇ Θεραπευτικῇ καρποὺς ὑπερτέρους κατὰ πολὺ τῶν οὖς μέχρι σήμερον ἀπέδωκεν ἢ παλαιὰ αὐτοῦ ἐν Ἀθῆ-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

ναις Ὀφθαλμολ. Κλινική καὶ ἡ ἐν Πειραιεῖ. Αἵτινες, ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς των, ἐπισήμως τηρουμένων σχετικῶν βιβλίων, βεβαιοῦται ὅτι παρουσίασαν τὴν ἐξῆς διὰ τὰ ὀφθαλμολογικὰ μας χρονικὰ μοναδικὴν κίνησιν: Ἀσθενῶν μὲν καθόλου καὶ εἰς τὰς δύο Κλινικὰς αὐτὰς 45,700, ἐγχειρισθέντων δέ, 6,454.

Λοιπόν, καὶ ἡ νέα Κλινική του, ἡ ἔχουσα ὄλον τὸ Σολωμικόν

Τὸ νέον ἴδρυμα τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς κ. Σπήλιου Χαραμῆ

φῶς μέσα της, ἡ γεμάτη ἀπὸ τὸ φυσικῶς ἐλεύθερον πνεῦμα τοῦ Διευθυντοῦ της, Διευθυντοῦ Ὑδραίου, ἡ ἄσπιλος, καὶ συμβολικῶς καὶ πραγματικῶς, καθ' ὅλα τὰ σημεῖα, ἡ ἐκ Θεοῦ ἢ ἐκ συμπτώσεως καταπλημμυρομένη πανταχόθεν, καὶ ἔσω καὶ ἔξω, ἀπὸ φῶς, ἀντανакλῶσα ὄλην τὴν θαυματουργὸν δύναμιν τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς, γνωρίζοντος πῶς νὰ χαρίζῃ φῶς, πῶς νὰ γεμίξῃ ἀπὸ φῶς, πῶς νὰ φωταγωγῇ καὶ νὰ πλάττῃ φῶς εἰς τὰ πάσχοντα ἢ πονεμένα ματᾶκια τῶν ἀσθενῶν τοῦ κόσμου — καὶ ἡ νέα, λέγομεν, Κλινική του

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istos
Restrictions apply.

αὐτή, ὑπὸ νέον οὕτω ἀστερισμὸν θρῶσα, θέλει ἀνταποκριθῆ εἰς ὄλην τὴν ἱερότητα τοῦ προορισμοῦ τῆς, ὃν μετὰ τόσῃς θαφιλείας καὶ πλοῦτου ἐπιστημονικοῦ, ἀλλὰ καὶ τόσῃς χειρουργικῆς θειότητος, ἐτάχθη νὰ ὑπηρετήσῃ παρ' ἡμῖν ὁ διαπρεπὴς μας ὀφθαλμολόγος κ. Σπῆλιος Χαγαμῆς.

ΣΕΛΙΣ ΕΡΩΤΟΣ

(Ἔργον τοῦ Louis Gossin)

...

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ!..

Ἰ μιστραπὲς λάμπανε κάθε τόσο σὰ ματιὲς τῆς ἀγρίας νύχτας καὶ ὁ ἄνεμος ἀκουγότανε νὰ βογγᾷ, νὰ οὐρλιάζει καὶ κάποτε νὰ κλαίη σὰ μωρὸ ἀπαίσιο, μωρὸ δαίμονας...

Στὸν ἀγριο κρότο ἐνὸς κεραυνοῦ, ποῦ σὰ στῦλος συντριμμένος ἔπεφτε, ἡ παρῆα σταμάτησε τὴν κουβέντα της. Ὁ κίτρινος ἀνθρωπος, ποῦ καθότανε στὴ γωνιά, ἀκούστηκε νὰ λέη:

— Τί κακιά νύχτα!..

— Τί κακιά καὶ κακιά!.. τοῦ εἶπε ὁ ψαρῶς: ἔχω ὄη ἐγὼ τρεῖς φορές χειρότερες! Μωρέ, δὲν ἀνάβεις τὸ φῶς!.. Ἔ, διάολε, στὰ σκοτεινὰ θὰ μῶς ἔχεις;

— Τώρα δὰ νύχτωσε!.. Μὴν κάνης ἔτσι!.. Νά, τ' ἀνάβω!..

Καὶ ὁ γέρο Μῆτρος βάζοντας μιὰ καρέκλα ἀνέβηκε καὶ ἀναψε τὴν καπνισμένη λάμπα του.

Ἐνα φῶς νυστάξιμένο, σὰ ματιὰ μισοκοιμισμένου ἀνθρώπου, ἀπλώθηκε.

— Ἔτσι ντέ!

— Ἐλα, γιὰ πάρτε τώρα, νὰ μᾶς τελειώση τὴν κουβέντα του!.. Λέγε, Μαρκάκα!..

Ὁ Μαρκάκας ἄφησε τὸ τσιμποῦκι του, ποῦ εἶχε σβύσει, στὸ τραπέζι, ἐχάιδεψε τὰ γένεια του καὶ ἄρχισε:

— ... Ποῦ λέτε, καὶ μεγάλοι κρατούσαμε τὴν ἴδια φιλία. Ὁ ἕνας θὰ ζητοῦσε τὸν ἄλλον, ἅμα δὲν εἶχε δουλειά, γιὰ νὰ πάμε μαζί στὸν καφενὲ νὰ τὰ ποῦμε καὶ νὰ παίξουμε χαρτιά. Πολλὲς φορές ἔπινε μαζί μου καὶ κρασί. Καὶ τὸ ἄουφουσε, μὰ τὴν ἀλήθεια, καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ μένα, ποῦ εἶχα βγάλει ὄνομα γιὰ κρασοπατέρας!

— Βοῆ Μανώλη, μοῦ ἔλεγε ὅταν ἦτανε στὰ κέρια του, μὰ τὸν Μωαμέτη ἂν δὲ σ'ἔχω σὰν κι'αὐτόν!..

Μιὰ μέρα ξαφνικὰ μᾶς ἔρχεται μιὰ εἶδησι στὸ χωριό. Οἱ χριστιανοὶ εἶχανε χτυπηθῆ μὲ τοὺς τούρκους κι' ἀνοίξαν τὸ ντουφεκι!..

Ἀρχίσανε τότε τὰ κρυφομυλήματα, μὰ ταραχή. Οἱ τοῦρκοι χωριστήκανε εὐθύς ἀπ' τοὺς χριστιανούς καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀπ' τοὺς τοῦρκους! Μόνο ἐγὼ πῆγα μὲ τὸν Ἄλῃ στὸν καφενέ. Δὲν ἦταν πολλοὶ μέσα ἦταν σχεδὸν ἔρημος. Ποῦ ἄλλες φορές! Ὁ καφετζῆς, χριστιανός, εἶδα νὰ μοῦ ὀρίχνη μιά ἄγρια ματιά σάν νὰ εἶχα κάνει ἢ νὰ ἔκανα κανένα κακό μεγάλο. Στὴ ματιὰ ἐκεῖνη ἐπάγωσα.

— Τί ἔχεις καὶ δὲ μιλάς μὲ ῥωτᾷ ὁ Ἄλῃς. Μὴ δὲν εἶσαι καλά;

— Δὲν εἶμαι τόσο καλά, τοῦ ἀπήντησα· γὰτι ἔχω!..

— Νὰ πᾶς νὰ πλαγιάσῃς! μοῦ λέει.

Ἀπ' ἔξω καὶ κάτω ἀπὸ ἓνα πλατάνι εἶχα ἴδῃ νὰ κάθεται ὁ παπᾶ-Κυριάκος... ἓνας παπᾶς βλογιοκομιμένος, μαῦρος!.. Ἔτσι σὰ νὰ τὸν βλέπω!.. βλογιοκομιμένος, μένα ἀσπράδι στὸ ἀριστερὸ του μάτι!.. καὶ κακός!.. ὅσο παίρνει!.. καὶ δὲ γελοῦσε πατέρας του!.. Λοιπόν, ἄμα βγήκαμε μὲ τὸν Ἄλῃ, τὸν ἀκούω νὰ μὲ φωνάζῃ. Πῆγα κοντά. Δίπλα του ἦταν ἓνας λαϊκός, ποῦ δὲν τὸν ἤξερα καὶ φρούμερνε ἀργιλέ.

— Δέ μοῦ λές, Μανώλη, μοῦ λέει ὁ παπᾶς· εἶσαι χριστιανός ἢ τοῦρκος;..

— Τί λόγια εἶνε αὐτά, δέσποτα; τοῦ λέω χριστιανός καὶ χριστιανός εἶμαι!.. Τὸ ξέρεις!..

— Τοῦρκος ἢ Ἑλληνας;.. πάλι μὲ ρωτᾷ αὐτὸς καὶ μὲ κῦταζε μὲ τὸ ἓνα μάτι του, ποῦθγαζε σπίθες!..

— Τὸ ρωτᾷς;.. Ἑλληνας σωστός!.. τοῦ λέω γώ.

— Ἐ, ἀφοῦ εἶσαι χριστιανός καὶ Ἑλληνας, τί διάολο θέλεις μὲ τὸν Τοῦρκο;.. μοῦ κάνει ἄγρια.

— Εἶνε φίλος μου!..

— Φίλος σου!.. Δὲν ὑπάρχει, μοῦρέ, φιλία μπρός στὴν πατριδα!.. Στὸ διάολο ἢ φιλία!.. Σκαλί εἶνε κι αὐτός ὅπως κ' οἱ ἄλλοι!.. Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω νὰ τὸ σκεφτῆς!..

Ἐφρηνα. Ὁ Ἄλῃς, ποῦ μὲ περιμένε πιὸ κάτω, μὲ ρώτησε τί μὲ ἤθελε ὁ παπᾶς. Πρώτη φορά δὲν τοῦ εἶπα τὴν ἀλήθεια ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια.

Τὸ βράδυ ἦρθε στὸ σπίτι ἓνας θεῖος μου καὶ μὲ φώναξε.

— Ὁ παπᾶ-Κυριάκος σέ θέλει! μοῦ λέει.

Μὲ πῆρε καὶ πῆγαμε σένα σπίτι, ὄχι τοῦ παπᾶ, καὶ τὸν βοήθαμε ἔκει. Ἀρχισε καὶ ἔκει νὰ μοῦ λέῃ τὰ ἴδια καὶ χίλια διὰ ἄλλα: πόσα κακὰ μᾶς ἔκαναν οἱ Τοῦρκοι, γὰ τὴν πατριδα μας, πὼς ἦταν μεγάλη, ὠραία, κι αὐτοὶ τὴν καταστρέψανε, καὶ ἓνα σπορὸ ἄλλα!..

* *

Κοιμώμωνα βαθεῖα καὶ χωρὶς νὰ βλέπω ὄνειρο, ὅταν ἀκούω ν' ἀνοίγῃ μὲ βία ἢ πόρτα καὶ νὰ μὲ φωνάζουνε διὰ φορές.

— Μανώλη, Μανώλη!..

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἄλῃ.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istito
Restrictions apply.

Πετιέμαι άπάνω. Ήτανε ξεμερώματα. Ή πόρτα κλεισμένη. Κυττάω έξω. Κανείς. Κάνω τὸ σταυρό μου και ντύνομαι.

Ήμα βγήκα έξω, δὲ θάχα κάνει δέκα πέντε βήματα, βλέπω τὸ θεῖο μου, τὸν ἀδελφὸ τῆς μάννας μου νὰ ἔρχεται.

— Ποῦ πᾶς; μὲ ρωτᾷ.

— Γιά έξω!.. τοῦ λέω.

— Χωρὶς τουφέκι θὰ πᾶς;... Πάρε τὸ τουφέκι σου, τὸ καλὸ τοῦ σοῦ θέλω!.. Ὁρα τὴν ὥρα δὲ ξέρει κανεὶς τί θὰ συμβῆ και δῶ!..

Πῆγα πάλι μέσα και πήρα τὸ τουφέκι μου και βγήκα έξω.

— Ἄκου δῶ, μοῦ λέει ὁ θεῖος μου, ποῦ μὲ εἶχε συνοδεύσει λίγο· τὰ μάτια σου τέσσερα!.. Και ὅσο μπορεῖς νωρὶς!..

Και μοῦ ἔδωσε και κάτι ἄλλες συμβουλές.

Πῆρα τὸ δρόμο μόνος. Και ἦταν ἀνοιξη. Τὰ χωράφια κοκκίνιζαν ἀπ' τὶς παπαροῦνες και ὁ ἀέρας μοσχοβολοῦσε ἀπ' τ' ἀγριολούλουδα. Θυμᾶμαι και πῶς στὰ χόρτα κρέμονταν σὰν διαμαντόπετρες ὅλο σταλαγματιές νερό, γιατί εἶχε ψυχάλισι τὴ νύχτα.

Ἄνθρωπος δὲν φαινότανε έξω. Ἄλλ' ἴσα, ἴσα εἶχε γεμίσει ὁ τόπος ἀπὸ κοπάδια κοράκων, ποῦ γυρίζανε στὰ ὑψώματα, κατέβαιναν στὰ χωράφια. Τόσο πολλὰ δὲν εἶχα δὴ ἄλλη φορὰ. Εἶχα ὅμως ἀκούσει ἀπὸ μέρες, πῶς πολλὰ κοράκια εἶχανε πέσει γύρω ἀπ' τὰ χωριά μας, και τῶχανε γιά πολὺ κακὸ σημάδι!..

Ἐνα ἀπ' αὐτά, θυμᾶμαι, κατέβηκε χαμηλὰ-χαμηλὰ και πέρασε κοντά, κοντά μου και καθὼς περνοῦσε ἔκρωξε δυνατὰ.

Δὲ μᾶρσε αὐτό.

— Ἄς ἔχω τὸ νοῦ μου!.. εἶπα. Και ἄρχισα νὰ προσέχω πολὺ.

Πάνω σ'ένα ὑψωμα, ποῦ εἶνε και μιὰ ἐκκλησίτσα, εἶδε ἕνα γέρο νὰ στέκεται!..

Ἐφθανα κοντά, ὅταν ξαφνικὰ δὺο τουφεκιές πέσανε πίσω 'κεῖ.

— Πιαστήκανε, πιαστήκανε!.. ἀκούω τὸ γέρο και φωνάζει και σήκωνε τὰ χέρια του.

— Τρέξε, μωρέ, κάνει σὲ μένα τρέξε και βάρα τὸν σκυλάπιστο!.. Ἄπ' ἐκεῖ, ἀπ' ἐκεῖ!..

Πηδοῦσα χαντάκια, ἀνέβαινα σωρὸς χῶμα, γλυστροῦσα. Ἦθελα νὰ φθάσω γρήγορα. Και ἄκουγα, ὅσο πλησίαζα, φωνές, βλαστήμιες, και ἀπὸ ψηλὰ τὴ φωνὴ τοῦ γέρου νὰ μοῦ λέη ἀδιάκοπα:

— Τρέξε, μωρέ, τρέξε!.. σκότωσε τὸ σκυλάπιστο!..

Καθὼς ἔστρωπα τὸ ὑψωμα, βλέπω δὺο ἀνθρώπους νὰ παλεύουνε γύρω ἀπὸ μιὰ ἐληά. Ἐνας χριστιανὸς και ἕνας τοῦρκος, ὁ Ἄλῆς!..

Ὁ Ἄλῆς κρατοῦσε και ἕνα τουφέκι στὰ χέρια του, ποῦ, καθὼς ἔμαθα κατόπι, τὸ εἶχε πάρει ἀπ' τὸ χριστιανό. Τὸ πρόσωπο τοῦ χριστιανοῦ ἦτανε ματωμένο!..

— Μανώλη, Μανώλη!.. Γιά ἔλα δῶ: μοῦ φωνάζει ὁ Ἄλῆς, αἶμα μὲ εἶδε.

Ἐγὼ πάω κοντά του καὶ σηκώνω τὸ ὄπλο μου καὶ τὰδειάζω
 στὸ στήθος σου!.. »

* * *

Ὁ Μαρκάκας σώπασε. Πῆρε τὸ τσιμποῦκι του καὶ τὸ χτύπησε στὸ τραπέζι γιὰ νὰ βγάλῃ τὸν καπνὸ καὶ τὴ στάχτη . . .

— Τὸν σκότωσες; ρώτησε ὁ ψαρᾶς, ποῦχε τὸ πρόσωπο σὰν πετρόψαρο.

— Ἄμ' τί!.. Πάει!..

— Τὸ φίλο σου, μωρέ, σκότωσες; τὸν ἀδελφικό σου φίλο; . . .

— Ναι, τὸν σκότωσα!.. Καὶ γιατί νὰ μὴν τὸν σκοτώσω; . . .
 Μπροστά στὴν πατρίδα ὅλα!..

Ὁ ψαρᾶς κινήθηκε στὸ κάθισμά του, τὰ μάτια τὰ γουρλωμένα ἀγριέψανε· κάτι θέλησε νὰ πῆ, ποῦ τὸ αἰσθάνθηκε νὰ ταράζε-
 ται στὸ νοῦ του, μὰ δὲν μπόρεσε.

— Πατρίδα, πατρίδα!.. μουρμούρισε καὶ ἔρριξε μιὰ ἄγρια
 ματιὰ στὸν Μαρκάκα, ποῦ σκυφτὰ γέμιζε τὸ τσιμποῦκι του.

Ἡ βροχή ἄρχισε πάλι νὰ χτυπᾷ τὰ γυαλιὰ δυνατὰ καὶ πάλι ὁ
 ἄνεμος ἀκούστηκε νὰ οὐρλιάζῃ, νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ κλαίῃ κάποτε
 σὰ μωρὸ ἀπαίσιο, μωρὸ δαίμονας!..

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

*Ξεκίνησ' ἀπ' τὰ βάθη τῶν αἰῶνων,
 μὲ τὴν ὕδρια σιὸν ὦμο ταπεινὴ Ρεβέκκα,
 στὴ δίψα σου ἔγειρα νὰ πιῆς κι' ἐμπρός σου
 στέκω συμβολικὴ Γυναίκα.*

*Ἐσὸν τοῦ νοῦ τὰ θεῖα τὰ δῶρα
 μοῦ σκόρπισες στὰ πόδια καὶ στὰ χέρια
 κι' ἄστραψε ὁ πόνος τῆς ψυχῆς στὰ μάτια,
 ὅπως στὴ σκοτεινὴ νύχτα τ' ἀστέρι.*

*Μὲ τὴν ὕδρια σιὸν ὦμο ἀκολοῦθῶ σε
 καὶ μὲ τῆς βιβλικῆς γυναίκας τὴν ἀπλότη.
 Κάμε ἀπὸ τὸ φῶς νὰ φέγγῃ μου τὸ βῆμα
 κι' ἀπ' τὴ σοφὴ χαρὰ μου ἡ ρειότη.*

*Ἔτσι μᾶς τῶγραψεν ἡ Μοῖρα πάντα:
 Μέσα στὴν Πλάση δνάδα τρισαγία —
 ἐσὸν τοῦ νοῦ νὰ μοῦ σκορπᾶς τὰ δῶρα,
 κ' ἐγὼ στὴ δίψα σου νὰ γέρω τὴν ὕδρια.*

(1916)

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΔΑΦΝΗ

ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ

(ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ)

[Εισέρχεται ἡ *Κικὴ* κρατοῦσα εἰς τὴν δεξιάν ἀνοικτὸν γράμμα. Εἶνε νέα 28 ἐτῶν, εὐμορφη, μὲ χάριν φιλάρεσκον καὶ ἐρωτῶτρόπον εἰς τὸ βάδισμα, τὰς χειρονομίας, τὰς στάσεις ποῦ λαμβάνει. Μὲ μάτια λάμποντα ἀπὸ ἐπιθυμίαν. Φορεῖ κομψὴν ἐνδυμασίαν περιπάτου.]

Κικὴ (ἀκκιζομένη, ἀφοῦ ἔρριπεν ἐν τελευταίῳ ἀκόμη βλέμμα εἰς τὴν ἐπιστολήν).

Γιὰ ἃς τὸ σκεφθῶ λίγο καλλίτερα!.. Ὁ Τάκης μοῦ γράφει καὶ μὲ παρακαλεῖ νὰ πάω, λέει, στὴν γκαρσονιέρα του, ποῦ ἔχει, νὰ μοῦ πῆ λέει, κάτι πολὺ σοβαρὸ καὶ σπουδαῖο... κάτι ποῦ μ' ἐνδιαφέρει, λέει!.. (μειδιῶσα καὶ κινῶσα ἐκφραστικῶς τὴν κεφαλήν). Χμ!.. τὸν κατεργάρη!.. τὸν παραλυμένο!.. Ἄμ' σὲ ξέρω δά, κύριε Τάκη, τί εἶδος σπουδαίας ἀνακινώσεως καὶ δοσοληψίας ἔχεις μὲ τῆς γυναῖκες!.. (μορφάζει εἰρωνικῶς) Τάχα μου!.. ἔχει νὰ μοῦ πῆ!.. Νὰ σὲ χαρῶ, ματάκια μου!.. (μὲ γέλιο προσποιημένο) Χᾶ, γᾶ, γᾶ!.. (ἀλλάσσει ὕψος καὶ τόνον φωνῆς ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον) Μπᾶ! τὸν ἀναιδέστατον!.. Μὰ τί μ' ἐνόμισεν ὁ ἀνόητος; Γιὰ ποιά μ' ἐπῆρε;... Γιὰ καμμιά ἴσως ἀπ' ἐκεῖνες ποῦχουν τὰ μυαλά ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ καπέλλο τους;... (στυνρόνει τὰ χέρια εἰς ἐκφρασιν ἀπορίας καὶ ὀργῆς) Ὅριστε!.. πῶς σὰς φαίνεται;... Μὰ εἶναι δηλαδὴ νὰ δαιμονίζεται κανένας μὲ τὴν αὐθάδεια μερικῶν νέων!... Ἄκουτ' ἐκεῖ, ἀδιακρισία!... (σφίγγει τοὺς γρόνθους χειρονομοῦσα μὲ θυμὸν) Ἔτσι μοῦρχεται!.. (εἰρωνικῶς) Ἄμ' δέ!.. ἤθεε νὰ παῖξῃ!.. (σταταὶ πρὸς στιγμήν κινῶσα ἀπειλητικῶς τὴν κεφαλήν) Φεῖδι κολοβὸ ποῦ σ' ἔφαγε, καὶ μὲνε Τάκη, ἂν τυχὸν σοῦ πέρασε ἡ ἰδέα... πῶς... (ἀνατινασσομένη ἔξαφνα καὶ περιτρέχουσα ἐν νευρικῇ βίῃ τὴν σκηνήν) Ἄ!.. ὄχι!.. ὄχι!.. Δὲν ἐπιτρέπω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου οὔτε κἂν

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istos
Restrictions apply.

νά τὸ φαντασθῶ!.. Τρέμω, σᾶς ὀρκίζομαι, καὶ νὰ διανοηθῶ ἀκόμη τέτοια κακοήθεια!.. (μετὰ μικρὰν σιγὴν διατρέχει τὰς πρῶτας γραμμὰς τῆς ἐπιστολῆς) Μὰ πῶς λοιπὸν ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ μοῦ γράψῃ ἔτσι;... Εἶμαι νὰ παλαβώσω!.. (φέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον ὡς διὰ νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς ἀγαμνήσεις τῆς) Ἄ α α α!.. μήπως ἀρά γε;... Ἄ! αὐτὸ θὰ εἶνε δίχως ἄλλο... ἐπειδὴ προχθές, εἰς τὸ σαλόνι τῆς Λιλῆς, μούρθε — ἔτσι, γιὰ γούστο, pour passer le temps — μούρθε καὶ τοῦπα, με οἰκειότητα, δύο τρία ἀνοικτὰ λογάκια... αὐτὸς, φαίνεται... ποῖος ξέρει... θὰ τὰ πῆρε ἴσως διαφορετικὰ... καί... Μπᾶ! τὸν ἀχρεῖιον, τὸν ζετισιπῶτον!.. (με ἕφος ἀσθηρὸν καὶ ἀποφθεγματικόν) Νά! γι' αὐτὸ ἡ γυναῖκα πρέπει νὰ εἶνε προσεκτική, ν' ἀκριβοζυγίξῃ κάθε λέξι τῆς καὶ κάθε τῆς κίνημα, ὅταν μιλῇ με τοὺς ἄνδρας!.. (χαϊδενομένη) κ' ἐγὼ ἡ καὶμὲνη νὰ τοῦ μιλῶ με τόσο ἀθωότητα!.. Ἄχ! αὐτὴ ἡ ἀθωότης εἶνε ποῦ μᾶς χανδακώνει ἐμᾶς τῆς γυναῖκες!.. Ὅρίστε τώρα!.. Νὰ πάω, λέει, νὰ μοῦ πῆ!.. Ἄμ' δέν!.. Μακρυνὰ ποῦ ξημέρωσες, ἔξυπνε κύριε Τάκη!.. Αὐτὰ νὰ τὰ πουλᾶς ἄλλοῦ, νὰ σὲ χαρῶ!.. Ἐκεῖ ποῦ περνοῦν!.. Ἐν πρώτοις, φίλε μου, ἕνας νέος ὅπως πρέπει ποτὲ δέν προσκαλεῖ μιαν ἐντιμον κυρίαν εἰς τὸ δωμάτιόν του... ἔτσι μάλιστα, ἀποτόμως, χωρὶς τοῦλάχιστον νὰ τῆς φανερῶσῃ πρώτα τὸ θέμα τῆς ἀνακοινώσεως!.. Καὶ δευτερον, ἔστω... ἄς ὑποθέσω γιὰ μιὰ στιγμή πῶς ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ... Μὰ ἂν τὸ μάθῃ ὁ ἄνδρας μου;... (Κατευναζομένη) Ἄλλὰ θὰ μοῦ πῆς, ὁ Ζαχαρίας μου δέν εἶνε διόλου ζηλότυπος... χαχ, ἂ! χαχ, ἂ! Αὐτὸ δὰ μοῦλεπτε νάχουμε καὶ ζήλειες!.. (μετὰ τινα σέξιν) Οὐφ... ἀλήθεια... Ἐχὼ μιὰ φοῦρα καὶ μ' αὐτὸν τὸν Ζαχαρία!.. Ἀκοῦς, καλέ, νὰ μὴ με ζηλεύῃ διόλου!.. Τί τάχα; δέν τὸ ἀξίζω;... Αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία του με πληγώνει κάπως... καὶ βέβαια, ἕνας ἄνδρας ποῦ δέν κρουροζηλεύει λιγάκι τὴν γυναῖκα του, ὅταν μάλιστα εἶνε κ' ἔμμορφη... δέν τὸ λέω γιὰ μένα... ἂ! μπᾶ!.. μιλῶ γενικῶς — θὰ πῆ πῶς καρφί δέν τοῦ καίγεται, πῶς δέν τὴν ἀγαπᾷ!.. Νά, ἔτσι μερικοὶ ἄνδρες χαλοῦν τῆς γυναῖκες τοὺς... Ἄ! ὄχι! ὄχι! Εἶμαι ὑπὲρ τῆς ζηλοτυπίας!.. Ἡ ζηλοτυπία εἶνε ἕν εἶδος ἐνόπλου φρουρᾶς διὰ τὴν γυναῖκα... (με ἀπαράσκεαν) Καὶ καλὰ νὰ τύχῃ ἡ γυναῖκα νὰ ἦνε ἀσθηρὰ καὶ νὰ ξέρῃ νὰ προφυλάξῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς... Μὰ ἂν συμβῇ νὰ ἦνε λίγο ἀδυνάτου χαρακτήρος, λίγο ἐλαφρόμυαλη;... (δυσφοροῦσα) Οὐφ! τί με μέλλει ἐμένα γιὰ τῆς ἄλλες; Φθάνει ποῦ ἐγὼ ξέρω καλὰ τὰ καθήκοντά μου... (Κάθεται παρὰ τὴν στοργγύλην εἰς τὸ

—... Μὰ ἂν τὸ μάθῃ ὁ ἄνδρας μου;...

μέσον τράπεζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζει τὸν ἀγκῶνα, κρατοῦσα ἐν τῇ παλάμῃ τὴν κεφαλὴν. Φαίνεται σκεπτικὴ καὶ ἀνήσυχος. Μετὰ τινος στιγμῆς ἐγείρεται βιαίως). Οὐφφφ!... μού ἐρχεται σὰν ζάλη... (ἀσριζομένη διὰ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀναπνεύουσα βαρῶς) ἄχ! δὲν εἶμαι καλά... πρέπει νὰ ἐβγω λίγο ἔξω, νὰ πάρω ἀέρα... (ζινεῖται πρὸς τὸ βάθος) ποῦ ἔχω τὸ καπέλλο μου;... (ἐπαναστροφικὴ ἀποτόμως πρὸς τὰ ἔξω τῆς σκηρῆς) Ἄ! ὄχι!... ὄχι!... Σήμερα ἴσα-ἴσα δὲν πρέπει νὰ κάμω βῆμα ἀπὸ ἴδω. Ὅχι! Δὲν θέλω οὔτε εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ἀκόμα νὰ δώσω τὴν παραμιζρὰν ὑποψίαν!... (Σανακάζεται πλησίον τῆς τραπέζης. Εἶνε στενοχωρημένη): Ἀλλά... εἶμαι ὅμως περιεργή, σὰν τί νὰ μὲ

Φαίνεται σκεπτικὴ καὶ ἀνήσυχος

θέλῃ τάχα ὁ Τάκης; (ἐγείρεται νευρικῆ) Ὡς τόσο ἡ περιέργεια εἶνε πολὺ κακὸς πειρασμός!... παράδειγμα ἡ προμάμημα μασ ἡ Εὔα!... ἡ ἀνόητη... Μὲ τὸ νὰ ἦνε φιλοπεριεργή, ἐδάγκασε τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν καί... τὴν πῆρε ὁ Διάβολος!... (Σκέπτεται συνοδεύουσα διὰ χειρονομιῶν τὰς σκέψεις τῆς. Μετὰ τινος στιγμῆς) Ἐχει, λέει, νὰ μού ἐμπιστευθῆ κάτι πολὺ σοβαρόν!... Πφφφ! χα, χα, χα! (Κάθεται) Αὐτὰ, ἀξιότιμη κυριε Τάκη, τὰ λένε εἰς τὸν κλῆδονα! (Σηκώνεται. Ὅργιλη καὶ μὲ ὕφος ὀητορικόν). Καὶ γιατί, παρακαλῶ, κύριε, δὲν ἐρχεσαι νὰ μού τὸ πῆς ἐδῶ, εἰς τὸ συζυγικόν μου ἄσυλον, καθαρὰ καὶ

ξάστερα, σὰν τίμιος νέος!.. Αἱ! Γιατί; (μὲ θυμὸν κτυπῶσα μὲ τὸ τακωνάκι τῆς τὸ ἔδαφος) Μίλα λοιπόν, κύριε, αἱ! Γιατί; Ἄν ἦσουν εὐλακρινῆς καὶ ἀθῶος, θὰ ἤρχεσο ἐδῶ, ἐμπρὸς εἰς τὸν ἄνδρα μου... Μάλιστα! ἀμ' τί ἐνόμισες, αἱ; (Ἐξαιτιομένη) Ἄ! ἔπρεπε νὰ ἦταν ἐδῶ τώρα, νὰ τοῦ τὰ ψάλω ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια... νὰ τοῦ δεῖξω ἐγώ!... τὸν ἐλεεινόν! (Ὡς συνορρομένη) Ἄ! ὄχι! Οὔτε νὰ τολμήσῃ νὰ ἐμφανισθῆ ἐμπρὸς μου! (Κάθεται σολογισμένη) Μὰ ἂν πάλιν τὸν ὑποπτεύωμαι, ἀδিকা, χωρὶς νὰ ἦναι ἔνοχος; (μετ' ὀλίγον) Περιεργόν! Τί νὰ μὲ θέλῃ! Μήπως...; Ἔ. Διάβολε! Μήπως σκοπεύει νὰ μού κάμῃ καμμιά πρότασι θυὰ τῇ Ῥήνα, τὴν ἐξαδέλφη τοῦ Ζαχαρία;... Χμμ!.. Τώρα θυμάμαι πῶς σὰν νὰ μού ἀνέφερε τὸ ὄνομα τῆς Ῥήνας... Λέτε νὰ τὴν νοστιμεύεται;... Ἀλήθεια, αὐτὸ θὰ ἦταν ἀπὸ τ' ἄγραφα!.. Τὴν καυμένη τῇ Ῥήνα!.. Πῶς τῇ συμπαθῶ! καὶ πῶς θὰ ἠθελα νὰ ἀποκατασταθῆ!.. Μμμ!.. τί νὰ σοῦ κάνω,

Ῥήνα μου; Δὲν μπορῶ πάλι γιὰ τὸ χατήρι σου νὰ ῥιφοκινδυνεύσω τὴν ἀξιοπρέπειά μου καὶ νὰ τρέχω μέρα-μεσημέρι στοῦ Τάκη! Γιὰ σκέψου τὸ καὶ μόνη σου, κορίτσι μου! Δὲν ἔχω δίκιο;... Μὰ λές, καυμένη, νάχη καμιὰ τέτοια καλὴ ἰδέα γιὰ σένα ὁ Τάκης;... Ὁ Θεὸς νὰ δώσει... Ῥήνα μου!... (μετὰ ἕνα σκέψιν σηκώνεται) Ἄ! μπᾶ!... Αὐτός;... Δὲν βαρεῖσαι! Καλέ, Ῥηνούλα μου, αὐτὸς θὰ μᾶς πῆρε καὶ τῆς δύο χωρὶς ἄλλο γιὰ τίποτε ἀλαφρόμυαλες, ποιὸς τὸν ξέρει!... Τί λές ἐκεῖ! Μ' αὐτὸ τὸ πλευρὸ νὰ κοιμᾶσαι, κύριε Τάκη! (εἰρωνικῶς) Ἦουχᾶστε, παρακαλῶ!... γιατί νὰ πειράζεσθε;... Μὴ λαμβάνετε τὸν κόπον! Χᾶχ, ᾶ! χᾶχ!... Μὰ εἶνε, δηλαδή, γιὰ γέλια αὐτοὶ οἱ ἄνδρες! (Ξανακάθεται) Δὲν λέω βέβαια πὼς ἔχει νὰ κλονισθῆ ἡ ἠθική μου, ἂν ἐπιγίαινα στοῦ Τάκη... (ἀπορθηγματικῶς καὶ μὲ στόμφο). Ἀλλοίμονον, ἂν ἡ τιμὴ μιᾶς γυναίκος ἦτον τόσον εὐθραστον πράγμα, ὥστε νὰ σβύνη σὰν φουσκαλίδα σαπουνοῦ μόλις ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν μὲ ἓνα ἄνδρα. Κολοκύθια! (Σηκώρεται. Μὲ νευρικὰς χειρονομίας). Αὐτὰ εἶνε σεμνοτυφίες τῆς παλαιᾶς Σχολῆς!... Φθάνει νὰ θέλῃ ἡ γυναῖκα νὰ φυλάξῃ τὴν τιμὴν τῆς! Καὶ σὲ χίλιους ἄνδρες μέσα νὰ εὔρεθῆ δὲν θὰ τολμήσῃ κανένας νὰ τὴν πειράξῃ!... Ἄμ' ἔννοια σου δά, κύριε Τάκη, καὶ ἂν δυσπιστῶ εἰς τὴν τιμιότητά σου, ἔχω ὅμως ἀκράδαντον πεποιθήσιν εἰς τὴν ἰδικήν μου!... (μετὰ σκέψιν ὀλίγων στιγμῶν καθήμενη) Ἐξ ἄλλου ὅμως συλλογίζομαι καὶ τοῦτο: μήπως μὲ θέλει νὰ μοῦ μιλήσῃ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πίτη, τοῦ ἐξαδέλφου μου; Δὲν εἶνε καὶ παρᾶξενο... Σὰν νὰ μοῦ ἔρριξε, νομίζω, προχθὲς κατὶ ποῦντος... πὼς... ἔχει πολὺ φίλο τὸν Πρόεδρο τοῦ Δικαστηρίου: Ἀλήθεια, ἂν μὲ θέλῃ νὰ μοῦ πῆ γιὰ τὴ δίκη τοῦ Πίτη καὶ αὐριο μὲ τύπτει ἡ συνείδησις πὼς δὲν ἔτρεξα νὰ τοῦ τελειώσω τὴ δουλειά του μὲ τὸν Τάκη; Δὲν θὰ εἶνε κρῖμα καὶ ἄδικο νὰ τὸν πάρω στὸ λαμό μου τὸν καυμένο τὸν Πίτη! (Μετ' ὀλίγον ἀλλάσσει ἔκφρασιν: σουφρώνει τὰ χεῖρά της: συνοφροῦνται σηκώνεται θυμωμένη) Καλὲ τί κάθομαι καὶ σκέπτομαι!... Νὰ περιμένω ἀπὸ τὸν Τάκη, ἓνα ξεμυαλισμένο, γιὰ ὑπόθεσι ποῦ δὲν τὸν ενδιαφέρει... Ἄπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ!... Ὅχι!... Ὅχι!... Εἶμαι βεβαία, πὼς ἡ πρόσκλησις του ὑποκρῦπτει κάποιαν ἔνοχον σκέψιν... Ὡ! βέβαια!... Μπᾶ, τὸν ἀθάδῃ!... τὸν ἐλεεινόν!... τὸν ἀνάγωγον! Νὰ τολμήσῃ ὁ ἀναίσχυτος, νὰ... Ἄ! ἔπρεπε νὰ εἶμαι τώρα ἐκεῖ... ᾶ! ὄχι, ὄχι... ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχα τώρα ἐδῶ, ἐνώπιόν μου, νὰ τοῦ δείξω τοῦ μαζαρά!... νὰ τὸν μάθω νὰ σέβεται τῆς γυναίκες ποῦ δὲν τοῦ

— Ἄ! γιατί; μὴ λαικόν, κύριε, αἱ!

πέφτουν στο μερδικό του!.. 'Ακοῦτ' ἐκεῖ τόλμη! Νά με γνω-
ρίση πρώτη καὶ μόνη φορὰ στῆς Λιλῆς καὶ νά... (μὲ ἐξαγριω-
μένον ἦφος) Αὐτὸ εἶνε ἀσέβεια!.. εἶνε ὕβρις!.. Καὶ πρέπει νά
τοῦ ζητήσω λόγον... Μάλιστα, θὰ τὰ μαρτυρήσω εἰς τὸν Ζαχα-
ρία, νά πάω νά τοῦ ζητήσω ἱκανοποίησιν! Βέβαια!.. (ὡς μετα-
μεληθεῖσα) Ὅχι! ὄχι!.. (μὲ ἔκφρασιν οἴκτου) ἄς μὴ βάλω στὰ
αἵματα τὸν καυμένον τὸν Ζαχαρία!... Τί φταίει αὐτός!..
Ἔπειτα θὰ γίνῃ καὶ σκάνδαλον... (σκέπτεται) Καὶ ὅμως δὲν

« Διορθώνει λεπτομερείας τοῦ κενί-
σματος της... »

πρέπει νά τὸν ἀρίσω ἔτσι...
ὄχι! Πρέπει νά τὸν τιμωρή-
σω!.. (ἐξαπτομένη βαθμηδόν)
πρέπει νά τὸν ἐκδικηθῶ διὰ
τὴν προσβολήν!.. νά τὸν βάλω
εἰς τὴν θέσιν του, τὸν ἀνάγω-
γον!.. Ναί, μάλιστα!.. αὐτὸ
ἀπαιτεῖ ἡ ἀξιοπρέπειά μου...
νά πάω μὲ ὄλον τὸ θάρρος,
μὲ ὄλον τὸ ἀγέρωχον ποῦ μοῦ
ἐμπνέει ἡ ἠθικὴ μου, νά ἔμβω
εἰς τὸ δομάτιόν του καὶ νά
τὸν λούσω πατόκορφα!.. (ἀπο-
φασιστικῶς) Μάλιστα!.. Αὐτὴ
ἡ τιμωρία τοῦ χρειάζεται! Καὶ
ἀμέσως! Τώρα! Ἐμπρός!..
(περιτρέχουσα τὴν σκιερὴν καὶ
ἀναζητοῦσα) ποῦ εἶνε τὸ κα-
πέλλο μου; ... ποῦ ἔβαλα τὰ
γάντια μου; ... (σταματοῦσα πρὸ
τοῦ καθρέπτον ἀποτόμως διὰ νά
κνιταχθῇ πρὸς στιγμὴν) ποῦ
εἶνε ἡ ὀμπρέλλα μου; ... πρέ-
πει νά πάρω τὴν ὀμπρέλλα γιὰ
κάθε ἐνδεχόμενον! Ἐμπρός!

Τώρα εὐθύς, πρὶν μοῦ περάσῃ ὁ θυμός!.. Τί ὥρα εἶνε; πιστεύω
νά τὸν προφθάσω... (ἐξάγει τὸ ὀρολόγιόν της) Ἄ! μέσ' στὴν
ὥρα! (Ὅρμῃ πρὸς τὴν θύραν, ἀλλ' εὐθύς στρέφεται ἀποτόμως) νά
πάρῃ ἡ ὀργή! Μὲ τὴ βία μου ξέχασα τὸ σπουδαιότερο!.. (πλη-
σιάζει εἰς τὴν τοιναλέτα της, ἀνοίγει ἓνα φιαλίδιον μὲ ἄρωμα, ὅπτι
μερικὰς σταγόνας εἰς τὸ ἀνοῖγμα τοῦ γόλπου της, εἴτα χύνει ἐπὶ
τῆς παλάμης της καὶ τρίβει τὰς χεῖρας). Θὰ ἔλθω, κύριε Τάκη!
καὶ... ἀλλοίμονό σου, κακομοίρη, ἂν ἐσκέφθης δι' ἐμὲ καμμίαν
κακοήθειαν!.. (ἀναστελλομένη, πλησιάζει πρὸς τὸν καθρέπτην, ὅπου
διευθετεῖ φιλαρέσκως τὴν κόμην της) Θὰ σὲ κάμω ποῦ νά μὴν ἔχῃς
μοῦτρα νά ξεμντίσης ἔμπρός μου!.. (κινεῖται νά ἐξέλθῃ, ἀλλὰ ξανα-
γυρίζει στὸν καθρέπτη ὅπου διορθώνει λεπτομερείας τοῦ κενίσιμα-
τός της. Μὲ ἠπιώτερον τόνον): Ἐχτός ἂν πράγματι ἀποδειχθῆς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

ἄθῳος!.. (ἔξαπτομένη αἰφνιδίως) εἰ δὲ μή!.. (Τροῖζουσα τοὺς ὀδόν-
τας καὶ χειρονομοῦσα ἀπειλητικῶς) νὰ σχίσῃ ἡ γῆ καὶ νὰ σὲ κατα-
πιῇ, ἄθλιε, κακοηθέστατε!...

(Ἐξέρχεται μὲ ὀρμὴν, ὄπτιουσα τελευταῖον πλάγιον βλέμμα εἰς
τὸν καθέπειτην, καὶ ἀφοῦ ἐκύτταξε σιγμηδὸν τὸ ὄρολόι της).

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ

ᾠ! Τί βωθοὶ καὶ ἄξεστοι καὶ ἀπειρόκαλοι ἦσαν
οἱ παλαιοὶ προπάτορες πον τὸ χωριὸ ἐκτίσαν
σὲ τοῦτο τὸ παρᾶμερο καὶ πυκνοφυτευμένο
κι' ἀπόκρημνο κατάραχο νὰ βροῖσεται κρημμένο,
πὲρ' ἀπ' τὸν λειβαδόκαμπο, κι' ἀπὸ τὸ δρόμο χῶρια
ποῦ φέρονε ἀπ' τὰ Γιάννινα πρὸς τὰ κεφαλοχώρια.
Καὶ τὴν καθάρια μακρονὴ καὶ μονωμένη βροῦσι
με τὸ περίφημο νερὸ τὴν ἔχοντε ἀρίστη
σ' ἐκεῖνον τὸν ξερότοπο, χωρὶς κἄν νὰ φροντίσουν,
με δένδρα καὶ με φνίλλωσις τὸ μέρος νὰ στολίσουν,
πον ὀλημερὶς ἀπ' τὸ χωριὸ νέες, γοητές, κοπέλλες
συχροπηγαίνον καὶ σειρὰ γυμίζον τῆς βαρέλες.

Μὰ ἡ νεολαία τοῦ χωριοῦ με ζῆλο καὶ με γνῶσι
ἀνέλαβε τὸ ἄτοπον αὐτὸ νὰ διορθώσῃ.

Δένδρα σκιερὰ ἐφύτευσαν στὰ γυμνωμένα μέση
πον πάντα ἦλιος ἢ βροχὴ ἢ παγετὸ ἀγέοι
ἀλύπητα τὰ ἔδερε. Μὰ ἐκεῖ σιῆς προσινάδες
με πρόφασι ν' ἀναπαινοῦν ἐρχόνταν οἱ ἀγάδες,
κι' ἐκύτταζαν με ἀναίδεια καὶ προστυχιὰ μεγάλη,
ἂν ἔχη μαῦρα μάτια ἢ μιά, πόδια μικρὰ ἢ ἄλλη
ἀπ' τὲς γυμῖκες τοῦ χωριοῦ, ποῦ γιὰ νερὸ πηγαῖναν
κι' ἄσες γυμίζαν γλήγορα τὲς ἄλλαις περιμέναν.
Κι' οἱ δημογέροντες ἐνθὺς, ἀφοῦ τὸ πράγμα τοῦσαν,
γιὰ νὰ μὴ γίνῃ φοινικὸ τὰ δένδρα ξεροζῶσαν,
κι' ἔμειν' ἢ βροῦσι ἄδενδρη, γυμνὴ καὶ πέτρα μόνη
κι' ἄνδρας κανεὶς ὅπως καὶ ποῖν, ποιέ τον δὲν ζυγώνει.

Τί γνωστικοὶ καὶ φρονίμοι καὶ πρακτικοὶ ποῦ ἦσαν
οἱ παλαιοὶ προπάτορες ποῦ τὸ χωριὸ ἐκτίσαν.

(Ἀπὸ τὰ Ἑπειρωτικά)

ΙΩΑΝ. ΑΛ. ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ*

...

ΑΠΟ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ἕλληνες ἐμερίμνων οὐ μόνον περὶ τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς εὐεξίας τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ περιβάλλοντος, τῆς ὑγιεινῆς τῆς κατοικίας καὶ γενικώτερον τῆς πόλεως, ὡς καὶ περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ κλίματος ἐπιδράσεως. Ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ προῖστορικῇ Κνωσῶ βλέπομεν τὸ περιφημον ἀνάκτορον παρουσιάζον ἀσκεπεῖς αὐλάς πρὸς ἀερισμὸν καὶ φωτισμὸν τῶν ἔσωθι τῆς προσόψεως θωματίων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ὀμηρικὸν οἶκον ἐάν ἀνατρέξωμεν, καὶ εἰς τὸν Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου χρόνους, παρατηροῦμεν ὅτι μεγάλη ἀπεδίδοτο σημασία εἰς τὸν ἀερισμὸν τῆς κατοικίας. Αἱ διαφοροὶ αὐλαί, αἱ πρὸ τῆς κυρίας οἰκοδομῆς, αἱ στοαὶ αἰτίνες ἦσαν ὑπαίθρια διαμερίσματα, καὶ αἱ ἐπίπεδοι στέγαι, ἐφ' ὧν περιεπάτουσαν καὶ ἐκοιμῶντο ἐνίοτε, ἐσκόπουσαν τὸν ἀφθονον ἀερισμὸν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπι μακρότερον ὅσον τὸ δυνατόν χρόνον ἐν τῇ ὑπαίθρῳ διαμονήν. Ἀλλὰ καὶ κῆποι θαυμάσιοι ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου προσηρητημένοι εἰς τὰς οἰκίας, χρησιμεύοντες πρὸς τέρψιν, καλλιέργειαν ὀπωροφόρων καὶ ὑγιεινὴν τῶν κατοίκων διαμονήν, ὡς βλέπομεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κήπων τοῦ Ἀλκινόου, τοῦ Λαέρτου καὶ τοῦ ἄντρου τῆς Καλυψοῦς. Καὶ ἀνθῶνες δὲ καὶ πρασιαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦ κήπου μέρος, ὡς εἰς τὸν παράδεισον τοῦ Ἀλκινόου (Ὀδ. Η, 127), ἀρδευόμεναι ἀπὸ διαυγεῖς κρήνας — «ἀγλαὸν τῶν Θεῶν δῶρον», διότι ἔκτοτε τὸ ὕδωρ ἐθεωρεῖτο πολῦτιμον στοιχεῖον ὑγιεινῆς.

* ΣΗΜ. — Τὸ σύντομον τοῦτο δημοσίευμα εἶνε περιλήψις ἐκτενεστέρας καὶ ἀναλυτικώτερας μελέτης, ἣν ἐξεπόνησεν ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διαπρεπῆς ἰατρὸς κυρία Ἀγγελικὴ Παναγιωτάτου, τῆς ὁποίας ἡ φήμη καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ πρωτότυπος ἐργασία κατέστησαν ἡδὴ γνωσταὶ εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κέντρα. Ἡ περιλήψις αὕτη ἐγένετο ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν ἀνὰ χειρὰς τόμον τοῦ Ἡμερολογίου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothefirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

Καί ἐν Ἀθήναις αἱ οἰκίαι δὲν διέφερον πολὺ ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῶν Ὀμηρικῶν. Ἡ αὐλὴ τοῦ ἀνδρῶνος ἐλέγετο καὶ *περιστύλιον* ὡς ἐκ τῶν γύρῳ στοῶν, ἐξ ὧν ἡ κατὰ τὴν εἰσοδὸν καὶ κατανοικτρὸν αὐτῆς ἐλέγετο *πρόστοον*. Καὶ περὶ τὴν αὐλὴν τοῦ γυναικωνίτου κατὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς ἴσταντο στοαί. Ὅπισθεν δὲ τῶν ἱσθάνων, ὅπου δηλ. ὑφαίνον καὶ εἰργάζοντο, ὑπῆρχεν ἡ *κηπαία θύρα*, ἣτοι ἡ φέρουσα πρὸς τὸν κήπον. Ἀλλὰ καὶ εἰς πολὺ μεταγενεστέραν ἐποχὴν ὁ Λουκιανὸς διδίδει τελείαν παραστατικὴν τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ἐλληνικοῦ οἴκου εἰκόνα, καὶ τὸν ἀληθῆ τύπον τῆς φιλοσοφικῆς φράσεως τοῦ Περικλέους: «Φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας». Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ οἶκος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ἀπηλλαγμένος τῆς ἀλαζόνος πολυτελείας καὶ τῆς τρυφλότητος τῶν Περσῶν, ἀλλὰ συνάμα ἐξησφάλιζε τὴν εὐζωίαν. Ὡς καλλίστη δὲ διεύθυνσις τοῦ οἴκου ἐθεωρεῖτο ἡ πρὸς ἀνατολὰς, ὡς καὶ νῦν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὑγεινολόγων, ὥστε ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου νὰ πληροῦται τῶν ζωογόνων αὐτοῦ ἀκτίνων. Τὰ παράθυρα ἠνοιγόνοτο πρὸς ὄλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, ὥστε νὰ σχηματίζωνται τὰ εὐεργετικά βεῦματα πρὸς καθαρισμόν καὶ ἐξυγιάνειν τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Ὑγιεινῆς τῆς πόλεως οὐχ ἦττον ἐμερίμων οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δημιουργοί. Πανάρχαια ὑδραυλικά τῆς Ἑλλάδος ἔργα ἀπεδίδοντο εἰς μυθικοὺς ἢ ἀρχαιοτάτους τεχνίτας. Εἰς τὰς προϊστορικὰς Μυκῆνας ἀνεκαλύφθησαν *πηγαί, ὕδραγωγεία* πρὸς ὕδρευσιν τῆς πόλεως, καὶ *ὑπόνομοι*. Καὶ *δεξαμενάς* εἶχεν ἡ Ἀκρόπολις, ἐξ ὧν ὕδρευέτο. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν «Ἀθηναίων Πολιτεία» ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον ἀνά πέντε ἀστυνόμοι ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ ἐντεταλμένοι τὴν αὐστηρὰν ἐπιβλεψὴν τῆς μεταφορᾶς τῶν κόπρων ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Ἐφρόντιζον ἐπίσης περὶ τῆς παροχετεύσεως τῶν ἀκαθάρτων ὑδάτων ἀπαγορεύοντες τοὺς *μειεάρχους ὄχειούς, δι'* ὧν θὰ ἐμολύνετο ἡ πόλις ἐκ τῶν σπητικῶν οὐσιῶν τῶν ἀκαθάρτων ὑγρῶν. Εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῆς πόλεως, καθὰ ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ἀπαραίτητα ἦσαν τὰ *γυμναστήρια* καὶ τὰ *θερμὰ λουτρά*, ἅτινα σημειωτέον ὅτι ἦσαν δημόσια, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ἡ σημερινὴ τάσις πρὸς ἔδρυσιν δημοσίων λουτρῶνων εἶνε ἀντιγραφὴ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς.

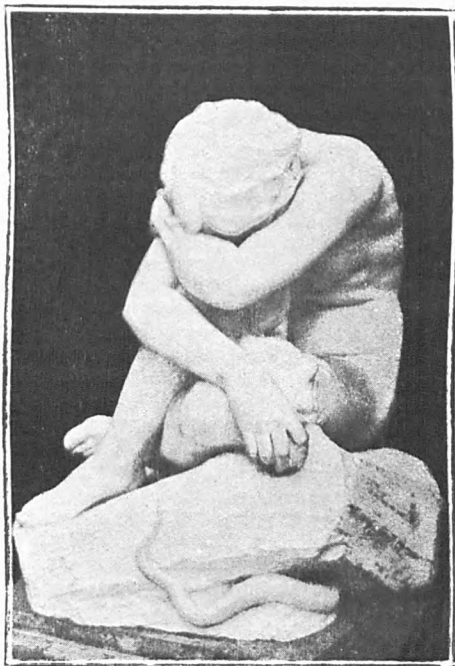
Κατὰ τὸν Γκρότε, τὸν μέγαν ἱστορικόν τῆς Ἀγγλίας, ἐκ πολλῶν τεκμηρίων εἰκάζεται ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἦτο ἀσυγκρίτως ὑγιεινοτέρα τῆς σημερινῆς, διότι καὶ ἡ χώρα φιλοπονώτερον ἐγεωργεῖτο, αἱ δὲ πόλεις μετὰ μείζονος διηκοῦντο ἐπιμελείας καὶ ἀφθονίαν εἶχον ὑδάτων, τοῦθ' ὅπερ προσεπιμαρτυρεῖ ὅτι ἡ φυτεία καὶ ἡ βλάστησις ἦτο πλοσυσιωτέρα. Κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἡ περίξ τῶν Ἀθηνῶν χώρα ἦτο κατὰφυτος, ἀφοῦ ὁ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων ἐπιδραμῶν εἰς Ἀττικὴν ἐδήου αὐτὴν κατακόπτων τὰ δένδρα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι ὁ Σύλλας κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν κατέκοπτε διὰ μηχανημάτων τὰ δένδρα ἐπισπεύδων τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως.

Ὁ Πλάτων πολλὴν ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Η ΕΥΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

(Έργον τοῦ Ε. Dagonet)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

κλίματος οὐ μόνον ἐπὶ τὸν σωματικὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἥθους καὶ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν. Καὶ ὁ Λουκιανὸς εἰς τὸ περὶ «Μακροβίου» κεφάλαιον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἐδάφους ὡς παράγοντος εὐεξίας καὶ μακροβιότητος. Ἄλλὰ μήπως ὁ Ἱπποκράτης δὲν ἀποδίδει ἐπὶ τῆς ζωηρότητος ἢ τῆς νωθρότητος τοῦ πνεύματος ὑγιεινὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸ κλίμα καὶ τὴν ὑγιεινὴν ἢ νοσῶδη κατάστασιν τῆς γῆς, ἣν τόσῳ σοφῶς ἐκθέτει εἰς τὴν «περὶ ἀέρων, ὑδάτων καὶ τόπων» συγγραφῆν του; Ἡ παρατήρησις τοῦ μεγάλου διδασκάλου κυροῦται καὶ σήμερον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Γνωστὸν πόσον αἱ ἐλώδεις καὶ ὑγραὶ τοῦ ἐδάφους καταστάσεις καθιστοῦσι νωθρὸν τὸ πνεῦμα καὶ ἀσθενικὸν τὸν ὀργανισμόν. Ὁ Ἱπποκράτης ἀποδίδει εἰς τὴν κρᾶσιν τῶν ὕδρων τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ Ἀσianoὶ εἶνε ἀθυρότεροι καὶ ἀπολεμώτεροι τῶν Εὐρωπαϊῶν φρονεῖ ὅτι τὸ εὐμετάβολον τῶν ὕδρων τοῦ ἔτους καὶ ἡ συχνὴ τῶν στοιχείων ἀνωμαλία συμβάλλονται εἰς μείζονα τῶν σωματικῶν σκληραγωγίαν καὶ τῆς διανοίας ζωηρότητα. Μετὰ τὸν Ἱπποκράτην, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐφιλοσόφησε περὶ τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Καὶ ὁ Πολύβιος παρατηρεῖ ὅτι οἱ χαρακτῆρες καὶ ἡ διανοητικὴ ποιότης τῶν λαῶν παράγεται ἐκ τοῦ κλίματος, θεχόμενος ὁμοῦς ὅτι δύναται ἡ τέχνη νὰ ἀντιδράσῃ πρὸς τὴν φύσιν. Περὶ δὲ τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἀπὸ σκηπῆς φιλόσοφος Εὐριπίδης, θέλων νὰ δεῖξῃ ὅτι ὁ δημιουργὸς τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀθηναίων εἶνε ἡ σύγκρασις τῶν ὕδρων τοῦ ἔτους, ἐμυθολόγησεν ὅτι ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ξανθῇ Ἀρμονίᾳ ἔτεκε τὰς ἐννέα Μούσας.

Καὶ τὸ ἱερὸν δάσος, τὸ ὅποιον περιέβαλλε τὰ «Ἀσκληπιεῖα», δηλαδὴ τὰ ἀεροθεραπευτήρια τῶν ἀρχαίων, τί ἄλλο ἢ τὸν ἐβυγιασμόν τοῦ περιβάλλοντος ἐσκόπει ὑπὸ τὸ μυστηριώδες τοῦ ἱεροῦ σύμβολον: Ὁ Διόδωρος, περιγράφων τὴν κατὰ τῶν Συρακουσῶν ἐκστρατεῖαν τῶν Ἀθηναίων, ἀναφέρει ὅτι τὸ στρατόπεδον τούτων προσεβλήθη ὑπὸ λοιμώδους νόσου ὡς ἐκ τοῦ ἐγγύς ἐλώδους ἐδάφους. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος, ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν ὑγιέστατοι ἕνεκα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ὕδρων τοῦ ἔτους, αἱ ὁποῖαι δὲν μεταβάλλονται εὐκόλως, προσθέτει ὁμοῦς ὅτι καὶ ἡ διαίτα συντελεῖ εἰς τοῦτο. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἔτι οἱ Ἴωνες, οἱ ἰθρύσαντες τὸ Πανιώνιον, κατήκονον κάλλιστον τόπον ὡς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς ὕρας τοῦ ἔτους. Ὁ δὲ Εὐριπίδης, θαυμάζων τὴν διαύγειαν τῆς ἀττικῆς ἀτμοσφαιρας λέγει (ἐν Μῆδ. 824) ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐχὶ δι' αἴρος, ἀλλὰ διὰ λαμπροτάτου αἰθέρος περιπατοῦντες καρποῦνται κλεινοτάτης σοφίας.

*Ἐρεχθίδαι τὸ παιδιὸν αἰθια
καὶ θεῶν παῖδες μακάρον, ἱερᾶς
χώρης ἀπορρήτου τ' ἀποφερόμενοι
κλεινοτάτην σοφίαν, αἶε διὰ λαμπροτάτου
βαίνοντες αἰθέρος αἰθέρος, ἔνθα τισ' ἄγνας
ἐνθά Πιερίδας μούσας λέγοναι
ξανθὴν ἁρμονίαν φηταῖσαι.*

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Σταγειρίτης μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ παρατηρητικότητος καὶ βαθυνοίας ἀποφαίνεται ὅτι τὰ εἰς ψυχροῦς τόπους καὶ τὰ περὶ τὴν Ἐθρώπην οἰκοῦντα ἔθνη εἶνε μὲν πλήρη θυμοῦ, ὁμῶς πτωχότερα νοῦ καὶ τέχνης. Τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν ἔχουσι μὲν νοῦν καὶ τέχνην, ὁμῶς εἶνε ἄθυμα. Τὸ δὲ γένος τῶν Ἑλλήνων, ὡς μεσοῦει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτω μετέχει ἀμφοτέρων.

Ἡ ἐπίδρασις ὅθεν τοῦ κλίματος ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἢ ὅποια δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς βεβαία, παρατηρήθη καὶ ἐμελετήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ἄλλ' εἶνε πιθανόν ὅτι ἡ φυλὴ, ἢ κατοικήσασα τὴν γραφικὴν ἡμῶν πατρίδα, ἦτο καὶ ἀρχικῶς κατὰ τι ὑπέροχος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ ἄλλοι λαοὶ κατοικήσαντες ἐπὶ αἰῶνας τὴν αὐτὴν χώραν ἐβελτιώθησαν μὲν κατὰ τι, ἀλλὰ δὲν προσέλαβον τὸν ἐκλεκτὸν ἑλληνικὸν τύπον. Δὲν εἶναι δὲ τυχαῖον τὸ ὅτι οἱ παροικοῦντες εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας λαοὶ διέμειναν βάρβαροι καὶ ἐπολιτίσθησαν τόσον μόνον, καθ' ὅσον ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτῶν ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας εἶχον ὡς κατ' ἐξοχὴν περιβάλλον τὸ ὑπαίθρον, ἔνθα διητῶντο τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἀρχαῖον θέατρον, τοῦ ὁποίου τὰ δράματα ἐδιδάσκοντο ἐν ὑπαίθρῳ, ἔτι δὲ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου καὶ τὰ Δικαστήρια, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τῶν φιλοσόφων διδασκαλία, ἢ ὅποια ἐγένετο ὑπὸ τὴν πεφημισμένην πλάτανον. Ὑπ' αὐτὴν καθήμενος ὁ Σωκράτης ἐπὶ χλόης πυκνῆς καὶ πλησίον διαυγοῦς πηγῆς παρὰ τὸν Ἰλισσόν, διετύπωνε τὰ βαθύτατα καὶ ἀθάνατα τῆς φιλοσοφίας ἀποφθέγματα, τὰ ὅποια, ἀποκρυσταλλωθέντα ἀπὸ τὴν ὑπέροχον Πλατωνικὴν γραφὴν, ἐκυριάρχησαν τῶν αἰῶνων.

(Ἀλεξάνδρεια, 1916)

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ τὰ δόξης εἶνε μία πράξις καλὴ· ἀλλὰ τὸ νὰ δανείσῃς εἶνε μία κακὴ ὑπόθεσις.

✱

Δύο περιπτώσεις ἀπομακρύνουν ἀφ' ἡμῶν τοὺς φίλους μας : ἡ εὐτυχία των, ἢ ὅποια δὲν ἔχει χρεῖαν ἡμῶν, καὶ ἡ δυστυχία μας, ἢ τις δυνατὸν νὰ ἔχη ἀνάγκην ἐκείνων.

✱

Τὸ γῆρας εἶνε εἶδος τυράννου ἀπαγορευόντος τὰς ἡδονὰς τῆς νεότητος ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

✱

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὰ κάμη καλὸν εἰς τὸν πλησίον του, ἐξώδενε τὸ ἐν τέταρτον τῶν ὄσων ἐξοδεύει διὰ τὰ κάμη κακὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, δὲν θὰ ὑπῆρχε πτωχεία εἰς τὸν κόσμον.

Σ Τ Ο Ν Ε Β Ρ Α Ι Ο

Ο πατέρας, ή μητέρα, ό γυιός κι' ή μεγάλη αδερφή μιλούσανε στο πλαινό δωμάτιο· μιλούσανε σιγά, νά μήν άκούη ή άρρωστη — ή δεύτερη — που ήταν ξαπλωμένη στο κρεβάτι της και δέν κοιμότανε, μόνο κάπου-κάπου ξερόβηχε, βαθειά, κούφια, σαν από μιιά σπηλιά, και στο τέλος πέταγ' ένα φτύμα, χάμου στα σανίδια.

— Χάμου έφτυσε πάλι!

— Νά πάρ' ό διάλογος!...

— Κείνο τό βρωμόστομα πειά!...

Μουρμουρίζαν από μέσα οί γεροί που αγαπούσαν τή ζωή τους και φοβούντο νά μήν κολλήσουνε χτηκίό.

Η μητέρα σηκωνότανε από καιρό σέ καιρό, μισοάνοιγε τή θύρα, έμπαινε στην κάμαρα τής άρρωστης, τήν κίτταγε από μακρούά, τή ρώταγε μή θέλη νερό νά βρέξη τό στεγνό λαρύγγι της, που μέσα της είχε σβύσει πειά ή φωνή, τής έλεγε νά σκεπαστή. Εκείνη, βυθισμένη, έκαν' ένα όχι με τό ξεραγκιανό και κατακίτρινο, σαν κερένιο, χέρι της, μ' ένα νόημα άπελπισμένου που όλα τά βαρέθηκε, κι' ή μάνα γύριζε πάλι στους άλλους, κι' έκλεινε καλά τή θύρα.

Η Άννέττα πέθαινε σιγά-σιγά, μέρα με τήν ήμέρα, όπως πεθαίνουνε τά νέα κορμιά, από τήν κακούργα άρρώστεια, κι' ό χάρος χαιρέται νά τά βασανίξη πριν τά πάρη. Ένα χρόνο ήτανε κατάκοιτη· δυό αδέρφια της είχανε πεθάνει από τήν ίδια άρρώστεια· τώρα ήταν ή σειρά της· ύστερα, θεός φυλάξει, θαρχόταν και τών άλλων ή σειρά. Κι' όσο μπορούσαν έφυλάγοντο. Ο μικρότερος κι' ή πειό μεγάλη ποτέ δέν παιάνανε στην άρρωστη· γι' αυτούς είχε πειά πεθάνει. Εκείνη τόνιωθε πώς τήν περιφρονούσανε και ποτέ δέ ρωτούσε για κανένα. Ούτε γύρευε τίποτα, ούτε ήθελε νά τήν περιποιούνται. Με τό στανειό άπλωνε κι' έπαιρνε τό φλυτζάνι με τό γάλα — ένα σπασμένο μεγάλο φλυτζάνι δίχως χέρι, που τό είχαν για τήν άρρωστη — από τήν καρέκλα που ήταν δίπλα στο προσκέφαλό της. Τήν είχαν άφήσει στο έλεος του θεού, για νά μήν πάνε κοντά της. Τό κρεβάτι της ήτανε παληό, με στραβά πόδια, κείνο τό ίδιο που

εἶχανε πεθάνει καὶ τ' ἄλλα δυὸ παιδιὰ. Ἐκεῖτετο ἀπάνου σ' ἕνα ἀχυρόστρωμα ξεκοιλιασμένο καὶ βουλιαγμένο στὴ μέση, δίχως σεντόνι ἀπὸ κάτω, καὶ γιὰ σκέπασμα εἶχε ἕνα κουρέλιασμένο παλιοτραπέζομάνηλο, μῆνες ἄπλυτο, μαυριδερό ἀπὸ τὴ βρωμιά. Τὸ κεφάλι της, μετὰ τὰ πεταμένα κόκκαλα καὶ τὰ ἀχτένιστα μαλλιά ἀκουμποῦσε σ' ἕνα ἄντυτο προσκέφαλο γεμισμένο ἀπὸ κουρέλια καὶ λερωμένο ἀπὸ τὴ λύγδα τῶν μαλλιών. Ἔτσι ξαπλωμένη, μετὰ ἕνα χλιομπλωμένο νυχτικό, ξεσοισμένο στοὺς ἀγκῶνες

καὶ στὰ στήθια, ἀπάνου στὸ παλαιοκρέββατο, φαινόταν ἡ Ἀννέττα σὰν ἕνας μεγάλος σωρὸς ἀπὸ κουρέλια, μαζεμένος σὲ μιὰν ἄκρη, ἑτοιμος γιὰ πέταμα.

Κι' ἐνῶ ἡ ἀρρωστη, μετὰ τὸ μάτι στηλωμένο στὸ παράθυρο, ὅπου ἔμπαινε τὸ τελευταῖο γλωμὸ φῶς τῆς συννεφιασμένης φθινοπωρινῆς ἡμέρας, περιέμενε μετὰ μιὰν ἀδύνατη ἐλπίδα, νὰ ξημερώσῃ ἡ ἄλλη μέρα, ἴσως γεινῆ πιεὸ καλά, ἴσως ἀνοίξῃ ὁ λαιμὸς της, ἴσως λιγοστέρῃ ὁ βήχας, στὸ πλαιῖο δωμάτιο, τὰ λέγανε οἱ ἄλλοι, σιγανά, σὰν θλέφτικα :

— Δὲν τὸ ἀναπαύει πειὰ ὁ θεὸς, νὰ ἡσυχάσῃ . . .

— Ἔ . . . κι' αὐτὸ θὰ γεινῆ . . . Δίγῃ ὑπομονή . . .

— Μᾶς φάγανε πειὰ τὰ ἔξοδα. Σὰν πόσα νὰ εἶνε τώρα τοῦ γιατροῦ; ἔλεγε ἡ μητέρα.

— Μά . . . πέρασαν τὶς διακόσιες πενήντα . . . ἔλεγε ὁ πατέρας ἀναστενάζοντας.

— Ὅριστε! . . . Καὶ τοῦ φαρμακοποιοῦ ;

— Καμιὰ ἐξηνταριά . . .

— Μ' αὐτὰ ποῦ τοῦχεις δώσει ἀπέναντι ;

— Μπά! Ἦταν ὀγδονταπέντε.

— Καὶ τοῦ γαλατὰ κάπου εἴκοσι, εἴκοσι πέντε δραχμὲς . . .

— Πότε μαζευτήκανε πάλι ;

— Ἀμ ἀπὸ πότε ἔχεις νὰ τὸν πληρώσῃς ; ἀπὸ τὸ δεκαπεντάγουστο· τὸ ξέχασες ;

Ἡ μεγάλη κόρη εἶπε, ἀφήνοντας τὸ ράφιμο :

— Δὲν βλέπεις ποῦ δὲ μπορῶ νὰ κάνω ἕνα φουστάνι, ἕνα χρόνο τώρα καὶ κάθουμαι κλεισμένη.

— Ἀμ ἐγὼ ἔχω κατέλλο; ἔχω παπούτσια; πετάχθηκε ὁ γυιὸς. Κατέβασαν τὰ κεφάλια τους.

— Ἔ! λίγῃ ὑπομονὴ ἀκόμη· τί νὰ κάνουμε; τί μποροῦμε νὰ κάνουμε; γραφτὸ μας ἦταν κι' αὐτό· εἶπε ὁ πατέρας.

Κοῦνησαν τὰ κεφάλια τους μετὰ φούρκα. Ὁ γυιὸς ἀναστενάξε ἀνυπόμονα ἢ ἀδερφή ἔσκυψε πάλι στὸ ράφιμο τῆς μετὰ σουφρωμένα φρούδια· ἡ μητέρα κύτταξ' ἀπὸ τὴν κλειδαρότουρα.

Ἐνα βογγητὸ εἶχε βγῆ ἀπὸ τὴν ἀρρωστη, κι' ἕνα βήξιμο παράξενο, δύσκολο, διαρκές, σὰν νὰ πνιγότανε σὲ φλέγματα. Ἔστερα, ἀπότομα, σιωπᾶσαν ὅλα.

Ἡ μητέρα μισοῦνοιξε τὴ θύρα.

— Κλείσε, κλείσε! Φωνάζανε οἱ ἄλλοι βιαστικά.

Μπήκε μέσα στὴν ἀρρωστη. Σὲ λίγο ἔρχεται, βιαστικά, μὲ μιὰ λάμπι στὰ μάτια.

— Ζωὴ σὲ λόγου μας· τελείωσε! εἶπε σιγανά.

Ἄνδρες καὶ ἡ ἀδερφή του σηκώθηκαν ἀπάνου καὶ οἱ δυὸ μαζί.

— Πάει; ρώτησαν μὲ μεγάλη περιέργεια.

— Πάει.

— Ἐ! γεννηθῆτω τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ! εἶπε ὁ πατέρας, καὶ ἔσηκώθη καὶ αὐτὸς κάνοντας τὸ σταυρὸ του.

Ἡ μητέρα τριγύρισε λίγες στιγμὲς μέσα στοῦ δωματίου δίχως νὰ ξέρη τί νὰ κἀνῃ. Τὰ παιδιὰ κωτάθησαν.

— Τώρα;

— Ἐ! τώρα, ἡσυχία καὶ . . . θάρρος.

Μαζεύθησαν στὴ θύρα καὶ μὲ τεντωμένους λαμούς, κύτταζαν μέσα στοῦ νεκροθάλαμο, ὅπου ἡ πεθαμμένη, περὶ μαυροζιτρινῆ ἀκόμι, μὲ τὰ χέρια συμμαζεμένα στὰ στήθια τῆς ἀπάνου, κουλουρισμένη μέσα στὰ κουρέλια τῆς, εἶχε μείνει, μὲ μάτια βαθουλά, μισόκλειστα, σὰ νυσταγμένα, ἀπάνου στὴν τελευταίαν ἀγωνία τῆς νὰ πάρῃ ἀέρα, ποῦ πνιγότανε.

Μιὰ νεκροφόρα καὶ δυὸ-τριὰ ἀμάξια πήγανε τὸ ποῦλ' τὴν πεθαμμένην στὸν τάφο.

Τὴν ἄλλ' ἡμέρα στὴ σάλα, ἡ μητέρα καὶ ἡ ἀδερφή, μαυροφόρες, ἀκούγανε ἀμίλητες, συλλογισμένες, μὲ τὸ μαντήλι στοῦ χέρι, τὰ λόγια τῆς παρηγορίας ποῦ τοὺς λέγαν ἡ γειτόνισσες.

Ἡ κάμαρα τῆς πεθαμμένης ἦτανε θεόκλειστη. Μέσα, ὁ πατέρας καὶ ὁ ἀδερφός, ἐστέκοντο ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν Ἑβραῖο, ποῦ τὸν εἶχαν φωνάζει νὰ πάρῃ ὅ,τι ἦτανε τῆς Ἀννέτας. Ὁ Ἑβραῖος ἦτανε γονατισμένος μπροστά σ' ἕνα μπαούλο ἀνοιχτὸ καὶ ἕνα-ἕνα ἔβγαζ' ἀπὸ μέσα ὅ,τι εἶχε: ἕνα φουστάνι διπλωμένο, μιὰ ἄσπρη, μπλουζα κεντημένη, ἕνα κουτί μὲ τριαντέλλες, ἕνα ἄλλο μὲ χτενάκια, φουρκέττες, βέλο, ἕνα κουτάκι μὲ πούντρα, ἕνα ἀσπρόρρουχο, ἄλλο ἀσπρόρρουχο, ἄλλο, ὠμορφοσιδερωμένα καὶ διπλωμένα, μιὰ τριανταφυλλιά πλατειὰ κορδέλλα, ἕνα μισοφόρι, ἕνα μάλλινο πλεκτὸ σαλάκι κρέμ, ὕστερα ἕνα παληὸ καπέλλο ψάθινο μὲ ξεθωριασμένα τριαντάφυλλα, φορεμένο ὡς τρία καλοκαίρια, ἕνα μπουκαλάκι μυρωδιά, ἄλλο μπουκαλάκι, ὅ,τι εἶχε βάλει μόνη τῆς ἡ ἀρρωστη, τὴν τελευταία φορὰ ποῦ σιγύρισε τὰ μπαουλάκια τῆς, καὶ ὕστερα ἔπεσε γιὰ πάντα.

Ὁ Ἑβραῖος ἔβγαζ' ἕνα-ἕνα πράγμα, μὲ προσοχὴ, τὸ κύτταζε καλά, τῶβαζε κατὰ μέρος, δίχως νὰ πετάξῃ τίποτα. Ὑστερα τὰ ξανάβαλε πάλι ὅλα στοῦ σεντοῦκι, σηκώθη καὶ εἶπε:

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

— Τί ἄλλο εἶναι;

— Νά, ὅλα αὐτὰ ποῦ βλέπεις, λέει ὁ ἀδερφός.

Καὶ τοῦδειξε τὸ κρεβάτι μὲ τὰ σανίδια καὶ τὸ στοῶμα, τὸ τραπεζάκι μὲ τὸν καθρέφτη, τὸ περιτυλιγμένο μ' ἓνα ξεθωριασμένο τοῦλι οὐρανί, ποῦ τὸ εἶχε τουαλέττα της, κάτι κάδρα κεντημένα ἐργόχειρά της, ἓνα παληρὸ χαλάκι, μιὰ παληὰ καρέκλα, τὸ ποτῆρι, τὸ καμινέτο καὶ τὰ μπουκάλια μὲ τὰ γιαιτρικά, ποῦ εἶχαν ἀπομείνει στὸ σανίδι τοῦ παραθύρου, τὰ μπερντεδάκια τῶν τζαμιῶν καὶ τὴν ξυλένια κορνίζα τῆς κουρτίνας.

Ἐκεῖνῃ τῇ στιγμῇ μπῆκε ἡ μεγάλη ἀδερφή ἀπὸ τὴ μέσα πόρτα καὶ φώναξε:

— Κι' αὐτό! κι' αὐτό!

Βαστοῦσε ἓνα μπρούτζινο μενταλιὸν τῆς πεθαμμένης ποῦ εἶχε μέσα μιὰ μικρὴ φωτογραφία τῆς περὶ ἀγαπημένης ἀδερφῆς της.

(1916)

E. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

Ἐκτίμησις μουσικοῦ ταλάντου

Ἄ Ο Τενόρος (προσκληθεὶς ἰμνητικῶς εἰς τὴν ἐσπερίδα τῆς ὀμιλοῦσας Κυρίας Τρεχαντήρη). — Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία μου, θὰ ἤθελα νὰ σὰς τραγουδήσω τὴ σερενάτα τοῦ Barbieri, ἀλλὰ εἶμαι τόσο βραχνός ἀπόψε...

Ἄ Ἡ Κα Τρεχαντήρη. — Δὲν πειράζει... ἀφοῦ δὲν μπορεῖτε νὰ μὰς τραγουδήσετε, κάμετέ μας ἄλλο τίποτε νὰ περάσῃ ἡ ὥρα...

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

ΒΑΛΗΣ ΕΓΙΝΕΝ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕΝ

...

Μαχμούτ εφέντης ήτο εϋπορος οπωροϋν Τούρκος και αγαθός άνθρωπος, δσφ και ευφυής. Είχε δὲ ἓνα ἵπποκόμον, τὸν Ἄλῃν, δστις εἰς πᾶσαν ὥραν και στιγμὴν προσηγόρευε τὸν κύριόν του με τοὺς πομπωδεστέροϋς τίτλους.

Ὅτε ὁ Μαχμούτ τὸν ἐκάλεῖ, ὁ Ἄλῃς τῷ ἀπεκρίνετο « Ὅριστε, μπέη μου! — τί διατάττεις, πασᾶ μου, ποῦ νὰ κόβῃ ὁ Ἄλλᾳξ ἀπὸ τῆς ἡμέραις μου και νὰ σοῦ δῖνῃ »; Ὁ Μαχμούτ ἐζήτηε τὸν ἵππον του και ὁ Ἄλῃς τὸν ἔφερε πάραυτα και προσκλίνων εἰσαφαιῶς τῷ ἔλεγεν « ἀνέθα, βεζύρη μου ».

— Μπρέ, γιατί με λές βεζύρη.

— Γιὰ νὰ γίνῃς και βεζύρης εφέντη μ'. Καλομελετάω για νὰ ἔλθῃ. Τὸ εϋχομαι και μπορεῖ νὰ βρεθῇ ἡ ὥρα ἀνοικτῆ. Κισμέτ εἶνε εφέντη μ' ἡ ζωῆ.

— Καὶ ἂν γίνω, μωρὲ Ἄλῃ;

— Ἄν γίνῃς βεζύρης, εφέντη μ', τότε σὲ παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆς και μένα!

— Μασιαλά! προσέθηκεν ὁ Μαχμούτ, ἐπιθεδαιῶν.

II

Παρῆλθον καιροὶ και μίαν ἡμέραν ὁ Μαχμούτ εφέντης ἔγινε βεζύρης.

Εἰς τὸ ὕψος ὁμως τῆς εὐτυχίας του, φύσει δεισιδαίμων και προληπτικός ἀπέδιδεν αὐτὴν εἰς τὰς εὐφημίας και τὰς εὐχὰς τοῦ ἵπποκόμου του Ἄλῃ και μὴ λησμονῶν τὴν ὑπόσχεσίν του, τὸν ἐκάλεσε παρ' αὐτῷ και τῷ εἶπεν:

— Ἄλῃ, ἀφοῦ ἔγινα βεζύρης με τὴν δύναμιν τοῦ προφήτου, θέλω νὰ κάμω και εἰς σὲ ἓνα καλόν. Θυμᾶσαι, ποῦ σοῦ τὸ ἔταξα; Ἐγὼ δὲν τὸ ἐλησημόνησα, τζάνουμ.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

— "Ὅτι θέλῃς, βεζύρη μου, εἶμαι εἰς τὰς προσταγὰς σου, ποῦ δὲ ἄλλᾳχ νὰ σέ πολυχρονιάη!

— Ἄκουσε, Ἄλῃ, εἶπεν ὁ βεζύρης. Ἐσκέφθηκα νὰ σέ κάμω πολὺ πλούσιον. Ἄλλὰ τὴν ἄφησα αὐτὴν τὴν ἰδέα. Ἐσουλλογίσθη καλλίτερα καὶ ἐπέισθη, ὅτι τὰ χρήματα δὲν εἶνε τίποτε. Εἶνε στρογγυλά καὶ φεύγουν γρήγορα.

— Ὅτι σκεφθῆς, βεζύρη μου, αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον! Ἀπεκρίθη ὁ πάντοτε κόλαξ Ἄλῃς.

— Καὶ τὸ ἐσκέφθηκα τώρα, Ἄλῃ. Σὲ διορίζω βαλὴν τοῦ Βαγδατίου.

Εἰς τὸ ἄκουσμα αὐτὸ ὁ πτωχὸς καὶ ταπεινὸς Ἄλῃς ἔμεινε ἀναυδός. Αὐτὸς νομάρχης μεγάλης καὶ περιφανοῦς διοικητικῆς περιφέρειας τῆς κραταιᾶς Αὐτοκρατορίας, συγκρατῶν εἰς τὸ πρόσωπόν του ὄλας τὰς ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν δικαστικὴν, καὶ ἔχων τότε ἐπ' αὐτῶν καὶ δικαίωμα ἀκόμη ζωῆς καὶ θανάτου!..

Μολαταῦτα, μεθ' ὄλον τὸν ἐγωϊσμόν του, τῆ ἔμεινε καὶ μιὰ ἀπορία, δι' ἣν ἐτόλμησε νὰ συμβουλευθῇ τὸν βεζύρη, μετὰ τὰ ἐδαφιαῖα προσκυνήματα, δι' ὧν τῆ ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην του.

— Πολυχρονεμένε βεζύρη μου, βεληγκιουνάμ ἐφέντη μ', πῶς θὰ δικάζω ὑποθέσεις ἢ θὰ κρίνω ἀναφορὰς καὶ ζητήματα, ποῦ εἶμαι ἐντελῶς ἀγράμματος;

— Μεγάλη δουλειά! εἶπεν ὁ βεζύρης. Μήπως οἱ ἄλλοι βαλῆδες, ποῦ ἔχομεν, ξεβρουν περισσότερα; Τὸ δίκαιον ἐννοεῖ ἐπάνω - κάτω ὄλος ὁ κόσμος, δὲν εἶνε δὲ καὶ δύσκολον νὰ τὸ εὕρη τις. Θὰ σοῦ δώσω καὶ μίαν ἄλλην ὁδηγίαν ἀλάνθαστον. Ἐκεῖνος, ποῦ ἔχει δίκαιον, θὰ ἔχη καὶ ἀποδείξεις· ἂν ὄχι, τότε βέβαια θὰ πέρνη ὄρκον. Ἄν ὁμως οὔτε ἐγγραφα ἔχη, οὔτε ὄρκον πέρνη, τότε θὰ ἦνε κακὸς ἄνθρωπος καὶ θὰ ἔχη ἄδικον.

— Καὶ τότε; παρετήρησε ὁ Ἄλῃς.

— Τότε, προσέθηκεν ὁ βεζύρης, κάμνε ἐν νεῦμα εἰς τοὺς ραδδοῦχος σου νὰ τὸν παραλαμβάνουν καὶ συμπληρώνουν τὴν δικονομίαν σου ἐπὶ τῆς ἀθλίας ράχεώς του. Αὐτὸ εἶνε ὄλον. Ἐκατάλαδες;

Ἄλῃς προσέκλινεν. Ἐλαθε δὲ τὸν διορισμόν καὶ τὰ ἐγγραφα τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ βιλαετίον του, μέγας καὶ πολὺς καὶ νομομαθὴς τέλειος.

III

Προηγῆθη αὐτὸν ἡ φήμη καὶ διελάλησε τὸν διορισμόν καὶ τὴν μεγάλην ἀξίαν του.

Ὅλοι οἱ πρόκριτοι καὶ κάτοικοι τοῦ Βαγδατίου συνήχθησαν περιχαρεῖς καὶ ἐν ἑορτασμοῖς στολαῖς καὶ ἐδεξιώθησαν τὸν νέον βαλὴν μετὰ βατῶν καὶ κλάδων πομπωδέστατα καὶ μετὰ εὐλικρινοῦς ἐνθουσιασμοῦ.

Ὁ βαλῆς, τελείως εὐχαριστημένος ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς υποδοχῆς, ἀφίππευσε καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ λαμπρῶς παρασκευασθὲν κονάκι του.

Οἱ προστώτες τοῦ τόπου ὄφειλον πρωτίστως νὰ τὸν προσκυνήσουν. Ἄλλ' ἐβρέθησαν εἰς μίαν ἀπορίαν, μὴ γνωρίζοντες προσωπικῶς τὸν νέον βαλῆν. Ἄν δηλ. ἔπρεπε νὰ ὑπάγῳσιν ὅλοι μαζί νὰ τὸν προσκυνήσουν ἢ ἕνας-ἕνας. Τὸ ζήτημα τῶν παρουσιάσεων ἦτο τὸ πρώτιστον χρέος τῶν.

Ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λύσουν μόνοι τὸ ζήτημα, μετὰ ὄριμον διάσκεψιν καὶ συζήτησιν, ἀπεφάσισαν ν' ἀνέλθῃ εἰς ἕξ αὐτῶν εἰς τὸ κονάκι καὶ ἐρωτήσῃ περὶ τούτου τὸν νέον βαλῆν.

Πρὸς τοῦτο δ' ἐξελέχθη ὁ πρεσβύτερος καὶ σεβαστότερος τῶν προϋχόντων. Ἀνῆλθεν οὗτος πάραυτα εἰς τὸ κονάκι καὶ εἰσῆχθη ἐνώπιον τοῦ βαλῆ. Ἐκάθητο οὗτος μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ πολυτελοῦς διδανίου καὶ περιστοιχιζέτο ὑπὸ ῥωμαλέων καὶ ἀγρωπῶν ῥαβδούχων.

Ὁ εἰσαχθεὶς μετὰ τοὺς ἀπαραιτήτους τεμνάδες ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν βαλῆν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν προκρίτων.

Ὁ ἄλλος ἐγένετο σοβαρώτερος, ἐνθυμηθεὶς καὶ τὴν τελευταίαν ὀδηγίαν τοῦ βεζύρου. Καὶ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν προὔχοντα ὑπηκόον του ἐρωτῶν καὶ σύνοφρυς :

— Ἐχεις ἀποδείξεις ;

— Ὅχι, πολυχρονεμένε μου βαλῆ, τί τὰς ἠθελα ;

— Ὅρκον πέρνεις ;

— Μὰ τί ὄρκον νὰ πάρω ; λέγει ὁ προστώς, ἀπορῶν καὶ ἐκπλητόμενος διὰ τὴν παράδοξον ἀξίωσιν τοῦ βαλῆ.

Ἄλλ' ὁ βαλῆς, βλέπων, ὅτι ὁ προστώς οὔτε ἐγγράφα εἶχεν οὔτε ὄρκον ἔπρηνεν, ἐσκέφθη, ὅτι δὲν ἦτο καλὸς ἄνθρωπος καὶ ἔνευσεν εἰς τοὺς ῥαβδούχους νὰ κάμουν τὸ χρέος τῶν.

Οἱ ῥαβδούχοι τῇ ἔδωκαν ἀμέσως παρά μίαν τεσσαράκοντα ὑπὸ τὰς ἐπιδοκιμασίας τοῦ βαλῆ, ἀναφωνοῦντος εἰς ἕκαστον κτύπημα « Ἄφερμι » !

Μόλις ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης τοῦ νέου βαλῆ, ὁ δαρεὶς πρόκριτος κατῆλθε τοῦ κονακίου καὶ εὔρε τοὺς ἀναμένοντας αὐτὸν ἀνυπομόνως ἄλλους προὔχοντας, οἵτινες τὸν περιστοιχίσαν διὰ νὰ μάθουν, τί τῇ εἶπεν ὁ νέος βαλῆς διὰ τὸ ζήτημα τῆς παρουσίας αὐτοῦ.

Καὶ ὁ πρόκριτος ἐστέναζε βαθέως καὶ ἀνέκραζεν :

— Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός, ποῦ μᾶς τὸν ἔστειλεν ! Βαλῆς εἶνε αὐτὸς ἢ ἕνα κομμάτι μάλαγμα ; Καλός, χρυσός, διαμαντένιος, περὶ-φημος, εὐφυστάτος, πεπαιδευμένος, μὲ μέγαν νοῦν, ἀγαθὴ καρδιά, ἀγγελικὴ ψυχὴ, καθ' ὅλα ἀνεκτίμητος ἄνθρωπος ...

— Σ' ἐπεριποιήθη ;

— Λαμπρά, καθ' ὅλα !

— Ἐμεινες εὐχαριστημένος ;

— Μαγευμένος, δὲν λέτε καλλίτερα ;

— Καί τί σοῦ εἶπε γιά τὸ ζήτημα τῶν παρουσιάσεων;

— Νά πάτε νά τόν προσκυνήσητε, ἔχει ὄλοι μαζί, ἀλλ' ἕνας-ἕνας χωριστά διὰ νά σᾶς γνωρίσῃ καλλίτερα καί σᾶς περιποιηθῇ ὄλους καλά.

— Μασιαλά! ἐφώνησαν πάντες περιχαρεῖς.

Καί ἀνήλθον εἰς τὸ κονάκι τοῦ βαλῆ ἕνας-ἕνας καί ἐπανελήφθη δι' ὄλους στερεοτύπως ἡ πρώτη σκηνή...

Ἡ αὐτὴ διοικητικὴ ἐξηκολούθησε καί ὕστερον εἰς πᾶσαν περίστασιν. Οἰοσθήποτε προσήρχετο εἰς τὸ διοικητήριον διὰ νά ζητήσῃ δικαιοσύνην ἢ νά ὑποβάλλῃ παράπονα καθ' οἰουδήποτε ὄργάνου τῆς διοικήσεως ἢ οἰασθήποτε φύσεως ἀναφορὰν πρὸς τὸν βαλῆν, τὴν αὐτὴν εὗρισκε τύχην. Οἱ ραβδοῦχοι εἰργάζοντο νυχθημερόν καί μόλις ἐπήρχον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, τριπλασιασθέντες. Τὸ περιεργον δὲ εἶνε, ὅτι ὁ Ἄλῆς δὲν ἦτο φύσει κακὸς ἄνθρωπος καί, ὡς βαλῆς, ἐφρόνει ἐν χρηστέῳ συνειδῶτι, ὅτι διοικεῖ μετ' εὐθύτητος καί δικαιοσύνης.

IV

Μετὰ τινὰ καιρὸν ἤρξαντο τὰ παράπονα καί αἱ καταγγελίαι τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βεζύργην κατὰ τοῦ προστατευομένου τοῦ βαλῆ. Αἱ κατ' αὐτοῦ ἀναφοραὶ ἤρχοντο ἀλλεπάλληλοι καί σωρηδόν, περιεῖχον δὲ πᾶσαι τὸ διοικητικὸν σύμβολον τοῦ βαλῆ καί τὸ τέλος ἐκάστης κρίσεως αὐτοῦ, ὅπερ ἐπεσφράγιζον οἱ ραβδοῦχοι, ἀφοῦ προηγουμένως πάντες ἠρωτῶντο, ἂν εἶχον ἀποδείξεις δι' ὅσα ἔλεγον καί ἂν ἄλλως πέρνου ὄρκον!

Ὁ βεζύργης ἔρριπτεν ὅλας τὰς μηνύσεις καί ἀναφορὰς εἰς τι κενὸν προσκεφάλαιον καί οὐδὲν ἐνήργει ἐπ' αὐτῶν.

Ὅτε ὁμως τὸ προσκεφάλαιον ἐπληρώθη ἐγγράφων, ὁ βεζύργης ἔγραψε τῷ Ἄλῃ νά μεταβῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καί παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του. Ὁ Ἄλῆς ἔσπευσε πάραυτα εἰς ἐκτέλεισιν τῆς διαταγῆς τοῦ βεζύργου.

Ὁ βεζύργης τὸν ἐρωτᾷ μετὰ πονηρᾶς φιλοφροσύνης:

— Ἐ, πῶς τὰ πέρασες, Ἄλῃ, ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ Βαγδάτι; Ἀπέκτησες δόξαν, πλοῦτη, εὐτυχίαν; Εἰς' εὐχαριστημένος;

— Ὅπως θέλῃ ὁ Ἀλλάχ καί ὁ Προφήτης, βεζύργη μου. Μπερκιάτ βερσῆ. Ὅπως μοῦ ἔδωκες ὁδηγίας, ἔκαμα. Τοὺς ἔσπασα ὄλους στό ξύλον, πολυχρονεμένε μου βεζύργη!

— Ἐχεις ἀποδείξεις; ἐρωτᾷ βλοσυρῶς ὁ βεζύργης.

— Ἦτον ἀνάγκη νά ἔχω, βεζύργη μου, ἀποδείξεις περὶ τούτου; καί ἀπό ποῖον νά πάρω τὰς ἀποδείξεις;

— Ὅρκον πέρνεις;

— Τί λές, βεζύργη μου; προσθέτει ὁ Ἄλῆς, ἐκπληγτόμενος.

Ὁ βεζύργης ἔνευσεν εἰς τοὺς δορυφόρους ραβδοῦχους του καί οὗτοι ἔδειραν καί ἐμαστίγωσαν ἀνηλεῶς τὸν Ἄλῃν.

— Κιαφίρ, ἀνακράζει πλήρης ὀργῆς καί μετὰ βδελυγμίας ὁ βεζύργης, λακτίζων τὸν καταμωλωπισθέντα καί κυλιόμενον εἰς τὸ

θάπεδον Ἀλγῶν καὶ ἐκκενῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ προσκε-
φάλαιον τῶν κατ' αὐτοὺς μὴνύσεων καὶ ἀναφορῶν, Κιαφίρ-πεξε-
δέγκ, νὰ μὴ σὲ ἴδουσι ποτὲ τὰ μάτια μου! Βαλῆς ἔγινες, ἀνθρο-
πος ὅμως δὲν ἔγινες!

(Ἔλεος)

ΔΗΜ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ

...

... *Κι' ἀκαστερῶ τὸ μῆνυμα, τὴ φλογερὴ γραφὴ σου ...
Κι' ὄντας ξαπλώσω ἀκοίμητος στῆς νύχτας τὴ θαμπάδα
νὰν τὴ φιλήσω ἀμέτρητα, νὰν τὴ σφιχταγκυλιάσω
κι' ἀπὲ μὲ τὸ σιρόθαμπο, τ' ἀγιοκεριοῦ τὸ φῶτο,
νὰν τὰ ὑοφρῆξω τρέμοντας τὰ μυρωμένα λόγια ...*

✱

*Πάνω στὰ βράχια, στὶς πλαγιές, στὶς ἑμμματιές, στὶς ὄουγες
πολεμιστῆς ἀκούραστος, αἴπρος στρατοκόπος,
στοῦ κόπον τὸ ἰδροκόπημα, στοῦ μαντηλιοῦ σου βροῖσκω
τὸ ἀπαλὸ τὸ σφούγγισμα, ὦ τῆς δροσιᾶς τὰ μῦθα.*

✱

*Σὰν γίγαντες ὑψώνονται οἱ ἀποσταμένοι πόθοι
ἀπὸ τὶς πλάγες τῶν βουνῶν κι' ἀφ' τὶς ψηλές ὄραουδες!
... Κι' ἀκαστερῶ τὸ μῆνυμα καὶ διάταν ἀπαντέχω
νὰ γύρω σιόμεροφόσιτο μέσ' στῆς καλῆς μου τᾶνθη
τὰ μεστωμένα, τὰ ξανθά, τὰ μοσχομυρωμένα,
νὰ πῶ χυμὸν ὀλόξανθον ἀπὸ δροσοῦτο ἀγεῖλι
κι' ὀργώνωντας τὸ πλοῦσιο κι' ἀργατιζὸ χωράφι
ναῦρω καρπὸ τ' ἀννεάμηνα, ἀνθό, νὰ ξεφουρντώσῃ
νὰν τὸν χαρῆ ὁ κορνιαχτός νὰν τὸν χαρῆ τ' ἀσκέρι,
γιατ' ὁ γονιὸς ἀπόστασε ντουφέκι νὰ βαρᾶη.*

✱

*Ὅντας χτυπᾶς τὸν ἀργαλειὸ καὶ τὸ παιδὶ βνζάλνεις
καὶ κλαῖς μὲ τὸ τραγοῦδι σου καὶ τραγοῦδῆς μὲ δάκρυα
καὶ τρωῶς τ' ἀκριβοκέρδιτο τὸ στάρι τῆς ὀρφάνιας,
μένα τραγοῦδια μοῦρχονται, μοῦρχονται μοιρολόγια
βαρῶντας τὸ ντουφέκι μου· μὰ σμίγω στὴ λαχτάρα
τὸ δάκρυ μὲ τὰ πίκρια καὶ τὸν καῦμὸ μ' ἐλπίδα
ἀκαστερῶντας τὸν καιρὸ πὸν θὰ σὲ ξεκουράσω.*

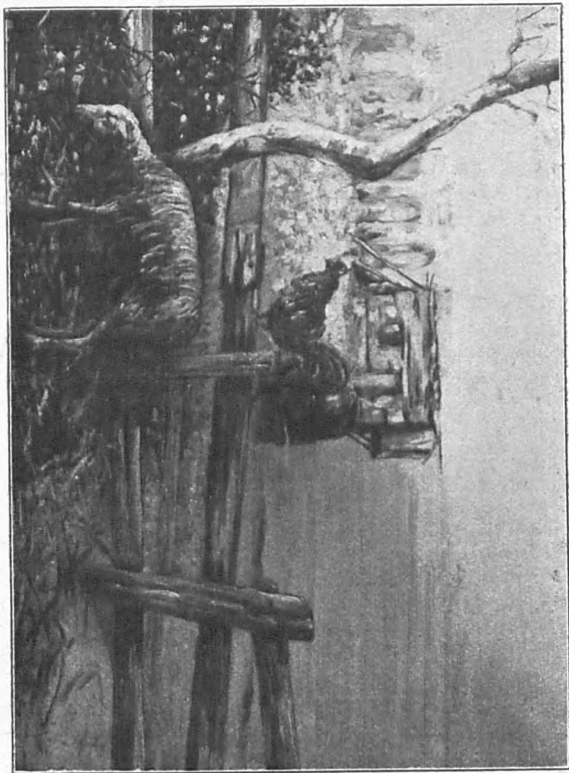
ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

...

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ. — ΤΟ ΘΕΡΟΣ. — (Ελκὼν Π. Καλαϊτάκης)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothefirio Dimosias Istoriou
Restrictions apply.

Π Ε Τ Ε Ι Ν Ο Σ

ΜΕ τὰ ὄρθρινά θάμβη εἶδα τὸν πετεινὸν τοῦ γειτονικοῦ μου κήπου ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑποστέγου τοῦ χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη ξύλων. Ἀνίχνευε μὲ τὸ κεφάλι σηκωμένον ὑψηλὰ τὴν ὥραν τῆς αὐγῆς, ἐφαίνετο κυττάζων τὰ κοιμώμενα γύρω ὅπως ὁ σαλπικτής τοῦ ετοιμάζεται νὰ κτυπήσῃ ἐγερτήριον. Δὲν ἐκινεῖτο τίποτε· ὅλα ἐφαίνοντο κατεχόμενα ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν νάρκην τοῦ ὄρθρου καὶ μόλις ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια μετεκινουῦντο μαῦραι πλατεῖαι κηλίδες. Ἦσαν κόττες ἀντιληφθεῖσαι ὅτι ὁ κύριος μὲ τὸν ὑψηλὸν λαϊμόν, τὸ δυνατόν ράμφος καὶ τὸ κόκκινον στέμμα ἐξύπνησε. Κάτω εἰς τὴν ρίζαν τῆς μάνδρας μέσα εἰς πλατὺ ἀλλάκι ἔτρεχε νερό, σφυρίζον ἐλαφρὰ εἰς χαμηλοὺς καταροάκτας καὶ γανόμενον εἰς τὸ βάθος, ὅπου οἴμιον μπιστάνι ἐζήτει νὰ καταπιῇ τὴν δίψαν τοῦ χθεσινοῦ καύματος. Ὁ πετεινὸς ἐσιγολάλει ὑψηλὰ εἰς τὴν σκοπιάν του ὡς ἀποτεινῶν λέξεις μυστικὰς εἰς τὰς ὑπάρχουσας του, ἔκαμε μερικοὺς ἔλιγμούς εἰς τὰ κεραμίδια ἀνάμεσα ἀπὸ τὰς κόττες καὶ ἀνήλθε πάλιν ὑψηλὰ μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ Τουρκοβούνια, ὁπόθεν ἐξεχύνετο ἡ αὐγὴ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐφάνη προσέχων ἕνα χουσοῦν στίγμα ἀωρηθὲν στιγμιαίως ὑπὲρ τὸν Ὑμηττὸν καὶ ἔκραξε τείνων λαϊμόν καὶ ράμφος καὶ λειρὶ πρὸς τὰ ὕψη. Τὰ πουλιά ἐπήδησαν ἀπὸ τὴν στέγην εἰς τὰ κάτω, ὁ πετεινὸς ἐλάλησε μίαν ἀκόμη φορὰν, ἐστάθη πρὸς στιγμὴν ἀκίνητος, ἔλαβεν ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν περιοχὴν ἄλλου πετεινοῦ, ἤκουσε τὸ ἐργοστάσιον τῆς συνοικίας εἰδοποιῶν μὲ βραχνὸν σφύριγμα ὅτι ἡ μηχανὴ ἀρχίζει νὰ κινηται, καὶ ἐπήδησε καὶ αὐτὸς κάτω, ἐβούτηξε τὸ ράμφος του εἰς τὸ τρέχον νερὸ καὶ ἐπλησίασε πρὸς τῆς κόττες, τοῦ ἐπερρίμεναν εἰς τὸ χῶμα τοῦ δρόμου ἐκτελοῦσαι βῆμα σημειωτῶν. Ὁ πετεινὸς ἔκαμε μεγαλοπρεπῶς δύο τρία βήματα, ἐφάνη νεύων μὲ τὸ λειρὶ του καὶ μία κόττα ἐπλησίασε μὲ ταχέα μικρὰ βήματα καὶ ταπεινοῦσα τὸ κεφάλι ἄφησε νὰ τοιμηθῇ ἀπὸ τὸν κυρίαρχον. Ἀπὸ τὴν βασιλικὴν εὐλογίαν τοῦ πετεινοῦ ἐπέρασαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὅλες καὶ ἐχώθησαν εἰς μίαν τρύπαν τῆς μάνδρας, πίσω ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὑπῆρχε βόσκημα. Ὁ πετεινὸς ἔκραξε μίαν φορὰν ἀκόμη, εἶδε τὰ περισσότερα νὰ τινάζονται ἀπὸ τὸν

περιστερεῶνα πρὸς τὰ ὑψηλά ὡς λευκοὶ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν ἡμέραν, ἤκουσε τοὺς τροχούς ἐνὸς κάρρου πλησιάζοντος, ἐτρόμαξεν ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον ἀνοιγμὰ ἐνὸς παραθύρου, πῖσω ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐφάνη μορφὴ ἀνθρωπίνη μὲ μάτια ἐξοιδημένα, καὶ πεισθεὶς ὅτι ἐξετέλεσε τὸν ἐωθινὸν προορισμὸν του, ἠκολούθησε τῆς κόττης. Ἐτράπη εἰς τὸ βασιλείον του ὁ Πατριάρχης.

ΜΑΚΚΑΒΙΟΣ

ΣΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΗΣ ΜΟΥ

*Μιὰ μέρα τέλος πρόβαλες κι' ἀπάστρωψε τὸ σπῆτι,
ποῦ ὡς τότε ἄδειο κι' ἀνοιωθο καὶ πικραμένο ἐξοῦσε,
καὶ γλύστηρες μετ' τὴ στερογὴ λαμπὴ τοῦ Ἀποσπερίτη
στὴν κούνια, ποῦ σὲ πρόσμενε καὶ ποῦ σὲ χαριτροῦσε.*

*Καὶ νά! ἡ καρδιὲς ἀνασκιστοῦν κι' ἐλεύθερα τὰ χέρια
περίγυρά σου ἀπλώνονται σὰν σκέπη κι' εὐλογία,
κι' ὅσα ἐπλέξαμε ὄνειρα εἰρήνης, περισσότερα,
μισέουν καὶ φωλιάζοντε στῆς κούνιας τὴ μαγεία!*

*Γράψε τὸ θεῖο χαμόγελο, γέλα τὸ προῶ γελάκι,
κάνε χαρούλια τὸ πρωῖ, κάνε χαρὲς τὸ δειλὶ
ταχειὰ μετ' τὸ τιτίβισμα θὰ σκάη καὶ τὸ δοντάκι,
κλωνὶ ὄδοιου στὰ ὄδινα χαριτωμένα χεῖλη.*

*Ξυπνῆς κι' ἡ γλῶσσά σου ἀρχινᾷ τὸ ψέλλισμα τὸ μάγο,
καὶ μπουσουλῶντας σὰν ἀρνὶ στῆς σάλας τὸ κυλίμι,
ἄξαφνα στέκεις καὶ κνιτῆς ὥρα πολλὴ τὸ ἀγρίμι,
τὸ κεντημένο, ποῦ σπαρνᾷ στὰ δόντια του ἕναν τράγο!*

*Φιλᾶκια δλόγυρα σκορπῆς, φιλιὰ σκασιτὰ χαρίζεις
στὸν ἀσπρομάλλη τὸν παποῦ καὶ στὴν καλὴ γιαγιά,
κι' ὅταν στὸ μπάνιο σπαρταρῆς, γελᾷς καὶ παιγνιδίζεις,
ὦ! ἐκεῖνο τὸ ναζάκι σου κι' ἐκεῖνη σου ἡ λαλιὰ.*

*Τὸ σπῆτι ἐγίνηκε ναὸς κι' ἐσὺ 'σαι ἡ λειτουργία
στὸ σπῆτι μας σ' ἐκλείσαμε σὰν στῆς Στοργῆς τὴ γνάλα,
καὶ σὰν ψαράκι ἀναπηδᾷς πολὺχρωμο σὲ κοῦα
νερά, ποῦ τὸν Ὠκεανὸ δίνοντ σὲ μιὰ τους στάλα!*

*Χαῖρε, χρυσέ, σοῦ προβοδῶ τὸ ἔμπα τῆς ζωῆς σου
κι' ἐπάνω ἀπὸ τὴν κούνια σου θὰ σοῦ ἱστορήσω πάλι
πόσο εἶν' ὁμορφὴ ἡ Ζωή... μὰ ἐσὺ ἀγάλι, ἀγάλι,
σὰ νὰ μὴν ἀκουεσ τίποτε, γλυκά, γλυκὰ κοιμήσου...*

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΑΥΡΑΣ

Π Ε Ρ Ι Δ Ρ Ο Μ Ο Σ

ΥΠΟ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι αἱ παραστάσεις ἡμῶν τότε μόνον καθίστανται ἡμῖν ἔννοιαι ὁπωσδήποτε σαφεῖς καὶ ἑναργεῖς καὶ ἅμα διατηροῦνται ἐν τῇ συνειδήσει, ὅταν ὀνομασθῶσιν, ἤτοι ὅταν συνδεθῶσι μετὰ τῶν λέξεων, καθὼς καὶ ὅτι κυρίως διὰ τῶν λέξεων δύνανται νὰ ἐκφράζωνται, ἤτοι ν' ἀνακοινῶνται εἰς ἄλλους καὶ οὕτω γίνονται κτῆμα τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους. Δῆλον ἄρα ὅτι ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα τῶν λέξεων σημαίνει κυρίως ἱστορικὴν ἐξέτασιν τῶν ἐννοιῶν, τοῦ πολιτισμοῦ. Τοῦτο ἐνόησεν ἤδη τὸ πάλαι ὁ φιλόσοφος Ἀντισθένης, διὸ εἶπε τὸ πολυθρόλητον *Ἀρχὴ παιδεύσεως ὀνομάτων ἐπίσκεψις*. Ὁ βουλόμενος ἄς ἐξετάσῃ τίνα σημασίαν εἶχε λ. γ. ἡ λέξις *ἀρετὴ* παρ' Ὀμήρῳ, τίνα παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, τίνα μετέπειτα παρὰ τοῖς Στωικοῖς φιλοσόφοις καὶ τίνα βραδύτερον παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς. Σχεδὸν ὅλως διάφορος ἠθικὸς κόσμος δηλοῦται ἐκάστοτε δι' αὐτῆς. Παραπλήσια δὲ παρατηροῦνται καθόλου εἰπεῖν κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐξέτασιν πάσης λέξεως, διότι πάντοτε καὶ πανταχοῦ αἱ λέξεις ἢ γενικῶς ἢ γλώσσα ἐκάστου λαοῦ τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἐννοίας ἐκφράζει ὅσας καὶ ὁποίας ἔχουσιν οἱ μεταχειριζόμενοι αὐτήν, καθὼς καὶ τάνάπαλιν τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἐννοίας ἔχουσιν ὅσας καὶ ὁποίας παριστᾷ καὶ ἐκφράζει ἢ γλώσσα αὐτῶν. Κατὰ ταῦτα ἐπιθυμῶ νὰ ἐξετάσω τὴν ἱστορικὴν ἀνέλιξιν τῶν σημασιῶν λέξεως ἀρκούντως περιέργου, τῆς λέξεως *περίδρομος*.

Τὰ μετὰ προθέσεως σύνθετα ὀρηματικά εἰς *-ος* ἐτονίζοντο μὲν ὅσον ἐνεδέχτο ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἐλέγοντο δὲ καὶ ἐπὶ ἐνεργείας καὶ ἐπὶ πάθους (πρβλ. Ἀκαδημεικῶν Ἀναγνωσμάτων Τόμ. Β' σ. 47 κέξ.). Κατὰ ταῦτα ἡ λέξις *περίδρομος* ἐλέγτο καὶ ἐνεργητικῶς, *ἀντὺγες περίδρομοι, πλήμμαι περίδρομοι ἀμφοτέρωθεν* κτλ., καὶ παθητικῶς, *αὐλὴ περίδρομος* = περιοδευτὴ, *κολώνη περίδρομος* = περιτρέχεσθαι δυναμένη, *χώρα ὄρεσι περίδρομος* κτλ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ περιτρέχειν τίνα δύναται νὰ ἐμφαίνῃ ἀκοσμίαν ἢ καὶ τι χειρότερον, ἡ λέξις ἔλαβε κατὰ μικρὸν κακὴν σημασίαν. Οὕτω γράφει ὁ Μεγαρεὺς Θεόγνις *«ἐχθαίρω δὲ γυναῖκα περίδρομον, ἄνδρα τε μάργον, ὃς τὴν ἄλλοτρίην βού-*

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

λετ' ἄρουραν ἀροῦν, ὅπου ἡ *περίδρομος*, ἡ πανταχόσε περιτρέχουσα γυνή καὶ ὁ μάργος ἀνὴρ συνάπτονται ὡς ὁμοίως ἀπεχθεῖς τῷ ποιητῇ. Ἄλλα καὶ ἐπὶ ἄλλων περιτρεχόντων ἐπ' ἴσης κακῶν παρελήφθη ἡ λέξις, ὅπως διδασκόμεθα ὑπὸ τῆς χρήσεως αὐτῆς ἐν ταῖς σημεριναῖς διαλέκτοις. Οὕτω λ. χ. ὠνομάσθη ἐν Καρύστῳ *περίδρομος* τὸ ἐπὶ τῶν ἀκρων δακτύλων συνήθως ἐμφανιζόμενον ἔκφυμα, τὸ *ἀγκάθι* ἢ *καλαγκάθι* (κατ' εὐφημισμὸν) ἄλλως λεγόμενον, διότι, ὡς ἡ ἄλλη ὀνομασία αὐτοῦ *τριγυρίστρα* (Γαλλ. *tourgnolle*) ἐμφαίνει, περὶ τὴν κυρίαν ἐστίαν αὐτοῦ ἀναπτύσσονται πολλάκις ὅπαι τινες περιβάλλουσαι, περιθέουσαι, τριγυρίζουσαι αὐτό. Ἐν Κρήτῃ δὲ καλεῖται *περίδρομος* νόσος τις τῶν ὄνων, καθ' ἣν παρατηρεῖται ἐξοίδημα περιθέον περὶ τὴν κοιλίαν αὐτῶν. Ἐν Δαρδανελλίοις δὲ λέγουσι *περίδρομον* τὸν ἀλλαγῶ συνήθως καλούμενον *στρόφον τῶν ἐντέρων*. Ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Αἴθῳ ὀνομάζουσι *περίδρομον* τὸν πανταχόσε περιτρέχοντα, τὸν ἀεικίνητον, τὸν ζωηρόν, τὸν ἀγγίνουν, τὸν πανοῦργον. Ἐν δὲ Ἠπειρῷ καὶ Δαρδανελλίοις αὐτὸν τὸν διάβολον, ὅστις περιτρέχει τὰς ὁδοὺς, μηχανᾶται παντοῖα, καὶ ἄλλοτε ἄλλοιός, ὡς τράγος, ὡς παππᾶς ἐμφανίζεται κτλ.

Ἄφου δ' οὕτως ἡ λέξις αὕτη ἐδήλωσεν ἄλλα τε καὶ τὸν στρόφον τῶν ἐντέρων, τότε ἦτο εὐκόλον νὰ λεχθῇ καὶ ἐπὶ ἀράς, ὅπως τὸ *σφάχτης, σφαγή, πόνος* κτλ., ἦτοι ὅπως λέγεται *σφαγή* (ἢ *πόνος*) *νὰ τὸν κόψη, νὰ φάγη* (ἢ *ἔφαγε*) *τὴν σφαγή, τὸν σφάχτη, τὸν πόνον, τὸν δρόλυκα* κτλ., οὕτω καὶ *περίδρομος νὰ τὸν κόψη, νὰ φάγη τὸν περίδρομον*. (Ταῦτα νοοῦνται κατὰ τὰ εἰρημένα ἐν τῇ Γενικῇ Γλωσσικῇ σ. 232, ἦτοι καλεῖται *προληπτικῶς σφαγή, σφάχτης, πόνος, περίδρομος* τὸ φαγεῖ, τὸ ὅποιον εἶθε νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὸν φαγόντα αὐτὸ *περίδρομον, σφάχτην* κλπ.). Ἐπειδὴ δὲ τὸ πάθος τοῦτο συμβαίνει συνήθως μετὰ πολυφαγίαν, ἐδηλώθη καὶ αὕτη ἡ ἀδηφαγία διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως *περίδρομος, λ. χ. ἔφαγεν τὸν περίδρομο, τρώει ἕναν περίδρομο*, καὶ ἐντεῦθεν ῥῆμα *περιδρομιάζει, ἐπεριδρομιάσεν*. Πρὸς δὲ τούτοις ὅπως πρὸς τὸν πολλὰ ἐσθίοντα, τὸν ἀδηφάγον, λέγεται ἐπὶ ἀράς τὸ *περίδρομος*, οὕτω καὶ πρὸς τὸν πολλὰ λέγοντα, τὸν φλύαρον ἀπευθυνόμενοι ἐπιβοῶσι πολλάκις *περίδρομος*, ἦτοι λίαν πολλὰ λέγεις, παῦσαι.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΑΔΑΚΗΣ

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ

Στὸ σπίτι μου, στὸ σπίτι μου ξερὴ εἶνε ἡ γλῶσσι
καὶ τὰ λουλούδια ἀπότιστα κα' ἀφρόντιστα ὄλα.
Τὸ 'λιοπῦρι ἀνεμπόδιστο φρύγει καὶ τρώει
τὸ γιασεμί, τὸν κρῖνο, τὴ θλιμμένη βιόλα.

[Ἐκ τῶν «Νοσταλγικῶν»]

ΖΗΣΙΜΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

(ΕΞ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗΣ)

...

Φίλιππε κόμπε Σκόπε

Ἐκ τινος συλλογῆς μου τυπογραφικῶν παροραμάτων ἀποσπῶ προχείρως τὰ ἐξῆς ὀλίγα διὰ τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον, ἄλλα μὲν πρωτότυπα, ὡς τὰ εἶδον δημοσιευθέντα εἰς ἑλληνικὰς ἑφημερίδας, ἕτερα δὲ κατὰ μετάφρασιν ἐκ γαλλικῶν ἑφημερίδων καὶ βιβλίων.

1) Πρόκειται περὶ ἐκρήξεως τοῦ Βεσουβίου ἀναγγελθείσης ὑπὸ τινος ἑφημερίδος οὕτω :

« Ὁ Βεσουβίος ἤρχισε πάλιν τὰς ἐκρήξεις του ἐκσφενδονίζων περιφλεγῆ *φάβαν* » (γρ. λάβαν).

∴

2) Μία ἑλληνικὴ ἑφημερίς ἐκδιδομένη ἐνταῦθα πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ γνωστὴ διὰ τὰς αὐλικὰς τῆς ἐμπνεύσεις ἔγραφεν ἢ ἀτυχῆς : « Ὁ πανδαμάτωρ *θρόνος* » (γρ. χρόνος) τὰ πάντα καταστρέφει ».

∴

3) Εἰς Ὁρολόγιον ἐκκλησιαστικὸν παραγγέλλεται ὁ ἱερεὺς ὡς ἐξῆς : « Ἐνταῦθα ὁ ἱερεὺς δέεται ὑψῶν τὸ *βρακίον αὐτοῦ* », (βραχιονία του).

∴

4) Γνωστὸν ὅτι διὰ νεαροῦ νόμου ιδρύθησαν ἐνταῦθα Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Ἐγραφε λοιπὸν ἐπαρχιακῆ τις ἑφημερίς : « Ὁ κ. Ὑπουργὸς δι' ἐγκυκλίον του διέταξε τὴν περισυλλογὴν ἀρχαίων ἐγγράφων χάριν τῶν *ἀρχείων* τοῦ Κράτους ».

∴

5) Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ μεγάλης τινὸς νήσου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, περὶ τῆς ὁποίας εὐρωπαϊὸς περιηγητὴς ἔγραφεν ἐν τῷ βιβλίῳ του ὅτι εἶναι γεωργικῶς γονιμωτάτη. Ὁ τυπογράφος ἀπέδωκε τὴν φράσιν ὡς ἐξῆς : « Ἡ ὠραία αὕτη *χῆρα* (χώρα) καλῶς καλλιεργούμενη θὰ ἦναι λίαν γόνιμος ».

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

6) Ὁ τυπογράφος βιβλίου τινὸς τοῦ Ἀλφόνσου Κάρο γράψαντος ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ ἔχει τὰ ὄρια τῆς (ses bornes) μετέβαλε τὴν φράσιν οὕτω: «Καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ ἔχει τὰ κέρατά της» (πέρατά της).

*:

7) Τὸν θάνατον γάλλου τινὸς ποινικολόγου, ὅστις ἦτο καὶ τμηματάρχης ἐπὶ τῶν φυλακῶν καὶ πολλὰς περὶ τούτων ἔκαμε δημοσίας διαλέξεις, μία ἐφημερὶς ἀνήγγειλε πρὸ τινος χρόνου ὡς ἐξῆς: «Χθὲς ἀπεβίωσεν ὁ διαπρεπὴς ἡμῶν ποινικολόγος καὶ τμηματάρχης Χ ἀποχωρισθεὶς οὕτω τῶν προσφιλῶν ὑλακῶν του» (φυλακῶν του).

*:

8) Γνωστὴ ἀνόνημος μεταλλευτικὴ ἐταιρεία, ἀνακαλύψασα τρεῖς νέας μεταλλικὰς κοίτας εἰς τὰ μεταλλεῖά της, ἐδημοσίευσεν τοῦτο διὰ τινος ἐφημερίδος κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. «Ἡ Ἐταιρεία ἡμῶν ἐπλουτίσθη ἀρτίως διὰ τριῶν ἔτι νέων *κουτῶν* (κοιτῶν)».

*:

9) Ὁδυνηρὸν ὑπῆρξε τὸ τυπογραφικὸν πάθημα διασήμου Γάλλου φρενιάτρου, διευθυντοῦ μεγάλου φρενοκομείου τῶν Παρισίων, ὅστις, ἀφιρώσας τὸν βίον του μετ' ἀφοσιώσεως ἄκρας εἰς τοὺς ἀτυχεῖς φρενοβλαβεῖς του, ἐξέδωκε πολυσέλιδον ὑπὲρ αὐτῶν σύγγραμμα θεραπευτικῶν μεθόδων, τὸ ὁποῖον ἐπέστεφεν ἢ ἐπομένῃ τελευταίᾳ φράσει, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς παρετήρησε μετὰ τὴν διανομὴν τῶν ἀντιτύπων: «Καὶ μετὰ τοῦτο πρέπει ὅλοι οἱ φρενοβλαβεῖς νὰ *κατατομηθῶσιν* (κατανεμηθῶσιν) εἰς τὰ κελλία των».

*:

10) Τὸ μᾶλλον πρόσφατον ὄλων τούτων παρόραμα εἶναι τὸ ἐξῆς ἀπαράμιλλον ἐν ἐφημερίδι τινὶ τῆς πρωτευούσης: «Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν *δέρεται* (δέχεται) τακτικῶς εἰς τὸ γραφεῖόν του τρεῖς τῆς ἐβδομάδος».

I. ΦΡΑΓΚΙΑΣ

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ι Ε Σ

*Τοῦ φθινοπώρου σύννεφα ἀπ' τὸ νοτιὰ διωγμένα
παίζουν με ὕδρινες ἀγῆς, με δειλινὰ θλιμμένα
κ' ἐκεῖ στὴν ἀκρῇ τοῦ γιαιοῦ κάποια βαροκοῦλα γέρονει
καὶ πότε ὁ ἥλιος τὴν φιλεῖ, πότε ἡ βορρῆ τὴν δέρονει.*

ΠΙΠΙΝΑ Α. ΒΛΑΧΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

[Διὰ τὸν πολὺν κόσμον τὸ ὄνομα τοῦ ἀειμνήστου Κ. Α. Γουναροπούλου δὲν εἶνε βέβαια γνωστόν. Ἄλλ' εἰς τοὺς πρὸ πεντηκονταετίας ἐπιστημονικοὺς καὶ φιλολογικοὺς κύκλους κατεῖχεν ἐπίσημον θέσιν ὡς ἱατρός, ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς ἱστοριογράφος. Καταγόμενος ἐκ Καρύστου καὶ γεννηθεὶς ἐν Κέα τῷ 1825 ἐξεπαιδευθὴν ὑπὸ τὸν Σερβοῦτον ἐν Σύρῳ καὶ τὸν Γεννάδιον ἐν Ἀθήναις, ἀναγορευθεὶς δὲ διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐν Κοζάνῃ καὶ Θεσσαλονίῃ κατ' ἀρχάς, εἶτα ὡς δημοτικὸς ἱατρός ἐν Γαυρίῳ καὶ Καρύστῳ, βραδύτερον δὲ ἐν Πτολεμαίδι τῆς Συρίας, ὅπου ἐδέχθη καὶ τὴν διευθύνσιν τοῦ Ἑλλην. Προξενείου, τελευταῖον δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔνθα διωρισθὴ δημοτικὸς ἱατρός ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως. Νεώτερος, διετέλεσε καὶ δημοσιογράφος γράφων τὴν «Ἐνωσιν» ἐν Σύρῳ καὶ τὸν «Ἄσπρον» ἐν Ἀθήναις, συνεργάτης δὲ τῆς «Πανδώρας», τῆς «Ἱατρικῆς Μελέσεως», τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἐταιρείας κλπ. Περιελθὼν πολλὰ μέρη, φύσει δὲ μελετηρὸς καὶ φιλόσοφος, ἐξεπόνησε πολλὰς ἀξιολόγους ἐπιστημονικὰς καὶ ἱστορικὰς πραγματείας, ἀφῆκε δὲ οὐκ ὀλίγα ἀνεκδότα ἔργα, ἐν οἷς τὰ «Πυλικά» ἦτοι ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς Πύλου, τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἑλλην. Ἱατρικῆς» ἀπὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ μέχρι τοῦ Ἰπποκράτους, «Γενικὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Φιλοσοφίαν» καὶ τὰ «Ἐθνοικά», ἦτοι ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς Εὐβοίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, εἰς ἣν φέρεται ὡς ὁ πρῶτος εἰδικὸς ἀσχοληθεὶς. Ἀπόσπασμα σύντομον ἐκ τῶν «Ἐθνοικῶν» του παραθέτομεν κατωτέρω.]

ΕΠΟΧΗ ΡΩΜΑΪΚΗ

(ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Ἐθνοικῶν»)

... Καὶ μέχρι τοῦδε ἡ Εὐβοία καὶ πᾶσα ἡ Ἑλλάς ἐστερεῖτο μὲν πλήρως ἀνεξαρτησίας, ἀλλ' ἦν ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμογλώσσων Μακεδόνων, οἵτινες κραταίαν τὴν Ἑλλάδα κατέστησαν καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς τὴν Ἀσίαν μετέδωκαν διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων αὐτοῦ. Καταπιπτούσης δὲ τῆς ἀρχῆς τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ Εὐβοία ὑπετάγη τοῖς Ῥωμαίοις, οἵτινες εἰσεχώρησαν ἐπὶ Φιλίππου Ε' βασιλείῳ τῆς Μακεδονίας (220-178 π. Χ.) ἐν ἣ αὐτὸν περιώρισαν (167 π. Χ.).

Κατὰ τοὺς πρώτους Ῥωμαϊκοὺς χρόνους, ἡ Χαλκίς καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς Εὐβοίας ἐξ ἀνάγκης συνεμάχησαν τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν Ἀχαιῶν, καὶ διέμεινον σταθεροὶ καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ Αἰτωλικοῦ πολέμου.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ τὸν ἀνθύπατον Π. Σουλπίκιον καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Ἀττάλου, ἐκ Λήμνου καὶ Πεπαρήθου στρα-

τεύσαντες κατὰ τῆς Εὐβοίας, ἐκυρίευσαν τὴν Ὀρεῶν (207 π. Χ.). Ἡ πόλις δ' αὕτη εἶχε δύο φρουρία ὄχυρά, καὶ ἠδύνατο, ἵνα ἐπὶ πολὺ ἀντιστῆ· ἀλλ' ὁ διοικητὴς τοῦ Βασιλέως Φιλίππου, Πλάτωρ, προδοσία αὐτὴν παρέδωκε τοῖς πολιορκηταῖς· διότι βραδέως διὰ σημεῖον ἀπέσχεν, ἵνα καλῆς βοήθειαν, ὅπως μὴ ἔλθῃ ἐγκαίρως. Ὁ δὲ Σουλπίκιος μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀρεοῦ, ἐπολιόρκησε τὴν Χαλκίδα, οὐδὲν ὁμῶς κατορθώσας, διότι οἱ πολιορκούμενοι ἐγκαίρως ἔδωκαν τὰ περὶ ἐπικουρίας σημεῖα. Ὁ δὲ φρουραρχος, κωφὸς ταῖς ὑποσχέσεσι τοῦ ἀνθυπάτου, παρεσκευάζετο εἰς ἄμυναν ἰσχυράν. Ὅθεν ὁ Σουλπίκιος ἰδὼν, ὅτι ἡ πόλις ἦτο καλῶς ὠχυρωμένη καὶ ἐτέρωθεν ἐπὶ τοῦ Εὐδρίπου ὀκοδομημένη, καὶ ὅτι ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἔσται ματαία καὶ ἀσύνετος, ἀπεμακρύνθη Περσεύς.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου Μακεδονικοῦ πολέμου ὁ Γαῖος Κλαύδιος ἄγων τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ. Οἱ δὲ ἐκ Χαλκίδος ἐξόριστοι ὡς Ῥωμαϊζόντες, ἀνήγγειλον νῦν, κατὰ Δίβιον, ὅτι ἡ ἄλωσις αὐτῆς ἦν δυνατὴ ἄνευ ἀντιστάσεως· διότι καὶ ἡ ἐκ Μακεδόνων φρουρὰ οὐκ ἐτήρει τάξιν καὶ πειθαρχίαν καὶ οὐκ εἶχε φόβον ἐχθροῦ ἐκ τοῦ πλησίον· καὶ οἱ πολῖται παρεμέλησαν τὴν φύλαξιν τῆς πόλεως, ὡς ἐμπειστευμένοι τῇ φρουρᾷ. Ὁ Κλαύδιος ὅθεν τῇ προτροπῇ τῶν ἐξοριστῶν ταχέως ἐκ Πειραιῶς ἀφίκετο εἰς Σούνιον. Καὶ ἠδύνατο μὲν, ἵνα ταχέως φθάσῃ εἰς τὰ πρῶτα στενὰ τῆς Εὐβοίας. Ἄλλ' ὅπως μὴ θεαθῆ, μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ἀκρωτηρίου, ἐν σταθμῷ τὸν στόλον ἐκράτησε μέχρι τῆς νυκτός.

Κατὰ δὲ τὰ πρῶτα σκότῃ ἀποπεύσας ἐν νημεῖα τὴν αὐγὴν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἀφίκετο παρὰ τὴν πόλιν τῆς Χαλκίδος. Ἀναβάς δὲ μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν διὰ κλιμάκων κατὰ τὸ ὀλιγανθρωπώτατον μέρος τῆς πόλεως, κατέλαβε τὸν ἐγγύτατον πύργον καὶ τὸ περίεξ τεῖχος, τῶν φρουρῶν ἀλλαχοῦ καθεδυδόντων καὶ οὐθενὸς οὐδαμοῦ φυλάσσοντος. Ἐἴτα οἱ Ῥωμαῖοι προέβησαν εἰς τὰ κατωκνημένα μέρη τῆς πόλεως· τοὺς φύλακας δὲ φονεύσαντες καὶ τὰς πύλας διαρρήξαντες, παρέλαβον καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν δουλῶν. Κατόπιν διεσπάρησαν καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν, ἀξιθηέντος τοῦ θορύβου ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πυρκαϊᾶς τῶν οἰκιῶν. Οἱ βασιλικοὶ αὐτοβολῶνες καὶ τὸ δπλοστάσιον πλήρης πολεμικῶν μηχανῶν, παρεδόθησαν τῷ πυρὶ. Ἐφρονεύθησαν δὲ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντες στρατιῶται· ὕστερον κατεκόπησαν οἱ φεύγοντες καὶ οἱ ἀνθιστάμενοι, καὶ πάντες οἱ ἄγοντες στρατεύσιμον ἡλικίαν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀκαρναν φρουραρχος Σώπατρος. Οἱ δὲ Ῥόδιοι ἔθραυσαν τὴν εἰρκτὴν καὶ ἀπῆλλαξαν τοὺς ἐν αὐτῇ οὓς ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἐθεώρει ἐκεῖ ἐν ἀσφαλείᾳ. Ἄπασα δὲ ἡ λεία συνήχθη πρῶτον ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀκολούθως μετεκομίσθη ἐν τοῖς πλοίοις. Μετὰ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι, ρίψαντες καὶ ἀκρωτηρίασαντες τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, θοθέντος τοῦ σημεῖου τῆς ἀναχωρήσεως, ἐπέβησαν τοῦ στόλου καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Πειραιᾶ.

Ἄν δὲ τότε πολὺς στρατὸς ἦτο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὅπως καὶ ἡ

Χαλκὶς ἀσφαλῶς κατέχεται· καὶ αἱ Ἀθηναὶ μὴ στερεῶνται φρουρᾶς,

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Istorion
Restrictions apply.

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

(Έργον τοῦ Ε. Hebert εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λουξεμβούργου)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiakó Apothetirio Dimósias Istitoúton. Restrictions apply.

τό μέγα πολεμικόν ἔργον, ἢ Χαλκίς μετὰ τοῦ Εὐρίπου εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀφηροῦντο ἀπό τοῦ Φιλίππου· διότι, ὅπως διὰ ξηρᾶς τό στενόν τῶν Θερμοπυλῶν, οὕτω διὰ θαλάσσης ὁ πορθμός τοῦ Εὐρίπου κλείει τήν Ἑλλάδα, κατὰ τήν ὀρθήν γνῶμην τοῦ Λιβίου. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ Δημητριάδος μαθὼν, καίτοι βραδέως, τήν καταστροφὴν τῆς συμμάχου πόλεως, μᾶλλον εἰς ἐκδίκησιν ἢ βοήθειαν ἔσπευσε μετὰ πεντακισχιλίων πεζῶν καὶ τριακοσίων ἰππέων εἰς τήν Χαλκίδα. Ἀλλὰ μὴ προφθᾶς τοὺς Ρωμαίους, εἶδε μόνον τὸ φρικτὸν θέαμα τῆς ἡμιπτύτου καὶ καπνὸν ἔτι ἀποθρῶσκοῦσης πόλεως. Καταλιπὼν δὲ τινὰς εἰς ἐνταφιασμόν τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων καὶ ταχέως διαβάς τὴν γέφυραν, ἦλθε διὰ τῆς Βοιωτίας εἰς Ἀθήνας κατὰ τῶν Ῥωμαίων, καθ' ὧν ὅμως οὐδὲν ἔπραξεν. Ἡ καταστροφὴ δ' αὖτη τῆς Χαλκίδος ἐγένετο τὸ φθινόπωρον (200 π. Χ.).

Μετὰ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τοῦ Ἀττάλου ἀπῆλθον ἐκ Πειραιῶς εἰς Ἄνδρον, καὶ ὕστερον εἰς Πάνορμον τῆς Ἀττικῆς (Ράφτη κοινῶς). Ἐκεῖ ἠνώθησαν τοῖς Ῥωμαίοις εἴκοσι λέμβοι τῶν πειρατῶν Ἰσσηίων· καὶ αἱ μὲν, ἐπέμφθησαν εἰς λεηλασίαν τῶν περὶ τὴν Κάρυστον μερῶν· ὁ δὲ λοιπὸς στόλος μέχρι τῆς ἐπανόδου τῶν Ἰσσηίων κατέλαβε τὸν λιμένα τοῦ Γεραιστοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπῆλθον εἰς τὰς Βορείους Σποράδας καὶ τὴν Χαλκιδικήν, κῆκειθεν ἐπέστρεψαν εἰς Εὐβοίαν μετὰ πολλῶν λαφύρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀττάλος καταλιπὼν τότε ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐκ δέκα ἐλαφρῶν νηῶν στόλον, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ὅπως διαλεχθῆ μετὰ τῶν Αἰτωλῶν. Εἶτα ἐπιστρέψας εἰς τὸν στόλον, συνεσκέφατο περὶ προσβολῆς τῆς Ὀρεοῦ μετὰ τοῦ Λευκίου Ἀπουστίου, ἀντιστρατήγου καὶ ἡγεμόνος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου. Ἡ Ὀρεὸς ἦτο δυνατὴ, καὶ ὡς πρότερον προσβληθεῖσα, ἦτο νῦν διὰ στερεῶν τευχῶν ὠχυρωμένη καὶ καλῶς πεφρουρημένη. Ὁ Ἀττάλος εἰσέβαλεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατὰ μέγα μέρος κρημνίσας τὰ τεῖχη, ἠνάγκασε τοὺς τε φρουροὺς καὶ τοὺς πολίτας, ἵνα καταφύγωσιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ μεθ' ἡμέρας δύο παραδοθῶσι μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν. Καὶ ἡ μὲν πόλις παρεωρήθη τῷ Ἀττάλῳ, οἱ δὲ αἰχμάλωτοι τοῖς Ῥωμαίοις. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέκειτο ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐφοβοῦντο τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίας, ἐπέστρεψαν αὐθις εἰς Πειραιᾶ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Λίβιος (Βιβλ. 31. § 45-47). Τὴν καταστροφὴν δὲ τῆς Ὀρεοῦ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων βεβαιοῖ καὶ ὁ Πausανίας ἐν «Ἀχαϊκοῖς» (Βιβλ. 7 κεφ. 8 § 2). «Εὐδοέων γὰρ Ἔστιαίαν πόλιν καὶ Ἀντίκυραν τὴν ἐν Φωκίδι ἐλθὼν, ὑπηκόους κατ' ἀνάγκην οὔσας Φιλίππου (Ἀτίλιος) ἐποίησε ἀναστάτους· καὶ τοῦ δε εἵνεκα (ἔμοι δοκεῖν) ἐπεὶ ἐπύθετο ἡ βουλή, ἀποστέλλουσιν Ἀτίλιῳ διάδοχον τῆς ἀρχῆς Φλαμίον».

Ἀκολούθως πεμφθεὶς κατὰ τῆς Ἑλλάδος νέος στρατηγὸς ὁ ὑπατος Τίτος Κουίντος Φλαμίσιος, ἐνίκησε τὸν Φίλιππον ἐν τῇ Χαονίᾳ τῆς Ἠπείρου. Συνάμα ἐπέμφθη ναύαρχος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λεύκιος Κουίντος διάδοχος τοῦ Λευκίου Ἀπουστίου, σπεισας μετὰ

τοῦ Ἀττάλου ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσαρῶν νηῶν, καὶ ὁ τῶν Ροδίων ἐξ εἴκοσι καταφράκτων ὑπὸ τὸν ἐμπειρότατον ναύαρχον Ἀγασίμβροτον, ἐνωθέντες περὶ Ἄνδρον, διεέθσαν εἰς Εὐβοίαν. Καὶ πρῶτων μὲν ἠρήμωσαν τὰ περὶ τὴν Κάρυστον μέρη· εἶτα ἀπῆλθον εἰς Ἐρέτριαν ὡς τῆς Καρύστου ἐνισχυθείσης διὰ τῆς ταχέως ἐκ Χαλκίδος πεμφθείσης φρουρᾶς.

Εἰς Ἐρέτριαν δὲ ἀφίκετο νῦν μετὰ τοῦ στόλου ἐκ Παιραϊῶς ὁ Λεύκιος Κούντος, μαθὼν τὴν μετάδοσιν τοῦ Ἀττάλου. Ἐπολιορκήθη τότε ἡ Ἐρέτρια ὑπὸ ἰσχυρᾶς δυνάμεως τριῶν στόλων, φερόντων παντοειδεῖς πολιορκητικὰς μηχανάς. Οἱ πολῖται ὁμως ἀπροθύμως τὰ τεῖχη ἐφύλαττον· οἱ δὲ ἀσθενεῖς καὶ τραυματῖαι ἀπέκλινον εἰς τὴν παράδοσιν διὰ τὴν καταστροφὴν μέρους τοῦ τείχους ἐκ τῶν μηχανῶν τοῦ ἐχθροῦ. Οὗτοι ὁμως ἐφοβοῦντο τὴν φρουρὰν τῶν Μακεδόνων, συνάμα καὶ τοὺς Ρωμαίους. Ὁ δὲ Φιλοκλῆς ἐν Χαλκίδι ἐπίτροπος τοῦ Βασιλέως, ἐπληροφόρει, ὅτι σπεύσει ἐγκαίρως· διὸ ἐκ τῆς ἐλπίδος ταύτης, οἱ Ἐρετριεῖς παρέτεινον τὸν χρόνον τῆς παραδόσεως, παρὰ τὴν θέλησιν καὶ δύναμιν αὐτῶν.

Μαθόντες δὲ κατόπιν, ὅτι ὁ Φιλοκλῆς μετὰ φόβου κατέφυγεν ὀπίσω εἰς Χαλκίδα, καὶ ἀπελιπισθέντες, εὐθύς πρὸς τὸν Ἀττάλον ἐπεμψαν πρέσβεις περὶ συγγνώμης καὶ συμμαχίας. Ἐνῶ δέ, τῇ εἰρήνῃ ἐλπίζοντες, ναυελῶς τὰ τοῦ πολέμου ἐξετέλουν, καὶ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς μετ' ἀνδρείας ἀντέστησαν κατὰ τὸ καταστραφέν μέρος τοῦ τείχους, ὁ σκληρὸς Λεύκιος μὴ δεξάμενος τὴν αἴτησιν τῶν Ἐρετριέων ἠθέλησεν, ὅπως δι' ἐφόδου κυριεῖσθαι καὶ λεηλατήσθαι τὴν πόλιν· διὸ νύκτωρ ὀρμήσας διὰ τοῦ ἐλάχιστου ὑπόπτου ἐκείνου μέρους, κατέλαβεν αὐτὸ διὰ κλιμάκων. Ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ πάντες οἱ πολῖται σὺν γυναίκῃ καὶ τέκνοις κατέφυγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρεδόθησαν βυστερον. Πλὴν ἡ λεηλασία μικρὸν ὠφέλησε τὸν πορθητὴν· διότι χρήματα, χρυσὸς καὶ ἄργυρος, ὀλίγα εὗρέθησαν· ἀγάλματα δέ, πίνακες τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ κοσμήματα, εὗρέθησαν πλείονα τοῦ θέοντος, ἀπέναντι τοῦ μεγέθους τῆς πόλεως καὶ τῶν λοιπῶν ἔργων αὐτῆς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Λίδιος (βιβλ. 32, § 16). Μετὰ παρελεύσιντι δὲ τριῶν ἐτῶν ἐπέμφθη φρουρὰ Ρωμαϊκῆ· διότι τῇ ἀνεργείᾳ τοῦ Τίτου Φλαμινίου ἀπεφασίσθη, ἵνα καὶ ἡ Ἐρέτρια χάρις τῆς πανδήμης τῇ Ἑλλάδι δοθείσης ἐλευθερίας· καὶ ζήτημα δὲ ἐγένετο, ὅπως αὕτη δωρηθῆι Εὐμένει, τῷ υἱῷ τοῦ Ἀττάλου. Ἡ ἐκπόρθησις δ' αὕτη τῆς Ἐρετρίας ἐγένετο τῷ 198 π. Χ.

Κατόπιν οἱ Ῥωμαῖοι ἐξ Ἐρετρίας ἐπέστρεψαν εἰς Κάρυστον. Πρὸ τῆς ἀποδόσεως δὲ τοῦ στρατοῦ ἐκ τοῦ πλοίου ἄπαν τὸ πλῆθος τὴν πόλιν καταλιπὼν, κατέφυγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἧτις ἦν ὄπου βράχοι καὶ τὸ ἐκκλησιδῖον τῆς ἁγίας Μαρίνης. Καὶ τοῖς μὲν πολῖταις πάραυτα ἐδόθη ἡ τε ζωὴ καὶ ἡ ἐλευθερία· τοῖς δὲ φρουροῖς Μακεδόσιν ἐπέβληθη, ἵνα ἕκαστος ἀποτίσῃ τριακόσια νομίσματα (nummus = δραχμῆ), καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν ὄπλων ἀπέλωσιν, ὡς καὶ ἀπῆλθον ἄοπλοι εἰς Βοιωτίαν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Καρύστου (198 π. Χ.), αἱ ναυτικαὶ αὐταὶ δυνάμεις, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις

κυριεύσασαι δύο τῆς Νήσου ὀνομαστάς πόλεις, ἀπέπλευσαν εἰς Κεγχρεάς τῆς Κορίνθου, ὡς λέγει ὁ Λίβιος (Βιβλ. 32. § 17).

Νῦν δὲ ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα δέκα πρέσβεις, οὓς ἐπεμφεν ἡ Ρωμαϊκὴ Σύγκλητος. Οὗτοι συνεβούλευσαν, ὅπως καὶ ἡ Χαλκίς διατελῆ ἔμφρουρος ἕνεκα τοῦ Βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντιόχου τὴν δὲ Ὀρεὸν καὶ Ἐρέτριαν παρεχώρουν τῷ Εὐμένει· μὴ συμφωνούντος δὲ τοῦ Τίτου, ἡ ὑπόθεσις ἤχθη ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου, ἣτις καὶ αὐταῖς καὶ τῇ Καρύστῳ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. Οἱ δὲ Αἰτωλοὶ προέτρψαν πολὺ τὸν Τίτον, ὅπως μεταξὺ τῶν ἄλλων πόλεων ἐλευθερώσῃ καὶ τὴν Χαλκίδα καὶ πᾶσαν τὴν Εὐβοίαν. Πεισθεὶς ὁ Τίτος, ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Ἰσθμίων ἀγῶνων ἀνεκήρυξε καὶ τοὺς Εὐβοεῖς ἐλευθέρους, αὐτονόμους καὶ ἀφορολογήτους. Ἀφελὼν δὲ τὰς φρουράς ἐξ Ὀρεοῦ καὶ Ἐρετρίας, μετέβη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἐξήγαγε τοὺς φρουροὺς, καὶ συνεκάλεσε συνέδριον πασῶν τῶν πόλεων καὶ ὑπομνησάμενος τὴν κατάστασιν, ἐν ἣ αὐταῖς παρέλαβε καὶ ἐν ἣ παραδίδει, ἐκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τῆς νήσου (197 π. Χ.). Μετὰ τοῦτο διαλύσας τὸ συνέδριον, μετέβη εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἐλευθέρωσεν τὰς ἐκεῖ πόλεις.

† Κ. Α. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ζωολογία ἐντὸς δημοσίου γραφείου

- Ο ἕνας ὑπάλληλος. — Εἶσαι μαϊμού, γαϊδούρι, γουρουνί!...
- Ο ἄλλος. — Εἶσαι βῶδι, μουλάρη, παληόσκυλο!...
- Ο προϊστάμενος (προβάλλον ἐν τῆς θύρας). — Κύριοι, μὴ ξεχνάτε πῶς εἶμαι κ' ἐγὼ ἐδῶ!...

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
 Restrictions apply.

ΧΩΡΙΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΟΥ ΡΟΥΒΙΚΩΝΟΣ

ΕΝΑ από τὰ μεγαλείτερα γλέντια στήν Ἑλλάδα εἶναι καί ἡ ἐκλογές. Ἐν καιρῷ ἐκλογῶν — ὅπως μοῦ ἔλεγε μιᾷ φορά ἕνας φίλος μου γραμματοδιδάσκαλος — οἱ νόμοι κοιμῶνται, οἱ φόροι σταματοῦν, ἡ Δικαιοσύνη κρεμᾷ τήν ζυγαριά της στό βράφι, οἱ ὑποψήφιοι ἔξοδεύουν καί ὁ λαός γλεντᾷ. Ψέματα χονδροκομμένα κυκλοφοροῦν ἀπό τοῦς ὑποψηφίους στοῦς ψηφοφόρους καί τάνάπαλιν, ὑποσχέσεις δίδονται μέ τό σακκί καί ὄλοι κοροῦδεύονται ἀμοιβαίως καί ἐν γνώσει. Οἱ ὑποψήφιοι εἶναι τότε ἐρωτευμένοι μέ τοῦς ψηφοφόρους. Τοῦς ἐνδιαφέρει πόσα γατάκια ἔκαμεν ἡ γάττα τοῦ Δεῖνα καί ἂν ἔκαμεν ἀρσενικό ἢ θηλυκό ἢ γαιθάρρα τοῦ Τάδε. Τότε οἱ ὑποψήφιοι φτιάχνουν γεφύρια ἀπό βουνό σέ βουνό, σιδηροδρόμους στά κατσάβραχα, τάζουν χρυσές βροχές καί φούρνους μέ καρβέλια.

Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λοιπόν ἐκλογαί ἐπέκειντο ἐν Ἑλλάδι καί οἱ ὑποψήφιοι, ἀφοῦ ἔκαμαν ῥεφενέ γιά τὰ ἐκλογικά ἔξοδα καί ὄρισαν τήν περιφέρεια ποῦ θά περιώδευεν ὁ καθένας, σκορπίστηκαν μέσα στά χωριά γιά ψήφους.

Μεταξῶ τῶν ἄλλων ὑποψηφίων ἦτο καί ὁ κύρ Ἀντωνάκης, ὁ μοναδικός κληρονόμος τῆς περιουσίας καί τοῦ κόμματος τοῦ πατρός του, τοῦ μακαρίτου Ἀναστάση Ρουσαφετοπούλου, ἀλλοτε δημάρχου καί βουλευτοῦ.

Ὁ κύρ Ἀντωνάκης ἀπό μικρό παιδί ἀκόμα ἔδειξε μεγάλο τάλαντο εἰς τήν πολιτικῆν. Ἀπό δέκα ἐτῶν παιδί ἐτίθετο ἐπί κεφαλῆς τῶν διαδηλώσεων. Εἰς ἡλικίαν δεκαεῖς ἐτῶν ἐμαχαίρωσεν ἕνα ἀντίθετόν των καί ἀπηλλάγη διά βουλευμάτος, διότι εὑρίσκειτο ἐν πολιτικῇ ἀμύνη. Εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν ἐτελείωσε μετά πολλῶν ἐπαινῶν τό ἐπαρχιακόν γυμνάσιον μέ τήν συνδρομήν τῆς πολιτικῆς. Ἐθεωρήθη περιττόν νά ἐξακολουθήσῃ τās σπουδᾶς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀφοῦ ἐπῆρε δίπλωμα πολιτικῆς εἰς τὸ πρακτικὸν σχολεῖον τοῦ πατρὸς του.

* * *

Τὰ χωριά, ποῦ θὰ περιώδευεν ὁ κύρ Ἀντωνάκης, ἦσαν καμμιὰ δεκαπενταριά. Ἀπὸ πολλοῦ καταγίνετο νὰ συνθέσῃ τὸν λόγον ποῦ θὰ ἐβγαζε στὰ χωριά, καὶ ἐπειδὴ θὰ ἦτο ὁ πρῶτος πολιτικὸς λόγος του, προσεπάθησε νὰ τὸν καταρτίσῃ ὅσον μπορούσε καλλιτέρον. Πρὸς τοῦτο κατέφυγεν εἰς ἐφημερίδας ποῦ εἶχαν δημοσιεύσει τέτοιους λόγους, ἐπεκαλέσθη καὶ ὅσα γράμματα εἶχε μάθει στὰ σχολεῖα, ἔγραψε, ξανάγραψε, καὶ ἐπὶ τέλους κατέστρωσεν ἕνα λόγον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον αὐτὸς τοῦλάχιστον ἔμεινε κατενθουσιασμένος.

Τὸ πρῶτο χωριό, ποῦ εἶχε τὴν τιμὴ νὰ δεχθῆ τὴν πρώτη πολιτικὴ ἐπίσκεψιν τοῦ κύρ Ἀντωνάκη καὶ νὰ ἀκούσῃ τὸν πρῶτον πολιτικὸν του λόγο, ἦταν τὸ Καλανάκι.

Ἐφθασε λοιπὸν ἐκεῖ, ἐσπέξεψε στὸ μαγαζάκι τοῦ μπάρμπα Νικολοῦ, ἀρχαίου πολιτικοῦ φίλου τοῦ μακαρίτου, καὶ στὴ στιγμὴ ὅσοι οἱ πολιτικοὶ φίλοι του, ἄλλος ἀπὸ τὸ χωράφι, ἄλλος ἀπὸ τὰ πρόβατα, ἐγένισαν τὸ στενὸ μαγαζάκι τοῦ μπάρμπα Νικολοῦ. Ἄρχισαν πλέον ἢ χαιρετοῦρες, τὰ κεράσματα, οἱ λογαριασμοὶ τῶν ψήφων, τὰ ἄσπρα καὶ τὰ μαῦρα, καὶ πάντα τὰ πρῶτα ἐβγαίναν περισσότερο ἀπὸ τὰ δεύτερα.

Εἰς τὸ τέλος, ἀφοῦ ἦπιαν κάμποσα ποτήρια, ἐχαιρέτησαν καὶ ἠχλήθησαν, ὁ κύρ Ἀντωνάκης ἀνέβη σ' ἕνα σκαμνί, ἔλαβεν ὕψος σοδαροῦ ἀνθρώπου — ἴσως γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του — καὶ μὲ μεγάλη συγκίνησιν ἐδιάβασεν ἀπὸ χειρογράφου τὸν πρῶτον πολιτικὸν λόγο του. Σὰς τὸν παραθέτω αὐτολεξεῖ γιὰ νὰ θαυμάσετε τὸ πολιτικὸν τάλαντον τοῦ κύρ Ἀντωνάκη καὶ τὴ ῥητορικὴν του δεινότητα.

«Ἀγαπητοὶ συμπολιταί. Ὅταν, χάριτι θεῶν, ἡ ψυχὴ τοῦ μακαρία τῆ λήξει μακαρίτου πατρός μου καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν βουλευτοῦ σας ἀπέπτη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁ μακαρίτης πατήρ μου ἀφῆκε μέγα κενὸν ἔν τε τῇ πατρίδι καὶ τῷ κόμματι. Τότε ἡ ἐμὴ ψυχὴ, τεθορυθισμένη καὶ ἐξ αἰγλης ἀπαστραπτουσα πρὸ τοῦ γενομένου μυστηρίου τῆς Φύσεως καὶ τῆς Πατρίδος, ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἀναποδράστως ἐξαναγκασομένην ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων νὰ διασταλῆ ἐπ' ἄπειρον, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ μέγα κενὸν τοῦ μακαρίτου πατρὸς μου ἔν τε τῇ Πατρίδι καὶ τῷ κόμματι. Ἐν τῷ πυθμένι τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης ἐξερράγησαν καὶ ὡς ἄλλαι πομφόλυγες διερράγησαν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ μία φωνή, φωνὴ διάτορος, μυστηριώδης καὶ μεγαλοπρεπῆς μοὶ ἐφώνησεν «Ἐμπρός, Ἀντωνάκη, ἔμπρός». Ἀλλὰ πρὸ τοῦ μεγάλου διλήμματος ἔστην στεναζὼν καὶ ἀμφίρροπος νὰ κατέλθω εἰς τὴν πολιτικὴν κοινίστραν δι' ἀγχεμάχων ὄπλων ἢ οὐ. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἐπὶ

Authorised licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosia Restrictions apply.

πολλὰς νύκτας ὑπὸ τὸ γαληνόφως τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων ἐκυμαινόμην μεταξὺ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας. Ἡ φωνὴ ὁμῶς ἐξηκολούθει νὰ μὲ φωνάζῃ δυνατώτερα ἀπὸ τὰς πτυχὰς τῆς ψυχῆς μου « Ἐμπρός, Ἀντωνάκη, ἔμπρός ». Τότε καὶ ἐγώ, ὡς ἄλλος Καίσαρ ἀπεφάσισα νὰ διαβῶ τὸν Ρουδίκωνα...

— Θὰ τὸν διαβῆς καὶ θὰ τὸν παραδιαβῆς τὸν Ρουδίκωνα — ἐφώνησεν ὁ μπάριμπα Νικολός — ποῦ τοὺς ἡῆρε τοὺς ψήφους ὁ Ρουδίκωνας! *

— Κάτω ὁ Ρουδίκωνας — φώνησεν ἄλλος ἐνθουσιασμένος.

— Κάτω, κάτω.

— Κάτω, φώνησε καὶ ὁ κύρ Ἀντωνάκης παρασυρθεὶς ἀπὸ τὸν γενικὸ ἐνθουσιασμό. Ἀφοῦ τέλος πάντων ἀποκατέστη ἡσυχία εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὁ κύρ Ἀντωνάκης ἐξηκολούθησεν :

— « Καὶ λοιπόν, κατερχόμενος εἰς τὴν πολιτικὴν κόνιστραν, πέποιθα ἐπὶ τὴν ὑμετέραν συγκέντρωσιν καὶ ὑποστήριξιν. Ἡ καρδιά μου σπαράσσεται ἀνωδύτως, ὅταν στρέψω τὰ βλέμματά μου εἰς τοὺς ἀφάρητους φόρους, τοὺς ὁποίους ἐνέσκηψεν εἰς τὸν τράχηλόν σας ἡ παροῦσα κυβέρνησις καὶ σὰς ὑπόσχομαι, ὅταν ἔλθω εἰς τὴν ἐξουσίαν, νὰ τοὺς καταστρέψω ὅλους ἐκ θεμελίων. Ἀσφάλεια, Δικαιοσύνη, Παιδεία, διαρρυθμίσις τοῦ δασμολογίου, ἐκμετάλλευσίς τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας θὰ εἶναι τὰ μόνα μελήματα τῆς Κυβερνήσεώς μου. Καὶ ἤδη παρουσιάζομαι ὕμιν ὑπὸ τὴν μορφήν κάλπης καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀσπρίσετε ὅλοι. Ζήτω τὸ Ἔθνος, ζήτω ὁ μακαρίτης πατήρ μου ».

— Ζήτωωωωωω...

Ταῦτα εἶπεν ὁ κύρ Ἀντωνάκης καὶ κατήλθε τοῦ βήματος. Τότε ἐσηκώθη ὁ μπάριμπα Νικολός.

— Ἄκουσε, κύρ Ἀντωνάκη, εἶπε. Τὰ παιδιά, γιὰ νὰ ψηφίσουν καλά, πρέπει νὰ φᾶνε δυὸ ταΐνια, ἓνα πρωτ' - πρωτ' πρὶν ξεκινήσουν, καὶ ἓνα τὸ μεσημέρι ἅμα φτάσουν στὸν Ἄϊ Λιά καὶ ψηφίσουν. Πέντε παληοπρατινὲς φτάνουν. Βάλε τώρα καὶ κάτι κρασί, κάτι κολλήματα στὰ νταούλια, ἓνα κατοστάρικο ἴσια-ἴσια θάρρη. Ἐσύ μὴν ἀνησυχῆς γιὰ τίποτε, ἐγώ θὰ τὰ κουμαντάρω ὅλα ».

Ὁ κύρ Ἀντωνάκης κινρίνισε λιγάκι μόλις ἄκουσε τὴ διατίμησι ποῦ θὰ εἶχε τὸ ἐκλογικὸ γλέντι στὸ Καλανάκι, ξερόθηξε, ξεροκατάπιε, μὰ δὲν μποροῦσε νὰ φέρῃ καὶ ἀντίρρησι. Ἦσαν, βλέπετε, τὰ ἐγκαινία τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου καὶ ἔπρεπε νὰ εορτασθοῦν μεγαλοπρεπῶς. Ἐβγαλεν ἓνα κατοστάρικο κολλαρισμένο καὶ τῶδωκε στὸν μπάριμπα Νικολό, ξανακέρασε γιὰ τῆς μπενετάδες, καβάλλησε καὶ τράβηξε γιὰ τὸ ἄλλο χωριό.

* * *

Σὲ λίγες μέρες λαβαίνει ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν μπάριμπα Νικολό : « Ἠγαπήτέ μου κύρ Ἀντωνάκι. Πρῶτον ἔρχομε νὰ αἰροτήσω διὰ τὴν καλὴν σας ὕγιαν καὶ ἂν ἐροτᾶται καὶ δι' ἐμᾶς τοῦτ' αὐτὸ ὑγιαί-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

νομαι τὸ αὐτὸ ἐπιθυμοῦμε καὶ δι' ὑμᾶς. Μάθε ὅτι ὁ Θύμιος Τριγκέ-
 λας ἔφυγ' ἀπὸ τὸ κόμμα μας καὶ πῆγε, λέει, μὲ τὸ κόμμα τοῦ Ρου-
 βίκωνα, γιατί, λέει, τοῦ κακωφάνικαι ποῦ μοῦ ἔδωκες ἐμένα τὸ
 κατοστάρικο γιὰ τὰ ἀξέοδα καὶ ὄχι σαυτόν. Πῆρε μαζί του καὶ τοὺς
 Μητρογιανέους, τὰ πεδιά τῆς Παναγόνουφης καὶ τοὺς Πρέκηδες,
 συμπεθερέβουνε βλέπεις μαυτοὺς ἀπὸ τοὺς Μαβρατζάδες. Μάθε
 ἀκόμα ὅτι τὸ κατοστάρικο δὲν πηστέβω νὰ φτάσι γιὰ τὰ ἔξοδα.
 Δέν εἶνε σὰν ἄλοτε ποῦ μποροῦσε κανεὶς νὰ κλέψη καὶ πέντε καὶ
 δέκα πρατίνες, τώρα ὅλα μὲ τὸν παρά, ἐστένεψαν πολὺ τὰ πρά-
 ματα. Γιαυτὸ στῆλε ἀκόμα κανὰ κοσπεντάρικο νὰ βγοῦμε ἀσπρο-
 πρόσοποι. Καὶ γιὰ τὸ παληοτριγκέλα μὴ σεκλητῆξσαι, ἐσὺ κ' ἔτσι
 θὰ τὸν διαβῆς τὸ Ρουβίκωνα.

Ταῦτα καὶ μάλιο εἰς ἀπάντισίν σου — Νικολὸς Σιντάρης».

(1916)

Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰταλοελληνικὴ συνεννόησις

Ὁ Ἴταλὸς (ζητῶν συγγνώμην ἀπὸ τὸν κοιμηθῆσαν δανδῆν ποῦ τοῦ
 ἐπάτησε ἀπρόσεκτα τὸ σκυλάκι). — Scusi, Signor, scusi...

Ὁ δανδῆς. — Σκούζει βέβαια!... ἀφοῦ τὸ τσαλαπάτησες, πῶς νὰ
 μὴ σκούξη!...

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
 Restrictions apply.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΙ
ΑΡΧΑΙΑΙ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΙ

Τέττιξ τέττιγι φίλος,
μύρμηξ μύρμηχι.

Ἦ σή, προμηθεῦ,
συμφορὰ διδάσκαλος.

Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν,
τὸ δὲ κελεύσαι ῥάδιον.

Μὴ προτρεχέτω
ἢ γλῶττα τοῦ νοῦ.

Οὐδ' ὁ Ζεὺς, οὐθ' ὕων πάν-
τας ἀνδάνει, οὐδ' ἀνέχων.

Λὸς μοι πᾶ στῶ
καὶ τὰν γὰν σοι κινήσω.

Τὸν δόλιον ἄνδρα φεῦγε
παρ' ὄλιον τὸν βίον.

Γλυκαίνει λιμὸς
κυάμους.

Βότρυας οὐ κῦει
ἀκανθα.

Καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις πᾶσα
κῶον ἄρτους μαντεύεται.

Τὸ κινούμενον
ἐνεκά του κινεῖται.

Γηράσκω δ' ἄει
πολλὰ διδασκόμενος.

Ὅμοιος τὸν ὅμοιο
= κ' ἢ κοπιᾷ τὰ λάχανα.

Ὁ μπιστινὸς τοῦ πισινοῦ
= γεφύρι γίνεται.

Ὁ Μανόλης μὲ τὰ λόγια
= χιτ' ἀνώγεια καὶ κατώγεια.

Ὁ λόγος πρῶτα στὸ ῥιπί
= καὶ ἔπειτα στὸ στόμα.

Ὁ γεωργὸς θέλει βροχὴ
= κ' ὁ κεραιῶς τὴ ξέρα.

Ξέρω καὶ σφυροῦ
= μὰ δὲν ἔχω πρόβατα.

Ξανθοῦ ποιεῖ σου μὴν πονλήξ
= μῆτε καὶ ν' ἀγοράζῃς.

Νόστιμα καὶ τὰ κάδομα
= σὲ ὅποιον ἔχει πεῖνα.

Νάκαναν ἢ μνίγες μέλι,
= τρεῖς ὀκάδες στὸν παρῶ.

Μὲ τὸ νοῦ πλουταίν' ἢ κόρη,
= μὲ τὸν ὕπνο ἢ ἀκαμάτιστα.

Μὲ νερὸ ποῦ λείπει,
= μῦλος δὲν ἀλέθει.

Μάθε, γέρο, γράμματα
= τόσα σὰ γεράματα.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

Λιμὴν ἀτυχίας ἐστίν ἀνθρώποις τέχνη.	<i>Μάθε τέχνην κ' ἄς τηγε = κ' ἂν πεινάσῃς πιάσ' τηγε.</i>
Κωφοῦ θύραν κόπτειν, κοσκίνῳ φέρειν ὕδωρ.	<i>ἰ Κουφοῦ καμπάνα κ' ἂν κτυπᾷς, = τυφλὸν κ' ἂν θνηματιῆζης.</i>
Ὅ ὑπομείνας εἰς τέλος σωθήσεται.	<i>Καλότυχος ποῦ ἴπομενε, = κ' ἄλλοιὰ ποῦ παραφέρθη.</i>
Γλῶσσα κακὴ ὀξυτέρα ἀκμῆς ξίφους.	<i>Κάλλιο φειδιοῦ γλῶσσα γὰρ σὲ φᾶ = παρὰ κακοῦ ἀνθρώπου.</i>
Ὅτι δεῖ ἀρέσκεσθαι παντὶ τῷ ἐντυγχάνοντι.	<i>Καὶ τὰ καλὰ δεχοῦμενα = καὶ τὰ κακὰ δεχοῦμενα.</i>
Χώρα καὶ νόμος, πόλις καὶ τύπος.	<i>Κάθε τόπος καὶ ζακόνι, = κάθε μαχαλᾶς καὶ τάξι.</i>
Ψυριῶσα κάμηλος πολλῶν ὄνων ἀχθος φέρει.	<i>Τὸ βουβάλι κ' ἂν ξεπέση, = πάλι ἀξίζει τῶνα βῶδι.</i>
Τὰ γὰρ σαπρὰ σώματα μικρὰ τις ἰσπὴ κατευνάζει.	<i>Τοῦ γέρον σκόνηταμα = τοῦ Χάρων μῆνημα.</i>
Μάγειρος ἠδίκησεν, αὐλητῆς δ' αἰκίζεται.	<i>Φταίει ὁ γάϊδαρος = καὶ δέρονιν τὸ σαμάρι.</i>
Οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος.	<i>Χίλιοι γδυμένοι. = δὲν ντόνον ἓνα γδυμνὸ.</i>
Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρυσᾶ ἔχων σανδάλια.	<i>Χρυσωμένος γάϊδαρος, = πάντα εἶνε γάϊδαρος.</i>

ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΡΒΑΡΑ.

Κ Α Τ Α Ρ Α

Τὸ βρέφος ἐσπαρτάρησε, ξεψύχησε
στά νύχια τοῦ αἰμοβόρου· ἡ ὠραία κόρη
παράδερνε στά χέρια του, στή λύσσα του·
στηθοκοπῶντας ἡ μητέρα ἐθῶρει.

Ὁ γέρος ξαπλωμένος κ' αἱματόπνιχος,
θωρῶντας τῶν παιδιῶν του τὴ λαχτάρα,
ἔβαψε μέσ' τὰ αἵματα τὸ χέρι του
κ' ἔγραψε μὲ τὸ δάχτυλο: **κατάρα!**

ΙΔ. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1916 ἀπέθανε καὶ τὸν φυσικὸν θάνατον καὶ ἐσβέσθη εἰς τὸν ἀστέρων τοῦ νεοελληνικοῦ Γραπτῶν Λόγου, ὁ ἀληθινός

τοῦ Μιχαὴλ Μητσάκης — διότι ὁ δυνατὸς ὠραιογράφος τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσεως, ὁ Μητσάκης τοῦ φωτεινοῦ πνεύματος εἶχε σβύσει ἤδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Εἰς τὸ πρόσωπόν του εἶχε συντελεσθῆ ἡ τραγικὴ εἰρωνεία τῆς τύχης τοῦ Γ' καὶ δὲ Μολασσάν. Ἐγεννήθη ἐν Μεγάροις τῷ 1868. Ἦρξισε τὸ φιλολογικὸν του στάδιον ὡς δημοσιογράφος, ἐξελιχθεὶς εἰς πρῶτην τάξεως ὁραλιστὴν λογοτέχνην. Ἐγραψε πλείστα ἔργα, κυρίως διηγήματα καὶ ποιητικὰς ἐν τῷ πεζῷ εἰκόνας εἰς ἐφημερίδας, ἡμερολόγια καὶ περιοδικὰ. Διετέλεσε, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς πνευματικῆς του δημιουργίας, ἐκ τῶν τακτικῶν συνεργατῶν τοῦ Ἡμερολογίου. Ἐκ τῶν ἔργων του ἔξαιρουται τῶν θεσίων κατέχουν αἱ «Ἀθηναϊκαὶ Σελίδες» του, αἱ «Ταξειδωτικαὶ Σημειώσεις», «ἡ Θλίψις τοῦ Μαργάρου», «τὸ Φίλι». Ὁ Μητσάκης γράφων ἔβλεπε τὴν Ζωὴν, κατὰ τὸν Παλαμῶν. Τὰ πάντα, καὶ τὰ ἐλάχιστα, καὶ τὰ ταπεινά καὶ τὰ μηδαμινὰ, ἐνεφανίζοντο ἐνώπιόν του ὡς εἰκόνας μεγαλοπρεπεῖς. Ἀπέδιδε τὴν ἔξωτερικὴν μορφήν τῶν πραγμάτων, τὸ ὕλικόν αὐτῶν μέρος τὸ φωτεινὸν καὶ εὐπερίγραφον, χωρὶς τίποτε τὸ προβληματικὸν καὶ ἄοριστον. Τὸ κατωτέρω σκίτσον, ὡς περὶ χαρακτηρίζει μίαν δυνατὴν ὁραλιστικὴν ποιήσις, εἶνε ἀπὸ τὰ τελευταῖα του ἔργα, γραφὴν καθ' ὃν χρόνον, διαμένων εἰς Κέρκυραν, εἶχε πάθει τὴν πρῶτην διανοητικὴν διατάραξιν. Τὸ παραθέτομεν χάριν τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου.]

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΝ

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΜΕΓΑΛΟΜΜΑΤΑ

ΣΧΩΜΕΝΗ μέσα στὰ παλιὰ βενετσάνικα μουραγιά, χάμω στὴ θάλασσα, ἓνα μέτρο ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ νερό, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρᾶς κρηφῶνας τῆς, ἡ Παναγιά ἡ Μεγαλομμάτα, βλέπει πρὸς τὸ ἀντικρινὸ νησί. Τέλεια γυναῖκα ὡς τὴ μέση, μὲ τὸ θεῖο παιδί στὴν ἀγκαλιά, γραμμὴν ἐπάνω στὸν τοῖχο — ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποιὸ εὐσεβὲς χέρι, ποιὸν μακρυνὸν αἰῶνα — κάθετοι ἀπὸ

κάτ' ἀπ' τὸ μικροσκοπικὸν τῆς βολτάκι ἀπὸ μέσα ἀπ' τὰ μικροσκοπικά τῆς καγκελάκια, ὀλομόναχη καὶ ἤσυχη, ἀσυντρόφευτη καὶ ἔρημη. Ἄλλος κανένας δίπλα, καὶ κανένας γύρω τῆς, Βασίλισσα, κυρὰ μέσα στὸ σπιτάκι τῆς, μέσα στὴ σπηλιτσα τῆς. Μπροστά τῆς, μόνο, τρία κανδηλάκια, κρεμασμέν' ἀπὸ ψηλά, τριγωνικά, ἀκίνητοῦν, ἀνάερα, ῥίχνουν τὸ γλυκὸ φῶς τους στὸ γλυκὸ τῆς πρόσωπο, τῆς νύχτες τοῦ χειμῶνα μέσ' στὴ σκοτεινιά τῆς κρατοῦνε συντροφιά, ἐνῶ ἀπ' ὄξω βράζει τὸ ἄγριο πέλαγο. Δεξιᾷ στὸ πλάϊ, καρφωμένο τὸ κουτάκι τῆς, ξύλινο, μικροῦλι καὶ τετραγώνιο, καρτερεῖ κανένα ὄβολό, ἀπὸ κανένα ἀνεπόλιστον πιστό, σ' αὐτὸν τὸν ἄπιστον καιρόν. Καὶ χάμω ἕνας μπότης πῆλινος, νὰ δέχεται τὸ λάδι, ποῦ τῆς πᾶνε ἢ γυναῖκες τοῦ λαοῦ. Γιατί ἡ Παναγίτσα εἶνε ἔρημη· ἡ Παναγίτσα εἶνε ἀπροστάτευτη· δὲν ἔχει σχέσι οὔτε μὲ δεσπότη οὔτε μ' ἐκκλησιά· μονάχα ὁ λαὸς τὴν προστατεύει κι' ὁ λαὸς τὴν συντηρεῖ. Καὶ ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς πᾶνε τὸ λαδάκι τῆς· κ' ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς πᾶν τὰ λουλουδάκια τῆς· κ' ἡ γυναῖκες τοῦ τῆς φέρουν τὸν παλὰ νὰ τους διαβάσῃ κάπου-κάπου μιὰ μικρὴ παράκλησι· καὶ οἱ ψαράδες ποῦ περνοῦν μὲ τὰ καΐκια τους, σὰν πιάσουν κανά ψάρι καὶ πορεῶνται, ζυγώνουν στὸ μικρὸ τὸ λιμανάκι τῆς, μπαίνουν καὶ τῆς ἀνάφτουν τὸ κεράκι τῆς.

Κ' οἱ ἄρρωστοι, ποῦ πάσχουν κι' ἀπελπίζονται κι' ἀπὸ γιαιτροῦς τοῦ κόσμου δὲν προσμένουν γιαιτρεία, τάζονται στὴ Μεγαλομιάτσα Παναγιά. Κ' ἡ Παναγιά τοὺς θεραπεύει. Καὶ τῆς πᾶνε τὰ ματάκια τους σὲ φλοῦδα ἀσημένια καὶ τῆς τὰ κρεμοῦν στὸ σπλαχνικὸ τῆς χέρι, τῆς πᾶνε τὰ ποδάρια τὰ σάπια καὶ τῆς τὰ κρεμοῦν — ἀσημένια καὶ χρυσά.

Κι' ὁ σιὸρ Σπῦρος ὁ Μπονέλλης, ὁ ἐπιστάτης τοῦ γειτονικοῦ Ἄη Νικόλα, ὡσὰν γείτονας, ἔρχεται κάθε μέρα, τὴ φροντίζει, τὴ σκουπίζει, τῆς ἀνάφτει τὰ κανδήλια τῆς βράδου κι' αὐγῆ, τῆς στρώνει στὰ πόδια τῆς τὴ μπόλια τῆς, ποῦ ἀκουμποῦν τὰ βάζα μὲ τὰ φιάρα τῆς, περνώντας τὸ στενὸ τὸ πεζουλάκι τῆς, ὅπου ἔχτισθη κάτου εἰς τὴ ῥίζα, στὸ μουράγιο τὸ παχὺ, γιὰ νὰ συγκοινωνῇ μὲ τὴ στερεὰ ἡ Παναγίτσα, πατώντας τὰ δύο-τρία τὸ πολὺ σκαλιά, ποῦ κατεβαίνουν ἀπὸ τὴν πορτοῦλα τῆς στὴ θάλασσα, μὲ κίνδυνον νὰ πέση νὰ γλυστορήσῃ στὸ νερό.

Κ' ἐνῶ ἀπάνωθε περνοδιαβαίνει ὁ κόσμος, ἁμαξιας, πεζοί, ἐντόπιοι, ταξειδιῶτες, ἡ ζωὴ τῆς πόλεως, κ' ἐνῶ μπροστά περνοῦν καΐκια καὶ βαπόρια, βάρκες καὶ καράβια, ἡ ζωὴ τῆς θάλασσας, εἴτε ἡ ἡμέρ' ἀπλώνει τὸ καθάριο φῶς, εἴτε ἡ νύχτα ῥίχνει τὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς, εἴτε βροντᾷ ἡ μπόρα, εἴτε ἡ γαλήνη ἀνασαινεῖ, ἡ Παναγία ὀλομόναχη καὶ ἤσυχη, ἀσυντρόφευτη καὶ ἔρημη, ἀπροστάτευτη καὶ ἄορατη! χαμένη μέσα στὰ παλῆὰ βενετοσάνικα μουράγια, χάμω στὴ θάλασσα, ἕνα μέτρο ἀπὸ πᾶν' ἀπ' τὸ νερό, εἰς τὸ βάθος τῆς μικρῆς κρυψώνας τῆς, ἀπὸ κάτω ἀπ' τὸ μικρὸ τῆς τὸ βολτάκι ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὰ μικρὰ τῆς

κάγκελα, μὲ τὸ θεῖο παιδί της στὴν ἀγκάλη, ἢ Παναγιά ἢ Μεγαλομμάτα κυττάζει ἀδιάκοπα μὲ τὰ μεγάλα της γλυκὰ μάτια τὸ λευκὸν κύμα.

† ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Φανάρι

ΚΑΤΑ τὸν Γύλλιον, ἡ ἐν Κων/λει ἱστορικὴ συνοικία «Φανάριον», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤθρευσεν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὁ Ἄνωτερος Κληρικός, ὠνομάσθη οὕτω διότι τὸ περικλεῖον αὐτὸν δευτέρου τεῖχος ἐκτίσθη ἐν μιᾷ νυκτὶ ὑπὸ φανοῖς, ὅτε ἐπικειμένης τῆς πολιορκίας. Ἄλλοι ὁμως συγγραφεῖς διατείνονται ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ἀκρωτηρίου θὰ ὑψοῦτο τὸ πάλαι Φανὸς πρὸς ὁδηγίαν τῶν πλοίων διὰ τὰς παρὰ τὸ Πετρίον ὑφάλους πέτρας. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ συνωκίσθησαν, ἀπ' αὐτῶν ἀκόμα τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, οἱ λογιώτεροι καὶ ἐπισημότεροι Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀνομασθέντες «Φαναριῶται».

«Μηδὲν κακὸν εἰσίοτω»

Τὸ ῥητὸν τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἐπέγραφον ἐπὶ τῆς θύρας τῶν νεονύμφων, ἔδωκε δὲ ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην τοῦ Διογένηος: «Καὶ πόθεν θὰ εἰσέλθῃ ὁ κύριος τῆς οἰκίας». Σήμερον ἐν Κρήτῃ ἡ νύμφη ἐμβαπτίζει τὸν μικρὸν της δάκτυλον ἐντὸς μέλιτος καὶ δι' αὐτοῦ γράφει τρεῖς σταυρούς, συγχρόνως δὲ καὶ οἱ παριστάμενοι ἄνδρες, ἐκβάλλοντες τὰς μαχαίρας των, πράττουσι τὸ αὐτό, ἵνα ἐκδιώξωσιν οὕτω πᾶσαν δυστυχίαν.

Δύο δώρα τοῦ Νικῆτα

Μετὰ τὰς ἐκλάμπρους νίκας τοῦ ὁ Νικῆτας ὁ Τουρκοφάγος ἐπεμφε εἰς τὴν σύζυγόν του ἐντὸς δέματος καλῶς τετυλιγμένου ταμβακοθήκηκν ἐκ ξύλου καὶ τὸ ἀκόλουθον γράμμα: «Οἱ στρατιῶταί μου—μοὶ προσέφερον τὴν ταμβακοθήκηκν ταύτην καὶ ξίφος κεκοσμημένον διὰ πολυτίμων λίθων. Τὸ ξίφος ἐδώρησα εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ὑδρας, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ στόλου. Τὴν ταμβακοθήκηκν ἀποστέλλω εἰς σέ, ἥτις μετὰ τὴν πατρίδα εἶσαι τὸ προσφιλέστερόν μοι ὄν ἐπὶ τῆς γῆς».

Κληρικοὶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ

Βασιλεύοντος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ Ἁγία Σοφία εἶχε χιλίους κληρικούς. Ἡ Νεαρά τοῦ Ἡρακλείου, βασιλεύσαντος κατὰ τὸν Ἡ' αἰῶνα, ὀρίζει: Προεστυτέρους 80, Διακόνοὺς 150, Διακονίσσας 40, Ὑποδιακόνοὺς 70, Ἀναγνώστας 160, Ψάλται 25, Θυρωροὺς 75 ἤτοι ἐν ὄλῳ 600.—Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἠλαττοῦτο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ κράτους, ὅταν τὰ εἰσοδήματα τοῦ Ναοῦ μόλις εἰς φωταφίαν αὐτοῦ ἐπῆρχουν.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Restrictions apply.

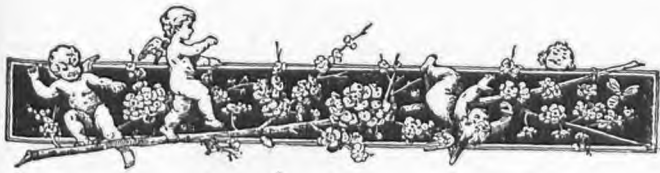

Η ΣΤΑΚΤΟΠΟΥΤΑ

(Έργον τοῦ Bail εἰς τὸ Petit-Balais)

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΗΘΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α Ν Ε Λ Ω Μ Α Τ Α ¹

ΟΥΤΗΝΙΑ ή ιστορία γίνηκε ἔτσι λοῆς.

Ὁ Ἄντρεάς πρῶτ-πρῶτ, ἀξημέρωτα ἐφόρτωσε τῆ φοραδά τὸν καρπό, καὶ κίνησε γιὰ τὴ χώρα. Ἡ μέρα ἠδειχνε πὼς δὰ κάμει κάψα κι' ἐβιάζοντονε νὰ φτάξει στὰ χάνια πρίχου τὸ μεσημέρι, νὰ μὴν τονε φάει ὁ ἥλιος.

Συντρόφοις ἄλλους δὲν εἶχε γιὰτι ἦτονε Κυριακὴ κι' οἱ χωρ-γιανοὶ δὲ ζάρουνε ² νὰ κάνουνε στραθιές. Ἐξ ἄλλου, ἓνα δυὸ φονικά, πὸν ἦσανε γενωμένα, ἐδείχνανε πὼς θὰ ν' εἶχαμε ἀνε-λώματα, καὶ πᾶσα εἰς ἐφοβούντονε νὰ μπαίνει στσι στράτες. Ὁ Ἄντρεάς μόνον δὲν ἐχαμπάριζε ἀπὸ τουτανά, γιὰτι ἦτονε παλη-κάρι πὸν δὲν ἐχοράτευγε. Σὰν ἤκουσε πὼς ἡ πανάσταση ἦτονε πάλι στὰ σαργιά, ἄλλο δὲν ἐξάνοιξε, παρὰ τὰ μπιστόλια ντου. Νᾶναι χαζίρι.

Ἡ γυναῖκα ντου μόνον, ἦτρεμε ἡ μαυρομοῖρα νὰ τονε θωρεῖ, μὰ ἴντα νὰ πεῖ; Πάντιμος ³ ἦπιανε λόγο, νὰ τοῦ μιλήσει καὶ κιανεῖς;

Καὶ σήμερον ἡ μέρα ποῦτονε, τὸν ἦπιασε μὲ τὸ συργούλιο.

— Ἐ, Ἄντρεά, ἀσ' τὸν καρπό κι' ἀπὸ Δευτέρα τόνε βάνεις μέσα, πὸν θὰ πάει κι' ὁ Παυλῆς τὸν ἐδικό ντου. Λεῖπε ἀπὸ τσι στραθιές τσι Κυριακῆς. Δὲ βγαίνουνε σὲ καλό. Ἄκου πὸν σοῦ μιλω.

— Σὰν ἴντα λὲς νὰ πάθω. Νὰ μὲ βισιτριξουνε ⁴ θέλει οἱ ἀνε-ραῖδες; Εἶπε ὁ Ἄντρεάς καὶ γέλασε.

— Ἐγὼ σοῦ λέω, ν' ἀφήσεις τσι παληκαριγιές καὶ νὰ φοβᾶσαι μιὰ ὀλιά ⁵. Κατέχω ἄγὼ ἴντα δὰ πάθεις; Ἄποῦ τσι κακὲς ὥρες νὰ βλέπεσαι.

1) ἀνησυχίες πολιτικῆς, προανακρούσματα ἐπανάστασης. — 2) συνηθί-ζουνε. — 3) μήπως. — 4) νὰ μὲ πειράζουνε, πάντα ἐπὶ κακοῦ. — 5) Λιγάκι.

Μὰ δὲν τοῦπε, γιὰ τὴν πλιά κακὴ ὥρα, τὸ συναπάντημα μὲ κιανέναν Τουρκο, γιὰτὶ δὲν τὸ βάστα ἢ καρδιά τζη νὰ τὸ ξεστοματίσει.

Σάν τὸν εἶδε, νὰ δένει τὴν ἄσπρη μπολίδα στὴ κεφαλὴ ντου, καὶ νὰ παίρνει τὴ βέργα ντου, σάν τὸν εἶδε νὰ βγάλει τὸ σίδερο τσ' αὐλόπορτας γιὰ ν' ἀνοίξουνε τὰ δυὸ φύλλα, νὰ πορίσει τὸ φορτωμένο χτήμα, ἐνεκροψύχιασε.

— "Ἀμε, στὴν εὐκὴ ντοῦ Θεοῦ Ἀντρέα, τοῦπε, κι' ἡ Χάρη τῆ Παναγίας μαζί σου. Ἦπηρες τὸ Τίμιο ξύλο; Στάσου νὰ σοῦ τὸ φέρω, νᾶμαι ξέγνοια.

Καὶ γλάκηξε στὰ κονίσματα. Ἐξεκρέμασε τὸ χαμαῖλι ποῦ τόχε μέσα μαζί μὲ τοὶ χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας, ἦκαμε τρεῖς μετάνοιες καὶ τὸ πῆε τ' ἀντροῦς τση.

Αὐτὸς τῶπιασε, ἦκαμε τὸ στραυρό ντου, τὸ φίλησε καὶ τὸ πέρασε στὸ λαιμὸ ντου.

— Κι' ἀποῦ τ' ἀγᾶ δὲ δά περάσεις γιὰ τ' ἄχερα; Τοῦπε ἡ γυναικα ντου.

— Ναι, καλὰ καὶ μοῦ τὸ θύμησες. Νὰ περάσω θέλω στὸ γιαγερμό¹, ἀνὲ μοῦ βολέσει. Ὑστερα εἶπε, « ἔχε γειά », πρᾶμα ἄλλο, καὶ μίσηψε.

Ἡ κιάρα ὅσον ἐπήγαινε ἢ μέρα ἐφούντωνε. Ὁ ἴδρος ἐσύρωνε κουτσουνάρα² ἀπὸ τὸ κούτελο ντου, κι' ἡ ἀναπνία ντου ἐκόβγουντονε. Πότε ἐπέραν κιανένα λαγκάδι μὲ τρεχάμενα νερά, μὲ μυρωδιὲς καὶ πρρασινάδες, καὶ πότε ἦτονε βοννά ὀλόξερα, πυρωμένα ἀπὸ τὴ λάβρα τοῦ ἡλίου, καὶ κακόβολα. Πότε τραγούδιε, καὶ πότε σῶπαινε.

Τὸ καταμεσήμερο ἦφταξε στὸ πρῶτο χάνι. Ξεφόρτωσε τὴ φοράδα, ἦβαλε τζὴ ταγὴ, ἐπότισέ ντηνε, κι' ἀπόκειας ἦφαι κι' αὐτός. Ὁ Χανιατζῆς εἶχε κουκιά ψημένα καὶ ψαρογάρους³. Γιομάτισε, ἦπτε ἕνα δυὸ ποτήρια κρασί, κέρασε καὶ τὸ Χανιατζῆ καὶ ξάπλωσε στὸν ἀσκιανὸ νὰ ξεκουραστεῖ.

Σάν ἐξαναζίνησε, δάν ἦτονε στσι ἐνήά. Στσι τρεῖς τῆ νύχτας ἐλογάριαζε νὰ φτάνει στὴ χώρα. Ὁ ὕπνος τὸν εἶχε παραπάει, καὶ χασομέρησε.

Τὸ Κακὸν Ὅρος ἦστικε, ἐμπρός του σάν Κάστρο. Ὁ ζόρες⁴ ἦτονε νὰ τὸ περάσει. Ἀπὸ κειὰ κι' ὀμπρός ἢ στράτα δὲ λογαριάζεται. Μὰ ἐδᾶ, γιὰ πρώτη βολὰ θυμάται, πὼς ἕνας χριστιανὸς πεντέξε μέρες πρωτῆτερα ἐσκότωσε ἕναν τουρκο, ἴδια ἐπαέ, στὸ Κακὸν Ὅρος, καὶ πὼς τὴν ἴδια νύχτα βρεθῆκανε σκοτωμένοι τρεῖς χριστιανοί. Συλλογᾶται πὼς δά νᾶναι μπλιὸ νύχτα σὰ δά περνᾶ, καὶ βάνει τὴ χέρα ντου στὴ ζώνη ντου. Μιὰν κοπανιά⁵, σκιάχτηχε, μὴν ξέσφαλε⁶ νὰ πάρει τὸ μαχαίρι ντου.

1) γυρισμό. — 2) ὕδραροσή. — 3) σαρδέλες. — 4) ἡ δυσκολία. — 5) αἰφνης: tout à coup. — 6) λησιμόνησε.

Εἶχενε μπλιὸ τοῖ μισὲς γάγλες ¹ τοῦ βουνοῦ περασμένες· ἀλάργο ἐφαίνοντονε τὸ φανάρι τοῦ λιμανιοῦ νὰ φέγγει, σὰν εἶδε ἕναν τοῦρκο νάρχεται ἀπ' ἀνάδια ². Εἶχε τὴ βέργα ντου περασμένη στὸν καφά ντου σὰ τζὶ βουκόλους καὶ ἦτονε ἀρματομένος.

Πήγαινε σιγὰ - σιγὰ καὶ τραγουδιενε ἕνα σκοπὸ πούτονε στοῦ ζαράρι ³. Ἡ παντέρμη ντου φωνὴ ἐντιλάλιε στοῦ ψηλὸς τοῦ βουνοῦ σὰν ντοῦ ἀηδονιοῦ.

— "Ὡρα καλή, ἀγαδάκι" εἶπε ὁ Ἀντρέας σὰν εἰσιμώσανε.

— Καλῶς τονε, ἀπληθήθηκε ὁ Τοῦρκος, στὴ χώρα πᾶς;

— Στὴ χώρα.

— Κι' ἴντα λαλεῖς ⁴;

— Ταγὴ.

— Κ' ἐδὰ πὸν μοῦ χρειάζεταιαι ἐμένα ἢ φοράδα;

Εἶπε καὶ στάθηκε.

— Ἴντα θὰ γενεῖ; Ξεφόρτωσε τὰ μισόμια ⁵, νὰ καβαλικέψω, κι' ἄμε νὰ βρεῖς κιανένα ἄλλο χτήμα ⁶ νὰ σὲ πάει στὴ χώρα.

— Ἀγὰ μου, δὲ γίνεται τὸ χατήρι σου. Ἀγαπῶ σε, μὰ δὲ γίνεται.

— Κι' ἐγὼ πὸν σοῦ λέω, κιαφίρη ⁷, πὼς γίνεται.

Κι' ὁ τοῦρκος ἤπηρε τὸ μαχαιρί. Μὰ ἤπηρε κι' ὁ Ἀντρέας τὸ δικό ντου, κι' ὡς τε νανοργοσαλιξέεις τὰ μάθια σου, τὸν εἶχε κάτω ξαπλωμένο.

Σὰν τονε ἐσκότωσε, εἶδε τὸ μελεᾶ πὸν τὸν ἤρρευε. Ποῦ νὰ πάει ἐδὰ; Μὴδ' ὀμπρός, μὴδ' ὀπίσω. Ἄν ἦρχούντονε τοῦρκοι, ἀποῦ τὴ χώρα καὶ βρῖσκανε τὸ σκοτωμένο, τὸ εὐτύς δὲ θὰν ἐμπαίνανε στὴ κακαφόρεση ⁸, πὼς αὐτὸς τόνε σκοτώσε; Μιὰ κοπανιὰ θυμήθηκε τοῦ ἀγᾶ. Μιᾶς ὥρας δρόμος εἶτονε τὸ μετόχι ντου. Καὶ πάλι ἀνὲ ἀφήσει τὴ δημοσὰ καὶ πάρει τὰ χάμπασα καὶ τὸ ἐγγρεμοὺς θὰ φτάξει σὲ μισὴ ὥρα. Ἐτσὰ δὰ τὸ κάμει. Ἀφήνει τὴ φοράδα, ὡς ἦτο κι' ὡς βρῖσκοντονε, δίπλα στοῦ σκοτωμένο καὶ δίδει κάτω ἀπὸ τὸ βουνοῦ σὰν τὴ σαῖτα.

Σκοτεινὰ μπλιὸ φτάνει στοῦ μετόχι.

Ζητᾶ νὰ δεῖ τὸν ἀγᾶ, γιατί θέλει νὰ τοῦ κουβεντιάσει γιὰ τᾶχερα, πὸν τοῦ μὴνυσε ὀψές.

— Καλῶς τὸν Ἀντρέα. Κάτσε. Ἴντα χαμπάρια. Θὲς ἕναν καβέ; Τοῦ λέει ὁ ἀγᾶς.

— Ἀγὰ μου, ἔρχομαι νὰ σοῦ ξεμυστηρευτῶ ἕνα λόγο. Ἐτσὲ κι' ἔτσέ.

Καὶ τοῦ λέει ὅλη τὴν ἱστορία.

1) στροφές. Zig-zag. — 2) ἀπὸ ἀπέναντι. — 3) ἐβλαφτε τὸ νοῦ. — 4) τί ὀδηγᾶς. — 5) τὰ φορτώματα. — 6) ζῶο. — 7) ἀπιστε. — 8) ὑποψία.

— Μὲ τὸ δίκιο σου, μῶρ' Ἀντρέα, τοῦ λέει ὁ ἀγᾶς. Σοῦ πιστεύω. Κατέχω' τοι ἐγὼ, ἴντα τσανάκια ἔναι, μερδικιοί-μερδικιοί. Καὶ χτυπᾷ τὰ παλαμάκια.

— Νάρθει ὁ ἀράτης, προστάζει τὸ φამέγιο ποὺ πρόβαλε ἀπὸ τὴν πόρτα.

Σὰν ἦρθε ὁ ἀράτης, ἕνας ἀράπακας ὡς ἐκεῖ πάνω, ὁ ἀγᾶς τοῦ παραγγέλνει :

— Νὰ καββαλικέψεις, Μπραῖμη, τὴ φοράδα, καὶ νὰ πεταχτεῖς στὸν Καρτερό, νὰ πεῖς τοῦ σιμισάτορα ¹, πὼς ἐσυμφώνησα μὲ τὸν Ἀντρέα τὸ Γωνιότη τ' ἄχερα, καὶ νὰ μὴ γυρεύγει ἀπ' ἄλλου. Σὰν τὸ πουλί νὰ πᾶς καὶ νάρθεις, γιατί θά σ' ἀνημένει ὁ ἄθρωπος ἐπάε.

Σὰν ἐβγήκε ὄξω ὁ ἀράτης, ὁ ἀγᾶς εἶπε τ' Ἀντρέα :

— Ξαργότου ² τὸν ἤπεσα νὰ μᾶσε πεῖ, σά γιαγύρει, ἴντα 'πογίνηκε, γιὰ νὰ δοῦμε ἴντα δὰ κάμομε.

Καὶ ὁ ἀγᾶς κουβεδιάζει μὲ τὸν Ἀντρέα γιὰ τ' ἄχερα καὶ γι' ἄλλες δουλειᾶς καὶ τοῦ φέρνει τὴν ἀθιβολή ³ τοῦ συχωρεμένου τοῦ κυροῦ ντου.

— Καλὸς ἄθρωπος, μῶρ' Ἀντρέα, ὁ κύρης σου ὁ ραχμετλῆς ⁴. Καὶ παληκάρι! Θυμοῦμαι μιὰ βολά, ποῦμονε κ' ἐγὼ ντελικανῆς ⁵ σάν κι' αὐτό, καὶ σμίξαμε στὸ χωργιό σας. Ὁ μπαμπᾶς μου μ' ἔχε πεμπάτο ⁶ γιὰ μιὰ δουλειά. Ὁ κύρης σου μὲ ποδέχτηκε. Στολισμένος, ἀρματωμένος, κι' ὁμορφος. Τόνε ποθάμαξα.

— Μῶρ' ἀδέρφι, τοῦπα, ἂν εἶχνε ἡ Τουρκία πολλὰ παληκάρια σάν ἐσένα, ὄλος ὁ ντουνιας θὰν ἐγίνουντονε ἐδικὸς τση. Ἐτσά τοῦτό 'πα. Μὰ κατέχεις κι' ἴντα μ' ἀπηλοήθηκε ;

— Ἀγᾶ μου, τοῦ λόγου σας εἴσαστε πολλοί' μπάρε μου, ἄς εἴμαστε ἐμεῖς οἱ λίγοι καλοὶ ἄντρες ⁷ γιὰ νὰ πολεμοῦμε ἴσα :

Καλὸς ἄθρωπος ὁ συχωρεμένος.

Μὲ τοὶ κουβέντες περνᾷ ἡ γι' ὦρα καὶ στοὶ τέσσερεις ποθὲς γιαγέρονι ὁ ἀράτης.

— Ἐ, ἴντα 'πόκαμες ; Ἐπῆες ; τόνε ρωτᾷ ὁ ἀγᾶς.

— Ἐπῆα. Καλό, λέει.

— Μὰ ἦργησες. Γ' ἡ ἡῦρες συντροφιὰ στὴ στράτα.

— Ψυχὴ. Μόνον ἕνα σκοτωμένο, δικό μας, στὸ Κακὸν Ὅρος, καὶ μιὰ φοράδα φορτωμένη ἐκεῖα κοντά ντου.

— Τοῦρκο γιὰ ρωμηό ;

— Τοῦρκο, σοῦπα.

— Καὶ πὼς γίνεται· δὲν ἐπέρασε κιανεῖς νὰ τονε σηκώσει ἀπὸ κειά ; Νὰ δώσουνε χαμπάρι ;

— Πρέπει πὼς δὲν ἦτονε περασμένος κιανεῖς. Στὸν Καρτερό δὲν τὸ κατέχανε. Ἐγὼ τὼς τόπα.

— Μασκαραλήκια. Ξεγινετίσματα, λέει ὁ ἀγᾶς. Ἐτσά τὰ κάνομε, ὡς τε νὰ βάλωμε πάλι τὸν τόπο κουκούλα. Γρωῖκα,

1) κολίγια. — 2) ἐπίτηδες. — 3) καὶ τοῦ ἀναφέρει γιὰ . . . — 4) μακαρίτης. — 5) νέος ὁμορφος. — 6) Σταλμένο. — 7) γενναῖοι.

Μπραϊμή. Στρῶσε δυὸ μουλάρια, καὶ χαζιρέψου¹ νὰ πᾶς τον
Ἄντρεά στοὺ χωργιό ντου, νὰ μὴ τοῦ λάχει κιανεὶς καζῆς²,
στὴ στράτα.

1) ἔτοιμάσου. — 2) μπελάς.

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΘΟΡΕΙΤΗ

Ζ Α Κ Υ Ν Θ Ο Σ *

*Ροδόσπερη Ζάκυνθο, πατριδα μου ἀφράτη,
ἐπάνω ἀφ' τὰ κύματα προβαίνεις δροσάτη,
καὶ φαίνεσαι ὀλόχαρη γυφούλα στὴ χάρι
μὲ μύριο καμάρι.*

*Τὰ δένδρα στοὺς ὄχθους σου γλυκὰ ἀρθοβολοῦνε,
κ' ἐπάνω στῆς δάφνες σου πουλιὰ κελαῖδοῦνε,
καὶ μῦρα πολύτιμα κρουφά, θεῖο χέρι,
σκορπίζει στ' ἀέρι.*

*᾽Ω! εἶσαι ἀπειρίγραφη στῆς φύσεως τὰ δῶρα,
στ' ἀτίμητα γιούλια σου, πατριδα ἀνθοφόρα,
πατριδα βασιλίσα στὰ μύρια σου κάλλη,
σὰν σὲ δὲν εἶν' ἄλλη.*

*Βραγὲς ἀνθοενώδιαστες, στὸ κάθε σου μέρος,
ἐδῶ τρέχει ὁ Ζέφυρος, ἐκεῖ παίζει ὁ Ἔρως,
κ' ἐπάνω σου χρώματα καὶ φῶς καὶ μαγεία
σκορποῦνε ἁρμονία.*

*Ἢ νύχτες ἢ ἀστρόφωτες μ' ἀτίμητη χάρι,
μαραίνουν δροσόβολες τῆς γῆς τὸ χοριάρι,
καὶ γύρω στοὺς κάμπους σου, σὰν βγαίν' ἢ σελήνη,
σκορπᾷ τὴ γαλήνη.*

*Σ' ἀγάπησα πάντοτε, γλυκεῖά μου πατριδα,
στὰ τόσα μου βάσανα ἢ κρύφια σου ἐλπίδα
συχνὰ μοῦ διασκέδασε κάθε ἄσχημη ἰδέα,
πατριδα μου ὠραία.*

† ΔΙΟΝ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

* ΣΗΜ. — Τὸ ποιημάτιον τοῦτο, ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε, τοῦ ἀληθμο-
νήτου Ζακυνθίου ποιητοῦ, ἀποτελοῦν ἕμνον λιγὺν πρὸς τὴν ὠραίαν του
πατριδα, παρεχώρησεν ἡμῖν ὁ φιλιτάτος κ. Μαρίνος Σιγούρος, σφζόμενον
παρ' αὐτῷ ἐν πρωτοτύπῳ.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ὌΤΑΝ ὁ Ξέρξης, ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Ἀσίαν, τὸν μὲν στρατόν του παρέδωκεν εἰς τὸν Ὑδάρνη διὰ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὸν Ἑλλάσποντον, αὐτὸς δὲ ἐκ τῆς παρά τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμόνος Ἡϊόνος ἐπιβάς ἐπὶ πλοίου φοινικικοῦ ἐκομίζετο εἰς τὴν Ἀσίαν. Κατὰ τὸν πλοῦν ἠγγέρθη τόσῃ τρικυμία, ὥστε τὸ πλοῖον ἐμελλε νὰ καταποντισθῇ, ὑπερφορτωμένον ἄλλως τε ἀπὸ τοὺς συνταξειδεύοντας πολλοὺς Πέρσας. Ὁ κυβερνήτης, ὃν ἠρώτησεν ὁ Ξέρξης ἂν ὑπάρχῃ ἐλπίς σωτηρίας, εἶπεν ὅτι, μόνον ἐὰν ἐλαφρωθῇ τὸ πλοῖον ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιβατῶν, θὰ ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον. Τότε ὁ Ξέρξης, στραφεὶς πρὸς τοὺς Πέρσας εἶπεν: « Ἄς δείξῃ τώρα ἕκαστος ἐξ ὑμῶν πόσον ἀγαπᾷ τὸν βασιλεῖα. Ἀπὸ οἷος μόνον ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία μου ». Εὐθὺς τότε οἱ Πέρσαι προσκυνοῦντες ἐπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτω δὲ ἐλαφρωθὲν τὸ σκάφος διεπεραιώθη εἰς τὴν ἀκτὴν. Εὐθὺς ὁ Ξέρξης ἐδράβευσε μὲν τὸν κυβερνήτην διὰ χρυσοῦ στεφάνου ὅτι ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως· διέταξε ὁμοῦς νὰ τοῦ ἀποκόψουν τὴν κεφαλὴν, διότι ἐγίνεν ἀφορμὴ τῆς ἀπωλείας τῶσων Περσῶν.

✱

Ἡ αἰγυπτία εἵταιρα Ροδῶπις ἐφημιζετο ἐπὶ ἐκπάγλῃ καλλονῇ. Ἐνθ' ἐλοῦετο κἀποτε, αἱ δὲ θεραπαινίδες ἐφύλαττον τὰ φορέματα αὐτῆς, αἴφνης ἀετός, κατελθὼν ἀπὸ τὰ ὕψη, ἤρπασε τὸ ἓν τῶν ὑποδημάτων καὶ ἀνοίξας τὰ πτερά του ἐξηφανίσθη, ἐφθασε δὲ εἰς Μέμφιν, καθ' ὃν χρόνον ἐδίκαζεν ὁ βασιλεὺς Φαμμίτιχος, καὶ ἔρριψε τὸ ὑπόδημα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ. Ὁ Φαμμίτιχος, θαυμάσας τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ ὑποδήματος ὡς καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀετοῦ, διέταξε νὰ ἀναζητήσουν τὴν ἀτόχον τοῦ ὑποδήματος. Εὐρῶν δὲ αὐτὴν τὴν ἐνυμφεύθη.

✱

Μενεκράτης ὁ ἰατρός εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀλαζονείας καὶ τύφου εἶχε φθάσει, ὥστε ὠνόμαζεν ἑαυτὸν Δία. Γράφων δὲ πρὸς τὸν Φίλιππον τὸν βασιλεῖα τῶν Μακεδόνων ὡς ἐξῆς ἐπέγραψε τὴν ἐπιστολήν: « Φίλιππη Μενεκράτης ὁ Ζεὺς εὖ πράττει ». Ὁ δὲ Φίλιππος τῷ ἀπήντησε: « Φίλιππος Μενεκράτει υγιαίνειν· σὲ συμβουλεύω νὰ μεταβῆς εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀντίκυραν μέρη », ὑπαινιττόμενος οὕτως

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

ὅτι παραφρονεῖ ὁ οἰηματίας ἀνὴρ. Διὰ τὴν περιπαίεξιν δὲ ἔτι μᾶλλον τὴν κουφόνοιαν τοῦ Μενεκράτους, ἐκάλεσέ ποτε αὐτὸν ὁ Φίλιππος εἰς ἐστίασιν δαψιλῆ, διατάξας νὰ ἐτοιμάσῃσι παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ συμποσίου ἰδιαιτέραν κλίνην καὶ παρ' αὐτὴν θυμιατήριον, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατακλιθεὶς ὁ Μενεκράτης ἐδέχτο οἰονεῖ ὡς Ζεὺς τὸ θυμίαμα. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἔχαιρε διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν. Ὅταν ὁμως, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐδειπνοῦν αὐτὸς ἤρχισεν νὰ αἰσθάνεται ὀξεῖς τοὺς νυγμοὺς τῆς πείνης, ἐννοῶν ὅτι ἦτο ἀνθρωπος καὶ ὄχι θεός, ἠγέρθη καὶ ἔφυγε κατῃσχυμένος ἀπὸ τὴν ὕβριν.

✱

Βδελυρὸς τις ἀνθρωπος ὕβρισε καθ' ἑδὸν τὴν γυναῖκα τοῦ Περικλέους, χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ. Μαθὼν κατόπιν ποία ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Περικλέους, διὰ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην. Ἄλλ' ὁ Περικλῆς, μὴ θέλων οὐδὲ λόγος περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ νὰ γίνεταί, ἀπέπεμψε τὸν ὕβριστὴν, εἰπὼν:— «Δὲν ὕβρισες τὴν γυναῖκα μου, διότι αὐτὴ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀσθενοῦσα οἰκουρεῖ».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Ἐπι τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὀπισθεν παρατιθεμένης περιγραφῆς τῆς Ἀφροδίτης τῶν Παγασῶν, ἣν ἐξεπὸνήσεν ἐπίτηδες διὰ τὸν ἀνά

χειρας τόμον ὁ φίλτατος συνεργάτης κ. Τιμολέων Ἀμπελάς, παραθέτομεν ἕδε τὴν εἰκόνα τοῦ διακεκριμένου τῆς Ἀρχαιολογίας μύστου κ. Σ. Ἀρβανιτοπούλου, ὑπὸ τὴν ἐρευνητικὴν τοῦ ὁποίου σκαπάνην ἤχθη εἰς φῶς τὸ ὥραϊον καὶ ὄντως πολύτιμον εὑρημα. Ὁ κ. Ἀρβανιτόπουλος, ἀνὴρ ἀκαταβλήτου ἐνεργητικότητος, συνδυάζων πρὸς τὴν ἐμβροίθειαν καὶ πείραν μεγάλην τοῦ ἔργου του, ὡς ἔφορος τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ἀρχαιοτήτων, εἰσέφερεν ὄχι μικρὰς καὶ τυχαίας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος. Αἱ ὑπ' αὐτοῦ δεξιῶς ἐνεργηθεῖσαι ἀνασκαφαὶ ἤγαγον εἰς φῶς τὰ ἑρείπια τῆς Δημητριάδος καὶ τῶν Παγασῶν, τῆς ἀκροπόλεως τῶν Γόννων τῶν πρὸ τῶν Τεμπῶν καὶ πλείστα τῶν Φερῶν. Πλὴν τῶν ἐν Φθιώτιδι καὶ Θήβαις ἐπιτυχῶν αὐτοῦ ἀνασκαφῶν, ὑπηρετῶν κατὰ τὸν τελευταῖον βαλκανικὸν πόλεμον ὡς ἑφεδρὸς λοχαγός, παρουσῆγαγε καὶ ἐταξινόμησε τὰς ἐν Ἐλασσῶνι καὶ ἀλλαγῷ τῆς Μακεδονίας ἀρχαιοτήτας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΩΝ ΠΑΓΑΣΩΝ

ΑΝΤΙ ἄρθρου ἢ σκαλαθύρματος ἀποστέλλω ἐφέτος εἰς τὸ ἀγαπητὸν « Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον » πιστοτάτην φωτογραφίαν τῆς μετὰ δυσχίλιετῆ ἑνταφιασμὸν ὑπὸ τὴν γῆν ἐπανιδούσης τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μαρμαρίνης Ἀφροδίτης τῶν Παγασῶν, τῆς καὶ Πασικράτας ὀνομασθείσης, ἢ βαπτισθείσης ὑπὸ τῶν ἀρχαιολογούντων. Ἡ φωτογραφία δὲ αὐτῆ μοι ἐστάλη ὡς μαρτυριάτικον ἐνθύμημα, διότι εἶχον παραστῆ κατὰ τε τὴν ἀνακάλυψίν της, τὴν ἀπόπλουςιν ἐκ τῶν πετρωθέντων ἐπ' αὐτῆς χωμάτων καὶ τὴν βάπτισίν της ὡς Πασικράτας. Συνοδεύω δὲ τὴν ἀποστελλομένην φωτογραφίαν της μὲ τὸ ἐξῆς σημειώμά μου, ἀσπασθὲν ἐξ ἀνεκδότου μελέτης μου ἢ περιγραφῆς τοῦ ἱεροῦ τῆς Πασικράτας Ἀφροδίτης.

Τὸ ἐπίθετον τοῦτο τῆς φιλομειδοῦς θεᾶς εἶνε μὲν ἀθησαύριστον ἔτι εἰς τὰ ἐν χρήσει τῶν πολλῶν ἑλληνικὰ λεξικά, δὲν εἶνε ὅμως νέον. Ἀνεγνώσθη κεχαραγμένον ἐπὶ ἐνυπογράφου στήλης εὐρεθείσης ἐγγύτατα τῆς ἀποκαλυφθείσης εἰς τὰς ἐν Παγασαῖς ἀνασκαφῆς θαυμασίας γυναικειᾶς κεφαλῆς, ἐφαμίλλου πρὸς τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου κατὰ τε τὸ σχετικὸν κάλλος καὶ τὸ δυσπεριγράπτον ἐλαφρὸν καὶ ἅμα σοβαρὸν, ἂν ἡδύνατό τις νὰ εἶπη, μειδίαμα τῆς « ποικιλοθρόνου » θεᾶς τῶν ἐρώτων. Εἶνε δὲ ἐκ τῶν μᾶλλον εὐαρμόστων καὶ κτυπητῶν ἐπιθέτων της, ὑποδηλοῦν ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι σημαίνει τὴν κρατοῦσαν ἐν πᾶσι, ἢ ἐπικρατοῦσαν πασῶν ἢ πάντων. Οἱ ἐτυμολόγοι καὶ γραμματισταὶ δύνανται νὰ ἐτυμολογήσωσι καὶ ἄλλως τὴν σύνθεσιν τοῦ νέου τούτου ἐπιθέτου της· δι' ἡμᾶς ὅμως, τοὺς πολλούς, τὸ ἐκ δύο λέξεων συντεθὲν ἐπίθετον ἐκφράζει τοιαύτην περιῶπου ἔννοϊαν.

Ζήτημα ἀρχαιολογικὸν μᾶλλον θὰ ἦτο, ἂν ἡ ἀνευρεθεῖσα κε-

φαλή ἀνήκει εἰς ἄγαλμα Ἀφροδίτης καὶ ἂν αὕτη ἐκαλεῖτο Πασι-
κράτα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐγγὺς ἀνευρεθεῖσα ἐνεπίγραφος στήλη.
Ὁ ἐποπτεύσας ἐπὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Παγασῶν πολυμαθὴς

Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΩΝ ΠΑΓΑΣΩΝ

φίλος μου ἀρχαιολόγος κ. Ἀρβανιτόπουλος, βασιζόμενος καὶ εἰς
ἄλλα διδόμενα, μάλιστα δὲ τὴν ἐκεῖ που ἀνεύρεσιν διακοσίων
ὡς ἐγγιστα πηλίνων ἀγαματίων, ὁμοίων περίπου πρὸς τὰ τῶν
Ταναγραίων κορῶν, ἅτινα θεωρεῖ ἀναθήματα, συμπεραίνει ὅτι

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

τ' ἀνακαλυφθέντα εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον ἐρείπια ἀνήκουν εἰς ἱερὸν καὶ δὴ τῆς Ἀφροδίτης, εἰς ἣν ἀπέδιδον τὸ ἐπίθετον τῆς Πασικράτας.

Παραθέτω ἐνταῦθα τὴν πιστὴν φωτογραφίαν τῆς θαυμασίας κεφαλῆς, ὡς ἀνεφάνη μετὰ τὴν ἀπόπλυσιν καὶ ἐκκαθάρισίν της. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνευρέσεώς της, εὐρισκόμενος ἐν Βόλῳ καὶ πλειστάκις ἐπισκεφθεὶς μετὰ τοῦ φίλου μου ἀρχαιολόγον κ. Ἀρβανιτοπούλου τὰς ἀνασκαπτομένας Παγασάς, παρέστην εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐρειπίων ἐκταφὴν τῆς θαυμασίας ταύτης κεφαλῆς καὶ παρηκολούθησα τὴν ἐν τῷ Μουσεῖῳ πολυήμερον ἐργασίαν τοῦ ἐπίτηδες ἀποσταλέντος κ. Ο. Ρουσοπούλου πρὸς ἀπόπλυσιν αὐτῆς καὶ ἀπόξεσιν τῶν ἀπολιθωθέντων ἐπ' αὐτῆς ζωμάτων.

Ἡ κεφαλὴ εἶχεν ἀνευρεθῆ εἰς βάθος ἐνὸς περιήτου μέτρου ἐγγὺς σειρᾶς ἀνωμάλως κατακειμένων ἀρχαίων τάφων καὶ συντριμμάτων κιώνων καὶ στηλῶν, ὧν τινες ἔφερον τὸ ὄνομα *Πασικράτα*.

Μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ τῶν ἐνεπιγράφων τούτων στηλῶν δὲν ἔμεινον ἀμφιβολία εἰς τὸν πεπειραμένον ἀρχαιολόγον ἔφορον ὅτι τὸ μέρος, ἐν ᾧ εὑρέθη, ἀπετέλει μέρος τοῦ ἱεροῦ τῆς Πασικράτας Ἀφροδίτης. Διότι τινὲς τῶν ἐπιγραφῶν ἀνέφερον καὶ ὀνόματα ἱερειῶν της καὶ εὐχομένων, οἶον: «Θεανῶ ἱερατεύσασα *Πασικράτα* — Φιλοτέρα εὐχομένη Πασικράτα. — Πρωτᾶς Πασικράτα εὐχὴν — Ἰππόλυτος Πασικράτα ὑπὲρ τῶν θυγατέρων» κλπ.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀφροδίτης τῶν Παγασῶν ἐνθυμίζει τὴν τῆς ἐν τῷ Λούβρῳ Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, ἀλλ' ὡς ἔγραφον τότε πρὸς φιλαρχαῖον φίλον: «Ἡ Ἀφροδίτη αὕτη, παρ' ὅλην τὴν ὁμοιότητά της πρὸς τὴν ἐν τῷ Λούβρῳ Ἀφροδίτην, ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ἀντίγραφον ἐκείνης, λόγῳ τῆς εἰκαζομένης συνθέσεως τοῦ μήπου ἀνευρεθέντος κορμοῦ τοῦ ἀγάλματος τῆς πρόδηλον δὲ τοῦτο ἐκ σημείων τινῶν, οἶον τῆς μετὰ τὸν τραχήλον (ἐκεῖ ὅπου ἀπέκοπη ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κορμοῦ) φαινομένης πτυχῆς πέπλου ἢ χιτῶνος, ὅστις πιθανὸν ἦπλοῦτο ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, τοῦθ' ὅπερ δὲν παρατηρεῖται εἰς τὸ γυμνὸν ἀγαλμα αὐτῆς ἐν τῷ Λούβρῳ. Ἴσως δὲ ἡ κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα εἰκαζομένη παραλλαγή τῆς παραστάσεώς του καθιστᾷ τὸ εὔρημα τῶν Παγασῶν πολυτιμότερον ἀπλοῦ ἀντιτύπου τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, καίτοι ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ἀρρήτου μειδιάματος εἰς τὰ χεῖλη ἀμφοτέρων τῶν κεφαλῶν καὶ τοῦ κυκνείου λαιμοῦ αὐτῶν, ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνη ὅτι ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἔγλυψεν ἀμφοτέρας ἢ ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ γλυπτικῆς ἐργαστηρίου ἀπεστάλησαν ἐκεῖ.

Πλησίον τῆς ὠραίας ἐκείνης κεφαλῆς ἀνευρέθησαν σωροὶ διακοσίων περιήτου πηλίνων ἀγαλματίων, πιθανῶς ἀναθημάτων πρὸς τὴν λατρευομένην θεάν. Ἡ ἀνεύρεσις δὲ τοσούτων ὠραίων ἀγαλματίων ἐν τῇ αὐτῇ θέσει μοι εἶχεν ἐνθυμίσει ἄλλας ἐν Κερ-

κύρα ἀνασκαφᾶς ἐν τῇ θέσει Κανόνι καὶ παρὰ τὴν παραλίαν τῆς γραφικῆς λίμνης Χαλκιοπούλου. Καὶ εἰς τὰς ἀνασκαφὰς ἐκεῖνας τὰς διενεργηθείσας δαπάναις καὶ ἐπιβλέψει τοῦ φιλαρχαίου φίλου μου μακαρίτου Καραπάνου, εἶχον παραστῆ μετ' αὐτοῦ, ἐλπίζων ὅτι, ἐπεκτεινομένων αὐτῶν, δ' ἀνεκαλύπτοντο καὶ ἐρείπια ἱερῶν ἢ κτιριῶν τῆς παρὰ τὸν ἐγγὺς λόφον τῆς Ἀναλήψεως ἀρχαιοτάτης πρωτευούσης τῶν Φαιάκων. Ἄλλ' ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἀγαλματιῶν ἐκεῖνων, ὧν πλεῖστα ἦσαν ἡμιτελῆ, συνεπέρανον οἱ ἀρχαιολογοῦντες ὅτι ταῦτα ἀνῆκον μᾶλλον εἰς ἐργαστήριον πηλίνων ἀγαλματιῶν καὶ πλαγγόνων.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν περὶ τὰς Παγασὰς καὶ τὴν Δημητριάδα χώρων, ἐν οἷς εὐρίσκονται τοιαῦτα, ὡς ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀφροδίτης, ἀγάλματα καὶ ἑκατοντάδες ἐπεπιγράφων στηλῶν, ἐν αἷς καὶ αἱ περιώνυμοι καταστᾶσαι ἐγχρωμοὶ αἱ κοσμοῦσαι σήμερον τὸ ἐν Βόλῳ Μουσεῖον, δὲν ἐπερατώθησαν ἔτι, διακοπεῖσαι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο πολέμων. Ἄλλ' ἐκ τῶν μέχρι σήμερον εὐρημάτων δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ ὅποιον ἀρχαιολογικὸν πλοῦτον κρύπτει ἡ ἀνασκαπτομένη μεγάλη καὶ πολυανθρωποτάτη ἐκεῖνη πόλις, ἢ κατὰ τὸν Λίβιον, *Válida et ad omnia oportuna.*

ΤΙΜΟΛ. ΑΜΠΕΛΛΣ

Δύο λιποθυμῖαι

Νο 1. — Ἐνα καπέλλο νουθωτὲ τοῦ ἀνδρούλη της ζητάει.

Αὐτὸς λέει : ὄχι. Καὶ αὐτὴ — ὦϊμέ! — λιποθυμᾶει.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Νο 2. — Στὸ τέλος λέει πλιὰ τὸ ν α ί. Μὰ ὕστερα — ὦ! θοῆνος! —
σὰν εἶδε τὸ λογαριασμό . . . λιγοθυμᾷ κ' ἐκεῖνος!

ΣΑΤΑΝΑΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ἝΝΑ χορὸ χορεύουμε, κ' ἓνα τραγοῦδι λέμε,
στὸν ἴδιο δρόμον, ὅλοι μας, τραβάμε τὴ ζωή,
κι' ἂν δὲν γελᾷμε ὅλοι μαζί, ὅμως ἀντάμα κλαῖμε·
καῖμοι μᾶς δέρνουν τὴν καρδιά καὶ πόθοι τὴν ψυχή.

✽

Στ' ἀμέτρητα γυρίσματα ποῦ σβένουν οἱ ζωές μας,
ἡ Μοῖρα ἀπλώνει ἀπάνου μας τὰ αἰώνια τῆς φτερά,
σὰν ἴσκιοι μέσα στοῦ Καιροῦ τὸ χάος πᾶνε οἱ ψυχές μας·
οἱ θλίψεις μας εἶναι πολλές, μὰ εἶναι γλυκεῖα ἡ χαρά.

✽

Πάνου ἀπ' τοὺς τάφους, τῆς ζωῆς ἀνθίζει τὸ λουλούδι,
κ' ἔτσι τοῦ Χάρου ὁ στοχασμὸς σβένει. Ἄς περνᾷ ὁ καιρὸς·
ὅταν ἡ Μοῖρα χαρωπὸ γιὰ μᾶς ψάλλῃ τραγοῦδι,
ὁμορφος εἶναι τῆς ζωῆς ὁ πρόσκαιρος χορὸς.

(Ζάκυνθος, 11 Ἰουνίου 1904)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

[Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1916 ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ἐν Ἀθήναις ὁ πολὺς σατυρογράφος διευθυντὴς τοῦ *Ζιζάνιον* Γεώργιος Μολφέτας. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Ἡμερολογίου» εἶνε ἤδη γνωστὸς ὁ χαριτολόγος καὶ δηκτικώτατος κεφαλήν, ὅστις, μετὰ τὸν Λασκαράτον, ὑπῆρξεν ὁ πνευματωδέστερος καὶ ἰδιορρυθμότερος ὄσῳ καὶ ὁ πλέον πρωτότυπος τῶν σατυρικῶν ποιητῶν τῆς Κεφαλληνίας. Εἰς τὸ ἀπὸ εἰκοσαστίας καὶ πλέον ἐκδιδόμενον ἐν Ἀργοστολίῳ ἔμμετρον φύλλον του, τὸ «Ζιζάνιον», ἀποθησαυρίζονται στίχοι πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς σατύρας πρῶτης δυνάμεως. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἡ ἐφημερίς του ὑπῆρξε τὸ καύχημα καὶ τὸ ἐντύφημα τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ἐγκατεσπαρμένων Κεφαλλήνων οὐ μόνον διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐκάστοτε ἀναπαράστασιν τῆς ἰδιορρυθμίου ζωῆς τῆς νήσου τῶν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παιγνιδῆς ὕψος καὶ τοὺς ἐπιχωρίους ἰδιωματισμοὺς τῆς γλώσσης, τοὺς προσδίδοντας κάποιο ἰδιαίτερον θέλημα τῶν προσφθίας. Τὸ «Ζιζάνιον» ἔθελεγεν οὐχ ἥττον κατακτῶν ὀλιγὴν καὶ εὐρύτερους ἀναγνωστικoὺς κύκλους διὰ τὴν φρενιγὴν καὶ ἀπὸ περιωπῆς ἀποψιν τῶν μεγάλων ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν ζητημάτων κοσμητικῶν διὰ τοῦ σατυρικοῦ του ταλάντου. Ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχε μεταφέρει τὴν ἔδραν τῆς δράσεώς του ἐν Ἀθήναις, ἐπρόφθασε δὲ νὰ ἐκδώσῃ ἀριθμὸν τινα φύλλον ἐκτάκτου ἐπιτυχίας, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν τὸ κύκνειον ἔσμα του. Πρὸς μεῖζονα χαρακτηρισμὸν τοῦ Μολφέτα, εἰς τὸ πρόσφορον τοῦ ὁποίου ἡ ἐπανησιακὴ σάτυρα ἀπώλεσε τὸν τελευταῖον ἰώως ἐπιφανῆ ἀντιπρόσωπόν της, παραθέτομεν τὴν κάτωθι σκιαγραφίαν του, γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου συμπατριώτου του ἐκ τῶν κορυφαίων συγχρόνων λογογράφων κ. Χαρ. Ἀννίνου, καὶ ἥτις ἀποτελεῖ ἐνταυτῷ καὶ γραμματολογικὸν σημεῖωμα περὶ τῶν σατυρογράφων τῆς Κεφαλληνίας.]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΛΦΕΤΑΣ

... Σύμπασα ἡ πνευματικὴ ἐργασία τοῦ Μολφέτα περιλαμβάνεται εἰς τὰς σελίδας τοῦ «Ζιζανίου» καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς σατυρικοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους μὲ θαυμαστὴν εὐχέρειαν ἐγραφεν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συμβάντων, τῶν τε ἐντοπίων καὶ τῶν γενικωτέρων, καὶ ἀπὸ μερικὰ παρενειρόμενα εὐθυμα καὶ χαρίεντα στιχοουργήματα, φέροντα καὶ αὐτὰ τὴν σφραγίδα τοῦ πνεύματός του. Τὸ «Ζιζάνιον», ὅπως τὰ περισσότερα τῶν ἐκδοθέντων ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἐντεῦθεν ἐν Ἑλλάδι ἐμμέτρων σατυρικῶν φύλλον, εἶχεν ὡς ὑπογραμμὸν κατὰ τὸν ρυθμὸν τὸν «Ρωμῆον» τοῦ Σουρῆ, μὲ τὸν διαλογικὸν τύπον καὶ τὴν γοργὴν ποικιλίαν τοῦ μέτρου. Ἄλλ' εἰς τὴν εὐτυχῆ τεχνικὴν μίμησιν προσετίθετο τὸ πλούσιον τάλαντον τῆς πρωτοτύπου ἰδιοφυΐας τοῦ Κεφαλλήνου

ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον προσέδιδεν εἰς τὸ ἔργον του ὅλως ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν καὶ ἀνύψωνε σημαντικῶς τὴν ἀξίαν του.

Διότι ὁ Μολφέτας ὑπῆρξεν εἰς τῶν γνησιωτέρων ἀντιπροσώπων τοῦ καθαροῦ κεφαλληνιακοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τύπον χωριστὸν ἀνάμεσα εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῆς σατύρας, διακλάδωσιν ἰδιαιτέραν τοῦ καθόλου ἑπτανησιακοῦ μέθους. Λόγοι ἱστορικοί, λόγοι φυλετικοί, λόγοι κλιματολογικοί ἴσως, λόγοι κοινωνικῆς συγκροτήσεως συντέλεσαν ὥστε νὰ διαμορφωθῇ παρὰ τοῖς κατοίκους τῆς νήσου κάποιος χαρακτήρ ἰδιότροπος καὶ ἰδιορρυθμὸς μὲ αἰσθημα καὶ μὲ διανόησιν ἐν πολλοῖς διαφέροντα τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ συνήθους. Ὁ χώρος καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ προχείρου τούτου σημειώματος δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν ἐκτενεστέραν ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτῆρος τούτου, μολοντί μία τοιαύτη ψυχολογικὴ μελέτη πολλὰ θὰ ἠδύνατο νὰ διδάξῃ καὶ πολλὰ νὰ ἐξηγήσῃ. Σημειῶ μόνον ὅτι, μεταξύ τῶν ἄλλων πνευματικῶν χαρισμάτων τοῦ Κεφαλλήνου, ὑπάρχει ἔμφυτος ἢ ὀξεῖα ἀντίληψις τοῦ κομικοῦ, ὅπου ὑπάρχει εἰς τὸν ἀληθινὸν γελοιογράφον ἢ ἄμεσος διάγνωσις τῆς ἐλαττωματικῆς γραμμῆς· ἢ δὲ τοιαύτη ἰδιότης, λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος του, τὸν ὀδηγεῖ πρὸς τὸ σκῶμμα, ἀλλὰ μὲ κλίσιν συνηθεστέραν πρὸς τὸν βαθύτερον οὐμορισμὸν· διὰ τοῦτο εἰς κάθε ἀστειοτήτά του κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὑπάρχει κάποιον ἐλαφρὸν καθίζημα πικρίας καὶ κάποιος ἐσώτερος στοχασμὸς. Ἡ τοιαύτη τάσις παρατηρεῖται εἰς πάσας περιπτώσεις τὰς ἀναλόγους ψυχικὰς ἐκδηλώσεις.

Καὶ εἰς τὰ ἀνώνωμα εὐτράπελα λαϊκὰ ἄσματα τοῦ τόπου καὶ εἰς τῆς *ρίμες*, δι' ὧν διεξάγονται εὐθυμοὶ μονομαχίαι κατὰ τοὺς χοροὺς τῶν ἀγροτικῶν πανηγύρεων, καὶ εἰς τὰς ἐξηγμένους στιχομυθίας τῶν διαπληκτισμῶν, καὶ εἰς τὴν ἐμπαθῆ βοήν τοῦ ἐκλογικοῦ σάλου καὶ τῆς πολιτικῆς διαμάχης, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ συνήθη παρωνύμια καὶ τὰς ἀντονομασίας διακρίνεται ἡ εὐφυὴς ὀξύτης τοῦ ἐπιγραμματισμοῦ καὶ ὁ ἐλαφρὸς συριγμὸς τοῦ ἀρχιλοχείου βέλους. Ἡ ἀναφέρω ἐν μόνον παράδειγμα ἐκ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ χαρακτηριστικόν, ὡς νομίζω. Οἱ ἀγυῖοπαῖδες, οἱ ἀδέσποτοι καὶ ἐκδιητημένοι καὶ ἀτακτοῦντες, οἱ ἐνταῦθα ὀνομαζομένοι ἄλλοτε *μάγκες* καὶ ἔπειτα ἐπὶ τὸ γαλλοπροσέπεστον *χαμίνα*, τελευταῖον δὲ *μόρφηδες*, ἐν Κεφαλληνίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἐπεκράτησε νὰ λέγωνται *μυλόρδοι*. Καὶ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ πρᾶσαγορεύωνται τὰ ρακένδυτα αὐτὰ καὶ πειναλέα πλάσματα μὲ τὴν ὀνομασίαν τῶν ἀλαζόνων Πατρικίων τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐνέχει προφανῶς κάποιον πικρὸν σαρκασμὸν.

Διὰ τοῦτο ἡ *σάτυρα* ἢ γραπτὴ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἀπὸ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, ὁπότε ἡ μόρφωσις διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς στενωτέρας μὲ τὸν πολιτισμὸν ἐπαφῆς ἐπολλαπλασιάσθη καὶ ἐνισχύθη, ἐκαλλιεργήθη περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο εἶδος τοῦ λόγου. Ἡ *σάτυρα* εὑρίσκει στάσιον θράσεως εἰς τὰ τοπικὰ γεγονότα, εἰς τὰς σφοδρὰς κομματικὰς διενέξεις, εἰς τὰς συνήθειας κακολογίας τῶν πολυπραγμόνων μικρῶν κοινωνιῶν, εἰς τὰ διάφορα

κανκὰν τῶν δημοσίων ἢ ιδιωτικῶν χορῶν, εἰς τὸ θέατρον, ὅπου δεινοὶ συνήπτοντο ἀγῶνες ὑπὲρ ἢ κατὰ τῶν ἀθοποιῶν τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος, παντοῦ ὅπου ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ, συνήθως ἐντυπος εἰς σχῆμα pamphlet, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως καὶ χειρόγραφος, διὰ τὸν φόβον τῆς καταδιώξεως. Γενάρχῃς τῆς κεφαλληνιακῆς σατύρας καὶ κύριος αὐτῆς διερμηνεὺς ἐ χρημάτισεν ὁ πολὺς Λασκαράτος, γνωρίζων τόσον δεξιῶς νὰ προσαρμόσῃ τὰ εὐτελεῖ συμβάντα τοῦ τόπου του εἰς τὸ ἠρωϊκοκωμικὸν πλαίσιον, ὅπως εἰς τὸ ἀθάνατον «Ληξούρι» του. Ἡ σάτυρα ἤκμασε καὶ διεξήγαγε γενναῖον ἀγῶνα ἔθνικόν κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ριζοσπαστισμοῦ, διὰ τῆς γραφίδος πολλῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο ὁ Μαυρογιάννης, ὁ ποιητῆς τῆς «Φροσύνης» καὶ τοῦ «Νυκτοῦ τοῦ Ἴονιου», ὁ ὄξυνούστατος καὶ αὐτομαθῆς ἐπιπλοιοὺς Μαλάκῃς καὶ ὁ χρηστός καὶ σεμνὸς Παναγιώτης Πανάξ, ὁ καὶ ἐν τῇ ἀθηναϊκῇ δημοσιογραφίᾳ ἐντίμως καὶ διαπρεπῶς ἀθλήσας. Μεταχειρίσθη αὐτὴν λίαν εὐφυῶς καὶ ἐπιτυχῶς κατόπιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς προστασίας ὁ Φερδινάνδος Ὁδῆς, ἰταλοῦ ἑλληνα κεφαλληνιακῆς καταγωγῆς, μὲ τὴν ἐφημερίδα του «Διαβολοποθήκη», διεξαγαγῶν ἀγῶνα σφοδρόν κατὰ τῶν Ἑνωσοφύδων ἢ Καταθρονίων. Παρατρέχων ἄλλους τινὰς ὄφειλω νὰ μνημονεύω τὸν περιφίμον ρασοφρόν ἀναγνωστῆν Ἴων. Ἀραβαντινόν, τὸν αὐτονομασθέντα Κρασοπατέρα, ἀντίπαλον τοῦ Ἰακωβάτου ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ὀλύμπιον Γεωργαντάραν, ὅστις ἐχρησιμοποίησεν ὡς ὄπλον τὴν δριμυτάτην σάτυραν καὶ εἰς τὰ γραφόμενά του καὶ πρό πάντων εἰς τὴν Βουλὴν, ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ὁποίας ἐξηκόντιζε τοὺς πυριφλεγεῖς μύδρους τῶν ἐπιγραμμάτων του κατὰ τῶν ἀντιπάλων του. Ὁφείλω δ' ἐκ καθήκοντος στοργῆς καὶ ἐκτιμήσεως νὰ μὴ παραλείψω δύο ἐκ τῶν ἐπιζώντων ἐργατῶν τῆς παλαιότερας κεφαλληνιακῆς σατύρας, τὸν Ἀναστάσιον Φωκῶν Γεωργακῆτον, τὸν μετριόφρονα ποιητὴν τῶσων εὐθύμων στιχορρηγμάτων καὶ πνευματωδῶν παρωδιῶν, καὶ τὸν ἕτερον τῶν δύο ἀδελφῶν Ἀδλίχων, τὸν γηραιὸν Μιχαὴλ Ἀδλίχον, τὸν βολταιρίζοντα, εἰς τὴν πλουσίαν φαρέτραν τοῦ ὁποίου σῶζονται ἀκόμη ὅστωι φλογεραῖ σατύρας, ἐκτοξευόμενοι ἐκάστοτε μὲ χεῖρα ἠσκυμένην.

Τὸ ἔργον αὐτῶν ἀνέλαβε θαρραλέως νὰ συνεχίσῃ ὁ ἐκλιπὼν ποιητῆς, ὅστις μὲ τὴν νεανικὴν του ζέσειν καὶ μὲ τὰ πλούσιά του ἐφόδια, ἀνεδείχθη ἐφάμιλλος καὶ ἐν πολλοῖς ὑπέρτερος μερικῶν ἐκ τῶν προκατόχων. Ἡρμωσμένος περισσότερον μὲ τοὺς σημερινούς καιροὺς καὶ τὴν σύγχρονον καιαισθησίαν, ἔδωκεν εὖρος εἰς τὴν σάτυράν του, ἀνυψώσας αὐτὴν εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον καὶ συνυφαίνων δεξιῶς τὰ ἐντόπια ζητήματα καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα εἰς τὸν μέγαν ἱστὸν τῶν γενικωτέρων θεμάτων. Μετὰ σωφροσύνης δὲ ἀποφεύγων τὰς προσωπικὰς συμπληγὰς, μεταχειρίζετο ὅσον τὸ δυνατόν μικροτέραν δόσιν χολῆς εἰς τοὺς στίχους του καὶ περισσοτέραν εὐκαμψίαν καὶ εὐτραπέλιαν. Ἐίχε δὲ καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀρτιωτέρας καὶ τεχνικωτέρας μορφῆς, πλάτων στίχους ἀδιάστους, ῥέοντας, καλῶς σφυρηλατημένους, χρησιμοποιῶν καταλλήλως τοὺς

κεφαλληνιακούς εὐφύεις ιδιοτισμούς, ὅπως προσδίδῃ δι' αὐτῶν εἰς τὴν ἔννοιαν ἔξαρσιν κωμικότητος, προσέχων εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ὥστε ἡ τελευταία λέξις νὰ ἐκρήγνυται πολλάκις ὡς πύραυλος καὶ νὰ σκορπίξῃ σπινθήρας εὐθυμίας. Διὰ τοῦτο τὸ ἔργον του ἔλαβε τοιαύτην ἔκτασιν καὶ ὑπῆρξε τόσο ἐπιτυχὲς καὶ τόσο ἀρεστόν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ θὰ ἐπιζήσῃ περισσότερο, ὡς φιλολογικὸν μνημεῖον, καὶ ὅταν θὰ γραφῇ ἡ ἱστορία τῆς κεφαλληνιακῆς καὶ ἐν γένει τῆς ἐπτανησιακῆς σατυρογραφίας, τὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Μολφέτα δικαιοῦται νὰ καταλάβῃ ἐν αὐτῇ μίαν θέσιν τιμῆς.

(Ἰούλιος, 1916)

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Η Α Ρ Α Χ Ν Η

Πανώρηα κόρη, διαλεχτή, κόρη πρωτοτεχνίτρα
 στὸ φάσιμο, στὸ πλέξιμο, καὶ ᾿ς ὅλα τὰ κεντίδια·
 τὰ χέρια τῆς στάζουν δροσιά, ἀχτίδα ἢ βελονιά τῆς,
 ἔχει τὸ χτένι τ' ἀργαλειοῦ διαμαντοστολισμένο·
 ἔχει καὶ τὰ πατήματα ἀπὸ καθάριο ἀσῆμι,
 καμάρι τοῦ πατέρα τῆς καὶ ὄλων τῶν δικῶν τῆς.

Εἶχε δασκάλα μιὰ θεά, τὴν πρώτη τοῦ Ὀλύμπου,
 τὴ γαλανή, τὴ φρόνιμη, τὴν ὀπλοστολισμένη,
 ποῦναι πρώτη στὰ γράμματα, πρώτη στὴν κάθε τέχνη,
 ποῦ στὴν Ἀθήνα χάρισε τὴν ἀργυροφυλλοῦσα,
 καὶ τὴν ἐγέννησε ὁ Θεὸς χωρὶς νὰ ᾿χη μητέρα.

Ἔσως ἢ κόρη κ' ἔννοιωσε στὰ στήθια ᾿περηφάνεια,
 σὰν ἔβγαλ' ἀπ' τὸν ἀργαλειὸ τὸ διάφανο τὸν πέπλο,
 ποῦ χέρια δὲν τὸν πιάσανε κ' ἔχει δροσιά στημόνι
 καὶ τῆς ἀχτίδες τῆς λαμπρές τοῦ ἡλίου ἔχει ᾿φάδι,
 κ' ἔχει καὶ γιὰ κεντήματα ὅλου τοῦ κάμπου τ' ἄνθη.

- «Γιὰ ᾿δές, θεά τοῦ Ὀλύμπου, εἶμαι καλλίτερόη σου.
 Στὴν τέχνη ποῦ μοῦ δίδαξες σοῦ πρέπω γιὰ δασκάλα,
 κ' ἂν θέλῃς παραβγαίνουμε καὶ δὲν χασομεροῦμε».
 Τὰ λόγια αὐτὰ σὰν ἀκουσε, ἐμάζεψε τὰ φρούδια
 κ' εἶπ' ἢ Θεά: — «Ἐχεις νὰ ᾿δῃς τί εἶνε ὁ θυμὸς μου,
 ἀνθρώπου θνητοῦ γέννημα! Τώρα εὐθὺς θὰ γίνῃς
 συχαμερὸ ζωῦφιο, μαῦρο, καταραμένο,
 ὄλομερῆς κ' ὄλονυχτῆς νὰ φαίνῃς τὸ πανί σου
 σὲ σπίτια ῥημαδιάρικα, σὲ μουχλιασμένους τόπους,
 χωρὶς μετᾶσι καὶ κλωστή, μὲ τὴν ἀναπνοή σου.
 Καὶ νᾶν' ἢ παρουσία σου κατάρα στοὺς ἀνθρώπους!»

Ὁ λόγος ἐξωντάνεψε· γεννήθηκ' ἢ Ἀράχνη.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Κ. ΚΑΤΣΙΔΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Κατὰ τῆς σκωριάσεως τῶν γραφίδων

ΑΙΑ νὰ προφυλάξετε τὰς χαλυβδίνους γραφίδας σας ἀπὸ τὴν σκωρίασιν, ἐμβαπτίσατέ τας ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς διάλυσιν θεϊκοῦ χαλκοῦ, κατόπιν σπογγίσατέ τας ἐλαφρὰ καὶ ἀφήσατέ τας νὰ στεγνώσουν.

Κηλίδες ἐξ ἐλαίου

Πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ἐξ ἐλαίου ἢ λίπους κηλίδων ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων διάλυσον χολὴν βοεῖαν ἐντὸς δύο ὀκάδων ὕδατος, καὶ κτύπησον τὸ ὕδωρ καλῶς διὰ κοχλιαρίου μέχρι σχηματισμοῦ ἱκανοῦ ἀφροῦ· τρίψον ἔπειτα διὰ ψήκτρας τὰ κηλιδωμένα μέρη καὶ ἀπόπλυνον διὰ καθαροῦ ὕδατος. Ἡ συνταγὴ αὕτη ἐφαρμοζεται καὶ διὰ τὰ ἐξ ἐριούχου καὶ διὰ τὰ ἐκ μετάξης ἐνδύματα.

Ἐξασφάλις καθαροῦ ὕδατος

Διὰ νὰ πίνετε πάντοτε καθαρὸν καὶ διανγές ὕδωρ, μεταχειρισθῆτε τὸν ἐξῆς τρόπον. Λαμβάνετε σταμνίον πλατύστομον· εἰς τὸ κέντρον τοῦ πυθμένου του ἀνοίγετε ὀπὴν ἴσην μὲ πεντάλεπτον· λαμβάνετε ἐν σπογγάριον μὲ λεπτὰς τρύπας, τὸ περνάτε διὰ τῆς ὀπῆς ταύτης, ὥστε τὰ δύο τρίτα νὰ εὐρίσκωνται ἐντὸς τοῦ σταμνίου, τὸ δὲ ἐν τρίτον κάτωθι τοῦ πυθμένου. Γεμίζετε νερὸ τὸ σταμνί, τὸ κρεμάτε εἰς μέρος κατάλληλον, κάτωθι δ' αὐτοῦ θέτετε ἕτερον ἀγγεῖον, εἰς τὸ ὅποῖον θὰ τρέχῃ τὸ διὰ τοῦ σπόγγου διηθηθῆμενον ὕδωρ. Ἄνὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, καθαρίζετε τὸν σπόγγον.

Συγκολλητικὴ ὕλη

Τὸ λεύκωμα τοῦ αὐγοῦ μινυόμενον μὲ κόνιν ἀσβέστου καθίσταται ἀξιόλογος κολλητικὴ ὕλη, δι' ἧς δυνάμεθα ἄριστα νὰ συγκολλῶμεν τὰ ἐκ πορσελάνης ἢ φαγεντιανὰ σκευή. Ἐπίσης ὁ νεόπηκτος τυρός, ἢ ἡ τυρώδης οὐσία τοῦ γάλακτος, τριβομένη ἐπὶ μαρμάρου μὲ ἐσβεσμένην ἀσβεστον παρέχει ἔτι καλλιτέραν κολλητικὴν ὕλην, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ συγκολλῶμεν σκευὴ ἐξ ὕλου, πορσελάνης, λίθον θραυσθέντα ἢ καὶ μέταλλον. Ἡ ὕλη ἃς εἶνε ὄχι πηκτὴ.

Τροφὴ διὰ τὰς ὄρνιθας

Τὰ τσώφλια τῶν ἀνγῶν, κοπανιζόμενα καὶ ἀναμιννύμενα εἰς τὰς τροφάς τῶν ὀρνίθων, τῶν χοιριδίων καὶ ἄλλων κοιτοικι-

δίω, συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀστέων τῶν ζώων τούτων καὶ εἰς τὴν καθόλου αὐξήσιν των. Λιδομένα δὲ ὡς τροφὴ εἰς τὰς ὄρνιθας τὰ κελύφη ταῦτα προκαλοῦν τὴν γέννησιν αὐγῶν.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΤΑΛΑΝΤΑ

ΣΑΣ παρουσιάζομεν ἓν μικρὸν δραματικὸν δαιμόνιον. Μίαν γλυκίαν ὑπόσχασιν διὰ τὸ Ἐθνικὸν μας Θέατρον, ἐὰν — ἐννοεῖται —

εὐτυχίῃ νὰ τὴν διεκδικήσῃ μεθαύριον ἢ Ἑλληνικῆ Σκηνῇ. Τὴν μικρὰν Κλειῶ Γ. Γεωργᾶ. Εἶνε παιδίσκη ἀκόμα, εἰς τὸ ἄνθισμα τῆς πρώτης ἡλικίας. Μαθήτρια τοῦ ἐν Πειραιεὶ Δραματικοῦ Συλλόγου ὑπὸ τὸν καθηγητὴν κ. Θωμᾶν Οἰκονόμον. Μὲ τὰ κοντὰ φουστανάκια τῆς, μὲ τὴν παιδικὴν ἀνάδεσιν τῆς κόμης, μὲ τὴν εὐκαμπτον χάριν τοῦ σώματος καὶ τὰ ἀνήσυχα σπινθηροβόλα μάτια τῆς — νομίζετε ὅτι θὰ τρέξῃ νὰ παίξῃ τὸ κυνηγητὸ μὲ τὰ ἄλλα ὀμηλικὰ τῆς. Καὶ ὅμως! Ποία ἀπίστευτος μεταμόρφωσις ἐπάνω εἰς τὴν αὐτοσχέδιον σκηνὴν τοῦ Συλλόγου! Ὅταν, πρὸ διετίας ἀκόμη, ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ὡς «Μικρὰ Τσιγγάνα» εἰς τὸν ὀμώνυμον δραματικὸν μονόλογον, ὑπῆρξε μία ἐκπληκτικὴ ἀποκάλυψις. Δὲν ἦτο ἀπλὴ ἀπαγγελία ἐκεῖνη. Ἦτο τελεία ὑπόκρισις πρωταγωνιστρίας ἡθοποιοῦ. Ἀργότερον, ἀποδίδουσα τὸν Ζαννέτον εἰς τὸν «Διαβάτην» τοῦ Κοππέ, ἐξήγειρε θύλλαν ἐπευφημιῶν. Ἡ πλαστικότης τῶν κινήσεων, αἱ οὐσπάσεις τοῦ προσώπου, ἡ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ χρωματισμὸς τῆς φωνῆς, ὅλον δηλαδὴ τὸ σκηNIKὸν λεγόμενον κάλλος, προανήγγελλον ἓνα φωτεινὸν ἀστέρα.

Ἄρᾳ γε, θὰ τὸν ἀφήσῃ ἢ κοινωνικὴ πρόληψις ν' ἀνατείλῃ εἰς τὸν θεατρικὸν ὀρίζοντα τῆς Ἑλλάδος;

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΔΥΟ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ

Καπετάν - 'Αποστόλης ὁ Κουμιώτης ἔφτανε πάλι συννεφιασμένος στὸν καφενέ, κάτω στὸ γιालό. Σκυφτός, μὲ τὴ μεγάλη του μύτη κρεμασμένη ἀπάνω στὸ στόμα, μὲ τὰ φρύδια του, τὰ ψαρά καὶ ἄγρια, ποῦ πέφτανε καὶ τοῦ σκεπάζανε τὸ φῶς του, τράβηξε ὁ γέρος στὴ συνειθισμένη του γωνιά, δίπλα στὸ παράθυρο, ποῦ ἀνοίγε κατὰ τὴ θάλασσα, καὶ παράγγειλε τὸν ναργιλέ του. Ὁξω μιὰ νοτιὰ διαβολεμένη τάραζε στεριά καὶ πέλαγο. Ἡ βοῆ τῆς θάλασσας ἔφτανε σὰ φοβέρα ἀπὸ μακρυνά, τὰ ξεχαρβαλωμένα τζαμόφυλλα τοῦ καφενέ τρίζανε διαβολικὰ, κι' ἀπὸ τὰ νοτισμένα γυαλιὰ δὲν ἔβλεπε κανένας παρὰ θαμποὺς ἤσκιους νὰ περνοῦν καὶ νὰ χάνωνται στὸ δρόμο. Ὁ καπετάν - 'Αποστόλης ὁ Κουμιώτης, συμμαζεύτηξε στὴ γωνιά του, σταύρωσε τὴν πατατούκα του στὸ στήθος, πῆρε μιὰ βαθειὰν ἀνάσα καὶ μισόκλεισε τὰ μάτια του, σὰν νὰ ἦτανε ἔτοιμος ν' ἀποκοιμηθῆ. Μὲ τὸν καρὸ ἦρθε κι' ὁ ναργιλές. Κι' ἂν δὲν ἀκούγότανε, ποῦ καὶ ποῦ, τὸ γλουγλούκισμα τοῦ νεροῦ μέσα στὸ θαμπὸ γυαλί, θάλεγε κανένας πῶς ὁ καπετάν - 'Αποστόλης ὁ Κουμιώτης εἶχε ἀποκοιμηθῆ βαρειά ἀπάνω στὸ μαρζούτσι του.

Στὸ ἀντικρινὸ τραπέζι, ὁ κύριος Νικολάκης ὁ Ἰγγλέζης, πρῶην οἰκονομικὸς ἔφορος, ἄνθρωπος γραμματισμένος καὶ πολὺξερὸς, μὲ ὄλο ποῦ περνοῦσε γιὰ λίγο ζευζέκης, εἶχε τὴν εὐχαρίστησι νὰ διαβάξῃ δυνατὰ καὶ νὰ ἐξηγῆ στοὺς νησιώτες, μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σίγμα, τὰ κύρια ἄρθρα τῆς «Παλιγγενεσίας», τῆς μοναχῆς ἔφημερίδος, ποῦ εἶχε πέραση, ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, στὸ νησί. Ἔτσι ὁ κύριος Νικολάκης, μὲ τὸ ψηλὸ του τὸ καπέλλο, ποῦ δὲν τοῦλειψε ποτὲ ἀπὸ τὸ κεφάλι ἀπ' τὶς καλές του ἡμέρες, μὲ τὴν μαύρη ρεντιγκότα του καὶ μὲ τὴν ἄσπρη ξεφτυσμένη ἐσάρπα, γύρω ἀπ' τὸ λαιμό, ποῦ ἔσιμιγε ἀπάνω στὸ στήθος του, μὲ τὴν κατάσπηρ μακρυνά του γενειάδα, μάζεψε γύρω του ὄλον

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

τὸν καφενὲ καί, τὸ λιγώτερο, δέκα ἄνθρωποι, στριμώχνοντας τὰ σκαμνιά τους ὀλόγυρά του, στέκονταν κρεμασμένοι ἀπ' τὰ χεῖλια του, καὶ μαλλώνανε στὸ τέλος ποιὸς νὰ τοῦ πληρώσῃ τὸν καφέ του καὶ τὸ παξιμάδι του. Ἐκεῖνο τὸ δειλινό, ἀφοῦ διάβασε ὁ κύριος Νικολάκης κ' ἐξήγησε τὸ κύριο ἄρθρο — τὰ πολιτικά ἦτανε σκοῦρα στὴν Ἀθήνα καὶ τὸ Ὑπουργεῖο ἦτανε ἔτοιμο νὰ πέσῃ ὦρα τὴν ὦρα — τοὺς μίλησε γιὰ τὰ συγγράμματά του πάλι, ὄχι βέβαια γιὰ πρώτη φορά.

— Μεγάλος ἄνθρωπος ὁ Τρικούπης. Ποιὸς λέει ὄχι; Ἀπὸ οἰκονομικὰ ὅμως δὲν σκαμπάζει γρῦ. Τοῦ λείπει βλέπεις ἡ πείρα σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ὅταν ἔβγαλα τὸ πρῶτον «Οἰκονομολογικὸν Δοκίμιον» στὴν Ἀθήνα, τοῦ τὸ πῆγα καὶ τοῦ τὸ ἴδωκα στὰ χέρια μου. Μ' εὐχαρίστησε καὶ μοῦ εἶπε πῶς θὰ τὸ διαβάσῃ. Ἐπειτα ἀπὸ ἕξι μῆνες, πού ἔβγαλα καὶ τὸ δεύτερο, τοῦ τὸ ἐπῆγα καὶ αὐτό. «Κύριε Πρόεδρε, τοῦ εἶπα, ἡ ἐργασία μου εἶναι προῖον μακρῆς πείρας ἑνὸς παλαιοῦ οἰκονομικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Κράτους. Παρακαλῶ νὰ μελετήσετε ἐπισταμένως τὰ δύο μου φυλλάδια καὶ θὰ ἐκτιμῆσετε τὴν ἀξίαν τοῦ συστήματός μου. Ἐγώ, εἰς ἀνταμοιβὴν μου, δὲν ζητῶ παρὰ μίαν μικρὰν ἐνίσχυσιν διὰ τὸ γήρας μου». Μοῦ ὑπεσχέθη πάλιν καὶ μ' εὐχαρίστησε. Πολλάσχοι ἄνθρωποι, βλέπετε. Δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ συζητήσουν δυστυχῶς...

— Θὰ τὰ πέταξε στὸ χρονοντούλαπο! ἔρριψε ἕνα λόγο ἀπὸ τὴν παρέα ὁ θανάσιμος ἔχθρος «τοῦ Προδότου, πού εἶχε πουλίσῃ στοὺς Ἀγγλους τὴν πατρίδα του», ἕνας ταμιακὸς ὑπάλληλος, πανμένος ἀπὸ τὸν «φορομπήχτη», γιὰ κάποιε ἀνωμαλίεσ στὴ διαχείρισή του. Αὐτός, φίλε μου κύριε Νικολάκη, νομίζει πῶς τὰ ξέρει ὅλα. Εἶναι οὐρανοκατέβητος! Κρεμάλα πού τοῦ λείπει! Καὶ δὲ θάργῃσῃ...

— Μὴν ἐξάπτεσαι, ἀγαπητὲ συνάδελφε, εἶπε αὐστηρὰ ὁ κύριος Νικολάκης. Ἐγὼ δὲν φθάνω ἕως ἐκεῖ. Ὁ Τρικούπης ἐμελέτησε τὴν ἐργασίαν μου κατὰ βάθος. Ἐδῶ τὸν ἔχω! Ὁ ἐφειτεινὸς προϋπολογισμὸς του στηρίζεται ὀλόκληρος ἐπάνω εἰς τὸ σύστημά μου. Αὐτὸ μὲ ἀρκεῖ. Θέλω νὰ εἰπῶ μόνον, ὅτι κάνενας λόγος δὲν ἔγινε διὰ τὸν πτωχὸν Ἰγγλέζην. Αὐτὸς θ' ἀποθάνῃ εἰς τὴν ψάθαν. Καὶ ἄς δρέπουν οἱ ἄλλοι τοὺς καρπούς τῶν κόπων του. Ἐτσι εἶναι, φίλε μου. Οἱ μεγάλοι πατοῦν ἐπάνω εἰς τὰ πτώματα τῶν μικρῶν καὶ φαίνονται μεγαλύτεροι!

— Κράτησε τὸν καφέ καὶ τὸ παξιμάδι τοῦ κυρίου Ἐφόρου! ἐπρόσταξε μιὰ φωνὴ ἀπ' τὴν παρέα, ἐνῶ ἕνα χερί ἐπρότεινε κάποιον ἀσημένιον νόμισμα στὸ παιδί τοῦ καφενέ, πού εἶχε σταματήσῃ κ' αὐτὸ μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα μπροστὰ στὴ γερουσία, νὰ πούμε, τοῦ νηιοῦ. Ὁ κύριος Νικολάκης ἔφερε τὴν παλάμην στὸ στήθος.

— Εὐχαριστῶ, Δημητράκη μου. Γιατί νὰ πειράζεσαι; Βαπτίσια ἔχεις πάλι ἀπόψε;

— Ἐχω τὴν εὐχαρίστηση... ἀποκρίθηκε ἡ φωνή.

— Ἄς εἶσαι καλά!

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Is
Restrictions apply.

Αὐτὰ ἦσαν πάντα τὰ προηγηθέντα πὼς ἡ παρέα ἔπρεπε νὰ σκορπίσῃ. Μιά φορά πληρωμένος ὁ καφεὲς καὶ τὸ παξιμάδι τοῦ κυρίου Νικολάκη, ἡ συζήτηση ἔπαιρνε τέλος καὶ κάθε νοικοκύρη θυμότανε, πὼς ἦτανε ὥρα νὰ κἀνῃ τὸ γύρο του ἀπ' τὸ παζάρι, νὰ πάρῃ τὰ ὀρεχτικά του, τὴ σαρδέλλα του ἢ τὰ χαψιά του, νὰ ρουφήξῃ τὸ ρακὶ του καὶ νὰ γυρίσῃ στὸ σπίτι του γιὰ τὸ φαγί.

— Εὐτυχησμένοι ἄνθρωποι, ποῦ ἔχετε κάποιον νὰ σᾶς περιμένῃ! Ξανάλεγε τακτικά ὁ κύριος Νικολάκης. Ἐμεῖς οἱ μαγκούφιδες, ὅπου βρεθοῦμε, ἐκεῖ καὶ τὸ σπίτι μας. Ἄς ὀψεται ἡ Πολιτεία!

Καὶ ἀφοῦ ἀποχαιρετοῦσε τοὺς «φίλους καὶ ἀγαπητούς», ἔκανε μία βόλτα γύρω στὸν καφενὲ καὶ κύτταξε νὰ βρῇ κανέναν ἄλλον μαγκούφῃ σάν κι' αὐτόν, γιὰ νὰ ποῦνε τὰ ρέστα. Ὅλα - ὅλα, ἀλλὰ μοναχὸς του δὲν μπορούσε νὰ μείνῃ οὔτε στιγμὴν ὁ κύριος Νικολάκης. Ὅλα τὰ παλιὰ ξυπνοῦσαν τότε μέσα του καὶ τὸν ἐπνιγαν. Τρέλλα τοῦρχότανε ν' ἀπομείνῃ μόνος κι' ἀσυντρόφευτος μιά στιγμὴ. Ὁ κληρὸς αὐτὸ τὸ βράδν ἔλεσε στὸν Καπετάν - Ἀποστόλη τὸν Κουμιάτη, ποῦ λησμονημένος στὴ γωνιά του, ρουφοῦσε τὸν ναργιλέ του, εὐτυχησμένος στὴ μοναξιά του καὶ τὴ δυστυχία του. Μὲ δὺο βόλτες τοῦ βρέθηκε φάτσα.

— Ἀποκοιμήθηκες, καπετάν - Ἀποστόλη;

— Ὅχι ἀκόμα! εἶπε ξερά - ξερά ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του, ποῦ θαμπόφεγγαν ἀνάμεσα ἀπ' τῆς μεγάλες, ἄγριες τρίχες τῶν ἀναμαλλιασμένων του φρουδιῶν.

— Νὰ σὲ συντροφέψω λιγάκι;

— Ὅπως ὀρίζεις.

Ἔσυρε ἓνα σκαμνὶ καὶ κάθησε κοντὰ του.

— Λύσσαξε ἢ νοτιὰ, καπετάν - Ἀποστόλη.

— Ἄσ' τηνε νὰ λυσάῃ, εἶπε ξερά ἐκεῖνος.

Ἡ κουβέντα πῆρε δρόμο μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Δέκα λόγια ὁ κύριος Νικολάκης, ἓνα λόγο ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης· πενήντα λόγια ὁ κύριος Νικολάκης, μισὸ λόγο ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης.

— Αὐτὰ, ποῦ λές, Καπετάν - Ἀποστόλη μου. Κάτσε τώρα στὸν καφενὲ νὰ μετροῦς τὰ νταβανοσάνιδα. Καὶ ποῦ νὰ πᾶς, κακομοίρη μου; Ποῦ νὰ πᾶμε; Ποιὸς μᾶς περιμένει; Ἐρημοὶ καὶ μαγκούφιδες κ' οἱ δὺο μας. Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ πῆγανε νὰ φᾶνε ψωμί στὸ σπίτι τους, μὲ τῆς γυναῖκες τους, μὲ τὰ παιδιά τους, μὲ τ' ἀγγόνια τους. Ἐσὺ ποῦ νὰ πᾶς, Καπετάν - Ἀποστόλη μου; Στὸ πατάρι τῆς ταβέρνας, ποῦχεις στημένο τὸ ἀρχοντικό σου; Κ' ἐγὼ ποῦ νὰ πάω; Στὸν προκομμένου τοῦ ἀνηφοῦ μου; Ἐναν ὕπνο, ποῦ βρισκῶ στὸ σπίτι του κι' αὐτὸ πολὺ εἶναι. Τί νὰ τὰ λέμε;

— Ἐσὺ τὰ λές! ἔκαμε στενόχωρα ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης, καὶ γοῦρ - γοῦρ ὁ ναργιλές.

— Τὰ λέω. Τί νὰ κάνω; Ἐσὺ τοῦλάχιστον ἓνας ἄνθρωπος ἀγράμματος, ἴσα - πέρα. Δὲ λέω. Καπετάνιος στὸν καιρὸ σου, ἄξιος, τίμιος, μὲ τὸ δικό σου, μὲ τὴν ὑπόληψί σου. Ἡ τύχη σοῦ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

ταφερε στραβά. "Ετσι ήτανε γραφτό σου. Στο τέλος σ' έδιωξε κ' ή στρίγγλα ή γυναίκα σου. Ζή αλήθεια ή γυναίκα σου, Καπετάν - Αποστόλη;

— Ζή... Είπε ξερά, και δός του, γούρ - γούρ ό ναργιλές.

— "Εγώ όμως; Μě τά γραμματά μου, με την αξία μου, υπάλληλος άπ' τούς πρώτους. Χειρότεροι άπό μένα, φτάσανε να γίνουν ύπουργοί. "Ας όφεται ή Πολιτεία. Έκατομμύρια όφάλησα τό Δημόσιο. Μě πέταξε στους δρόμους. "Άλλοι τό κατάκλεψαν. Γινήξαν μεγάλοι και τρανοί. "Ας όφεται ό Τρικούπης! "Εγώ τού άνοιξα τά μάτια. "Όταν τού πήγα τό πρώτο μου «Οικονομολογικόν Δοκιμίον...»

— Μου τάχεις είπωμένα, κύριε Νικολάκη μου. "Ασ' τα να κουρευώνται!

Και γούρ - γούρ ό ναργιλές.

— Τί τά θέλεις όμως, Καπετάν - Αποστόλη μου. Ζοΐμε και σ' έναν έλεεινό τόπο. Οί συντοπίτες μας, γαιδούρια όλοι, με τό συμπάθειο. Άπό λόγια στον καφενέ όσα θέλεις. Κάνενας δέ βρίζεται να σε πάρη και μιá φορά στο σπίτι του, να σε φιλέψη έναν καφέ. Διπλομανταλωμένες ή πόρτες τους. Τους κάνεις τιμή στο τόπο τους, τούς άνοίγεις τά μάτια τους, όλημερίς σε βλέπουνε, σε καταλαβαίνουνε πώς στέκεσαι άπάνω άπ' όλους τους, σου δείχνουνε πώς σ' εκτιμούνε τάχα. Δέ βαρύνεσαι! Άπό μέσα τους δέ σε χωνεύουνε. Γιατί; Γιατί είσαι καλύτερός τους. "Ενας Τρικούπης...

— Πάλε ό Τρικούπης; μουρμούρισε ό Καπετάν - Αποστόλης.

Και γούρ - γούρ ό ναργιλές.

— "Ας είναι, Καπετάν - Αποστόλη μου. Τού λόγου σου τί να καταλάβης άπ' αυτά ποϋ σου λέω; Άγραμματος άνθρωπος. Δέ σε ξεσυνερίζομαι. Σε συμπονώ γιατί ή Μοίρες μας είναι άδερφάδες. Στο ψαθί θα πεθάνουμε κ' οί δύο, με τό παράπονο στ' άχειλι. Μας έπίκρανε ή ζωή π' άναθεμά την!.. Βασίτης καπνό άπάνω σου, αλήθεια;

— Κάνε τσιγάρο! τούπε. Και γούρ - γούρ ό ναργιλές.

— Ούτε για καπνό, ποϋ λές, έτσι μεταξύ μας, ποϋ τά λέμε. "Ο κύριος οικονομικός έφορος, ό διακεκριμένος υπάλληλος, ό συγγραφεύς τών «Οικονομολογικών Δοκιμιών», ό σύμβουλος ενός Τρικούπη, ούτε για καπνό...

— Στρήψε τώρα τό τσιγάρο σου.

— Τό στρήβω.

"Εδωκε ό Θεός και σήκωσε τά φρύδια του ό Καπετάν - Αποστόλης. Τά μικρά, στρογγυλά του ματάκια γυάλισαν άπό κάτω, σαν άναμμένα κάρβουνα.

— Μπā! σε καλό σου! Κλαῖς, κύριε Νικολάκη μου;

— "Ας όφεται ή Πολιτεία, σου είπα. "Ας τα να πάνε να χαθούνε! Δέν μου λές αλήθεια, έφαγες ψωμί για άκόμα; Κ' έγώ σ' άλικοντάω έδω με τής κουβέντες;

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ

(Άπό τό Μουσείον τού Λούβρου. — ΑΙ ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΟΙ. — Έργον τού J. F. Millet)

— Κάτι τοίμπησα τὸ δειλινό. Τώρα θὰ πάω νὰ γύρω... Δὲν τρώω ἄλλο τὸ βράδυ.

Ὁ κύριος Νικολάκης ἀνασηκώθηκε ἀπ' τὸ σκαμνὶ του, ὀρθόστησε τὸ κορμὶ του, ἐχάιδεψε τὴν ἄσπρη του γενειάδα, ἔκανε ἓνα περήφανο καὶ πικρὸ χαμόγελο, καὶ σκύβοντας πάλι κατὰ τὸν Καπετάν - Ἀποστόλη, ποῦ πάσχιζε νὰ κουλουριάσει τὸ μαρκοῦτσι τοῦ ναργιλέ του γύρω ἀπ' τὸ λουλά, τοῦ εἶπε σιγά, σὰν νὰ τοῦ μιλοῦσε στὸ αὐτί:

— Ὁ κύριος οἰκονομικὸς ἔφορος ὅμως, ὁ διακεκριμένος ὑπάλληλος, ὁ σύμβουλος τοῦ Τρικοῦπη, δὲν ἔφαγε ἀπ' τὸ μεσημέρι. Νηστικὸς θὰ πᾶη νὰ κοιμηθῆ...

Κάτι μουρμούρισε ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης κάτω ἀπ' τὰ μουστάκια του.

— Εἶπες τίποτε, καπετάν - Ἀποστόλη μου;

— Τίποτα...

— Πᾶμε λοιπόν, νὰ σηκώσουμε τὸ βάρος κι' ἀπὸ τὸ μαγαζί. Θέλουνε νὰ σφαλίσουνε καὶ τὰ παιδιὰ. Νταραβέρι δὲν ἔχει ἀπόψε. Ποιὸς ξεμυτάει ἀπ' τὸ σπῆτι του, μὲ τέτοιο καιρὸ;

— Πᾶμε... ἔκανε ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης, σταυρώνοντας τὴ χοντρή του πατατούκα στὸ σκελεθρωμένο στήθος του.

Βγήκανε οἱ δύο γέροι ἀπ' τὴ πόρτα. Ὁξω ἢ νοτιὰ εἶχε δαιμονιοσιπῆ. Τὰ κύματα θεόρατα σπάζανε ἀπάνω στὸ μῶλο, σήκωναν κολῶνες ἀπὸ ἄσπρους ἀφρούς, μέσ' στὸ σκοτάδι, καὶ καθὼς σπάζανε ἢ κολῶνες σὲ χίλια συντρίμια στὸν ἀέρα, τὸ νερὸ ἔπεφτε σὰ βροχὴ ἀπὸ ψηλά, σωστὴ νεροποντὴ, καὶ πλημμύριζε τὸ καλντερίμι κ' ἔκανε χίλια ποταμάκια, ποῦ τὰ ξαναρροφούσε πάλι ἢ θάλασσα. Ἐνα βαθὺ βουγγητὸ ἔφτανε ὀλοένα ἀπ' τὸ πέλαγο. Στὸν οὐρανὸ μακρυνές, βουβές ἀστραπές ἔδειχναν τὸ κνηγητὸ τῶν συννέφων, ποῦ ὅλο καὶ κοντοζύγωναν, ἔτοιμα νὰ ξεσπάσουνε σὲ κατακλυσμὸ. Χοντρές σταλαγματιές ἀρχίζαν νὰ πέφτουν, ποῦ καὶ ποῦ, ἀπ' τὸν οὐρανὸ.

Οἱ δύο γέροι κοντοστάθηκαν στὴν πόρτα τοῦ καφενέ, ὡς ποῦ νὰ πάρουν τὴν ἀπόφασι νὰ ξεκινήσουν. Ἡ νοτιὰ ἀνακάτευε τὴν ἄσπρη γενειάδα τοῦ κυρίου Νικολάκη, καὶ τὰ μακρὰ μαλλιά τοῦ Καπετάν - Ἀποστόλη καὶ τὸ νερὸ τοὺς χτυποῦσε τὸ πρόσωπο. Ἀκίνητοι καὶ οἱ δύο κυττάζανε τὸ μανιωμένο πέλαγο, ὁ ἓνας πασχίζοντας νὰ κρατήσῃ στὸ κεφάλι του τὸ ψηλό, ἐπίσημο καπέλλο τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, ὁ ἄλλος σταυρώνοντας ὀλοένα μὲ τὰ δύο του χέρια τὴ χοντρή του πατατούκα καὶ ξεροθιχοντας ἀπ' τὰ βᾶθη τῶν σωθικῶν του.

— Καλή σου νύχτα λοιπόν, Καπετάν - Ἀποστόλη, εἶπε παραπονεμένα ὁ κύριος Νικολάκης.

— Ποῦ πᾶς; τὸν ρώτησε ὁ Καπετάν - Ἀποστόλης.

— Ἀποδῶ εἶναι ὁ δρόμος μου.

— Ἐλα μαζί μου, χριστιανέ.

— 'Αμ' νηστικός θὰ πλαγιάσης, ἀδερφέ; Γίνεται αὐτὸ τὸ προῖμα;

— Τί θέλεις νὰ κάνω, Καπετάν - 'Αποστόλη μου;

— 'Ἐλα μαζί μου, ὡς τὴν ταβέρνα. Κάτι θὰ βρεθῆ νὰτσιμπήσης. Θὰ σὲ φιλέσω ἐγώ...

— Γιατί νὰ σοῦ γίνω βάρος, Καπετάν - 'Αποστόλη μου;

— 'Ο Καπετάν - 'Αποστόλης τὸν τράβηξε ἀπ' τὸ μανίκι.

— Τὰ πολλὰ τὰ λόγια σὲ χαλᾶνε ἐσένα. Σοῦ τὸ εἶπα πολλές φορές. 'Ἐλα κοντά!

Οἱ δύο γέροι ἀνηφορήσανε κατὰ τὸ σοκάκι, σκοντάφτοντας στὸ καλντερίμι καὶ γλυστρωῶντας μέσα στὰ νερά. 'Ο ἄνεμος τοὺς ἐσπρωχνε πρῶτα καὶ τοὺς ἀνέμιζε τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια, ἴδιους σὰ σαπισακολέβες, ποῦ ἀρμενίζουνε μὲ τὸν καλὸ καιρὸ. Σὲ λίγο δὲν ξεχωρίζανε παρὰ δυὸ ἥσκιοι, ποῦ σαλεύανε καὶ χάνονταν στὴν ἄκρη τοῦ ἀνηφορικοῦ δρόμου, ἀνάμεσα στὰ σκοτεινὰ σπίτια, μὲ τὰ κλειστὰ παράθυρα καὶ τῆς μανταλωμένες πόρτες. 'Ομως ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου Νικολάκη ξεχώριζε ἀκόμα μέσα στὴ βουὴ τῆς ἄγριας νυχτιάς:

— 'Ο οἰκονομικὸς ἐφορος, ὁ διακεκριμένος ὑπάλληλος, ὁ σύμβουλος τοῦ Τρικούπη...

Καὶ γκούχ - γκούχ τὸν ἀντίσκοβε, ποῦ καὶ ποῦ, ὁ ξερὸς γεροντόβηχας τοῦ Καπετάν - 'Αποστόλη. Γκούχ - γκούχ...

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

'Απὸ τὴν 'Αθηναϊκὴν ζωὴν. — Ξενύχτης τοῦ Ζαππείου

Ἐξετάσεις τενόρου

Ὁ μαέστρος. — Καλά, χριστιανέ μου, φτάνει. Εἶπαμε νὰ βγάλῃς τὸ νιό, ὄχι ὅμως καὶ τ' αὐτιά μου! . . .

Ἡ ΠΥΡΑΜΙΣ ΤΟΥ ΧΕΟΠΟΣ

Ἡ μεγάλη πυραμὶς τοῦ Χέοπος ἀνυψοῦται ὀλίγα χιλιόμετρα μακρὰν τοῦ Καΐρου· παρ' αὐτὴν ὑπάρχουν καὶ δύο ἄλλαι μικρότεραι, πᾶσαι δὲ ἔχουν τοιαύτην θέσιν, ὥστε αἱ τέσσαρες αὐτῶν πλευραὶ εἶνε ἐστραμμέναι πρὸς τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Εἶνε δὲ τεταγμένα ἰσογώνως, παρουσιάζουσαι γωνίαν ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην.

Ἡ ἀνάβασις εἶνε δύσκολος καὶ κοπιώδης· γίνεται δὲ πάντοτε τῇ βοήθειᾳ ὀδηγῶν Βεδουϊτῶν. Εὐκολωτέρα εἶνε ἢ διὰ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς πρὸς τὸ Καΐρον ἐστραμμένῃς, ἐφ' ἧς φαίνεται ὡς τις γιγάντειος κλίμαξ ἡρειπωμένη, ἐκ βαθμίδων ἀνίσων καὶ πολὺ ὑψηλῶν, τὰς ὁποίας ἀδύνατον νὰ διασκελίσῃ τις ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν χειρῶν καὶ τῶν γονάτων του, καὶ ταυτοχρόνως ἀνασυρόμενος μὲν ἐκ τῆς χειρὸς ὠθούμενος δὲ ὀπισθεν ὑπὸ τῶν ὀδηγῶν του.

Ἡ κορυφὴ τῆς πυραμίδος εἶνε ἐξαγματοποιημένη εἰς εἶδος τετραγῶ-

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

νου ὄροπεδίου δέκα περίπου τετραγωνικῶν μέτρων. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ ἦτο ἄλλοτε πολὺ μικροτέρα, μέχρι τῶν χρόνων, καθ' οὓς οἱ καλίφαι ἀφῆρσαν τὸ ἀνώτερον τῆς πυραμίδος μέρος καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων βαθμίδων ἀντερείσματα, μεταχειρισθέντες τὸ ὕλικόν τοῦτο εἰς κτίσιν τοῦ Καίρου.

Ἡ ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος θεὰ εἶνε ἀπαράμιλλος. Μακρὰν φαίνεται ὁ Νεῖλος ἐξελισσόμενος διὰ μέσου τῆς πεδιάδος, ἐφ' ἧς φαίνεται ἐσπαρμένα ὡς κηλίδες λευκοφαῖοι τὰ χωρία. Μακρότερον δ' ἐτι διαφαίνεται ἡ πόλις τοῦ Καίρου μετὰ τοῦ φρουρίου, τῶν μιναρῶδων καὶ τῶν ἐρυθρῶν θόλων τῶν τζαμιῶν καὶ πέραν εἰς τὸ βάθος ἡ ἔρημος μὲ τὸν ἀχανῆ αὐτῆς ὄριζοντα.

Τὸ κάθետον ὕψος τῆς πυραμίδος εἶνε 422 ποδῶν ἢ 137 μέτρων. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι διὰ τῶν λίθων, οἷτινες ἐχρησίμωσαν εἰς οἰκοδομίην αὐτῆς, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κατασκευασθῆ στερεὸν τεῖχος ὕψους 6 ποδῶν, περιλαμβάνον δλόκληρον τὴν Ἰσπανίαν.

*Εἰσα *Εγκελ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Τὸ «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν συγκαταλέγει ἐν τῇ κύκλῳ τῶν ἐπιλέκτων συνεργατῶν του καὶ τὸν ἐκ Κων/λεως

νεαρὸν καλλιτέχνην γελοιογράφον κ. Σοφοκλῆν Ἀντωνιάδην. Ὁ κ. Ἀντωνιάδης εἶνε ἤδη γνῶριμος καὶ προσφιλῆς εἰς τὸ ἀνά τὴν Ἀνατολὴν Ἑλληνικὸν δημόσιον καὶ εἰς ὄσους παρακολουθοῦν ἐντεῦθεν τὴν ἔξω φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν κίνησιν. Διετέλεσε συνεργάτης εἰς ὅλα τὰ ἐν Κων/λει Περιοδικὰ καὶ Ἡμερολόγια, εἰς τὸ «Δίγα ἀπ' Ὅλα» — τὸ «Ἐμπρός» — τὸ «Ἀνω-Κάτω» — τὸν «Σατανᾶν» — τὸν «Περίδρομον» καὶ ἄλλα. Διακρίνεται διὰ τὴν χάριν

τῶν γραμμῶν του καὶ τὴν ἀπόδοσιν τουρκικῶν ἰδίως τύπων. Οἱ ἀναγνώσται θὰ λάβουν ἀφορμὴν νὰ ἐκτιμήσουν ἐν τῇ ἀνά χεῖρας τόμῳ τὴν γελοιογραφικὴν ἰδιοφυίαν του.

ΤΑ ΚΩΜΙΚΟΤΡΑΓΙΚΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ*

Ο Γιαννάκης έκλεινε πλιά τὰ δεκατέσσερα κ' ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ τὸ χωριὸ καὶ νὰ πιάσῃ καμμιά δουλειὰ κάτω στὴ χώρα.

Ἄφησε ἴγεια στοὺς γειτόνους, ἐπῆρε τὴν εὐχὴ τῆς μάννας του καὶ τὸ δισάκκι μὲ τὰ βουχαλάκια του στὸν ὄμο, καὶ ἔξελινθε.

— Ἄκουσε, Γιαννάκη — τοῦ εἶπε ὁ παπα - Φώτης, ποῦ τοῦ φίλησε τὸ χέρι — ἐκεῖ κάτω στὴ μεγάλη πολιτεία, ποῦ θὰ πᾶς, κύτταξε καλά: νὰ λὲς παντοῦ καὶ πάντα τὴν ἀλήθεια, ἀν θὲς νὰ ἰδῆς χαίρι καὶ προκοπή. Τὸ φέμμα, παιδί μου, εἶνε τοῦ διαόλου καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ! Αὐτὸ νὰ ξέρῃς. Τ' ἄκουσες;

Ἄν τ' ἄκουσες, λέει; Τ' ἄκουσες καὶ τὸ παράκουσε ὁ κακομοῖρης.

* *

— Ἄκουσε, Γιαννάκη, εἶπε ὁ παπᾶς

Στὴν χώρα δὲν ἄργησε ναύρῃ δουλειὰ. Ὁ κύρ Στάθης, παλιῶς φίλος τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα του, τὸν ἔβαλε σ' ἓνα μαγέρικο. Ὁ Γιαννάκης φόρεσε τὴ μαβιά μπλουζα κι' ἀνασκουμπώθηκε νὰ σερβίρῃ τοὺς πελάτες. Ἐξυπνος, σβέλτος, γελαστός, τοὺς ἐμάγευε ὅλους. Ὁ μάγκερας, ὁ ἀφέντης του, τὸν καμάρωνε:

— Μπράβο, Γιαννάκη! Νὰ μοῦ ζήσης, Γιαννάκη!

— Μπρὲ Γιαννάκη, τὸν ῥώτησε μιὰ μέρα ἓνας πελάτης παράξενος' αὐτὸ τὸ «ἀρνάκι τοῦ γαλάτου» ποῦ γράφει ἐδῶ ἡ λίστα, τί σῶϊ πρᾶμμα εἶνε; μασιέται; νὰ μοῦ πῆς τὴν ἀλήθεια!

* ΣΗΜ. — Τὰ ἐν τῷ καμμένῳ χαριέστατα γελοιογραφικὰ στίτσα ἐφίλο-
τήγησεν ὁ ἐγκριτος φίλος καὶ συνεργάτης κ. Ἡλίας Κουμετάκης.

Ὁ Γιαννάκης χαμογέλασε καὶ θυμήθηκε τὴ συμβουλὴ τοῦ παπᾶ.

— Ἄ! μπᾶ! ἓνα ψυροκάτσικο ποῦ νὰ τὸ κολλοῦσες στὸν τοῖχο.

Τωῦρε θεόφτηνο ὁ ἀφέντης μου καὶ τὸ φώνισε... Σκυλοπέτσι σωστό!

— Ἔτσι, αἱ; ἄμ' τὰ «φάρια τῆς ὥρας» ποῦ γράφει πάρα κάτω;

— Αὐτὰ δὲ εἶνε κι' ἂν εἶνε!..

Μᾶς ἔμειναν ἀπὸ τὰ προφές. Μὰ τὰ ξανατηγανίζουμε τέτοια ὥρα γιὰ νὰ φέρνουν σὰν φρέσκα...

— Δὲν πᾶτε νὰ χαθῆτε, σεῖς καὶ τὰ φαγιὰ σας ἐδῶ μέσα, κατεργαρέοι, κλέφτες! ποῦ φαρμακῶντε τὸν κόσμο!.. Θεομπαίχτες!..

Καὶ πετώντας περουνομάχαιρα καὶ πετσοέτες, ἐπῆρε τὸ καπέλλο του, κ' ἔφυγε βλασφημῶντας.

Τὸ ἀφεντικό, σὰν ἔμαθε τὴ σην-

νή, ἔννοιωσε μὲ τί παλαθόπαιδο ἔχει

νὰ κάνῃ καὶ τὸ ἴδιο βράδυ τοῦδωσε τὰ παπούτσια στὸ χέρι:

— Ἔλα! μάρς! Ξεκουμπίσου ἀπὸ 'θῶ, νὰ μὴ σε τσακίσω στὸ ξύλο!

— Βρέ, κουτεντέ, τοῦ λέει τὸ βράδυ ὁ κύρ Στάθης, τί σοῦρθε νὰ

κάτσης νὰ πῆς σ' ἓνα ξένο τὰ μυστικὰ τοῦ μαγαζιεοῦ;

— Ἐμένα ὁ παπᾶς μοῦ εἶπε, πῶς ἡ ἀλήθεια εἶνε τοῦ θεοῦ...

— Βρέ, παιδί μου, δὲν σοῦ λέω ὄχι. Καλὰ σοῦ τὸ εἶπε. Μὰ καὶ

τὸ ψέμμα καμμιά φορὰ εἶνε τὸ ἀλάτι τῆς ἀλήθειας!..

Ὁ Γιαννάκης, γούρλωσε τὰ μάτια του καὶ τὸν κύτταζε σὰν χα-

ζός. Ποῦ νὰ νοιώσῃ τέτοια βαθεῖα κοινωνικὴ φιλοσοφία!..

Ὡς τόσο, ὁ κύρ Στάθης τὸν ἔβαλε τὴν ἄλλη μέρα σὲ γαλατάδικο.

— Βρέ, Γιαννάκη, αὐτὸ τὸ γάλα ποῦ μοῦφερες εἶνε σκέτο; γνή-

σιο; τὸν ῥώτησε ἓνας πελάτης.

Ὁ Γιαννάκης ἔσκασε τὰ γέλια.

Θυμήθηκε τὴ συμβουλὴ τοῦ παπᾶ.

— Τί λέτε, κύριε; Συφέρνει νὰ

δίνουμε σκέτο τὸ γάλα;

— Ὡστε βάζετε καὶ νερὸ μέσα;

— Καὶ νερὸ καὶ κόλλα κι' ἔ, τι

ἄλλο, γιὰ νὰ δείχνῃ παχύ...

— Μωρέ, μέλα καλά! Δὲν πᾶς

στὸ διάολο, σὺ καὶ τ' ἀφεντικό

σου, μὲ τῆς φάμπρικές σας, λω-

ποδύτες!..

Ὁ Γιαννάκης ἔφυγε μὲ τῆς κλωτσιᾶς

ἔννοεῖται, ὅτι τὴν ἴδια ὥρα ὁ

Γιαννάκης ἔφυγε μὲ κλωτσιᾶς.

— Βρέ κοῦκκο, δὲ θὰ βάλῃς γινῶσι; τοῦπε τὸ βράδυ ὁ Στάθης.

Μὲ τέτοιο στραβὸ κεφάλι, θαρρεῖς πῶς θὰ κάνῃς προκοπὴ;

— Ἔλα, μάρς! Ξεκουμπίσου...

Ὁ Γιαννάκης ἔφυγε μὲ τῆς κλωτσιᾶς

ἔννοεῖται, ὅτι τὴν ἴδια ὥρα ὁ

Γιαννάκης ἔφυγε μὲ κλωτσιᾶς.

— Βρέ κοῦκκο, δὲ θὰ βάλῃς γινῶσι; τοῦπε τὸ βράδυ ὁ Στάθης. Μὲ τέτοιο στραβὸ κεφάλι, θαρρεῖς πῶς θὰ κάνῃς προκοπὴ;

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimostias
Restrictions apply.

Ὁ Γιαννάκης, ἀποσβολωμένος, ὑποσχέθηκε νὰ μὴ τὸ ματακάνῃ. Αὐτὴ τὴ φορά ὁ κύρ Στάθης τὸν ἔβαλε σ' ἕνα κουρεῖο. «Τὶ διάολο! εἶπε μέσα του. Ἐδῶ δὲν ἔχει πράγματα ποῦ νὰ τρώγονται γιὰ νὰ τὰ μαρτυράῃ!»

«Ὁ γιαιτρός τὸν ἐξέταξε στὸ κρανίῳ»

— Βρέ, Γιαννάκη, τοῦ λέει κάποτε ἕνας πελάτης, ποῦ ἀρχίζε νὰ τὸν ξουρίζῃ. Γιατί δὲν βουτᾶς πρῶτα τὸ ξουράφι μέσα στὴ γυάλα μὲ τὸ σουπλιμέ;

Ὁ Γιαννάκης, ξαναθυμήθηκε τὴ συμβουλὴ τοῦ παπᾶ-Φώτη.

— Τὸ ἴδιο κάνει ἂν τὸ βάνω ἢ δὲν τὸ βάνω· εἶνε σκέτο νερό.

— Ὡστε δὲν ἔχει μέσα ἀπολυμαντικό; Ἄμ' τί τὸ γράφετε ἀπ' ἔξω; νὰ γελάτε τὸν κόσμο;

— Μπᾶ! Τέτοια λοῦσα, τώρα μὲ τὸν πόλεμο, δὲν φέρνουν πλιά!.. Κι' ἂν βρεθοῦν, κοστίζουν πολὺ. Δὲ συμφέρει...

Ὁ πελάτης ἔγινεν ἔξω φρενῶν. Σηκώθηκε ἐπάνω ἐξαγριωμένος, ἔδγαλε τὴ μπόλια, ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ τῆς καρέκλας, ἔλουσε πατόκορφα τὸν κουρέα, κι' ἀνασάτωσε τὸν κόσμο φωνάζοντας:

— Νὰ βρῆτε βώδια νὰ ξουρίζετε κι' ὄχι ἀνθρώπους!

Φωνές, κακό, πατιρντί. Τρέξανε κ' οἱ ἀστυφύλακες. Μαζεύτηκε κόσμος. Βρέ, τί τρέχει; Τί εἶνε; Ὁ μπαρμπέρης, γιὰ νὰ τὸν μαλακώσῃ, τᾶρριξε ὄλα στὴν παλαδομάρα τοῦ Γιαννάκη.

— Ἐφέρετε; αὐτουνοῦ τοῦ παιδιοῦ τοῦ στρήθει· κάθε τόσο ἡ βίδα: τὸν πιάνει μιὰ περιοδικὴ τρέλα καὶ λέει ἄλλα ἂντ' ἄλλα.

Μέσ' στὸν κόσμο τὸν πολὺ βρέθηκε κ' ἕνας γιαιτρός. Ἐβαλε τὰ γυαλιά του, ἔσυψε καὶ τὸν ἐξέταξε μὲ σοβαρότητα στὸ κρανίῳ.

— Ἀλήθεια, εἶπε φαίνεται νὰ πάσχη τὸ κακόμοιρο ἀπὸ περιοδικὰς ἐξάψεις... κάποιον κύτταρο ἴσως... πρέπει νὰ κλεισθῇ στὸ φρενοκομεῖο!

— Ἄκουσε, τοῦ λέει ὁ κύρ Στάθης σὰν πῆγε σπιτί· νὰ μοῦ ἀδειάσῃς τὴ γωνιά! Δὲ θέλω ἄλλους μπελάδες πλιά μαζί σου. Ἐτελείωσε!

— Μὰ γιατί, παπάκη, εἶπε ἡ κόρη του ἡ Πελαγία, ἕνα κομφεῦμένο γεροντοκόριτο. Ἐπειδὴ της καὶ λέει τὴν ἀλήθεια, τὸ παιδί; Ἄμ' τί; Νὰ κάθεται νὰ πουλάῃ ψευτιές;

«Τὸν ἔπιασ' ἀπ' τ' αὐτί...»

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

— Δέν ξέρω' τὸ βράδυ νὰ μὴ τὸν 'βρῶ ἐδῶ. Νὰ τσακιστῆ, νὰ πάη στὰ κομμάτια! Εἶπε κ' ἔφυγε ὁ κύρ Στάθης θυμωμένος.

— "Ἐννοια σου, Γιαννάκη. Καλὰ κάνεις. Τὴν ἀλήθεια πάντα νὰ λές, κι' ὁ θεὸς δὲ θὰ σ' ἀφήσῃ. Τὸν παρηγοροῦσε τὸ γεροντοκορίτσο. Καὶ γιὰ νὰ τὸν κάνῃ νὰ ξεσκάσῃ λιγάκι, ἄρτισε ἄλλες κουδέντες:

— "Ἐχετε ὄμορφες κοπέλλες στὸ χωριό σας, Γιαννάκη;

— Πολλές, τῆς ἀποκρίθηκα' ῥοδομάγουλες, γαλανομμάτες...

— Πλιο ἔμορφες κι' ἀπὸ μένα;

αἱ; Πές μου τὴν ἀλήθεια.

— Πφφφ! Τί ἔχει νὰ κάνῃ!

Τοῦ λόγου σου εἶσαι ἀσχημῆ!

'Η δεσποινίς Πελαγία τινάχθηκε ἐπάνω, χύμηξε νὰ τὸν φάῃ, πήγε νὰ τοῦ ξεκολλήσῃ τ' αὐτί, καὶ τὸν πέταξ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.

'Ο Γιαννάκης βρέθηκε στοὺς πέντε δρόμους. Ἐστάθηκε ἀδύνατον νὰ βρῆ πουθενὰ δουλειά. 'Η φήμη τῆς τρομερᾶς του εὐλυκρινείας τοῦ εἶχε κλείσει ὅλες τῆς πόρτες. Ποίός νὰ βάλῃ τέτοια φωτιά στὸ μαγαζί του!

— Βρέ, ἀμάν! Δέν ματαλέω πλιά ἀλήθεια! νὰ πάθω! νὰ βάνω!

Κανένας ὁμῶς δὲν τὸν πίστευε.

"Ἐρμημος, κουρελῆς καὶ πεινασμένος ξαναγύρισε στὸ χωριό. Ἐκεῖ ἔδειξε κάποια σημάδια 'ξαφνικῆς τρέλας. "Ἐπαίρνε τὰ βουνά κ' ἔβγαζε λόγους μονάχος του κηρύττοντας... τὴν ἀλήθεια τοῦ θεοῦ!

"Ἐνα πρωί, μαζί μὲ τοὺς λόγους, πήγε νὰ βγάλῃ, μὲ συμπάθειο, καὶ τὰ γένεια τοῦ παπα-Φώτη!...

(Μίμησις)

ΣΑΤΑΝΑΣ

* πήγε νὰ βγάλῃ τὰ γένεια τοῦ παπα-

LES VŒUX STÉRILES

(Ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset)

Μπορεῖ νὰ οὐβῶσῃ, Ἑλλάδα μου, ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ σου, μπορεῖ καὶ νὰ ξεχάσουμε πῶς λένε τὰ βουνά σου.

Μὰ ὅπου κι' ἂν σκαλίσουμε στὸ ἱερό σου χῶμα —

σιτὰ δάση, σι' ἄντρα, σιτῆς σπηλιές, σιτοὺς ποταμούς, σιτῆς βρούσες, μιά Ἀφροδίτη, ἕνας θεός, ἐμπρός μας θὰ προβάλλῃ.

'Η γλῶσσα ὅπου μίλαγες, καρδιά σὺ τοῦ Φειδία,

πάντα θεὸ νᾶναι ζωντανή καὶ πάντα θὰ μιλεῖται.

Τὰ μάγμαρα τὴν μάθανε καὶ πλιά δὲν τὴν ξεγράνε.

(ἐλευθέριον μετάφρασις)

ΝΤΙΝΤΗΣ Κ. ΚΟΚΚΟΛΗΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias

Restrictions apply.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΣ

ΣΤΑ νειᾶτα του ὁ γέρω-Μῆτρος ἦτον τίμιος καὶ γενναῖος παλληκάρι. Ἐπολέμησε καλά. Εἶχε μάλιστα καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς Διοικήσεως. Αὐτὸς πῆγε μιὰ φορὰ νὰ δώσῃ στὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουῦτσο ἓνα τρίγωνο ἔγγραφο τῆς. Ἦτον φωτιά μοναχὴ τὸ ἔγγραφο αὐτό, καὶ ὁ Ἀνδρουῦτσος, ἅμα τὸ διάβασε ὁ γραμματικὸς του, ἐδάκρυσε.

— Τί τοὺς ἔκαμα καὶ μὲ κατατρέχουν; εἶπε, καὶ χτένισε δύο-τρεῖς φορές μὲ τὰ χέρια του τὸ δάσος τοῦ στήθους του, μπρὸς στὴν παραφωτιά ποῦ καθώτανε μὲ σταυρωμένα τὰ μακρὰ του σκέλη, ποῦ μὲ τόση γρηγοράδα κνηγοῦσαν τοὺς ἔχθρους τῆς Ρούμελης — σωστὸ ἀντίκρουσμα τοῦ Νικηταρᾶ τῆς Πελοποννήσου — τοὺς ἔχθρους, ποῦ τρομαγμένοι ἔφευγαν στὸ ἄκουσμα τῆς ψηλῆς φωνῆς του, ποῦ περνοῦσε τ' αὐτιά τους σὰν

κοφτερὸ μαχαῖρι καὶ τοὺς ἐπάγωνε τὴν καρδιά.

Ὁ Μῆτρος τώρα εἶνε ὑπέρογρος. Τὸ ζερβὶ του πόδι μὲ τὴν βοήθεια ἑνὸς ψηλοῦ ραβδιοῦ παρηγορεῖ τὴν κουτσαμάρα τοῦ δεξιοῦ. Ἀνάθεμα στὸ βόλι, ποῦ τοῦ φύτευσε φεύγοντας ὁ δειλὸς ἔχθρος. Τῆς ὥρες του — καὶ τοῦ μένουν λίγες — τῆς περναῖ μὲ δυὸ - τρία προβατάκια, καὶ ξαπλωμένος σὲ χορταριασμένο ἀπαγιο θυμᾶται τὰ περασμένα, καὶ τὰ θυμᾶται καλά. Μὰ ἔχει ἓνα παράπονο, πὼς δὲν τὸν ἐρωτᾶ κανεὶς νὰ μάθῃ.

Ὁ Γέρω - Μῆτρος σήμερα ἀνέβαινε τὸ ἀνήφορικὸ στενό, ποῦ χωρίζει τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου ἀπὸ τὰ σπιτάκια τῆς μικρῆς γειτονιάς.

— Κάτι τὸν ἀνήφορο γέρω - Μῆτρο!

— Πάω ν' ἀνάψω ἓνα καιρὶ στὸν Ἄϊ - Γεώργη.

— Ἐδῶ Ἄϊ - Γεώργης!

— Βλέπεις ἐκεῖ αὐτὸ τὸ σπιτόπουλο, ποῦ δὲ χωράει καλά - καλά ἓνα ἄνθρωπο μέσα;

— Αὐτὸ ποῦ ἔχει ἓνα μικρὸ Σταυρὸ πάνω ἀπ' τὴ γωνιά τῆς πορτίτσας του;

— Σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ σπιτόπουλο μέσα βρίσκεται ἡ Ἁγία Τράπεζα τῆς Ἀϊ-Γεωργίου τ' Ἀλεξανδρινοῦ. Ἦτον παλαιά, μεγάλη καὶ πλούσια ἐκκλησιά, μὰ νά! τί τῆς ἀπόμεινε τώρα. Γκρεμίστηκε στὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Τώρα μιὰ γερόντισσα σκουπίζει τὴν τρύπ' αὐτὴ καὶ πουλεῖ καὶ κἀνα κεράκι. Τί νά σοῦ κἀνῃ ἡ κακομοῖρα, χήρα γυναῖκα!... Μὰ ξέρεις κ' ὄλας γιατί ἔρχομ' ἐδῶ κ' ἀνάβω καμμιά φορὰ κερί;...

Στυλώνει τώρα τὸ ραβδί του, τὸ πιάνει μὲ τὰ δυὸ του τὰ χέρια, γέρνει καὶ ἀκουμπᾷ ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ στήθος του.

— Ἐδῶ ἔγινε τὸ πρῶτο ἱματοκύλισμα Τούρκων καὶ Χριστιανῶν, στὴν ἀρχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ 21. Μιὰ συντροφιά ἀπὸ παλληκάρια τριγύριζε βόλτα ἀπ' τὸ Κάστρο. Τοὺς εἶδαν ἀπὸ πάνω οἱ Τούρκοι, βγῆκ' ἓνα μεγάλο μπουλουκι ἀπὸ δαύτους καὶ τοὺς κυνήγησε. Αὐτοὶ μπῆκαν στὴν ἐκκλησιά μέσα, ἀμπάρωσαν τὴν πόρτα καὶ ἀπὸ τὰ ψηλά παράθυρα τῆς ἐκκλησίας ἄρχισαν τὸ ντουφεκίδι. Οἱ Τούρκοι δεκατίστηκαν. Μὰ ἦσαν πολλοί, ἔβαλαν καὶ φωτιά στὴν ἐκκλησιά, καὶ ὅσοι δὲν ἐκάηκαν πετάχτηκαν ὄξω, καὶ κτυπῶντας τοὺς Τούρκους, σκοτώθηκαν καὶ αὐτοὶ ὅλοι. Πάνε τὰ παλληκαράκια μας!.. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ ἔρχομαι κάθε τόσο καὶ τοὺς ἀνάβω ἓνα κερί.

— Θυμᾶσαι τὰ ὀνόματά τους;

— Τί νὰν τὰ κάμης;

— Αἶ, λέω νὰν τὰ περάσω σὲ κανένα βιβλίο.

— Αὐτοὶ δὲν πέθαναν γιὰ τὰ βιβλία, πέθαναν γιὰ τὴν Πατριδα.

— Δὲν πειράζει νὰ τοὺς μάθῃ καὶ ὁ κόσμος...

— Τοὺς ξέρει ὁ Θεός.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΕΛΙΚ

ἩΜΕΡΑΝ τινὰ ἐγελωτοποιός τοῦ Μενελίκ, τοῦ Φιλέλληνοσ Αὐτοκράτοροσ τῆσ Ἀθουσιᾶσ, κατορθώσασ νὰ λάβῃ εἰσ χεῖρασ του ἓν ἐξυπνητήριον ὠρολόγιον, τὸ πρῶτον ἴσωσ τὸ ὁποῖον θὰ εἶχεν εἰσαχθῆ εἰσ τὴν μακαρίην αὐτὴν χώραν, ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ ἀπ' ἔσπερασ τὸν Αὐτοκράτορα, ὅτι θὰ τὸν ἔκαμεν νὰ ἐγερθῆ ἀκουσίωσ κατὰ τὴν τρίτην πρωῒνήν ὥραν διὰ τινος μαγικοῦ ὠρολογίου.

Πράγματι ὁ γελωτοποιός παρέδωκε πρὸσ τὸν Μενελικ ἓνα ἐξυπνητήρι (τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἄγνωστον εἰσ αὐτόν) καὶ τοῦ εἶπεν νὰ τὸ τοποθετήσῃ πλησίον τῆσ κλίνησ του, καὶ ἀπῆλθεν.

Ὁ Βασιλεὺσ μὴ λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπὸ τοῦ γελωτοποιοῦ του παραδοθὲν μηχανῆμα, καὶ ἐκλαβὼν αὐτὸ ὡσ ἀπλοῦν ὠρολόγιον, κατεκλίθη ἡσύχωσ, ὅτε κατὰ τὴν τρίτην πρωῒνήν ἤρχισε τὸ ἐξυπνητήρι νὰ κτυπᾷ δαιμονιωδῶσ. Ἀφυπνισθεῖσ βιαίωσ ἀπὸ τὸν περίερ-

γον και απροσδόκητον αυτον κροτον ο Βασιλευς, ηγγερωθη περιτρομος της κλινης, και παρατηρησας το ωρολογιον μετ' εκπληξεως ειδεν την υπο του γελωτοποιου του ωρισθεισαν εγερτηριον ωραν. Πιστευσας λοιπον οτι μαγεια τις πραγματα εμπεριειχετο εις το ωρολογιον, εκάλεσεν παραχρημα μερικους ιερεις των ανακτορων, και μετα την κεκανονισμενην δεησιν προς τον "Υφιστον εναντιον παντος κακου δαιμονος και των πονηρων πνευματων κλ. διαταξεν οπως θραυσουν το ωρολογιον και ανακαλύψουν το εμφωλεον σατανικόν μυστήριον! 'Αλλά οποια υπηρξεν η εκπληξις του και η λύπη του, όταν μετα την θραυσιν, μη εδρων εντός τιποτε το σατανικόν, ειδεν οτι το ωρολογιον επαιυσε να λειτουργη. Τότε ανεφωνησε το σύνθηές του επιφώνημα δια τους Ευρωπαϊους, δσάκις του επαρουσίαζον πράγμα τι πρωτοφανές:

— «Ω! οι Φράγκοι! ω, οι Φράγκοι!».

(Addis-Abeba, 1916)

ΒΑΣ. ΚΟΚΚΙΝΑΤΟΣ

Ἐκδίκησις

*Ο πηγοπόλης. — Καί τί ειδους παπαγάλον προτιμάτε, δεσποινίς;

*Η γεροντοκόρη. — Θέλω νά μου διαλέξετε ένα, πού νά βρίζη προπάντων τούς άνδρας!...

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΧΙΜΑΙΡΑ

Νικολός ὁ Τάταρης, πρωτομάστορας σὸ μικρὸ σαπωναρεῖο τοῦ αἰῶρ Γιαννάκη τοῦ Κλοντηρᾶ, ἕνα βράδυ, ἔκει ποῦ κάθουνταν οἱ δυὸ τους παράμερα εἰς τὸ καφενεδάκι τῆς Στράτα-Μαρίνας, κοντὰ εἰς τὸν Ἄμμο, μίλησε εἰς τὸν παρτινέβελο ἔτσι :

— Ἐσὺ τώρα ξεδουλεύεις ἀπάνου ἀπὸ πεντακόσια φράγκα τὸ μῆνα, καὶ ζῆς χαρισάμενα μὲ τὴ φαμίλια σου, καὶ βάνεις καὶ εἰς τὴ μπάντα τὰ μισά. Ἀγώρασες τόπο εἰς τὴ Στράτα-Μαρίνα καὶ μεθαῦριο θὰ χτίσῃς παλατσόνι. Ἀργότερα μπορεῖ νὰγοράσῃς καὶ ἄμπέλι καὶ χωράφι. Κι' ἡ φάμπρικα ὅλο θὰ δουλεύῃ, γιὰ νὰ σὲ πλουταίνῃ περισσότερο. Ἐμεῖς ὅμως, οἱ ἀθρώποι σου, οἱ δουλευτάδες σου, οἱ ὑπάλληλοί σου, εἴμαστε δυστυχισμένοι. Τί νὰ μοῦ κάμουν ἐμένα ὀγδοῖντα φράγκα τὸ μῆνα, ποῦ τρέφω καὶ φαμίλια μεγαλειότερη ἀπὸ τὴ δική σου; Μὲ τούτῃ τὴν ἀκρίβεια, εἶνε καὶ νύχτες ποῦ κοιμώμαστε μὲ ψωμοτύρι. Στοχάσου τώρα πῶς ζοῦνε οἱ ἄλλοι, ποῦ παίρνουν λιγώτερο. Ἐσὺ ὅμως, μὲ τὴ δουλειά μας, μὲ τὸν κόπο μας, ἔχεις τὰ παραπανιστά. Ἡ φάμπρικά σου, αἰῶρ Γιαννάκη μου, κάνει μοναχὰ ἕναν ἄθρωπο εὐτυχημένο, ἔστένα' κι' ἄλλους δέκα κοντὰ σου συφοριασμένους, ἐμᾶς. Κι' ὅμως ἐμεῖς δουλεύουμε, εἰς τὸ κάθισαι... Πῆς μου τώρα, εἰς τὴ συνείδησή σου, ἔτσι εἰς τὴν ψυχὴ ποῦ θὰ παραδώσῃς, εἶνε δίκιο τέτοιον πρᾶμμα; Γιατί εἰς καὶ ὄχι καὶ ἡμεῖς; Ἀθρώποι δὲν εἴμαστε; χριστιανοὶ δὲν εἴμαστε; λοιμπαρδιανοὶ δὲν εἴμαστε; Τί, ἐπειδὴς εἴρηκες ἀπὸ τὸν πατέρα σου — θεὸς χωρὲς σ'τον τὸν καλὸ ἄθρωπο, — ἔκεινο τὸ σπῆτι εἰς τὴν Πλατεῖα-Ροῦγα, καὶ τὸ πούλησες γιὰτ' ἦταν ὑποθηκισμένο, μὰ σοῦ μείνανε λίγα ὄβολα, ἀφοῦ ἐπλήρωσες σὰ γαλαντόμος τσοῦ δανειστάδες, καὶ μπόρεςες μὲ δαῦτα νὰγοράσῃς μία βολὰ τὰ σύνεργα καὶ τὰ χρειάζουμενα, νὰ νοικιάσῃς τὸ κατῶν καὶ νὰ κάρῃς, παναπῆ, τὴ φάμπρικα, γι' αὐτὸ στοχάζεσαι πῶς μπορεῖς νὰ πλουταίνῃς μὲ τὴ δυστυχία μας; Γιὰ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothefirio Dimosias Istor
Restrictions apply.

σκέψου το, σιόρ Γιαννάκη: τὸ θέλει ὁ Θεός; ... Θὰ μοῦ πῆς: ἔτσι γένεται παντοῦ καὶ πάντα. Τὸ ξέρω· μὰ τί βγαίνει; Τὸ κακὸ καὶ τὰδικιο τοῦ κόσμου σὲ μποδαίει ἐσένα, τὸν καλὸ ἄθρωπο, τὸ χριστιανό, νὰ ἰθῆς τὸ σωστὸ καὶ τὸ δίκιο; ... Καὶ ξέρεις ποῖο εἶνε τὸ δίκιο, τὸ θεάρεστο, τὸ χριστιανικό, σιόρ Γιαννάκη; Νὰ μοιραζόμεστε. "Ὅχι οἱ δύο μας, παρὰ οὔλοι. Κι' ὅπως ζῆς τοῦ λόγου σου, χωρὶς νὰ φτῆς αἶμα, νὰ ζοῦμε καὶ μεῖς. Νάμαστε, δέκα κ' ἕνας, ἔντεκα εὐτυχισμένοι. Μόνο ποῦ ἔμεῖς θὰ δουλεύουμε πάλι σάν πρῶτα, ἐνῶ τοῦ λόγου σου θὰ κάθεται νὰ μᾶς κυττᾶς. Μὰ καὶ τοῦτο δίκιο, γιατί μὲ τὰ ὄβολά σου ἐσὺ μᾶς ἔδωσες τὸν τρόπο νὰ δουλέψουμε καὶ νὰ ζήσουμε. "Ἐκαμες, παναπῆ, τῆ φάμπρικα; ἔχε καὶ σὺ τὴν ἀνάπαψή σου. Τρῶε χωρὶς νὰ κοπιᾶζης, σοῦ μερτάρει. Μὰ τίποτ' ἄλλο. "Ἐτσι;

— Μπράβο, Νικολό! ἀποκριθῆκε ὁ σιόρ Γιαννάκης ὁ Κλοντηρᾶς. "Ὡστε παναπῆ, ἀπὸ αὔριο — εἶνε κηόλας καὶ Δευτέρα, — οἱ φαμπρικαντηδες πρέπει νὰ μοιράζουμε μὲ τοσὺ δουλευτάδες μας.

"Ὁ πρωτομάστορας ἔσκασε τὰ γέλια.

— Ἀμὴ τί νὰ ποῦμε γιὰ νὰ γελάσουμε; εἶπε. Δὲ βαρυνέσαι, ἀφέντη; Κάνε τῆ δουλειά σου. Μπαρτζολετάρησα γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα... Καὶ πέρασε, ἀλήθεια. Καληνύχτα, σιόρ Γιαννάκη. Πάω γιατί θὰ μὲ περιμένῃ ἡ Νικολίνα. Κουνοπιῖδι ἔβρασε ἀπόψε καὶ περνώντας ἀπὸ τοῦ Ριβερένσα, θὰ πάρω δύο δεκαρῶνες σολομό. Ζοῦμε καὶ μεῖς, ζοῦμε! Μὴν ἀκοῦς!..

* * *

"Ὁ Γιαννάκης ὁμως ὁ Κλοντηρᾶς, ὁ φαμπρικάντης τοῦ σαπουνοῦ, εἶχε ἀκούσῃ καὶ τὰ λόγια τοῦ Νικολοῦ τοῦ Τάταρη, τὰ πρωτάκουστα, τοῦ εἶχαν κάμη μεγάλη ἐντύπωση... μὰ πολὺ μεγάλη.

Τὰ συλλογίσθηκε ἀκόμα μιὰ ἐλακτικὴ ὥρα, καθισμένος ἐκεῖ μονάχος στὰ σκοτεινά, στὸ παράμερο τραπεζάκι τοῦ καφενέ καὶ κυττάζοντας τὴν ἡσυχὴ θάλασσα, ποῦ μαύριζε ὀλοένα. Τὰ συλλογίσθηκε κι' ὅλη νύχτα στὸ σπῆτι του, στὸ κρεβάτι του, τὰ συλλογίσθηκε καὶ τὴν ἄλλη μέρα, καὶ τὴν ἄλλη... .

Παράξενος ἀνθρωπος αὐτὸς ὁ Γιαννάκης ὁ Κλοντηρᾶς. "Ἄμα τοῦλεγεσ ἕνα πρᾶμμα, κι' ἀστεῖο νάταν, ἐννοοῦσε νὰ βρῆ τὴν ἀκρῆ. Γιὰτ' ἤξερε πὼς ἦ μεγαλειότερες ἀλήθειες, καμμιά φορά, εἰτὴν ἀρχή, καὶ μάλιστα ἀπὸ κατώτερους, ἀπὸ ταπεινοὺς ἀνθρώπους, λέγουν-ἔτσι, σὰ μπαρτζολετές. Καὶ τί παναπῆ πὼς μπαρτζολετάρησε ὁ Τάταρης, ἀφοῦ ἔλεγε πράγματα σωστά; Μὰ σίγουρα πὼς αὐτὸ ἔβαν τὸ δίκιο, τὸ θεάρεστο καὶ τὸ χριστιανικό: νὰ ζοῦνε κι' οἱ ἄλλοι, ποῦ δουλεύαν, ὅπως ζοῦσε κι' αὐτὸς ποῦ τοὺς ἔδινε τὸν τρόπο. Κι' ἀλήθεια ποῦ ἔπρεπε νὰ τοῦ φαίνεται ἀρκετό, γιὰ τὰ ὄβολά του, ποῦ αὐτὸς δὲν θάκανε ἄλλη δουλειά, παρὰ νὰ τοὺς ἐπιδέλη, νὰ τοὺς διευθύνῃ, νὰ κρατῆ τοὺς λογαριασμοὺς καὶ νὰ τοὺς πλερώνῃ. Μικρὸ ἦταν;...

Κι' ἐπιτέλους βρῆκε τὴν ἄκρην: "Ἄν ἦταν χριστιανός, τίμιος ἄνθρωπος καὶ καλὸς λαμπαρδιανός, δημοκράτης, ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὅπως τοῦπε ὁ Νικολὸς ὁ Τάταρης: νὰ μοιραῖζεται τὰ κέρδη τῆς φάμπρικας μὲ τοὺς συντρόφους του. Τί θὰ πῆ πῶς δὲν τῶκανε κανένας; Θὰ τῶκανε πρῶτος αὐτός. Θάδινε τὸ καλὸ παράδειγμα εἰς τὴν κοινωνία, εἰς τὸν τόπο. Καὶ θὰ τὸν εὐλογοῦσε εἰς τὴν ζωὴ ὁ κόσμος, ἡ φτωχολογία, καὶ μετὰ θάνατο, ὁ Χριστός, — γιατί ὁ σιὸρ Γιαννάκης ἦταν πάρα πολὺ θρησκός, — θὰ τοῦ ἄνοιγε τὸν Παράδεισο.

Καὶ μιὰ μέρα, ἀπομυσήμερο, πρὶν ξαναρχίσῃ ἡ δουλειὰ εἰς τὴν μικρὴ φάμπρικα, μάζωξε τοὺς δουλευτάδες του εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τοὺς εἶπε:

— Παιδιά, ἀπὸ σήμερον εἶμαστε συντρόφοι. Ὅ,τι ξεδουλεύει τὸ σαπουναριεῖο, θὰ τὸ μοιραζόμεστε χριστιανικά. Τὸ ἴδιο θὰ παίρνουμε οἱ: Δὲν θὰ σὰς κρατῶ παραπάνου, παρὰ πενήντα φράγκα τὸ μῆνα, γιὰ τὰ σύνεργα καὶ γιὰ τὸ νοίκι τοῦ κατωγιοῦ. Τάλλα δικά σας καὶ δικά μου. Νὰ τὰ δευτέρια μου ὁ Νικολὸς ὁ Τάταρης, ποῦ ξέρει γράμματα, θὰ τὰ κυτάξῃ σὰν ἀντιπρόσωπός σας. Ὅλοι ἐδῶ — μέσα ἔμασταν ἴσοι: κι' ὅμοιοι. Ἀπὸ τὸ Νικολό, τὸν πρωτομάστορα, ποῦ ξέρει τὴν τέχνην κι' εἰτοιμάζει τὸ καζάνι, ὡς τὸν Πέτρο ποῦ τάνατακάνει, κι' ὡς τὸν Ἀλέξαντρο ποῦ τάδειάζει στῆς τζιδιέρες, κι' ὡς τὸ Νιόνιο ποῦ χτυπάει τῆς βούλες εἰς τὸ σαποῦνι, κι' ὡς τὸ Ντάντο ποῦ τὸ κόβει πλάκες. Ἀπὸ σήμερον εἶμαστε συντρόφοι. Ἔτσι τὸ θέλει ὁ Θεός!

Κ' ἔτσι ἔγινε, γιατί τὸ ἤθελε προπάντων ὁ σιὸρ Γιαννάκης. Τοῦ κάκου ὁ Νικολὸς ὁ Τάταρης, τρέμοντας μὴ τὸν ἐπῆρε στὸ λαϊμό του, θέλησε νὰ τοῦ παραστήσῃ πῶς θάκανε μιὰ τρέλλα, βοουλισία, γιατί ὅσα τοῦ εἶχε πῆ τὴν Κυριακὴ τὸ βράδυ, δὲν εἶχαν καμμιὰ βάση, δὲν τὰ πίστευε οὔτε ὁ ἴδιος. Ἔτσι τοῦρθαν μιὰ στιγμὴ εἰς τὸ νοῦ του, χωρὶς κι' αὐτός νὰ ξέρῃ πῶς κι' ἀπὸ τί. Ὁ Γιαννάκης ὅμως τοῦ ἀπαντοῦσε, πῶς ἦταν Θεοῦ φώτιση καὶ πῶς ὁ Χριστὸς ὁ ἴδιος τὸν ἔκαμε ὄργανό του, γιὰ νὰ γίνῃ εἰς τὸν κόσμον ἕνα καλὸ. Τελοσπάντων, ὁ ἀγαθὸς φαμπρικάντης ἐπέμεινε τόσο πολὺ, ὥστε κι' ὁ πρωτομάστορας ἀναγκάσθηκε νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ πάρῃ μὲ τὰ σωστά του τὸν καινούριον ρόλον ποῦ τοῦ λάχαινε τώρα: τοῦ ἀντιπρόσωπου τῶν ἐργατῶν.

«Ποῖος ξέρει, ἔλεγε. Μπορεῖ νὰνε κι' ἔτσι. Γιὰ, νὰ ἰδοῦμε... τί θὰ ἔδῃ κι' ἀπ' αὐτό;»

Ὁ Καραντζιάν
τοῦ - Πανελληνίου -

Κ' ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ ἀγνώριστη, ποῦ γεννήθηκε ἔτσι αὐθόρμητα, ἀσυνεῖδητα, ἐτὴν ψυχῇ ἑνὸς ἐργάτη, καὶ ποῦ τὴν εἶπε σὰ μπαρτζολέτα, ἄρχισε νὰ ριζώνῃ, νὰ τὸν κυριεύῃ καὶ νὰ τὸν κἀνῃ σοβαρό. Ποιὸς ξέρει, ἀλήθεια, μήπως θὰ γίνονταν τώρα ἡ καλὴ ἀρχή, γιὰ νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ χειρότερον κακό, — ἡ φτώχεια; ...

Εὐλογημένη λοιπὸν ἡ ὥρα κ' ἡ στιγμή!

* * *

Ἔστερ' ἀπὸ ἕξι μῆνες, ὁ σιὸρ Γιαννάκης ὁ Κλοντηρᾶς, ἐν ἀπομυσήμερον πάλι, ξαναμάζωξε τοὺς δουλευτάδες του ἐτὴν αὐτὴ καὶ τοὺς εἶπε :

— Παιδιά, κάτι θέλω νὰ σᾶς ρωτήσω. Μὰ νὰ μοῦ πῆτε τὴν ἀλήθεια: Εἴσατε πῆλιο εὐτυχισμένοι τώρα ἀπὸ πρῶτα; Καταλαβαίνετε καμμία μεγάλη διαφορά ἐτὴ ζωὴ σας;

«Ὁχι» ἦταν ἡ ἀπόκριση. Μὲ τὸ καινούργιον σύστημα, ποῦ λειτουργοῦσε τώρα ἐτὴ μικρὴ φάμπρικα, κάθε δουλευτὴς εἶχε εἰκοσιπέντε ὡς τριάντα φράγκα τὸ μῆνα παραπάνου. Τίποτα δὲν τοῦκταν. Οὔτε τὰ καταλάβαινε. Στὸ ἴδιον παληόσπιτο ζοῦσε, τὸ στενόχωρο, τὸ ἴδιο φαῖ ἔτρωγε, τὸ μετριώτατο, καὶ τὴν ἴδια δουλειὰ ἔκανε, τὴ σκληρὴ καὶ τὴν τραχειά... Μόνο ποῦ ἡ γυναϊκά του, ἡ ἡ κόρη του, μπορούσαν νὰ κάνουν δυὸ λοῦσα παραπάνου. Μὰ ἦταν αὐτὸ καμμία εὐτυχία; Κ' ἔτσι κ' ἄλλοιὼς φτωχοί, κ' ἔτσι κ' ἄλλοιὼς στενοχωρημένοι, πικραμένοι, δυστυχισμένοι.

Αὐτὰ ὅμως τὰ τρακόσια φράγκα, ποῦ μοιράζονταν οἱ συντρόφοι, ἔλειψαν ἀπὸ τὸ εισόδημα τοῦ σιὸρ Γιαννάκη. Κι' αὐτὸς τὸ αἰσθάνονταν πολὺ, τὸ καταλάβαινε μὲ τὸ παραπάνου. Γιατὶ τὸ σπίτι του, τὸ καλομαθημένο, δὲν μπορούσε πιά νὰ ζῆ ὅπως πρῶτα. Εἶχε ἀρχίσῃ ἡ οἰκονομία, ἡ στενοχώρια, ἡ στέρηση, ἡ φτώχεια. Ὁ σιὸρ Γιαννάκης ὁ Κλοντηρᾶς, ὁ μπενεσιάντης, ὁ καλοσευγάμενος, ὁ φαρμακικάντης, εἶχε καταντήσῃ κ' αὐτὸς σὰν ἕνας δουλευτὴς! Μόνο ποῦ δὲν ἐδούλευε...

— Ἐδυστόχησα ἐγὼ, τοὺς εἶπε ἐτὸ τέλος, χωρὶς νὰ εὐτυχίσετε κἀν ἐσεῖς. Τὸ σαπουναρεῖο εἶχε πρῶτα δέκα νομάτους δυστυχισμένους — ἄς ποῦμε, — ἐσᾶς κ' ἕνα μοναχὰ εὐτυχισμένο, ἐμένα. Τώρα ἔχει ἔντεκα, καὶ τοὺς ἔντεκα δυστυχισμένους! Ἀξίζει τὸν κόπο; Δὲν τὸ πιστεῖω. Πάντα καλλίτερον εἶνε, γιὰ τὴν κοινωνία, γιὰ τὸν τόπο, γιὰ τὸν κόσμον, σὲ κάθε ἔντεκα ἀνθρώπους, νὰ εἶνε ἕνας εὐτυχισμένος — ἄς ποῦμε, — παρὰ κανένας. Ἀφίνω τώρα — τὸ μοναχὸ μου διάφορο, — πὼς ἔθγαλα κ' ὄνομα παλαβοῦ. Καὶ γι' αὐτό, παιδιά, ξαναγουρρίζουμε ἔς ἐκεῖνα ποῦ ξέραμε. Αὐτὰ τὰ εἰκοσιπέντε ἢ τριάντα φράγκα, ποῦ ἐσᾶς δὲν σᾶς κάνουνε τίποτα σπουδαῖο, ἐμένα μοῦ χρειάζονται. Καὶ τὰ ξαναπαίρνω. Ὅποιος δὲν τοῦ ἀρέσῃ, ἄς πάῃ νὰ τὰ εὔρῃ ἀλλοῦ. Γειά σας!

— Ὁχι! ἐφώνησε ὁ Ντάντος, — ὁ ἐργάτης ποῦ ἔκοθε πλάκες τὸ

σαποῦνι ἀφοῦ ξεραίνονταν εἰς τὴν τζιβιέρα — ἀμποδάτε τώρα ἡ Ντάνταινα, ποῦ λογάριζες, τοῦτο τὸ μῆνα, νὰ κάμη ἕνα φόρεμα ἀπὸ μουσουλίνα!..

— Μὰ δὲν εἶπατε σεῖς οἱ ἴδιοι, ἀποκρίθηκε φεύγοντας ὁ σιὸρ Γιαννάκης, πὼς δύο λοῦσα παραπάνου δὲν εἶνε καμμία εὐτυχία;

Ἦ Οὐ Νικολὸς ὁ Τάταρης ἀναστέναξε, κουνώντας τὸ κεφάλι του.

«Δὲν ἦταν φώτιση Θεοῦ, εἶπε μέσα του ἦταν πείραξη τοῦ Διαόλου. Μωρέ, ιδέα μία βολὰ ποῦ μοῦρθε καὶ μένα! Ἄν ἔχῃ ἀκόμα ἐτοῦτος ὁ κόσμος καὶ λιγοστοὺς εὐτυχημένους, γύρεψα νὰ τοὺς κάμω σάν καὶ ἡμεῖς! Μὰ γιατί; τί μοῦ χρωστάνε; Δὲν θὰ τὸ θέλῃ οὔτε ὁ Θεός, ἀφοῦ δὲν περισσεύει γιὰ ὅλους εὐτυχία. Νὰ ἡ φάμπρικὰ μας. Πλουταίνει ἕνα, μὰ δὲ μπορεῖ νὰ πλουτίσῃ ἕντεκα. Κι' ὅπως εἶνε ἡ μικρὴ τούτη φάμπρικα, ἔτσι θάνε κι' οὐλλες ἡ ἄλλες στὸν κόσμο. Ὁ πλοῦτος μπορεῖ νὰ λείψῃ, — καὶ τὸ εἶδαμε, — μὰ ἡ φτώχεια ποτέ».

Κ' ἡ σοσιαλιστικὴ ἰδέα βγήκε ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ ἐργάτη, γιατί τὸ πείραμα τοῦδειξε πὼς ἦταν μιὰ χίμαιρα.

(Ἀθήναι, 10 Νοεμβρίου 1916)

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΛΙΓΑ, πολὺ ὀλίγα εἶναι τὰ ἐλληνικὰ ἰδρύματα, τὰ ὅποια τόσον ὀρθῶς δικαιοῦνται νὰ ὀνομασθοῦν «Ἐθνικά» ὅσον ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν. Ὁ καθ' ὅλην τὴν διεσπαρμένην φυλὴν ἐμπορικὸς μας κόσμος, μὲ τοῦ ὁποίου τὴν σταδιοδρομίαν, τὴν ἀκμὴν ἢ ἀτυχίαν, συνδέεται στενότερα ἢ δρᾶσις τῆς Τραπεζῆς αὐτῆς, εἶναι εἴτερο τις καὶ ἄλλος εἰς θεσιν νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆν. Τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ὑπῆρξαν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἰδρύματος οἱ πόλοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων διήνυσεν τὴν οικονομικὴν τῆς τροχίαν. Ἦτο ἐπόμενο νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν παλιμβουλον τύχην τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν δυνάμεων καὶ ἤλθον καὶ δι' αὐτῆν, ὡς διὰ κάθε μεγάλην ἀλτρονιστικὴν ἐργασίαν, αἱ κρίσιμοι στιγμαί. Ἄλλ' ὑπῆρξε τόση ἡ ἐμπορικὴ τῆς εἰλικρίνεια, τόση ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου συμπάθεια καὶ ἐμπιστοσύνη, καὶ τόση ἡ ἐσωτερικὴ ἀσφάλειά τῆς ἢ προερχομένη ἀπὸ τὰς στερεὰς ρίζας τῆς, ὥστε δὲν ἐχρειάσθη παρὰ εἰς μοχλὸς — ἀλλ' ἰσχυρότατος — διὰ νὰ τὴν ἀνεγείρῃ καὶ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἀκμὴν. Ὁ μοχλὸς αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ κ. Τζῶν Ἡλιάσκος, ὁ νῦν Γενικὸς Διευθυντῆς τῆς, ὅστις, εἰσελθὼν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ λειψαιμοῦντος ἰδρύματος ὡς θαυματουργὸς ἰχώρ,

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias Isc
Restrictions apply.

ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς τραπεζιτικὰς του διοικητικὰς δυνάμεις — φιλεργίαν, οἰκοκυρωσύνην, συντηρητικότητα, διαύγειαν, ἰδίως δὲ εἰλικρινείαν καὶ ἐντιμότητα — καὶ κατοπιν κοπιωδεστάτης, ἀλλ' ἐπιμόνου ὄχι ἐργασίας ἀλλ' ἀγῶνος, ἀνέστησε κυριολεκτικῶς τὸ ἴδρυμα ἐπὶ νέων βάσεων, στερεῶν καὶ ὑγιῶν, καὶ ἔθεσεν αὐτὸ εἰς νέαν ὁδὸν εὐημερίας, ἣτις τείνει ἤδη νὰ ὑπερβῇ κατὰ πολὺ τὴν παλαιὰν ἀκμὴν του.

Τὰ τελευταῖα ἄλλατά του εἰς τὴν νέαν αὐτὴν πρόοδον μαρτυροῦν ἡ ἀναρρίχσις τῶν μετοχῶν τῆς ἀπὸ 18 δραχ. εἰς 80 καὶ ἡ ἀναγνώρισις του ὡς ἐπισήμου Τραπεζίτης τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Βενιζέλου, διὰ τὴν παροχὴν εἰς αὐτὴν δανείου καὶ τὸν ἐπισιτισμὸν τῶν εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα προσχωρησασῶν ἐπαρχιῶν.

Οὕτως ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ εἰσπράξεις τοιοῦτον ἐν Ἑλλάδι καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ. — Ἀγοράζει καὶ πωλεῖ ξένα νομίσματα καὶ χαρτονομίσματα. — Ἐκδίδει πιστωτικὰς ἐπιστολάς καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἀπανταχοῦ ἀποστολὴν χρηματικῶν ποσῶν διὰ τηλεγραφικῶν ἢ ταχυδρομικῶν ἐντολῶν. — Ἀνοίγει πιστώσεις ἐπὶ φορτωτικῶν. — Δέχεται τίτλους πρὸς φύλαξιν εἰσπράττει τοκομερίδια καὶ κληρωμένους εἰς τὸ ἄρτιον τίτλους ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς· δέχεται ἀνεξόδως ἐγγραφὰς εἰς νέας ἐκδόσεις καὶ ἐν γένει ἐκτελεῖ πᾶσαν ἐπὶ τίτλων ἐργασίαν: ἀνταλλαγὰς, εἰσπράξεις δόσεων, ἀσφαλείας κατὰ τῆς εἰς τὸ ἄρτιον κληρώσεως κτλ. . . — Χορηγεῖ δάνεια ἐπὶ τίτλων. — Ἀνοίγει τρέχοντας λογαριασμοὺς καὶ δέχεται χρηματικὰς καταθέσεις: ὄψεως ἐπὶ τόκῳ 3% ἑτησίως καὶ ἐπὶ προθεσίμῃ πρὸς 3½% ἑτησίως διὰ τὰς ἀποδοτέας μετὰ 6 μῆνας, πρὸς 4% διὰ τὰς ἀποδοτέας μετὰ 1 ἔτος καὶ 5% διὰ τὰς μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐλέγκεινα ἀποδοτέας. Ἔχει ἐιδικὴν ὑπηρεσίαν *Ταμιευτηρίου* πρὸς 4% ἑτησίως. — Ἐκτελεῖ παντὸς εἴδους ναυτιλιακὰς ἐργασίας: ναυλώσεις ἀτμοπλοίων διὰ λ/σμὸν πλοιοκτητῶν ἢ φορτωτῶν πωλήσεις καὶ ἀγορὰς ἀτμοπλοίων ἀσφαλείας ἐπὶ ἀτμοπλοίων, ἐναντίον παντὸς κινδύνου (θαλάσσης καὶ πολέμου), ἐμπορευμάτων, τίτλων εἰσπράξεις ἀβαριῶν ἀνθρωκεύσεις κ.τ.λ. κ.τ.λ. — Ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, ὑπὸ πάντας τοὺς ἐπιθυμητοὺς ὅρους ἀσφαλείας, ὑπηρεσίαν ἐνοικιάσεως σιδηρῶν διαμερισμάτων ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῆς, ἐπὶ ἐνοικίῳ ἀπὸ Δρχ. 30. — ἑτησίως καὶ ἄνω. Εἰδικὴ κλεῖς παραδίδεται εἰς ἕκαστον πελάτην, δι' ἧς οὗτος καὶ μόνος δύναται ν' ἀνοίξῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐνοικιασθὲν διαμέρισμα.

Σ Υ Μ Β Ο Υ Λ Η

ΚΑΜΝΕΙΣ ἓνα ἀχάριστο, ὅταν τοῦ χαρίζῃς.
κάνεις ὅμως κ' ἓνα ἐχθρὸ βέβαιο σὰν δανείζῃς.

Η ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ πρέπει νά τονισθῆ ἡ ἀληθῶς ἐθνοφελῆς δρᾶσις τῆς μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Νέας Ὑόρκης λειτουργούσης τακτικῆς γραμμῆς, ἣν ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους ἴδρυσεν ὁ προσδευτικώτατος ἐφοπλιστὴς διὰ τῶν ιδιοκτητῶν αὐτοῦ ἀτμοπλοίων «Μιλτιάδης Ἐμπεριῖκος» καὶ «Χαρίτων», χωρητικότητος 6.000 τόνων ἐνὸς ἐκάστου. Μολονότι δέ, ὑπὸ τὰς ὑφισταμένας ἀντιξέους περιστάσεις, ἡ ἴδρυσις τοῦ ἔργου ἀπῆτησε, πλὴν τῶν ὑπερμέτρων κόπων, καὶ θυσίας ὑλικὰς κολοσσιαίας, ἐν τούτοις κατώρθωσε κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα νά ἀποκαταστήσῃ μίαν νέαν τάξιν πραγμάτων, ζηλευτὴν, τὰ μάλιστα ἐξυτηρητοῦσαν τὸ Ἑλληνικὸν Ἐμπόριον καὶ ἐν γένει τὰς ἀνάγκας τῆς συγκοινωνίας. Ἀρκεῖ νά σημειωθῆ ὅτι ἡ ἀτμοπλοῖα Γεωργίου Μ. Ἐμπεριῖκου πρώτῃ ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς φιλοτίμου ἀμίλλης διὰ τῆς εἰς τὸ τρίτον σχεδὸν ὑποβιβάσεως τῶν ἄλλοτε δυσπροσίτων ναύλων καὶ συνάμα διὰ τῆς ἀμερικανικῆς αὐτόχρομα ὀργανώσεώς της. Διότι δὲν εἶνε μόνον ἡ λογικὴ εὐθηνία ἢ προσελκύουσα τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ τάξις, ἡ ἐνημερότης, ἡ εὐθύτης καὶ ἡ προθυμία ἢ χαρακτηρίζουσα ἅπαν τὸ προσωπικὸν της ἀπὸ τοῦ ἴδρυτοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου ἀνδρὸς τοῦ πληρώματος. Καὶ πρέπει νά ὁμολογηθῆ ὅτι ὁ κ. Γεώργιος Μ. Ἐμπεριῖκος καθιέρωσε καὶ ἐμψυχώνει διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος ἓνα ἀσυνήθη πολιτισμὸν, μίαν ὠραίαν πρόοδον εἰς τὸν ναυτιλιακὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος. Ἀποδείξει δέ ὅτι τὸ ἔργον του ἐστέφθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας εἶνε ἡ ἀθρόα ὑποστήριξις τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ ἀμερίστος ἐμπιστοσύνη, μεθ' ἧς περιβάλλουν τὴν ἀτμοπλοῖαν αὐτὴν μεγάλοι εἰσαγωγικοὶ καὶ ἐξαγωγικοὶ οἰκοὶ τόσον ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Ἐξ ἄλλου δέ τὸ φαινόμενον, ὅτι ἔδωκε καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἑλληνικὴν ναυτιλίαν τὸ σύνθημα τῆς προθυμοτέρας παραλαβῆς φορτίων τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν αἰσθητὴν αὔξησιν τοῦ ποσοῦ τῆς ἐξαγωγῆς.

Ἡ ἀτμοπλοῖα Γεωργίου Μ. Ἐμπεριῖκου, ἡ τόσον ἀθορύβως καὶ ἄνευ διατυμπανισμῶν λειτουργοῦσα, ἀποβαίνει μία μεγάλη ὑπόσχεσις διὰ τὸ λίαν προσεχὲς μέλλον, ἀληθινὸν σέμνωμα τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς ναυτιλίας.

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΜΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Αί τεράστιαί πρόοδοι τοῦ πιστωτικοῦ μας τούτου ιδρύματος προῦκάλεσαν πολλάκις τὴν προσοχὴν τῶν εἰδικῶν κύκλων. Ἀλλὰ δὲν χρειάζεται νὰ εἶνε τις εἰδικὸς διὰ τὴν ἀντιληφθῆ ὅτι κατὶ τὸ ἔκτακτον καὶ ἀσύνηθες εἰς τὰ τραπεζιτικὰ μας χρονικὰ συμβαίνει μετὰ τὴν Λαϊκὴν Τράπεζαν. Τὴν ἐνθυμούμεθα ὅλοι ποία ἦτο ὅταν ἤρχισε τὰ πρῶτα τῆς βήματα, πρὸ ἑνδεκαετίας εἰς τὴν Στοὰν Ἀρσακείου. Καὶ ὅλοι πάλιν τὴν βλέπομεν σήμερον εἰς τὸ περίκομφον μέγαρόν της τῆς Λεωφόρου Πανεπιστημίου, ὀγκωθεῖσαν εἰς δρᾶσιν καὶ ἐδραιωθεῖσαν εἰς ἐπιβολὴν καὶ κύρος.

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν Ἰσολογισμῶν της νὰ ὀμιλήσωσι κάλλιον ἡμῶν μετὰ τὰ ὀκτὼ σημαντικώτερα κονδύλια των.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΕΤΩΝ

31 Δεκεμβρίου	Διαθέσιμα ἐν ὄψει	Χρεώγραφα	Καταθέσεις	Ἀποθεματικά
1906	726.719,50	24.153,—	1.774.053,95	3.529,40
1907	847.345,03	110.640,90	3.419.993,80	9.485,30
1908	1.255.927,06	164.011,95	4.617.044,96	27.661,80
1909	1.319.717,02	589.516,65	5.818.020,05	33.397,10
1910	1.943.045,28	2.115.304,65	8.173.802,68	39.132,40
1911	3.363.774,65	1.653.230,90	6.671.860,37	44.867,70
1912	3.582.224,04	4.947.053,—	8.825.814,43	50.603,—
1913	3.775.745,01	2.748.849,40	16.221.318,26	111.671,33
1914	7.872.243,41	7.123.555,40	17.557.355,71	544.708,25
1915	25.733.316,90	5.550.034,—	28.650.002,98	888.839,34
30 Ἰουνίου				
1916	27.075.204,38	5.289.579,45	38.741.342,45	1.272.995,51

31 Δεκεμβρίου	Ἦγγυσημένοι Λόγμοι	Δάνεια ἐπὶ Χρ/φών	Καθαρὰ κέρδη *	Ἐξορισμὸς μίαις στήλης Ἰσολογισμοῦ
1906	5.859,55	1.954.577,05	92.106,75	6.191.472,29
1907	234.010,60	3.769.349,68	126.621,35	12.163.790,35
1908	238.737,45	4.125.832,18	143.311,40	12.790.651,90
1909	825.940,15	3.998.003,30	121.931,95	14.319.894,14
1910	826.500,50	3.763.137,60	122.218,75	17.509.714,41
1911	1.190.280,90	4.949.750,20	140.480,10	18.778.532,99
1912	1.374.246,50	4.758.508,55	150.220,84	22.980.749,30
1913	1.235.918,25	5.989.393,25	182.551,78	22.714.632,92
1914	1.327.240,60	5.475.722,95	608.488,74	28.583.041,90
1915	1.571.653,06	4.761.468,30	703.181,81	43.740.289,62
30 Ἰουνίου			α' ἑξαμηνίας	
1916	2.809.637,82	7.515.851,05	539.966,01	52.690.270,83

* Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν ἀναγράφονται τὰ καθαρὰ κέρδη ἀμφοτέρων τῶν ἑξαμηνίων, πλὴν τῶν τοῦ ἔτους 1916.

ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΟΥ Δ. ΚΑΠΕΡΩΝΗ

Διπλωματούχου Μηχανικού τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθν. Σχολῆς
τῶν **Ponts et Chaussees**

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1900 — ΑΘΗΝΑΙ 54 ΟΔ. Γ'. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — (ΤΗΛΕΦ. 523)

ΟΙΚΟΔΟΜΑΙ ΕΚ ΜΠΕΤΟΝ — ΑΡΜΕ

Ειδικότης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν Οἰκοδομῶν καὶ παντὸς τεχνικοῦ
ἔργου ἐκ ΜΠΕΤΟΝ - ΑΡΜΕ

ΟΙΚΟΔΟΜΑΙ ΣΥΝΗΘΕΙΣ

Ειδικότης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν οἰκοδομῶν κατὰ τὸ σύνθημα ἐν
Ἀθήναις σύστημα τῆς Οἰκοδομικῆς

ἈΡΧΗ καὶ **ΒΑΣΙΣ** τοῦ Γραφείου **ΚΑΠΕΡΩΝΗ**
εἶνε "**ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ — ΤΑΧΥΤΗΣ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**,"

ΤΟ ἐκ Μηχανικῶν καὶ Ἐργοδηγῶν προσωπικόν τοῦ γραφείου
ἐξεπαιδευθῆ καὶ ἐξετέλεσε πολλά ἔργα σπουδαία ἐν Ἑλβετίᾳ.

ΤΟ μόνον ἐν Ἑλλάδι μέχρι σήμερον Γραφεῖον ὅπερ μεταχειρίζεται
ἠλεκτροκίνητα Μηχανήματα παρασκευῆς καὶ ἀνυψώσεως ὑλικῶν
δυνάμενον οὕτως νὰ ἐκτελῇ ἀμεμπτον ἐργασίαν καὶ μετὰ ταχύτητος.

ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ, διαρκεῖς καὶ εἰς μεγάλας ποσότητας ὑλικῶν
σιδήρου, τσιμέντου, ξυλείας, ἀμμοχάλικος, οὕτως ὥστε νὰ εἶνε ἐξη-
σφαλισμένη, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ἢ παραδόσεις τοῦ ἔργου εἰς τὴν
ταχθεῖσαν προθεσίαν.

ΤΟ Γραφεῖον **ΚΑΠΕΡΩΝΗ** ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἐντεῦθεν, ἐξετέλεσεν
ἔργα πλεόν τῶν πέντε ἑκατομμυρίων δραχμῶν ἀξίας.

ΤΟ Γραφεῖον κέκτηται θερμὰ εὐχαριστήρια εἰς κοινὴν ἕκταν μαρ-
τυροῦντα τὴν πεποίθησιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν πελατῶν του.

ΕΡΓΑ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑ 1916-1917

1) Μέγα Θέατρον Ἀττικόν, 2) Γραφεῖα Σιδηροδρόμων Λα-
ρίσεως (Τετραώροφον), 3) Δημοτικὴ Γέφυρα εἰς θέσιν Γουδί,
4) Οἰκοδομὴ Ἀδελ. Γιαννουλάτου (ἑξάώροφος) Πειραιᾶ, 5)
Πτέρυξ Κυλινδρομύλου Λιανοῦ Σουλακοῦ Γκούμα (τετραώρο-
φος) Πειραιᾶ, 6) Ἐθνικὸν Χημεῖον (τριώροφον), 7) Οἰκο-
δομὴ Περράκη (τετραώροφος) Πειραιᾶ.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosias
Restrictions apply.

Η. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ & Σ^Α

68 GORDON STREET

GLASGOW — SCOTLAND

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :

“DEMETRIADÉS GLASGOW,,

Ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὸ σεβαστὸν κοινόν, ὅτι ἀναλαμβάνομεν :

ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ ΚΑΙ ΙΣΤΙΟΦΟΡΩΝ

ΝΑΥΛΩΣΕΙΣ

διὰ λογαριασμὸν τῶν πλοιοκτητῶν ἢ φορτωτῶν

ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

σκαφῶν καὶ ἐμπορευμάτων, κανονισμὸν ἀβαριῶν
καὶ ἐν γένει παντὸς εἶδους
ναυτικῆν καὶ ἀσφαλιστικῆν ἐργασίαν

ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΩΝ

οἰουδήποτε τύπου σκάφους, Model, καὶ
ΣΥΓΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ ΝΑΥΤΗΓΙΚΩΝ ΟΡΩΝ
ἐπὶ μετρία ἀμοιβῇ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ “Εὐαγγελισμοῦ,,

ΙΑΤΡΟΣ **ΒΟΪΛΑΣ**

δέχεται 3—5 μ. μ.

23 Ἁγίου Κωνσταντίνου 23

ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,, ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΜΙΛΛΕΡ
Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΤΑΡΡΕΟΥΣΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

ἀπὸ τοῦ 1801 μέχρι τοῦ 1913

μετὰ ἱστορικῆς προσθήκης τῶν δύο τελευταίων πολέμων

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΣΠ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Μετὰ πολλῶν ὡραίων εἰκόνων καὶ 5 πολυχρῶμων γεωγραφικῶν χαρτῶν

Πωλεῖται ἄδετος, ἐλευθέρα ταχυδρομικῶν τελῶν . . . Δρ. 14

Πανόδετος 16

Χρυσόδετος (δέγμα πανί) 17

❖ ΚΟΝΙΑΚ ΔΗΜΟΣΘ. ΠΟΥΡΗ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ❖

❖ ΚΟΝΙΑΚ ΔΗΜΟΣΘ. ΠΟΥΡΗ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ❖

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias I
Restrictions apply.

Π Ι Ν Α Κ Ε

Τ Ω Ν Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

	Σελ.
Ἐορτολόγιον, Μηνολόγιον	3 — 8
Ὁ Ντέλφινας, διήγημα ὑπὸ Κ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ	13
Τὸ πατρικὸ σπῆτι, δράμα σὲ μιὰ πράξιν ὑπὸ ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ	17
Εἰς ἰατρὸν αὐτονοσηλευθέντα, ἐπίγραμμα ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ	31
Τὸ προικοκάλεσμα, ἠθογραφία φαναριώτικη ὑπὸ Κ. Γ. ΜΑΚΡΙΔΟΥ, μετὰ γελιογραφιῶν ὑπὸ Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ	32
Τὸ τριαντάφυλλο, ποίημα ἐκ τῶν τοῦ γάλλου ποιητοῦ Abis κατὰ μετάφρασιν ὑπὸ ΓΕΩΡ. ΔΡΟΣΙΝΗ	38
Τὸ μέλι ὡς τροφή καὶ ὡς φάρμακον	39
Ὁ γάμος ἀδύνατος, σατυρ. ποιημάτων ὑπὸ ΛΑΙΛΙΟΥ ΚΑΡΑΚΑΣΗ.	40
Ὅποιον εὖρη ὁ Θάνατος, ἡπειρωτικὸν διήγημα ὑπὸ τοῦ ΧΡ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΑΝ	41
Ἀρχαία ποιήματα — Ἔρως γεωργός, ἐκ τῶν τοῦ Μόσχον κατὰ μετάφρασιν ὑπὸ ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ	48
Κάτω στήν Κύπρο, στήν Ἀμμόχωστο! ἱστορικὸν διήγημα ὑπὸ ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΔΟΥ μετὰ 14 στίχων καλλιτεχνηθέντων ὑπὸ Γ. ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ	49
Οἱ ἀδιάκριτοι, χαρακτηρισμοὶ ὑπὸ Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ	73
Εἰς πτωχικὴν κηδείαν ἱατροῦ, ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ	74
Ἡ νεωτέρα οἰκοδομικὴ ἐν Ἀθήναις	75
Δύο δυστυχισμένοι, ποίημα ὑπὸ ἸΩ. ΠΟΛΕΜΗ	76
Πολεμικαὶ ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Ἑπειρον — Ἡ Φροσύνη, ὑπὸ Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗ μετὰ γελιογραφιῶν ὑπὸ ΗΛ. ΚΟΥΜΕΤΑΚΗ.	77
Ἐπιτύμβιο, ποίημα Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΥ	79
Ὁ Κοφοκέφαλος, διήγημα ὑπὸ Α. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗ	80
Τὸ ἀφθαστο τραγοῦδι, ποίημα Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΥ	96
Ἡ ἀρπαγὴ τῶν Σαβίνων, διήγημα ὑπὸ ΑΓΑΘ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, μετ' εἰκόνων ὑπὸ Γ. ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ	97
Εἰς ἀνυπόφορον ψεύστην, ἐπίγραμμα ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ	105
Ἀναμνήσεις «Ἐξηνηταδυώτων» — Ἡ ὑποδοχὴ τῆς Κυρα-Καλλιόπης Παπαλεξοπούλου εἰς Ἀθήνας, ὑπὸ ΤΕΛΗ ΠΕΤΣΑΛΗ	106

	Σελ.
Τὰ ξερομοκλήσια, ποίημα ὑπὸ ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ	108
Εἰς τὸ ταχυδρομικὸν παράστημα, διήγημα ἐκ τῶν τοῦ Ἀνωτιῶν Τσέχωφ, ὑπὸ Κ. Σ. ΚΟΚΚΟΛΗ	109
Σὲ περιβόλι, ποιῆματιον ὑπὸ ΑΛΕΞ ΠΑΛΗ	110
Οἱ δακτύλιοι, ἱστορικὸν σημεῖωμα	111
Ἀδράνεια γλώσσης, ἀνέκδ. μετὰ γελιογράφου	112
Ἐτέρω μὴ ποιήσης, κωμωδία μονόπρακτος ὑπὸ Ροβέρτου Μπράκο κατὰ μετάφρασιν ΡΙΧ. ΠΑΡΙΣΗ	113
Καινούρια Δύρα — <i>Amor dei</i> ὑπὸ Α. Μ. Ν. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΥ	124
Οἱ Φιλόστρατοι τῆς Δήμνον, ὑπὸ ἸΠΠΟΚΡ. ΚΑΡΑΒΙΑ	125
Κοπλιμέντο εἰς γεροντοκόρην, ἀνέκδ. μετὰ γελιογράφου	127
Ξένες ἔννοιες, διήγημα ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	128
Ζωγραφιές, ποιῆματιον ὑπὸ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ	129
Πολεμικαὶ σελίδες — Ὁ ἀπροσδόκητος σωτήρ, ὑπὸ ΜΑΡΙΑΣ Π. ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΥ	130
Ἐπνωτικὸν . . . πρὸ τοῦ ὕπνου! ἀνέκδ. μετὰ γελιογράφου	134
Ἱστορικαὶ ἀπαιτήσεις	135
Εἰς φιλάργυρον αὐτοκληρονόμον, ἐπίγραμμα ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ	136
Ὁ πόνος ἐνώνει, δραματάκι εἰς δύο εἰκόνας ὑπὸ τῶν ἀδελ- φῶν Κορνιτέρο, κατὰ μετάφρασιν Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ	137
Κυραρίσσι, ποίημα ὑπὸ ΣΤΕΛΙΟΥ Γ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ	146
Στραβοὶ χρόνοι, διήγημα ὑπὸ ἸΩ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ	147
Εἰς ἀξιωματικὸν κουραμπιέν, ἐπίγραμμα ὑπὸ ΕΩΣΦΟΡΟΥ	157
Νέον ἐν Ἀθήναις ἐπιστημονικὸν ἕδρυμα τοῦ ὀφθαλμο- λόγου Σπήλιου Χαραμῆ	158
Γιὰ τὴν πατρίδα, διήγημα ὑπὸ ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ	162
Γυναῖκα, ποίημα ὑπὸ ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ ΔΑΦΝΗ	165
Συνθηκολογία συνειδήσεως, σκημικὸς μονόλογος ὑπὸ Κων. Φ. Σκόκου, μετὰ γελιογράφου σκίτσων ὑπὸ ΗΛ ΚΟΥΜΕΤΑΚΗ	166
Οἱ παλαιοὶ, ποίημα ὑπὸ ἸΩΑΝ. ΑΛ. ΧΑΡΙΣΙΑΔΟΥ	171
Ἡ ὑγιεινὴ τοῦ περιβάλλοντος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλ- λησι, ὑπὸ τῆς Κας ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ	172
Σκέψεις καὶ γνώμαι	176
Στὸν Ἑβραῖο, διήγημα ὑπὸ Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΟΥ	177
Ἐκτίμησις μουσικοῦ ταλάντου, ἀνέκδ. μετὰ γελιογράφου	180
Βαλῆς ἔγινεν, ἀνθρωπος ὁμῶς δὲν ἔγινεν, διηγήσεις ἀπὸ τῆν ζωῆν τῶν Τούρκων ὑπὸ ΔΗΜ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΟΥ	181
Τραγούδια τοῦ πολεμιστῆ, ὑπὸ ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ	185
Πτεινός, ὑπὸ ΜΑΚΚΑΒΑΙΟΥ	187
Στὸ παιδάκι τῆς ἀδελφῆς μου, ποίημα ὑπὸ ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΥΡΑ	188
Περίδρομος, φιλολογικὸν σημεῖωμα ὑπὸ ΓΕΩΡ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ	189
Στὸ σπίτι μου, ποιῆματιον ὑπὸ ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ	190
Τυπογραφικὰ παροράματα, ὑπὸ ἸΩ. Γ. ΦΡΑΓΚΙΑ	191
Ζωγραφιές, ποίημα ὑπὸ ΠΙΠΙΝΑΣ Α. ΒΛΑΧΟΥ	192
Ῥωμαϊκὴ Ἐποχὴ — ἀπόσπασμα ἐκ τῶν «Ἐὐβοϊκῶν», ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ Κ. Α. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	193

	Σελ.
<i>Ζωολογία ἐντὸς δημοσίου γραφείου ἀνέκδ. μετὰ γελοιογρ.</i>	198
<i>Χωριάτικες Ἱστορίες — Τὸ κόμμα τοῦ Ρουβίκωνος, ἠθογραφικὸν διήγημα ὑπὸ Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ . . . .</i>	199
<i>Ἱταλοελληνικὴ συνεννόησις, ἀνέκδοτ. μετὰ γελοιογρ. . . .</i>	202
<i>Παροιμίαι ἀντίστοιχοι — Ἀρχαῖαι καὶ Νεώτεραι . . . .</i>	203
<i>Κατάρτα, ποίημα ἸΩ. ΠΟΛΕΜΗ . . . .</i>	204
<i>Φιλολογικὰ μνημόσυνα — Μιχαὴλ Μητσάκης . . . .</i>	205
<i>Παναγία ἢ Μεγαλομμάτα, διήγημα ὑπὸ ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗ . . . .</i>	206
<i>Ἱστορικὰ περίεργα . . . .</i>	207
<i>Κρητικαὶ ἠθογραφίαι — Ἀνελώματα, ὑπὸ ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ . . . .</i>	209
<i>Ζάκυνθος, ἀνέκδοτον ποίημα ΔΙΟΝ. ΜΑΡΓΑΡΗ . . . .</i>	213
<i>Ἱστορικὰ σημειώματα . . . .</i>	214
<i>Ἐπιστημονικαὶ φνισιογνωμίαι — Σ. Ἀρβανιτόπουλος, σημείωμα μετ' εἰκόνας . . . .</i>	215
<i>Ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα — Ἡ Ἀφροδίτη τῶν Παγασῶν, σημειώσεις ὑπὸ ΤΙΜΟΛ. ΑΜΠΕΛΑ . . . .</i>	216
<i>Δύο λιποθυμίαι, ποιημάτων μετὰ δύο γελοιογρ. ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ . . . .</i>	219
<i>Ὁ χορὸς τῆς ζωῆς, ποιημάτων ὑπὸ ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ . . . .</i>	220
<i>Φιλολογικὰ μνημόσυνα — Γεώργιος Μολφέτας, σκιαγραφία μετ' εἰκόνας ὑπὸ ΜΠΑΜΠΗ ΑΝΝΙΝΟΥ . . . .</i>	221
<i>Ἀράχνη ποίημα ὑπὸ Αἰκατερίνης Κατσίφου . . . .</i>	224
<i>Πρακτικαὶ γνώσεις . . . .</i>	225
<i>Δραματικὰ τάλαντα — μία ἀνατέλλουσα καλλιτέχνης . . . .</i>	226
<i>Δύο δυστυχημένοι, νησιωτ. διήγημα ὑπὸ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ . . . .</i>	227
<i>Ξενύχτης τοῦ Ζαπτείου, γελοιογρ. σκίτσο . . . .</i>	233
<i>Ἐξετάσεις τεύρου, γελοιογρ. . . .</i>	234
<i>Ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος . . . .</i>	234
<i>Πανακοθῆκη συνεργατῶν — ὁ γελοιογράφος Σοφοκλῆς Ἀντιωνιάδης, σημείωμα μετ' εἰκόνας . . . .</i>	235
<i>Ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, εὐθυμογράφημα ὑπὸ ΣΑΤΑΝΑ μετὰ γελοιογραφικῶν ὑπὸ ΗΛΙΑ ΚΟΥΜΕΤΑΚΗ . . . .</i>	236
<i>Les vœux stériles, ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset, μετάφρασις ὑπὸ ΝΤΙΝΤΗ Κ. ΚΟΚΟΛΗ . . . .</i>	239
<i>Ἀπὸ τὰ περασμένα — Ὁ Ἀλεξανδρινός, διηγημάτων ὑπὸ Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ . . . .</i>	240
<i>Ἐν ἀνέκδοτον τοῦ Μενεῖα, ὑπὸ Β. ΚΟΚΚΙΝΑΤΟΥ . . . .</i>	241
<i>Ἐκδικησις, ἀνέκδ. μετὰ γελοιογραφίας . . . .</i>	242
<i>Ἐπαρχιακὰ Διηγήματα — Χίμαιρα ὑπὸ ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ . . . .</i>	243
<i>Τὰ Ἐθνικὰ μας Ἰδρύματα — Τράπεζα Ἀθηνῶν . . . .</i>	247
<i>Συμβουλή . . . .</i>	248
<i>Ἡ ἀτμοπλοῖα Γεωργίου Μ. Ἐμπειρίκου . . . .</i>	249

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetio Dimosias
Επιθεώρηση Φαρμακείων
Restrictions apply.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiko Apothetirio Dimosias Istitou
Restrictions apply.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetrio Dimosias Istor
Restrictions apply.

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 14:28:16 UTC from Psifiako Apothetirio Dimosi
Restrictions apply.